PHILIP'S

DETERMINATOR ILUSTRAT

PĂSĂRILE
DIN ROMÂNIA ŞI EUROPA

HÅKAN DELIN ŞI LARS SVENSSON

VERSIUNEA ÎN LIMBA ROMÂNĂ - SOCIETATEA ORNITOLOGICĂ ROMÂNĂ

UN GHID DE IDENTIFICARE A PESTE 500 DE SPECII DE PĂSĂRI,
CU PESTE 1000 DE IMAGINI COLOR

PĂSĂRILE DIN ROMÂNIA ŞI EUROPA

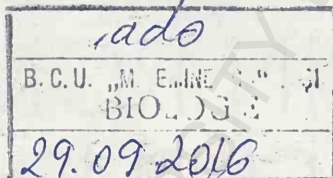
HÅKAN DELIN ŞI LARS SVENSSON
VERSIUNEA ÎN LIMBA ROMÂNĂ – SOCIETATEA ORNITOLOGICĂ ROMÂNĂ

BUCUREȘTI, 2016

ilustrat de
HÅKAN DELIN, MARTIN ELLIOTT, PETER HAYMAN, ARTHUR SINGER, LARS SVENSSON şi DAN ZETTERSTRÖM

Håkan Delin este medic şi locuieşte la nord de Stockholm. Este considerat unul dintre cei mai buni ornitologi de teren din Suedia şi este un remarcabil desenator de păsări, a realizat planşele cu răpitoarele de noapte din volumul *The Birds of Western Palearctic (Oxford).*

Lars Svensson este un ornitolog suedez. Este autorul unor determinatoare binecunoscute, ca *Identification Guide to European Passerines* şi *Collins Bird Guide*, precum şi al mai multor articole pe tema identificării păsărilor; totodată, este şi editorul a numeroase cărţi despre păsări. Este membru al subcomisiei de taxonomie a British Ornithologists' Union şi al Comisiei Suedeze de Taxonomie.

Editor: *John Gaisford*
Commissioning editor: *Steve Luck*
Executive art director: *Mike Brown*
Designers: *Chris Bell si Caroline Ohara*

Această lucrare a fost publicată prima dată în 2007, de Editura Philip's, divizie a Octopus Publishing Group Limited (www.octopusbooks.co.uk), Carmelite House, 50 Victoria Embankment, London EC4Y 0DZ. (www.hachette.co.uk)

SOCIETATEA ORNITOLOGICĂ ROMÂNĂ (SOR)
www.sor.ro

Culegere text: **Mirela Gavrilă**

Traducere şi adaptare: **Carmen Gache**

Corectori: **Eugen Petrescu, Dan Hulea, Ovidiu N. Bufnilă, Dora Domșa, Alida Barbu**

Aceasta este a doua ediţie a determinatorului şi a avut ca punct de pornire ediţia publicată în limba română în 1999 (Traducere – **Alina Mărginean**, adaptare – **Dan Munteanu**)

ISBN 978-973-0-20765-1

PREFAŢĂ

Iată-ne în faţa unei ediţii noi a determinatorului pentru identificarea păsărilor. Pe de o parte, prima ediţie s-a epuizat şi primim de la iubitorii naturii numeroase solicitări pentru această publicaţie. Ne bucurăm, privind aceste mesaje ca pe un semn al interesului tot mai crescut pentru cunoaşterea naturii şi a păsărilor, în mod special. Ţara noastră oferă fiecărui amator de bucurii „ornitologice" un material de studiu remarcabil prin diversitate, păsările fiind omniprezente în peisajele româneşti, de la ţărmul mării şi Delta Dunării până pe crestele Carpaţilor.

Pe de altă parte, atunci când se considerau încheiate studiile de taxonomie şi clarificate toate elementele privind poziţia şi gradul de înrudire dintre speciile de păsări care populează planeta, aprofundarea cercetărilor din domeniul geneticii şi taxonomiei moleculare a adus schimbări semnificative în taxonomia păsărilor, generând dezbateri aprinse și deschizând direcţii noi de investigaţie, pentru a dezlega tainele ce încă mai învăluie unele specii de păsări. Pe parcursul ultimilor ani, au fost identificate grade de înrudire între grupe de păsări pe care le consideram diferite, au fost create unităţi taxonomice care să permită gruparea principalelor linii evolutive ale păsărilor, au fost delimitate specii noi prin ridicarea unor subspecii sau rase la rang de specie.

Subliniem faptul că aceste modificări sunt în plină derulare şi, cu certitudine, vom mai asista la repoziţionări ale unor grupe de păsări, la care datele actuale sunt insuficiente sau incerte.

Acest determinator ţine cont de unele actualizări din taxonomia păsărilor, repoziţionând unele grupe – prezentarea raţelor şi a speciilor înrudite, dar şi a galinaceelor, în deschiderea volumului sau alăturarea corcodeilor cu flamingii. Sunt prezentate mai multe specii separate recent – pentru care s-au desemnat şi nume româneşti. Au fost modificate sau realizate, în premieră, 43 de planşe (32% dintre planşele ce ilustrează volumul) şi textul a fost adaptat la aceste modificări, toate hărţile fiind revizuite pentru această ediţie. Pentru a aloca mai mult spaţiu speciilor clocitoare şi celor care apar în mod regulat în spaţiul european, s-a renunţat la prezentarea unor rarităţi avifaunistice.

În ce priveşte ediţia în limba română, ne-am străduit să realizăm o traducere fidelă, adaptând textul nu numai la rigorile limbii române, ci şi la elementele locale folositoare în recunoaşterea păsărilor pe teren, în diverse locaţii din ţara noastră. Am păstrat şi unele elemente comparative care pot fi inutile în România, gândindu-ne şi la posibilităţile mult mai mari pe care le avem astăzi de a călători și de a observa specii de păsări care nu apar pe teritoriul României. Valorificând şi experienţa echipei care a realizat primul determinator în limba română, am completat transcrierea sunetelor produse de păsări conform foneticii limbii noastre. Sperăm că acest volum va deveni un "prieten" de nădejde pentru iubitorii păsărilor.

Dr. Carmen Gache

Acest ghid acoperă cea mai mare parte a Europei (vezi linia roşie punctată), singura excepţie fiind reprezentată de părţile vestice ale Rusiei şi regiunea munţilor Caucaz. În partea de est, graniţa a fost stabilită pe linia meridianului 45, care se întinde de la peninsula Kanin, în partea de nord, până în zona centrală a liniei munţilor Caucaz, în partea de sud. De acolo, graniţa merge către vest, pe deasupra liniei munţilor Caucaz, peste linia mediană a Mării Negre (dată de marginea estică a peninsulei Crimeea), până la Strâmtoarea Bosfor şi Marea Egee, incluzând insulele greceşti (spre exemplu, Lesbos şi Creta), precum şi Malta şi alte insule europene aflate în Marea Mediteraneană. Graniţa sudică trece prin strâmtoarea Gibraltar, iar în nord, include Islanda şi Svalbard (Spitzbergen). Ghidul nu acoperă avifauna din Turcia, la est de strâmtoarea Bosfor, din Cipru, Levant, Nordul Africii, Insulele Canare, Insulele Madeira şi Groenlanda (în ciuda faptului că unele zone sunt vizibile pe hărţile de distribuţie).

Orice persoană care devine interesată de păsări merită felicitări pentru decizia de a-şi petrece în natură, în mod plăcut şi interesant timpul liber, alături de vieţuitoarele sălbatice.

Păsările pot fi studiate în diferite moduri: prin cercetări complexe şi îndrăzneţe sau din plăcere; călătorind şi vizitând ţări îndepărtate şi exotice sau în locuri aflate aproape de casă; de unul singur, ca explorator, sau într-un grup de prieteni; într-un mod sistematic şi ştiinţific sau doar pentru divertisment.

Indiferent de modul în care alegeţi să studiaţi păsările, este important să ştiţi ce anume să urmăriţi; e important să identificaţi păsările şi deseori, să stabiliţi sexul şi vârsta lor. Sperăm că această carte vă va ajuta în acest demers de cunoaştere a păsărilor.

Conţinutul cărţii şi ce nu cuprinde cartea

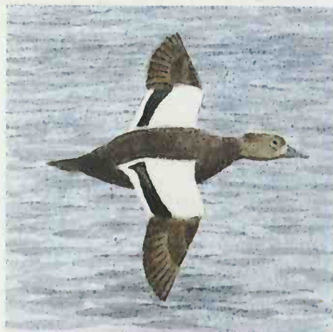
Acest ghid prezintă peste 500 de specii de păsări. Ilustraţiile şi textul acoperă doar speciile care se întâlnesc în mod obişnuit, excepţiile şi majoritatea celorlalte „curiozităţi" fiind omise. Totuşi, aşa cum se poate vedea, lucrarea este foarte consistentă: la fiecare specie sunt descrise mai multe penaje (adulţi/juvenili, masculi/femele), iar acolo unde s-a considerat necesar s-au adăugat şi imagini cu păsări în zbor.

Penajul postnupţial / de eclipsă

La raţe, penele aripilor năpârlesc aproape simultan în timpul verii şi pentru o scurtă perioadă de timp, ele nu mai pot zbura. De-a lungul acestei perioade, masculii îşi schimbă penajul nupţial viu colorat cu unul mai discret, cunoscut sub numele de penaj postnupţial sau de eclipsă, ce asigură păsărilor o mai bună camuflare. Acest penaj nu a mai fost descris, deoarece este purtat într-o perioadă în care masculii au o existenţă mai izolată şi este foarte asemănător cu penajul femelelor.

Pentru a deosebi masculii aflaţi în penaj de eclipsă de femele, se urmăreşte ciocul păsărilor: masculul îşi păstrează culoarea ciocului (răţoi mare – gălbui, răţoi cu ciuf – roşu etc.). Coloritul aripii constituie un alt indiciu pentru recunoaşterea masculului: un mascul de eider roşcat în penaj de eclipsă are penajul corpului negru-maroniu, însă pe partea superioară a aripii păstrează petele albe de deasupra oglinzii. În zbor (înainte de pierderea remigelor), devine asemănător cu o alcă cu oglindă.

Eiderul roşcat - mascul în penaj de eclipsă - se aseamănă de la distanţă cu alca cu oglindă.

Penajul păsărilor juvenile

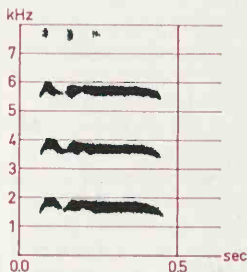
La majoritatea speciilor de paseriforme, păsările tinere prezintă un penaj postnatal (de juvenil) pe care îl vor pierde, parţial sau complet, până la sfârşitul verii.

La numeroase specii penajul postnatal are un colorit similar cu cel al femelei adulte, dar la altele, este atât de diferit, încât poate genera chiar probleme de identificare corectă a speciei. Majoritatea acestor diferenţe în coloritul penajului au fost incluse în ilustraţiile ghidului. De exemplu, penajul postnatal de juvenil al ciocârliei urecheate poate fi observat numai

vara, în ţinuturile arctice sau alpine, unde se reproduce.
Datorită calităţii ilustraţiilor, am putut reduce volumul textului, evitând descrierea completă a penajului păsărilor. În schimb, ne-am concentrat pe unele particularităţi, scrise cu caractere italice pentru a le scoate în evidenţă, folositoare pentru identificarea speciilor. De asemenea, s-a creat mai mult spaţiu pentru descrierea sunetelor emise de către păsări.

Cântece şi sunete scurte

Este important ca observatorii să se familiarizeze cu cântecele şi sunetele simple (chemare, alarmă) produse de păsări. Pentru un începător o plimbare matinală prin pădure, într-o zi de primăvară târzie, poate deveni o experienţă frustrantă: cântecele păsărilor se combină, transformându-se într-un cor anonim, în care nu se mai pot diferenţia vocile individuale. Dimpotrivă, pentru un cunoscător al semnalelor sonore produse de păsări, o noapte de primăvară petrecută în apropierea unei mlaştini sau a unui lac în timpul migraţiei păsărilor sau în perioada când acestea îşi ocupă teritoriile de reproducere, constituie un eveniment palpitant. Un ornitolog experimentat recunoaşte şi identifică auditiv tot atâtea păsări ca atunci când le identifică vizual.
De fapt, vocile păsărilor – cântecele, semnalele de chemare şi alarmă – se dovedesc, deseori, decisive pentru identificare în cazul multor specii de păsări: pentru majoritatea lăcarilor, silviilor, fâselor, pentru cele două specii de cojoaice şi pentru numeroase specii de păsări limicole. La caprimulgi, răpitoare nocturne, cârstei şi alte păsări nocturne care duc o viaţă discretă, activitatea sonoră constituie aproape unicul mijloc de identificare.
Pot fi învăţate sunetele păsărilor fie ascultând înregistrări ale acestora, fie însoţind un prieten, bun cunoscător în domeniu. Cel mai adesea, un asemenea ajutor nu este disponibil tocmai atunci când este necesar; eşti constrâns să urmăreşti, să asculţi şi să compari ceea ce auzi cu ceea ce vezi. Este un mod plăcut de petrecere a timpului liber, dar solicită răbdare şi atenţie. Iar dacă nu te descurci singur, descrierile sunetelor produse de păsări, incluse în acest ghid pot fi de un real folos.
Au fost descrise, în principal, acele cântece şi sunete care se aud, de obicei, la o distanţă normală (deci, nu doar în imediata apropiere) şi care ajută la identificarea speciei. Prin urmare, unele sunete simple au fost omise nu doar din lipsă de spaţiu, ci şi din scopuri practice. De exemplu, pentru a sublinia regula că, în zbor, un cufundar mic produce sunete, iar un cufundar polar nu, în mod deliberat nu am menţionat că, ocazional, cufundarul polar produce în timpul zborului nişte sunete (chiar dacă acestea diferă de cele produse de cufundarul mic).
Cu puţine excepţii, din aceleaşi motive practice, am ales să redăm fiecare tip de sunete într-o singură formă, chiar dacă pentru unele emisii sonore există variaţii evidente.

Sonogramă a primei părţi a cântecului unui ciuf de păsure juvenil, prelung şi trist

Sonograme sau doar litere?

În unele ghiduri moderne, sunetele emise de păsări sunt redate sub formă de sonograme (spectrograme sonore). Fără a nega valoarea lor, am preferat metoda convenţională a descrierii scrise şi a reproducerii fonetice cu ajutorul literelor. Citirea sonogramelor necesită mai multă experienţă şi practică pentru a fi corect interpretate şi, totodată, ocupă mai mult spaţiu. Din aceste motive nu au fost folosite în acest ghid.

Există şi riscul ca sonogramele să inducă în eroare, apărând asemeni unor amprente sonore unice ca valoare. Însă elementele lor de detaliu şi valorile în kHz nu pot înlocui cunoaşterea nemijlocită a sunetelor produse de păsări. De exemplu, variaţiile intraspecifice ale sunetelor sunt rareori vizibile, atunci când sunt comparate sonogramele unor indivizi din populaţii diferite ale aceleiaşi specii. Credem că şi în absenţa sonogramelor, acest ghid asigură cititorilor noştri un instrument de lucru foarte bun. Am acordat descrierii sunetelor un spaţiu mai amplu decât în alte ghiduri similare. Am încercat să folosim comparaţii, metafore şi adjective descriptive uşor de înţeles, urmărind o reproducere fonetică vie a sunetelor (toate fiind, inevitabil, mai subiective). În privinţa redării sunetelor, am urmărit ca folosirea vocalelor, a consoanelor şi a punctuaţiei să fie cât mai fidelă şi mai explicită, în conformitate cu pronunţia limbii române.

Dialecte

Păsările prezintă dialecte sonore, ceea ce constituie o dificultate pentru descrierea sunetelor păsărilor într-o carte care se ocupă de tot continentul european – de exemplu, mierlele din Grecia nu cântă identic cu cele din Anglia. Nu abordăm acest fenomen în prezentul ghid. Au fost făcute excepţii doar pentru speciile la care dialectele sunt complet distincte sau prezintă asemănări cu alte specii. Printre exemple, menţionăm cântecul sturzului viilor şi al presurii de grădină sau sunetele care vestesc ploaia, produse de cinteze.

Iluzii optice

Ilustraţiile color şi textul descriptiv oferă o imagine generală a speciilor de păsări. Dar păsările nu arată întotdeauna aşa. Lumina, vizibilitatea, fundalul sau, în cazul păsărilor aflate în zbor, vântul sunt factori care influenţează decisiv modul în care le percepem. De aceea sunt necesare câteva menţiuni generale pe această temă.

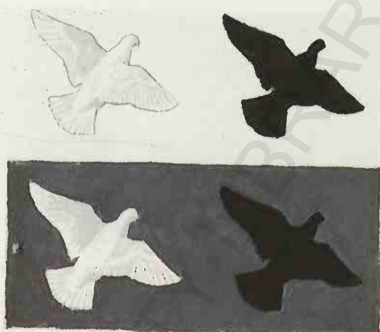
În lumină puternică, coloritul unei berzei negre pare foarte deschis.

Efectele luminii

Privit contra-luminii (către soare), gâtul păsărilor pare mai subţire, deoarece lumina „absoarbe” contururile: o acvilă de munte pe sol poate semăna cu un curcan.

Privit contra-luminii, un penaj negru strălucitor pare albicios: o barză neagră în zbor planat nu arată întotdeauna neagră pe partea superioară. Când cerul este acoperit cu nori întunecaţi, luminozitatea redusă

şterge culorile – brun devine negricios etc. În schimb, un cer înnorat, dar luminos, evidenţiază culorile şi tiparele într-un mod surprinzător: o gâscă de semănătură în zbor şi o acvilă ţipătoare mică planând vor fi foarte clar vizibile. Lumina puternică asociată cu ceaţa face ca păsările să pară mai deschise la culoare: şoimul rândunelelor pare gri-deschis deasupra, asemenea şoimului din insulele Canare *(Falco pelegrinoides)*. O lumină puternică creează anumite umbre care pot fi confundate cu culoarea neagră. Observaţi cât de dificil este de perceput culoarea maro-roşcat de pe faţa inferioară a aripilor la ciovlică ruginie aflată în zbor, în lumină puternică. Lumina slabă a asfinţitului face ca păsările să pară surprinzător de mici şi cu bătăi de aripi rapide: un eider poate arăta ca o raţă neagră. În ceaţă, toate păsările par mai mari.

Contrastele sunt importante pentru aprecierea dimensiunilor, Păsările aflate pe un fundal contrastant par mai mari – spre exemplu, porumbeii domestici.

Contraste

Putem înţelege cât de important este fundalul dacă urmărim doi porumbei domestici zburând unul lângă altul, unul alb şi celălalt negru: când fundalul e negru, porumbelul alb pare mai mare, iar când fundalul este luminat, cel negru pare mai mare. Porumbeii domestici pot fi identificaţi uşor ignorând această iluzie optică privind dimensiunea lor. Dar atunci când observăm un cufundar mic cu penaj de iarnă (colorit deschis), aflat în zbor, într-o lumină puternică pe fundalul unei mări de culoare închisă, contrastul creează o iluzie a dimensiunilor care ne face sa-l confundăm, într-un moment de entuziasm, cu unul dintre cei mai mari şi rari cufundari.

Păsăriie cu un colorit pestriţ sau cu dungi pot avea un aspect alterat de fundal. De exemplu, un călifar alb în zbor, observat pe fundalul unei păduri întunecate, are un aspect ciudat: fără gât, cu aripi scurte şi coadă lungă. Iar un cufundar cu cioc alb pe fundalul unei mări de culoare deschisă pare să-şi fi pierdut ciocul!

Călifar alb pe un fundal întunecat. Rezultatul este o imagine ciudată.

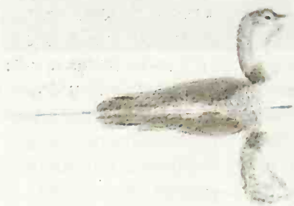
Evaluarea dimensiunii

Identificarea unei păsări pe teren implică o estimare a mărimii ei pornind de la nişte aproximări mai generale cum ar fi "între un sturz şi un porumbel", până la unele mai complicate de genul "puţin mai mare decât o pitulice fluierătoare". Pentru a vă ajuta, în text este menţionată lungimea medie a fiecărei specii (L), măsurată de la vârful ciocului până la vârful cozii. Pentru anumite specii, a fost inclusă şi anvergura aripilor (A), reprezentând distanţa dintre vârfurile aripilor întinse.

Ornitologul experimentat ţine seama de dimensiune ca factor ce ajută la identificarea păsărilor, însă este conştient de limitele şi capcanele aces-

Cufundarul cu cioc alb va părea lipsit de cioc pe o mare puternic iluminată.

teia; unele situaţii au fost deja menţionate la paragraful „Iluzii optice", altele fiind prezentate în continuare.

Prejudecăţi privind mărimea păsărilor

Evaluarea dimensiunii unei păsări poate fi influenţată de păreri preconcepute, greşite. Ştim că atât corbul, cât şi pescăruşul negru sunt păsări de dimensiuni mari; totuşi, tindem să le subestimăm mărimea deoarece aspectul lor este asemănător cu cel al unor specii familiare mai mici, înrudite cu ele; refuzăm să recunoaştem că ele sunt mult mai mari decât o cioară grivă sau un pescăruş sur. La fel, descoperim că un şorecar pare mic atunci când este urmărit de un corb şi că un cufundar polar pare a avea o mărime modestă atunci când se află lângă un pescăruş negru.

Variaţii normale ale dimensiunilor păsărilor

Variaţia dimensiunilor în cadrul unei specii ar trebui menţionată. Este binecunoscută diferenţa de mărime dintre un mascul şi o femelă de bătăuş. Exemple similare sunt cocoşul de mesteacăn şi cocoşul de munte (masculii sunt mai mari decât femelele) sau şoimul călător, şoimul de iarnă, uliul porumbar şi uliul păsărar (femelele sunt mai mari decât masculii) – cele două sexe par a reprezenta specii diferite. Probabil că diferenţele de dimensiune în cazul cocorilor, raţelor, cormoranilor sau pescăruşilor nu sunt la fel de cunoscute. Indivizii tineri de raţe şi cocori sau cei de dropii şi galinacee nu sunt complet dezvoltaţi la începutul toamnei. Dacă în timpul migraţiei de toamnă un stol de gâşte călugăriţe include o singură gâscă cenuşie care este de dimensiuni mai mici, aceasta nu înseamnă neapărat că în orice stol de gârliţe mari, un individ de talie mică este o gârliţă mică; el poate fi şi un juvenil de gârliţă mare.

La toate speciile, în cadrul fiecărei categorii de sex şi vârstă, există o variaţie normală a dimensiunilor cu valori de 6 – 12%. Acest aspect este frecvent ignorat chiar şi de către observatori experimentaţi, dar

Un şorecar urmărit de un corb pare surprinzător de mic.

poate conduce la erori de identificare. Cel mai mic exemplar de fugaci mic printre alţi fugaci mici de dimensiuni normale va atrage atenţia observatorilor dornici de descoperiri senzaţionale, înainte de stabilirea corectă a adevăratei sale identităţi.

Ne aşteptăm ca un cufundar polar să fie o pasăre de talie mare; prezenţa unui pescăruş negru în apropiere modifică percepţia noastră.

Viteza bătăilor aripilor şi efectele asupra dimensiunii aparente a păsării

Vânturile puternice obligă păsările să execute mişcări mai rapide, dând astfel impresia că sunt mult mai mici decât în realitate: un uliul pescar poate părea un pescăruş, iar un uliu porumbar pare un uliu păsărar etc.

Păsări cum ar fi cufundarii, păsările răpitoare, chirele, ciocârliile, cintezele şi ciorile au un zbor ramat cu bătăi lente de aripi. Deoarece asociem viteza bătăilor de aripi ale unei păsări cu o anumită dimensiune a acesteia, se întâmplă ca pentru o clipă, să supraestimăm mărimea păsării care execută un zbor lent. O ciocârlie de Bărăgan zburând lent şi observată la distanţă poate părea de aceeaşi dimensiune ca şi o răpitoare de talie mică. De asemenea, înlocuirea remigelor poate afecta nu numai viteza de zbor, ci şi silueta păsării, creând confuzii asupra dimensiunii acesteia.

Hibrizi şi alte curiozităţi

Cunoştinţele şi imaginaţia unui observator pot fi solicitate de apariţia hibrizilor, a păsărilor cu colorit aberant sau aflate în perioada de înlocuire a penajului (vară/iarnă sau juvenil/adult).

Hibridizarea este frecventă în rândul păsărilor acvatice (mai ales a celor prezente în parcuri). Un mascul hibrid între două specii de raţe de suprafaţă (Anas) va avea un tipar intermediar şi va produce confuzii de identificare. Hibrizii raţelor scufundătoare (Aythya) sunt şi mai înşelători, asemănându-se foarte mult cu speciile înrudite americane.

Este de presupus că hibrizii apar şi în cazul unor specii de talie mică şi probabil indivizii rezultaţi sunt priviţi, cel mai adesea, ca forme aberante ale uneia dintre speciile genitoare.

Hibrid de gârliţă mică şi gâscă neagră.

Păsările cu colorit aberant seamănă, adeseori, cu păsările normale din specii înrudite. Spre exemplu, indivizii cu albinism parţial de graur, mierlă sau măcăleandru pot fi confundaţi cu exemplare de lăcustar, mierlă gulerată, respectiv femela de măcăleandru albastru.

În perioada năpârlirii complete a penajului, păsările pot avea un aspect ciudat în etape diferite ale acestui proces. La un moment dat, un exemplar tânăr de graur care năpârleşte pentru apariţia primu-

Un măcăleandru cu albinism parţial poate fi confundat cu o femelă de măcăleandru albastru.

Un juvenil de graur în perioada apariţiei primului penaj de iarnă – doar capul păstrează coloritul de juvenil.

lui penaj de iarnă are capul de culoare maro, iar corpul este negru cu pete mărunte, ca nişte pistrui albi. Acest fapt este binecunoscut şi nu creează probleme de identificare. Dar oricine întâlneşte un mascul de erete vânăt în vârstă de un an, aflat în perioada de năpârlire de la penajul de juvenil la penajul de adult se poate confrunta cu probleme de identificare: de la distanţă, acest penaj apare bej-cenuşiu deschis şi nu este bine descris în literatura de specialitate. Pentru identificarea corectă trebuie urmărite forma, mărimea, mişcările şi alura generală ale păsării, elemente ce nu pot fi învăţate din cărţi, ci numai pe teren. Ne antrenăm prin exerciţiu şi pentru a ne descurca în situaţiile neobişnuite este nevoie să cunoaştem bine ceea ce este obişnuit şi comun.

Strategia de observare a păsărilor

Cine se trezeşte de dimineaţă...

Pentru cei mai mulţi dintre noi, o excursie departe de casă pentru a observa păsările implică anumite pregătiri, cheltuieli şi timp; în schimb aşteptăm cât mai multe satisfacţii. O posibilitate este de a ajunge pe teren încă din zorii zilei. De fiecare dată când avem ocazia să urmărim activitatea foarte intensă a păsărilor la răsăritul şi apusul soarelui, regretăm toate momentele similare pe care le-am ratat. Dacă rămânem pe teren până la apusul soarelui avem o şansă în plus, căci multe păsări sunt active şi pe înserate.

Importanţa condiţiilor meteorologice

Întotdeauna e bine să planificăm observaţiile de teren în funcţie de condiţiile meteorologice, mai ales în perioadele de migraţie a păsărilor. Încălzirea bruscă primăvara şi răcirea bruscă din timpul toamnei, chiar şi temporare, determină plecarea păsărilor, care preferă să migreze pe vreme bună, cu vizibilitate şi vânt favorabile zborului. Totuşi, multe păsări pot fi văzute zburând pe timp ploios şi în condiţii de furtună. În timpul migraţiei, în zilele cu vreme bună şi vânt favorabil, păsările zboară la înălţimi mari, în afara câmpului nostru vizual (dintre excepţii, răpitoarele diurne mari, cocorii sau raţele care zboară în stoluri). Vremea rea şi vânturile puternice obligă multe păsări să se oprească şi în unele locuri pot fi văzute grupări mari de păsări, care se odihnesc şi se hrănesc aşteptând schimbarea condiţiilor meteorologice pentru reluarea migraţiei.

Păsările marine sunt obligate să rămână în apropierea ţărmului atunci când se înregistrează vânturi puternice, iar bufniţele devin mai gălăgioase când nopţile sunt blânde şi liniştite, după o perioadă cu ploi şi temperaturi scăzute.

De la un ecosistem la altul, cele mai bune rezultate sunt obţinute în condiţii meteorologice diferite.

Să descoperim mai mult cu ajutorul celorlalte păsări

Unele păsări sunt greu de reperat. Acest fapt este evident în cazul păsărilor răpitoare care se pot apropia foarte rapid de sol sau zboară la înălţimi foarte mari. Adeseori, prezenţa lor este semnalată

Un prundăraş de munte, pe sol, care răsuceşte capul privind atent spre cer – adeseori, este semnalul trecerii unui răpitor diurn.

de celelalte păsări, cu o vedere mult mai ageră decât a noastră. Păsările de pradă de dimensiuni mici sunt semnalate prin sunetele ascuţite produse de piţigoi, de ciripitul agitat al codobaturilor albe, de sunetele „si-lit-si-lit" ale rândunelelor sau de strigătele puternice „chiit" ale graurilor. Păsările de pradă mari sunt semnalate de sunetele dizarmonice „crrr" sau furioase „craa" produse de ciorile grive, de croncănitul "crra crra crra" al corbilor, de sunetul persistent „clii-u" al pescăruşilor suri sau de „claa-o" profund emis de pescăruşul argintiu.

Un adevărat cor de sunete de alarmă dezvăluie prezenţa unei bufniţe aflată în adăpostul ei, în timpul zilei. Sunetele emise de sturzi au cea mai mare intensitate.

Este bine de ştiut că în mod obişnuit, ridicarea unor cârduri de păsări de la suprafaţa solului semnalează apariţia unei păsări de pradă. Un indiciu mai subtil este reprezentat de situaţia în care păsările, stând sau hrănindu-se pe sol, urmăresc cerul cu capul înclinat: probabil undeva sus, printre nori, se află o pasăre răpitoare (sau un pescăruş sau un corb).

Echipament optic

Persoanele interesate de păsări vor dori să achiziţioneze cât mai repede un binoclu performant. Şi dacă interesul creşte până la a deveni o parte importantă din viaţa cuiva, atunci echiparea cu o lunetă de teren devine ceva firesc; luneta necesită un trepied stabil, dotat cu cap mobil. Trepiedele din fibră de carbon sunt mai stabile în condiţii de vânt, mai scumpe, dar şi mai uşoare.
Recomandăm cu căldură folosirea unei lunete, în ciuda costului şi a greutăţii ei. Cu ajutorul lunetei, vă creşteţi considerabil şansele de identificare corectă a păsărilor şi veţi avea acces la o perspectivă mai intimă asupra vieţii cotidiene a acestora (detalii privind comportamentul şi viaţa lor). Fără a deranja păsările, puteţi fi martorii unor scene minunate: de exemplu câteva rândunele stând pe o creangă uscată, un cârd de boboci pe malul unui râu, un şorecar stând la marginea pădurii şi încălzindu-se în soarele dimineţii.

Un şorecar la vânătoare, pe locul său de pândă.

Evitarea deranjului

Fiecare observator responsabil îşi face o profesie de credinţă din a nu deranja păsările. Se spune că „iubitorii de păsări sunt cei mai teribili inamici ai lor". Din fericire, nu este adevărat. Ornitologul este un bun observator, care interpretează sunetele produse de păsări şi înţelege din comportamentul acestora când este momentul să se retragă pentru a nu deranja. Persoanele care fac plajă, pescarii, turiştii zgomotoşi, reprezintă un factor de deranj mult mai periculos pentru păsări.

Păsările sunt mai sensibile la factorii perturbatori în perioada de cuibărit, mai ales în prima parte a acesteia. Cărările foarte umblate înspre cuiburi pot

atrage şi prădătorii de ouă (păsări sau mamifere). Prezenţa ornitologului poate împiedica păsările adulte să se apropie de cuib; dacă părinţii nu revin la cuib pentru perioade îndelungate, ouăle se vor răci, iar embrionii vor muri. Şi soarele puternic poate ucide puii mici. Pe de altă parte, puii păsărilor limicole şi galinaceelor părăsesc cuibul imediat ce ies din ou, iar atunci când se apropie cineva, se ascund printre ierburi, rămânând nemişcaţi (coloritul criptic al penajului le asigură o bună protecţie); există totuşi pericolul să fie călcaţi în picioare şi omorâţi.

Chiar şi în afara sezonului de cuibărit, păsările pot suferi din cauza factorilor perturbatori. Spre exemplu, pe parcursul scurtelor zile de iarnă, gâştele trebuie să se hrănească cu seminţe şi ierburi aproape continuu, atât pentru a supravieţui sezonului rece, cât şi pentru a acumula un surplus de grăsime pentru zilele cu vreme nefavorabilă şi în vederea dezvoltării ouălor. Deranjul constant, provocat de păsările de pradă sau de către om, le poate constrânge să abandoneze un teritoriu favorabil pentru locuri cu hrană insuficientă, dar mai sigure.

În perioada de reproducere a păsărilor trebuie să eviţi deranjarea păsărilor – atunci când o pasăre adultă are hrană în cioc şi emite sunete scurte, de alarmă, tot timpul, este cazul să îţi schimbi locul.

Protecţia speciilor rare

Capturarea exemplarelor tinere de păsări răpitoare în vederea creşterii pentru vânătoare reprezintă o activitate la fel de condamnabilă ca şi colecţionarea ouălor speciilor rare sau uciderea bufniţelor şi a păsărilor răpitoare.

Trebuie să contactăm autorităţile dacă observăm sau suspectăm că cineva plănuieşte astfel de activităţi. Putem proteja cuiburile speciilor rare evitând să ne apropiem sau fiind foarte discreţi atunci când ne aflăm în imediata lor vecinătate. De asemenea, protejăm speciile rare şi dacă nu divulgăm locul unde am găsit cuibul (rarităţile sunt deosebit de „tentante" pentru ornitologii amatori şi nu numai). Nu trebuie neglijat faptul că păsările rare nu sunt imune doar pentru că

se înmulţesc în locuri mai greu accesibile sau în ţări îndepărtate; de aceea trebuie să evităm divulgarea coordonatelor exacte ale locului unde se află, spre exemplu, cuibul unui codalb sau o colonie de păsări acvatice.

Dincolo de respectul pentru păsări, vrem să respectăm drepturile proprietarilor de teren şi ale localnicilor. Bunul simţ şi comportamentul adecvat sunt de obicei suficiente. Descoperirea unei rarităţi într-un loc poate atrage o inevitabilă „invazie a vânătorilor de rarităţi" (pasionaţii de păsări care ţin o evidenţă numerică strictă cu toate speciile de păsări pe care le-au văzut); în aceste condiţii, sunt necesare o serie de măsuri care să asigure succesul reproductiv al păsărilor, dar şi dreptul la linişte şi intimitate al localnicilor. De asemenea, accesul în rezervaţiile naturale şi chiar în unele ferme piscicole trebuie să se realizeze în conformitate cu reglementările legale sau stabilite de către administratori, custozi sau proprietari.

Identificarea nu înseamnă totul

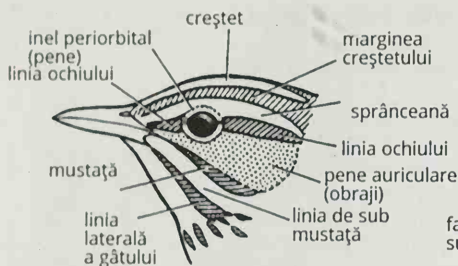
În sfârşit, să recapitulăm: scopul acestei cărţi este acela de a facilita identificarea speciei, sexului şi vârstei păsărilor. Majoritatea celor interesaţi de viaţa sălbatică vor admite că acesta este doar primul pas. Evident, o pasăre înseamnă mai mult decât o apariţie sau câteva triluri. Un ciuf de pădure epuizat după un zbor îndelungat, oprindu-se pentru a se odihni în primul copac apărut în cale, oferă o imagine memorabilă; dar imaginea acestei păsări poate fi întregită de atmosfera emoţionantă a unei nopţi ceţoase de primăvară timpurie, în care perechea se uneşte într-un duet melancolic sau de spectacolul din nopţile calde de vară când ciufii vânează şoarecii dintre ierburi, zburând silenţios. Iar o gârliţă mare stând pe câmp, chiar identificată şi înscrisă într-o categorie de vârstă, nu poate evoca tundra arctică aşa cum o face un stol în formă de "V", ridicându-se în zbor şi emiţând sunete asemenea unui cor.

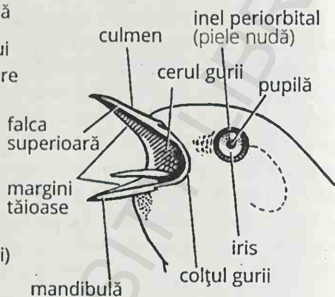
Păsările nu prind viaţă şi nu ne trezesc imaginaţia decât atunci când învăţăm ceva despre obiceiurile şi comportamentul lor. Doar după aceea, putem medita pe tema capacităţii lor fascinante de adaptare la diferite medii şi moduri de viaţă şi poate deveni şi o invitaţie de a privi propria noastră viaţă din alte perspective.

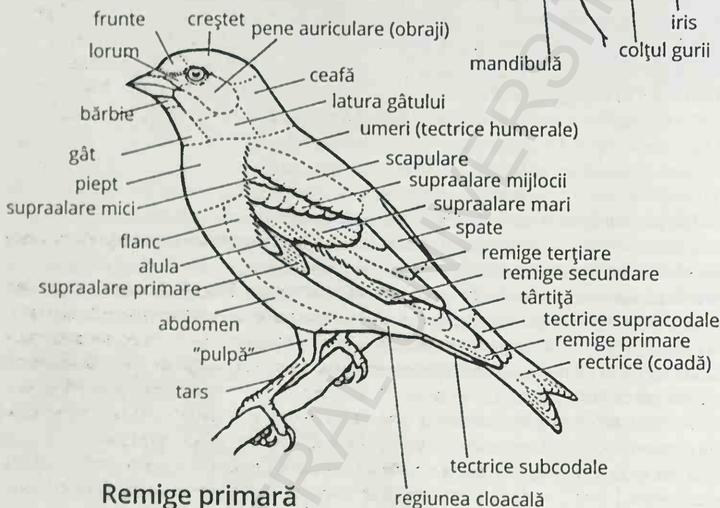
Pentru această aspiraţie, cartea poate servi drept instrument de iniţiere; dincolo de toate, acest ghid nu poate lipsi din buzunarul unui călător aflat în căutarea păsărilor, pe drumuri de munte, străbătând ape şi păduri sau poposind la marginea unui câmp.

Un ciuf de pădure odihnindu-se după un drum lung.

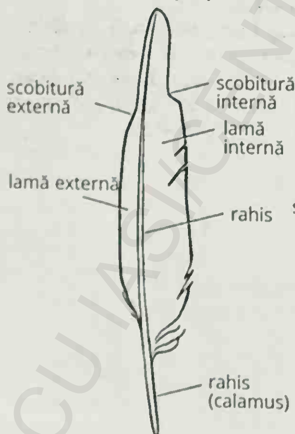

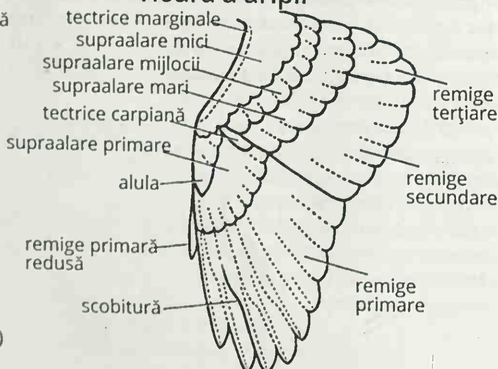

Remige primară

Penele de pe faţa superioară a aripii

Hărţi de distribuţie

Abrevieri şi simboluri

Statutul păsărilor în România

S sedentar, rezident
OV oaspete de vară
OI oaspete de iarnă
P specie de pasaj
MP migrator parţial
AC specie accidentală
RI rar, iarna

Diverse

♂ mascul
♀ femelă
L lungime totală (în cm)
A anvergură (în cm)
juv. juvenil

Pentru unele specii, limitele unor arii de iernare sau de reproducere unde apar neregulat sunt marcate cu linii întrerupte albastre sau roşii.

Cum este structurată cartea

Descrierea generală introductivă pentru fiecare ordin, familie, subfamilie sau grup principal, este urmată de prezentarea speciilor.

Ordinea de prezentare a grupelor de păsări reflectă evoluţia lor, începând cu cele considerate a fi mai vechi şi terminând cu cele apărute mai recent. O noutate este deschiderea ghidului cu grupul raţelor şi al păsărilor înrudite, urmate de galinacee. Cercetări recente, folosind studii comparative ale ADN-ului nuclear şi mitocondrial, au relevat faptul că aceste două grupe sunt cele mai vechi dintre păsările prezente pe teritoriul european. O altă noutate surprinzătoare este înrudirea dintre corcodei şi flamingi, specii prezentate alăturat. Folosirea studiilor genetice în taxonomie este nouă şi, în perspectivă, ne putem aştepta şi la alte reaşezări ale unor grupe de păsări.

În câteva locuri, au fost alăturate prezentări ale unor specii care nu sunt înrudite, dar pot fi uşor confundate pe teren. Astfel de situaţii sunt cele ale cristelului de tufiş prezentat imediat după prepeliţă, sau pasărea omătului descrisă imediat după cinghiţa alpină.

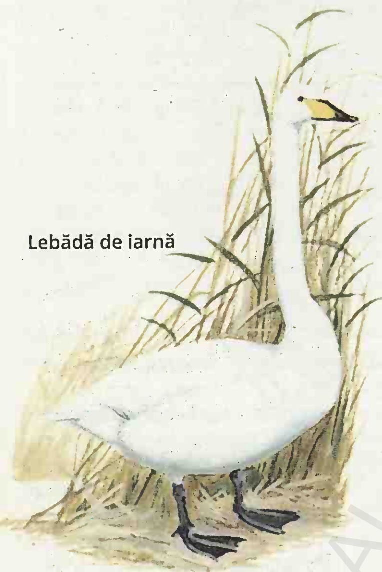
Pentru fiecare specie, descrierea, harta de distribuţie şi ilustraţiile sunt prezentate pe aceeaşi pagină; de asemenea, pe lângă denumirea ştiinţifică şi populară, sunt precizate unele dimensiuni (L – lungimea corpului între vârful ciocului şi cel al cozii, A – anvergura aripilor), informaţii despre habitate, elemente-cheie pentru identificarea speciei pe teren, obiceiuri şi sunete produse, statutul fenologic în ţara noastră. Elementele-cheie pentru identificarea speciei sunt scrise cu caractere italice.

Gâşte, raţe şi specii înrudite (ordinul Anseriformes, familia Anatidae)
Raţele şi speciile înrudite, împreună cu galinaceele (cocoşi sălbatici şi fazani) sunt considerate în prezent ca fiind grupul situat la baza arborelui genealogic pentru păsările din Europa, astfel încât ghidul începe cu descrierea acestui grup. Toate sunt păsări acvatice, cu picior de tip palmat (au o membrană ce uneşte cele trei degete anterioare). Au gâtul lung şi relativ subţire, aripi înguste şi ascuţite, coadă şi picioare scurte. De regulă corpul lor este uşor turtit dorso-ventral, acoperit cu un strat gros de puf, iar ciocul este turtit, cu lame filtratoare sau margini zimţate. Majoritatea construiesc cuiburi simple, căptuşite cu puf, direct pe sol, în vegetaţie deasă. La eclozare puii sunt acoperiţi cu puf; pot merge şi înota după numai câteva ore de la eclozare.

LEBEDELE sunt cele mai mari păsări ale grupului; au gâtul la fel de lung precum corpul. Adulţii celor trei specii europene au penajul alb (femela şi masculul sunt asemănători), iar juvenilii sunt gri-maronii. Trebuie să alerge pe suprafaţa apei pentru a se ridica în zbor. Ierbivore. Depun 3–7 ouă. p. 22

GÂŞTELE cu dimensiuni si aspect intermediare între lebede şi raţe, formează însă un grup distinct. Femela şi masculul sunt asemănători. Sunt mai masive şi au gâtul mai lung decât raţele. De regulă picioarele sunt plasate mai în faţă decât la raţe şi lebede, constituind o adaptare pentru deplasarea pe uscat, unde „pasc" ierburi. Bune zburătoare, efectuează zboruri lungi în migraţie, reunite în stoluri caracteristice ("V", arc sau front liniar). Se adună în aceleaşi locuri de năpârlire. Depun 3–8 ouă. p. 24

RAŢELE DE SUPRAFAŢĂ au dimensiuni semnificativ mai mici decât lebedele şi gâştele, ciocul fiind mai plat, iar picioarele mai scurte. Pot fi întâlnite pe eleştee, bălţi, lacuri naturale sau de acumulare şi pe porţiunile lente ale cursurilor de apă, unde găsesc hrană vegetală. Sunt zburătoare robuste şi se ridică brusc de pe apă. Majoritatea speciilor prezintă pete caracteristice pe aripi (aşa numita „oglindă" formată de remigele secundare, care au culoare diferită de restul penajului). Manifestă dimorfism sexual evident-masculii sunt coloraţi strălucitor, iar femelele au colorit şters (predominant maro sau cafeniu-pestriţ). Vara, în perioada de năpârlire a remigelor, când îşi pierd capacitatea de zbor,

Lebădă de iarnă

Gâscă de vară

Raţă mare – raţă de suprafaţă

masculii au coloritul asemănător cu cel al femelelor (penaj postnupţial de eclipsă). Dintre raţe, călifarii sunt cei mai mari, iar dimorfismul sexual este redus; gâtul este mai lung, fiind mai asemănători cu gâştele decât oricare alte raţe de suprafaţă. Hibridarea între specii nu este ceva neobişnuit. Pot fi întâlnite şi specii exotice din afara Europei, însă, de obicei sunt indivizi fugari din grădini zoologice. Depun 6–12 ouă. p. 30

RAŢELE SCUFUNDĂTOARE au un lob pe degetul posterior; au picioarele aşezate mult înapoia corpului. Cioc turtit. De regulă înainte să se ridice în zbor aleargă pe suprafaţa apei. Cele mai multe specii cuibăresc pe apele continentale din jumătatea nordică a Europei, iernând pe lacuri naturale sau de acumulare şi pe apele litorale din sudul Europei. Se hrănesc cu vegetaţie acvatică şi moluşte. Depun 5–12 ouă. Speciile mai mari cuibăresc în lungul litoralului sau pe lacurile continentale şi iernează, aproape exclusiv, pe mare, fiind întâlnite adeseori departe în largul mării. Hibridarea între specii este rară, dar generează dificultăţi de identificare. Depun 4–8 ouă. p. 36

FERESTRAŞII au ciocul adaptat pentru prinderea peştilor; este mai îngust decât la speciile înrudite, cu marginile zimţate, iar maxilarul superior are vârful în formă de cârlig. Ca şi raţele scufundătoare mari, aleargă pe apă înainte de a se ridica în zbor. Cuibăresc în scorburi (cu excepţia ferestraşului moţat). Depun 5–10 ouă. p. 36

RAŢELE CU CAP ALB sunt raţe mici şi bondoace, cu gâtul scurt, având coada lungă şi ţeapănă; trăiesc pe lacuri şi bălţi. Depun 5–10 ouă. p. 46

exemple de raţe scufundătoare

Raţă cu cap castaniu

Eider

Ferestraş moţat

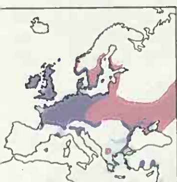

Raţă cu cap alb

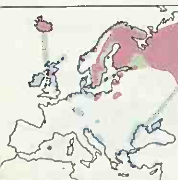
Lebede (subfamilia Cygninae)

Păsări foarte mari, masive, albe şi cu gât lung. Nu manifestă dimorfism sexual. Pe uscat merg greoi şi legănat. Pe apă au o alură elegantă, maiestuoasă. Ca şi raţele de suprafaţă, se scufundă cu partea anterioară a corpului în apă, în căutarea hranei. Depun 3–5 (8) ouă.

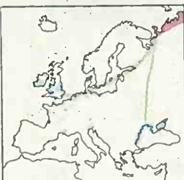
Lebădă de vară

Lebădă de vară *Cygnus olor* L 150, A 210. Este cea mai numeroasă şi larg răspândită în Europa. Cuibăreşte în stufărişuri pe lacuri, râuri lente şi canale, adeseori în imediata vecinătate a localităţilor. Păsările necuibăritoare se adună în grupuri mari. Iarna pot fi văzute în număr mare pe lacuri, dar şi în apele litorale. Luptele teritoriale sunt violente, masculii îndepărtând intruşii stropindu-i cu apă cu ajutorul aripilor şi prin "alunecări" bruşte pe apă. Pot deveni agresivi chiar şi faţă de om, mai ales în perioada de cuibărit. Cântăreşte între 8–12 kg. Când înoată gâtul este arcuit, graţios, în formă de "S", cu ciocul îndreptat în jos; adeseori aripile sunt ridicate sub forma unui scut. Coada este lungă şi relativ ascuţită. Adultul are ciocul roşu-portocaliu, cu o protuberanţă bazală neagră, iar juvenilul are ciocul cenuşiu-violaceu, mai întunecat la bază. În penajul de juvenil, coloritul aripilor este mai pestriţ (cafeniu şi alb) decât al juvenilului de lebădă mică şi lebădă de iarnă. Sunt destul de tăcute, dar nu mute. Adulţii emit un fel de huruit exploziv „rip" şi un sunet mai stins „hioor", iar imaturii, un sunet jos „bivivivi". Când ameninţă, sâsâie. Când zboară se aude şuieratul bătăilor de aripi. **MP**

Lebădă de iarnă

Lebădă de iarnă *Cygnus cygnus* L 155, A 215. Cuibăreşte în extremitatea nordică a Europei, pe lacuri şi mlaştini din tundră şi taiga. În ultimele decenii a început să cuibărească, în mod neobişnuit, şi mai la sud. De obicei este foarte sfioasă în perioada de reproducere. Populaţiile cuibăritoare sudice sunt mai îndrăzneţe decât cele nordice. Iarna apare de-a lungul coastelor şi pe lacurile mari sau de-a lungul cursurilor de apă; de regulă se hrănesc pe uscat. Înoată cu gâtul drept şi nu-şi ridică niciodată aripile ca lebăda de vară. Când se afundă în apă pentru hrănire se vede coada mai scurtă şi mai boantă. Văzută de aproape, galbenul de pe flancurile ciocului este mai întins decât la lebăda mică. Juvenilul se deosebeşte de cel de lebădă de vară prin ciocul mai pal (în mare parte cenuşiu deschis), culoarea gri mai deschisă a penajului şi prin siluetă, iar de cel de lebădă mică, prin dimensiuni. Emite un sunet rezonant, ca de goarnă, cu tonalităţi melancolice. Strigătul de zbor cel mai cunoscut constă în trei sunete scurte, în succesiune rapidă „clo-clo-clo". Când stă pe apă cântă adeseori combinând notele – stolurile mari pot produce un cor surprinzător. În zbor aripile nu produc nici un fel de şuierat (doar un foşnet uşor). **OI**

Lebădă mică

Lebădă mică *Cygnus columbianus* L 122, A 185. Cea mai puţin comună dintre lebede, poate apărea în stoluri mari. Cuibăreşte în tundra arctică. Iarna şi în perioada de migraţie apare pe lacuri naturale şi de acumulare, pajişti inundate şi uneori în golfuri marine. Asemănătoare, dar mai mică decât lebăda de iarnă, are suprafaţa galbenă de pe flancurile ciocului mai restrânsă, care nu se prelungeşte ascuţit spre vârf; gâtul este proporţional mai scurt, iar bătăile din aripi sunt uşor mai rapide decât la lebăda de iarnă. Deseori este văzută în grupuri familiale sau stoluri mari. Juvenilii sunt foarte asemănători cu cei de lebădă de iarnă, identificarea lor fiind mult mai dificilă decât în cazul adulţilor, deoarece pe cioc limita dintre gri închis şi gri deschis este neclară. Şi strigătele sunt asemănătoare cu cele ale lebedei de iarnă, dar evident mai înalte. Notele de „clah" cântate în cor sunt atât de clare, încât de la distanţă, se aseamănă cu cele produse de gălăgioşii cocori. Strigătul de zbor este mai puternic şi mai clar, în diftong: „clau", nu simplu ca la lebăda de iarnă. Nu are tendinţa celei din urmă de a emite câte trei silabe, sunetele fiind monosilabice sau bisilabice, apropiate de un scâncet, care aminteşte de sunetele gâştelor. Când este calmă, emite un sunet înăbuşit, „kokokoko" asemenea lebedei de iarnă. **Ac**

Lebădă de vară

Lebădă de vară pe cuib

Lebădă de iarnă

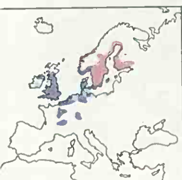

Lebădă mică

Gâşte (subfamilia Anserinae)

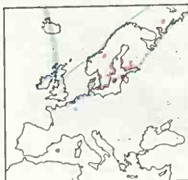
Păsări mari, greoaie, cu gâtul lung. Sexele sunt asemănătoare. Mers stângaci, legănat. Pe apă au o alură maiestuoasă. Se hrănesc cu seminţe, iarbă, plante acvatice şi rădăcini. Zburătoare neobosite, cu bătăi de aripi puternice şi zgomotoase. În zbor stolurile au formă de „V" sau liniare, oblice sau uşor arcuite. Formează perechi pe viaţă. Sunt gălăgioase, gregare şi longevive. În Europa sunt două grupe-gâşte negre şi gâşte cenuşii. Construiesc cuiburi mari, din material vegetal.

Gâscă canadiană

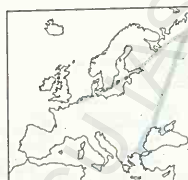
Gâscă canadiană *Branta canadensis* L 90–100, A 165–180. Specie nord-americană. Introdusă în Europa, exemplare hoinare au fost observate în Marea Britanie. Cuibăreşte pe lacurile continentale, întinse şi deschise, dar şi în regiuni împădurite. Populaţia britanică este în mare parte sedentară, iar cea suedeză migrează în sudul Suediei şi în Olanda. Se hrăneşte în ape puţin adânci, ca şi lebedele, dar şi pe păşuni sau terenuri arabile. De la distanţă nu se deosebeşte evident de o gâscă cenuşie, dar gâtul apare închis la culoare, iar pieptul evident mai deschis; este mai mare şi cu gâtul mai lung; zborul mai maiestuos. Emite un ţipăt puternic şi disonant „ro-ot", uneori în duete alternative; în zbor produce sunete bisilabice, cu o notă secundară în uşor falset: „gaa-honc". **Ac**

Gâscă neagră

Gâscă neagră *Branta bernicla* L 60, A 115. Două subspecii sunt văzute în mod regulat în Europa. Subspecia cu abdomen întunecat (*B. b. bernicla*) cuibăreşte în număr mare în tundra siberiană şi iernează de-a lungul coastei Mării Nordului. Subspecia cu abdomen deschis (*B. b. hrota*) este mai rară şi se reproduce în Svalbard, Groenlanda şi NE Canadei, iernând în partea continentală a Danemarcei, NE Angliei şi Irlanda. Foarte rar, stoluri aparţinând subspeciei *nigricans* din E Siberiei şi N Canadei pot fi văzute în migraţie şi iarna. Iarna se hrănesc în special cu iarba de mare (Zostera), în perioada de reflux. În ape puţin adânci se hrăneşte scufundându-se ca o raţă. În timpul fluxului rămâne pe mare. Este o gâscă mică, cu penajul negru-cenuşiu şi subcodalele de un alb strălucitor. În prima toamnă juvenilii pot avea jumătatea de guler alb, caracteristică adulţilor, dar marginea supraalarelor rămâne albă până primăvara. În zbor aripile sunt mai înguste şi au un ritm mai rapid decât la alte gâşte (similar eiderului). Uneori la subspecia cu abdomen negru aripile au faţa superioară mai deschisă (a nu se confunda cu subspecia care are abdomenul deschis la culoare). La subspecia *nigricans*, jumătatea de guler alb este mai întinsă, unindu-se în partea din faţă a gâtului, iar flancurile negre contrastează cu marginea foarte albă dinspre abdomen. Emite un strigăt gutural „rrrot". **Ac**

Gâscă călugăriţă

Gâscă călugăriţă *Branta leucopsis* L 65, A 135. Cuibăreşte pe stâncării şi insule mici, ferite de prădători, în trei populaţii distincte: E Groenlandei, Svalbard şi Novaia Zemlia. Iernează în V Scoţiei/Irlandei, în Solway Firth şi Olanda. În anii '70, a început să cuibărească şi pe câteva insule mici din E Gotland (Suedia), extinzându-se treptat în toată zona Baltică. Se hrăneşte cu ierburi pe pajiştile de coastă, în stoluri mari (de obicei monospecifice). Juvenilii sunt asemănători cu adulţii, dar nu au benzile întunecate de pe flancuri, partea ventrală a corpului fiind mai cenuşie. Migrează în stoluri mari, zburând, deseori, în formaţie de arc şi nu în formaţia tipică de „V"; bătăile de aripi sunt mai lente decât la gâsca neagră, similare gârliţei mari. În zbor şi de la distanţă, capul alb este observat mai greu, dar contrastul dintre gâtul şi pieptul negru şi abdomenul alb este caracteristic. Emite un ţipăt nazal, monosilabic "gac", care se transformă într-un zgomot puternic când se adună în stoluri mari. **Ac**

Gâscă cu gât roşu

Gâsca cu gât roşu *Branta ruficollis* L 60, A 120. Cuibăreşte în tundra siberiană, în grupuri, pe malurile abrupte ale râurilor, adeseori în apropierea cuiburilor de şoim călător şi şorecar încălţat (pentru protecţie). Cele mai mari efective se adună pentru iernat în S-E Europei (România şi Bulgaria); înnoptează pe lacuri întinse, iar ziua se hrănesc în special pe lanurile cu grâu de toamnă, orz şi rapiţă. În mod neobişnuit, unele păsări se alătură stolurilor altor specii de gâşte şi migrează către V Europei. Este o gâscă mică cu gâtul relativ gros şi ciocul foarte mic. De la distanţă flancurile şi subcodalele albe, contrastând cu corpul negru constituie cel mai distinctiv semn, chiar şi în zbor pieptul roşu-castaniu fiind vizibil doar în condiţii potrivite de luminozitate. Juvenilii au pata roşu-castanie de pe obraz mai mică decât adulţii. Emite un strigăt ascuţit, sacadat „chi-cui". **Ol**

Gâscă canadiană

Gâscă neagră

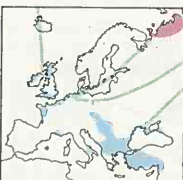
Gâscă călugăriţă

Gâscă cu gât roşu

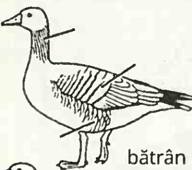

Gâscă de vară

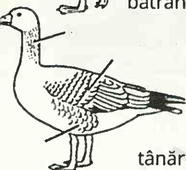
Gâscă de vară *Anser anser* L 75–85, A 147–170. Cea mai răspândită gâscă din Europa, cuibăreşte în mlaştini şi pe lacuri cu stufăriş, dar şi pe insule mici din zona litorală, formând adeseori mici colonii, înconjurate de grupuri hoinare de păsări imature. Este cea mai mare şi cea mai grea dintre gâştele cenuşii. Aripile sunt late, cu vârf uşor rotunjit. Cioc relativ mare. Picioare roz deschis. Marginea anterioară a feţei superioare a aripii (tectricele supraalare) este de culoare cenuşiu–alburie, contrastând cu remigele secundare cenuşii–negricioase. Şi faţa inferioară a aripii este bicoloră–subalare mici şi mijlocii pale şi remige şi subalare mari închise la culoare (toate celelalte gâşte cenuşii au partea inferioară a aripii uniformă, cenuşiu–întunecată). Pe sol spatele pare mai întunecat decât la gâsca cu cioc scurt. Capul şi gâtul sunt deschise la culoare, cenuşiu–alburii. Privită în zbor din spate se diferenţiază uşor de celelalte gâşte prin târtiţa şi supracodalele gri, contrastând cu scapularele brun–cenuşii. Juvenilii au ongletul din vârful ciocului negricios (la adulţi este alburiu). Ca şi alte gâşte cenuşii, este gregară şi se adună în grupuri mixte cu alte gâşte. Zbor cu bătăi de aripi susţinute. Ca şi alte gâşte, are un repertoriu bogat de sunete scurte, inclusiv câteva foarte ascuţite, dar cel mai tipic este unul nazal, „gaa–gaa–gaa" (identic cu cel scos de gâsca domestică, al cărei strămoş este). **MP**

Gârliţă mare

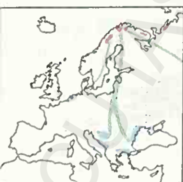
Gârliţă mare *Anser albifrons* L 60–73, A 130–160. Cuibăreşte în tundra arctică. Populaţia vestică (subspecia *flavirostris* este destul de mare, cu cioc lung, galben–portocaliu şi penaj destul de închis) cuibăreşte în V Groenlandei şi iernează în numere mari în NV Marii Britanii. Cea estică (subspecia *albifrons* este puţin mai mică, având ciocul mai mic, roz şi penaj ceva mai deschis) cuibăreşte de–a lungul coastei arctice ruseşti şi iernează din Anglia (rar) în diagonală în toată Europa, spre Turcia şi mai spre est. Penajul adultului are o pată albă de la marginea ciocului până pe frunte şi pete transversale negre pe abdomen, putând fi confundat doar cu cel al gârliţei mici. Se deosebeşte de gârliţa mică prin dimensiuni mai mari şi ciocul mai mare. Din profil, pata albă nu se prelungeşte spre creştet, iar ochii nu sunt înconjuraţi de un cerc galben. Juvenilul se deosebeşte de cel de gârliţă mică prin absenţa cercului galben periorbital, penajul puţin mai deschis şi dimensiunile mai mari. În prima toamnă nu prezintă pata albă, iar ongletul este închis la culoare, astfel încât, de la distanţă, juvenilul poate fi confundat cu gâsca de semănătură, deosebindu–se prin obrazul mai pal şi fruntea şi zona din jurul bazei ciocului închise la culoare şi prin bordurile albicioase mai înguste ale scapularelor. În zbor aripile sunt mai întunecate la culoare decât la gâsca de vară, dar este vizibilă o dungă transversală de culoare deschisă, dată de marginile alburii ale supraalarelor, mai pală decât la gâsca de semănătură. Sunetul comun este „chia–ia, chia–ia", înalt şi foarte sonor, dar emite şi gâgâituri mai puţin specifice. **OI**

Stabilirea vârstei la genul Anser

Gârliţă mică *Anser erythropus* L 56–66, A 115–135. Pasăre clocitoare foarte rară în extremitatea nordică a Fenoscandiei, în mlaştini montane cu sălcii şi mesteceni. Foarte comună cândva, în prezent numărul lor a scăzut la numai 30 de păsări, în N Norvegiei. Are o rută de migraţie estică pentru a ajunge în SE Europei şi, probabil, în Iran şi Irak. Păsări tinere (marcate cu inele colorate) au fost reintroduse în Lapland (Suedia), cu gâşte călugăriţe ca părinţi adoptivi, de la care învaţă să migreze către coasta Mării Nordului. Primăvara păsările tinere se întorc singure în Lapland. Pare o versiune mai mică a gârliţei mari, deosebindu–se prin ciocul scurt şi fruntea înaltă, pata albă mai mare (atinge creştetul capului) şi prin cercul galben din jurul ochiului (vizibil şi de la distanţă); penajul este mai întunecat, iar pe sol vârfurile aripilor strânse depăşesc vârful cozii. Păsările tinere nu au pete negre pe abdomen, dar au un cerc galben periorbital subţire. Bătăile aripilor sunt mai rapide decât la alte gâşte cenuşii, dar nu atât de rapide ca la gâştele negre. Strigătele sunt mai înalte şi mai clare decât cele ale gârliţei mari: "chiu–iu–iu" (mascul), "cu–iliu" (femelă). **Ac**

Gârliţă mică

Gâsca de vară

Gârliță mare

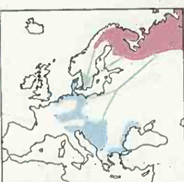

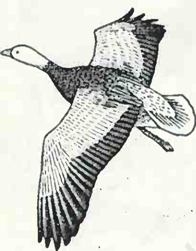
Gârliță mică

Gâscă cu cioc scurt

Gâscă cu cioc scurt *Anser brachyrhyncus* L 63–73, A 135–160. Cuibăreşte în Groenlanda, Islanda şi Svalbard, iernând în Marea Britanie şi pe coastele Mării Nordului. Se hrăneşte pe terenurile cultivate şi înnoptează pe lacuri şi în estuare, executând deplasări spectaculoase între locurile de hrănire şi cele de înnoptare. Capul este mic şi negricios, ca şi gâtul, iar ciocul scurt şi negricios, cu o porţiune mediană roz; spatele şi supraalarele sunt cenuşiu-albăstrui, lucioase, cele din urmă având marginile albe, astfel încât pe aripi apar striuri albe transversale. Se deosebeşte de gâsca de semănătură, cu care este înrudită, prin coloritul ciocului şi picioarele de culoare roz, cât şi prin dimensiunile mai mici ale capului, ciocului şi gâtului, dar mai ales prin coloritul spatelui mai deschis decât cel al zonei laterale (la fel de închise la gâsca de semănătură). De asemenea, marginea terminală albă a cozii este mai lată decât la gâsca de semănătură, în zbor coada fiind mai albicioasă. Nu are coloritul spatelui la fel de deschis ca la gâsca de vară, căreia îi lipseşte şi luciul albăstrui. Juvenilul are penajul cenuşiu-cafeniu, lipsit de luciu şi de striurile albe (amintind de cel de gârliţă mare), dar ciocul şi picioare sunt, deşi mai pale, colorate ca la adulţi. Produce două tipuri de sunete: unul similar celui de gâscă de semănătură (doar puţin mai înalt) şi unul chiar strident, asemănător cu cel al gârliţei mari. **Ac**

Gâsca de semănătură

Gâscă de semănătură *Anser fabalis* L 68–80, A 142–165. Cuibăreşte în N Europei, în tundră (subspecia *rossicus*) şi mlaştinile din taiga (subspecia *fabalis*). Iernează pe continent; rară în Marea Britanie. Este înrudită cu gâsca cu cioc scurt. Coloritul este mai întunecat (mai ales subspecia *fabalis*), dimensiunile mai mari, ciocul şi gâtul fiind mai lungi, iar capul mai mare. Picioarele sunt galben-portocalii, iar ciocul este mai scurt şi gros, cu mandibula mai lată, cenuşiu cu o porţiune mediană galbenă (subspecia *rossicus*), respectiv este mai lung şi îngust, galben, cu vârful şi baza culmenului cenuşii (subspecia *fabalis*); cea din urmă este de dimensiuni mai mari, comparabilă cu gârliţa mare. Faţă de gâsca cu cioc scurt, coada are banda terminală albă mai îngustă şi pare mai închisă la culoare în zbor. De la distanţă diferenţiată prin spatele şi aripile la fel de întunecate ca şi flancurile (împreună cu gârliţa mică au aripile cele mai negricioase dintre gâştele cenuşii), deşi în lumină puternică, faţa supraalară poate părea pală. Numeroase păsări au o linie albă subţire la baza ciocului, niciodată la fel de evidentă ca la gârliţa mare. Poate fi confundată cu juvenilul de gârliţă mare, deosebindu-se prin capul în întregime închis la culoare (nu doar fruntea şi în jurul ciocului) şi coloritul ciocului. Când se hrăneşte pe terenurile cultivate (capul şi gâtul fiind mai puţin vizibile), poate fi uşor confundată cu gâsca de vară. Sunetul cel mai comun este nazal şi grav, disilabic – „ang-anc", cu o tonalitate mai joasă decât cel al gâştei cu cioc scurt. **Ol**

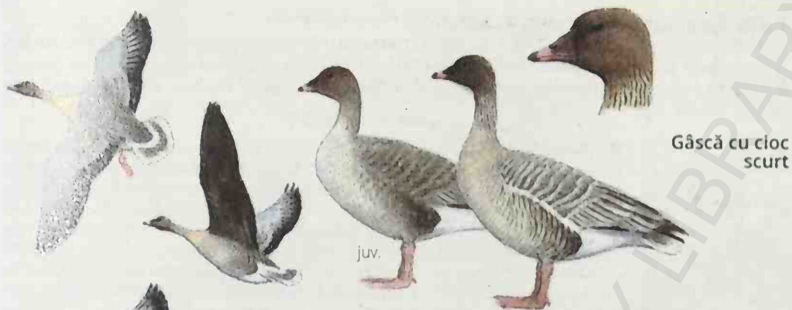

Gâscă de India *Anser indicus* L 75. Cuibăreşte în regiunile muntoase din Asia Centrală, traversând în migraţie Himalaya, spre şi dinspre India. Păsări evadate din grădinile zoologice pot fi văzute în compania gâştelor cenuşii. În Olanda există o populaţie sălbăticită. Se diferenţiază uşor de restul gâştelor cenuşii prin coloritul mai deschis şi capul alb, cu două benzi transversale spre ceafă. În zbor pare albicioasă. Juvenilul este cenuşiu deschis, cu o bandă negricioasă pe ceafă şi partea dorsală a gâtului. **Ac**

Gâscă albastră (varietate a gâştei de zăpadă)

Gâscă de zăpadă *Anser caerulescens* L 65–80, A 135–165. Uneori un oaspete hoinar din America de Nord însă majoritatea păsărilor observate în vestul Europei sunt scăpate din grădini zoologice. De obicei caută compania gâştelor cenuşii. Adulţii sunt uşor de recunoscut prin penajul alb, cu vârful aripilor negru. Juvenilul este alburiu-cenuşiu, cu cafeniu-cenuşiu pe spate, remigele fiind negricioase. Varietatea mai închisă, "gâsca albastră", are capul şi partea superioară a gâtului albe, restul gâtului, corpul şi remigele fiind negricioase. Unii hibrizi de origine necunoscută pot prezenta acest colorit, dar nu au scapularele întunecate, iar ciocul are formă şi colorit diferit. Strigătul este aspru, monosilabic: "chiih". **Ac**

Gâscă cu cioc scurt

Gâsca de semănătură

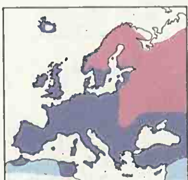
Gâscă de India

Gâscă de zăpadă

Raţe de suprafaţă (famiia Anatinae)

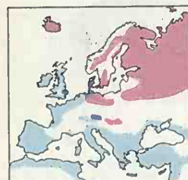
Întâlnite pe ape puţin adânci. Se hrănesc scufundându-şi în apă partea anterioară a corpului sau „strecurând" suprafaţa apei cu ciocul. Zburătoare puternice, ridicându-se deseori de pe apă aproape pe verticală. Majoritatea se pot scufunda, însă rareori o fac. Penajul celor două sexe este colorat foarte diferit.

Raţă mare

Raţă mare *Anas platyrhynchos* L 56, A 95. Cea mai comună şi larg răspândită dintre raţele de suprafaţă, fiind totodată şi cea mai mare şi mai grea. În zbor se recunoaşte prin mărime, corpul robust şi bătăile aripilor moderat de rapide; de asemenea, şuieratul ascuţit al aripilor este caracteristic speciei. Întâlnită în parcuri şi pe canalele din oraşe, pe râuri, iazuri, lacuri de câmpie, bălţi din regiuni împădurite, ape montane etc. Foarte activă noaptea, în special în timpul migraţiei. Cuibăreşte în locuri variate, mai ales în vegetaţie deasă. Masculii se adună în cârduri înainte de năpârlirea postnupţială. Iarna, întâlnită în cârduri mari pe lacuri şi cursuri de râuri, iar uneori chiar şi pe mare. Masculii curtează femelele iarna, când emit un fluierat scurt şi slab: „piu". Femela are un măcăit puternic, iar răţoiul, unul monosilabic, mai calm şi nazal: „cuec". **MP, OI**

Raţă pestriţă

Raţă pestriţă *Anas strepera* L 51, A 89. Nu este comună, dar larg răspândită în Europa. Cuibăreşte mai ales pe lacuri şi bălţi puţin adânci, cu stufăriş sau insule mici. Iarna apare pe lacuri de acumulare, terenuri inundate şi prundişuri – pare să evite apa sărată. Masculul este gri mat, cu pieptul negricios (mai vizibil pe apă), supraalarele secundare fiind maro-castanii, iar regiunea subcodală, negricioasă; în zbor se vede oglinda, maro-castanie cu negru şi alb. Femela seamănă cu cea de raţă mare; când înoată burta albă nu este vizibilă, dar se poate recunoaşte după ciocul mai subţire, cu marginile portocalii şi oglinda albă (în zbor oglinda este similară, dar cu mai puţin negru şi castaniu decât a masculului). Masculul emite un strigăt destul de jos, asemănător cu cel al cristelului de câmp, „rrep" şi un strigăt ascuţit „pii" în timpul zborului de urmărire şi în parada nupţială. Strigătul femelei este puţin mai înalt decât al raţei mari „caac-caac". **OV**

Raţă suliţar

Raţă suliţar *Anas acuta* L mascul 71, L femelă 56, A 89. Rar cuibăritoare în V Europei, mai ales pe lacuri montane, bălţi şi lagune de altitudini joase. Iarna apare în estuarele adăpostite, terenuri inundabile şi lacuri. Are siluetă zveltă, gâtul şi coada lungi. Oglinda este maro, tivită cu o margine îngustă, albă. Masculul are ciocul cenuşiu-albăstrui cu o dungă mediană neagră, capul maro, gât alb, cu partea dorsală maro, iar coada este lungă şi ascuţită în penajul nupţial. Femela are ciocul cenuşiu şi este pestriţă, palid cenuşiu-cafeniu. De regulă primăvara migrează în perechi, fiind o raţă prudentă. Gâtul colorat al masculului este vizibil şi printre ierburi. Strigătul de primăvară al răţoiului este scurt, ca al raţei mici, dar mai jos – „crii". Toamna şi iarna se alătură adeseori raţei fluierătoare. **P, OI**

Raţă fluierătoare

Raţă fluierătoare *Anas penelope* L 46, A 81. Cuibăreşte în nord, pe ape dulci, puţin adânci, din zona de taiga. În migraţie şi iarna apare în cârduri mari pe lacuri, coaste marine şi pajişti inundate, hrănindu-se cu ierburi şi alge. În migraţie, zboară în stoluri sub formă de şiruri lungi. Are aripi destul de lungi, corp bondoc, coadă ascuţită; gât scurt, cap uşor rotunjit. Masculii au supraalare albe şi oglinda verde, dar cei tineri au aripile cenuşii cu oglinda verde, restul penajului fiind similar adulţilor. La femelă culorile de pe aripi sunt mai şterse, supraalarele fiind alb-cenuşii. Ambele sexe au abdomenul alb strălucitor. Masculul emite un fluierat puternic tipic – „uii-u". În timpul migraţiei nocturne stolurile emit sunete repetate: „uip-uii-uii". Strigătul femelei este mai jos, asemănător cu al raţei sunătoare: „carr-carr-carr". Toamna se poate auzi un fel sforăit: „ra-carr". **P, OI**

Raţă fluierătoare americană *Anas americana* L 151, A 87. Apare rar în vestul Europei. Masculul are o dungă albă pe creştet şi una verde, din dreptul ochilor, pe laturile capului, spre ceafă; flancurile şi spatele sunt ruginii. Femela este foarte asemănătoare cu raţa fluierătoare europeană, dar capul este gri deschis, iar flancurile cafenii-roz (nu cafenii-cenuşii ca la cea europeană). Masculul are strigătul mai slab şi trisilabic: „uii-uii-uiu". **Ac**

scufundată pe jumătate

filtrând

Raţă mare

Raţă pestriţă

Raţă suliţar

Raţă fluierătoare

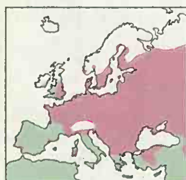
Raţă fluierătoare americană

Raţă mică

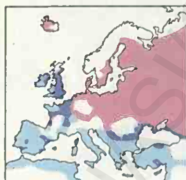
Raţă mică *Anas crecca* L 36, A 61. Comună şi larg răspândită, cuibăreşte pe lacurile mici, de obicei cu apă dulce, din regiunile montane, de şes şi de coastă (în România cuibăreşte foarte rar). Iernează în estuare şi golfuri puţin adânci, bălţi salmastre, lacuri naturale şi de acumulare. Migrează preponderent în timpul nopţii. Se adună în cârduri mari. Răţoiul este foarte colorat în penajul nupţial, dar de la distanţă arată închis la culoare (ca femela), fiind caracterizat (pe lângă dimensiunea mică) îndeosebi de culoarea galben-albicioasă a subcodalelor laterale. Femela asemănătoare cu cea de raţă cârâitoare, dar are laturile capului mai uniform colorate, iar ciocul puţin mai scurt, cu puţin roşu-gălbui la bază şi subcodalele laterale mai deschis colorate. De asemenea în zbor coloritul este mai deschis (şi mai uniform pe partea ventrală), iar contrastul supraalarelor cu oglinda verde este mai evident. În zbor marginea albă anterioară a oglinzii verzi este vizibilă. Se ridică în zbor uşor şi execută manevre bruşte pe deasupra stufărişului şi a apei; dimensiunile mici şi bătăile rapide din aripi amintesc de un stol de păsări limicole. Sunetul masculului este un fluierat puternic, repetat, clar şi muzical: „criic". Măcăitul femelei este slab şi mai nazal decât cel al raţei mari: „cuerc". **P, OI, OV**

Raţă mică americană *Anas (crecca) carolinensis* L 36, A 61. Subspecia nord-americană a raţei mici este acum specie separată. Este un oaspete rar în V Europei. Masculul are o dungă albă verticală şi nu orizontală, pe flancurile corpului, iar banda verde de pe laturile capului nu este tivită cu galben. Femela nu se deosebeşte de cea europeană. Comportamentul şi strigătele sunt identice.

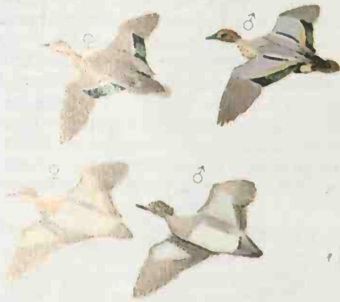
Raţă mică cu aripi albastre *Anas discors* L 38. Oaspete rar din America de Nord. Masculul are capul violet-gri închis, cu o semilună alb strălucitoare pe fiecare parte laterală, flancurile galben-maronii cu puncte negre şi o bandă albă înaintea regiunii subcodale negre. În zbor şi de la distanţă masculul pare complet negru, cu supraalarele bleu deschis (aproape alb). Femela este asemănătoare cu cea de raţă cârâitoare, dar coloritul capului este mai şters, cioc mai lung, cu o pată deschisă la bază, picioarele gălbui, iar supraalarele sunt bleu-cenuşii (aproape ca cele ale masculului), dar fără marginea anterioară albă a oglinzii verzi.

Raţă cârâitoare

Raţă cârâitoare *Anas querquedula* L 38, A 63. Se găseşte rar pe lacuri de la altitudine joasă, îndeosebi pe bălţi mici, pajişti mlăştinoase şi inundate. Ca şi raţa mică, de dimensiuni mici. În zbor aripile masculului apar bleu-cenuşii. Masculii tineri au aripile cenuşii închis, în rest sunt identice cu cele ale adulţilor. Femelele au faţa superioară a aripilor foarte asemănătoare cu cea a femelei de raţă mică, dar coloritul este mai întunecat (cenuşiu-cafeniu pestriţ); se remarcă şi oglinda verde cu tivul alb posterior mai lat decât cel anterior (ca la raţa suliţar). Pe apă se recunoaşte după capul mai deschis, cu sprânceana albă şi o linie neagră în dreptul ochilor, sub care, lângă baza ciocului, este o pată alburie; de asemenea, ciocul este mai lung şi în totalitate cenuşiu. Regiunea subcodală este uniform şi închis colorată, la ambele sexe. De asemenea, de regulă înoată cu penele din vârful aripilor un pic ridicate. Răţoiul are un strigăt sonor, ca un cârâit prelung: „cnerrec", iar femela are un măcăit mai slab şi mai ascuţit, dar asemănător cu al raţei mici. **OV, P**

Raţă lingurar

Raţă lingurar *Anas clypeata* L 51, A 79. Destul de frecventă pe apele de câmpie puţin adânci şi cu vegetaţie bogată. Se hrăneşte pe terenuri inundate, adesea ascunsă vederii. Pe apă, dar şi în zbor din faţă, are un aspect masiv, cu ciocul lung, în formă de lingură, evident lăţit spre vârf. Aripile au supraalarele bleu-cenuşii (dar nu atât de deschise şi vizibile de la distanţă ca la masculul de raţă cârâitoare). În zbor se identifică uşor după ciocul lung; femela are abdomenul întunecat, în contrast cu faţa inferioară a aripilor de culoare albă (cele de raţă fluierătoare şi raţă pestriţă au abdomenul alb, iar cele de raţă mare şi raţă suliţar, alburiu-cenuşiu). Când îşi iau zborul, aripile masculilor produc un sunet puternic. Primăvara răţoiul produce un sunet nazal bisilabic: „gac-gac", seara fiind mai gălăgios. Măcăitul femelei este ritmat, repetat: „pi-et". **P, OV**

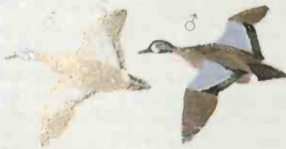

Raţă mică

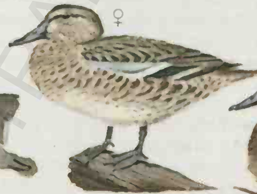
Raţă mică americană

Raţă mică cu aripi albastre

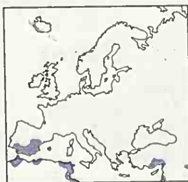

Raţă cârâitoare

Raţă lingurar

Rață porumbacă

Raţă porumbacă *Marmaronetta angustirostris* L 40. Cuibăreşte rar şi local în SV Europei. Preferă iazurile şi terenurile mlăştinoase cu vegetaţie bogată. Femela şi masculul sunt asemănători, cafeniu deschis cu pete mari albui. Ca dimensiune, între raţa cârâitoare şi cea fluierătoare. Pe apă se recunoaşte după coloritul evident şters, coada lungă şi de culoare deschisă, gâtul lung şi capul rotund, cu o bandă întunecată în jurul ochiului; ciocul negricios este destul de lung şi îngust. În zbor datorită aripilor lungi, poate fi confundată cu o femelă de raţă suliţar. Nu are oglindă, iar coloritul aripilor este deschis. Stă ascunsă, fiind dificil de observat. De regulă poate fi văzută solitară sau în grupuri mici. Strigătul masculului este discret, înalt, nazal: „djiib", iar al femelei este un fluierat similar, dublu: „pliip-pliip".

Rață mandarin

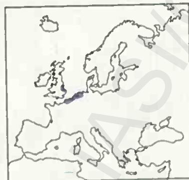
Raţă mandarin *Aix galericulata* L 46. Specie est-asiatică, introdusă. În Anglia, populaţii sălbăticite formate din păsări evadate din grădini zoologice. Preferă iazuri înconjurate de copaci, cuibărind în scorburi. Masculul frumos colorat este inconfundabil. Femela are coloritul şters, cafeniu, iar capul este cafeniu, cu un moţ prelungit pe ceafă, un inel periorbital alb, prelungit cu o „codiţă" înapoia ochiului; se deosebeşte de femela de raţă de pădure – *Aix sponsa* (în Europa, prezentă doar în grădini zoologice) prin absenţa verdelui de pe creştet şi prin linia diferită de la baza ciocului (vezi figura de jos). În zbor sunt evidente coada lungă şi abdomenul alb. De regulă se hrăneşte pe sol.

Călifar alb

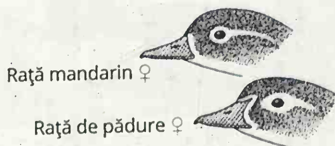
Călifar alb *Tadorna tadorna* L 60, A 110. Destul de comun în NV şi SE Europei pe coastă, în ape puţin adânci, uneori şi pe lacuri continentale. Cuibăreşte în vizuini şi sub tufişuri, în apropierea malurilor. Penajul este asemănător la mascul şi femelă, alb cu benzi cafeniu-roşcate şi negre cu luciu verde. Masculul are o protuberanţă mare roşie la baza ciocului, care, la femelă, este mai mică, roşu deschis. Juvenilii au coloritul cafeniu deschis dorsal, lipsind complet banda cafeniu-roşcată de pe piept, obrajii, bărbia şi partea ventrală fiind albe. De regulă zboară la înălţimi joase deasupra apei, bătăile aripilor arcuite având un ritm între cel de raţă şi gâscă. În perioada năpârlirii adulţii se adună în cârduri mari, iar puii nezburători formează grupuri mari, alături de câteva păsări adulte. Strigătul de primăvară al masculului este un fluierat înalt, şuierător: „sliss-sliss-sliss", iar cel al femelei seamănă cu un nechezat „ghehe-heheheh"; în stare de nervozitate şi în zbor emite un sunet intens şi nazal, „a-ang". Este o specie tăcută în afara sezonului de reproducere. **OV**

Călifar roșu

Călifar roşu *Tardona ferruginea* L 60. Cuibăreşte în SE Europei. Păsări evadate din captivitate apar în mod regulat în afara arealului natural, în Elveţia, existând chiar şi o populaţie sălbăticită. Mai terestru decât călifarul alb, cuibăreşte în zone de stepă şi montane aride, în viziuni în pământ şi în scorburi. Iarna, întâlnit de-a lungul râurilor, pe malurile nisipoase ale lacurilor, pe câmpii şi stepe. Are picioarele destul de lungi. Corpul este cafeniu-portocaliu deschis, cu capul bej deschis şi o bandă albă pe aripă, evidentă în zbor. Masculul are o dungă neagră îngustă pe gât. Asemănător călifarului alb prin alură, comportament şi zbor. Emite un sunet asemănător unei trompete „ga-onc", asemănător cu cel emis de gâsca canadiană, dar mai nazal şi nu atât de puternic (aminteşte de mugetul jalnic al unui măgar). Emite şi un gâlgâit sonor „pururu". **OV**

Gâscă egipteană

Gâscă egipteană *Alopochen aegyptiaca* L 70. Specie africană. Indivizi care au evadat s-au sălbăticit, formând o populaţie în creştere, în ţările de pe coastele Mării Nordului. Se recunoaşte după benzile albe de pe ambele feţe ale aripilor şi după picioarele lungi. Cele două sexe au colorit asemănător. Se hrăneşte mai ales pe pajişti uscate, ca şi gâştele. Produce strigăte stridente, ca de trompetă.

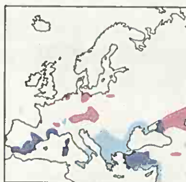

Raţă mandarin ♀

Raţă de pădure ♀

♂
♀
Raţă porumbacă
♂
♀
Raţă mandarin
♂
♀
juv.
Călifar alb
lângă vizuină
♀
♂
Călifar roşu
Gâscă egipteană

Raţe scufundătoare (subfamilia Aythyinae)

Cuibăresc pe malurile lacurilor, pe insule şi în regiuni mlăştinoase. Iarna formează cârduri în golfuri, pe lacurile întinse şi la gurile de vărsare ale râurilor, dar şi pe mare, unde unele specii se hrănesc cu crustacee şi alte animale mici. Se scufundă de la suprafaţa apei, înoată sub apă şi aleargă pe apă pentru a se ridica în zbor.

Raţă cu ciuf

Raţă cu ciuf *Netta rufina* L 56. Cuibăreşte rar şi local în S şi centrul Europei pe lagunele cu apă salmastră şi lacuri cu stufăriş. Adeseori apar indivizi evadaţi din grădini zoologice. Este o raţă de dimensiuni mari. Masculul are un colorit strălucitor: flancurile corpului sunt alb-strălucitoare, capul este cafeniu-gălbui, penele creştetului formând o creastă erectilă, iar ciocul este roşu (chiar şi în penajul postnupţial, asemănător cu cel al femelei). Femela asemănătoare cu cea de raţă neagră, dar este mai deschisă la culoare, mai mare, cu vârful ciocului roz. Pe aripi ambele sexe au o bandă albă, lată. Comportamentul este asemănător cu cel al raţelor de suprafaţă. În zbor emite un sunet aspru: „cherr". **OI**

Raţă cu cap negru

Raţă cu cap negru *Aythya marila* L 46, A 79. Specie clocitoare, rar întâlnită pe coastele nordice (în Scandinavia, pe lacurile din zonele înalte, cu mesteacăn şi salcie). Foarte asemănătoare cu raţa moţată, dar uşor mai mare. Masculul are spatele cenuşiu deschis – de la distanţă pare alb; capul este rotund şi mare, nu are moţ, ciocul este mai lung, cenuşiu-albăstrui, doar cu ongletul negru. Femela are o bandă lată, albă (uneori cu nuanţe de maro) în jurul bazei ciocului, iar vara, o pată deschisă la marginea posterioară a obrazului; are un colorit mai deschis decât femela moţată, cu pieptul brun-roşiatic, flancurile şi spatele fiind gri deschis. Este o raţă tăcută în afara sezonului de reproducere. **OI**

Raţă moţată

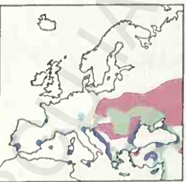
Raţă moţată *Aythya fuligula* L 42, A 70. Comună. Cuibăreşte pe diverse ape de câmpie, inclusiv pe lacurile din parcuri. În afara sezonului de reproducere, formează grupuri mari pe lacuri naturale şi de acumulare, bălţi sau ape litorale. Masculul este negru cu un dreptunghi alb pe flancuri, iar pe creştet are un moţ lung care atârnă pe ceafă. Femela are moţul mai scurt, iar la baza ciocului o dungă albă îngustă uneori mai lată (vezi raţa cu cap negru). Abdomenul este cafeniu în perioada de cuibărit. Regiunea subcodală este frecvent alburie. Ambele sexe au ochi galbeni, iar ciocul este cenuşiu-albăstrui, cu vârful negru. Strigătul femelei este un vioi „cherr" repetat, iar primăvara masculul are un sunet ca un chicotit: „biip-bibiu". **OI, OV**

Raţă cucuiată *Aythya collaris* L 43. Oaspete de iarnă foarte rar în V Europei, venind din America de Nord. Masculul se deosebeşte uşor de masculul raţei moţate prin forma capului şi dunga albă verticală din partea anterioară a flancurilor. Femela seamănă cu cea de raţă cu cap castaniu. Forma capului şi banda cenuşie (nu albă) de pe faţa superioară a aripii sunt caracteristice ambelor sexe.

Raţă cu cap castaniu

Raţă cu cap castaniu *Aythya ferina* L 46, A 79. Cuibăreşte mai ales pe lacuri mlăştinoase, cu stufăriş compact. Iarna pe lacuri naturale şi de acumulare, cursuri lente de râuri, iar uneori în apele litorale. Masculul are capul castaniu, pieptul negru şi spatele gri deschis, nu albicios ca la raţa cu cap negru; regiunea codală este neagră. Femela este cafenie şi prezintă pe obraz o pată întunecată între dunga deschisă de peste ochi şi bărbia deschisă. Capul are aspect triunghiular, cu fruntea plată şi cioc puternic (vârful şi baza sunt negricioase, partea mediană, cenuşiu-albăstruie). În zbor aripile sunt cenuşii-cafenii, mai deschise la mascul. În populaţiile clocitoare, masculii sunt mai numeroşi decât femelele. Masculul are un sunet nupţial sonor: „bii-bii-bii", dar emite şi un fluierat nazal, ascendent (uneori întrerupt de un şuierat). Strigătul femelei este un cârâit aspru „crrra-crrra". **MP**

Raţă roşie

Raţă roşie *Aythya nyroca* L 40, A 66. Cuibăreşte în S şi centrul Europei, pe lacuri cu stufăriş dens din zona de câmpie. Este discretă. Puţin mai mică decât raţa moţată, cu banda albă de pe aripă mai lată şi mai evidentă în zbor. Masculul este brun-roşcat întunecat, cu ochi albi şi subcodale alb-strălucitoare. Porţiunea albă a abdomenului este mai restrânsă şi complet înconjurată de culoarea întunecată. Femela este brun-cenuşie, cu ochi negri şi subcodale albe. Fruntea plată, creştetul înalt şi ciocul destul de lung constituie, împreună cu banda albă de pe aripă, semnele distinctive faţă de raţa moţată. Strigătul femelei este repetitiv, sfredelitor: „carri", mai scurt şi mai înalt decât al raţei moţate. **OV**

Rață cu ciuf

Rață cu cap negru

Rață moțată

Rață cucuiată

Rață cu cap castaniu

Rață roșie

Raţe scufundătoare în zbor

Raţele scufundătoare au, ca reper comun, o bandă mai mult sau mai puţin albă pe marginea posterioară a aripilor.

Raţă cu ciuf *Netta rufina* Mare şi grea, ca o raţă mare. Şi zborul aminteşte de cel al raţei mari. Coloritul penajului este caracteristic, imposibil de confundat, în cazul ambelor sexe. Masculul, chiar şi la distanţe mari, se recunoaşte după benzile albe foarte late de pe marginea posterioară a feţei superioare a aripilor. Faţa ventrală a corpului este neagră, cu două pete ovale, mari şi albe pe părţile laterale. Marginea anterioară a aripilor este albă, pete albe fiind şi la punctul de prindere a aripii de trunchi. Ciocul roşu-aprins şi creştetul castaniu-gălbui pot fi observate de la distanţe rezonabile. Şi coloritul mai şters al femelei este uşor de recunoscut în zbor după cele două benzi foarte albe de pe marginea posterioară a aripilor. Capul bicolor, ca la femela de raţă neagră, este vizibil de la distanţă mare.

Raţă cu cap negru *Aythya marila* În zbor aminteşte de raţa moţată, fiind posibile confuzii la distanţă mare, când spatele argintiu al masculului adult şi banda albă de la baza ciocului la femelă sunt dificil de observat. Capul pare uşor mai alungit datorită lungimii sale şi a ciocului, iar banda albă de pe aripi pare mai evidentă, dar este necesară o distanţă rezonabilă pentru observarea acestor elemente. De la distanţă pare mare şi greoaie, amintind de raţa neagră şi de raţa fluierătoare. Devine uşor de recunoscut atunci când stolul este mixt, fiind prezente şi câteva raţe moţate. Ambele specii zboară mai sus decât raţa neagră, pe direcţia vântului (cu vântul din spate).

Raţă moţată *Aythya fuligula* Alături de raţa mică, este una dintre cele mai mici raţe. Bătăile de aripi sunt foarte rapide, similare alcelor şi corcodeilor (în timp ce la raţa mică, bătăile aripilor sugerează acţiunea de „tăiere"). Banda albă de pe aripi este destul de evidentă, chiar dacă nu atât de evidentă ca în cazul raţei cu cap negru. Capul este rotunjit şi mare, fiind vizibil de la distanţă mare, dar în zbor moţul rareori poate fi observat, chiar şi din apropiere. În timpul migraţiei zboară în stoluri mici sau medii, dispuse sub forma unei linii oblice sau de „V" bont, la înălţimi mari, cu vântul din spate. Stolurile sunt predispuse la schimbarea direcţiei de zbor şi execută schimbări bruşte ale direcţiei la înălţimi mai mari decât speciile înrudite.

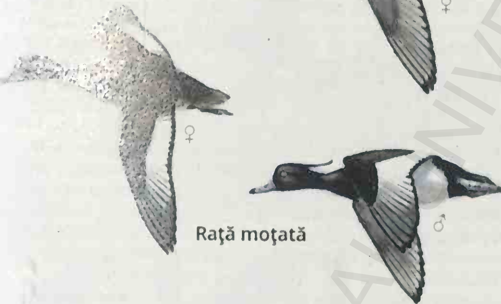
Raţă cucuiată *Aythya collaris* Mică, asemenea raţei moţate. La ambele sexe banda de pe marginea aripilor este cenuşie, nu albă. Forma capului (fruntea oblică şi moţul de pe creştet) este dificil de remarcat în timpul zborului.

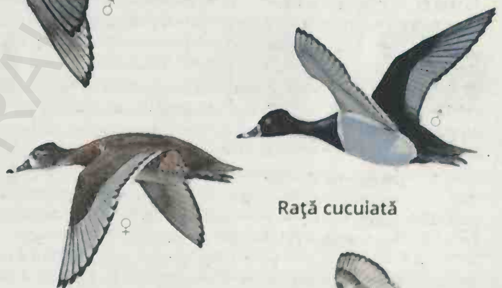
Raţă cu cap castaniu *Aythya ferina* Dimensiuni medii, fiind evident mai mare decât raţa moţată, mai grea şi mai alungită. Zbor cu bătăi rapide din aripi, în linie aproape dreaptă, amintind de deplasarea unei „rachete de croazieră", impresie accentuată de obiceiul de a zbura cu capul aplecat în jos (ca şi raţa catifelată). De la distanţă mică, linia oblică a frunţii este evidentă. Aripile sunt cenuşii, mai întunecate în jumătatea anterioară, rămânând totuşi o raţă cu benzi deschis colorate pe aripi. Coloritul femelei este mai şters, în nuanţe de cafeniu-cenuşiu, iar al masculului este, evident, mai contrastant. Spatele cenuşiu deschis al masculului nu este atât de strălucitor ca al raţei cu cap negru, contopindu-se cu cenuşiul întunecat al feţei superioare a aripilor.

Raţă roşie *Aythya nyroca* Mică, chiar uşor mai mică decât raţa moţată, dar cu zbor similar. Silueta este mai elegantă, cu gâtul mai lung decât al raţei moţate. Această raţă rară este cel mai frecvent observată în timpul unor zboruri scurte deasupra lacurilor mici cu stuf din zonele de cuibărit. La ambele sexe, în zbor este vizibil coloritul întunecat (la mascul, un brun-castaniu închis) cu marginea posterioară a aripilor lată şi foarte albă (contrastul este mai evident decât la raţa moţată) şi burta alb strălucitoare, delimitată printr-o bandă maro de pata albă din regiunea subcodală. Irisul alb specific masculului este mai vizibil de la distanţe mari decât cel galben caracteristic răţoiului moţat. Forma capului nu este relevantă pentru recunoaşterea păsării în zbor.

Rață cu ciuf
♂
♀

Rață cu cap negru
♀
♂

♀
Rață moțată
♂

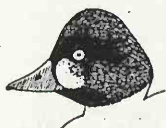

♂
♀
Rață cucuiată

♂

Rață roșie

♀
♀
Rață cu cap castaniu

Rață sunătoare

Rață sunătoare juv. ♂

Raţă sunătoare *Bucephala clangula* L 45, A 79. Specie relativ comună pe apele din pădurile nordice unde cuibăreşte. Foloseşte cuiburile de ciocănitoare neagră, dar cuibăreşte şi în cuiburi artificiale. Specie rezistentă la condiţiile climatice aspre, pleacă spre sud doar atunci când apele îngheaţă. Iernează de-a lungul coastelor marine, dar şi pe lacuri. Spre deosebire de alte specii de raţe scufundătoare, de regulă se adună în cârduri mici, fiind şi mai timidă decât acestea. Cap mare cu formă specifică: triunghiular, cu frunte înaltă şi cioc mic. La mascul, pata albă dintre cioc şi ochi este vizibilă de la distanţă; flancurile albe strălucitoare şi spatele negru, cu pete albe mari pe scapulare. La ambele sexe, ochii sunt galbeni; în zbor aripile prezintă oglinda şi supraalarele albe ca la ferestraşi, însă faţa inferioară este neagră. Femela este cenuşie, cu capul maro şi un inel gular alb. Juvenilii sunt asemănători cu femelele, cenuşii-cafenii, dar nu au ochii galbeni şi nici inelul gular alb; când năpârlesc au obraji albi. În zbor prin mişcarea aripilor, masculul produce un sunet muzical şi fluierător-binecunoscut în ţările nordice primăvara devreme, când se desfăşoară migraţia nocturnă a raţelor sunătoare. În timpul dansului nupţial, masculul îşi aruncă spre spate capul, loveşte apa cu picioarele şi emite un fel de scrâşnet pătrunzător „bi-biiiz" (pe fondul unui zornăit jos şi surd, ca de raţă cârâitoare). Femela emite un strigăt strident, „berr, berr...", atunci când zboară în cerc, deasupra teritoriului de cuibărire, fiind tăcută în afara perioadei nupţiale. **OI, OV**

Rață sunătoare islandică

Raţă sunătoare islandică *Bucephala islandica* L 53. Foarte rar întâlnită în afara Islandei-singura arie de cuibărit din Europa. Cuibăreşte de-a lungul cursurilor de apă şi pe malul lacurilor, în regiuni vulcanice în care găseşte cavităţi potrivite. Masculul în penaj nupţial se deosebeşte de cel de raţă sunătoare prin pata albă în formă de semilună de pe lorum, urcând până deasupra liniei ochiului, iar negrul spatelui se întinde până pe laturile pieptului. De asemenea, este evident mai mare. Deşi mai dificil de observat, capul-cu luciu violet, nu verde-are o formă mai alungită, cu frunte mai înaltă, iar ciocul mai scurt. Atenţie: masculii tineri de raţă sunătoare pot avea cap negru-cafeniu şi, în funcţie de stadiul năpârlirii, pete pe lorum în formă de semilună, destul de vizibile. În teren este dificil să deosebeşti femelele şi masculii imaturi de raţele sunătoare. Uneori ciocul femelei este complet galben, spre deosebire de raţa sunătoare, care în timpul iernii şi al primăverii are o dungă galbenă în vârful ciocului cenuşiu-albăstrui. În timpul dansului nupţial, masculul îşi întinde gâtul în faţă, cu ciocul în sus, deschis, dar silenţios. Zgomotul produs de aripi în timpul zborului este mai puţin muzical, fiind mai aspru şi mai profund.

Rață arlechin

Raţă arlechin *Histrionicus histrionicus* L 40, A 65. Specie islandică şi americană, ca şi raţa sunătoare islandică, rar întâlnită în restul Europei. Cuibăreşte pe insule, pe cursuri de apă repezi. Iernează pe mare, în apropierea coastelor stâncoase. Masculul se recunoaşte uşor prin tiparul deschis şi închis (de la distanţă porţiunile roşii şi albastre par negre), prin dimensiunea mică şi coada lungă, de obicei uşor arcuită în sus. Femela este mai mică şi mai închisă decât femela de raţă sunătoare; benzile albe de pe aripi lipsesc şi are trei pete albe evidente pe cap. Rareori se amestecă cu alte raţe. Deseori, înoată dând din cap în ritmul mişcărilor picioarelor; stă ridicată pe apă. Zborul rapid, cu bătăi de aripi frecvente şi capul uşor ridicat. De regulă tăcută. Masculul emite uneori un fluierat uşor, iar femela un sunet nazal agitat. **Ac**

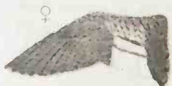

Raţă sunătoare

Raţă sunătoare
islandică

Raţă sunătoare
adult ♀

Raţă sunătoare
islandică
adult ♀

Raţă arlechin

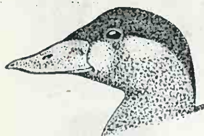

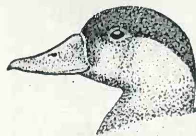

Raţă de gheţuri

Raţă de gheţuri *Clangula hyemalis* L mascul 55, femela 40, A 78. Specie abundentă pe lacurile mici din tundra arctică unde cuibăreşte. Iernează în principal pe Marea Baltică, dar şi pe Marea Nordului, de obicei în larg; foarte rar ajunge pe Marea Neagră. Este expusă la poluarea cu petrol. Activă, poate parcurge zboruri pe distanţe lungi deasupra mării; zbor rapid şi legănat. Aripile sunt complet negre, uşor trase în spate, cu bătăi sub linia orizontală, ca la liliecii; aterizează pe apă stropind puternic în jur. Iarna, în zbor spatele masculului se aseamănă cu cel al alcei atlantice (marginile albe, cu o linie mediană neagră), capul alb cu o pată cenuşiu-negricioasă pe laturi, gâtul alb şi pieptul negru, iar coada lungă şi ascuţită. Vara masculul este brun-negricios, cu abdomenul şi subcodalele albe; pe cap are o pată albă, în jurul ochiului, iar ciocul galben. Iarna femela are spatele cafeniu, ventral fiind albă cu o bandă pectorală cafenie; capul alb, cu creştetul şi o pată întunecată sub ochi. Vara femela seamănă cu masculul, având coada scurtă, iar pata albă de pe cap este mai alungită, cu obrajii cenuşii. Juvenilul este asemănător femelei, evident mai cenuşiu. Primăvara se adună lângă ţărmuri, în grupuri foarte active şi zgomotoase; masculii îşi întind gâtul şi ridică sus coada, producând, în cor, sunete nazale şi tânguitoare „ou-ou-ou-dili", iar femelele răspund „gac-gac". **Ol**

Raţă catifelată

Raţă catifelată *Melanitta fusca* L 55, A 92. Cuibăreşte în principal în zona de taiga, dar şi dincolo de limita pădurii, inclusiv în arhipelagurile baltice. Iarna marină ca şi raţa neagră, dar rămâne mai aproape de ţărm, formând grupuri mai mici. Masculii migrează pentru năpârlire spre apele daneze, încă din luna iulie. Vizibil mai mare decât raţa neagră, are coada mai scurtă şi fruntea mai teşită. Ciocul cenuşiu cu margini portocalii al masculului este vizibil chiar şi de la distanţă, dar pata albă de sub ochi şi oglinda albă sunt greu de observat. La femelă, petele alburii de pe obraji sunt variabile, iar cea de lângă cioc poate lipsi la păsările bătrâne. Deseori, femelele mai tinere au abdomenul alburiu. În zbor oglinda albă este vizibilă, iar de la distanţă, când păsările sunt observate pe un fond întunecat, aripile par mai înguste. În zbor pare mai masivă decât raţa neagră şi îşi ţine capul mai jos. De obicei migrează în şiruri ordonate, în grupuri mici. Când perechea survolează teritoriile de cuibărit, femela emite un strigăt aspru, săltăreţ: „pa-a-ah"; în rest, tăcută. **Ac**

Raţă negricioasă juv.

Raţă neagră ♀

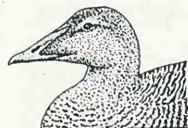
Raţă negricioasă *Melanitta perspicillata* L 50, A 85. Vizitator accidental din zona arctică americană. Masculul inconfundabil: cioc mare, viu colorat şi două pete albe pe ceafă şi pe frunte, restul penajului fiind negru. De obicei femela are două pete albicioase pe obraz, ca şi la raţa catifelată (una sau ambele pot lipsi), dar uneori apare şi o pată mai mică pe ceafă. În plus, profilul capului diferă, ciocul triunghiular fiind mai înalt la bază; la baza sa, lateral, se află o pată negricioasă. Juvenilul este asemănător cu femela, având abdomenul, de obicei, mult mai deschis, iar ciocul nu are pata neagră; totodată, pata deschisă de pe ceafă lipseşte. În zbor poate fi confundată mai ales cu raţa neagră prin dimensiuni şi aripile complet negre (deşi masculul nu are remigele primare brune ca la raţa neagră). În zbor sunetul aripilor masculului este răsunător.

Raţă neagră

Raţă neagră *Melanitta nigra* L 50, A 85. Clocitoare rară în Scoţia şi Irlanda, abundentă pe lacurile din nordul zonei de taiga şi din tundră. Masculii migrează pentru năpârlire, în cârduri mari, în luna iulie, în apele din vestul Danemarcei. Femelele şi juvenilii îi vor urma toamna târziu. Iernează pe ape puţin adânci, în stoluri compacte, de-a lungul coastelor nord-atlantice până în largul mării. Expusă la poluarea cu petrol. Pe apă masculul pare negru complet; în zbor prezintă remigele primare brune (clar vizibile în lumina soarelui). Femela este brun închis cu creştetul întunecat şi obrajii alburii. Juvenilul asemănător femelei, cu obrajii şi abdomenul alburii. Cap mai rotunjit şi coadă mai lungă (deseori ridicată) comparativ cu raţa catifelată. Formează grupuri foarte compacte, chiar şi când sunt doar câţiva indivizi. În migraţie formează stoluri uriaşe, zburând jos, deasupra mării, în formaţie liniar arcuită şi şerpuitoare. Primăvara migrează noaptea, la înălţime mare, fiind identificată prin strigătul dulce şi ascuţit al masculilor: „piu-piu-piu...", estompat, dar foarte rezonant. Când se ridică în zbor masculul produce un foşnet al aripilor. **Ac**

♂
vara
♂
vara
♀
Raţă de gheţuri
♂
iarna
iarna
♀
♂
♂
♀
♂
♂
Raţă catifelată
♂
♀
♂
♀
Raţă negricioasă
♂
♀
♂
♀
♂
♀
Raţă neagră
♂

Eider

Eider ♀

Eider *Somateria mollissima* L 60, A 100. Specie clocitoare abundentă de-a lungul coastelor nord-europene, mai ales acolo unde nu sunt gheţuri, migrează masiv în Oceanul Arctic şi Marea Baltică. Este o raţă scufundătoare masivă şi grea. Masculul are penajul alb, cu negru pe abdomen şi aripi (penajul postnupţial de eclipsă este brun închis, cu supraalarele albe); femela este uniform cafeniu-pestriţă. Cioc triunghiular, ascuţit, cenuşiu deschis. Juvenilii sunt mai întunecaţi decât femelele, iar masculii tineri sunt negricioşi, cu sprânceană cenuşiu deschis, pieptul şi supraalarele fiind alb-murdare. Bătăile de aripi sunt greoaie comparativ cu alte raţe; în zbor ţine capul în jos. Primăvara execută un dans nupţial nocturn, în grup; în zbor masculii îşi înfoaie penajul şi emit sunete grave şi rezonante „a-uu", în timp ce femelele emit un cloncănit „kok-ok-ok...", ca un motor trepidant, producând un efect sonor remarcabil. În repaus femelele sunt foarte încrezătoare. Ponta este înconjurată cu puf abundent. După eclozare puii sunt adunaţi la un loc, fiind supravegheaţi colectiv. La sfârşitul lunii mai, masculii se adună în cârduri mari pe Marea Baltică, ulterior (iulie-august) zboară împreună cu păsările tinere în apele daneze şi lângă coastele Mării Nordului pentru năpârlirea postnupţială. **Ac**

Eider cu cap cenuşiu

Eider cu cap cenuşiu ♀

Eider cu cap cenuşiu *Somateria spectabilis* L 55, A 92. Specie clocitoare comună în regiunile arctice, mai ales pe lângă lacurile mici din tundră, ca şi raţa de gheţuri. Specie marină în afara sezonului de reproducere. Rareori apare la sud de Cercul Arctic. Comportament mai mult sau mai puţin similar eiderului, cu care se adună, adeseori în stoluri mixte. Formează stoluri mari şi dense, zburând mai departe de ţărm decât eiderul. Masculul adult inconfundabil: puternic comprimat în plan lateral, cu cioc portocaliu scurt, dar prelungit cu un scut cornos pe frunte (acesta se reduce în iulie, când masculul trece la penajul postnupţial de eclipsă, cafeniu închis, ciocul devenind roz); capul are un colorit cenuşiu-întunecat. În zbor spatele negru şi supraalarele albe sunt vizibile de la distanţă. Când înoată prezintă două „aripioare" negre pe spate. Femela asemănătoare celei de eider, este evident mai mică, iar capul pare rotunjit datorită ciocului vizibil mai scurt şi mai subţire, cenuşiu închis (penajul de pe frunte se întinde în jos, până în apropierea liniei nărilor); penajul este ruginiu, mai puţin pestriţ, cu un inel albicios în jurul ochiului. În prima iarnă juvenilii pot fi uşor confundaţi cu cei de eider, deosebindu-se doar prin ciocul scurt şi penajul prelungit pe cioc.

Eider roşcat

Eider roşcat *Polysticta stelleri* L 45, A 75. Specie arctică, oaspete de iarnă rar în V Europei. În general evită apele adânci, populând apele litorale de sub maluri stâncoase şi se scufundă mai puţin. Are dimensiunea unei raţe sunătoare. Masculul este inconfundabil (penajul postnupţial de eclipsă este brun închis, cu marginea anterioară a aripilor albă). Identificarea femelei este dificilă; prin penaj şi comportament seamănă cu cea de eider, fiind mai mică, dar capul este destul de mare, cu ciocul relativ lung şi fruntea joasă, dar convexă, iar creştetul plat face un unghi drept cu linia cefei. Uneori din anumite unghiuri, este vizibil un inel deschis în jurul ochiului. Oglinda este verde închis, tivită pe margini cu alb. În zbor subalarele sunt albe, la femelă marginea anterioară a aripii fiind cafenie. Juvenilul este cafeniu, puţin mai deschis decât femela, în special pe abdomen, deşi acest caracter este dificil de observat; în plus, are oglinda cenuşiu-cafenie, cu tivuri albe foarte înguste. Masculul tânăr are bărbia, fruntea şi ceafa întunecate. Zboară ca o raţă neagră, zgomotul aripilor fiind puternic, intermediar între cel produs de raţa sunătoare şi de raţa mare.

Eider

Eider cu cap cenuşiu

Eider roşcat

Ferestraşi (subfamilia Merginae)

Păsări de apă scufundătoare care se hrănesc cu peşti, ciocul având marginile zimţate şi vârful încovoiat. Toate au supraalarele albe.

Ferestraş moţat

Ferestraş moţat ♀

Ferestraş moţat *Mergus serrator* L 55, A 85. Specie clocitoare frecventă în N Europei, de-a lungul coastelor, dar şi pe lângă râuri şi lacuri continentale limpezi şi mari, la altitudini mai mari. Cuibul este construit pe sol, sub tufişuri. Perioada de cuibărit începe destul de târziu. Iernează aproape exclusiv în apele litorale. Masculul nu poate fi confundat (în penajul postnupţial de eclipsă şi la masculii imaturi, capul este roşcat, ca al femelei). Femela asemănătoare cu cea de ferestraş mare, deosebindu-se prin spatele cenuşiu-cafeniu întunecat şi capul cafeniu-roşcat deschis, cu moţul mai rar şi mai ascuţit (nu des şi lăsat în jos), ciocul roz-cafeniu, dar mai ales prin trecerea gradată de la gâtul cafeniu-roşcat spre corpul cenuşiu. Oglinda albă este traversată de o linie neagră îngustă. În zbor capul pare mult mai subţire. Masculul efectuează un dans nupţial cu mişcări ciudate ale corpului, emiţând un sunet nazal „eh". În zbor femela emite un strigăt: „prrac-prrac". **OI**

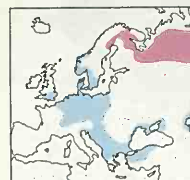

Ferestraş mare

Ferestraş mare ♀

Ferestraş mare *Mergus merganser* L 64, A 95. Are un areal de răspândire mai larg decât ferestraşul moţat, fiind destul de comun pe apele limpezi, dar şi pe coastele nordice. Cuibăreşte devreme, în scorburi, inclusiv în cuiburi artificiale. Iernează pe lacuri întinse, dar şi pe mare. Iarna masculul are flancurile şi partea ventrală a corpului alb-roz (nuanţa roz dispare în aprilie). Spre deosebire de femela de ferestraş moţat, femela are spatele şi flancurile cenuşiu închis, pieptul alburiu, cu o trecere netă între gâtul castaniu-roşcat şi corpul cenuşiu; moţul castaniu-roşcat este compact, iar bărbia albă. Oglinda albă poate prezenta o jumătate de dungă neagră, foarte ştearsă. Iarna masculii emit un fel de orăcăit murmurat, ca de broască: „oarrp-oarrp...". Primăvara emit un strigăt rezonant şi metalic: „drruu-drruu". În zbor femela emite un sunet repetat: „skrrak". Toamna se adună cu miile pe lacurile din nordul Europei, pescuind colectiv, în şiruri, însoţiţi de pescăruşi.

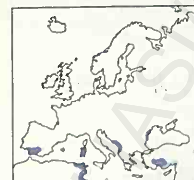

Ferestraş mic

Ferestraş mic *Mergellus albellus* L 40, A 65. Cuibăreşte în taigaua nordică în scorburi şi cuiburi artificiale, pe lângă lacuri mici. Masculul inconfundabil (penajul postnupţial de eclipsă asemănător cu al femelei, păstrat până în luna noiembrie). Femela şi juvenilul se recunosc după obrajii albi. Poposesc pe lacuri şi ape litorale, adeseori împreună cu raţa sunătoare şi raţa moţată, pescuind în ape puţin adânci. Iernează pe lacuri naturale şi de acumulare, în golfuri protejate. Stolurile nu sunt compacte; obişnuiesc să hoinărească. Zbor rapid şi agil. În timpul jocului nupţial, masculul trage capul spre spate, ridicându-şi creasta de pe frunte, iar ciocul rămâne îndreptat înainte. De obicei tăcut; masculul produce un şuierat slab. **OI**

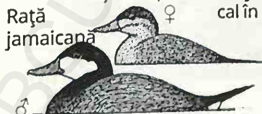
Raţe cu coada ascuţită (subfamilia Oxyurinae)

Sunt raţe scufundătoare mici, cu gâtul scurt şi gros, ciocul fiind masiv. Coadă lungă şi ţeapănă, adeseori ţinută ridicată.

Raţa cu cap alb

Raţa cu cap alb *Oxyura leucocephala* L 46. Specie clocitoare rară în S Europei pe bălţile cu apă dulce şi lagunele cu apă salmastră; ar putea cuibări şi în zona litorală a Mării Negre. Masculul are ciocul masiv şi gros, albastru deschis. Capul este alb, cu negru pe creştet şi ceafă, ocazional şi pe bărbie. Gâtul este negru, iar corpul maro-castaniu. În zbor se recunoaşte după aripile scurte, rotunjite, uniform colorate şi coada lungă. Femela este maro-castanie, cu obrajii şi gâtul alburii; obrajii sunt traversaţi de o dungă brună. Zboară puţin şi se scufundă frecvent. Iernează mai ales pe lacuri salmastre şi sărate. **OI**

Raţă jamaicană *Oxyura jamaicensis* L 41. Specie americană, cuibăreşte local în vestul Europei, prin indivizi evadaţi din captivitate. Masculul maro-roşcat, cu subcodale albe; pe cap ♂ are mai mult negru, iar ciocul este mai puţin masiv. Femela are ciocul mai subţire, iar desenul de pe cap este mai estompat decât la cea de raţă cu cap alb, abdomenul fiind pătat.

Dans nupțial la ferestrașul moțat

Ferestraș moțat

Ferestraș mare

Ferestraș mic

Rața cu cap alb

Galinacee (ordinul Galliformes)

Împreună cu raţele şi speciile înrudite formează cele mai vechi grupe de păsări din Europa. Terestre. Au corp bondoc şi cioc scurt. Aripi scurte, late, rigide şi bombate. Au picioare puternice şi pot alerga rapid. Zbor cu serii de bătăi de aripi, alternând cu alunecări lungi.

Cocoşi sălbatici (familia Tetraonidae)

De mărime medie sau mare. Nări şi picioare acoperite cu pene. Unele specii au jocul nupţial complex. Ponta din 5–12 ouă.

Ierunca de tundră

Ierunca de tundră *Lagopus lagopus* L 40. Variază periodic ca număr, însă este destul de comună în tundră, pe pajişti cu tufe şi mlaştini, fiind mai abundentă în munţi, în păduri de mesteacăn, dar şi în locuri umede, cu sălcii, din zone deluroase. Iernează în stoluri mici în pădurile de mesteacăn şi conifere de pe văi. În penajul alb de iarnă ambele sexe sunt asemănătoare cu ierunca alpină (dar niciodată nu au dunga neagră de pe lorum), dar trăiesc la altitudini diferite. În penajul nupţial masculul se recunoaşte după petele castaniu-roşcate din penaj. La sfârşitul primăverii corpul masculului este alb, iar capul, gâtul, umerii şi partea superioară a pieptului de un castaniu-roşcat intens. În a doua parte a verii penajul devine castaniu-roşcat, exceptând aripile şi abdomenul albe, asemănător cu cel al femelei (care năpârleşte mai repede trecând la penajul de iarnă). Zborul este o succesiune de bătăi de aripi rapide şi alunecări lungi. Primăvara, cocoşii se adună în grup, executând jocuri nupţiale în timpul nopţii, incluzând mişcări terestre şi scurte zboruri, asociate cu emisii sonore variate: un fel de râs gros, nazal, înăbuşit şi rezonant (de obicei, când se ridică în zbor), „che-uc-chehehe...", un sunet înăbuşit, „go-bec, go-bec", dar şi unul accelerat, „ca-che-che...cherr". Iarna este tăcut. Masculii participă la îngrijirea puilor, care pot zbura când sunt încă mici.

Ierunca scoţiană

Ierunca scoţiană *Lagopus l. scoticus şi L. l. hibernicus* L 38. Sunt două subspecii ale ieruncii de tundră prezente în Marea Britanie şi Irlanda, foarte înrudite şi, practic, nu pot fi diferenţiate pe teren. Anterior considerate specii distincte. Trăiesc în zone montane cu tufişuri scunde. Penajul este maro-roşcat (găina fiind mai puţin roşcată), cu aripile şi rectricele marginale brun-negricioase (culoarea aripilor este mai închisă decât la femela cocoşului de mesteacăn). Sunetele sunt asemănătoare cu ale ieruncii de tundră.

Ierunca alpină

Ierunca alpină *Lagopus muta* L 35. Cuibăreşte în munţi înalţi, pe pajişti cu licheni de pe crestele stâncoase, efectivele variind periodic. Mai puţin abundentă decât ierunca de tundră. Iernează la altitudini mai joase, adeseori în păduri de mesteacăn (unde se întâlneşte şi ierunca de tundră). Penajul de iarnă este alb, masculul şi, uneori, femela prezentând o dungă neagră peste ochi (mai ştearsă la femelă); rectricele marginale sunt negre. Primăvara târziu masculul devine gri-negricios pe cap şi gât, treptat penajul spatelui devenind cafeniu-cenuşiu pestriţ, iar toamna apar striaţii cenuşii-albăstrui pe spate. În schimb, femela cu penaj cafeniu-gălbui deschis şi aripi albe poate fi uşor confundată cu cea de ierunca de tundră, deosebindu-se prin culoarea de fond care nu este atât de ruginie; altitudinea unde se găseşte poate fi un indiciu pentru recunoaşterea speciei. Cântecul masculului este caracteristic: un şir de trosnituri puternice, un fel de orăcăit tremurat, ca de broască, „arrr, arrr-arr". Zbor foarte rapid. Dansul nupţial include zboruri ascendente şi alunecări în picaj.

începutul verii
iarna
Ieruncă de tundră
toamna
Ieruncă scoţiană
vara
vara
vara
toamna
vara
iarna
începutul verii
Ieruncă alpină
toamna
iarna
iarna

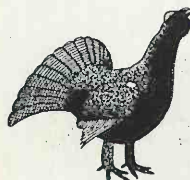
Cocoş de munte

Cocoş de munte *Tetrao urogallus* L mascul 86, femelă 61. Trăieşte mai ales în pădurile de conifere cu copaci înalţi. Iarna se hrăneşte în special cu ace de conifere (excrementele au formă cilindrică şi curbată, grosime de 12 mm), iar vara cu afine şi merişoare. De obicei se deplasează pe sol, dar îşi ia zborul rapid şi zgomotos când se simte în pericol. Masculul se recunoaşte uşor prin dimensiunile foarte mari şi coada mare neagră; femela poate fi confundată cu cea de cocoş de mesteacăn, dar are coada mai mare, castaniu-roşcată. Zboară pe distanţe relativ lungi, cu bătăi de aripi rapide şi alunecări lungi. Are gâtul lung, gros şi coada lungă; aripile rigide par scurte. Dansul nupţial se desfăşoară în grup şi are loc în aprilie, în locuri de "rotit" („tocilit") menţinute ani la rând; începe silenţios, pe ramurile joase, continuând pe sol, cu clicuri şi lovituri al căror zgomot se aude până la distanţe de 300 m şi sunete ascuţite. Cântecul cocoşului este alcătuit din două fraze muzicale: prima seamănă cu bătaia de toacă, iar a doua cu sunetul produs de o tocilă, separate uneori printr-un sunet sec, ca acela produs la scoaterea unui dop dintr-o sticlă. Femelele stau în apropiere şi răspund masculilor printr-un cotcodăcit slab „got-got-got". Poligam. Doar femela îngrijeşte ponta şi puii. **S**

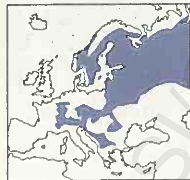
Cocoş de mesteacăn

Cocoş de mesteacăn *Tetrao tetrix* L mascul 53, femelă 41. Specie destul de rară, în scădere numerică la periferia arealului de răspândire. Prezentă în păduri de conifere, tufărişuri subalpine, păduri din ţinuturi mlăştinoase, vegetaţie ierboasă înaltă. Iarna se hrăneşte în special cu muguri de mesteacăn. Destul de timidă. Masculul este evident mai mic decât cel de cocoş de munte, iar atunci când se ridică în zbor (zgomotos), devin vizibile dungile albe de pe aripi. Femela se deosebeşte de cea de cocoş de munte prin coada mai mică şi penajul cafeniu închis, mai puţin ruginiu. Coada în formă de liră este dificil de observat pe teren. În zbor capul şi gâtul sunt evident mai mici decât la cocoşul de munte. Jocurile nupţiale colective (8–10 masculi, chiar mai mulţi) au loc în zori, pe terenuri deschise: mlaştini, turbării, lacuri îngheţate, luminişuri de pădure. Postura în jocul nupţial este caracteristică, cu spinarea încovoiată şi coada răsfirată larg (devin vizibile forma de liră şi subcodalele albe); pata roşie de deasupra ochilor este, de asemenea, vizibilă. Cocoşii se pot lovi, execută zboruri scurte, etalându-şi penele albe şi emit sâsâituri rezonante şi sunete ca un gâlgâit. Mai târziu (sub soarele dimineţii), masculul execută un joc nupţial solitar în arborii din jur, sunetele fiind foarte puternice (se aud de la câţiva kilometri). Femela scoate un cotcodăcit rapid, încheiat cu un sunet nazal, „cacacacacacache-aaa". Poligam. Doar femela îngrijeşte ponta şi puii. **S**

Cocoş hibrid (femelă de cocoş de munte x mascul de cocoş de mesteacăn)

Cocoş hibrid între femela de cocoş de munte şi masculul de cocoş de mesteacăn. Apare mai ales în Feno-Scandinavia, unde numărul cocoşilor de munte este redus ca urmare a vânătorii excesive. Masculii apar în grupurile de cocoşi de mesteacăn şi sunt agresivi, deranjându-i. Are coada ca a cocoşului de munte, iar capul este ca la cocoşul de mesteacăn. Dimensiuni intermediare. În trecut, astfel de hibrizi au fost vânaţi şi în România.

Ieruncă

Ierunca *Bonasa bonasia* L 35. Pasăre sedentară local, în E şi centrul Europei, în păduri de amestec umede şi dese. Prezentă sub formă de perechi (monogamă), este dificil de observat, deşi nu este sperioasă; poate fi chemată imitându-i fluieratul. Penajul este cenuşiu-cafeniu, relativ asemănător la cele două sexe; masculul prezintă o pată neagră pe bărbie. Moţul de pe creştet se strânge când pasărea este nervoasă. Când se ridică în zbor (cu zgomot caracteristic, „burr-burr"), partea inferioară a spatelui şi coada apar colorate cenuşiu, uniform. De obicei aterizează în copaci. Semnalul de avertizare este un sunet subţire, ca al unui auşel, dar prelung şi aspirat: „ţiuu-iii-tititi". În caz de alarmă, emite un ciripit rapid: „pitititi...". Puii pot zbura sus, în copaci, după doar câteva zile, fiind recunoscuţi după linia neagră din dreptul ochilor; sunt îngrijiţi doar de către femelă. **S**

Cocoș de munte
♀
♂
pui

dans nupțial

Cocoș de mesteacăn
pui
♂
♀
♂
♀

dans nupțial
emiterea semnalului de alarmă
♂
♀
♂
Ierunca

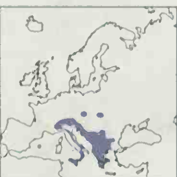

pui

Potârnichi şi fazani (familia Phasianidae)

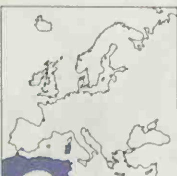
Trăiesc în spaţii deschise: terenuri arabile, pajişti, rarişti de pădure şi povârnişuri montane. De regulă aleargă şi numai rareori îşi iau zborul. Depun un număr mare de ouă.

Potârniche de stâncă asiatică

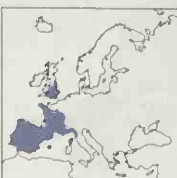
Potârniche de stâncă asiatică *Alectoris chukar* L 33. Cuibăreşte în regiuni montane, pe versanţi arizi, în Europa fiind prezentă doar în Grecia şi S Bulgariei. Foarte asemănătoare cu potârnichea de stâncă, însă bărbia este alb-crem (nu alb strălucitor), iar banda neagră marginală se întinde până la baza ciocului. Strigăt: serii agitate de croncănituri nazale, în falset „cacaca-ciucar-ciucar".

Potârniche de stâncă

Potârniche de stâncă *Alectoris graeca* L 33. Comună în SE Europei, din V Alpilor până în V Bulgariei, la altitudini de 1200–1500m, populaţia fiind într-un declin accentuat. Preferă versanţii muntoşi însoriţi, cu stâncării şi vegetaţie de pajişte cu tufişuri sau mozaic de păduri rare cu tufişuri (în Balcani, păduri de foioase). Aleargă cu mare agilitate (chiar şi la deal) şi zboară foarte rar. Foarte asemănătoare cu specia asiatică, însă bărbia este albă ca zăpada, iar penele din jurul bazei ciocului sunt negre. Spre deosebire de potârnichea cu picioare roşii, dunga neagră de la baza gâtului este îngustă. Cântecul este rapid, cu sunete înăbuşite şi joase, care se accelerează într-un crescendo final: „tcerţivit-tc...". Strigăt de contact: o fluierătură fină trisilabică, „piit-piit-piit". **Ac**

Potârniche de stâncă africană

Potârniche de stâncă africană *Alectoris barbara* L 33. Cuibăreşte pe versanţii muntoşi arizi, cu tufişuri; în Europa-doar în Sardinia şi Gibraltar, probabil introdusă. Bărbie albastru-cenuşiu, tivită cu un guler maro-castaniu. Creştetul şi ceafa cafenii sunt vizibile atunci când pasărea se ridică în zbor. Strigăt de chemare: serii de croncănituri ascuţite, întrerupte şi monosilabice, cu note duble intercalate, „cret cret cret creterrr cret cret".

Potârniche cu picioare roşii

Potârniche cu picioare roşii *Alectoris rufa* L 35. Comună în SV Europei (introdusă în Marea Britanie în secolul 18), pe terenuri agricole, pajişti aride cu tufişuri şi pe stâncării montane. Asemănătoare cu potârnichea, însă bărbia este tivită cu o bandă neagră, lată, ce se prelungeşte cu mici pete negre pe piept; ciocul şi picioarele sunt roşii. În zbor aceste caractere nu sunt vizibile, fiind uşor de confundat cu potârnichea comună, având coada ruginie. În zbor este vizibil abdomenul crem-portocaliu, care nu apare la potârniche. Juvenilul foarte asemănător cu cel de potârniche, are picioarele cenuşiu-rozalii şi nu alb-gălbui; pe flancurile corpului prezintă dungi transversale închise difuze şi nu dungi longitudinale alb-gălbui. Mai predispusă să fugă şi să se ascundă decât potârnichea. Uneori aterizează pe stâlpi şi chiar în copaci. Strigăt de chemare: note repetate ritmic cu o voce spartă, „cec-cec-cerr-cec-cer".

Potârniche

Potârniche *Perdix perdix* L 30. Cea mai comună şi mai larg răspândită dintre speciile europene de potârniche. Întâlnită în regiuni deschise în special pe terenuri cultivate cu tufişuri joase. Efectivele sunt oscilante. Terestră. Puii sunt îngrijiţi de ambii părinţi. Cârdurile sunt foarte compacte, păsările stau una lângă alta. Toate se ridică în zbor în acelaşi timp, cu un zgomot al aripilor şi cu strigăte puternice: „prri-prri". Evident mai mică decât fazanul. Penajul este cenuşiu-cafeniu, iar coada ruginie, vizibilă când pasărea se ridică în zbor. Capul crem-ruginiu. Ventral, masculul are o pată maro închis; la femelă mai puţin evidentă. În serile de primăvară se aude sunetul înalt emis de mascul: „chi-irrric". **S**

Potârniche de stâncă asiatică

Potârniche de stâncă

Potârniche cu picioare roşii – în zbor

Potârniche de stâncă africană

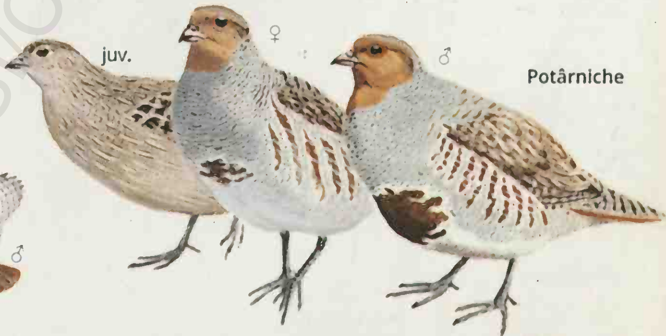

Potârniche cu picioare roşii juv.

Potârniche cu picioare roşii

Potârniche

Fazan

Fazan *Phasianus colchicus* L mascul 85, femelă 60. Originar din SV Asiei, a fost introdus în Europa ca specie de vânat. Comun în regiuni deschise, terenuri agricole cu crânguri, rarişti de pădure, păduri tinere, mărăcinişuri, stufărişuri etc. Adeseori văzut pe câmpii deschise. Ambele sexe au coadă lungă şi ascuţită, aripile fiind scurte şi rotunjite. Masculul este viu colorat, cu pete roşii strălucitoare pe obraji, în contrast cu capul şi gâtul de culoare verde închis. Penajul variază în funcţie de originea populaţiei introduse. De obicei are un inel gular alb. Penajul femelei este cafeniu deschis, cu pete închise. Poligam. Puiul incomplet dezvoltat, dar acoperit cu pene, are coada scurtă cafeniu-roşcată, putând fi confundat cu potârnichea. Când este în pericol se ridică brusc, producând zgomot puternic. Zboară rapid, însă doar pe distanţe scurte. Înnoptează în copaci, adeseori în grupuri mici. Se hrăneşte cu grăunţe de plante cultivate, seminţe şi fructe de pădure. Strigătul masculului este puternic, exploziv, aspru şi disilabic: „corr-coc", însoţit de bătăi din aripi zgomotoase. Este înmulţit în fazanerii pentru repopularea terenurilor de vânătoare. **S**

Prepeliţă

Prepeliţă (pitpalac) *Coturnix coturnix* L 18. Specie numeroasă în trecut, a înregistrat un declin accentuat în secolul 19. Întâlnită pe câmpiile deschise, culturi de cereale păioase şi păşuni, bine ascunsă în vegetaţie. Mult mai mică decât celelalte galinacee, are talia unui graur. Coada foarte scurtă, fără roşu-ruginiu. Penajul este cafeniu deschis, cu striuri pe spate şi pe flancurile corpului. Masculul adult are bărbia negricioasă. Foarte greu de zburătăcit, preferă să alerge printre ierburile dese. Zboară la înălţimi joase şi cu viteză mică, spatele pare rotunjit. Aripile sunt relativ lungi şi înguste, uşor arcuite În zbor execută bătăi de aripi rapide şi cu amplitudine mică. Alunecările dintre seriile de bătăi de aripi sunt aproape neglijabile. În zbor nu pare o potârniche mică, ci mai degrabă o becaţină comună, ce execută un zbor încet şi liniar. Se poate identifica uşor şi sigur după sunetul de chemare puternic, trisilabic: „pii-pi-pi", repetat continuu, în special în amurg (aprilie-iulie); eventual de aici şi numele de pitpalac. Sunetul de alarmă al masculului este discret şi înfundat. Pasăre monogamă. **OV**

Hemipode (ordinul Gruiformes, familia Turnicidae)

Păsări de dimensiuni mici, asemănătoare cu prepeliţele, dar înrudite cu cocorii şi cârsteii (pag. 106-113). Puii sunt îngrijiţi de către mascul, iar femela are penajul mai viu colorat. Singura specie europeană este ilustrată aici, fiind destul de asemănătoare cu prepeliţa.

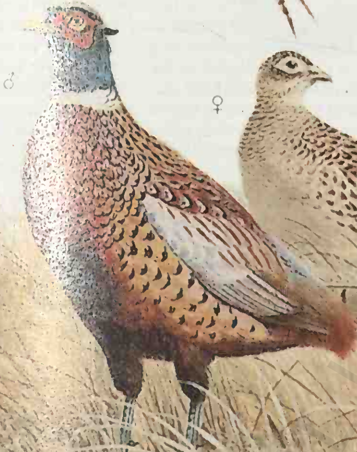

Cristel de tufiş

Cristel de tufiş *Turnix sylvatica* L 15. Trăieşte în Africa sub-sahariană şi SE Asiei, dar este o specie clocitoare rară, local, în SV pen. Iberice şi NV Africii, în teritorii cu desişuri şi pajişti, pe terenuri semiaride cu smocuri de ierburi, plantaţii de palmieri pitici etc. Foarte sperios, duce o viaţă ascunsă şi este greu de zburătăcit. Terestru şi foarte asemănător cu prepeliţa, deosebindu-se prin pata cafeniu-portocalie deschisă de pe piept şi petele alungite brun-negricioase vizibile pe laturile corpului. Femela este mai mare şi are penajul mai viu colorat decât masculul. În zbor sunt evidente talia mică şi coada foarte scurtă, supraalarele fiind mai deschis colorate decât remigele. Bătăile aripilor produc un zgomot sonor. Cântecul femelei este înăbuşit şi rezonant: „cru-u-u-u", fiind emis în special în amurg şi în zori, în nopţile liniştite.

Fazan

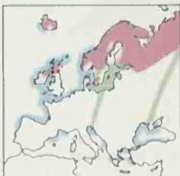
Prepeliţă

Cristel de tufiş

Cufundari (ordinul Gaviiformes, familia Gaviidae)

Sunt păsări perfect adaptate la viaţa acvatică. Picioare palmate (cu membrană înotătoare între degetele anterioare), puternice, plasate înapoia corpului. În zbor capul este ţinut puţin mai jos decât corpul, iar bătăile de aripi sunt relativ rapide, continue (nu execută alunecări). Pe distanţe mari zboară sus (adeseori la înălţimi de 20–70 m), spre deosebire de corcodei, care zboară razant cu suprafaţa apei. Se scufundă cu o mişcare lină şi bine executată. Cuibăresc la marginea apei. De obicei depun 2 ouă.

Cufundar mic

Cufundar mic *Gavia stellata* L 57. Cuibăreşte în N Europei şi în Scoţia la marginea lacurilor din taiga şi tundră. Poate zbura pe distanţe lungi pentru a se hrăni cu peşte. Iernează pe lacuri şi ape litorale. Când înoată capul şi ciocul (subţire şi uşor arcuit în sus) sunt înălţate spre cer. Vara se recunoaşte uşor după pata roşcat-cafenie de pe gât. În zbor seamănă cu cufundarul polar, dar picioarele sunt mai scurte, spatele este mai bombat, iar gâtul mai aplecat, bătăile de aripi fiind mai rapide, iar aripile îndoite mult spre înapoi; ridică în mod repetat capul. Penajul de iarnă este mai deschis decât al cufundarului polar, cu foarte puţin cenuşiu pe partea posterioară a gâtului, iar ochiul se profilează clar pe fondul alb curat; spatele este stropit cu puncte mici albe, iar flancurile corpului sunt cenuşiu închis, deasupra liniei de plutire pe apă. Masculul emite un strigăt nupţial puternic, repetat: „oo-orrr", fiind acompaniat de femelă cu un sunet mai puternic şi mai ascuţit: „arroo-arroo-arroo". Totodată, emite şi un strigăt plângăreţ „eeeh". Cel mai frecvent se aude un strigăt asemănător cu sunetele rapide emise de gâsca în zbor: „gac-gac-gac-gac". **Ol**

Cufundar polar

Cufundar polar *Gavia arctica* L 65. Cuibăreşte în N Europei şi în Scoţia pe lacuri adânci, curate şi bogate în peşte, rareori pe coasta mării. Iernează pe lacuri şi ape litorale. Vara se recunoaşte după bărbia de culoare neagră şi pata neagră de pe gât, creştetul şi ceafa cenuşiu deschis. În penajul de iarnă spatele este cenuşiu închis; când înoată se remarcă pata albă de la marginea posterioară a flancurilor, deasupra liniei de plutire, iar ciocul (conic, lung şi ascuţit, mai subţire decât al cufundarului mare) este ţinut aproape orizontal. În perioada de împerechere (cel mai adesea noaptea), emite un strigăt cu tonalităţi triste, rezonant: „clu-uu-clu-uu-cu-uu". Alte strigăte: unul răsunător, ca al unui pescăruş, „aa-au", şi unul dur, „carr-corr". Iarna şi în timpul zborului este tăcut. **Ol**

Cufundar mare

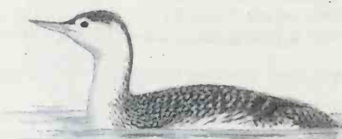
Cufundar mare *Gavia immer* L 75. Specie americană; în Europa cuibăreşte doar pe lacurile interioare din Islanda. De obicei iernează în apele litorale din N şi V Europei. Dimensiuni variabile, de regulă mult mai mare decât cufundarul polar, având ciocul şi gâtul mai puternice. Juvenilii şi adulţii în penaj de iarnă au ciocul cenuşiu-alburiu deschis (culmenul şi vârful fiind întotdeauna negre). Penajul de iarnă asemănător cu al cufundarului polar, dar ochiul este înconjurat de un inel alb, creştetul şi partea posterioară a gâtului fiind mai întunecate decât spatele (invers la cufundarul polar) şi adeseori prezintă o jumătate de guler negricios pe partea inferioară a gâtului. În zbor bătăi de aripi liniştite şi elastice, iar labele depăşesc cu mult corpul. În perioada de împerechere emite strigăte puternice (ca nişte hohote persistente). **Ac**

Cufundar cu cioc alb

Cufundar cu cioc alb L 80. Cuibăreşte în N Rusiei şi Alaska. Iernează mai ales în apele Norvegiei. Cel mai mare cufundar, aproape identic cu cufundarul mare, însă ciocul este cenuşiu-gălbui deschis, lung şi uşor curbat în sus. La adulţi culmenul este drept, în timp ce la juvenili este convex. Când înoată, ţine ciocul îndreptat în sus ca şi cufundarul mic. În penajul de vară, petele albe de pe spate şi gât sunt mai mari şi mai rare decât la cufundarul mare. În penajul de iarnă şi la juvenil gâtul şi laturile capului sunt mai deschise decât la cufundarul mare, iar culmenul şi vârful ciocului sunt cenuşiu-alburii. Ca şi cufundarul mare, are o jumătate de guler gri întunecat în partea inferioară a gâtului. Zborul este greoi, cu bătăi rare, amintind de cormorani.

poziţia ridicată a capului

Cufundar mic

iarna

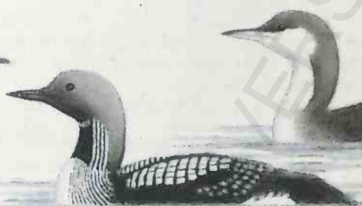

juv.

Cufundar polar

Iarna

Cufundar mare

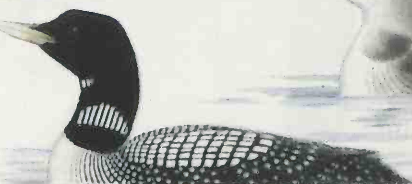

iarna

Cufundar cu cioc alb

iarna

Albatroşi şi specii înrudite (ordinul Procellariiformes)
Au nări externe, tubulare, prin care este eliminat excesul de sare. Sunt păsări oceanice şi vin pe uscat, pe insule şi coaste marine, doar pentru cuibărit. Formează colonii de reproducere. Se hrănesc cu peşti, plancton etc. Toate au ciocul cu vârful încovoiat. Femela şi masculul sunt asemănători. Emit sunete simple şi puternice, doar în teritoriile de cuibărit.

Speciile care vizitează apele şi zonele litorale europene aparţin următoarelor familii:

ALBATROŞI (familia Diomedeidae), păsări foarte mari, cu aripi lungi şi înguste, cioc foarte puternic. Zburători excepţionali şi neobosiţi, pot parcurge distanţe enorme planând, fără bătăi din aripi, folosind curenţii ascendenţi de deasupra mării.

FULMARI, IELCOVANI şi PETRELI (familia Procellariidae) au dimensiuni similare pescăruşilor. Ca nişte albatroşi mai mici, zboară planând pe distanţe lungi. Aripile sunt întinse, executând bătăi uşor rigide, urmate de alunecări lungi.

FURTUNARI (familia Hydrobatidae), păsări mici, puţin mai mari decât rândunelele, cu cioc scurt şi picioare destul de lungi. Duc o viaţă pelagică, hrănindu-se în largul oceanului şi vin pe uscat, la cuiburile amenajate în vizuini mai ales noaptea. Sunt mai „hoinari" decât celelalte grupe înrudite.

Albatroşi
Răspândiţi mai ales în emisfera sudică, vizitează apele litorale europene doar accidental. Anvergura aripilor extrem de mare. Deşi bat din aripi în timpul zborului, cel mai adesea sunt văzuţi alunecând razant pe deasupra valurilor mării, cu aripile rigid întinse. Depun un singur ou şi nu cuibăresc în fiecare an (clocitul pontei şi îngrijirea puilor durează aproape un an).

Albatros cu sprânceană neagră *Thalassarche melanophris* L 80-95, A 213-246. Specie foarte rară, dar cel mai frecvent albatros care apare în apele europene. Exemplare izolate au ajuns, ocazional, în Scoţia şi Insulele Feroe; uneori au rămas acolo ani la rând, în coloniile de corbi de mare. Foarte mare, cu aripi lungi şi înguste. Aspect similar cu alte specii de albatroşi care pot apărea extrem de rar în apele marine europene (*Thalassarche chlororhynchus* şi *Thalassarche chrysostoma*). Se recunoaşte după ciocul complet galben, sprânceana neagră şi marginile negre late de pe partea inferioară a aripii (cea anterioară foarte lată). Păsările imature au creştetul şi gâtul cenuşii, ciocul fiind negricios. Cele mai multe apariţii în apele europene au fost semnalate în timpul verii.

Fulmari
Seamănă cu pescăruşii mai mari ca siluetă şi ca mod de hrănire; spre deosebire de aceştia, se pot scufunda. Deseori cuibăresc pe falezele stâncoase înalte, depunând un singur ou.

Fulmar

Fulmar *Fulmarus glacialis* L 45, A 105. Cuibăreşte în colonii pe ţărmurile stâncoase înalte din N Atlanticului şi s-a înmulţit în perioada anilor 1990, hrănindu-se în vecinătatea pescadoarelor industriale. Vomită o secreţie urât mirositoare asupra intruşilor la cuib. Ca mărime, este intermediar între pescăruşii mari şi cei mici, dar se recunoaşte uşor prin comportamentul şi proporţiile sale: zboară ca un mic albatros, planând prin alunecări ample cu aripile drepte şi rigide, folosindu-se de curenţii de aer de deasupra crestelor valurilor sau din apropierea falezelor stâncoase unde cuibăresc. Bătăi de aripi rigide. Când înoată, are o ţinută înaltă. Când decolează de pe apă, bate apa cu picioarele. Capul şi gâtul sunt robuste, coada scurtă, iar ciocul scurt şi gros. Partea superioară a corpului şi aripilor este cenuşie, cu pete albe la baza remigelor şi cotul aripii. Partea inferioară poate fi albă (populaţiile sudice) sau gri deschis (populaţiile nordice). Este destul de tăcut, dar emite sunete de chemare la cuib şi când formează stoluri mari de căutare a hranei. Zboară în urma vapoarelor.

Fulmar

adult în perioada de năpârlire

populația nordică

populația sudică

Ielcovani (familia Procellariidae)

Aripi lungi și înguste, coadă lungă și îngustă, cioc lung și subțire. Zborul este o succesiune de bătăi de aripi rapide și planări lungi, de obicei aproape de suprafața apei. Aripile, rigide și ușor arcuite în sus, sunt înclinate în jos în timpul planării. Pe vânt puternic renunță la bătăile de aripi, planând și ridicându-se în aer pe deasupra valurilor. Se hrănesc cu pești mărunți și crustacee. Activi noaptea în locurile de împerechere. Depun un singur ou.

Ielcovan mic *Puffinus baroli* L 28, A 63. Vizitează foarte rar coastele din V Europei, îndeosebi primăvara, venind dinspre Insulele Canare și Madeira, unde se reproduce. Anterior cunoscut ca specia *P. assimilis* cu mai multe subspecii, recent a fost despărțit în mai multe specii, *P. baroli* fiind prezentă în apele europene. Foarte asemănător cu ielcovanul vestic, deși mai mic, având partea superioară a corpului negricioasă, iar cea ventrală albă. Ciocul este mai subțire, iar aripile ușor mai scurte și nu atât de ascuțite. Zborul este rapid, cu serii lungi de fâlfâiri de aripi și planări mai scurte decât la ielcovanul vestic, dar vântul influențează decisiv maniera de zbor. Pe marginea posterioară a aripii prezintă un șir de pete mici albe. De asemenea, laturile capului sunt albe, iar ochiul negru este traversat de o bandă scurtă albă. În zbor își poate înălța capul, similar cufundarului mic.

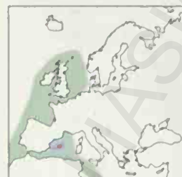
Ielcovan vestic *Puffinus puffinus* L 34, A 80. Specie clocitoare comună în vizuini pe insule și faleze stâncoase din NV Europei, în special în V și N Marii Britanii, în Irlanda, dar local și în Franța și Islanda. Formează colonii mari de reproducere, populația europeană fiind estimată la 400.000 de perechi. Partea superioară a corpului și aripilor prezintă un colorit uniform negru, în contrast evident cu cea ventrală, albă, marginile aripilor fiind tivite cu negru. Din apropiere se pot observa obrajii negricioși și semiluna alburie care îi tivește urcând spre ceafă. Zborul este ușor, cu serii scurte de bătăi rigide ale aripilor, alternând cu alunecări lungi. Adeseori pot fi văzute stoluri mari. Nu urmărește ambarcațiunile. Sunetele nocturne de chemare la cuib au un ritm tremurat, ciudat: „ci-chi gai-ci".

Ielcovan vestic

Ielcovan estic *Puffinus yelkouan* L 35, A 78. Specie mediteraneană, cuibărind în vizuini, de-a lungul coastelor stâncoase din vestul Mării Mediteraneene (insula Menorca - Baleare) până în Marea Egee. Populația este estimată la circa 50.000 de perechi, dar probabil este mult mai mare, deoarece mii de exemplare pot traversa strâmtoarea Bosfor într-un interval de o oră. Toamna poate fi observat și în N Spaniei. Pe Marea Neagră apare mai ales iarna. Foarte asemănător cu ielcovanul vestic, cele două specii recunoscându-se cu dificultate acolo unde se întâlnesc. În condiții de vizibilitate bună, partea superioară a corpului este maro-cenușie, ușor mai deschisă la culoare decât la cel vestic (care pare negru într-o zi înnourată), iar fața inferioară a aripilor este de un alb murdar, contrastul cu remigele cenușii fiind mai puțin evident. În zbor picioarele depășesc linia cozii mai mult decât la ielcovanul vestic, iar semiluna alburie ce tivește marginea obrajilor lipsește. Poate prezenta un inel periorbital alburiu. Sunetele sunt similare celor ale ielcovanului negricios. **Ac**

Ielcovan estic

Ielcovan negricios *Puffinus mauretanicus* L 38, A 86. Specie clocitoare în insulele Baleare din V Mării Mediteraneene, dar poate fi întâlnit și din apele marocane până în N Atlanticului. Cunoaște un declin accentuat, devenind specie amenințată, efectivul clocitor fiind estimat la mai puțin de 2.000 de perechi. Înrudit cu ielcovanul vestic și cu cel mediteranean, dar ușor mai mare, silueta sa fiind percepută mai „burduhănoasă". Coada este scurtă, iar picioarele depășesc linia acesteia în timpul zborului. Partea superioară a corpului este cenușiu-maronie, mai deschisă decât la ielcovanul vestic, dar cea mai evidentă deosebire este coloritul mai întunecat al părților ventrale ale corpului, pieptul, flancurile și marginea posterioară a abdomenului fiind brun-cenușii (uneori foarte asemănător cu ielcovanul brun). Partea inferioară a aripilor este alb-murdar, cu brun-cenușiu spre trunchi, similar ielcovanului mare. Noaptea, din cuiburile amenajate în vizuini, se pot auzi serii lungi de sunete tărăgănate, „eiiaa-iiici", cu o notă de falset la început.

Ielcovan negricios

Ielcovan mic

penaj nou (după năpârlirea postnupţială)

penaj uzat

văzut în lumină difuză

Ielcovan estic

hrănire

Ielcovan estic

Ielcovan estic

Ielcovan negricios

Ielcovan estic

Ielcovan negricios

faza deschisă

faza închisă

tipic

tipic

Ielcovan brun

Ielcovan brun *Puffinus griseus* L 45, A 105. Cuibăreşte în vizuini, pe insule din emisfera sudică, la sud de 30° S. Întâlnit în regiunea atlantică, până în Marea Nordului, în intervalul iulie - februarie, devine foarte numeros în august - noiembrie. Apare în apele de coastă mai des decât ceilalţi ielcovani. Se recunoaşte uşor după penajul său uniform întunecat, cenuşiu-cafeniu, prezentând o bandă îngustă alburie pe partea inferioară a aripilor (de la distanţă foarte mare apare complet negru). Poate fi confundat cu faza întunecată a ielcovanului negricios, de care se deosebeşte prin aripile mai lungi şi mai înguste, dar şi prin zborul mai rapid. Bătăi de aripi mai rapide chiar decât la ielcovanul mare, alături de care se întâlneşte frecvent în apele vest-europene. De asemenea, aripile sunt mai lungi şi mai înguste decât la ielcovanul vestic. De regulă, în zbor ţine aripile mai înapoi decât celelalte specii de ielcovani. Zboară cu viteze foarte mari, uneori parcurge şi 900 de km/zi, iar anual, în timpul deplasărilor sale, o pasăre poate parcurge minimum 65.000 de km. Doar în mod excepţional poate urmări vapoarele. Deseori plonjează după hrană.

Ielcovan mare

Ielcovan mare *Puffinus gravis* L 48, A 115. Specie atlantică de dimensiuni mari, cuibăreşte în perioada noiembrie – aprilie pe insulele Tristan da Cunha din zona central-sudică a Atlanticului. În mai – iunie migrează spre nord, iniţial în apele vestice ale Atlanticului, iar în septembrie – octombrie ajunge în apele estice (pot fi observaţi cu miile în apele Irlandei sau ale arhipelagului Madeira), coborând spre zonele de reproducere sudice. Comparabil cu ielcovanul mediteranean, zboară mai repede, aripile fiind ţinute întinse, cu bătăi în serii mai rapide. Chiar şi de la distanţă mai mare este vizibil contrastul evident dintre calota neagră şi obrajii albi, coloritul întunecat al calotei fiind accentuat de banda alburie prelungită ca un guler spre ceafă. De asemenea, este vizibil albul în formă de „V" de la baza cozii. Pe faţa superioară, coloritul brun-negricios al trunchiului şi aripilor contrastează cu marginile aripilor de un brun deschis. Faţa ventrală a aripilor are un colorit alburiu-murdar, cu pete cafenii, subalarele formând lângă trunchi benzi diagonale cafenii. Pe abdomen prezintă o pată cafeniu-negricioasă care, adeseori este dificil de observat.

Ielcovan mediteranean

Ielcovan mediteranean *Calonectris diomedea* L 50, A 118. Cuibăreşte în fisuri ale stâncilor de pe insulele din M. Mediteraneană (subspecia *diomedea*, cu o colonie şi pe coastele Biscayei, în N Spaniei), dar şi dincolo de apele nord-africane (subspecia *borealis*, o colonie este prezentă în SE Spaniei). În intervalul august – noiembrie apare în N Atlanticului. Este cea mai mare dintre speciile atlantice de ielcovani. De regulă, coloritul părţii superioare apare cenuşiu-cafeniu uniform, cu maroniu pe marginile trunchiului. La unele păsări apare puţin alb la baza cozii, ca la ielcovanul mare, dar nu au calota neagră şi nici banda deschisă de pe ceafă; faţa inferioară a corpului este albă, doar aripile sunt tivite cu cafeniu. Ciocul adultului este galben, cu ongletul cenuşiu. De la distanţă mică cele două subspecii pot fi recunoscute: diomedea are faţa inferioară a aripilor mai albă, în timp ce la borealis apar pete cafenii în dreptul remigelor primare. Zboară cu bătăi rare din aripi, alternând cu serii lungi de alunecări în linie dreaptă, aproape de suprafaţa mării. Zborul mai lent comparativ cu al celorlalţi ielcovani, dar poate atinge viteze mari când vântul bate din spatele păsării; aripile uşor arcuite, formând un unghi spre vârf. În timpul zborului activ, dar şi când se odihneşte pe mare, poate semăna cu un pescăruş, formând însă aglomerări mari, similar raţei negre. Singura specie de ielcovan atlantic ce poate fi văzută zburând la înălţimi mari şi chiar planând. Uneori urmăreşte ambarcaţiunile şi grupurile de delfini sau balene de dimensiuni mici.

Ielcovan brun

Ielcov[illegible]
negric[illegible]

Ielcovan mare

subspecia
borealis

Ielcovan mediteranean

subspecia
borealis

subspecia
diomedea

Furtunari (familia Hydrobatidae)

Păsări marine pelagice, de dimensiuni mici cu zbor fâlfâit și viguros, urmând creasta valurilor. Ciocul puternic, încovoiat la vârf, cu orificiile nazale tubulare. Se hrănesc cu pești mărunți, crustacee și plancton. Depun un singur ou în cavități ale stâncilor sau sub bolovani.

Furtunar comun

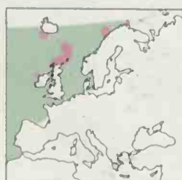
Furtunar comun *Hydrobates pelagicus* L 15, A 37. Cel mai larg răspândit în Europa, cuibărește atât pe coastele atlantice, cât și pe cele mediteraneene. Cel mai mic dintre furtunari, aripile au vârfurile mai mult rotunjite decât ascuțite, fiind ținute întinse, formând un unghi larg spre înapoi. Mai întunecat decât furtunarul cu coadă scobită, lipsind benzile deschise de pe fața supraalară (doar urme înguste), dar prezintă benzi albe evidente pe partea inferioară a aripii. Coada este dreaptă, prezentând o bandă bazală foarte albă. Zborul foarte diferit de al furtunarului cu coadă scobită, amintind de cel al liliacului, cu bătăi mai rapide ale aripilor, lipsit de alunecările asemănătoare ielcovanilor. Zborul de hrănire este o hoinăreală la întâmplare și chiar poate „merge" pe suprafața apei, sprijinindu-se pe picioarele palmate. În timpul migrației se deplasează similar limicolelor (fugaci, notatițe). Sunetele nocturne produse la cuib seamănă cu torsul unei pisici, intercalat cu mici sughițuri.

Furtunar antarctic

Furtunar antarctic *Oceanites oceanicus* L 18, A 40. Poate fi observat în largul apelor atlantice, mai ales în august – decembrie, când se întoarce în ariile de reproducere din S Atlanticului. Penajul este brun întunecat, cu alb strălucitor pe târtiță, până pe subcodalele laterale. Pe fața superioară a aripii prezintă benzi cenușii, destul de șterse. Picioarele lungi, în zbor depășesc vârful cozii. Zborul de hrănire este ca un dans pe deasupra apei, cu aripile ridicate, părând să alerge pe suprafața apei. Caracteristic este zborul cu alunecări lungi, ținând aripile întinse, aproape drepte, deasupra apei. Vârfurile aripilor sunt rotunjite, iar pe fața inferioară lipsesc dungile albe prezente la furtunarul comun, fiind prezente „urme" cenușii. Deseori grupuri mici zboară în urma ambarcațiunilor.

Furtunar de Madeira *Oceanodroma castro* L 20, A 45. Vizitator foarte rar în vestul Europei, cuibărind pe insulele din Atlantic (o colonie pe coastele Portugaliei). Mai mare și cu aripile mai lungi decât furtunarul comun, zbor asemănător cu al ielcovanilor. Nu are alb pe fața inferioară a aripilor. Nu urmărește ambarcațiunile.

Furtunar cu coadă scobită

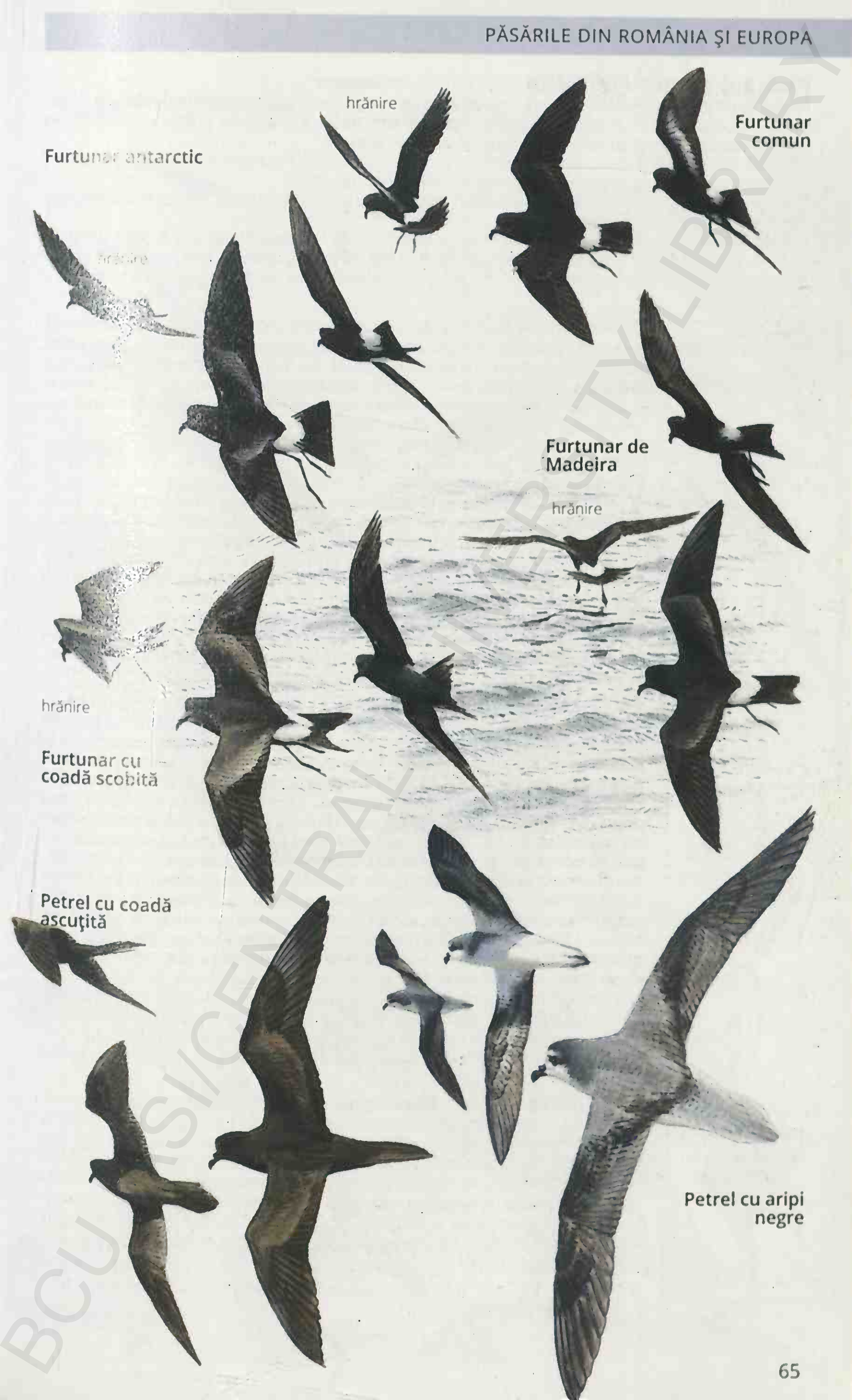
Furtunar cu coadă scobită *Oceanodroma leucorhoa* L 22, A 48. Larg răspândit în apele nordice ale Atlanticului și Pacificului; în Europa cuibărește în Scoția, Irlanda, Norvegia și Islanda (cea mai mare populație cuibăritoare europeană). Penajul este întunecat, negru, cu târtiță alb-strălucitoare și benzi late gri deschis pe fața superioară a aripilor. Coada este scobită, iar picioarele negre. Pe târtița albă poate fi prezentă o dungă mediană cenușie, ștearsă sau foarte întunecată. Aripile lungi și ascuțite, adeseori ținute îndoite din încheietură. Zbor agitat și rapid, foarte diferit de cel al furtunarului comun (amintește de o chirighiță neagră): aripile lungi execută bătăi ample, cu alunecări bruște. Uneori se oprește, sprijinindu-se cu picioarele pe suprafața apei. Nu urmărește ambarcațiunile. Sunetele nocturne produse la cuib seamănă cu un gângurit, terminându-se într-o notă de crescendo.

Petrel cu coadă ascuțită *Bulweria bulwerii* L 28, A 70. Oaspete foarte rar pe coastele europene, vine din locurile de cuibărit de pe insulele din Atlantic (Madeira, Canare); se hrănește în largul mării. Are dimensiunea unei chire. De la distanță pare negricios, dar din apropiere este cafeniu-negricios, cu o dungă mai deschisă pe fața superioară a aripilor. Zvelt, cu aripile lungi și drepte, coada lungă, cu vârf ascuțit. Zbor activ și ușor arcuit, cu bătăi rapide din aripi.

Petreli (familia Procellariidae)

Par ielcovani robuști și de dimensiuni mici, cu cioc mai scurt și mai puternic. Unele specii sunt nocturne și se hrănesc în largul mării.

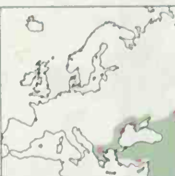
Petrel cu aripi negre *Pterodroma feae* L 35, A 88. Oaspete european foarte rar, cuibărind în număr mic pe insulele din Atlantic (spre exemplu Madeira). Aripile foarte lungi și ascuțite. Fața inferioară a aripilor este negricioasă, în contrast cu abdomenul alb. Fața superioară a corpului este cenușie (linia întunecată în formă de „V" este greu de observat), iar coada este gri deschis. Zbor rapid, în arcuri înalte și uneori ascuțite.

hrănire
Furtunar comun
Furtunar antarctic
Furtunar de Madeira
hrănire
hrănire
Furtunar cu coadă scobită
Petrel cu coadă ascuţită
Petrel cu aripi negre

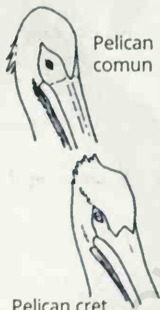
Pelicani şi specii înrudite (ordinul Pelecaniformes)
Păsări acvatice de dimensiuni mari, care se hrănesc cu peşte, având picior stegan (toate degetele sunt unite printr-o membrană înotătoare). Majoritatea speciilor sunt gregare, cuibăresc în colonii mari şi nu scot sunete în afara perioadei de cuibărire.
CORBII DE MARE (familia Sulidae) au un singur reprezentant european; cioc lung şi conic. Pescuiesc plonjând pe verticală, asemenea unei chirighiţe uriaşe.
PELICANII (familia Pelecanidae) au ciocuri enorme cu care prind peşti, pe care îi urmăresc înotând în front liniar.
CORMORANII (familia Phalacrocoracidae) se scufundă de la suprafaţa apei şi înoată sub apă. Ongletul este puternic şi ascuţit, astfel încât vârful ciocului pare încovoiat. Adeseori pot fi văzuţi stând pe diferite suporturi (ramuri, pietre etc.), cu aripile întinse pentru a se usca (nu au glandă uropigiană).

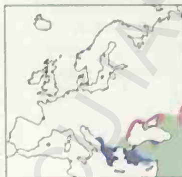

Corb de mare

Corb de mare *Morus bassanus* L 92, A 175. Cuibăreşte în locuri inaccesibile, pe insule stâncoase abrupte de pe coastele Atlanticului, formând colonii imense. Pe coastele britanice este concentrată cea mai mare parte a populaţiei, cu o tendinţă crescătoare constantă de-a lungul ultimelor decade. Iernează pe mare. Apare foarte rar în interiorul continentului, după furtuni puternice (toamna şi iarna). Aripi lungi şi ascuţite, albe cu vârfurile negre, coada lungă. Capul este gălbui-crem. Penajul de juvenil este cafeniu, cu pete alburii, iar marginile aripilor şi vârful cozii brun-negricioase. Penajul de adult apare după 4-5 ani, trecând prin mai multe penaje intermediare: în a doua toamnă, capul, abdomenul şi marginile anterioare ale aripilor au un colorit mai deschis, iar în al treilea an, apar remige secundare albe printre cele cafenii, creştetul şi ceafa devin gălbui-crem, ca la adult. În a patra toamnă, rectricele centrale şi secundarele întunecate se intercalează cu pene foarte albe. Prinde peşte prin plonjare verticală, de la înălţimi de până la 40 m, asemenea unei chire uriaşe, dar de obicei dispare complet sub apă (în timpul plonjării îşi strânge aripile în spate). În timpul zborului de hrănire bătăile de aripi sunt mai rapide decât la pescăruşi, iar alunecările sunt rare. Când vântul este puternic, zboară pe deasupra valurilor, cu alunecări şi ridicări scurte, iar păsările tinere pot fi confundate cu ielcovanii de dimensiuni mai mari. In coloniile de reproducere, emit strigăte puternice, ca un gâlgâit.

Pelican comun

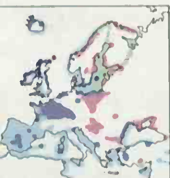
Pelican comun *Pelecanus onocrotalus* L 140-175, A 270-330. Specie rară, cu efective în scădere. În Europa, populaţia clocitoare este apreciată la mai puţin de 3.000 de perechi. Vara prezent în zonele umede din SE Europei (majoritatea în Delta Dunării); iernează în delte, dar şi în apele costiere, în golfuri şi limanuri maritime. Adulţii celor două specii europene se deosebesc, în primul rând, după coloritul feţei inferioare a aripilor: pelicanul comun are aripile albe cu remigele negre, formând o bordură neagră, ca şi la barza albă, iar la pelicanul creţ coloritul general este alb murdar, remigele primare fiind cenuşii-negricioase. La ambele specii, păsările tinere au faţa superioară a corpului cenuşiu-cafenie, partea inferioară fiind de un alb murdar. Imaturul de pelican comun are un colorit vizibil mai închis dorsal şi sacul gular galben; penele cafenii de pe frunte se prelungesc sub formă de unghi ascuţit spre cioc, picioarele cafenii cu o tentă roz. Imaturul de pelican creţ are un colorit dorsal cafeniu-cenuşiu deschis şi sacul gular roz-gălbui, în timp ce penele cafenii de pe frunte se prelungesc spre cioc după o linie aproape dreaptă, iar picioarele sunt cenuşii închis. Când înoată, corpul lor intră foarte puţin în apă. Sunt greoi pe sol, dar zburători impresionanţi, câteva bătăi lente din aripi fiind urmate de planări lungi. De obicei formează stoluri liniare. Adeseori se rotesc în stoluri şi în formaţii dezordonate, similar berzelor albe în timpul migraţiei. Se pot ridica la înălţimi mari, folosind curenţii ascendenţi. **OV**

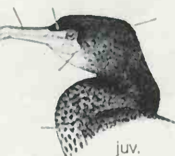

Pelican creţ

Pelican creţ *Pelecanus crispus* L 160-180, A 310-345. Specie clocitoare rară, în regiunile mlăştinoase şi lacustre din SE Europei (la noi doar în Delta Dunării). Iernează adeseori în apele costiere mai adăpostite. Se deosebeşte de pelicanul comun prin faţa inferioară a aripilor cu un colorit mai deschis, alb-cenuşiu, vârful aripilor fiind cenuşiu-negricios. Chiar şi de la distanţă mare, penajul corpului apare alb-cenuşiu (şi nu gălbui-roz). Ochii sunt gălbui-alburii (nu roşii), iar penele de pe ceafă sunt lungi şi ondulate. Imaturul are coloritul dorsal evident mai deschis decât imaturul de pelican comun - vezi detalii mai sus. Gregar, cuibăreşte în colonii mici. **OV**

Corb de mare
colonie de cuibărit
adult
intemediar
juv.
adult de pelican comun
Pelican comun
Pelican creţ
adult de pelican creţ
.de pelican mun
juv.de pelican creţ

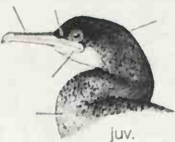
Cormoran mare

Cormoran mare *Phalacrocorax carbo* L 90, A 145. Specie larg răspândită, este prezentă pe cinci continente. Cuibăreşte în colonii. Subspecia *carbo* cuibăreşte pe insulele şi coastele stâncoase nord-atlantice şi nord-europene, până în Rusia (Murmansk); doar excepţional construieşte cuiburi în arbori. Subspecia *sinensis* cuibăreşte în Europa centrală şi de sud (inclusiv în Olanda, Danemarca, Suedia), mai ales în copaci (mai rar în stufăriş compact) în zone umede, adeseori în colonii mixte cu stârcii. Arborii se usucă datorită excrementelor. De dimensiuni mari, colorit negricios întunecat, gâtul relativ lung. Primăvara are bărbia şi obrajii albi, o pată albă pe coapsă şi, pentru scurt timp, un număr variabil de pene pufoase, alburii, pe partea dinapoia capului (la subspecia *sinensis*, primăvara devreme, aceste pene sunt numeroase şi mari, capul şi cea mai mare parte a gâtului fiind albe). Toamna şi iarna penajul este întunecat, doar bărbia fiind albă. Juvenilii şi păsările imature sunt brun-negricioşi, dar au abdomenul alburiu. Păsările cu colorit uniform închis se deosebesc greu de cormoranul moţat, dar ciocul este mai puternic, capul mai mare, creştetul mai plat şi ceafa mai proeminentă. Înoată ţinând gâtul întins şi ciocul oblic în sus. Scufundător excelent, scufundarea este precedată de o săritură uşoară. Se odihneşte pe ţărmuri stâncoase, pe bancuri nisipoase (adeseori în şiruri liniare), pe stâlpi, geamanduri etc. într-o poziţie dreaptă, cu aripile larg deschise pentru a se usca (după scufundare). Zbor cu bătăi de aripi asemănătoare cu cele ale gâştei, executând scurte planări. De obicei zboară la câţiva metri deasupra apei. Formează stoluri mari, zburând în şiruri şerpuitoare. Deasupra uscatului zboară la înălţime mare, adeseori planând. La cuib emite sunete grave, guturale; de regulă este tăcut. **OV RI**

Cormoran moţat

Cormoran moţat *Phalacrocorax aristotelis* L70, A 100. Cuibăreşte pe coaste stâncoase. Habitat similar cu cel al cormoranului mare, dar este prezent şi pe mare agitată, evitând apele dulci; se odihneşte pe stâncile de lângă ţărm şi, doar rareori, este văzut pe stâlpi, geamanduri etc. Adultul are penaj complet negru, cu irizaţii verzi, ciocul şi interiorul gurii fiind de un galben strălucitor; primăvara devreme are un moţ pe creştet, ondulat spre înainte. Poate fi confundat cu indivizii imaturi de cormoran mare (cu penaj complet negru), dar se recunoaşte după gâtul mai subţire, capul mai mic şi mai rotund, cu fruntea mai teşită, ciocul mai îngust (atenţie, unii imaturi de cormoran mare au ciocul mai subţire). Juvenilii au penaj maro uniform, inclusiv pe partea inferioară a corpului (juvenilii de cormoran mare au abdomen alburiu), cu bărbia alburie, dar cei aparţinând subspeciei *desmarestii* (Marea Mediteraneană şi Marea Neagră) sunt alburii pe o mare porţiune a părţii ventrale a corpului. La păsările tinere, mai ales în al doilea an, supraalarele au marginile mai deschise la culoare, astfel încât în zbor aripile prezintă o bandă cu colorit pal (la cormoranul mare, aripile au colorit întunecat uniform). În zbor este asemănător cormoranului mare, iar dimensiunile ceva mai mici nu sunt evidente, dar bătăile aripilor sunt vizibil mai rapide, gâtul mai subţire este întins (nu retras spre umeri, uşor îndoit), capul mai mic este îndreptat în sus, abdomenul bombat, toate dând aparenţa unei cozi mari. De regulă, zboară mai aproape de apă decât cormoranul mare. **Ac**

Cormoran mic

Cormoran mic *Phalacrocorax pygmeus* L 50, A 85. Cuibăreşte local în SE Europei, în colonii, în arbuşti pe lângă lacuri şi râuri cu stufărişuri întinse, adeseori împreună cu egrete şi stârci. De regulă, pescuieşte în râuri lin curgătoare, lacuri şi bălţi din zone mlăştinoase. Prin dimensiunile sale mai mici (comparabile cu ale ferestraşului moţat) se diferenţiază uşor de cormoranul mare şi de cel moţat. În plus, proporţiile sale sunt diferite: cap mai mic, cu cioc evident mai scurt, coadă mai lungă. În penaj nupţial, capul şi gâtul sunt brun-castaniu întunecat, penajul corpului este negru cu irizaţii verzui şi pistrui albi alungiţi (la ambele sexe). Vara, pistruii dispar, bărbia devine alburie, iar pieptul brun-roşcat. Juvenilul este brun întunecat, cu bărbia şi abdomenul alburii. Înoată cu corpul mult scufundat în apă, iar pentru a se usca se aşează pe ramuri, dar şi pe tulpini de stuf. Zborul cu bătăi de aripi mai dese decât la cormoranul mare, intercalate cu scurte alunecări; la distanţă mare şi din anumite unghiuri poate fi confundat cu ţigănuşul. În perioada de cuibărit emite sunete ca un lătrat. **OV, RI**

Cormoran mare
Subspecia *carbo* în penaj nupţial
juv.
Subspecia *sinensis* în penaj nupţial
stol
Subspecia *carbo* adult neclocitor
Cormoran moţat
juv.
adult neclocitor
în penaj nupţial
juv.
adult neclocitor
Cormoran mic
juv.
în penaj nupţial

Stârci, berze şi ibişi (ordinul Ciconiiformes)

Stârcii şi rudele lor se grupează în următoarele familii:

STÂRCI ŞI BUHAI DE BALTĂ (familia Ardeidae): cioc drept, zbor lent cu gâtul arcuit în formă de „S". Majoritatea speciilor cuibăresc în colonii. Parţial nocturne. Emit sunete groase şi înăbuşite, asemănătoare cu mugetul vitelor şi nechezatul cailor.

BERZE (familia Ciconiidae): cioc drept, zbor cu gâtul întins, bătăi de aripi lente şi puternice. Planează cu uşurinţă. Penajul este negru şi alb.

ŢIGĂNUŞI ŞI LOPĂTARI (familia Threskiornithidae): cioc subţire şi curbat sau lat şi turtit, în formă de spatulă. Zbor cu gâtul întins, cu bătăi de aripi destul de rapide.

Buhai de baltă

Buhai de baltă, postură de camuflare

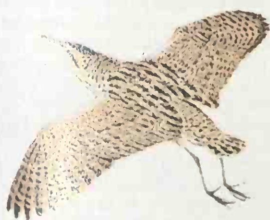

Buhai de baltă *Botaurus stellaris* L 75, A 130. Cuibăreşte în stufărişuri întinse, fără a se asocia în colonii. Poligam: un mascul se poate împerechea cu mai multe femele. Parţial diurn, se ascunde foarte bine în stufărişurile dense, căţărându-se cu agilitate pe tulpinile de stuf. În caz de pericol îşi întinde gâtul şi ciocul drept în sus, rămâne nemişcat într-o postură rigidă caracteristică. Cel mai uşor poate fi observat în zorii zilelor de vară, atunci când zboară înspre şi dinspre teritoriile de hrănire (peşti mărunţi). În zbor îşi ţine gâtul arcuit retras înspre umeri, dar bătăile de aripi nu sunt greoaie şi lente ca ale stârcului cenuşiu, ci rapide şi regulate ca ale stârcilor mai mici. Această caracteristică, alături de coloritul ocru cu stropi maronii şi corpul bondoc, îl fac să semene cu o bufniţă, în condiţii de lumină difuză. În S Europei poate fi confundat cu păsările imature de stârc de noapte. Sezonul de reproducere începe devreme în zona nordică, chiar înainte de dezgheţ, iar sunetul nocturn puternic al masculului se poate auzi până la 5 km distanţă, toată primăvara, până în iunie, mai ales în amurg şi înainte de răsăritul soarelui. Acest sunet este foarte asemănător cu cel produs de buhaiul tradiţional, folosit în sărbătorile de iarnă (de aici numele popular al păsării). În serile de toamnă pot fi auzite sunete sonore şi rezonante, „caau", emise de buhaii de baltă aflaţi în zbor; când se aud de aproape seamănă cu sunetele produse de pescăruşi, iar de la distanţă cu lătratul vulpii. **OV, RI**

Stârc pitic *Ixobrychus minutus* L 35, A 55. Pasăre sfioasă şi de obicei greu de observat. Prezentă în centrul şi S Europei, ajunge în timpul migraţiei de primăvară şi mai în nord. Preferă locurile cu vegetaţie densă din regiunile mlăştinoase, cu stufărişuri întinse şi compacte. Cuibăreşte în perechi izolate. Se recunoaşte uşor prin mărime şi culoare. În zbor contrastul între coloritul deschis al supraalarelor, vârful şi marginile întunecate ale aripilor, precum şi spatele întunecat este evident. La mascul contrastul este mai puternic decât la femelă, având spatele negru şi supraalarele ocru-gălbui, cu o bandă albă. Femela este cafenie cu striuri brune pe spate şi piept, supraalarele fiind de un ocru-murdar. Juvenilul este ocru cu striuri maro, asemănător cu buhaiul de baltă, şi în zbor se observă supraalarele ocru cu pistrui maro. Uneori stă în stuf nemişcat, ca paralizat, cu gâtul şi ciocul întinse în sus. Evită pericolul mai ales alergând. Zbor cu bătăi de aripi rapide (ca la gaiţă) şi alunecări lungi. Rareori zboară pe distanţe scurte, chiar pe deasupra stufărişului. Strigătul de împerechere seamănă cu un grohăit înăbuşit „oor", repetat ritmic la fiecare două sau trei secunde, în serii foarte lungi. Emite şi un sunet nazal, agitat şi puternic, „chechecheche". **OV**

Stârc pitic

Buhai de baltă

stârc de noapte,
juv.pentru comparaţie

♂

adult

juv.

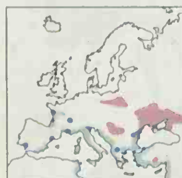
Stârc pitic

juv.

♂

Egretă mică

Egretă mică *Egretta garzetta* L 60, A 92. Cuibăreşte în S Europei în colonii, adeseori mixte, în zone umede mlăştinoase, delte şi bălţi cu pâlcuri de copaci în care îşi construieşte cuibul (la noi cuibăreşte şi în stufărişuri compacte). Primăvara, de regulă, urcă spre nord, mai ales în sectorul estic al arealului său, iar în restul anului poate fi întâlnită în zone cu ape puţin adânci, mlaştini, inclusiv cu ape salmastre. Sociabilă, apare adeseori în grupuri mari. Penajul este alb şi se recunoaşte, în special, după degetele galbene în contrast evident cu picioarele negre. Ciocul este complet negru. Vizitator foarte rar dinspre Africa şi Marea Roşie, *E. gularis* se recunoaşte după egretele mai scurte de pe creştet şi ciocul mai gros, cafeniu-gălbui în afara sezonului de cuibărit. Zbor cu bătăi de aripi rapide. Prin aspectul general şi mişcări este mai asemănătoare cu stârcii mari decât cu stârcul galben sau cu cel de cireadă. Îşi prinde prada din ape mici, stând la pândă sau înaintând cu mişcări lente. Egretele ornamentale de pe aripi şi ceafă sunt prezente doar vara. Egreta mare are dimensiuni mult mai mari, ciocul şi picioarele diferit colorate şi zboară cu bătăi de aripi mai lente, în zbor picioarele depăşind mai mult marginea cozii. Stârcul de cireadă are corpul mai masiv şi aripi mai scurte. Sunet de chemare înfundat, ca un orăcăit de broască, „galagalagala", dar emite şi strigăte aspre, răguşite „cârc". **OV**

Egretă mare

Egretă mare *Ardea alba* L 90, A 150. Cuibăreşte mai ales în arbori, dar şi în stufărişurile din mlaştinile, deltele şi lagunele din SE Europei (a cuibărit şi în Olanda). În restul anului apare şi în alte regiuni cu ape puţin adânci. Dimensiunile sunt mult mai mari decât ale egretei mici şi apropiate de cele ale stârcului cenuşiu. Lorum albastru-verzui, porţiunea golaşă prelungindu-se până înapoia ochiului. Ciocul negru cu baza galbenă (în perioada de cuibărit) sau complet galben (în restul anului), degetele de culoare închisă şi tibia roşcată sau maro-gălbuie (la păsările mature) servesc pentru diferenţierea de egreta mică (dincolo de talia considerabil mai mică a acesteia). Păsările imature au tibia întunecată, astfel încât, de la distanţă picioarele par negre. În zbor picioarele depăşesc mai mult vârful cozii decât la egreta mică, iar bătăile de aripi sunt mai lente, ca ale stârcului cenuşiu. În penaj nupţial prezintă scapulare alungite (ca şi egreta mică), dar nu are egrete lungi pe creştet. Strigătul este strident „crr-rr-rr. rra". **OV, RI**

Stârc galben

Stârc galben *Ardeola ralloides* L 45, A 87. Răspândit în S Europei, în regiuni mlăştinoase şi lagune, cuibărind în stufăriş, tufişuri sau copaci; de obicei în număr mai mic în colonii cu alţi stârci. Se recunoaşte după corpul, capul şi gâtul cu un colorit ocru deschis în contrast cu aripile şi coada albe ca zăpada. Pe teren, pasărea pare maronie în repaus pe sol şi apare aproape complet albă atunci când se ridică în zbor. Se deosebeşte de stârcul de cireadă prin culoarea ciocului (albastru şi cu vârful negru în perioada de cuibărit verde-gălbui în restul anului), dar şi prin comportament: este solitar, liniştit şi ascuns. Zbor lent şi clătinat. În perioada de reproducere scoate un sunet strident şi aspru „carr", asemănător cu al raţei mari. **OV**

Stârc de cireadă

Stârc de cireadă *Bubulcus ibis* L 50, A 95. Specie în expansiune, prezentă acum în mai multe regiuni din Europa; de câţiva ani cuibăreşte şi în Delta Dunării. De regulă, cuibăreşte în pâlcuri de arbori şi tufişuri, în colonii mixte cu alţi stârci mici. Sociabil, se adună în grupuri, căutând hrană pe câmpuri şi terenuri mlăştinoase, adeseori printre vite (de unde numele popular), pe terenuri mult mai uscate decât alţi stârci. De la distanţă penajul pare complet alb, dar din apropiere şi în penaj nupţial se pot observa creştetul, pieptul şi partea inferioară a spatelui cu o nuanţă maro-gălbuie. Din apropiere se observă şi coloritul ciocului şi al picioarelor: în perioada de cuibărit picioare galbene sau roşcate şi cioc galben-roşcat, în restul anului, picioarele fiind cenuşii-cafenii sau negricioase, iar ciocul gălbui. Falca inferioară pare mai groasă datorită penajului foarte abundent de pe bărbie. Migrează în stoluri dezordonate, la înălţime joasă. Zbor mai neregulat, asemănător cu al stârcului pitic. În zbor spre deosebire de egreta mică, silueta este mai bombată, iar picioarele sunt mai scurte, ca şi ciocul (pare „cârn"). Stârcul galben are dimensiuni mai mici. Strigăte destul de stinse, uşor nazale şi croncănitoare, de obicei monosilabice. **OV**

Egretă mică

colonie de cuibărit

neclocitor

penaj nupţial

Egretă mare, vara

Stârc galben

Stârc de cireadă

Stârc galben

juv.

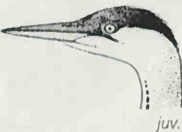
adult vara

Stârc de cireadă

juv.

adult în penaj nupţial

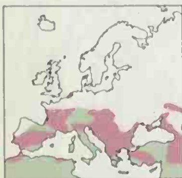

Stârc cenușiu

juv.

Stârc cenușiu *Ardea cinerea* L 95, A 185. Specia cea mai numeroasă și mai răspândită dintre stârcii din Europa. Prezent pe lângă ape bogate în hrană – râuri, lacuri, zone umede, dar și pe țărmul mării. De regulă cuibărește în colonii mari și gălăgioase, în copaci mari din apropierea apelor, dar poate cuibări și solitar. Stă nemișcat în ape puțin adânci, pândind peștele, pe care îl prinde printr-o lovitură cu ciocul, extrem de rapidă. Răbdarea cu care pândește prada și gâtul rigid, adeseori tras între umeri, sunt elemente caracteristice tuturor stârcilor. Poate fi diferențiat ușor de alte specii europene prin dimensiunile sale și penajul cenușiu, cu alb și negru. În zbor gâtul este arcuit în formă de „S". Pe distanțe lungi zboară la înălțimi mari și poate fi confundat cu răpitoarele diurne mari, datorită bătăilor de aripi lente și greoaie, dar chiar și de la distanță mare se recunoaște după aripile ușor arcuite, care se mișcă greoi și lent. Strigăt sonor „craac", emis și în zborurile nocturne, iar în colonii produce și sunete guturale. **OV, OI**

Stârc roșu

Stârc roșu *Ardea purpurea* L 85, A 135. Specie comună în zonele mlăștinoase și bălțile din S și centrul Europei, în timpul migrației de primăvară fiind văzut și în alte regiuni. Cuibărește în colonii mici, de regulă în stufărișuri, preferând vegetație mai densă decât stârcul cenușiu. Nuanțele de roșu-purpuriu din penaj se disting greu de la distanță, când apare cu un colorit mai întunecat decât al stârcului cenușiu. În zbor curbura gâtului arcuit în formă de „S" este mai puțin rotunjită decât la stârcul cenușiu, formând mai degrabă un unghi. Capul pare mai zvelt, iar gâtul este mai subțire și șerpuit, ciocul fiind mai îngust (nu seamănă cu un pumnal). Degetele sunt mai lungi, cel posterior fiind ușor separat de celelalte în timpul zborului. Adoptă o postură de camuflaj similară celei a buhaiului de baltă. Strigăt mai înalt și mai lung decât al stârcului cenușiu. **OV**

Stârc de noapte

Stârc de noapte *Nycticorax nycticorax* L 60, A 112. Comun în S și centrul Europei, în zone mlăștinoase și bălți cu apă dulce sau sărată. Cuibărește în pâlcuri de arbori, în colonii cu alți stârci mici. Adultul are corpul robust și penajul colorat în negru, gri și alb; în zbor coloritul pare mai deschis. Juvenilul poate fi confundat cu buhaiul de baltă, fiind maroniu, dar prezintă numeroși pistrui albgălbui și este mai mic; în zbor are bătăi de aripi rapide, iar marginile posterioare ale aripilor și coada sunt mai întunecate. Adeseori își petrece ziua în arbori sau tufișuri. Uneori poate fi văzut căutând hrană și în timpul zilei, dar cel mai adesea în zori și pe înserate. În zbor corpul pare ușor ridicat și gâtul strâns nu se distinge datorită penajului abundent, iar ciocul este orientat ușor în jos; picioarele depășesc cu puțin vârful cozii cu care formează un fel de triunghi. Strigăt aspru, ca un orăcăit de broască „cuac", produs mai ales seara. **OV**

Țigănuș

Țigănuș *Plegadis falcinellus* L 60, A 90. Întâlnit local în S și SE Europei, cuibărind în colonii în stufărișuri sau în arbori din zone mlăștinoase și bălți. Și-a redus mult efectivele în secolul 20, în prezent este într-o revenire ușoară. Se hrănește pe terenuri mlăștinoase sau noroioase. În septembrie – octombrie juvenilii pot hoinări departe de teritoriile de cuibărit. Pe teren se recunoaște după ciocul lung, curbat și penajul care pare uniform negricios de la distanță. Din apropiere se poate observa coloritul maro-roșcat al capului și corpului, o bandă cu irizații verzi pe aripi și baza albă îngustă a ciocului. În penaj de iarnă capul și gâtul au un colorit negru-maroniu, cu stropi mici albi. Juvenilul are un colorit asemănător cu penajul de iarnă al adultului, dar punctele albe sunt mai rare, iar spatele și fața superioară a aripilor sunt mai mate, maronii. Zboară în stoluri liniare, cu bătăi de aripi rapide (ca la culic), alternând cu alunecări scurte, asemănătoare cu ale cormoranului mic (de la distanță sunt posibile confuzii). În zbor gâtul este ținut întins, iar picioarele depășesc mult vârful cozii. Strigătele sunt puternice și diverse: chiorăit, râgâit, orăcăit. **OV**

Țigănuși

Ibis sfânt *Threskiornis aethiopicus* L 66. Larg răspândit în Africa sud-sahariană, a fost introdus în SV Franței, unde a început să se înmulțească în mod natural. Penajul alb cu remigele terțiare negre și pufoase, împreună cu gâtul și capul negre permit identificarea fără echivoc a acestui ibis.

Stârc cenuşiu
adult

juv.
Stârc roşu
adult

adult

juv.

odihnă
Stârc de noapte
juv.

Stârc de noapte
adult

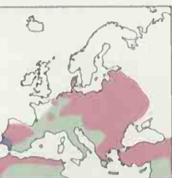

Ţigănuş
adult

Ţigănuş
juv.

adult

juv.

Ibis sfânt

Barză albă

Barză albă *Ciconia ciconia* L 110, A 180-220. Specie clocitoare comună, exceptând partea nordică a arealului de cuibărit, unde efectivele sunt în scădere. Preferă terenurile deschise, mai ales pajişti şi păşuni umede, unde se hrăneşte cu broaşte, şerpi, cosaşi, peşti etc. Îşi construieşte cuibul pe diferite suporturi înalte, inclusiv pe acoperişul caselor şi în special pe stâlpii de beton ai reţelelor electrice; rareori în copaci bătrâni. Uneori formează colonii mici. Nu este sperioasă, astfel încât acceptă apropierea omului la distanţe mici. Mers încet şi impunător. Se recunoaşte uşor de barza neagră prin spatele alb şi aripile albe cu remige negre. Zboară cu gâtul întins şi adeseori poate fi văzută planând la înălţimi mari folosind curenţii termici. Iernează în Africa. Populaţia vestică părăseşte Europa peste Gibraltar, iar cea estică (mult mai numeroasă) peste Bosfor, în stoluri imense care traversează cele două strâmtori la sfârşitul lunii august. În timpul migraţiei stolurile care planează nu se dispun în formaţii ordonate şi pot fi confundate cu pelicanii, deşi aceştia menţin întotdeauna o anumită ordine, grupuri mai mici de indivizi mişcându-se în formaţie. Este mută, dar în perioada nupţială clămpăneşte lovind cele două fălci. **OV**

Barză neagră

Barză neagră *Ciconia nigra* L 105, A 175-202. Specie rară şi solitară. Cuibăreşte în arbori mari, este prezentă în zone împădurite, adeseori în vecinătatea unor lacuri, râuri sau terenuri mlăştinoase. Se diferenţiează uşor de barza albă prin penajul negru, cu luciu metalic ce acoperă cea mai mare parte a corpului (doar abdomenul şi o porţiune restrânsă de pe faţa subalară sunt albe). Juvenilii au picioare verzui şi ciocul brun-roşcat. De regulă, dar nu întotdeauna, este mai sfioasă decât barza albă. Primăvara migrează în grupuri mici, dar toamna, mai ales în Gibraltar şi Bosfor, pot fi văzute stoluri de peste 100 – 150 de indivizi. Clămpăneşte rar şi, spre deosebire de barza albă, emite sunete puternice şi stridente, asemănătoare cu cele ale răpitoarelor de zi „piiluu-piiluuv". **OV**

Lopătar

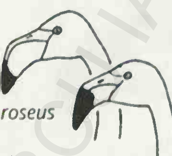
Lopătar *Platalea leucorodia* L 88, A 130. Pasăre clocitoare rară, cu un areal de răspândire fragmentat. Preferă zonele mlăştinoase puţin adânci, bălţi întinse, lacuri şi lagune cu stufăriş. Cuibăreşte în colonii în stufărişuri întinse şi compacte, uneori în copaci sau arbuşti. Penajul alb se deosebeşte de egrete şi stârcii albi prin ciocul negru, lat şi foarte lung. În zbor îşi ţine gâtul întins. În penajul nupţial păsările adulte prezintă un moţ lung pe ceafă şi un colan de pene aurii pe piept. Juvenilii au ciocul roz-alburiu şi vârfurile aripilor (remigele primare) negre. Zboară în stoluri, de obicei liniare cu bătăi de aripi mai rapide decât ale berzelor (mai asemănătoare cu ale cormoranului mare). De asemenea, execută alunecări şi planări de amploare mai mică. Caută hrana în ape puţin adânci, executând o mişcare de „cosire" a apei, pendulând gâtul şi capul dintr-o parte în alta. De obicei este tăcut, dar când este agitat clămpăneşte. Uneori emite nişte sunete similare celor care se produc atunci când îţi dregi vocea. **OV**

Flamingi (ordinul Phoenicopteriformes)

Gât şi picioare foarte lungi, ciocul masiv, evident încovoiat într-un unghi aproape drept (pare un sabot). Cuibăresc în colonii mari.

Flaming

Flaming *Phoenicoplerus roseus* L 135, A 155. În Europa cuibăreşte în puţine colonii, dar fiecare reuneşte un număr mare de indivizi. Păsări solitare pot fi întâlnite accidental oriunde în Europa dar de regulă sunt păsări evadate din grădini zoologice. Trăieşte şi cuibăreşte în colonii, în zone noroioase şi pe bancuri nisipoase de la marginea apelor sărate, puţin adânci. De la distanţă mare, pe sol, grupurile de flamingi par nişte "fâşii albe", iar în zbor nişte "nori trandafirii". Pe distanţe mari zboară în şiruri. Gâtul şi picioarele foarte lungi, în zbor atârnă uşor în jos. Cioc scurt, gros şi evident încovoiat cu lame filtratoare. Păsările imature au penajul alb murdar (cu nuanţă cenuşiu-cafenie), complet lipsit de roz, ciocul şi picioarele fiind întunecate. Caută hrană cu ajutorul ciocului întors în jos, răscolind mâlul apelor puţin adânci. Emite diverse sunete asemănătoare cu cele ale gâştelor – un gâgâit şi unul ca de trompetă, adeseori în timpul zborului. (De cele mai multe ori, păsările evadate din grădini zoologice aparţin unor specii americane – *P. ruber*, al cărui penaj este roz-trandafiriu, respectiv *P. chilensis*, evident mai mic, cu picioarele cenuşii şi genunchii roz strident, porţiunea neagră de pe vârful ciocului fiind mai lungă). **Ac**

cuib pe acoperiș

Barză albă

Barză neagră

adult

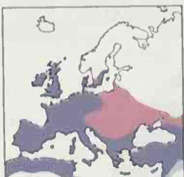
juv.

juv.

Lopătar

Flaming

Corcodei (ordinul Podicipediformes, familia Podicipedidae)
Studii recente arată înrudirea dintre corcodei și flamingi; iată de ce îi prezentăm aici. Scufundători excelenți, de dimensiuni mai mici decât cufundarii, au picioare scurte, plasate înapoia corpului, degetele au membrane cu lobi laterali; coadă foarte scurtă. Zbor rapid, cu capul aplecat sub linia corpului. Se hrănesc cu pești și insecte acvatice. Construiesc un cuib plutitor, din material vegetal. Depun 2-7 ouă.

Corcodel mic

Corcodel mic *Tachybaptus ruficollis* L 25. Larg răspândit, în general comun pe bălți, lacuri și păraie cu vegetație bogată. Destul de ascuns pe durata sezonului de cuibărit. Se recunoaște după dimensiunile mici și penajul aproape uniform colorat pe toată durata anului. În penajul de vară obrajii, bărbia și partea anterioară a gâtului maro-roșcate. La colțul gurii, o pată viu colorată galben-alburie. Penajul de iarnă este brun-cenușiu, lipsit de alb pe aripi, iar pata din colțul gurii nu este la fel de evidentă. În perioada de reproducere emite sunete puternice, prelungi, ca ale femelei de cuc. Sunetul de contact: „bii-iit". **OV, RI**

Corcodel mare

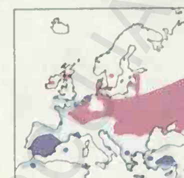
Corcodel mare *Podiceps cristatus* L 50. Specie clocitoare comună pe lacuri și râuri cu stufărișuri dense și compacte. În timpul migrației și iarna vizibil de-a lungul coastelor, pe lacuri naturale și de acumulare, de obicei în grupuri mici. Gâtul lung și subțire, moț negru pe creștet și smocuri de pene lungi galben-castanii pe marginile obrajilor. În penajul de iarnă lipsesc moțul și penele lungi din regiunea capului, putând fi ușor confundat cu corcodelul cu gât roșu; se recunoaște după sprânceana albă, gâtul lung și mai alb, ciocul roz cu culmen negru. De asemenea, în zbor are mai mult alb pe aripi, benzile anterioare și cele posterioare unite printr-un cordon alb pe lângă trunchi. Jocul nupțial este remarcabil, elementul caracteristic fiind „flirtul" piept la piept, însoțit de scuturări puternice ale capului. Punctul culminant este „mersul pe apă" („dansul pinguinului"), asociat cu bătăi de aripi. Sunetele de chemare includ un rezonant „corrr" (adeseori noaptea) și un aspru „vrec-vrec-vrec". Puii cer mâncare piuind puternic „ping-ping-ping". **OV, RI**

Corcodel cu gât roșu

Corcodel cu gât roșu *Podiceps grisegena* L 45. Specie clocitoare destul de comună la altitudini joase, pe lacuri și bălți cu vegetație abundentă. Iernează mai ales în zone litorale, ocazional pe lacuri naturale și de acumulare. În penaj de vară nu poate fi confundat, dar în penaj de iarnă este asemănător cu corcodelul mare. Se recunoaște după gâtul cenușiu, mai scurt și ciocul negricios cu baza galbenă. În zbor pare mai pipernicit, iar petele albe de pe fața superioară a aripii nu sunt legate între ele. Primăvara este zgomotos. Sunet de chemare asemănător cu țipătul ascuțit al cârstelului de baltă, dar mai jos și cu intensitate mai mare. Începe cu un cârâit similar celui emis de fazan, transformându-se într-un un țipăt gros, foarte sonor. **OV**

Corcodel de iarnă

Corcodel de iarnă *Podiceps auritus* L 35. Cuibărește în N Europei și foarte rar în Scoția, pe lacuri cu stufăriș compact. În timpul migrației și iarna apare în golfuri adăpostite și estuare, rareori pe ape interioare. În penaj nupțial gâtul maro-roșcat poate părea negru de la distanță, dar moțurile galben-aurii sunt vizibile întotdeauna. În penaj de iarnă poate fi confundat cu corcodelul cu gât negru, dar se recunoaște după laturile capului și gâtului mai albe, creștetul mai plat, formând un unghi cu linia cefei. Strigătul cel mai frecvent - emis primăvara, vara și toamna - este slab, dar rezonant, plângăreț și strident, repetat în serii scurte „higi-aarrr". Strigătul nupțial este un fel de tril ritmic, începând ca un chicotit rapid ce se transformă în triluri nazale. **Ac**

Corcodel cu gât negru

Corcodel cu gât negru *Podiceps nigricollis* L 31. Cuibărește pe lacuri puțin adânci cu stufăriș dens și compact, în colonii, adeseori alături de pescăruși râzători. În Marea Britanie prezent local. În timpul migrației și iarna apare pe lacuri, în apele litorale puțin adânci și estuare. În penaj de vară gâtul subțire și negru, creștetul înalt și comprimat lateral, moțurile galben-aurii de pe obraji sunt arcuite în jos ca un evantai. În penaj de iarnă asemănător corcodelului de iarnă, dar gâtul și părțile laterale ale capului sunt mai cenușii, ciocul subțire și ușor curbat în sus, iar fruntea este înaltă și creștetul ascuțit. Strigătul cel mai cunoscut este un fluierat plângăreț „uuu-iit". **MP**

Corcodel mic

Corcodel mare

Corcodel cu gât roşu

Corcodel de iarnă

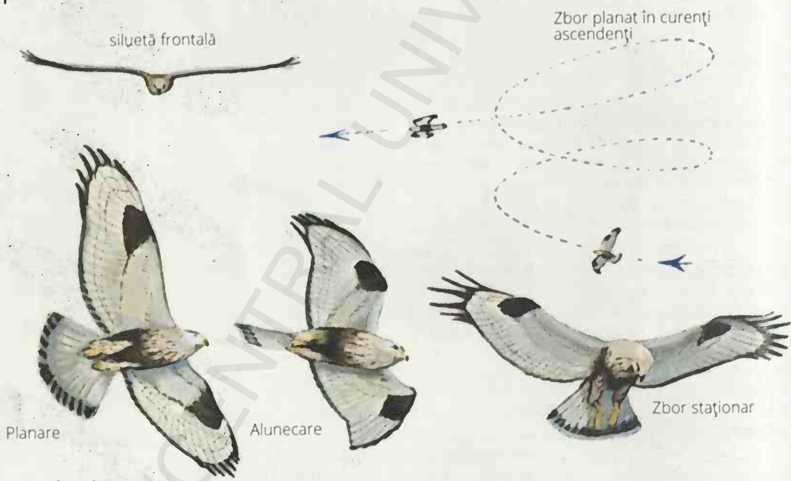
Corcodel cu gât negru

Păsări răpitoare de zi (ordinul Accipitriformes şi Falconiformes)
Păsări carnivore diurne. Majoritatea prind pradă vie de pe sol, din apă sau din aer. Multe dintre speciile mari se hrănesc şi cu hoituri. Au cioc puternic, încovoiat (cu care rup prada în bucăţi) şi degete cu gheare ascuţite, puternice (cu care prind, omoară şi ţin prada). În general sexele sunt asemănătoare, însă de regulă, femelele sunt mai mari decât masculii. În fişa de descriere a speciilor, dimensiunile sunt date ca intervale şi nu doar ca valori medii. Culoarea penajului prezintă şi variaţii individuale, care la unele specii (spre exemplu la şorecari) sunt foarte ample. Totuşi, ca regulă, elementele caracteristice penajului asigură identificarea corectă a speciei. Sunt zburătoare excelente, iar speciile de talie mare sunt văzute adeseori urcând în spirală, în curenţii de aer, planând. Forma şi poziţia aripilor în timpul zborului, precum şi detaliile privind silueta şi proporţiile acestora uşurează identificarea speciilor, chiar şi de la distanţe mari. Speciile mai mici sunt văzute mai frecvent în zbor activ, câteva bătăi de aripi fiind urmate de planări mai lungi sau mai scurte. Anumite specii, în mod special şerparul, şorecarul încălţat, uliganul pescar şi vânturelul roşu pot fi văzute adeseori executând zbor staţionar (flutură rapid din aripi pe loc, la înălţimi mari deasupra terenurilor deschise, căutându-şi prada). Pe pagina alăturată sunt prezentate siluetele în zbor ale principalelor grupe de păsări răpitoare de zi din Europa. De asemenea, la paginile 104-105 sunt prezentate color siluete în zbor ale unor specii de păsări răpitoare de zi.

Răpitoare de zi

Şorecar încălţat

Ordinul Accipitriformes

Vulturii sunt păsări mari care se hrănesc cu hoituri. Două specii au aripi lungi şi late, cu remigele primare răsfirate; două specii au aripi lungi, uşor mai ascuţite spre vârf. Adeseori văzuţi planând, uneori în stoluri. Cuibăresc pe stâncării muntoase sau în arbori bătrâni. Depun 1-2 ouă. p. 82

Acvilele sunt păsări mari, cu aripi şi coadă late, majoritatea cu penaj maro. Adeseori sunt văzute planând. Aripile sunt mai largi decât la şorecari şi vizibil „digitate". Codalbul are gâtul mai lung şi coadă mai scurtă. Cap şi cioc mari. Cuibăresc în arbori mari sau pe stâncării muntoase. Depun 1-2 ouă. p. 84

Şorecarii sunt păsări de talie medie, cu aripi şi coadă late. Penaj predominant maro, dar cu mari variaţii individuale. Bătăi de aripi relativ lente, planează frecvent. Adeseori în migraţie apar în stoluri. Cuibăresc în arbori mari sau pe stâncării. Depun 2-6 ouă. p. 90

Ulii de talie medie, aripi rotunjite şi coadă lungă. Bătăi de aripi iuţi, zbor activ şi rapid. Adesea planează. Cuibăresc în arbori. Depun 3-6 ouă. p. 92

Găile sunt păsări de dimensiuni medii, cu aripi lungi şi coadă lungă bifurcată. Alunecă şi planează cu agilitate, înclinându-şi coada lateral, ca o cârmă. Cuibăresc în arbori. Depun 2-4 ouă. p. 94

Uliganul pescar este mare, cu aripi lungi şi cu colorit foarte deschis pe faţa ventrală. Adesea planează şi execută zbor staţionar deasupra apei. Se hrăneşte doar cu peşte. Cuibăreşte în arbori. Depune 3 ouă. p. 94

Ereţii sunt păsări de talie medie, cu aripi şi coadă lungi. Adeseori zboară la înălţime mică, deasupra terenurilor deschise, cu bătăi de aripi lente şi alunecări lungi, aripile fiind ridicate sub forma literei „V". Penajul diferă foarte mult la cele două sexe. Cuibăresc pe sol, în vegetaţie deasă şi înaltă. Depun 4 sau mai multe ouă. p. 96

Ordinul Falconiformes

Şoimii sunt incluşi într-un ordin separat, fiind mai apropiaţi de papagali şi păsări cântătoare. Au aripi ascuţite şi sunt zburători excelenţi, planând cu uşurinţă. Adeseori penajul diferă la cele două sexe. Cuibăresc pe sol, stâncării sau în cuiburile vechi ale altor păsări. Depun 3-7 ouă. p. 98

Vulturi (familia Accipitridae)

Păsări foarte mari și puternice, se hrănesc în special cu hoituri și resturi organice. Aripile foarte lungi și late, cu remigele primare răsfirate. Adeseori sunt văzuți planând în spirale largi, uneori la înălțimi foarte mari, cu bătăi de aripi ample și puternice. Cele două sexe au penaj asemănător. Speciile depun 1-2 ouă, iar clocitul durează 6 săptămâni la hoitar și chiar peste 7 săptămâni la cele mai mari.

Hoitar

Hoitar *Neophron percnopterus* L 55-65, A 155-170. Cel mai mic vultur dintre cei europeni (doar ceva mai mare decât uliganul pescar). Cuibărește în S Europei în habitate diverse, mai frecvent în zonele montane, construindu-și cuibul în fisuri, crevase și peșteri mici. Deranjat frecvent, poate refuza hrana. Apare foarte rar în S României, în special în Dobrogea. În zbor adulții se recunosc ușor de alte răpitoare diurne prin dimensiunile mici și după penajul alb cu remige negre (spre deosebire de acvila mică în fază deschisă, are coada rombică și capul evident mai mic). Pe fața superioară a aripilor, remigele secundare sunt alb-cenușii. Aripi relativ mari și doar puțin „digitate". Capul este mic și alungit (ciocul lung și relativ subțire), cu o porțiune nudă, foarte galbenă. Juvenilul are penaj brun întunecat, cu pete alb-crem (vârful penelor supraalare) dispuse în benzi de lățimi diferite. Ca siluetă în zbor se aseamănă cu vulturul bărbos, care este evident mai mare. În al doilea an penajul devine uniform maroniu, iar ulterior penele albe apar treptat. De regulă sunt văzuți planând, dar în perioada de migrație execută zbor activ și susținut. Se odihnește frecvent pe stâncării. Foarte tăcut. **Ac**

Vultur sur

Vultur sur *Gyps fulvus* L 95-105, A 230-265. Cuibărește în regiunile montane din S Europei, în special în Spania, în colonii mici (cea mai mare reunește peste 100 de perechi). Cuibărește pe margini stâncoase sau în grote mici. Foarte mare, zbor cu mișcări lente. În zbor capul și coada depășesc foarte puțin marginile aripilor, fiind caracteristică silueta cu aripile ușor ridicate oblic, remigele primare lungi, larg răsfirate și arcuite în sus. În timpul alunecărilor aeriene aripile sunt ușor îndoite. Adultul are penajul părții superioare a corpului cafeniu-cenușiu deschis, capul, gâtul și „gulerul" fiind alburii, iar ciocul gri deschis; subalarele sunt maronii, mai întunecate. La păsările tinere, subalarele sunt cafenii deschis, capul, gâtul și „gulerul" fiind maronii, iar ciocul mai întunecat. Cel mai adesea este văzut planând, de regulă în grupuri mici. Uneori alunecă în formații ordonate. Se odihnește pe stâncării unde pot fi auzite croncănituri și fluierături dizarmonice. Nu mai cuibărește în România, dar în ultimii ani a fost observat în mai multe regiuni din țară (în special păsări tinere). **Ac**

Vultur negru

Vultur negru *Aegypius monachus* L 100-110, A 245-310. Cuibărește foarte rar în S Europei, mai ales în Spania, în zonele montane joase din vecinătatea unor câmpii întinse; a fost reintrodus în S Franței (a dispărut din România). Cuibărește în arbori. Spre deosebire de acvile are dimensiuni mult mai mari, iar remigele primare sunt puternic arcuite în sus, în timp ce față de vulturul sur, are coada mai lungă și mai rotunjită, penajul complet negru, iar în timpul alunecărilor aeriene aripile sunt orizontale sau ușor arcuite în jos. La păsările tinere subalarele sunt aproape negre, odată cu vârsta devenind brun-cenușii. Solitar, dar poate fi văzut alături de vulturul sur pe lângă hoituri, fiind dominant în grup și mai lacom.

Zăgan

Zăgan (vultur bărbos) *Gypaetus barbatus* L 105-125, A 235-275. Cuibărește foarte rar în regiuni muntoase sălbatice din S Europei, fiind estimate sub 200 perechi (a dispărut din România); în Alpi a fost realizat un program de repopulare. Cuibărește în grote, pe stânci inaccesibile. Se recunoaște ușor după dimensiunile mari, aripi lungi și relativ înguste, cu vârfurile ușor ascuțite și remigele primare mai puțin răsfirate, coada fiind lungă și romboidală. De jos este evident contrastul dintre corpul cafeniu-gălbui deschis și coloritul cenușiu întunecat al aripilor și cozii. Păsările tinere au capul și pieptul întunecat, abdomenul fiind gri deschis. Solitar. Patrulează versanții montani, planând neobosit în căutare de hoituri, preferându-le pe cele proaspete; prinde oasele cu degetele și le „scapă" de la înălțime, lovindu-le de stânci pentru a le sfărâma în bucăți pe care le poate înghiți; sucurile gastrice puternice dizolvă osul. Tăcut, dar în locurile de cuibărit emite fluierături plângărețe.

adult
adult
juv.

Hoitar
adult

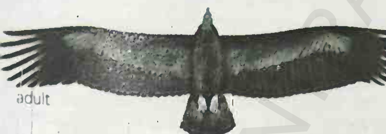

adult

juv.

adult planând

Vultur sur
adult

juv.

adult

adult planând

Vultur negru
adult

adult

Zăgan

adult

adult

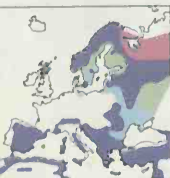

juv.

Acvile (familia Accipitridae)

Păsări de talie mare, având aripi late cu remigele primare răsfirate, cioc şi gheare puternice. Adeseori planează. Trecerea de la penajul de imatur la cel de adult durează câţiva ani. Cele două sexe au penaj asemănător, iar femela este mai mare.

Codalb

Codalb *Haliaeetus albicilla* L 77-92, A 190-250. Cuibăreşte rar în zona estică a Europei, mai ales în regiunile de coastă, şi pe lângă lacuri şi râuri bogate în peşte. În anii '70 a fost realizat un program de repopulare în Scoţia. Construieşte un cuib enorm din crengi, pe stânci sau în arbori masivi, bătrâni. Este o acvilă „leneşă", petrece ore în şir stând pe o ramură şi privind împrejur. Pe vreme bună zboară la înălţimi mari. Se hrăneşte cu peşte şi păsări acvatice, dar consumă şi hoituri; adeseori „jefuieşte" prada capturată de pescăruşii mari şi de uliganul pescar. Adultul are coada albă, scurtă şi rotunjită, ciocul masiv şi galben, capul, gâtul şi pieptul cafeniu deschis, restul penajului fiind brun întunecat. De la distanţă juvenilul pare negricios, cu o bandă mai deschisă (maro-ruginie) pe supraalarele mijlocii; ciocul este negricios, cu baza de culoare gri deschis (lorum albăstruiu). Din apropiere capul, gâtul şi penele alare au culoare brun-negricioasă, penele cozii fiind alburii cu marginile întunecate; de asemenea, este vizibilă şi o pată deschisă axilară. Începând din a doua iarnă (vârsta de 1,5 ani) penajul păsărilor tinere devine mai deschis la culoare: pe faţa superioară a aripilor apar câteva benzi alburii, iar spatele şi abdomenul sunt maronii deschis cu pete mai întunecate, neregulate. Indivizii imaturi cu colorit deschis pot ridica probleme de identificare, dar dimensiunile şi silueta sunt repere caracteristice. Adeseori planează cu aripile uşor arcuite. Prin dimensiunile sale, aripile mari şi dreptunghiulare, gâtul destul de lung şi subţire şi ciocul masiv, este mult mai asemănător vulturilor decât celelalte acvilele. Zbor activ, cu serii de bătăi de aripi lente şi ample, întrerupte de scurte alunecări cu aripile uşor arcuite. Strigătul „clii-clii-clii" este asemănător cu strigătele emise de ciocănitoarea neagră, primăvara. **MP**

Acvilă de munte

Acvilă de munte *Aquila chrysaetos* L 80-93, A 190-225. Cuibăreşte în zone muntoase, în taiga şi pe coastele marine stâncoase înalte. Cuibul aşezat pe stâncării abrupte sau în copaci mari. Adulţii sunt predominant sedentari, dar păsările imature şi unele păsări bătrâne, mai ales în N şi NE arealului, migrează iarna spre sud, fiind întâlnite pe terenuri deschise, cu pâlcuri de arbori. Ca dimensiuni, ocupă a doua poziţie între acvilele europene, dar este cea mai puternică. Vânează de-a lungul versanţilor montani şi la marginea pădurii, mai ales iepuri, potârnichi şi alte păsări, dar se hrăneşte şi cu hoituri. Adulţii experimentaţi pot captura chiar şi vulpi. Adultul are penaj întunecat, cu ceafa cafeniu-aurie, cu o bandă mai deschisă pe ambele feţe ale aripilor şi coada cenuşie, tivită cu negru. Juvenilul are penaj maroniu închis, cu ceafa roşcată, pete albe pe aripi (dimensiunile diferă de la un individ la altul) şi coada albă, tivită cu negru. Trecerea la penaj de adult se face treptat, penele albe de pe aripi devenind cenuşii, la păsările imature întâlnindu-se penaje intermediare. Zbor viguros, alternând 6-7 bătăi de aripi cu o alunecare de 1-2 secunde. În timpul planării, aripile sunt uşor ridicate, sub o formă vagă de „V". Se deosebeşte uşor de codalb prin coada mai lungă şi mai puţin rotunjită, aripile mai înguste şi mai curbate, gâtul mai scurt şi mai gros, precum şi maniera de zbor. Cele două acvile ţipătoare sunt evident mai mici şi în zbor planat, ţin aripile uşor arcuite în jos. Acvila de stepă are coada mai scurtă şi o manieră de zbor similară acvilelor ţipătoare. Cel mai uşor poate fi confundată cu acvila de câmp, care are coada mai scurtă, aripile mai puţin arcuite şi cu o lăţime mai uniformă, zburând cu coada strânsă. Strigăte rare; emite şi unele fluierături. **S**

Codalb

Acvilă de munte

Acvilă de câmp

lă spaniolă
âmp

Acvilă de câmp *Aquila heliaca* L 70-80, A 175-205. Trăiește în zone deluroase și de șes, cu pâlcuri de pădure și terenuri deschise, adeseori în apropierea apei; local în pădurile de la poalele munților. Cuibărește în arbori. Adulții au penaj întunecat, brun-negricios, cu crem-gălbui pe ceafă, cu pete albe pe scapulare și coada cenușie cu striuri și un tiv lat întunecat. Pe fața subalară remigele primare sunt mai deschise la culoare, formând o pată în contrast cu celelalte remige întunecate. Juvenilul este crem-cafeniu deschis, cu striuri întunecate pe piept și pe umeri, contrastând cu penajul crem deschis de pe cap, bărbie, târtiță și abdomen. Spre deosebire de juvenilul de acvilă de stepă, pe fața subalară nu apare o dungă albă lată. În zbor silueta este asemănătoare cu cea a acvilei de munte, dar aripile sunt mai dreptunghiulare și mai puțin arcuite, aproape orizontale în timpul planării, iar coada este mai scurtă (strânsă când planează). Strigăte sonore și răgușite, „coc-coc". **MP**

Acvilă spaniolă de câmp *Aquila adalberti* L 80, A 180-210. Specie rară și periclitată, strâns înrudită cu acvila de câmp, este prezentă doar în centrul și SV Spaniei, populația fiind estimată sub 150 de perechi. Adultul se deosebește de acvila de câmp prin marginea anterioară a aripii de culoare albă. Juvenilul are un penaj mai roșcat și lipsit de striurile întunecate de pe piept.

Acvilă de stepă

Acvilă de stepă *Aquila nipalensis* L 63-74, A 160-200. Specie rară în E Europei, cuibărește doar în stepa Kalmuck și la sud de Marea Caspică, cea mai mare parte a populației fiind răspândită în spațiul asiatic. Adultul brun întunecat, cu o pată mai deschisă pe ceafă și o urmă de pată gri-alburie la baza remigelor primare (vizibilă în zbor). La adult remigele sunt vizibil brăzdate. Juvenilul este cafeniu deschis, cu remigele întunecate și vărgate; spre deosebire de cel de acvilă de câmp, are două benzi albe înguste pe fața supraalară și una mai lată pe cea subalară, supracodale albe, aripile și coada fiind tivite cu alb. Cioc puternic, cu galben strălucitor la bază. Aripi destul de lungi, adânc „digitate" (remigele primare foarte răsfirate). În zbor planat aripile ușor arcuite, asemănător cu acvilele țipătoare. **Ac**

Acvilă țipătoare mare

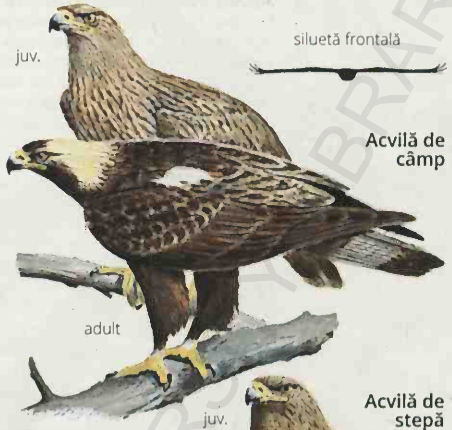
Acvilă țipătoare mare *Aquila clanga* L 60-69, A 155-180. Specie clocitoare foarte rară în NE Europei în zone împădurite, adeseori pe lângă ape (râuri, lacuri, bălți). Iernează în S Europei și Orientul Mijlociu. Talia între cea de șorecar și acvile mari. Zbor tipic cu bătăi de aripi rapide (similar șorecarului) și aripile largi, adânc „digitate", arcuite în jos în timpul planării. Silueta asemănătoare cu cea a acvilei țipătoare mici, aripile fiind mai late și mai compacte, răsfirarea remigelor primare fiind mai evidentă. Aripi ceva mai scurte decât ale acvilei de stepă. Adultul are penaj uniform, brun închis, supracodale alburii și o pată gri-alburie ștearsă la baza remigelor primare, pe fața supralară. Uneori supraalarele pot fi mai deschise la culoare, dar mai întunecate decât la acvila țipătoare mică. Subalarele sunt mai întunecate decât remigele cu o pată gri-alburie ca o virgulă la baza remigelor primare. Remigele nu sunt vărgate. La unele păsări cu penaj uzat supraalarele și subalarele sunt brun deschis, dar pe fața superioară a aripii marginea anterioară (supraalarele mici) este brun-negricioasă. Păsările tinere au penajul mai întunecat decât acvilele țipătoare mici, subalarele fiind evident mai întunecate decât remigele. Juvenilul se recunoaște după petele albe de pe vârfurile supraalarelor și scapularelor, formând una sau mai multe dungi pe fața supralară și supracodalele albe. În penajele de tranziție este tipică o dungă deschisă îngustă (vârfurile supraalarelelor secundare) pe fața superioară a aripii, dar există și indivizi cu penaj mai deschis (forma *fulvescens*). Emite țipete înalte, ca un schelălăit de câine „chiac-chiac-chiac". **P**

Acvilă țipătoare mare, forma chisă (fulvescens)

Acvilă țipătoare mică

Acvilă țipătoare mică *Aquila pomarina* L 57-64, A 145-170. Cuibărește în E Europei în păduri învecinate cu terenuri deschise, uneori mlăștinoase, efectivele fiind destul de mari. Iernează în Africa. Adultul are penaj brun închis, cu capul, supraalarelele mici și mijlocii cafenii-gălbui, evident mai deschise. De asemenea, în zbor se observă o pată gri-alburie deasupra remigelor primare și supracodalele alburii. Subalarele au un colorit evident mai deschis decât remigele. Juvenilii au penajul ușor mai întunecat mai ales pe cap și prezintă contrastul dintre supraalare și restul aripii întâlnit și la adult. Pete albe mici pe vârfurile supraalarelor mari, formează o dungă foarte îngustă de-a lungul feței superioare a aripii. Din apropiere poate fi observată o pată mică deschisă pe ceafă. În zbor seamănă cu acvila țipătoare mare, dar subalarele sunt de culoare ciocolatie, mai deschise decât remigele. Penajul gambei este mai puțin abundent decât la acvila țipătoare mare și acvila de stepă. Strigătele nu sunt atât de puternice și sonore ca ale acvilei țipătoare mari. **OV**

adult

juv.

siluetă frontală

juv.

adult

adult

siluetă frontală

Acvilă porumbacă

Acvilă porumbacă *Aquila fasciata* L 55-65, A 143-168. Cuibăreşte rar în S Europei. Preferă regiunile montane deschise, iarna fiind prezentă şi pe alte terenuri deschise. Adeseori planează în perechi de-a lungul versanţilor, având o siluetă şi un comportament asemănătoare cu ale acvilei de munte. Se recunoaşte după aripile late dar nu atât de „digitate", încheietura aripii formând un unghi mai evident, (dar marginea posterioară este destul de dreaptă, ca la viespar), precum şi după coada relativ lungă. Bătăi de aripi surprinzător de rapide, dar puţin ample. Adultul are abdomenul alburiu, cu pieptul uşor striat, faţa subalară este întunecată, cu subalarele mici alburii, baza remigelor fiind gri deschis. Coada este maro-cenuşiu, cu un tiv negricios. Faţa superioară a corpului este maro închis, cu o pată alburie pe spate. Păsările imature au penajul părţii ventrale mai deschis, cafeniu-roz, uşor striat, remigele fiind alb-cenuşii, cele primare fiind negricioase, iar rectricele sunt cenuşii, cu dungi negre subţiri, fără tivul negricios de la adult. Pe marginea tectricelor primare, o pată întunecată sub formă de virgulă. În penaj de imatur, la limita dintre subalare şi remige se observă o dungă întunecată. Emite un strigăt înalt şi sacadat, „ţi-ti-ti-ţi-iu". **AC**

Acvilă mică

Acvilă mică *Aquila pennata* L 42-49, A 110-135. Destul de comună în Spania, rară în zona centrală şi E Europei. Cea mai mică acvilă europeană, de talia unui şorecar. Întâlnită în păduri de foioase, cu luminişuri şi poieni, mai ales în regiuni montane joase şi la câmpie. Nu execută zbor staţionar, dar stă nemişcată în aer pentru puţin timp, după care se avântă spre sol cu o viteză incredibilă (cu picioarele întinse înainte pentru capturarea prăzii). Există două faze de culoare: una deschisă, mai numeroasă şi una închisă, mai rară. Indivizi cu penaj intermediar apar foarte rar. Faza deschisă poate fi confundată cu forme extrem de deschise de şorecar şi viespar, dar se deosebeşte de aceştia şi de toate celelalte răpitoare (exceptând hoitarul) prin coloritul feţei subalare cu remige negricioase şi subalare alburii. La ambele faze supraalarele mijlocii sunt de regulă foarte deschise, formând un desen specific în formă de „V" pe faţa superioară a aripii, similar cu gaia roşie, dar are şi supracodalele de aceeaşi culoare deschisă. Faza închisă are subalarele maro închis şi supraalarele negricioase, putând fi confundată cu juvenilul de erete de stuf şi gaia neagră. Indivizii cei mai deschişi la culoare din faza întunecată (foarte rar întâlniţi) au subalarele maro-roşcat, uneori fiind priviţi ca o fază intermediară. În toate situaţiile, ultimele trei remige primare sunt mai deschis colorate, subcodalele cenuşii deschis cu vârfurile mai întunecate şi, totodată, o pată albă mică deasupra aripii, pe umăr (lângă corp), uşor de observat din faţă. Strigăte stridente, scurte şi repetate, ca un cotcodăcit: „piu-piu-piu-piu" sau „pi-pi-pi". **OV**

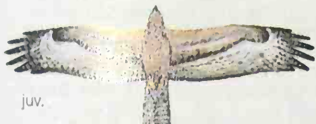

Şerpar

Şerpar *Circaetus gallicus* L 66-70, A 160-180. Destul de rar în zona centrală şi E Europei, dar cu efective mari în Spania. Trăieşte atât în regiunile montane, cât şi în cele joase. Are nevoie de spaţii deschise şi însorite deoarece se hrăneşte cu şerpi şi şopârle. Este o acvilă cu aripi lungi şi colorit foarte deschis. Partea dorsală este brun-cenuşie, cu supraalare pale, iar faţa ventrală este albicioasă, cu numeroase puncte negricioase. Variaţiile de colorit: cele mai frecvente prezintă capul şi pieptul brun-cenuşii, aripile şi abdomenul albicioase, cu numeroase puncte negricioase (par sure); mai rar, coloritul este alb, cu puncte cenuşii foarte fine. Niciodată pe faţa inferioară a aripii nu se formează pete negre la încheietura carpiană (spre deosebire de uliganul pescar). Vârful remigelor este cenuşiu-negricios, chiar şi la indivizii cu colorit foarte deschis. Coada lungă şi îngustă, cu marginea dreaptă, cu 3 dungi transversale întunecate (foarte rar a patra dungă se observă spre bază). Juvenilul mai maroniu şi cu faţa inferioară a corpului mai pătată. Când planează, aripile sunt orizontale (sau foarte uşor ridicate); când alunecă, segmentul de lângă corp al aripii este ridicat şi cel extern este lăsat în jos, cu vârfurile remigelor primare arcuite în sus. Privit de jos, încheietura aripii apare proiectată evident înainte. Cap mare, dar pare mic între aripile lungi. Frecvent execută zbor staţionar. În zbor normal, bătăi de aripi maiestuoase, specifice acvilelor. Emite fluierături prelungi şi melodioase, melancolice, inconfundabile, cu accent pe a doua silabă: „piii-iu", „piii..., piiu...", „piuu-u-u-u-u", „ci...ci...". **OV**

Acvilă porumbacă

adult

imm.

juv.

adult, siluetă frontală

adult

adult

juv.

Acvilă mică

faza deschisă

faza închisă

siluetă frontală

picaj

adult
faza închisă

adult
faza deschisă

Şerpar

faza închisă

faza deschisă

siluetă frontală

zbor staţionar

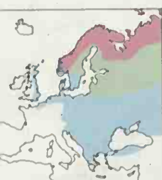

Şorecari (familia Accipitridae)

Dimensiuni mijlocii. Adeseori sunt văzuţi planând. Aripi late, mai puţin „digitate" decât la acvile. Capturează mici animale de pe sol.

Şorecar comun

Şorecar comun *Buteo buteo* L 43-50, A 100-125. Specie clocitoare destul de comună în păduri din apropierea terenurilor deschise, chiar mlăştinoase. Este cea mai frecventă răpitoare diurnă din Europa, inclusiv în ţara noastră. În regiunile extrem nordice ale continentului este oaspete de vară. Foloseşte diverse suporturi înalte şi stâlpi ca posturi de observaţie, zburând cu bătăi de aripi lente; adeseori se roteşte la înălţimi mari, cu aripile uşor ridicate. Uneori execută zbor staţionar. Aripi lungi, remige uşor răsfirate, coadă lungă şi cu vârful rotunjit, gât scurt şi gros. Prezintă variaţii mari ale coloritului, formele cu penaj întunecat fiind predominante în cea mai mare parte a Europei. La aceste forme, pe piept, există o dungă cafeniu-alburie îngustă. Pe continent formele albe (mai mult sau mai puţin pestriţe) pot fi confundate cu şorecarul încălţat, şorecarul mare, acvila mică şi şerparul, dar aceste specii prezintă, de regulă, pete întunecate pe faţa inferioară a aripii (adeseori la încheietura carpiană). Subspecia estică (*B. b. vulpinus*) este mai ruginie, uneori uşor asemănătoare cu şorecarul mare. Strigăt prelung, ca un mieunat. **MP**

Şorecar încălţat

Şorecar încălţat *Buteo lagopus* L 50-60, A 125-145. Specie clocitoare destul de comună în regiunile muntoase nordice. Iernează pe terenuri deschise, în zona de câmpie. Execută zbor staţionar mai frecvent decât şorecarul comun, cu care poate fi confundat. Are aripile şi coada mai lungi, tarsul acoperit cu pene, dar se recunoaşte în special după corpul mai masiv, capul cafeniu deschis, coada alb-strălucitoare, tivită cu negru. În zbor pe faţa superioară, aripile sunt întunecate cu o pată alburie ştearsă la încheietura carpiană, iar pe faţa inferioară aripile sunt alburii cu şiruri de puncte brun-negricioase şi pete negre la încheietura carpiană; trunchiul este cafeniu închis, cu o pată alburie pe piept mai evidentă decât la şorecar. Coloritul prezintă variaţii mari, mai ales la femele. Zbor cu bătăi de aripi mai lente şi mai elastice; privit frontal în timpul alunecărilor aeriene prezintă aripile mai îndoite la nivelul cotului. Este o pasăre tăcută, emiţând sunete asemănătoare cu cele ale şorecarului comun, mai melancolice şi uneori uşor tremurate. **OI**

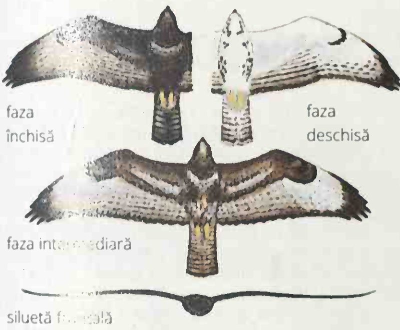

Şorecar mare

Şorecar mare *Buteo rufinus* L 55-62, A 130-155. Cuibăreşte în SE Europei în stepe aride şi munţi stâncoşi. Mare, cu aripi lungi. În timpul alunecărilor aeriene, aripile uşor ridicate, îndoite din cot şi cu vârfurile arcuite uşor în sus. Coloritul capului, al marginii anterioare a aripii şi pieptului este cafeniu deschis, abdomenul fiind mai întunecat. Coada adultului este crem-ruginie fără dungi transversale (de la distanţă pare albă). La păsările imature coada este cafeniu-cenuşie deschisă, cu un tiv întunecat. Există multe variaţii de colorit, de la forma cafeniu-roşcat cu partea ventrală crem până la forma melanică. Se află în expansiune în SE Europei. În timpul paradei nupţiale emite un strigăt repetat, „chee...chee-e...che-e". **P, OV**

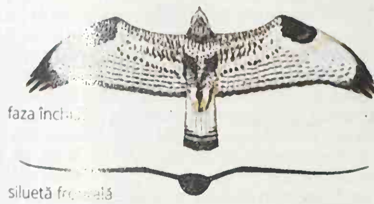

Viespar

Zbor nupţial la viespar

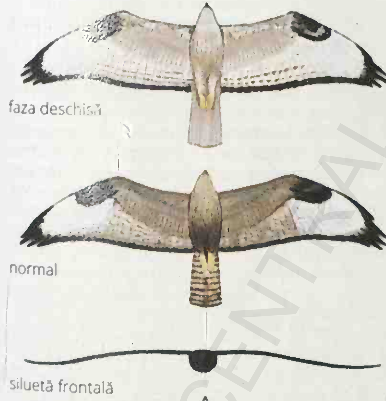
Viespar *Pernis apivorus* L 51-58, A 125-145. Specie clocitoare destul de comună în pădurile cu luminişuri şi poieni. Migrator de cursă lungă. Vânează amfibieni, insecte şi păsări mici, consumă şi larve de viespi. Masculul adult are penajul de pe faţa superioară a corpului brun-cenuşiu, capul fiind cenuşiu deschis şi ochii galbeni; pe partea ventrală trunchiul este dungat crem cu ruginiu; remigele alburii tivite cu brun, ca şi coada, la baza căreia există două dungi brune. Există variaţii de la forme albe (ca uliganul pescar) la cele întunecate (asemănătoare cu şorecarul). Femela are capul şi partea superioară a corpului mai maro, iar vârful aripii mai negricios; aripile şi coada cu dungi întunecate, mai distanţate. Păsările tinere prezintă o mare variabilitate a coloritului, dar cel mai frecvent este cel brun închis, cu ochi negricioşi şi ceroma galbenă, foarte asemănători cu şorecarul comun; alţi indivizi au partea ventrală ruginie sau albă, cu pieptul brăzdat cafeniu şi o pată întunecată în jurul ochilor, fiind vag conturată şi o pată întunecată la încheietura carpiană. Planează cu uşurinţă, aripile sunt aproape orizontale şi poate fi confundat cu şorecarul comun. Silueta în zbor se recunoaşte după capul mic, gâtul mai subţire şi coada mai lungă (pliată strâns în timpul alunecărilor aeriene, având marginile uşor convexe şi colţurile rotunjite). Bătăi de aripi lente, mai ample şi mai elastice. În timpul alunecărilor aeriene, aripile sunt arcuite în jos. Nu execută zbor staţionar. Strigătul este muzical, un fluierat melancolic, „piii-lu" sau „piii". **OV**

faza închisă
faza deschisă
faza int ediară
siluetă f ală

Şorecar comun
faza deschisă
adult

faza înch
siluetă fr ală

Şorecar încălţat
zbor staţionar
adult ♀

faza deschis
normal
siluetă frontală

Şorecar mare
adult ♂

adult ♂
juv., faza deschisă
juv., faza închisă

adult
♀
juv., faza deschisă
♂
Viespar

Ulii (familia Accipitridae)

Răpitoare diurne de mărime medie, cu aripi rotunjite, relativ scurte şi coadă lungă. Zbor activ, rapid, cu manevre agile. Vânători abili. Depun 3-6 ouă. Cuibăresc în păduri dese, în arbori cu înălţimi de 5-20 m.

Uliu porumbar

Uliu porumbar *Accipiter gentilis* L 48-60, A 85-115. Cuibăreşte în păduri, local în V Europei, dar destul de frecvent în N şi E Europei, mai ales în păduri mature. În extremitatea nordică a arealului, migrator parţial. Excelent zburător, vânează păsări (porumbei, corvide, galinacee, sturzi etc.) prin atac-surpriză sau urmărindu-le, fiind persecutat în multe regiuni. Caută prada zburând la înălţime joasă pe deasupra copacilor, dar este agil şi în interiorul pădurii; adeseori aşteaptă prada stând în ascunzişuri. Pe vreme bună planează la înălţimi foarte mari şi poate trece neobservat. Execută zbor în picaj asupra prăzii aflate la distanţă. Femela mult mai mare decât masculul, cu anvergura aripilor ceva mai mică decât cea a şorecarului comun, dar pare mai robustă. Masculul considerabil mai mare decât cioara grivă, rareori de talie similară. Ciorile îl atacă, dar nu direct, ci într-un zbor de învăluire, asociat cu strigăte frenetice (atacul împotriva uliului păsărar este mai îndrăzneţ, însoţit de strigăte puternice şi înalte). Masculul poate fi confundat uşor cu femela de uliu păsărar. Se recunoaşte după trunchiul mai masiv şi bătăile de aripi mai lente şi greoaie (accelerează în condiţii de vânt puternic, dar şi când se avântă în capturarea prăzii). Totodată, capul este mai mic, gâtul mai lung, coada ceva mai scurtă (deşi lungă), cu marginile oblice; aripile sunt mai lungi şi mai ascuţite. Subcodale albe şi stufoase. Păsările tinere au partea ventrală crem-gălbui cu striuri negricioase longitudinale (imaturul de uliu păsărar apare brăzdat transversal). Zbor nupţial cu bătăi de aripi lente, ca la ereţi. În repaus abdomenul pare bombat. Strigăt de alarmă puternic şi ascuţit, repetat insistent: „chi-chi-chi" sau „chie-chie". Strigăt de chemare melancolic, „pii-ie". Ambele tipuri de strigăte pot fi auzite în pădurile în care cuibăresc, dimineaţa devreme, în martie. Este imitat de gaiţă. Subspecia *buteoides* din N Rusiei are partea ventrală mai albă, cea dorsală fiind gri-albăstrui deschis la adult, în timp ce păsările tinere au colorit mai deschis, prezentând pete pale pe faţa superioară a aripii. **S**

Uliu păsărar

Uliu păsărar *Accipiter nisus* L 30-39, A 58-77. Specie larg răspândită, destul de comună în păduri dese şi pâlcuri de arbori din terenurile deschise. Vânează păsărele mici, nu mai mari decât un sturz. Adeseori zboară rapid la înălţimi mici, ascuns de copaci şi atacă prin surprindere. De multe ori prezenţa este semnalată de ciripitul alert al piţigoilor. Execută şi zbor planat la înălţimi mari, de unde se avântă în picaj asupra prăzii. Zbor normal cu serii scurte de bătăi de aripi rapide, alternând cu alunecări scurte, descendente. Zbor nupţial cu bătăi de aripi lente (apar şi în zborul de vânătoare). Femela mult mai mare decât masculul, seamănă cu masculul de uliu porumbar, dar în zbor bătăi de aripi mai rapide şi uşoare; este mai zveltă, cu un colorit mai deschis şi coada mai lungă (cu baza îngustă). În repaus, corpul zvelt, capul mai întunecat, umeri bine conturaţi, iar subcodalele nu sunt la fel de albe. Masculul adult are partea superioară gri-albăstruie, iar cea ventrală brăzdată fin (roşcat pe subalare şi trunchi, cenuşiu pe remige şi rectrice). În zbor talia şi eleganţa manevrelor amintesc de şoimul de iarnă, iar prin lungimea cozii de vânturelul roşu, dar aripile sunt mai late şi rotunjite. Juvenilul, dorsal mai maroniu decât femela (masculii având marginile penelor ruginii, mai ales subalarele) iar ventral brăzdat cu dungi mai groase şi mai rare. Strigăt de contact mai subţire decât al uliului porumbar, „chii-ie", iar cel de alarmă mai lent şi mai intempestiv decât al şoimilor: „chii-chi-chi". **S, OI**

Uliu cu picioare scurte, stol planând în curenţi termici

Uliu cu picioare scurte *Accipiter brevipes* L 32-39, A 63-76. Întâlnit în pâlcuri rare de păduri din regiunile aride, deschise din SE Europei. Vânează mai ales şopârle, lăcuste etc. Are degete scurte şi groase. Iernează la tropice şi migrează în stoluri (10-30 păsări, uneori până la 100 de indivizi). Foarte asemănător cu uliul păsărar. Totuşi masculul are faţa ventrală a aripilor albă cu vârfuri negricioase, cea superioară fiind gri-albăstrui deschis. Şi femela are coloritul părţii ventrale deschis, cu vârfurile aripilor negricioase şi nu are sprânceana albă. Ochii sunt roşu-brun. Juvenilul prezintă pete mari pe piept, în şiruri longitudinale şi iris maro. În zbor coada este uşor mai scurtă, aripile mai lungi şi ascuţite, mai asemănător cu şoimii. Strigăt ascuţit, foarte diferit de cel al uliului păsărar: „chi-vic" sau „ghi-ghic". **OV**

Uliu cu picioare scurte

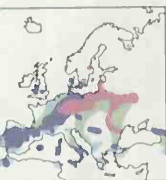

Uliu porumbar
♀
♂
juv.
♀

Uliu păsărar
♀
♂
juv.
♀
♂
planare
juv.alunecând
♂

Uliu cu picioare scurte
♀
♂
juv.
♂
planare
juv.alunecând
♂

Găi (familia Accipitridae)

Răpitoare diurne de mărime medie, zvelte, cu aripi lungi şi coadă lungă, uşor scobită la mijloc. Adeseori zbor cu alunecări aeriene. Îşi rotesc coada şi execută manevre cu abilitate deasupra pădurii şi terenurilor deschise. Hrana este variată: peşte, chiar hoituri şi diverse resturi. Cuibul este construit în arbori, adeseori lângă ape.

Gaie roşie

Gaie roşie *Milvus milvus* L 60-70, A 140-165. Cuibăreşte în regiuni împădurite, adeseori lângă lacuri; destul de frecventă în S şi centrul Europei, inclusiv în sudul Suediei, dar rară şi locală în rest; recent tendinţă crescătoare în Marea Britanie. Se recunoaşte uşor de celelalte răpitoare de zi prin coada lungă şi adânc scobită care, ca şi faţa ventrală a trunchiului, este roşie-ruginie pe faţa superioară. Pe faţa ventrală, aripa prezintă o pată mare albă, în contrast cu remigele primare negre, iar pe faţa superioară o dungă oblică maro deschis. Juvenilul are striuri deschise pe pieptul ruginiu. Spre deosebire de gaia neagră, are coada mai lungă şi mai adânc scobită, iar penajul este ruginiu, mai deschis. Specialistă în planări şi alunecări aeriene, pare mai uşoară. În zbor aripile sunt uşor arcuite şi îndoite, cu încheietura carpiană evident îndoită, iar coada este răsucită şi înclinată; din profil coada şi capul sunt aplecate uşor în jos. Strigătul nupţial este un fluierat subţire, uşor modulat, „piiii-pi-i-ii-ii-ii". **P**

Gaie neagră

Gaie neagră *Milvus migrans* L 50-63, A 135-150. Prezentă în S şi centrul Europei, cuibăreşte îndeosebi în nord, preferând păduri din vecinătatea zonelor umede, unde se hrăneşte cu peşti. Apare în zone urbane, unde consumă resturi şi hoituri. Adeseori se adună în număr mare şi poate forma colonii de cuibărit. Asemănătoare cu gaia roşie prin maniera de zbor şi talie, are coada mai scurtă şi mai puţin scobită. Penaj brun întunecat, uniform, inclusiv pe faţa superioară a cozii, iar pe faţa inferioară a aripii, petele albe lipsesc sau există urme vagi, crem-cafeniu. Şi pe faţa superioară a aripii dunga deschisă este mai puţin evidentă. Păsările tinere au penaj maroniu, cu pete mici crem-cafenii, care nu se observă de la distanţă. Zgomotoasă în perioada de cuibărit, strigătul amintind de cel al pescăruşilor, „piii-i-i-i" sau „pirr-pirr". **OV**

Gaie cenuşie

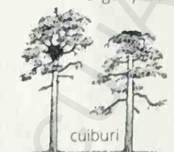
Gaie cenuşie *Elanus caeruleus* L 33, A 78. Cuibăreşte rar şi local în regiuni aride şi cultivate din SV pen. Iberice, înregistrează o uşoară creştere numerică şi expansiune în ultimii ani. Eratică în V Europei. Puţin mai mare decât vânturelul roşu. Cap neobişnuit de mare, în repaus uşor aplecat în faţă, similar răpitoarelor nocturne; coadă scurtă, aripi lungi, destul de late şi ascuţite. Adultul inconfundabil, coloritul fiind alb, gri deschis şi negru. Păsările tinere au striuri maronii pe cap, gât, piept şi spate. Zbor susţinut, asemănător cu al răpitoarelor nocturne, cu bătăi de aripi rapide şi elastice; în timpul alunecărilor aeriene, aripile ridicate ca la ereţi. Frecvent execută zbor staţionar. Strigătul este un fluierat slab. **Ac**

Uligan pescar (familia Pandionidae)

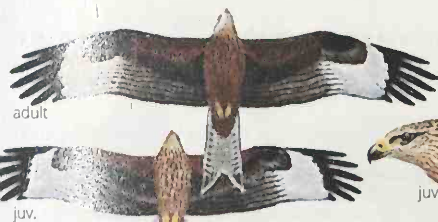
Un singur reprezentant, larg răspândit în diferite regiuni pe glob. Ameninţat de poluare, deoarece este strict ihtiofag, dar şi de activităţile turistice din zonele umede.

Uligan pescar

Uligan pescar *Pandion haliaetus* L 53-61, A 140-165. Specie clocitoare destul de comună în vecinătatea lacurilor cu apă dulce din N Europei, mai ales în pen. Scandinavă; în zone înalte din Scoţia şi local, pe coastele mediteraneene mai înalte. Cândva a cuibărit şi în România; nu excludem cuibăritul recent, cel puţin neregulat, în sectorul inferior al Prutului. În migraţie, răspândit pe continent şi în regiunile costiere. Cuibul mare, din crengi, construit în locuri expuse, pe vârful arborilor sau stâncilor. Se hrăneşte exclusiv cu peşte; execută zbor staţionar la o înălţime de 10-40 m deasupra apei şi plonjează cu capul şi picioarele împinse înainte (au degetele acoperite cu solzi uşor carenaţi şi fiind foarte mobile, funcţionează ca un cleşte), dispărând aproape complet într-un vârtej de apă. Dorsal este maro, cu creştetul alb, faţa inferioară a corpului fiind alburie, cu un „colan" brun-negricios pe piept, mai evident la femelă, iar aripa are un colorit alb cu negru, cu o pată întunecată la încheietura carpiană şi remige negricioase. Corpul este masiv, aripile lungi şi nu foarte late, cu vârful îngust, remigele primare fiind foarte puţin răsfirate (seamănă cu un pescăruş de talie mare). În zbor planat, aripile uşor arcuite în jos. Primăvara masculul execută un zbor ondulat, cu picioarele atârnând, însoţit de un strigăt plângăreţ, „iiilp-iiilp". Strigătul de contact este scurt, „piu...piu...", iar cel de alarmă este ascuţit şi repetat (la scurte intervale): „chiu-chiu-chiu-chiu "sau „ciu-ciu". **P, OV?**

Gaie roşie

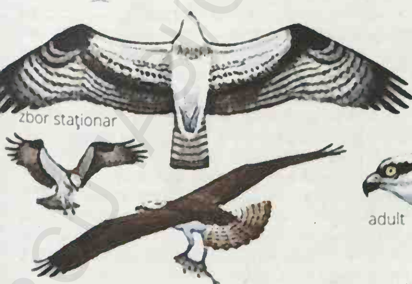
Gaie neagră

Gaie cenuşie

Uligan pescar

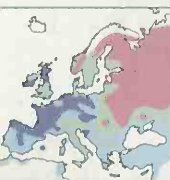

Ereţi (familia Accipitridae)

Talie medie, coada lungă şi pliată în zbor aripi lungi şi destul de late, cu remige primare răsfirate. Trăiesc în spaţii deschise. Vânează la înălţimi joase deasupra solului (sau stufărişului) cu bătăi de aripi lente, intercalate cu alunecări, când îşi ţin aripile ridicate (în formă de „V”). Cuibăresc pe sol.

Erete de stuf

Erete de stuf *Circus aeruginosus* L 45-55, A 115-140. Larg răspândit, iar în unele locuri abundent. Cuibăreşte în stufărişuri întinse şi compacte. Vânează atât în zone umede, cât şi pe câmpiile sau terenurile cultivate din vecinătatea acestora. Zboară la înălţimi joase pe deasupra vegetaţiei, cu bătăi de aripi constante, alternând cu alunecări în care aripile sunt ridicate. Mai masiv şi cu aripi mai late decât ceilalţi ereţi, dar evident mai zvelt decât şorecarul. Masculul are gri-argintiu pe aripi şi coadă (baza cozii este gri-alburie), astfel încât de la distanţă poate fi confundat cu eretele vânăt, dar are abdomenul şi supraalarele ruginii. Femela este maro închis, cu capul galben şi alb-gălbui pe marginea anterioară a aripilor, iar coada este roşcată. Juvenilii sunt maro închis, cu capul şi guşa galben-ocru, aripile fiind complet maronii. Masculul execută un zbor nupţial ondulat, la înălţimi mari, însoţit de un strigăt uşor răguşit, ca al nagâţului, „che-ee”. Sunetul de alarmă: „chichichichi”. **OV, RI**

Erete vânăt

Erete vânăt *Circus cyaneus* L 40-50, A 100-120. Cuibăreşte în regiuni deschise şi mlăştinoase, plantaţii tinere de conifere, turbării din taiga şi zona subalpină. Zbor asemănător cu al eretelui de stuf, dar poate ataca fulgerător şi păsările, precum ulii. Masculul gri-argintiu, cu abdomenul şi târtiţa albe; forma petei negre de la vârful aripii este foarte importantă pentru determinarea masculilor ereţilor vânăt, sur şi alb. Masculii imaturi pot prezenta cafeniu deschis pe spate, iar pata neagră din vârful aripii este asemănătoare cu cea de la eretele alb, uşor mai ascuţită, doar câteva remige primare fiind negre. Femela este maronie cu târtiţa albă, mai lată decât la ereţii alb şi sur, iar aripile sunt evident mai scurte şi mai rotunjite, cu patru (nu trei) „degete” în vârf (remigele primare 2-5); în timpul zborului glisat la înălţimi mari, femela seamănă cu uliul păsărar. Juvenilul asemănător cu femela, este mai striat pe faţa ventrală, mai ales pe subalarele secundare. Strigătul nupţial al masculului este ascuţit, „che-che-che”, repetat des, asociat în paradă cu un sunet „pri-pri-pri...”. Strigătul de alarmă este plângăreţ, „pi-e”. **OI**

Erete sur

Erete sur *Circus pygargus* L 43-48, A 110-116. Cuibăreşte în regiuni deschise joase, mlaştini, culturi agricole, plantaţii tinere de conifere. Zbor vioi, elegant, asemănător cu al chirighiţei (mai ales masculul). Aripi lungi şi înguste, aproape drepte, cu vârf ascuţit (remigele primare 2-4 sunt uşor răsfirate). Mascul cenuşiu, mai întunecat decât eretele alb şi cel vânăt, în lungul aripii prezentând o dungă neagră pe faţa superioară, respectiv, două pe cea inferioară, cu striuri roşcate pe piept, târtiţa fiind cenuşiu-alburie. Femela pare mai robustă decât masculul, este maronie cu dungi pe partea ventrală şi târtiţă albă, mai îngustă decât la femela eretelui vânăt; spre deosebire de femela eretelui alb, pe faţa superioară a aripilor, prezintă o dungă neagră de-a lungul remigelor secundare, tectricele „axilare” cărămizii fiind traversate de linii mai întunecate, iar gulerul alb este foarte îngust şi are mai mult alb înapoia ochiului. Juvenilul se deosebeşte de cel al eretelui vânăt prin faţa ventrală cărămizie cu foarte puţine striuri, dar este foarte asemănător cu cel al eretelui alb. Strigătul de alarmă, „chi-chi-chi” este repetat rapid, de 10-15 ori. **P, OV**

Erete sur, adult ♀

Erete alb, adult ♀

Erete alb

Erete alb *Circus macrourus* L 39-50, A 100-119. Cuibăreşte în mlaştini şi pe câmpii aride cu tufişuri din SE Europei, apărând doar accidental în nordul şi vestul continentului. Silueta şi modul de zbor foarte asemănătoare cu ale eretelui sur, aripa fiind mai îngustă şi mai scurtă, iar bătăile de aripi mai rapide (în special când vânează) şi mai rigide; coada pare mai lungă, amintind de un şoim. Masculul adult are faţa superioară cenuşiu deschis, inclusiv pe târtiţă, cu o pată neagră rombică îngustă pe vârful aripii, fiind complet alb pe partea ventrală. Femela se deosebeşte de cea a eretelui vânăt prin vârful mai ascuţit al aripii (doar trei remige sunt mai lungi), iar de cea a eretelui sur prin absenţa dungilor mai întunecate de pe feţele aripii (subalarele cărămizii, cu câteva pete mai pale, cu o pată albă în vârful aripii, iar remigele secundare mai cenuşii, cu dungi întunecate). Juvenilul este foarte asemănător cu cel al eretelui sur, dar nu are dungi pe faţa ventrală, iar gulerul alb este mai evident (părţile laterale ale gâtului sunt maro închis). Femela emite sunete scurte şi repetate: „pri-pripripri”. **P, OV?**

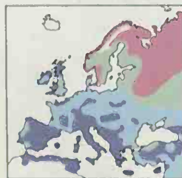

siluetă frontală
Erete de stuf
♀
♂
juv.
♀
♂
♂
♂
♂
Erete vânăt
♀
vara I
♂
Erete sur
♀
Erete vânăt
♀
♀
juv.
Erete sur
♂
♂
♂
adult ♂
iarna II
Erete alb
vara I
♂
♀
Erete sur, juv.
Erete alb, juv.
♀
♂
adult
adult
♂
♂
iarna II
adult ♂

Şoimii (familia Falconidae)

Răpitoare de zi cu aripi lungi şi ascuţite. Zbor rapid şi elegant. Prind prada în zbor. Talie mică şi medie, femela este, adeseori mai mare decât masculul.

Şoim de tundră

Şoim de tundră *Falco rusticolus* L 53-62, A 105-130. Specie rară, cuibăreşte pe stâncării înalte din nord. Adulţii sunt sedentari, iar juvenilii coboară pentru iernat în zone joase, de coastă. Vânează galinacee prin urmărire, adeseori masculul cooperează cu femela. Cel mai mare şi mai puternic şoim. Poate fi confundat cu uliul porumbar (care are aripile mai scurte, mai rotunjite şi mai rigide). Spre deosebire de şoimul călător are coada vizibil mai lungă, aripi cu vârfuri mai late şi bătăi de aripi mai lente (totuşi, poate zbura rapid). Coloritul este mai deschis, cu faţa superioară cenuşie, „mustaţa" fiind mai puţin evidentă (la păsările tinere este mai vizibilă) şi obrajii gri-alburii; faţa ventrală este brăzdată cu striuri fine. Juvenilii au picioare albastru-cenuşii şi faţa ventrală cu striuri cenuşii, mari, adesea pe un fond cafeniu-gălbui. În pen. Scandinavă acest colorit este obişnuit; în Groenlanda este mai deschis, adultul pare aproape alb, iar în Islanda se întâlneşte o formă intermediară. Există o mare varietate de forme intermediare, chiar printre puii din acelaşi cuib. În caz de pericol emite un sunet nazal, aspru şi ameninţător, prelungit, „ghee-ghee-ghee...".

Şoim călător

Şoim călător *Falco peregrinus* L 40-52, A 85-110. Specie larg răspândită, înregistrând un declin dramatic în a doua parte a secolului 20 ca urmare a poluării, extragerii puilor şi a ouălor din cuiburi. Înregistrează o revenire spectaculoasă, inclusiv în România, unde numărul de perechi clocitoare şi al teritoriilor de reproducere au o tendinţă pozitivă. Cuibăreşte mai ales pe versanţi stâncoşi; în unele zone apare şi în cuiburi vechi ale unor răpitoare mai mari, pe clădiri înalte şi macarale portuare. Iarna apare în zone umede şi pe coaste litorale. Vânează, din zbor, păsări de talie medie. Cea mai impresionantă este vânătoarea prin picaj lung de câteva sute de metri, executat pe diagonală, cu aripile strânse, când depăşeşte viteza de 100 km/oră. Loveşte prada cu picioarele, înfigându-şi ghearele în ea. În zbor obişnuit bătăile de aripi sunt rapide şi cu amplitudine redusă, viteză moderată. Este vizibil mai mic decât şoimul de tundră şi cel dunărean, având o siluetă compactă şi solidă, cu coada destul de scurtă, aripile având baza lată şi vârful foarte îngust. Femela este evident mai mare şi mai solidă decât masculul, care poate fi confundat cu şoimul rândunelelor. Adulţii au capul alb cu negru, faţa dorsală este gri-albăstrui închis, iar pieptul alb strălucitor. Juvenilul are faţa dorsală maronie ca şoimul sudic şi cel dunărean, dar „mustaţa" este mai evidentă, iar creştetul negricios. Strigăt de alarmă aspru, „chee-chee-chee" sau „rec-rec-rec". Destul de gălăgios la cuib. În parada nupţială masculul emite un sunet de chemare, „piuc-piuc-piuc". **OI, S**

Şoim sudic

Şoim sudic *Falco biarmicus* L 43-52, A 95-115. Cuibăreşte pe stâncării, fiind o specie predominant africană, adaptată la savane şi zone deşertice. Subspecia europeană (*feldeggii*) se află în declin, populaţii clocitoare mici fiind prezente în S Italiei şi Grecia. Mai mare decât şoimul călător, dar vânează prăzi mai mici. Adultul subspeciei *feldegii* are faţa dorsală cenuşiu-cafenie, asemănându-se cu şoimul dunărean, având benzi întunecate evidente pe coada cenuşie (inclusiv pe penele mediane), creştetul capului ruginiu, cu „mustaţa" îngustă, dar evidentă şi faţa ventrală albicioasă, cu flancurile şi penele de pe picioare mai striate. Juvenil foarte asemănător cu cel de şoim dunărean, dar mai zvelt şi cu picioare galbene. La cuib emite un sunet răguşit: „cri-cri-cri...". **Ac**

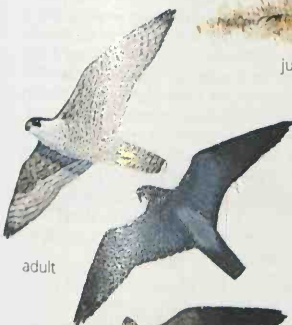

Şoim dunărean

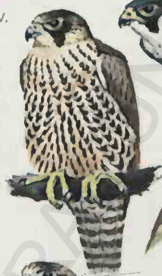
Şoim dunărean *Falco cherrug* L 47-55, A 105-125. Nu este o specie comună, populând mai ales stepele din SE Europei. Se hrăneşte cu popândăi, pe care îi prinde în cursul unor zboruri de patrulare la înălţime joasă, dar şi cu păsări. Adesea cuibăreşte în colonii de stârci, dar şi pe stâlpi înalţi. Se confundă uşor cu şoimul sudic, deşi este mai mare şi mai robust. Adultul are capul mai deschis, cu „mustaţa" foarte redusă, iar faţa superioară a corpului este maro, uşor cărămizie pe spate şi supraalare, evident mai deschise decât remigele (aproape ca la femela de vânturel roşu). Pe flancurile corpului, striuri longitudinale, iar pe faţa ventrală, la limita dintre remige şi subalare, apar dungi formate din striuri întunecate. Pe coadă prezintă dungi doar pe rectricele marginale. Juvenilul are faţa dorsală maro întunecat, iar faţa ventrală puternic striată cu pete mari, picioare albăstrui-cenuşii, creştetul capului fiind mai pal şi „mustaţa" subţire. În zbor activ pare considerabil mai mare şi mai greu decât şoimul călător, dar nu se lansează în picaje ca acesta. Emite sunete aspre şi răguşite: „cheec-cheec-cheec", „giac-giac" sau „i-iac". **MP**

Șoim de tundră

Șoim călător

Șoim sudic

Șoim dunărean

Şoim mediteranean

Şoim mediteranean *Falco eleonorae* L 36-42, A 85-105. Trăieşte pe insule stâncoase, izolate din Marea Mediteraneană şi în Canare, numele fiind dat în onoarea unei prinţese care a impus protejarea păsărilor de pradă din Sardinia în Evul Mediu. Iernează în Madagascar, dar o mică populaţie rămâne în estul regiunii mediteraneene. Are talia între şoimul călător şi şoimul rândunelelor, dar aripile mult mai lungi şi coada lungă. Capul mic. Zburător excelent şi agil, prinde din zbor păsări mici şi insecte, ca şi şoimul rândunelelor. Deseori vânează în stoluri până seara târziu. Poate executa şi zbor staţionar. Cuibăreşte în colonii, pe stânci de pe versanţi. Se întoarce la colonii la sfârşitul lui aprilie, dar depune ponta la sfârşitul verii pentru a profita de pasajul de toamnă al păsărelelor migratoare, pe care le vânează în zorii zilei, adunând şi rezerve. Prezintă două forme de colorit. Forma închisă (25% din populaţie) se distinge uşor de vânturelul de seară prin dimensiunile mai mari, aripi mai lungi şi mai întunecate, abilitate aeriană mai mare şi absenţa penelor ruginii de pe picioare. Faza deschisă este asemănătoare cu şoimul rândunelelor şi juvenilul de şoim călător, dar are subalarele mai închise, în contrast cu remigele sure, cu o pată ruginie pe abdomen şi subcodale. Juvenilul are subalarele dungate şi mai deschise decât adultul, abdomenul şi subcodalele fiind striate gri pe fond alburiu. Sunet de chemare nazal, uşor strident, „chie-chie-chie-chiah...". **Ac**

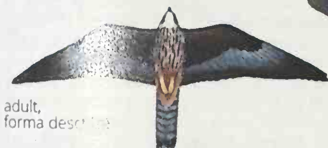

Şoimul rândunelelor

Şoimul rândunelelor *Falco subbuteo* L 32-36, A 73-84. Cuibăreşte în păduri şi pâlcuri de copaci din regiuni deschise joase, adeseori în vecinătatea unor lacuri şi zone umede, folosind cuiburi vechi de ciori. Silueta în zbor este caracteristică: având aripile lungi, ascuţite şi coada relativ scurtă, pare o drepnea mai mare; seamănă şi cu vânturelul de seară, fiind mai mare şi cu un zbor mai puternic. Vânător extrem de rapid şi agil, vânează frecvent rândunele şi libelule, dar şi drepnele. Adeseori prezenţa lui este semnalată de agitaţia şi sunetele de alarmă ale rândunelelor („glit, glit" sau „uit, uit") şi ale lăstunilor de casă („prri, prri" sau „ciar, ciar"). Se lansează în zbor până aproape de suprafaţa solului, bătăile din aripile lungi devenind puternice şi ample. Nu execută zbor staţionar. Este un migrator de distanţă lungă. Faţa dorsală a corpului este întunecată, cenuşiu-albăstruie, iar cea ventrală prezintă striuri dese (de la distanţă, pieptul şi abdomenul par uniform întunecate); penele de pe picioare şi subcodalele sunt roşcat-ruginii, gâtul şi obrajii albi, iar „mustaţa" evidentă. Juvenilul nu prezintă pata roşcat-ruginie, având o nuanţă mai ruginiu-gălbuie, cu fruntea mai deschis colorată (în cazuri extreme poate semăna cu cel de vânturel de seară). Când este agitat emite o serie de sunete scurte, rapide şi energice, „ţic-ţic-ţic-ţic", iar sunetul de chemare este identic cu al şoimului de iarnă, „chii-chii-chii". **OV**

Şoim de iarnă

Şoim de iarnă *Falco columbarius* L 25-30, A 55-65. Specie destul de puţin frecventă, cuibăreşte în taiga şi turbării din N Europei, folosind cuiburi vechi de ciori sau alte răpitoare, în copaci sau pe stâncării înalte, rareori pe sol. Cel mai mic dintre răpitoarele diurne din Europa. Masculul, evident mai mic decât femela, este albastru-cenuşiu pe faţa dorsală, cea ventrală fiind crem-ruginie, cu striuri negricioase; „mustaţa" subţire, dar evidentă. Femela, ca şi juvenilul, maronie pe faţa superioară, alb-gălbuie cu striuri pe cea inferioară; obrajii sunt albi-murdari, cu pete cafenii deschis şi „mustaţă" vag conturată. Vânează păsări mici pe care le prinde din zbor, urmărindu-le insistent. Adeseori înainte de atacul final, se apropie în zbor de suprafaţa solului, zborul devenind mai puţin viguros (cu serii de bătăi de aripi, ca un sturz); acelaşi tip de zbor este folosit şi ca tactică de camuflaj la apariţia unei prăzi neaşteptate. Silueta în zbor se recunoaşte după dimensiunile mici, coada relativ lungă, aripile mai scurte şi ascuţite. Atunci când se roteşte în zbor la înălţime mare, poate fi confundat uşor cu şoimul călător, mai ales când nu există un reper pentru compararea mărimii, proporţiile fiind similare, inclusiv robusteţea pieptului. Strigăt de alarmă: serii destul de scurte, rapide şi repetate de sunete stridente şi ascuţite (la mascul mai rapide şi mai ascuţite). Sunet de chemare foarte asemănător cu al şoimului rândunelelor. **OI**

Șoim mediteranean

Șoimul rândunelelor

Șoim de iarnă

Vânturel de seară

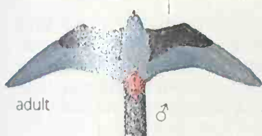
Vânturel de seară *Falco vespertinus* L 28-33, A 67-76. Specie destul de comună în SE Europei şi S Rusiei, în stepe şi terenuri cultivate, cu pâlcuri de copaci. Cuibăreşte în colonii, folosind cuiburi vechi de ciori. Prinde insecte zburând de pe suporturi înalte (stâlpi, fire electrice) spre sol ca vânturelul roşu, sau din aer ca şoimul rândunelelor (când vânează în stoluri mici); adeseori vânează pe înserate. Execută zbor staţionar. Silueta în zbor seamănă cu a şoimului rândunelelor, dar este mai mic şi zboară mai lent, având aripile proporţional mai scurte şi coada mai lungă. Masculul este cenuşiu ca ardezia, cu remige mai deschise, penele picioarelor şi subcodalele fiind roşii-ruginii. Femela are spatele cenuşiu, cu striuri mai întunecate, partea ventrală fiind crem deschis, cu striuri fine ruginii; capul este ruginiu deschis, cu negru în jurul ochilor. Adulţii au baza ciocului şi picioarele roşii-portocalii. Păsările care migrează târziu, în luna mai, sunt păsări tinere; unele au trecut la penajul de adult (masculii au spatele cenuşiu ca ardezia, ventral fiind dungaţi ca şi cucul, cu picioare galbene), altele încă nu (masculii au creştetul capului pătat ca la juvenil, abdomenul fiind cenuşiu-alburiu, cu pete ruginii-gălbui). Juvenilii au faţa dorsală maronie, cea ventrală fiind puternic striată (ca la şoimul de iarnă), dar capul are coloritul femelei adult, cu creştetul mai deschis. Emite sunete stridente, mai ascuţite decât cele ale vânturelului roşu, „chichichi" sau „ţri-ţri-ţri". **OV**

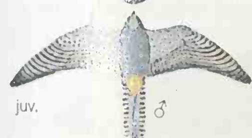

Vânturel mic

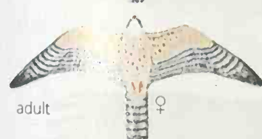
Vânturel mic *Falco naumanni* L 28-33, A 63-72. Specie clocitoare relativ comună în Spania, rară în restul regiunii mediteraneene şi în SE Europei, inclusiv la noi în ţară, înregistrând un declin accentuat în a doua jumătate a secolului 20. Trăieşte pe terenuri deschise, la câmpie. De obicei cuibăreşte în colonii pe stânci şi clădiri, rareori în cuiburi vechi de ciori. De regulă, vânează în stoluri, capturând insecte din zbor, dar poate fi văzut şi pe sol. Execută zbor staţionar mai rar şi foloseşte stâlpii liniilor electrice ca puncte de pândă. Foarte asemănător cu vânturelul roşu, dar mai mic şi mai fragil, iar ciocul mai scurt şi ghearele mai deschis colorate (la vânturelul roşu sunt negre); vârful cozii uşor ascuţit. Masculul adult este lipsit de pete pe spatele şi aripile ruginii, iar supraalarele mari formează o bandă gri-albăstruie între remige şi restul supraalarelor. Nu are „mustaţă". Faţa subalară aproape albă, cu câteva pete negricioase mărunte pe subalare şi marginile trunchiului crem-castanii, iar vârfurile aripilor uşor întunecate. La ambele sexe coada este tivită cu negru. Femela, comparativ cu cea de vânturel roşu, prezintă o „mustaţă" vag conturată şi mai puţine striuri înapoia ochilor, are mai mult gri pe supracodale şi prezintă pete negre mai mărunte pe aripile cărămizii. La cuib, foarte zgomotos. Emite sunete mai variate decât vânturelul roşu, adeseori mai rapide („chichichichi..."), caracteristic fiind un sunet trisilabic aspru şi strident, „ţei-ţei-ţei". Puii cer mâncare printr-un tril asemănător cu al celor de vânturel roşu. **OV**

Vânturel roşu

Vânturel roşu *Falco tinnunculus* L 32-38, A 68-78. Şoimul cel mai comun şi mai larg răspândit pe întreg continentul european. Întâlnit în aproape toate zonele deschise, de la terenuri cultivate la margini de pădure şi munţi stâncoşi. Cuibăreşte frecvent în cuiburile vechi de ciori, pe stânci, dar şi pe clădirile din oraşe. Vânează rozătoare, dar şi insecte. Survolează solul, zburând la înălţimi de 7-12 m, executând zbor staţionar cu aripile fluturând în formă de evantai şi cu coada lăsată în jos. Nu este foarte agil şi doar rareori încearcă să prindă păsări din zbor. În zbor se recunoaşte după silueta cu aripi lungi, destul de ascuţite şi coadă foarte lungă. Masculul poate fi confundat doar cu vânturelul mic, dar are spatele şi supraalarele ruginii cu pete mici negricioase, remigele brun întunecate, capul şi rectricele albastru-cenuşii, coada fiind tivită cu o bandă neagră şi lată. Femela şi juvenilul au faţa dorsală maro-roşcată cu pete întunecate, iar coada cu dungi evidente, maro-negricioase; aproape imposibil de deosebit de vânturelul mic. Este o pasăre zgomotoasă la cuib, dar tăcută în afara perioadei de cuibărit; sunet de alarmă ascuţit, dar nu foarte aspru, în serii scurte („chi-chichichi..."), însă emite şi alte sunete („cii-cii-cii-tciuc-tciuc-tciuc"). Puii cer mâncare printr-un tril plângăreţ, „chiir-chiir...". **MP**

Vânturel de seară

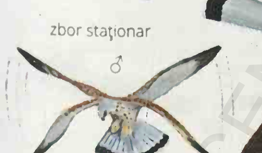

Vânturel mic

Vânturel

Păsările răpitoare în zbor

Păsările răpitoare de zi sunt adeseori dificil de identificat deoarece, datorită modului lor de viaţă şi a timidităţii lor, pot fi văzute de la distanţe mari şi doar pentru câteva secunde. Detaliile penajului, ca şi silueta, proporţiile, zborul sau manifestări comportamentale pot fi de mare ajutor. Păsările de pradă evită să traverseze întinderile mari de apă; de aceea, adeseori în timpul

Vultur sur, adult

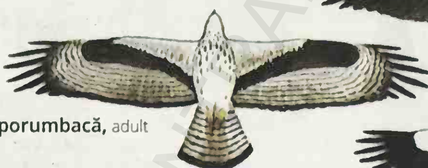
Codalb, juv.

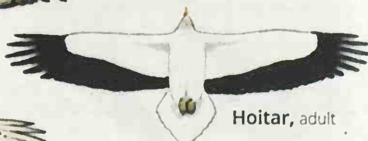
Acvilă de munte, adult

Acvilă ţipătoare mică, adult

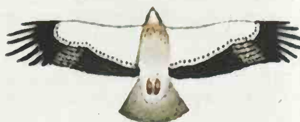
Acvilă porumbacă, adult

Hoitar, adult

Şerpar

Acvilă mică, faza deschisă

Uligan pescar

migraţiei, se concentrează în zonele cu relief colinar înalt şi în lungul coastelor litorale. Astfel de locuri sunt strâmtorile Bosfor, Gibraltar şi regiunea Falsterbo (colţul sud-vestic al Suediei), unde, în condiţii meteorologice favorabile, mii de păsări răpitoare diurne pot fi văzute în cursul unei zile. Prin Falsterbo, păsările pot fi observate mai ales toamna, în timp ce Bosforul şi Gibraltarul sunt traversate atât primăvara cât şi toamna. Un pasaj mai puţin intens poate fi observat şi în alte locuri din Europa, de exemplu la Skagen (în Danemarca), pe insula Malta, în Sicilia sau Munţii Măcin (România).

Gaie roşie, adult

Gaie neagră, adult

Erete vânăt, juv.

Erete de stuf, juv.

Erete sur, juv.

Acvilă mică, faza închisă

Viespar, adult

Şorecar comun

Uliu porumbar, adult

Şoim de tundră, adult

Şoim mediteranean, juv.

Uliu păsărar, adult

Şoim călător, adult

Şoimul rândunelelor, juv.

Vânturel roşu

Vânturel de seară, juv.

Şoim de iarnă

COCORI ŞI SPECII ÎNRUDITE (ordinul Gruiformes)

Reprezintă un grup de păsări divers, prin forma corpului, talie şi obiceiuri. Majoritatea sunt păsări de baltă cu picioare lungi. Câteva specii populează zonele deschise, de stepă sau cultivate.

COCORI (familia Gruidae) - păsări înalte şi maiestuoase, cu picioare lungi. Gâtul lung este întins în zbor. Gregare în afara perioadei de cuibărit. Au jocuri nupţiale spectaculoase. Depun 2 ouă. p. 106

DROPII (familia Otididae) - păsări de dimensiuni mari sau medii, cu picioare şi gât lungi. Sunt terestre şi preferă câmpiile întinse, deschise. Mers încet şi cumpănit. Foarte precaute. Depun 2-5 ouă. p. 108

CÂRSTEI (familia Rallidae) - grupaţi în două subfamilii (cârstei şi cresteţi); majoritatea sunt păsări de mlaştină, de talie medie şi mică, având corp masiv, picioare şi degete lungi. Duc o viaţă ascunsă în desişul vegetaţiei palustre înalte; destul de timide. Atrag atenţia în special prin sunetele lor, folosite şi pentru identificare. Depun 5-15 ouă. p. 110

LIŞIŢE (familia Rallidae) - păsări înotătoare, de mărimea raţelor, cu degete lobate. Cioc scurt şi gros. Gregare în afara perioadei de cuibărit. Depun 5-12 ouă. p. 112

HEMIPODE (familia Turnicidae) - aparţin acestui grup, dar sunt prezentate la p. 54, datorită asemănării cu prepeliţele.

Cocor

Cocor *Grus grus* L 115-130, A 185-220. Cuibăreşte destul de rar pe mlaştini întinse din taiga şi în stufărişuri din păduri. La noi a cuibărit şi nu este exclus cuibăritul actual, cel puţin neregulat, în Delta Dunării. Pasăre precaută, sperioasă. În timpul migraţiei poposeşte pe terenuri arabile, în cârduri ce pot număra mii de păsări. Mare, cu alură de barză, gri-argintiu, cu benzi negre, albe şi roşii pe cap şi gât; partea posterioară a corpului apare „stufoasă", remigele terţiare lungi acoperind coada scurtă. Adeseori păsările clocitoare au spatele maro-ruginiu datorită apei cu care se udă (conţine fier). Juvenilii au capul gri-ruginiu, spatele gri-maroniu, iar aspectul „stufos" lipseşte. Spre deosebire de stârci, zboară cu gâtul întins. În lumină piezişă coloritul capătă reflexe albicioase, amintind de barza albă. În migraţie, stoluri în formă de „V" sau oblic liniare, de obicei zburând la înălţimi mari. Zbor puternic şi lent (stolurile gâştelor dau impresia de grabă), iau înălţime executând planări în spirale. Dans nupţial specific, combinând arcuiri ample şi salturi însoţite de bătăi din aripi, mai degrabă ciudat decât atractiv. Impresionant şi plăcut este duetul perechilor, cu sunete ca de corn („crrur-rou-crou-crou-crou") deosebit de sonore. Ulterior, perechea are o viaţă ascunsă, adeseori intrând împreună cu puii în interiorul pădurii. Păsările imature migrează spre sud mai devreme, spre sfârşitul verii, iar adulţii care au cuibărit abia în septembrie. În corul adulţilor cu sunete ca de trompetă („crou-crou...") se pot auzi şi sunetele înalte ale juvenililor („cirp, cirp, cirp"). **P, OV**

Cocor mic

Cocor mic *Grus virgo* L 97-107, A 170-190. Cuibăreşte în regiuni de stepă şi pe platouri aride, înalte din centrul Asiei şi insular în S Rusiei. Adeseori iernează cu cocorii pe câmpii şi mlaştini în India şi NE Africii. În migraţie (august) apare accidental în SE Europei. Este mai puţin timid decât cocorul, de care se deosebeşte prin talia mai mică; pe laturile capului, moţuri lungi albe (pene auriculare), pene negre alungite pe piept, iar remigele terţiare alungite nu sunt „stufoase". În zbor când mărimea se apreciază cu dificultate şi moţurile auriculare sunt lipite de cap, este foarte greu de deosebit de cocor, însă capul este mai globulos, iar banda neagră de pe gât se prelungeşte până la marginea pieptului. De asemenea, baza aripii este proporţional mai lată (margini mai paralele la cocor), iar pe faţa superioară a aripilor prezintă o pată mai cenuşie spre vârf. Juvenilii au cap gri-alburiu. Sunete asemănătoare cu ale cocorului, dar mai muzicale şi mai înalte. **Ac**

stol în migrație

dans nupțial

juv.

adult

Cocor

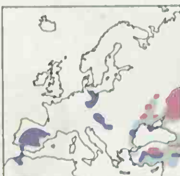
juv.

adult

Cocor mic

Spârcaci

Spârcaci *Tetrax tetrax* L 43, A 90. Destul de rar, pe pajişti sau terenuri cultivate din S Europei. În declin, mai pronunţat în est; nu cuibăreşte în România şi apare foarte rar. În afara sezonului de reproducere, mai ales iarna, se adună în stoluri mari. Precaut (dar nu atât de timid ca dropia), se observă rareori printre ierburile înalte între care se ascunde. În penaj de iarnă masculul nu are tiparul alb cu negru de pe gât, devenind asemănător cu femela (aminteşte de femela de fazan, dar abdomenul este alb). Zbor cu bătăi de aripi relativ rapide (asemănător galinaceelor, impresie amplificată de aripile îndoite şi rigide), producând un şuierat înalt (mai evident la mascul, la care a patra remige primară este mai scurtă). În zbor aripile apar aproape albe, doar primele remige primare şi vârfurile remigelor fiind negricioase. Primăvara, în timpul jocurilor nupţiale (în zori şi pe înserate), la fiecare 8-10 secunde, masculul îşi întinde gâtul, lăsându-şi capul pe spate (penele gâtului fiind înfoiate astfel încât desenul alb-negru este evidenţiat – aspect de cobră în atac) şi emite un sunet sec, scurt: „prrr" (care are o sonoritate asemănătoare atât la 50 m, cât şi la 500 m distanţă). Din când în când execută şi salturi în aer, fluturând aripile. **Ac**

Dropie

Dropie *Otis tarda* L ♂ 100, ♀ 80, A ♂ 230, ♀ 180. Cuibăreşte rar şi local, pe câmpii întinse şi deschise (stepă sau terenuri cultivate). În trecut, larg răspândită în Europa, a suferit un declin dramatic ca urmare a vânătorii şi distrugerii habitatelor. În prezent cea mai mare populaţie se întâlneşte în Spania, populaţii clocitoare mai mici fiind prezente în Ungaria, Rusia şi Germania. În România a fost relativ numeroasă pe toate câmpiile întinse, în special în Bărăgan. Ultimul nucleu populaţional a dispărut la sfârşitul secolului 20 din vestul ţării, unde, în prezent, apare rar, venind dinspre Ungaria. În iernile reci poate fi observată destul de departe de arealul de reproducere. Consumă mai ales hrană vegetală, dar este omnivoră, hrănindu-se cu insecte, amfibieni etc. Este foarte prudentă. Masculul este cea mai masivă pasăre în Europa (greutatea normală 8-16 kg.); femelele considerabil mai uşoare (3,5-5 kg). Pe sol păşeşte rar şi poate părea o oaie, iar în zbor pare o gâscă enormă, cu aripi de acvilă (picioarele abia depăşesc coada). Zbor la joasă înălţime, cu bătăi de aripi puternice şi continue, fără planări. În zbor petele albe mari de pe aripi sunt foarte evidente. De obicei stau în cârduri. Jocul nupţial, reunind mai multe păsări, oferă o privelişte spectaculoasă. Iniţial, masculii îşi retrag capul spre spate, îşi umflă gâtul ca un balon (capul devine „invizibil") şi îşi ridică mustăţile zbârlite, totodată ridicându-şi cozile. Subcodalele albe ca zăpada şi aripile sunt răsucite şi arcuite în faţă, iar în punctul culminant, corpul păsării devine un ghem imens de puf alb. Femelele se adună în jurul masculului favorit. De obicei este tăcută, dar în perioada cuibăritului poate emite un sunet de chemare aspru, ca un lătrat. **Ac**

Spârcaci

dans nupţial

♀

♂

dans nupţial

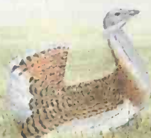

♀

♂

♀

♂

♂

dans nupţial

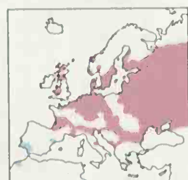
Dropie

♀

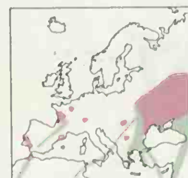

♂

Cârstel de baltă

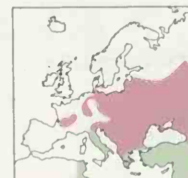
Cârstel de baltă *Rallus aquaticus* L 28. Specie comună în stufărişuri şi rogozuri înalte. Penaj destul de întunecat, faţa dorsală fiind cafenie cu pete brun închis, faţa ventrală a gâtului şi pieptul gri-albăstrui, flancurile fiind dungate negru cu alb. Coadă scurtă, adeseori ţinută ridicată, astfel încât subcodalele crem-alburii sunt vizibile. Cioc lung, roşu strident. Picioare lungi, roz-cafenii. Dificil de văzut, dar se recunoaşte după sunetele puternice şi puţin melodioase ce se aud, mai ales noaptea sau atunci când este deranjat. Mai activ la crepuscul. Primăvara masculul emite un sunet puternic, „chip, chip, chip...", în serii ritmice lungi. Uşor de recunoscut, este un sunet exploziv (ca un guiţat de porc), ascuţit şi care se stinge treptat („grui, grui, grui, gru...gru"), asociat cu un sunet pe jumătate înăbuşit, ca un geamăt, „uuuh". În nopţile de primăvară, atât un murmur slab („pârr"), cât şi uneori sunetul ascuţit se pot auzi de la păsările care zboară la mare înălţime. Cântecul nupţial al femelei este asemănător cu cel al femelei de cresteţ cenuşiu, „piip-piip-piir", dar cu o tonalitate foarte înaltă, inconfundabilă. **MP**

Cresteţ pestriţ

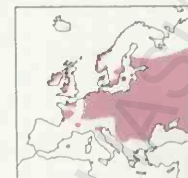
Cresteţ pestriţ *Porzana porzana* L 23. Clocitor rar în vegetaţia mlaştinilor şi rogozuri. Foarte rar vizibil, dar când este la marginea vegetaţiei, pe terenuri mâloase, nu este timid. Se aseamănă cu cârstelul de baltă în obiceiuri. Cioc destul de scurt. Colorit cafeniu, uşor cenuşiu pe piept, cu pistrui albi. Flancurile barate cafeniu şi crem, iar subcodalele alb-crem. Sunetele de chemare sonore se aud în nopţile de primăvară şi vară: fluierături scurte, repetate ritmic mult timp – „uit, uit, uit..." (de la distanţă foarte mare se aud ca nişte picături de apă), cu un ritm de mai mult de un fluierat pe secundă. **OV**

Cresteţ mic

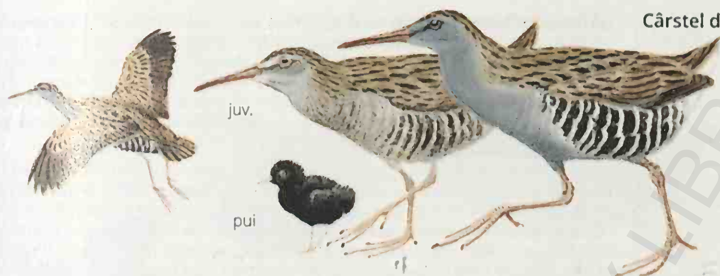
Cresteţ mic *Porzana pusilla* L 18. Cuibăreşte în S Europei. Preferă pajişti mlăştinoase, bălţi şi iazuri mici bogate în rogoz. Foarte ascuns. Adulţii (sexe asemănătoare) se deosebesc de masculul de cresteţ cenuşiu prin flancurile corpului puternic dungate (negru cu alb) şi absenţa petei roşii de la baza ciocului. Juvenilul se aseamănă cu cel de cresteţ cenuşiu, flancurile fiind evident mai dungate, iar pe faţa dorsală, pete albe rotunde dispuse neregulat (şi nu pete albe dispuse în rânduri). De asemenea, vârful aripii mai scurt şi mai rotunjit. Sunet de chemare jos şi dizarmonic, amintind de strigătul masculului de raţă cârâitoare sau de al unor broaşte, durând 2-3 secunde: „trrrr, trrrr..." (poate fi auzit la distanţe ce depăşesc 300 m); emite şi alte sunete, „tiec" sau „cre-cre-cre". **OV**

Cresteţ cenuşiu

Cresteţ cenuşiu *Porzana parva* L 19. Cuibăreşte în principal în jumătatea estică a Europei, ajungând rar în nordul şi vestul continentului. Întâlnit pe bălţi şi iazuri cu stufăriş, în care se ascunde. Masculul se deosebeşte de cel de cresteţ mic prin flancurile mai puţin dungate (dungi albe pe fond gri-albăstrui, respectiv subcodale albe cu dungi negre) şi prin pata roşie de la baza ciocului. Femela are partea ventrală crem-roşcată, prezentând pata roşie de la baza ciocului. Juvenilul asemănător cu cel de cresteţ mic, coloritul fiind mai şters – vezi deosebirile mai sus. Strigătul nupţial al masculului se manifestă printr-o o serie de croncănituri sonore, amintind de lătratul unui căţel. Sunetul are un ritm lent timp îndelungat, apoi se precipită, concomitent pierzând tonalitatea şi combinându-se într-un fel de bâlbâit rapid: „cuec, cuec, cuec, cuec". Strigătul femelei: „cuec-cuec-chiruc". **OV**

Cristel de câmp

Cristel de câmp *Crex crex* L 26. Cuibăreşte pe păşuni bogate, adeseori umede şi în lanuri de cereale păioase. Şi-a redus efectivele în cea mai mare partea a arealului, retrăgându-se spre est. Periclitat de cositul timpuriu şi secerişul mecanizat (cuibăreşte pe sol). Dimensiuni asemănătoare cu cele ale unei potârnichi mici şi slabe. Penaj maroniu cu pete ruginii evidente pe supraalare, vizibile în zbor. Zbor greoi, pe distanţe scurte şi la înălţimi joase. Puii sunt negricioşi. Foarte dificil de zărit; ascuns de vegetaţie, fuge rapid când este urmărit. Poate fi atras cu înregistrări ale sunetelor de chemare, folosite şi pentru delimitarea teritoriilor; sunet puternic şi bisilabic, ca un scârţâit (ca la frecarea unui pieptene de o margine dură): „cree-cree, cree-cree", repetat aproape la fiecare secundă, timp de ore întregi în nopţile calme de vară (ocazional, mai ales în luna mai, se aude şi în timpul zilei). **OV**

Cârstel de baltă

Cresteţ pestriţ

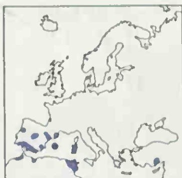

Cresteţ mic

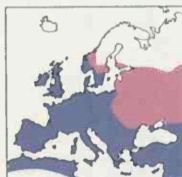

Cresteţ cenuşiu

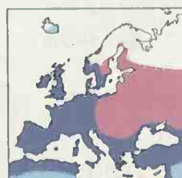

Cristel de câmp

Găinuşă albastră

Găinuşă albastră *Porphyrio porphyrio* L 48. Cuibăreşte rar în SV Europei, în mlaştini cu vegetaţie deasă, în special stufărişuri întinse. Se recunoaşte uşor după dimensiunile mari, penajul albăstrui cu subcodale albe, ciocul masiv roşu, cu o prelungire cornoasă roşie pe frunte şi picioare roşii. Juvenilul masiv, ciocul şi picioarele fiind portocalii. Sperioasă, dar toamna poate fi observată mai des la marginea vegetaţiei. Foarte zgomotoasă, scoate strigăte joase şi nazale, ca de trompetă, precum şi un „prrei, prrei...".

Găinuşă de baltă

Găinuşă de baltă *Gallinula chloropus* L 33. Comună pe bălţi, iazuri şi lacuri cu vegetaţie abundentă pe maluri. Întâlnită şi în parcuri, unde se plimbă pe iarbă. Cuib la marginea apei, în vegetaţie deasă. Înot rapid, cu mişcări ritmice ale capului. Adultul este negru-cenuşiu, cu o dungă albă pe linia flancurilor şi subcodale albe, cu o linie mediană neagră; cioc roşu, prelungit pe frunte şi cu vârful gălbui, picioare verzui. Juvenilul cafeniu, cu dungă albă pe flancuri şi subcodale albe, cu linia mediană maronie, deosebindu-se de cel de lişiţă. Puii sunt negricioşi, cu creştet ruginiu şi cioc roşu. Coada este ţinută în sus, fiind mişcată atât în timpul înotului, cât şi al mersului. Zboruri scurte, la înălţimi joase şi cu picioarele atârnate, sugerând instabilitate. Emite sunete numeroase şi variate; un strigăt caracteristic, brusc şi sec, „prrc" şi altul ascuţit, „chitic". În nopţile de primăvară emite un cloncănit rapid, „crec-crec", sau altul rapid, ascuţit şi nazal, „chechechechecheche". **OV**

Lişiţă

Lişiţă *Fulica atra* L 38. Comună pe lacuri şi iazuri de la altitudini joase, cu vegetaţie abundentă, cuibărind în vegetaţia palustră, deasă. Iarna, gregară, formând grupuri mari pe lacuri naturale şi de acumulare, estuare şi golfuri. Se scufundă frecvent. Înot cu mişcări ritmice ale capului. Pentru a se ridica în zbor aleargă pe suprafaţa apei destul de mult. Păsările care îşi dispută teritoriul se ameninţă reciproc, cu pieptul adâncit în apă şi se reped una spre cealaltă cu picioarele, bătând din aripi astfel încât să nu se răstoarne pe spate. Adultul este negru-fumuriu, cu cioc alb prelungit ca un scut spre frunte. Juvenilul cafeniu se deosebeşte de cel de găinuşă de baltă prin subcodalele întunecate şi siluetă. Produce sunete diverse şi numeroase, între care un sunet tipic puternic şi spart, „coc-coc" şi unul exploziv, „piţ". Primăvara, în zbor nocturn, emite un sunet de chemare nazal, ca de trompetă, „pi-ii". Juvenilii emit un sunet sâsâit şi plângăcios, „ii-lip". **MP**

Lişiţă cucuiată

Lişiţă cucuiată *Fulica cristata* L 40. Specie africană. O populaţie europeană mică şi în declin în S peninsulei Iberice, având un efectiv de cel mult 25 de perechi. Foarte asemănătoare cu lişiţa; în perioada de cuibărit prezintă două protuberanţe roşii deasupra scutului frontal alb, dificil de observat de la distanţe mai mari; ulterior cuibăritului se reduc. Se poate recunoaşte după spatele mai plat, gâtul mai proeminent la limita cu pieptul şi picioarele mai deschise; în zbor aripile sunt complet întunecate (la lişiţă au marginea posterioară tivită cu alburiu). Din apropiere ciocul este alb-albăstrui (la lişiţă este alb-gălbui) şi se poate observa tiparul penelor de la baza maxilarului superior. Comportament asemănător cu cel al lişiţei, mai timidă. Strigăt disilabic, mai grav şi mai jos decât cel al lişiţei, „chi-ruc".

iarna

Lişiţă

Lişiţă cucuiată

Găinuşă albastră

Găinuşă de baltă

Lişiţă

Lişiţă cucuiată

PĂSĂRI LIMICOLE, LUPI DE MARE, PESCĂRUŞI, CHIRE ŞI ALCE (ordinul Charadriiformes)

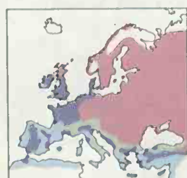
Este un grup eterogen, reunind păsări care populează zonele umede şi întinderile acvatice deschise.

Păsările de ţărm (limicole) populează malurile suprafeţelor acvatice, plajele şi mlaştinile înierbate; picioare lungi sau medii. Cuib redus, de regulă, la o adâncitură a solului. Depun 3-4 ouă.

Scoicarii (familia Haematopodidae) au cioc lung, roşu strălucitor, cap negru şi aripi ascuţite. Nagâţii (subfamilia Charadriinae, genul Vanellus) au cioc scurt, aripile late şi uşor rotunjite, picioarele lungi.

Scoicar

Scoicar *Haematopus ostralegus* L 43. Specie comună, cuibăreşte în lungul coastelor marine, pe insule şi local pe pajişti de pe continent. Se hrăneşte cu scoici, pe care le deschide cu multă uşurinţă, dar şi cu alte nevertebrate, căutând hrană şi pe pajişti. Este masiv, inconfundabil, penaj negru şi alb, zgomotos. Cioc roşu-coral, picioare roz. În penaj de iarnă şi la unii juvenili, o dungă albă de-a curmezişul gâtului. Zbor la înălţime joasă deasupra apei, emiţând un sunet ascuţit, „chiebic-chiebic". Aripi arcuite, cu bătăi rapide şi de mică amploare, zborul fiind asemănător cu al raţelor. În migraţie formează stoluri în formă de arc sau de linie ondulată. Zbor nupţial cu bătăi de aripi lente şi rigide, ca la ploieri. Primăvara aleargă adeseori în cerc, în grupuri, cu gâtul întins înainte şi în jos, scoţând un tril prelung, „biic, biic, biic, birrrr-ibiic-ibiic...". Sunet de alarmă scurt şi ascuţit: „ibiic-ibiic". **OV**

Nagâţ

Nagâţ *Vanellus vanellus* L 30. Specie comună, cuibăreşte în lunci, pe ţărmuri înierbate, fâneţe şi pajişti mlăştinoase de pe lângă bălţi şi lacuri, câmpii, terenuri arabile. În vest, înregistrează un declin accentuat. Se recunoaşte după moţul lung şi subţire, coloritul alb şi negru (cu luciu verzui pe spate), aripile late şi rotunjite. Femela are pete albe în jurul bazei ciocului şi pe gât. Juvenilii au moţul scurt şi gâtul alb-crem. Masculul are un zbor nupţial remarcabil: după o repriză de bătăi lente şi greoaie din aripi, trece brusc la un zbor cu viteză maximă; zboară aproape de sol cu un zgomot al aripilor înăbuşit, surd („zgomot de motor"), balansându-se foarte tare dintr-o parte în alta şi apoi, brusc ţâşneşte sus în aer, emiţând un sunet ascuţit, „ci-ui", urmat de unul sau două strigăte scurte „ci-vip-civip" (la un nivel normal de zbor), pentru a plonja cu capul înainte înspre sol în spirale acrobatice, cu un strigăt prelungit, „ci-uit"; continuă cu un zbor frenetic în zig-zag. La locurile de cuibărit semnalul de alarmă în prezenţa intruşilor (oameni, vulpi) este nazal: „tce-ee, tce-ee". În migraţie, stoluri destul de dezordonate. Zbor cu bătăi de aripi rapide, dar destul de relaxate pentru o specie limicolă. Toamna juvenilii se adună în stoluri mari pe câmpii şi lunci umede, căutând viermi. **OV**

Nagâţ sudic

Nagâţ sudic *Vanellus spinosus* L 28. Cuibăreşte rar şi local în SE Europei, pe terenuri mlăştinoase, plaje nisipoase ale lacurilor cu apă sărată şi câmpii irigate. Se recunoaşte după petele negre şi albe. În zbor se deosebeşte prin coada neagră de nagâţul cu coadă albă, respectiv prin remigele secundare negre de nagâţul de stepă. Are o urmă de moţ. Comportament asemănător cu al nagâţului. Aripi late, dar vârful mai ascuţit, iar picioarele gri închis sunt mai lungi decât la nagâţ. Sunet de alarmă puternic şi rapid, „cip-cip". Strigăt nupţial rapid, aspru şi sonor, „cerdii-diiuu", întrucâtva asemănător cu al grangurului. **Ac**

Nagâţ de stepă

Nagâţ de stepă *Vanellus gregarius* L 30. Cuibăreşte pe stepe asiatice, ajungând foarte rar în Europa. De la distanţă pare gri-cafeniu, dar în zbor remigele secundare albe şi coada albă, tivită cu negru devin evidente. Creştet negru, sprânceană albă, dungă neagră peste ochi. Abdomen negru şi maro-castaniu toamna, respectiv alb iarna, când poate fi confundat cu prundăraşul de munte, dar este mai mare şi are picioare negricioase. Zbor similar cu al nagâţului, dar aripile sunt mai ascuţite. Sunetul de chemare este un cârâit trisilabic, rapid şi nervos, aspru şi răguşit: „grecrecrec". **Ac**

Nagâţ cu coadă albă *Vanellus leucurus* L 28. Specie accidentală, apare rar, toamna târziu, venind din V Asiei (cuibăreşte rar în SE Europei, inclusiv în Delta Dunării). Spre deosebire de nagâţul de stepă, are picioare foarte lungi şi galbene, creştet cafeniu-nisipiu, abdomen alburiu. În zbor sunt evidente petele albe de pe aripi şi coada complet albă. **Ac, OV**

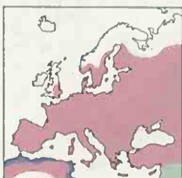

Scoicar
adult iarna
juv.
adult vara
Nagâţ
♂
juv.
♂ adult vara
Nagâţ sudic
juv.
adult
Nagâţ de stepă
juv.
adult
Nagâţ cu coadă albă
juv.
adult

Prundăraşi şi ploieri (subfamilia Charadriinae, genurile Charadrius şi Pluvialis) - dimensiuni mici şi medii, corpul destul de bondoc şi ciocul scurt. Cele mai multe au un tipar negru sau brun pe gât şi piept.

Prundăraş gulerat mare

Prundăraş gulerat mare *Charadrius hiaticula* L 18. Destul de comun, cuibăreşte în lungul coastelor marine, pe plaje nisipoase sau cu pietriş; local pe pajişti de pe continent. În migraţie poate forma stoluri mixte cu fugacii de ţărm: aripile par mai lungi decât ale fugaciului de ţărm şi zboară cu bătăi de aripi mai iuţi decât acesta. Iernează pe terenuri mâloase. Aleargă foarte repede. Se hrăneşte cu scoici, dar şi cu alte nevertebrate acvatice; caută hrana alternând perioadele de alergare şi cele de staţionare, aplecându-se brusc pentru a prinde prada. În zbor o dungă albă evidentă pe aripi; picioare de culoare deschisă (la adult galben-portocalii strălucitoare). Adulţii au cioc galben-portocaliu cu vârf negru, iar juvenilul negricios. Sunet de chemare melodios, „tu-iip". În timpul zborului nupţial (şovăielnic, cu bătăi de aripi încete şi ţepene) emite un murmur rapid: „tuidi-tuidi"; sunet de alarmă: „tiip". **P**

Prundăraş gulerat mic

Prundăraş gulerat mic *Charadrius dubius* L 16. Cuibăreşte local şi în grupuri mici pe malurile nisipoase şi pietroase ale apelor continentale (rareori pe ţărmuri marine). Nu formează stoluri mari nici în pasaj. În zbor pe aripi, nu are dungă albă; picioare galben-cenuşii şi cioc negricios. Masculul prezintă un cerc galben în jurul ochiului, la femelă fiind mai şters, iar la juvenil aproape absent. Juvenilul nu prezintă pata albă dinapoia ochiului ca acela de prundăraş gulerat mare, iar între creştetul maro şi fruntea albă, prezintă o pată galben-cafenie, aripile sunt complet cafenii. Când se îndepărtează în zbor are un zbor mai sacadat decât al prundăraşului gulerat mare. Sunet de chemare puternic şi sonor, aproape monosilabic, „piu". Zbor nupţial şovăielnic şi cu bătăi de aripi lente (de obicei executat noaptea), asociat cu un strigăt rapid şi puternic: „pri-pri-pri"; emite şi un strigăt asemănător cu al lăstunului de mal („rrererere") şi altul tărăgănat: „prii-o". **OV**

Prundăraş de sărătură

Prundăraş de sărătură *Charadrius alexandrinus* L 16. Cuibăreşte pe ţărmuri nisipoase din SE Europei şi pe lângă lacuri sărate de stepă. Raportat la corp, capul este mare şi are ciocul puternic. Chiar şi de la distanţă coloritul este gri-cafeniu deschis, cu mult alb (dungă neagră întreruptă pe piept). Picioare negricioase (la juvenil pot fi şi gri-maronii). În zbor dungă alburie foarte îngustă pe aripi. La mascul pete negre pe cap, iar la femelă maro. La mascul, din apropiere, se observă creştetul şi ceafa ruginii. Sunetul de chemare răguşit, „biuit", dar emite şi un sunet moale, „uit-uit", ce se poate transforma într-un chicotit; altul mai aspru, „drrt", devenind „dri-i-it" (când pasărea este neliniştită lângă cuib) şi un sunet răguşit, rapid şi prelung, „trerererere" (foarte asemănător cu glasul nupţial al fugaciului de ţărm). **OV**

Pietruş

Pietruş *Arenaria interpres* L 23. Cuibăreşte pe ţărmurile stâncoase şi golaşe, pe pajişti cu porţiuni pietroase şi în zona de tundră. În migraţie şi iarna, apare în număr mic pe plaje nisipoase, terenuri mlăştinoase sau pe ţărmuri, căutând hrană printre algele marine. Rareori apare departe de coastele marine. Penaj de vară inconfundabil, o combinaţie de negru, alb şi maro-roşcat, cioc negru şi picioare roşii. În perioada de cuibărit masculul are un colorit mai strălucitor decât femela. Penajul de iarnă este mult mai şters, brun-negricios cu alb. Juvenilul asemănător cu adultul în penaj de iarnă, penele umerilor negricioase cu margini crem, iar pe piept, pete maro-cenuşii. Se hrăneşte la marginea apei; căutând hrana, întoarce pietrele şi algele marine într-un mod caracteristic, împingându-le cu ciocul. Stă de pază pe pietre înalte; sunetul de alarmă este o serie de sunete stridente, ascuţite, într-un ritm accelerat: „chi-i-chi-i-chichi-chichi". Alte sunete: unul scurt, „chiu" şi altul mai sonor, „tiuc-tiuc". **P**

Prundăraş gulerat mare

♂

♀

juv.

Prundăraş gulerat mic

♂

♀

juv.

♂

♀

Prundăraş de sărătură

juv.

iarna

juv.

Pietruş

vara

♂

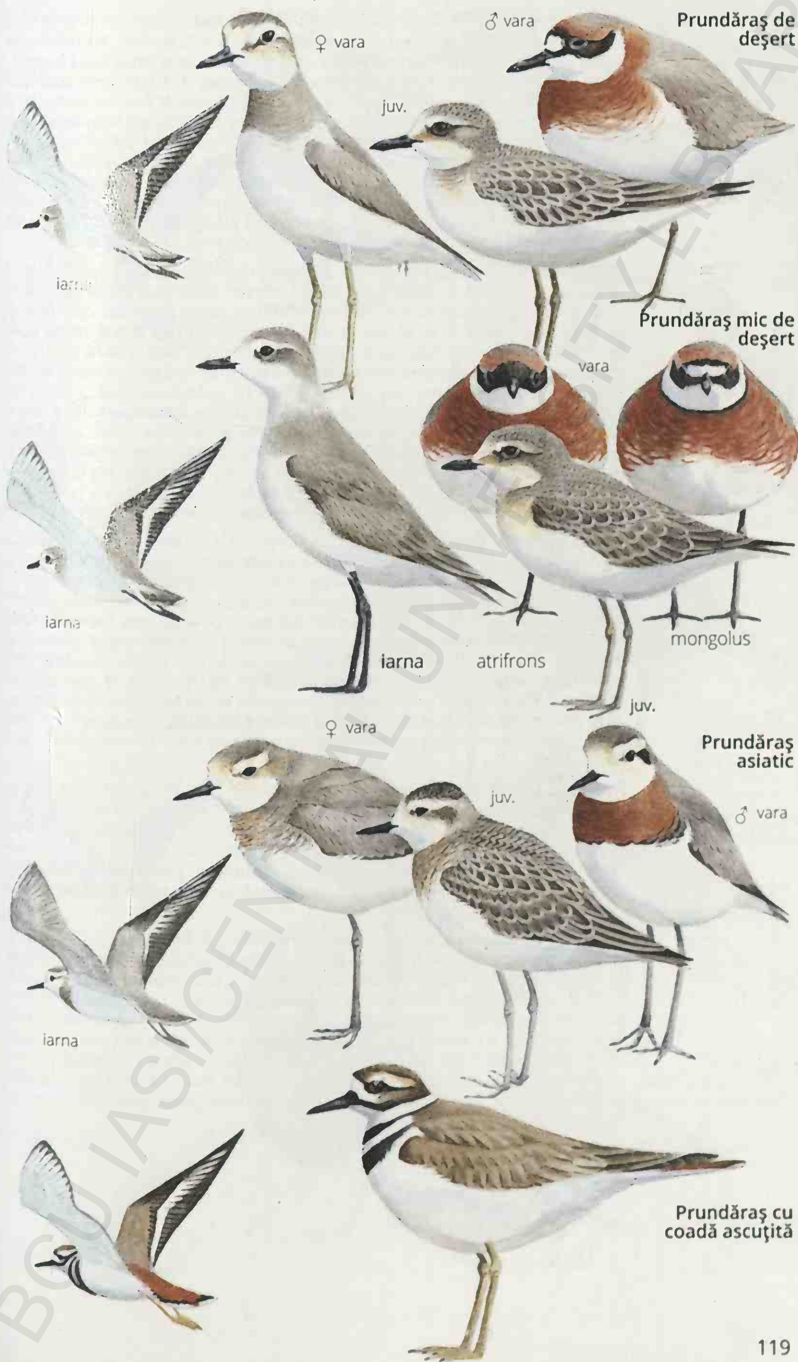

Prundăraş de deşert

Prundăraş de deşert *Charadrius leschenaultii* L 23. Cuibăreşte în V şi S Asiei în deşerturi pietroase şi în stepe sărăturate; în pasaj şi iarna, apare în zone litorale. Oaspete foarte rar în Europa. În penaj de vară, o bandă portocaliu-ruginie pe piept (de lăţime variabilă; de regulă fără tiv negru), adeseori prelungită şi pe umeri, cu dungi negre pe lorum şi pe frunte. Femela are un colorit şters, dunga de pe piept este gri-nisipie şi lipsesc dungile negre de pe cap. Penajul de iarnă şi cel de juvenil similare cu al prundăraşului mic de deşert şi al celui asiatic; spre deosebire de primul, are cioc mai lung şi mai puternic (proporţional mai mare decât al ploierului argintiu), cap mai mare şi picioare mai lungi (în zbor depăşesc coada) de culoare verde-cenuşiu. Faţă de prundăraşul asiatic, dincolo de ciocul mai mare, are faţa inferioară a aripii albă, rectricele externe albe, o dungă albă mai evidentă pe faţa superioară a aripii, bandă gri-cafenie incompletă pe piept (adultul are mijlocul pieptului aproape alb), iar sprânceana albă nu ajunge până înapoia ochiului. Strigătul obişnuit are tonalitate joasă, fiind muzical şi curgător: „trrrrr". **Ac**

Prundăraş mic de deşert *Charadrius mongolus* L 20. Foarte rar în Europa, venind din regiunile alpine din E şi centrul Asiei. Există două subspecii (posibil, specii separate) *mongolus* în E Siberiei şi *atrifons* în Tibet, deosebindu-se între ele după tiparul de pe frunte. Foarte asemănător cu prundăraşul de deşert, fiind mai mic, cu cioc mai scurt şi mai gros, picioare mai scurte, gri închis. Prezintă pete albe pe coadă, care nu este tivită cu negru. În penaj de vară, la ambele sexe, o bandă lată brun-roşcată pe piept, obraji negri şi frunte neagră (*atrifons*) sau cu o pată albă mică deasupra ciocului (*mongolus*). În penaj de iarnă şi juvenil, piept alb cu părţile laterale gri-cafenii (aminteşte de prundăraşul de sărătură, dar este mai mare); faţa şi sprânceana albe. Similar şi cu prundăraşul asiatic, dar în zbor aripa are faţa inferioară albă şi o dungă albă mai lată pe faţa superioară; banda de pe piept incompletă, ciocul mai puternic. Strigăt asemănător cu al prundăraşului de deşert, dar mai scurt, mai tare şi mai sacadat: „citik". **Ac**

Prundăraş asiatic *Charadrius asiaticus* L 20. Cuibăreşte în stepele Asiei; iarna şi în pasaj, întâlnit în savană şi pajişti întinse. Apare foarte rar în Europa. Aspect şi obiceiuri asemănătoare cu ale prundăraşului de munte. În penaj de vară, masculul are o bandă lată portocaliu-ruginie pe piept, tivită în partea inferioară cu o dungă îngustă neagră; femela are un colorit mai şters, cu bandă gri-cafenie pe piept. Spre deosebire de prundăraşul de deşert şi prundăraşul mic de deşert, are capul mai alb (lipsesc benzile negre de pe lorum şi frunte). Penajul de iarnă şi de juvenil foarte asemănătoare cu ale acestor două specii, dar are ciocul subţire, faţa inferioară a aripii cenuşie, iar pe cea superioară o dungă albă scurtă sau chiar absentă; coada aproape complet gri, pe piept o bandă gri-cafenie, lată şi completă; sprânceană albă, evidentă şi lungă până înapoia ochiului. Sunetul de zbor, „cip", adeseori repetat la decolare, amintind de cel al pietruşului.

Prundăraş cu coadă ascuţită *Charadrius vociferus* L 25. Apare foarte rar în V Europei, venind de pe continentul nord-american, unde este o specie foarte comună. Cuibăreşte pe câmpii, preferă acelaşi tip de habitat ca nagâţul în Europa. Este un prundăraş mare, cu dungă neagră dublă pe piept. În zbor se recunoaşte uşor după dunga albă evidentă de pe faţa supraalară, coada lungă şi târtiţa maro-roşcate. Strigăt înalt, „chil-dii" (având aceeaşi tonalitate ca la juvenilul de ciuf de pădure). **Ac**

Prundăraş de deşert
♀ vara
♂ vara
juv.
Prundăraş mic de deşert
vara
iarna
iarna
atrifrons
mongolus
juv.
Prundăraş asiatic
♀ vara
juv.
♂ vara
iarna
Prundăraş cu coadă ascuţită

Ploier argintiu

Ploier argintiu *Pluvialis squatarola* L 29. Cuibăreşte în tundra arctică. Iernează pe coastele mlăştinoase şi nisipoase din V şi S Europei, NV Africii. De obicei apare solitar sau în grupuri mici, niciodată compacte (chiar dacă în pasajul de primăvară poate forma stoluri mari). Întâlnit rareori în interiorul continentului. Adulţii în penaj de vară sunt mult mai pestriţi decât ploierul auriu: mai mult alb pe frunte şi laturile pieptului, iar negrul de pe abdomen se întinde până sub aripi; ciocul mai mare. Ca şi la ploierul auriu, femela are colorit mai puţin contrastant. Penajul de juvenil seamănă cu cel de iarnă al adultului, fiind cenuşiu, uşor gălbui (mai deschis decât la ploierul auriu). În zbor târtiţa şi coada albe, cu câteva linii negre spre vârf, o dungă albă pe faţa superioară a aripii şi tectricele axilare negre. Strigătul este un fluierat plângăreţ, trisilabic; când este agitat, două variaţii: „pi-u-i" şi „pli-u-i" (nota mijlocie fiind mai joasă). **P**

Ploier auriu

Ploier auriu *Pluvialis apricaria* L 27. Specie clocitoare comună pe terenuri mlăştinoase, mocirle şi turbării din nordul extrem al Eurasiei, apare mai rar în sudul arealului. În pasaj şi iarna, apare pe arături, pajişti şi păşuni, ocazional şi pe terenuri noroioase; de regulă în stoluri compacte (chiar foarte mari), adeseori alături de nagâţ. Zbor rapid şi viguros; în migraţie, stoluri în formă de „V" arcuit. La populaţiile nordice penajul de vară este mai contrastant decât la cele sudice. În penaj de iarnă dispare negrul de pe partea ventrală a corpului. Juvenilul este cafeniu-gălbui. În zbor dungă alburie pe faţa superioară a aripii, dar târtiţa şi coada sunt întunecate, iar tectricele axilare albe. Emite un fluierat prelung, melancolic, cu intensităţi variate: „pi-ii" şi „plu-ih". Zbor nupţial cu bătăi uşoare ale aripilor rigide, asociat cu un piuit ascuţit, melancolic, ritmic: „plii-ii-i, plii-ii-i, plii-ii-i", adeseori urmat de un tril ondulat, repetat: „pir-piui-rlia, pir-piui-rlia, pir-piui-rlia" (acest tril este auzit şi în migraţie). Sunet de chemare, „ţii, ţii". **P**

Ploierul auriu din Pacific *Pluvialis fulva* L 24. Oaspete rar din Asia arctică şi Alaska, în estuare, pe terenuri mâloase. Foarte asemănător cu ploierul auriu, dar este mai mic şi mai zvelt, picioarele mai lungi (depăşind marginea cozii în zbor), ciocul mai lung şi aripile mai înguste. Penajul de vară al adultului asemănător cu al ploierului auriu, dar are mai mult negru pe abdomen, flancurile fiind negre sau cu dungi negre şi albe, iar subcodalele aproape negre; spate mai pestriţ. Şi juvenilul foarte asemănător ploierului auriu. În toate penajele, faţa inferioară a aripii cenuşie şi tectricele axilare gri. Foarte dificil de deosebit de ploierul auriu american (vezi mai jos). În migraţie emite un şuierat asemănător cu al fluierarului negru, „ciu-it", sau unul similar prundăraşului gulerat mare, „tu-iip". Un sunet de chemare trisilabic, „tiu-li-liu" şi numeroase sunete similare ploierului auriu.

Ploierul auriu american *Pluvialis dominica* L 26. Vizitator foarte rar din America de N. Asemănător cu ploierul auriu din Pacific având faţa subalară cenuşie, dar este puţin mai mare, cu aripi mai lungi, cioc şi picioare mai scurte. În penaj de vară adultul are mai mult negru pe flancurile corpului (ca la ploierul argintiu) şi pe subcodale. Juvenilul este mai cenuşiu, cu creştet mai întunecat şi sprânceană albă (ca la prundăraşul de munte). Sunete asemănătoare cu ale celui din Pacific.

Prundăraş de munte

Prundăraş de munte *Charadrius morinellus* L 23. Cuibăreşte pe mlaştini şi pajişti umede muntoase, bogate în licheni şi grohotişuri, în N Europei şi insular în Alpi şi Carpaţi. În migraţie apare rar pe câmpii şi ocazional în zone de coastă. Femela este mai mare şi mai intens colorată decât masculul, ea execută şi dansul nupţial. Juvenilul are pieptul şi abdomenul crem-gălbui, sprânceană albă foarte evidentă şi o bandă albă pe piept; spatele ocru-ruginiu pe fond negricios. Masculul care cloceşte nu se teme de om. Femelele zboară la înălţimi mari, emiţând un sunet înalt, în serii lungi: „puit, puit, puit, puit". La decolare, un sunet asemănător cu al fugaciului de ţărm, „chiirrr", iar în migraţie, „puit, puit..." sau un sunet disilabic „pi-iur". **OV**

Ploier argintiu
♀
♂
juv.
juv.

Ploier auriu
♀
♂
juv.
juv.

Ploierul auriu
din Pacific
Ploierul auriu
american
juv.
juv.
juv.
juv.

Prundăraş de
munte
♀
♂
juv.
juv.

Fugaci (familia Scolopacidae)

Limicole mici, destul de bondoace, cu gât și picioare scurte, cioc relativ lung. Majoritatea cuibăresc în zona arctică; pasajul de primăvară în aprilie-mai, cel de toamnă în iulie-octombrie. Adeseori apar în stoluri mari, mixte (alături de prundărași), în special de-a lungul coastelor.

Fugaci de mare

Fugaci de mare *Calidris maritima* L 20. Specie clocitoare rară pe pietrouri înalte montane; în zona arctică, până la țărmul mării. Iernează în grupuri mici, pe coaste stâncoase. Evident mai mare decât fugaciul de țărm. Are cel mai întunecat colorit dintre fugaci: penaj de iarnă uniform, gri ca ardezia, cu picioarele (scurte) și baza ciocului (vizibilă de la mare distanță) galben-portocaliu; penaj de vară mai viu colorat, gri închis și ruginiu-maroniu, cu picioare gri-maronii. Strigătul cel mai cunoscut este puternic și plin, adeseori dublu, „cuit" sau „cuit-it". Sunet de alarmă ca un râset, „pu-pu". În zbor nupțial, un strigăt monoton și repetat, asemănător cu al fugaciului de țărm: „triii-triii-triii-triii...", adeseori combinat cu un sunet strident și răgușit, ca un bâlbâit sau hohot, „che-uic-uic-uiuiuiuiui-ui-ui".

Fugaci roșcat

Fugaci roșcat *Calidris ferruginea* L 19. Cuibărește în tundra siberiană. În pasajul de toamnă, apare destul de rar, dar regulat, printre fugacii de țărm și fugacii mici. În pasajul de primăvară urmează o rută mai estică, fiind rar în V Europei. Cioc arcuit în jos. În penaj de vară, adultul inconfundabil, maroniu-roșcat (o nuanță mai închisă decât la fugaciul mare), dar acest colorit este văzut foarte rar în afara zonei de cuibărit. În pasajul de primăvară colorit estompat de bordurile albe ale penelor, iar în pasajul de toamnă, obrajii și gâtul sunt crem-cenușii, pieptul și abdomenul păstrând o nuanță ruginie. Juvenilul (observat mai frecvent) seamănă cu cel de fugaci de țărm, dar ușor mai mare și mai zvelt, cu picioare mai lungi, cioc mai lung și mai drept; laturile gâtului și pieptului (cu nuanțe portocalii) mai deschise și mai puțin pestrițe, sprânceană albă mai evidentă, ca și bordurile penelor de pe partea superioară a corpului. În zbor târtița albă are aripile mai lungi, iar bătăile de aripi mai iuți, ca ale bătăușului. Strigătul: „ciirit", ca un ciripit scurt și clar, mai nervos decât al fugaciului de țărm. **P**

Fugaci de țărm

Fugaci de țărm *Calidris alpina* L 18. Cuibărește rar și local în Europa, pe terenuri mlăștinoase, inclusiv mlaștini sărate (subspecia *schinzii*). În migrația de toamnă, stoluri mari și compacte dinspre tundra siberiană (subspecia *alpina*) apar de-a lungul coastelor joase, pe lacuri, bălți și mlaștini interioare. În penaj de vară, adultul are o pată neagră pe abdomen; penaj de iarnă gri-cafeniu deschis pe fața superioară și alb pe cea ventrală, gât cenușiu deschis, cu șiruri de pete mai închise. Cioc destul de lung și cu vârful curbat. Juvenilul are un colorit mai contrastant pe fața superioară (similar fugaciului mic) și flancuri puternic pătate cu gri. Sunet de chemare: un fluierat nazal, „ciiirrr", dar stolurile care se hrănesc emit un sunet înalt, „biip, biip...". Zborul nupțial începe cu un strigăt trist, „uirr, uirr..." și se continuă cu un tril încordat, în crescendo, „riuii-riuii...", încheindu-se ușor, ca un ecou, „riuriuriuriu...". **P**

Prundaș de nămol

Prundaș de nămol *Limicola falcinellus* L 16,5. Cuibărește rar în smârcuri și mlaștini turboase. În pasaj, rar. Tăcut și sperios. Aspect asemănător juvenilului de fugaci de țărm dar ușor mai mic și mai închis. Pe spatele negricios, dungi înguste ca la becațină. Pe creștet, dungi întunecate evidente; sprânceana albă evidentă, dublată de o dungă neagră tivită cu una albă, subțire. Cioc destul de lung, cu vârful ușor arcuit. În zbor dungă alburie, aproape ștearsă pe fața supraalară. Coada și târtița ca la fugaciul de țărm. Juvenilul similar adultului în penaj de vară, penele de pe fața superioară a corpului au margini alburii mai late, iar pe flancuri, lipsesc petele în formă de „V". Penaj de iarnă similar fugaciului de țărm, cu partea superioară a corpului gri-cafenie, cu o pată negricioasă la încheietura aripii și mai mult alb pe cap. Strigătul este un fluierat mai sec, mai ascuțit și mai strident decât al fugaciului de țărm, asemănându-se puțin cu al lăstunului de mal: „cirric". Strigăt nupțial zumzăitor și ritmic. În zbor emite și un sunet distinct, „tit". **P**

iarna
Fugaci de mare
vara
iarna
juv.

iarna
Fugaci roşcat
vara
juv.
juv.

Fugaci de ţărm
iarna
vara
juv.
juv.

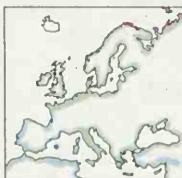

iarna
vara
juv.
juv.
Prundaş de nămol

Fugaci mare

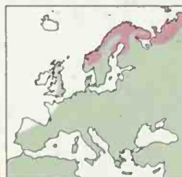
Fugaci mare *Calidris canutus* L 25. Specie arctică. Iernează în estuare mari nisipoase sau mlăştinoase, formând uneori stoluri uriaşe. În pasaj, trece în stoluri mici de-a lungul coastelor (rareori, în interiorul continentului), adeseori alături de fugaciul de ţărm. Mult mai mare decât acesta din urmă (talie similară fluierarului cu picioare roşii), dar comportament tipic de fugaci. Corp masiv şi robust, cioc destul de scurt. În penaj de vară, adultul are partea ventrală roşu-arămie. În penaj de iarnă, faţa superioară este gri deschis, cu „solzi" fini (penele aripilor gri-negricioase tivite cu alb). Juvenilul asemănător cu adultul în penaj de iarnă, dar pe partea superioară a corpului este mai deschis şi are „solzi" mai evidenţi, iar pieptul are nuanţe de crem-gălbui. Târtiţă gri deschis şi pestriţă, în toate tipurile de penaj. Strigăt ca un chiţăit bisilabic, uşor nazal, „niu-niu, niu-niu". Strigăt nupţial uşor asemănător cu cel al culicului: „cu-chiuii". **Ac**

Nisipar

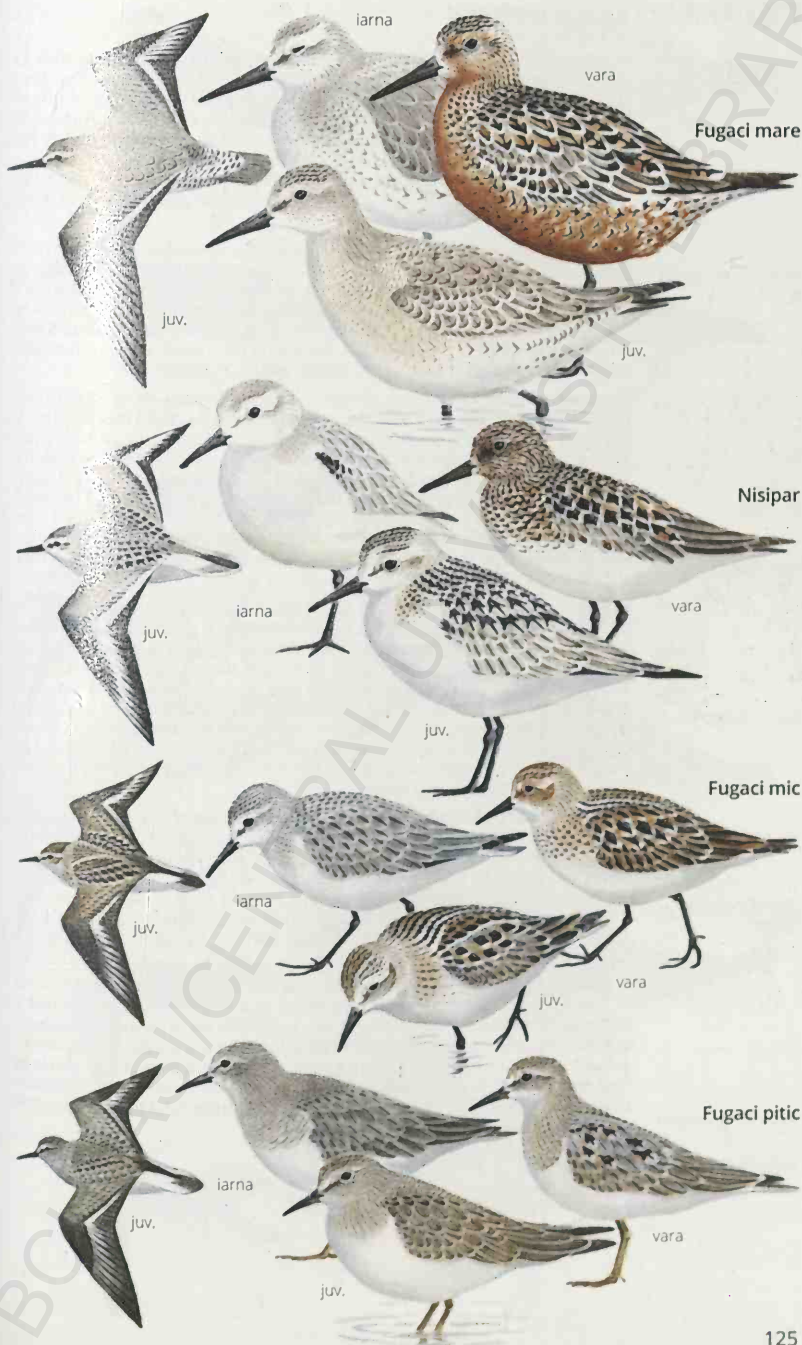
Nisipar *Calidris alba* L 18. Specie arctică. Iernează pe ţărmurile nisipoase din V şi SV Europei, de regulă în stoluri monospecifice. Specialist în zboruri deasupra talazurilor mării. Majoritatea migrează prin jumătatea vestică a Europei (mai, respectiv, iulie-octombrie). Deosebit de activ, zburătăcind tot timpul de colo-colo. Puţin mai mare şi mai masiv decât fugaciul de ţărm. În penaj de iarnă, colorit foarte deschis, cu negru la încheietura aripii. Şi juvenilul evident mai deschis decât alţi fugaci, dar faţa superioară este viu colorată cu negru şi galben-ruginiu; două pete mici pe laturile gâtului. Cioc drept şi relativ scurt. Picioare negre. În zbor pe faţa superioară a aripii, o dungă albă mai lată decât la alţi fugaci. În penaj de vară, adultul pestriţ, negru-cenuşiu cu maro-ruginiu, abdomenul este alb. În pasajul de primăvară coloritul este mai deschis datorită marginilor albicioase ale penelor. Strigăt scurt, „clit". **P**

Fugaci mic

Fugaci mic *Calidris minuta* L 14. Cuibăreşte în tundra siberiană. În pasajul de primăvară alege ruta estică, în cel de toamnă este destul de comun pe terenuri mlăştinoase şi plaje nisipoase, de obicei printre fugacii de ţărm. Este mai mic şi are ciocul mai scurt decât aceştia, fiind mai activ şi mai agitat. Dimensiuni similare fugaciului pitic, dar comportament şi aspect diferite. Picioare negricioase. Juvenilii (cei mai numeroşi în timpul migraţiei) au mai mult alb pe cap, sprânceană albicioasă mai evidentă, o nuanţă cafeniu-ruginie pe marginile laterale ale pieptului, spate foarte colorat (cafeniu-ruginiu şi negru), cu două linii albe longitudinale pe scapulare care formează un „V" dorsal alb. Adultul are mai mult ruginiu pe obraz şi piept (vezi şi la nisipar). Toamna, penaj mai şters: cafeniu-gălbui pe obraji şi piept, iar pe partea dorsală, pete negricioase formate de penele scapulare. Strigăt foarte subţire şi înalt: „tit". Strigăt nupţial (pe sol sau în zbor) slab, şuierător: „ţi-ţi-ţi-ţi...", repetat de multe ori, însoţit de un tril foarte clar, „ţir-ir-ir" (mai sacadat decât al fugaciului pitic). Sunetul de chemare: „tit-tit", adeseori repetat din ce în ce mai iute. **P**

Fugaci pitic

Fugaci pitic *Calidris temminckii* L 13,5. Cuibăreşte pe malurile nisipoase ale lacurilor şi râurilor din regiunile muntoase nordice, de obicei deasupra limitei superioare a pădurii (o populaţie mică şi în Scoţia). În migraţie, destul de frecvent atât primăvara, cât şi toamna. Adeseori poposeşte în grupuri mici, omogene şi în locuri mai puţin deschise decât alţi fugaci; de exemplu, pe lângă bălţi mici, noroioase pe păşuni. Tăcut şi sfios. Se mişcă având o postură mai ghemuită decât fugaciul mic şi astfel corpul pare mai lung. Coloritul aminteşte de fluierarul de munte: partea dorsală, gâtul şi partea superioară a pieptului gri-cafenii. Picioare gri-maronii. Adultul are pete negre dispersate pe spate, care lipsesc la juvenil. Spre deosebire de fugaciul mic, se ridică la înălţime imediat după decolare, iar când sunt în alertă, păsările au un zbor mai dezordonat şi cu bătăi de aripi mai iuţi. Strigăt înalt, curgător, „ţirrr-ţirrr...". În zbor nupţial masculul execută un zbor staţionar (la 5-10 m înălţime), fluturând aripile foarte ridicate şi emite un ciripit interminabil, rapid, înalt şi ţârâitor, „titititititi...". **P**

iarna
vara
Fugaci mare
juv.
juv.
Nisipar
iarna
juv.
vara
juv.
Fugaci mic
iarna
juv.
vara
juv.
Fugaci pitic
iarna
juv.
vara
juv.

Fugaci mici ce apar accidental

Fugaci mititel *Calidris minutilla* L 13. Vizitator foarte rar, venind din America de N. Dimensiuni mici (adevăratul „pitic" al genului Calidris), cioc subţire şi negru, (vârf uşor îndoit în jos); creştet negricios şi spate întunecat, fără „solzi" evidenţi, dar cu linii deschise subţiri (cele superioare se pot uni în formă de „V" ca la fugaciul mic) şi picioare de la galben-murdar la verde-cenuşiu. Lorum negricios. Sprânceană albicioasă, uşor bifurcată. Frunte albicioasă. În zbor o dungă alburie ştearsă pe faţa superioară a aripii. Întâlnit în acelaşi habitat ca fugaciul pitic. Strigăt înalt, distinct, „priip" sau bisilabic „cru-ip", apropiat de al fugaciului pitic.

Fugaci cu degete lungi *Calidris subminuta* L 14. Oaspete foarte rar din E Asiei. Mic, cu picioare galben-măslinii, asemănător cu fugaciul pitic şi cel mititel. Tibia şi degetele foarte lungi, mers cu un ritm moderat. Uneori, baza mandibulei inferioare este colorată mai deschis decât restul ciocului negricios. Coloritul gri-maroniu de pe creştet şi frunte ajunge până la baza ciocului. Ceafa are o nuanţă evident mai deschisă. Penele de pe creştet, umeri şi remigele terţiare au marginile maro-ruginii. Strigăt ascuţit, curgător, „cirrrp".

Fugaci semipalmat *Calidris pusilla* L 14. Oaspete foarte rar din America de N. Asemănător cu fugaciul mic, dar este mai mare, cu ciocul mai puternic şi la fel de scurt, lorum şi obraji de culoare închisă; sprânceană albicioasă. Partea dorsală este uşor maro-ruginie, cu aspect „solzos" destul de uniform şi nu prezintă pete albe evidente în formă de „V". La juvenil, scapularele nu au pete mari întunecate ca la fugaciul mic, culoarea închisă fiind dată de dungi închise verticale şi petele întunecate „semilunare". Laturile pieptului sunt crem-cenuşii, cu pete mărunte mai mult sau mai puţin extinse. Picioare negricioase, cu membrană interdigitală foarte scurtă (ca ale fugaciului vestic). Strigăt scurt, subţire şi bâzâitor, „ciriuup".

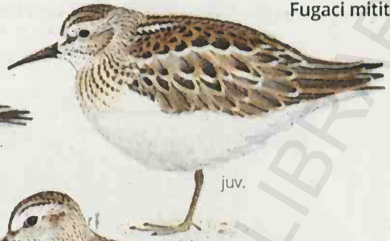
Fugaci vestic *Calidris mauri* L 15,5. Oaspete foarte rar în Europa din America de N sau E Asiei. Talia între cea a fugaciului mic şi a prundaşului de nămol. Picioare negricioase, cu membrană interdigitală scurtă, ca la fugaciul semipalmat. Cioc lung, cu vârful uşor curbat în jos spre deosebire de fugaciul semipalmat. Aripi destul de scurte; privit din faţă, pare masiv. Juvenilul mai colorat, are spatele şi scapularele superioare brun-roşcate, în contrast cu scapularele inferioare şi tectricele alare cenuşii. Obraji deschis coloraţi, lorum îngust, întunecat. Penaj de iarnă gri deschis, cu dungi distincte pe creştet şi pe părţile laterale ale pieptului. Strigăt subţire şi foarte înalt, amintind de fugaciul cu târtiţă albă, dar mai scurt.

Fugaci cu târtiţă albă *Calidris fuscicollis* L 17. Oaspete rar din America de N. Talie şi siluetă similare cu ale fugaciului lui Baird, ciocul fiind mai scurt şi mai drept, aripile evident mai lungi (pe sol depăşesc coada). Corp zvelt, cu postură orizontală pe sol. În penaj de vară, adultul prezintă striuri fine pe flancuri, iar pe partea dorsală, pete ruginii şi târtiţă albă. În zbor o dungă albicioasă ştearsă pe faţa superioară a aripii. În penaj de iarnă, culoarea spatelui devine cenuşiu, păstrând urme ale striurilor de pe flancuri. Strigăt de zbor subţire şi strident: „ţiit".

Fugaciul lui Baird *Calidris bairdii* L 16. Oaspete foarte rar din America de N. Foarte asemănător cu fugaciul cu târtiţă albă, având corpul mai alungit şi postură mai orizontală, cu cioc drept, mai subţire. În penaj de vară adultul este gri-maroniu, asemănător cu fugaciul pitic. Juvenilul are obrajii cenuşii-cafenii şi striuri din pete negricioase mici pe piept, flancuri fără pete, iar penele de pe faţa dorsală a corpului au aspect de solzi, cu pete întunecate şi margini albicioase. Târtiţă întunecată, o dungă ştearsă pe faţa superioară a aripii şi picioare negricioase. Strigăt strident, „criip".

Fugaci mititel

Fugaci cu degete lungi

Fugaci semi-palmat

Fugaci vestic

Fugaci cu târtiță albă

Fugaciul lui Baird

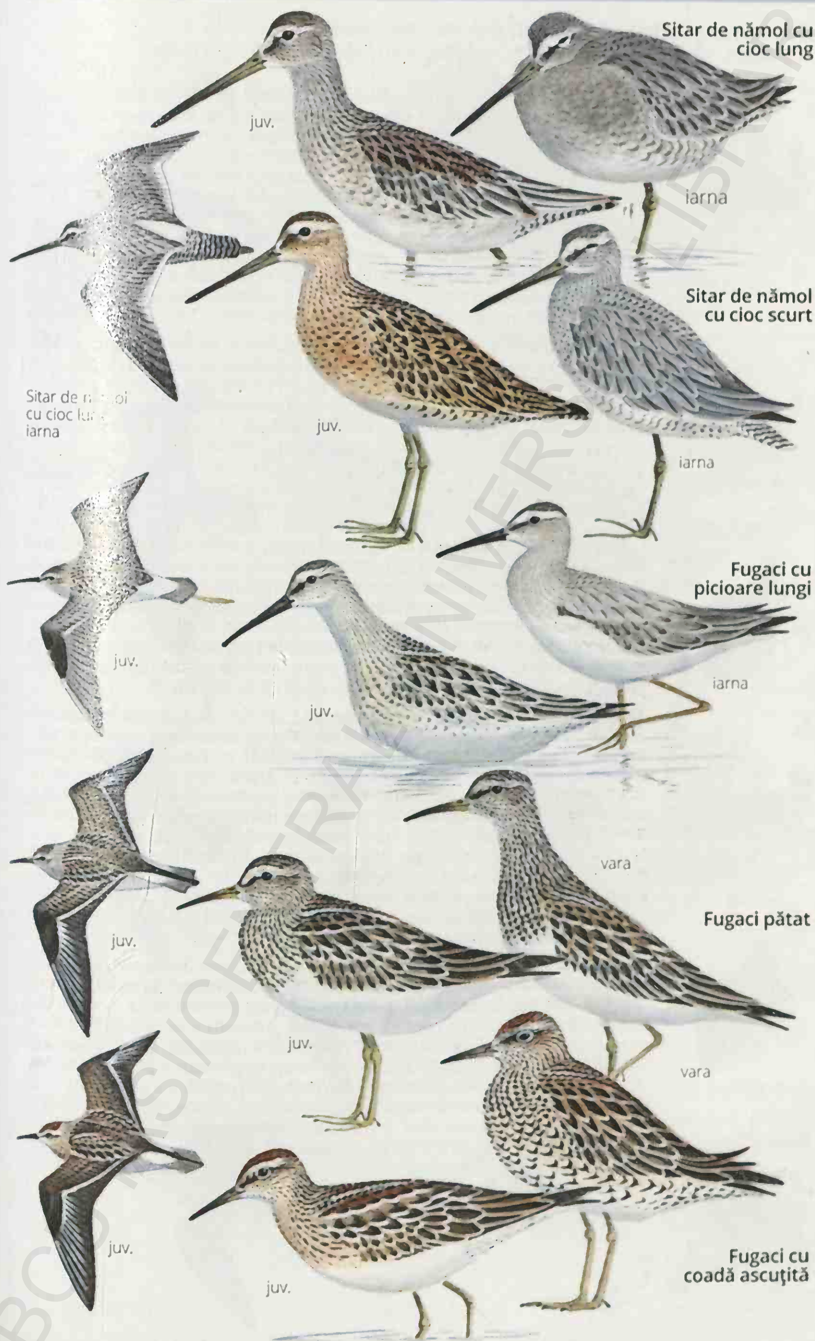
Sitar de nămol cu cioc lung *Limnodromus scolopaceus* L 30. Oaspete din E Siberiei sau America de N. Corp masiv, cioc foarte lung (ca la becaţine) şi picioare de lungime medie. În zbor pe târtiţă dungi ondulate şi o bandă albă pe spate ca la fluierarul negru. Remigele secundare au vârfurile albicioase. Foarte asemănător cu sitarul de nămol cu cioc scurt; în penaj de iarnă fiind aproape imposibil de deosebit pe teren, dar dungile închise de pe rectrice sunt mai late decât cele albe intercalate. Este puţin mai mare şi are cioc mai lung. Penaj de vară roşu-cărămiziu pe partea inferioară a corpului, cu pete întunecate grosiere pe flancuri şi laturile gâtului. Juvenilul se deosebeşte de cel de sitar de nămol cu cioc scurt prin partea ventrală a corpului cenuşie, remigele terţiare uniform întunecate şi supraalarele mari cu margini înguste albicioase. Se recunoaşte uşor după strigătul subţire şi ascuţit, asemănător cu al scoicarului, „chiic", emis simplu sau în serii. Apare pe maluri mâloase, în habitatul becaţinelor.

Sitar de nămol cu cioc scurt *Limnodromus griseus* L 29. Oaspete foarte rar din America de N. Foarte asemănător cu sitarul de nămol cu cioc lung, fiind puţin mai mic şi cu cioc mai scurt. În zbor dungile închise de pe coadă sunt mai înguste, având aceeaşi lăţime ca cele albe. În penaj de vară ventral este roşu-portocaliu deschis, cu abdomenul albicios şi pete mai rare pe flancuri. Iarna se recunoaşte după dungile de pe coadă şi lungimea ciocului. Juvenilul are partea ventrală în nuanţe mai calde (crem şi cafeniu-cenuşiu deschis), iar remigele terţiare şi supraalarele interne au dungi foarte evidente (vezi specia anterioară). Se identifică uşor după strigătul rapid şi continuu, „tururu" (nu este trisilabic întotdeauna). Preferă plajele nisipoase, dar apare şi în zone mlăştinoase.

Fugaci cu picioare lungi *Calidris himantopus* L 21,5. Oaspete foarte rar din America de N. În penaj de vară partea inferioară a corpului este complet dungată şi are o pată roşu-ruginie înapoia ochiului. În penaj de iarnă şi de juvenil, în zbor, târtiţa este albă, dar albul nu se prelungeşte pe spate şi partea inferioară a corpului este de culoare deschisă, fără dungi. Picioare verzi-cenuşii, relativ lungi, iar vârful ciocului îndoit în jos. Comportament asemănător cu al sitarilor de nămol. Strigătul este un fluierat monosilabic, jos uşor răguşit.

Fugaci pătat *Calidris melanotos* L 19–22. Oaspete rar, dar apare regulat din America de N şi Siberia. Evident mai mare şi cu cioc mai scurt decât fugaciul de ţărm, masculul fiind vizibil mai mare decât femela. Când este neliniştit, foarte asemănător cu bătăuşul ca formă şi postură (cu gât mai lung). Coloritul părţii superioare a corpului similar fugaciului mic. Piept gri-maroniu deschis, cu striuri evidente, net delimitat de abdomenul alb. Picioare galben-maronii sau galben-verzui. Adeseori baza ciocului cafenie. Aripi destul de lungi, cu o dungă ştearsă pe faţa superioară. Apare în mlaştini. Când se ridică în zbor, zboară în zig-zag ca becaţinele, cu bătăi de aripi iuţi. Strigăt puternic, „drriup", asemănător cu al fugaciului roşcat. **Ac**

Fugaci cu coadă ascuţită *Calidris acuminata* L 20. Oaspete foarte rar din NE Siberiei. Comportament şi aspect asemănătoare cu ale fugaciului pătat, dar limita dintre pieptul dungat şi abdomenul alb este difuză şi nu contrastantă. În penaj de vară creştetul maro-roşcat, cu dungi închise, sprânceana albă, distinctă şi o linie neagră în spatele ochiului; pe gât dungi întunecate, iar pe piept şi flancurile corpului, numeroase pete cenuşii în formă de vârf de săgeată pe un fond galben-ruginiu. În penaj de iarnă coloritul este mai şters, petele fiind mult atenuate. Juvenilul prezintă mai puţine dungi pe partea inferioară a gâtului şi pe laturile pieptului, colorate în ocru-galben. Cioc gri-negricios. Picioare galben-murdare. Strigăt slab, metalic: „uip".

Sitar de nămol cu
cioc lung
juv.
iarna
Sitar de
cu cioc
iarna
juv.
Sitar de nămol
cu cioc scurt
iarna
Fugaci cu
picioare lungi
juv.
juv.
iarna
vara
Fugaci pătat
juv.
juv.
vara
juv.
juv.
Fugaci cu
coadă ascuţită

Becaţine şi sitari de pădure (familia Scolopacidae)

Populează mlaştini şi păduri umede. Picioare scurte, cioc foarte lung şi drept.

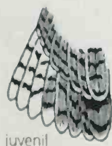
Sitar de pădure

Sitar de pădure *Scolopax rusticola* L 36. Specie comună în păduri umede, cu rarişti, în nord, inclusiv în cele de mesteacăn. Pe sol are aspect de galinacee, cu corp bondoc şi picioare scurte. Decolează cu un zgomot uşor al aripilor, apărând ca o „umbră” brun-roşcată printre arbori. Specie migratoare nocturnă. Primăvara şi la începutul verii, masculul execută zbor nupţial în zori şi în amurg. Zboară pe deasupra copacilor, cu bătăi lente de aripi, dar cu viteză potrivită şi emite sunete înăbuşite, gâfâite: „orrr-orr-orr”, urmate de un piuit exploziv „psip”; ciocul lung este îndreptat oblic în jos. Adeseori doi masculi se urmăresc foarte acerb, scoţând un ciripit zgomotos, „plip-plip-plip”. Când femela se îndepărtează de lângă pui, se ridică în zbor fluturând aripile, cu partea posterioară a corpului „atârnând” şi emite un strigăt asemănător cu al gaiţei. Poate transporta puii în zbor, ţinându-i strâns între picioare. **P, OV**

Becaţină mare

Becaţină mare *Gallinago media* L 29. Cuibăreşte, relativ frecvent, pe terenuri umede şi mlăştinoase, din zona înaltă în N Europei, respectiv la altitudini mai joase în E Europei. A înregistrat un declin accentuat ca urmare a vânătorii excesive. În migraţie preferă terenuri mai uscate decât becaţina comună. Execută zboruri la înălţimi de 4-6 m, uneori asociate cu sunete aspre şi răguşite: „eci-eci-eci”, foarte diferite de cele ale becaţinei comune. Zbor în linie dreaptă cu bătăi de aripi iuţi; nu se ridică drept în sus şi nu rămâne mult timp în aer. Pare mai masivă decât becaţina comună, având rectricele marginale albe. În zbor silueta pare mai alungită, cu cioc proporţional mai scurt şi mai puţin înclinat, iar pe partea ventrală are dungi mai evidente; pe faţa supraalară, dungă negricioasă evidentă, iar tectricele primare au vârfurile albe, rezultând o linie albă îngustă (absentă la becaţina comună), dar lipseşte marginea posterioară albă a aripii. În serile de primăvară timpurie, execută jocuri nupţiale în grup: stă dreaptă, îşi mişcă pieptul în sus şi înainte, deschizând larg ciocul şi etalându-şi rectricele albe, mişcări asociate cu un ciripit în serii rapide, înalte, crescătoare şi descrescătoare („flecăreală”) şi o altă serie de note scurte şi zgomotoase (ca o minge de tenis de masă!), care se termină cu sunete plângăcioase şi vâjâitoare (pot fi auzite la o distanţă de 300 m). **P**

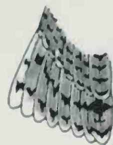

juvenil

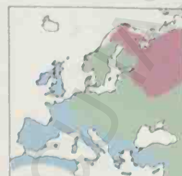

Becaţină comună

Becaţină comună *Gallinago gallinago* L 25. Specie comună în regiunile mlăştinoase şi pe bălţi. Foarte activă noaptea. Se ascunde în vegetaţie, adeseori în grupuri mici şi zboară la distanţă de 10-15 m. Decolare rapidă (parcă ar fi catapultată!), asociată cu un sunet nazal, aspru. Zbor rapid, în zig-zag, cu bătăi violente de aripi, la înălţimi mai mari şi pe distanţe mai lungi decât becaţina mare. Abdomenul albicios şi vârfurile remigelor albe, aripa având colorit uniform. Adeseori stă pe locuri înalte şi emite un strigăt puternic, „tic-a-tic-a” sau câteva note rapide, „iac-iac-iac-iac”. În timpul zborului nupţial, masculul se lansează în picaje abrupte, asociate cu un sunet ca de buhai, dar ondulat, produs prin vibrarea rectricelor externe în vârtejul de aer. Masculul execută şi un zbor nupţial silenţios, la înălţime mai mică, bătăile scurte de aripi fiind urmate de tumbe acrobatice. **P, OV**

maximum alb

Becaţină mică

Becaţină mică *Lymnocryptes minimus* L 20. Specie destul de comună în mlaştini din nord. În pasaj şi iarna, pe mlaştini cu smocuri de iarbă, pe terenuri agricole etc. Suportă apropierea omului, decolând doar la 1–1,5 m distanţă. Zbor mai fluturat, nu atât de exploziv şi dezordonat ca la becaţina comună. În zbor are dimensiuni mici, cioc evident mai scurt, gât mai ridicat şi coadă ascuţită. De obicei tăcută sau emite un strigăt slab. Adeseori din zbor revine repede la sol. Pe spate are dungi evidente şi două linii galben-aurii, iar de pe creştet lipseşte linia mediană albicioasă. Zbor nupţial executat în nopţile albe boreale, la înălţime: zbor ondulat, ascendent şi descendent, cu bătăi de aripi nu foarte ample, urmat de un picaj abrupt, asociat cu un sunet înalt, „polop-polop” (ca un cal în galop!). Femela scoate un sunet dizarmonic, ca al unei broaşte, „cherrr”. **P**

zbor nupțial

Sitar de pădure

dans nupțial

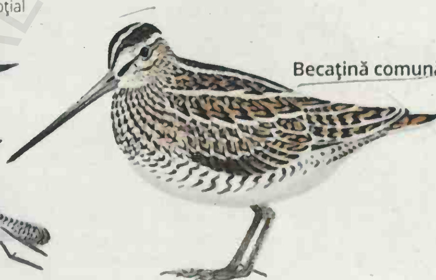
Becațină mare

picaj nupțial

Becațină comună

Becațină mică

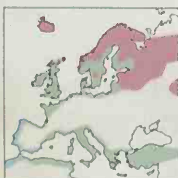
Culici şi sitari de mal (familia Scolopacidae)

Dimensiuni mari, colorit pestriţ, cafeniu sau cenuşiu, cu picioare lungi şi cioc lung curbat (genul *Numenius*) sau drept (genul *Limosa*). Sexele sunt asemănătoare.

Culic mare

Culic mare *Numenius arquata* L 56. Cuibăreşte destul de des pe coaste cu dune nisipoase întinse şi uscate, câmpii şi pajişti, mlaştini şi bălţi. În migraţie şi iarna, apare pe coaste, lacuri mlăştinoase şi câmpii. Dimensiuni comparabile cu ale pescăruşilor. Zvelt şi înalt, cioc foarte lung şi curbat in jos (femela are ciocul vizibil mai lung decât masculul, iar juvenilul, relativ scurt). Colorit pestriţ cafeniu-cenuşiu, cu târtiţa albă, prelungită într-un triunghi alb pe spate. Spre deosebire de culicul mic, nu are dungi întunecate peste ochi şi pe creştet, ci doar o sprânceană crem, slab diferenţiată. În zbor gâtul retras între umeri şi bătăi de aripi rare, amintind de un pescăruş. Destul de timidă. Strigăt de alarmă intens, dur şi răguşit: „cuu-uu-uu-uu". Sunet de chemare puternic, prelung şi melodios, ca un fluierat, „cuu-li"; în migraţie, sunete mai energice, „chiuii-chiuii-chiu". În zbor nupţial flutură din aripi (silenţios), ridicându-se brusc, apoi alunecă în jos, cu un strigăt trist şi reţinut, „uuu-ip", care creşte în intensitate şi ritm, combinându-se într-un tril clar, plin, voios, ritmic. **OV**

Culic mic

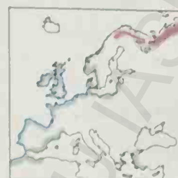
Culic mic *Numenius phaeopus* L 40. Cuibăreşte în regiuni montane din nord, pe terenuri mlăştinoase, cu vegetaţie arbustivă scundă. În timpul pasajului, apare pe ţărmuri mlăştinoase şi stâncoase, câmpii, terenuri cu vegetaţie arbustivă scundă (consumă fructe de pădure), adeseori împreună cu culicii mari. Spre deosebire de aceştia este evident mai mic, cioc mai scurt şi creştet maro cu o dungă centrală crem, o dungă întunecată peste ochi şi zbor cu bătăi de aripi vizibil mai rapide. Strigăt ascuţit, ca un fluierat aspru şi prelung: „pupupupupu...". Cântecul nupţial începe ca al culicului mare, „uu-ip", dar se continuă cu un tril constant, prelung: „buurrrrrrr". **P**

Culic cu cioc subţire *Numenius tenuirostris* L 40. Specie extrem de rară, efectivul actual fiind estimat la cel mult 50 de indivizi. În prezent nu se cunoaște nici arealul de cuibărit şi nici cartierul de iernat; istoric a cuibărit pe câmpiile mlăştinoase din V Siberiei, iernând în NV Africii. Oaspete extrem de rar în Europa. Coloritul aminteşte de culicul mare, dar este mai deschis, în special pe remigele secundare şi rectrice. Talie similară cu a culicului mic, dar mai zvelt, iar ciocul este la fel de lung, dar mai îngust şi mai conic spre vârf. Coloritul este mai deschis, în special pe coadă şi pe remigele secundare, iar partea inferioară a aripii este albă; pe flancurile corpului adultul prezintă pete brune în formă de inimă. Strigăt asemănător cu al culicului mare, dar mai scurt şi mai rapid, nu atât de tânguitor; emite şi un fluierat asemănător cu al fluierarului sur, „vivivivi". **Ac**

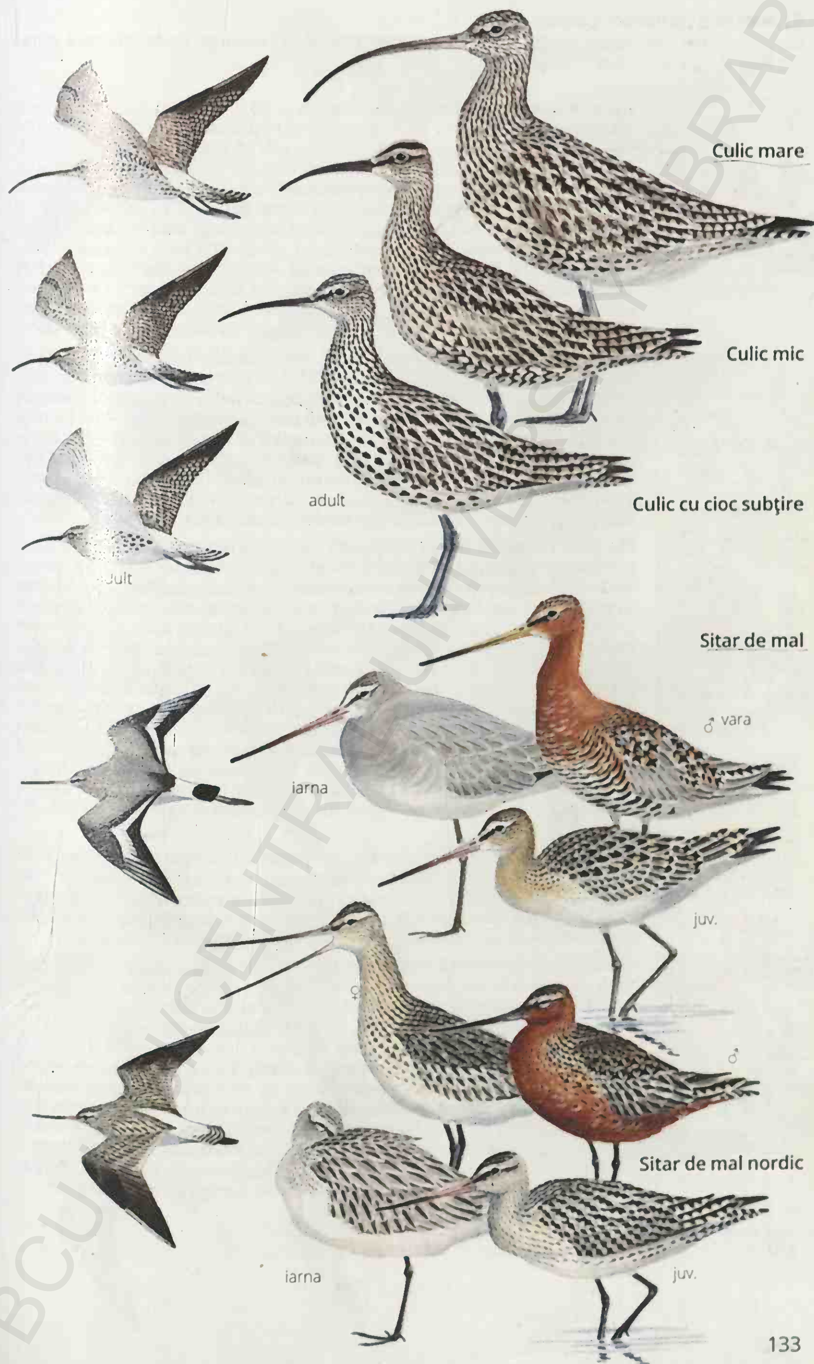
Sitar de mal

Sitar de mal *Limosa limosa* L 40. Cuibăreşte pe pajişti întinse şi mlăştinoase. În migraţie şi iarna apare pe coaste, în estuare, dar şi pe continent, în număr mai mic. Este agitat şi zgomotos. Zbor rapid şi energic. Cioc lung şi drept, picioare lungi, dungi albe, late pe faţa superioară a aripii şi coadă neagră cu baza albă. În penaj nupţial capul, gâtul, pieptul şi umerii devin roşu-ruginii; la femelă, puţin mai şters. Iarna ambele sexe au colorit maro-cenuşiu, cu partea ventrală gri-alburiu. Juvenilul este asemănător cu cel de sitar de mal nordic, dar are gâtul şi pieptul crem-gălbui, fără striuri cenuşii, iar pe partea dorsală are petele întunecate mai mari. Toate sunetele sunt nazale, ascuţite şi rapid repetate: de chemare, „ui-ui-ui" sau „ui-uii" (ca la nagâţ); în parada nupţială, „chi-ui-ui-chi-ui-ui" sau de alarmă, „chiu". **P, OV**

Sitar de mal nordic

Sitar de mal nordic *Limosa lapponica* L 38. Cuibăreşte în tundră şi mlaştini din nordul extrem. Migrează în lungul coastelor nordice şi vestice ale Europei, ajungând doar accidental în zona Mării Negre. Rar pe continent. Vara, masculul este roşu-ruginiu pe cap, gât şi partea ventrală, iar femela este crem-portocalie. În penaj de iarnă şi de juvenil destul de asemănător cu culicul mare. Cioc lung, dar uşor mai scurt decât la sitarul de mal şi uşor arcuit în sus. Picioarele mai scurte. Târtiţa albă, prelungită într-un con pe spate şi coada albă cu linii subţiri negricioase spre vârf. Pe faţa supraalară, nu are dungi albe. Strigăte ascuţite, nazale. În migraţie, „che-che", iar la locul de cuibărit, emite un strigăt tărăgănat sau o serie rapidă de note, „cuei-cuei..." sau „cu-ii-cu-ii-cu-ii". **Ac**

Culic mare
Culic mic
adult
Culic cu cioc subțire
Sitar de mal
♂ vara
iarna
juv.
♀
♂
Sitar de mal nordic
iarna
juv.

Fluierarii (familia Scolopacidae)

Limicole de mărime medie, zvelte, cu cioc drept şi picioare destul de lungi. Comportament agitat şi gălăgios. Adeseori identificaţi pe baza sunetelor.

Fluierar de munte

Fluierar de munte *Actitis hypoleucos* L 20. Preferă malurile pietroase, puţin înierbate, cuibărind pe lângă lacuri, râuri şi pâraie. Adeseori apare în ţinuturi montane. Larg răspândit în migraţie, atât pe continent, cât şi pe coaste. Pe sol are o postură caracteristică, orizontală, partea dinapoi legănându-se continuu. Zbor caracteristic foarte aproape de suprafaţa apei, cu bătăi de aripi rapide şi nu foarte ample, combinate cu alunecări scurte, cu aripile rigide, arcuite oblic în jos. Deasupra, maro-cenuşiu cu o dungă albă îngustă pe aripi; ventral, alb, cu pieptul maro-cenuşiu şi un „ic" alb tipic între culoarea întunecată a guşii şi a aripii. Coada foarte lungă. Auzit în migraţia nocturnă, când zboară la mari înălţimi, solitar sau în grupuri destul de mici. La decolare emite un strigăt subţire şi înalt, „hi-di-di". Glasul nupţial este un tril de note rapide şi ritmice: „hidididi-hididididi...", iar sunetul de alarmă, „hiip-hiip". **OV**

Fluierar pătat *Actitis macularia* L 19. Specie accidentală din America de N. Juvenilul foarte asemănător cu cel al fluierarului de munte, dar are dunga albă de pe faţa superioară a aripii mai evidentă şi mai puţin alb pe umeri, mai mult alb pe partea ventrală a gâtului. În toate penajele dunga albă de pe faţa supraalară mai scurtă, picioare galbene şi coadă mai scurtă. În penaj de vară prezintă pete mari întunecate pe partea ventrală a corpului şi baza ciocului galbenă. Glas similar cu al fluierarului de munte, dar strigătele sunt mai scurte, mai joase şi uşor ascendente, „pit-uit-uit", uneori asemănându-se cu cele ale fluierarului de zăvoi. Uneori emite sunete monosilabice, „piit".

Fluierar de zăvoi

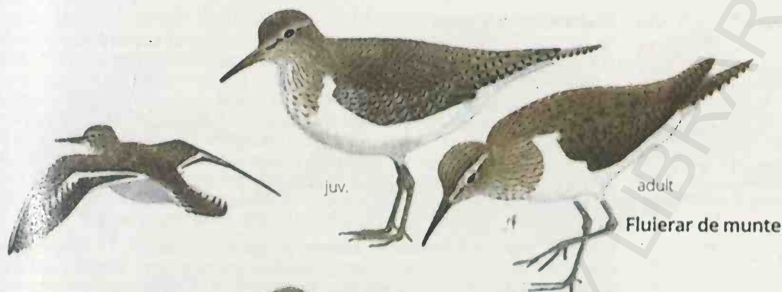
Fluierar de zăvoi *Tringa ochropus* L 23. Specie larg răspândită, fără a fi numeroasă, în păduri cu bălţi mici şi mlaştini din NE Europei. Foloseşte cuiburi vechi de sturz. Soseşte primăvara devreme, în perioada dezgheţului. Femelele migrează spre sud foarte devreme, în iunie. De obicei, migrează solitar sau în grupuri de 2-3 indivizi. Poposeşte pe lângă iazuri, lacuri şi ape curgătoare, dar evită mlaştinile cu vegetaţie, preferând malurile mâloase. Se aseamănă cu fluierarul de mlaştină, dar este un pic mai mare şi are colorit mai întunecat: pe partea dorsală, brun-cenuşiu închis, aproape omogen (câţiva stropi mărunţi mai deschişi), guşa cafeniu-pestriţă, iar pieptul şi abdomenul albe; în zbor, subalarele brun-negricioase, târtiţa şi coada foarte albe, cu câteva linii întunecate spre vârful cozii. Picioare verzi-cenuşii, mai scurte decât la fluierarul de mlaştină, în zbor, depăşind foarte puţin vârful cozii. La decolare, un strigăt subţire, clar şi sonor, „tiut-uit-uit". Cântec nupţial: o serie sonoră de note ascuţite, „tlu-it, tlu-it" sau „ti-tui-ti-tui-ti-tui", intercalând şi sunete de alarmă, „tit-tit-tit". **P**

Fluierar solitar *Tringa solitaria* L 21. Specie accidentală din America de N. Asemănător cu fluierarul de zăvoi (subalare aproape la fel de întunecate), dar aripile mai lungi, iar târtiţa şi coada întunecate, rectricele marginale având linii albe. Un inel alb evident în jurul ochiului. Strigăt subţire, un fluierat bi sau trisilabic, „pi-uit-uit", amintind de fluierarul de munte.

Fluierar de mlaştină

Fluierar de mlaştină *Tringa glareola* L 22. În nord, specie clocitoare destul de comună în mlaştini cu rogoz şi în păduri de mesteacăn din regiunile montane; în Scoţia, cuibăreşte foarte rar pe malul lacurilor. De obicei cuibăreşte pe smocuri de rogoz; rareori, foloseşte cuiburi vechi de sturzi. În pasaj, este numeros pe maluri mlăştinoase; de obicei, solitar, ocazional şi în stoluri mici (fiind mai sociabil decât fluierarul de zăvoi). Spre deosebire de fluierarul de zăvoi, are spatele pestriţ, maro-cafeniu cu crem-albicios; târtiţa albă, iar coada albă cu linii cafenii, petele de pe guşă şi piept se estompează treptat spre abdomenul alb; în zbor subalarele cenuşiu deschis. Picioare gălbui-verzui, în zbor depăşind evident vârful cozii. La decolare emite un sunet de chemare moale, repetat de 5-8 ori, „cif-cif-cif...", notele rărindu-se spre final. Cântec nupţial rapid şi sonor, „ţi-li-ţi-li-ţi-li...", iar cel de alarmă, „chip-chip". **P**

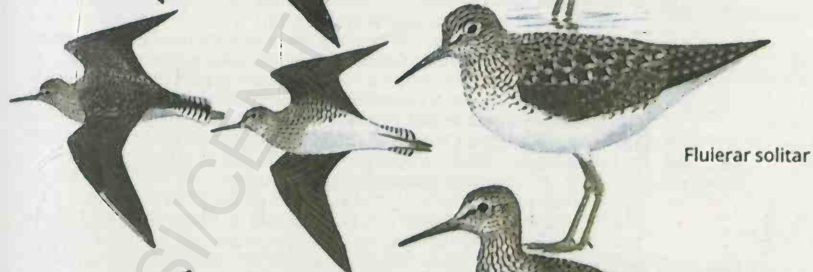
Fluierar de munte

Fluierar pătat

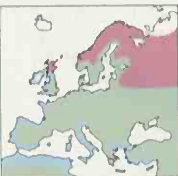
Fluierar de zăvoi

Fluierar solitar

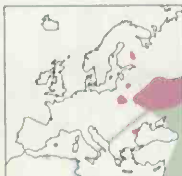
Fluierar de mlaşt-ină

Fluierar cu picioare verzi

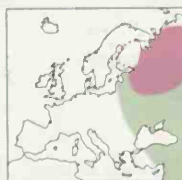
Fluierar cu picioare verzi *Tringa nebularia* L 32. Specie clocitoare destul de comună în nord, pe terenuri mlăştinoase cu vegetaţie arbustivă măruntă şi în păduri montane rare. În migraţie, oaspete obişnuit în interiorul continentului pe lacuri naturale şi de acumulare, bălţi şi mlaştini; de obicei, în grupuri mici. Poate fi văzut alergând, căutând hrană în apă puţin adâncă. Cel mai mare fluierar. Cioc lung, puternic şi uşor curbat în sus. Gât cenuşiu deschis, faţa supraalară maro-cenuşiu închis, târtiţă şi un triunghi prelungit pe spate albe strălucitoare; coada cu dungi, pare cenuşie. Picioare verzui. Juvenil sur, cu mai mult alb pe partea ventrală a corpului. Strigăt de chemare: un fluierat trisilabic puternic, melancolic, „tiu-tiu-tiu". Cântec ritmic, emis în zbor la înălţime: „tiu-iu, tiu-iu...". Strigăt de alarmă rapid şi aspru: „chiu-chiu-chiu-chiu...". **P**

Fluierar mare cu picioare galbene *Tringa melanoleuca* L 31. Oaspete rar din America de N. Talie mare (similar celui cu picioare verzi), are picioare galbene şi târtiţa albă (fără triunghi alb pe spate). Spre deosebire de fluierarul mic cu picioare galbene, are ciocul mai lung, puternic şi uşor curbat în sus. Juvenilul are baza ciocului gri deschis. Strigăt ascuţit, din 3 sau 4 silabe, asemănător cu al fluierarului cu picioare verzi, dar mai rapid, scăzând în intensitate spre final.

Fluierar mic cu picioare galbene *Tringa flavipes* L 25. Oaspete rar din America de N. Foarte asemănător cu fluierarul de mlaştină, dar puţin mai mare şi mai zvelt, cu aripi mai lungi şi picioare galbene, mai lungi. Cioc negricios. Târtiţă alburie (fără triunghi alb pe spate). Spre deosebire de *T. melanoleuca*, are dimensiuni mai mici, cioc mai scurt, mai drept şi mai subţire, iar spatele are un colorit mai deschis. Faţă de fluierarul de lac, se deosebeşte prin petele deschise de pe partea superioară a corpului, picioarele mai scurte, galbene (nu verzi-cenuşii) şi absenţa triunghiului alb de pe spate. Strigăt moale, monosilabic, foarte asemănător cu cel al fluierarului cu picioare roşii, „ciu"; când decolează, emite un fluierat bi sau trisilabic.

Fluierar de lac

Fluierar de lac *Tringa stagnatilis* L 23. Cuibăreşte în locuri mlăştinoase din stepă şi taiga, în E Europei şi Asia. În migraţie apare în SE Europei. Poposeşte pe lacuri şi iazuri mici, în lunci inundate etc. Este mai mare şi mai zvelt decât fluierarul de mlaştină. Picioare lungi, care în zbor depăşesc evident vârful cozii. Cioc foarte subţire, destul de lung, drept (sau foarte puţin curbat în sus). Penaj similar cu al fluierarului cu picioare verzi, dar mai deschis (în special, cel de iarnă): coloritul gâtului gri deschis, faţa dorsală maronie (fără petele deschise ale fluierarului de mlaştină, dar vara, cu pete negre ca la bătăuşi), albul târtiţei prelungit mult pe spate. Iarna frunte albă. Strigăt similar cu al fluierarului cu picioare roşii, scurt, repetat de două ori: „chiu" sau un tril în serie „chiuiuiuiu"; cântec nupţial, „chiutiu-chiutiu-chiutiu". **P, OV**

Fluierar sur

Fluierar sur *Xenus cinereus* L 23. Cuibăreşte pe malurile mlăştinoase ale râurilor şi lacurilor din taiga şi tundră. Apare rareori în V Europei, migrând prin E Europei. Talie între fluierarul de munte şi cel cu picioare roşii. De obicei pe sol are o postură orizontală asemănătoare fluierarului de munte manifestând inclusiv legănarea părţii din spate a corpului. Rapid şi activ când se hrăneşte, aleargă printre bolovani şi trunchiuri plutitoare pentru a culege insecte de la suprafaţa apei. Zbor obişnuit în linie dreaptă, cu bătăi de aripi egale, similar fugaciului mare; uneori, la înălţime mică deasupra apei, prezintă bătăi de aripi nu foarte ample şi rapide ca fluierarul de munte. Cioc lung şi subţire, vizibil arcuit în sus. Picioare destul de scurte, gălbui sau portocalii. În zbor partea superioară este gri deschis, cu o dungă albicioasă pe marginea posterioară a aripii (mai îngustă decât la fluierarul cu picioare roşii), iar faţa ventrală, albă. Târtiţa şi coada gri. Emite triluri asemănătoare cu ale culicului mic, dar mai moi şi mai melodice. Sunet de chemare trisilabic: „ciu-du-du", asemănător cu al fluierarului cu picioare roşii, dar mai rapid. Strigăt nupţial lent, repetitiv şi sonor: „cliu-riu, cliu-riu...", amintind, oarecum, de al păsării ogorului, iar cel de alarmă uşor lunecos, „iuiuiit". **Ac**

vara

Fluierar cu picioare verzi

juv.

Fluierar mare cu picioare galbene

juv.

Fluierar mic cu picioare

juv.

iarna

vara

juv.

Fluierar de lac

vara

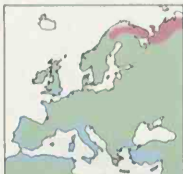
Fluierar sur

juv.

Fluierar cu picioare roșii

Fluierar cu picioare roșii *Tringa totanus* L 27. Specie costieră tipică, iarna și în pasaj fiind cel mai comun dintre fluierari; formează stoluri mari pe mlaștinile litorale și în estuare. Cuibărește în mlaștini, lunci umede, turbării etc. Vara, colorit maro-cenușiu, pestriț, zona centrală a abdomenului fiind albă, iar picioarele roșii. Juvenilul este mai cenușiu și are picioare portocalii. În zbor se recunoaște după dungile albe late (triunghiulare) de pe marginea posterioară a aripii și după târtița albă prelungită într-o pată triunghiulară pe spate; baza cozii albicioasă cu linii subțiri cenușii spre vârf. Penaj de iarnă sur, mai puțin pestriț. Strigăt puternic, moale, melancolic, „tiu-iu, tiu-iu-iu", iar cântecul nupțial sonor și puternic, combinând sunete diferite: „tiu-tiu-tiu...ciu-ciu-ciu...uiliu-uiliu-uiliu". Strigăt de alarmă prelung și persistent, „ticticticti...". P, **OV**

Fluierar negru

Fluierar negru *Tringa erythropus* L 30. Cuibărește în păduri rare de conifere din nordul extrem. În pasaj și iarna, apare pe malurile mâloase ale lacurilor, pe lunci inundate, mlaștini litorale. Se bălăcește în apă și uneori înoată. Zbor rapid, cu bătăi de aripi puternice. Penaj de vară negru-cenușiu, inconfundabil, și picioare negre. Juvenilul este cafeniu pestriț, inclusiv pe abdomen și are picioare roșii, semănând cu fluierarul cu picioare roșii, dar mai mare și mai zvelt, cu picioarele mai lungi (depășesc mult vârful cozii, însă uneori pot fi trase înapoi), cioc mai lung, destul de subțire, drept, cu vârful ușor arcuit în jos; are un comportament mai activ. În plus, dunga de pe aripă lipsește, iar coada este barată cu negru până la bază. De asemenea, fața mai contrastantă, cu mai mult alb în jurul ochiului, iar flancurile corpului sunt mai pestrițe. Penaj de iarnă alb-cenușiu, evident mai deschis decât la fluierarul cu picioare roșii. Strigăt: un fluierat ascuțit, bisilabic, „cii-it". Ocazional, la decolare emite un fel de hohot de râs, „ciu, ciu". Cântecul: „tiu-ii, tiu-ii, tiu-ii", repetat. Sunet de alarmă rapid, sec și puternic: „ghighighighi", amintind de cel al chirighițelor. **P**

Bătăuș

Bătăuș *Philomachus pugnax* L ♂30, ♀23. Cuibărește în mlaștinile și bălțile cu rogoz din nord, cel mai adesea în tundra nordică. În pasaj, destul de comun pe țărmuri, pajiști mlăștinoase, terenuri arabile. Formează stoluri compacte, destul de mari, care execută manevre rapide prin aer. Masculii mult mai mari decât femelele, astfel încât stolurile par a reuni două specii diferite. În mai-iunie, masculii au penaj ornamental, cu pene lungi pe creștet, gușă și ceafă, în diferite combinații de culori, recunoscându-se și după comportamentul agresiv. Se adună în grupuri, în anumite locuri, execută un joc nupțial remarcabil, cu posturi ciudate, etalând penele ornamentale zburlite, bătăi de aripi și atacuri simulate între masculi. Femelele sunt maro deschis, cu pete negre mari pe flancuri și spate. Picioarele pot fi roșii-portocalii, cafenii-gălbui sau verzui. În pasajul de toamnă juvenilii au gâtul maro-gălbui și spatele maro închis, cu aspect solzos (penele au margini deschise). Spre deosebire de fluierari, are ciocul mai scurt, o dungă albă îngustă pe fața superioară a aripii, iar târtița și baza cozii sunt albe cu o linie mediană negricioasă. În zbor silueta nu este la fel de alungită, iar bătăile de aripi sunt bine ritmate, incluzând și scurte alunecări prin aer. Pe sol are o poziție dreaptă, cu pieptul înălțat și gâtul întins vertical, iar capul pare mic și ciocul (cu vârful ușor îndoit în jos) foarte scurt în comparație cu gâtul lung. Tăcut (rareori emite un cârâit înăbușit). **P**

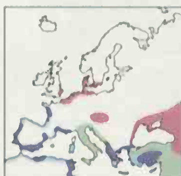
Fluierar cu piept gălbui *Tryngites subruficollis* L 20. Oaspete rar din America de Nord. Pe sol pare o femelă mică de bătăuș, având cioc scurt, cap mic și obiceiul de a sta drept cu gâtul întins, însă întotdeauna partea ventrală a corpului este crem-ruginie și are un inel albicios în jurul ochilor. Picioare galben-verzui. În zbor fața inferioară a aripii este albă, cu o mică pată închisă pe marginea anterioară (subalarele primare gri închis). Partea dorsală „solzoasă" ca la bătăuș, din tiparul târtiței și cozii lipsind marginile albe. Nu are dungă albă pe fața superioară a aripii. Preferă pajiștile cu iarbă mică și plajele. Strigăt slab, „grriit".

Fluierar cu coadă lungă *Bartramia longicauda* L 28. Oaspete rar din America de Nord. Dimensiuni ca ale fluierarului cu picioare roșii, dar maro-pestriț, cu coadă foarte lungă și aripi lungi, ascuțite, ușor dungate. Gât subțire, cap mic, cioc scurt și drept. Zbor rapid. Poposește pe locuri înalte, menținându-și aripile ridicate câteva clipe după aterizare. Comportament similar cu al ploierilor. Apare pe câmpii umede și în golfuri. Strigătul este un tril rapid, „pu-u-u-u-u-u-u...".

iarna
Fluierar cu picioare roşii
vara
juv.
juv.
iarna
Fluierar negru
juv.
vara
juv.
♀
♂
vara
♀ juv.
vara
Bătăuş
joc nupţial
juv.
cu piept gălbui
juv.
Fluierar cu coadă lungă
Fluierar cu piept gălbui
cu coadă lungă

Ciocîntors şi piciorong (familia Recurvirostridae)

Limicole elegante, penaj alb cu negru, cu picioare foarte lungi, cioc subţire şi lung. Emit strigăte puternice.

Ciocîntors

Ciocîntors *Recurvirostra avosetta* L 43. Cuibăreşte local, formând colonii destul de mari, în lagune şi golfuri marine puţin adânci, pe lacuri din stepă (mai ales, salmastre). Penaj alb strălucitor cu linii negre tipice pe creştet, ceafă şi aripi. Zvelt şi delicat. Picioare foarte lungi, gri-albăstrui. Cioc subţire, evident arcuit în sus; caută hrană în ape puţin adânci, realizând cu ciocul o mişcare de „cosire". Înoată uşor. Zbor cu bătăi de aripi destul de rapide, dar nu bruşte. Zgomotos şi agitat. Strigăt obişnuit scurt, subţire şi plin, repetat cu multă forţă: „cui, cui, cui...". Atunci când puii sunt în pericol, părinţii mimează rănirea şi emit un sunet plângăreţ, „grrrit". **OV**

Piciorong

Piciorong *Himantopus himantopus* L 38. Cuibăreşte în S Europei, în mlaştini puţin adânci şi lagune, formând colonii mici. Apare în grupuri mici. Inconfundabil prin picioarele roşii, surprinzător de lungi şi subţiri; cioc drept, penaj alb strălucitor cu aripile şi spatele întunecate (negre, la mascul, respectiv, maronii la femelă). La ambele sexe, petele de pe cap variază mult. Emite sunete variate; un strigăt uşor nazal este repetat insistent: „cli-cli-cli...". Strigăt de alarmă: „ticticticti..." sau unul asemănător cu al chirighiţei negre, „chii". **O /**

Pasărea ogorului (familia Burhinidae)

Câteva specii africane şi una în Europa, prezente în stepă. Ochi galbeni mari (adaptaţi la viaţa nocturnă), cioc scurt şi masiv, picioare lungi galbene, penaj de culoarea ierburilor uscate.

Pasărea ogorului

Pasărea ogorului *Burhinus oedicnemus* L 40. Întâlnit rar în centrul şi S Europei, pe câmpii aride cu porţiuni nisipoase sau pietroase. Se hrăneşte cu viermi, insecte, şoareci. Pasăre de obicei nocturnă, are ochii mari, galbeni. Dificil de văzut, se îndepărtează alergând cu capul tras între umeri şi corpul în poziţie orizontală. Pe sol stă înălţată scrutând împrejurimile; se odihneşte stând pe pământ, cu tarsul aşezat pe sol dar cu tibia verticală. Când este surprinsă se poate întinde pe sol cu gâtul întins. Zbor la înălţimi mici; în zbor, talie similară culicului mic. Zbor asemănător cu al scoicarului: aripi arcuite, cu bătăi destul de rapide, superficiale şi cu amplitudine mică. Dungile şi petele albe de pe faţa supraalară sunt foarte vizibile. Cântecul nupţial, emis seara, este un fluierat melancolic, prelung, amintind puţin de cel al culicului mare (şi al fluierarului sur), „piu-piuu-riu..."; uneori produce un sunet strident, „tiu-li", iar când este agitat, un sunet similar strigătului de alarmă al culicului, „chiu-uiui, chiu-uiui..." sau celui al scoicarului, „chichichichi...". **OV**

Ciovlici (familia Glareolidae)

Ciovlicile de deşert se hrănesc alergând. O singură specie apare, ocazional, în Europa. Ciovlicile au picioare scurte, aripi lungi şi ascuţite, coadă adânc scobită şi cioc scurt. Adesea sunt văzute în stoluri, vânând insecte în zbor. Depun 2-3 ouă.

Ciovlică de deşert *Cursorius cursor* L 23. Cuibăreşte în insulele Canare şi zonele deşertice dintre Maroc şi Pakistan, preferând suprafeţe deschise şi aride. Aleargă cu opriri bruşte, similar ploierilor (hrana fiind rară, trebuie să umble pe suprafeţe întinse). De obicei se ascunde de intruşi. Pe sol are un profil inconfundabil cu gâtul subţire şi întins, capul ridicat, cu ceafa înfoiată şi ciocul scurt, uşor curbat în jos, îndreptat în sus, într-o postură semeaţă. Penaj de culoare crem, cu sprânceană albă şi linie neagră peste ochi. În zbor sunt vizibile remigele primare şi subalarele negre. Aripi ascuţite, dar destul de late. Zbor asemănător cu al nagâţului. Strigăt plin şi uşor nazal, „uit". Zbor nupţial la înălţime, asociat cu un sunet jos, straniu, „cii", repetat.

Ciocîntors
adulţi
juv.
Piciorong
Pasărea ogorului
Ciovlică de deşert
adult
juv.
adult

Ciovlică ruginie

Ciovlică ruginie *Glareola pratincola* L 25. Cuibăreşte în SE Europei, formând colonii laxe, în regiuni aride (de exemplu, noroi uscat de soare) din zone mlăştinoase întinse. Zboară foarte mult, vânând insecte în aer, într-un zbor elegant şi rapid, adeseori în grup, la înălţime destul de mică. De la distanţă pare maro cu abdomenul deschis, târtiţa şi supracodalele fiind alb strălucitoare. Subalare maro-roşcate (şi la juvenil), greu vizibile în contra-lumină, când par negricioase. Spre deosebire de ciovlica negrie, remigele secundare au vârfurile albe, formând o dungă îngustă la marginea aripilor (ştearsă sau neclară la unele exemplare); spatele şi supraalarele sunt cafenii-măslinii, contrastând cu remigele cafenii-negricioase. Pe sol aleargă rapid; picioare scurte şi fragile. Strigăt ascuţit şi nazal; în stol emite un strigăt sacadat, fremătător, format din cinci silabe: „chiirr-ic-ic-chic-it", amintind de chira mică. Strigăt de contact scurt, „chic". **OV**

Ciovlică negrie

Ciovlică negrie *Glareola nordmanni* L 25. Foarte asemănătoare cu ciovlica ruginie ca aspect, obiceiuri şi habitat; cuibăreşte pe terenuri uscate, între mlaştini din sudul Asiei. Subalarele sunt negre ca tăciunele, iar supraalarele mai întunecate, lipsite de tivul alb al remigelor secundare (cel mai bun element de diferenţiere în lumină favorabilă). Strigăte asemănătoare cu ale ciovlicii ruginii. A cuibărit în Dobrogea. **Ac**

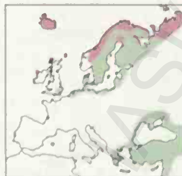
Notatiţe (familia Scolopacidae)

Limicole mici, având degete cu lobi laterali, fiind înotătoare excelente. Femelele au penaj de vară viu colorat, inconfundabil.

Notatiţă americană *Phalaropus tricolor* L ♂21, ♀24. Oaspete rar din America de Nord. Iarna partea dorsală a corpului este gri deschisă, cu obrajii şi gâtul alburii; sprânceană albă; în zbor, baza cozii albă. Juvenilul are spatele brun-negricios, lipsit de pete albe. În toate penajele târtiţa este albă şi nu apar dungi pe aripi. Cioc lung, drept şi foarte subţire; picioare lungi şi destul de groase. Se deosebeşte de fluierarul de lac prin absenţa triunghiului alb de pe spate, picioarele mai scurte şi mai groase. Foarte activă; spre deosebire de alte notatiţe, aleargă sau se strecoară pe maluri noroioase şi în ape puţin adânci, cu spatele încovoiat, prinzând insectele cu ciocul. Pasăre tăcută, ocazional emite un strigăt jos şi nazal.

Notatiţă cu cioc lat

Notatiţă cu cioc lat *Phalaropus fulicarius* L 19. Specie clocitoare circumpolară în zona arctică; prezentă şi în lagunele din Islanda. Iernează în S Atlanticului. Apare sporadic pe coastele vest-europene, toamna şi iarna, uneori cu sutele, în special după furtuni. Comportament şi obiceiuri similare notatiţei, mai curajoasă şi este văzută înotând aproape întotdeauna. În penaj de iarnă, asemănătoare notatiţei, recunoscându-se după ciocul mai gros şi uşor mai scurt, cafeniu-gălbui cu vîrful negricios, partea dorsală a corpului fiind uniform gri-albăstruie. Toamna juvenilul şi adulţii au spate gri-pestriţ, cu mai mult negru, fiind foarte asemănători cu notatiţa. Strigăt clar, înalt, „chit" şi unul mai moale, „driit". **Ac**

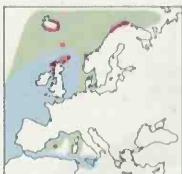

Notatiţă

Notatiţă *Phalaropus lobatus* L 16,5. Specie clocitoare destul de comună în nordul extrem, în regiuni mlăştinoase, cu ochiuri de apă; în Marea Britanie cuibăreşte rar, local. Iernează în Orientul Apropiat, pe coaste. Tolerează apropierea omului până la câţiva metri. Aproape întotdeauna este văzută înotând: îşi ţine gâtul înclinat în faţă ca pescăruşul râzător şi dă din cap în ritmul mişcărilor de înot, fiind foarte vioaie. Stârneşte animalele mici rotindu-se atunci când înoată. Femela are un colorit viu (de la distanţă pare negricioasă cu guşa albă) şi execută jocul nupţial, lăsând clocitul şi creşterea puilor pe seama masculului, cu penaj mai şters. Juvenilul are capul şi gâtul albe, cu creştet negricios şi o pată neagră înapoia ochiului; spate negricios cu două perechi de dungi longitudinale galben-ruginii (ca şi la adult în penaj de vară, deosebindu-se de notatiţa cu cioc lat). În zbor dungă albă pe faţa superioară a aripii. Adultul în penaj de iarnă (rar văzut în Europa) are spatele cenuşiu, cu dungi albicioase, capul şi gâtul ca la juvenil. Strigăt scurt, puternic: „chet" ca atunci când ciupeşti coarda unei viori; emite şi un sunet slab: „cherec" ca de lişiţă. **P**

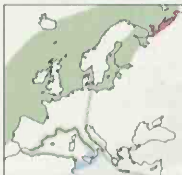

adult iarna
Ciovlică ruginie
vara
Ciovlică negrie
juv.
vara
iarna
adult iarna
♀
Notatiță americană
juv.
♀
Notatiță cu cioc lat
adult iarna
iarna
juv.
Notatiță
♀
♀vara
iarna
juv.

Lupii de mare (ordinul Charadriiformes, familia Stercorariidae)

Seamănă cu pescăruşii, dar sunt zburători mai buni. Rectricele mediane alungite. Adeseori fură hrana de la pescăruşi şi chire. Iernează pe mare. Ajung foarte rar în E Europei.

Lup de mare atlantic

Lup de mare atlantic *Stercorarius skua* L 59. Cuibăreşte pe insule din N Atlanticului, inclusiv N Scoţiei, formând colonii pe terenuri cu vegetaţie scundă, din vecinătatea coastelor stâncoase. Îşi apără cuiburile prin atac frontal, cu capul împins înainte. Fură peşte de la păsările marine (în special corbi de mare), dar consumă şi hoituri sau diferite resturi, mai frecvent decât alţi lupi de mare, urmărind navele pescăreşti. Poate ucide şi pescăruşi mai mici. Pare un pescăruş mai mare, cu penaj întunecat, având corpul mai masiv şi aripi cu baza mai lată; uşurinţa şi stabilitatea în zbor drept sunt remarcabile, ca şi agilitatea zborului de urmărire. În vârful aripilor, pe ambele feţe, dungi albe ca zăpada, late şi radiare, vizibile chiar de la distanţă mare. Sunete diferite, guturale. **Ac**

Lup de mare

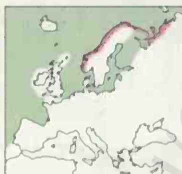

Lup de mare *Stercorarius pomarinus* L 51. Prezent în tundra arctică, iernează pe mare. Vara adultul are rectricele mediane lungi, cu capătul drept, răsucit la 90° (privit din profil vârful cozii pare lat). Prezintă două forme: una deschisă (cea mai frecventă) cu gâtul şi pieptul alburii, respectiv una complet întunecată. La masculi dunga albicioasă de pe piept poate lipsi şi la forma deschisă. Iarna rectricele mediane sunt mai scurte, dar nu sunt răsucite, iar flancurile sunt vărgate cu linii cafenii şi albicioase. Juvenilul foarte asemănător cu cel de lup de mare mic, fiind mai mare, iar baza aripilor este mai lată decât lungimea cozii. Zborul direct este mai puternic şi mai constant, amintind de un pescăruş, cu scurte alunecări cu aripile lăsate în jos. Penaj întunecat, cu linii mai deschise pe târtiţă şi benzi albe pe subalare, la baza remigelor primare. Ciocul mai mare, cu baza masivă, de culoare deschisă cu vârful negru. Rectricele mediane sunt boante şi doar uşor alungite, astfel încât nu au formă ascuţită ca la lupul de mare mic. Emite sunete aspre şi rapide, „iiec...uic..." sau „uici-iu...". **P**

Lup de mare mic

Lup de mare mic *Stercorarius parasiticus* L 46. Cuibăreşte în perechi izolate sau în colonii laxe pe insule stâncoase din Atlantic, pe coastele arctice şi ale Mării Baltice. Avengura aripilor asemănătoare celei a pescăruşului sur; este mai zvelt, cu penaj mai întunecat şi zbor mai agil. Două forme: cea închisă este mai comună în sud, cea deschisă în nord, existând şi forme intermediare. La toate formele peste piept există o bandă întunecată (ca un colan brun-negricios). Rectricele mediane lungi, subţiri şi ascuţite. Obligă pescăruşii şi chirele să arunce sau să regurgiteze peştele, pe care apoi îl prinde în aer, în zbor acrobatic. Zborul este surprinzător de rapid, cu bătăi de aripi aparent relaxate. Din zbor se aşează pe apă după o lungă planare. Juvenilii prezintă o mare varietate a coloritului, fiind greu de recunoscut de cei de lup de mare codat, având o nuanţă mai închisă între cap şi gât, lăţimea aripilor fiind mai mică decât lungimea cozii, iar ciocul este mai fin şi unicolor. Strigătul cel mai cunoscut este un fel de mieunat nazal, ca al unei pisici, „iii-glau". **Ac**

Lup de mare codat

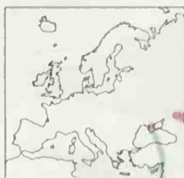

Lup de mare codat *Stercorarius longicaudus* L 53. Cuibăreşte pe terenuri cu vegetaţie scundă din tundră şi zone montane nordice, adeseori departe de apă. Efectivul populaţiei clocitoare variază în funcţie de numărul de şoareci şi lemingi (hrana principală). Iarna pe mare, fură hrană de la alte păsări. Toamna juvenilii caută viermi pe terenurile arate. Cel mai mic şi mai zvelt dintre lupii de mare. Aripile mai lungi şi mai înguste, rectricele mediane fiind subţiri şi foarte lungi (15-20 cm). Coloritul adulţilor este constant, întunecat, cu gâtul şi abdomenul alburiu. Zbor dezordonat, mai jucăuş. Execută zbor staţionar. Prinde insecte în aer. Juvenilii prezintă o mare varietate a coloritului; seamănă cu lupul de mare mic, dar mai mic şi mai zvelt, coloritul fiind mai întunecat, spre cenuşiu, niciodată maroniu. Rectricele mediane lungi, cu vârful drept. Doar primele două remige primare sunt albe. Zbor mai slab decât al lupului de mare artic. Strigătul nupţial însoţeşte zborul de urmărire a partenerului şi este asemănător cu al pescăruşilor, „cli-ah", cel de alarmă fiind puternic, „cre-cre-cre". **Ac**

adult
juv.
Lup de mare atlantic
adult
coada
adult vara
adult iarna
adult vara
Lup de mare
juv. faza deschisă
faza închisă
juv. faza închisă
adult vara
faza deschisă
tail
adult iarna
adult vara
faza închisă
adult vara
Lup de mare mic
faza deschisă
juv. faza deschisă
coada
juv. faza închisă
adult iarna
adult vara
adult vara
Lup de mare codat
juv. faza deschisă
juv. faza intermediară
adult vara
juv. faza închisă

Pescăruşii (ordinul Charadriiformes, familia Laridae)

Păsări robuste, cu picioare cu membrană înotătoare, aripi lungi şi destul de înguste, cioc puternic, coadă destul de scurtă. Colorit alb, cu gri şi negru, adeseori diferit vara şi iarna. Sexe asemănătoare. Juvenili pestriţi, maro-cenuşiu. Speciile mai mari capătă penajul adult după câţiva ani (mai multe penaje intermediare). Se hrănesc cu peşte, hoituri, scoici, viermi, ouă de păsări şi pui etc. Formează colonii de reproducere. Depun 2-3 ouă.

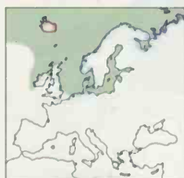

Pescăruş asiatic

Pescăruş asiatic juv.

Pescăruş asiatic *Larus ichthyaetus* L 63, A 154. Cuibăreşte în SE Europei pe lacuri de stepă, mlaştini litorale. Migrează prin est şi apare foarte rar în V Europei. În penaj de vară adultul se recunoaşte după talie şi capul negru; în penaj de iarnă, cioc galben cu o dungă neagră transversală spre vârf şi pete cenuşii-negricioase pe cap. În zbor pete negre pe vârful alb al aripii, în contrast cu spatele şi restul penelor aripii de culoare cenuşie. Juvenilul se deosebeşte de cei ai altor pescăruşi mari prin banda neagră lată de pe coada albă şi pieptul cenuşiu, contrastând cu abdomenul alb; remigele întunecate. În prima toamnă pieptul şi supraalarele capătă un colorit deschis. Trece la penajul de adult mai repede decât alţi pescăruşi mari. Primele penaje de iarnă şi de vară similare cu ale pescăruşului argintiu în cel de-al doilea an, recunoscându-se după talia mai mare, ciocul galben-cenuşiu cu vârf negru, aparent mai lung; fruntea coboară oblic spre baza ciocului, „pleoapele" albe (în toate tipurile de penaj) şi o pată gri-negricioasă înapoia ochiului; picioare verzui; contrast evident între dunga neagră terminală şi baza albă a cozii. În zbor aripile foarte lungi şi ascuţite, iar văzut din faţă, aripile par mai arcuite decât la pescăruşul argintiu. Strigăt aspru, răguşit, asemănător cu al ciorii. **OV**

Pescăruş de gheţuri

Pescăruş de gheţuri *Larus hyperboreus* L 66, A 150. Specie arctică. Iarnă iarna, dar apare în mod regulat pe coaste, în porturi, pe platforme de deşeuri şi pe lacuri de acumulare continentale. La toate vârstele, spre deosebire de pescăruşul argintiu, are dimensiuni mari şi vârfurile aripilor deschis colorate. Adultul are spatele şi supraalarele gri deschis, vârfurile remigelor albe (mai evident, la cele primare); vara, iris gălbui. Toamna, pe creştet şi ceafă, pete mărunte maro-cenuşii. Primul penaj de iarnă are o nuanţă de ocru, fiind uşor de recunoscut, chiar şi de la distanţă, de juvenilul de pescăruş argintiu (maro-cenuşiu). Pe piept coloritul ocru este atât de dens, încât o pasăre în vârstă de o jumătate de an, văzută din faţă, pare mai întunecată decât imaturul de pescăruş argintiu. Petele sunt puţin mai mărunte decât la cel din urmă, în special pe vârful cozii, care nu este mai întunecat decât baza cozii. Totodată, imaturul are cioc roz deschis, cu vârful negru. Ochi negricioşi. (Există şi colorit aberant la pescăruşul argintiu, când vârful cozii sau vârfurile aripilor sunt puţin mai închise, există un inel întunecat în jurul ochiului, iar ciocul mai negricios sau exemplare albinotice care sunt complet albe fără nici un fel de pete şi nuanţe de gri). Al doilea penaj de iarnă este puţin mai deschis decât penajul de juvenil, lipsit de nuanţele de ocru; coloritul devine mai şters, gri deschis pe spate şi pe tectricele alare, iar ochii maro-gălbui. Strigăte asemănătoare cu ale pescăruşului argintiu. **Ac**

Pescăruş cu aripi albe

Pescăruş cu aripi albe *Larus glaucoides* L 57, A 133. Cuibăreşte în Groenlanda. Apare iarna, fără a fi comun, pe coastele din NV Europei, în jurul platformelor de deşeuri şi pe lacuri de acumulare. Asemănător cu pescăruşul de gheţuri în toate tipurile de penaj (cu o tranziţie treptată de la ocru deschis la gri-alburiu), dar are dimensiuni mai mici; cap mai mic şi mai rotund (creştetul mai bombat), cioc mai scurt şi mai subţire (mai asemănător cu pescăruşul sur). De asemenea, picioare mai scurte şi aripi mai lungi (pe sol vârfurile aripii depăşesc cu mult coada). Adesea îşi ţine aripile uşor atârnate. Vara adultul are irisul roşu. În primul penaj de iarnă ciocul este mai negricios decât la pescăruşul de gheţuri, doar baza ciocului fiind mai deschisă. În al doilea penaj de iarnă, coloritul ciocului este identic cu cel al pescăruşului de gheţuri. În zbor gâtul pare mai scurt, iar aripile mai delicate. **Ac**

Pescăruş asiatic

adult vara

iarna II

iarna I

iarna I

iarna II

adult vara

Pescăruş de gheţuri

adult vara

iarna II

iarna I

iarna I

adult

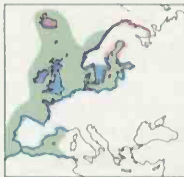
Pescăruş cu aripi albe

adult vara

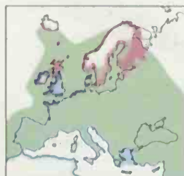
adult

iarna I

iarna I

Pescăruş negru

Pescăruş negru *Larus marinus* L 69, A 155. Specie clocitoare comună pe coaste în NV Europei, prezentă sporadic şi pe lacuri interioare întinse, în perechi izolate sau mici colonii, adeseori alături de alţi pescăruşi. Spre deosebire de pescăruşul negricios, are dimensiuni mai mari, cioc mai puternic, picioare roz-cenuşii şi aripi mai late. La adult, pe faţa supraalară, mai mult alb pe vârful aripii, iar la cei din V Europei, faţa superioară a aripii şi spatele sunt mai negre decât la pescăruşul negricios care cuibăreşte în aceeaşi zonă, în timp ce în regiunea baltică, situaţia este inversă. Iarna, capul alb. Juvenilul asemănător cu cel de pescăruş negricios, având ultimele remige primare mai cenuşii decât primele, este mai mare, cu cioc mai masiv şi o dungă neagră mai îngustă pe coadă, cu mai multe pete mărunte albe; coloritul capului şi gâtului mai deschise. În primul penaj de iarnă, foarte asemănător cu juvenilul de pescăruş argintiu: capul şi gâtul devin alburii, mai contrastant cu restul penajului pestriţ, iar remigele terţiare au vârful alb. În a doua iarnă spatele capătă nuanţă închisă, iar aripile, în a treia iarnă. Zbor mai puternic decât al pescăruşului argintiu, cu bătăi de aripi mai lente. Se hrăneşte cu peşti, resturi, ouă şi pui de păsări, dar poate ucide şi păsări adulte de dimensiuni medii. Strigăte foarte grave şi cu tonalităţi joase, aspre: „clao" sau „ga-ga-ga-ga", nu la fel de puternice ca ale pescăruşului argintiu. Strigăt nupţial mai lent, mai scurt şi cu tonalităţi mai joase, lipsind notele iniţiale plângăreţe de la pescăruşul argintiu. **Ac**

Pescăruş negricios

Pescăruş negricios *Larus fuscus* L 53, A 127. Specie clocitoare comună în regiunile de coastă din N şi NV Europei; apare local şi pe ape continentale. Există trei subspecii: *graellsii*, prezentă în spaţiul britanic, un pic mai mare şi parţial migratoare, are spatele şi faţa supraalară gri ca ardezia; *fuscus*, în regiunea baltică, ceva mai mică şi migratoare de cursă lungă (iernează în E M. Mediterane şi E Africii), mult mai întunecată, cu spatele şi faţa supraalară negre ca tăciunele; *intermedius* cuibăreşte în SV pen. Scandinave, având aspect intermediar. Pe sol se deosebeşte de pescăruşul negru prin dimensiunile mai mici şi aspectul mai alungit, capul mai mic şi ciocul mai subţire, picioarele galbene; în zbor, după aripile puţin mai înguste şi mai ascuţite, cu o pată albă mică spre vârf, pe faţa supraalară. Toamna adultul are striaţii negre pe cap şi gât. Juvenilul seamănă cu cel de pescăruş argintiu, dar are umerii şi faţa supraalară mai întunecate; remigele sunt aproape uniform întunecate, lipsind pata mai deschisă de pe remigele primare interne, iar pe coadă are o bandă terminală neagră, lată. În prima vară spatele şi supraalarele devin negre. Strigăte nu atât de aspre ca ale pescăruşului negru, dar mai grave şi mai nazale decât ale celui argintiu. **P, OI**

Pescăruş negricios siberian

Pescăruş negricios siberian *Larus (fuscus) heuglini* L 54, A 133. Cuibăreşte în tundră, în nordul extrem al Rusiei şi iernează în Orientul Mijlociu, pen. Arabică şi V Indiei. Rutele de migraţie urmează cursurile râurilor şi fluviilor din Rusia, dar există şi o rută vestică, prin sudul pen. Scandinave, coborând prin zona M. Negre. Strâns înrudit cu pescăruşul negricios (privit şi ca subspecie), este foarte asemănător cu subspecia *graellsii*, având spatele şi faţa supraalară gri ca ardezia (uneori, uşor mai deschis), dar este uşor mai mare, cu picioarele şi aripile mai lungi; în zbor, pe faţa subalară, remigele sunt mai deschise decât la pescăruşul negricios. Ciocul este uşor mai lung şi mai puternic, diferenţierea fiind dificilă în zonele unde se întâlnesc ambele specii. Primul penaj de iarnă este similar cu cel al pescăruşului negricios, dar şi cu al pescăruşului pontic (târtiţa albă, coada negricioasă, remigele întunecate). Spre deosebire de pescăruşul negricios, are penajul uşor mai deschis, coloritul capului şi gâtului fiind evident mai şterse decât tectricele învecinate şi scapularele întunecate, dar recunoaşterea celor două specii rămâne dificilă în zonele de suprapunere a arealului. **Ac**

adult

iarna I

Pescăruș negru

adult

iarna I

vara II

Pescăruș negricios

adult subspecia *intermedius*

adult subspecia *fuscus*

adult subspecia *graellsii*

juv.

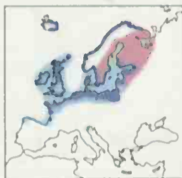

juv.

Pescăruș negricios siberian

adult

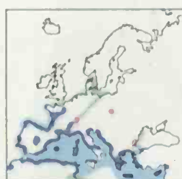

iarna I

adult

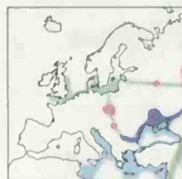
Pescăruş argintiu

Pescăruş argintiu *Larus argentatus* L 58, A 140. Specie comună, cuibărind în colonii sau perechi izolate de-a lungul coastelor mării, dar şi pe lacuri continentale. Adultul se deosebeşte de pescăruşul sur prin dimensiunile mai mari, aripile mai late, cu bătăi de aripi lente („leneşe"), ochii galbeni şi ciocul galben strălucitor cu un punct roşu lângă vârf. Picioarele sunt roz-cenuşii. Toamna capul şi ceafa sunt acoperite de pete mărunte gri-maronii. Juvenilul se deosebeşte de cel de pescăruş negricios prin faţa supraalară mai deschisă, cele mai interne remige primare fiind mai deschise decât cele externe. Spre deosebire de cel de pescăruş negru, este mai mic, are colorit uşor mai întunecat (gri-maroniu), iar capătul negricios al cozii nu contrastează atât de vizibil cu târtiţa. În primul penaj de iarnă coloritul pestriţ al capului permite o bună identificare, pescăruşul negru având deja un penaj alburiu. Spatele şi faţa supraalară devin cenuşii în cea de-a doua toamnă. Iarna se adună în grupuri mari în porturi, pe lângă platforme de deşeuri. Strigătul cel mai obişnuit este puternic, „cle-de-cle", repetat. Strigătul nupţial este o serie de hohote, iniţiate cu o notă triumfătoare, „ee-chiee-chie-chie-chie...". Sunetul de alarmă (la apariţia unui răpitor de dimensiuni mari) este puternic, uşor contrariat: „cle-u, cle-u...". **Ac**

Pescăruş cu picioare galbene

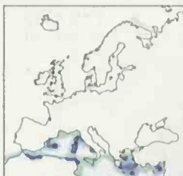
Pescăruş cu picioare galbene *Larus michahellis* L 55, A 143. Specie locuitoare colonială pe coastele mediteraneene şi atlantice, local şi în interiorul continentului; la noi cuibăreşte în interiorul localităţilor, probabil, fiind în expansiune. După perioada de cuibărit şi iarna execută deplasări ample, ajungând pe coastele britanice şi cele sudice ale M. Baltice. Foarte asemănător cu pescăruşul argintiu, cu diferenţe mici ale dimensiunilor. Pe sol vârfurile aripilor depăşesc mai mult linia cozii, picioarele sunt mai lungi, cioc mai robust cu vârful evident curbat şi unghiul mandibulei evident marcat. Adultul are picioare galbene şi cioc galben strălucitor cu o pată roşie mare spre vârful mandibulei, supraalarele sunt gri închis, cu mai mult negru şi pete albe mai mici pe vârful aripilor. Iarna capul este alb; la populaţiile vestice prezintă striuri cenuşii fine. Iris galben. Juvenilul are un colorit mai puţin uniform decât cel de pescăruş argintiu, capul, gâtul şi faţa ventrală a corpului mai albe (cu mai mult negru în jurul ochilor şi numeroase pete întunecate pe flancuri şi piept), remigele terţiare sunt întunecate cu pete albe pe vârf, tectricele alare sunt mai întunecate, iar cele mai interne remige primare nu sunt mai pale (nu formează o pată mai deschisă ca la pescăruşul argintiu); târtiţa şi baza cozii sunt albe, contrastând cu banda întunecată din vârful cozii, iar faţa subalară este mai întunecată, în contrast cu abdomenul albicios. Trecerea la penajul de adult este mai rapidă decât la pescăruşul argintiu; în octombrie, tectricele supraalare devin mai cenuşii, cu pete cafenii în formă de ancoră, iar penele complet cenuşii apar în a prima vară. Sunete mai nazale şi uşor mai joase decât ale pescăruşului argintiu, amintind de cele ale pescăruşului negricios. **S**

Pescăruş pontic

Pescăruş pontic *Larus cachinnans* L 55, A 145. Cuibăreşte în colonii sau grupuri mici pe coastele M. Negre (exceptând sectorul SV), M. Caspice şi pe lacuri interioare din E Europei, extinzându-şi arealul spre vest (prezent în Polonia); la noi, cuibăreşte în Dobrogea, Moldova şi Oltenia, fiind în expansiune. Ca şi pescăruşul cu picioare galbene, după perioada de reproducere şi iarna ajunge până pe coastele britanice şi ale M. Baltice. Foarte asemănător cu pescăruşul argintiu şi cu cel picioare galbene, apariţia hibrizilor fiind posibilă în zonele de suprapunere a arealelor. Linia frunţii evident mai înclinată decât la pescăruşul argintiu, iar ciocul mai lung şi mai gros, vârful fiind mai puţin curbat, iar unghiul mandibulei nu este atât de evident. Pe sol vârfurile aripilor depăşesc mai mult linia cozii, iar gâtul şi picioarele sunt mai lungi. Toamna adulţii se recunosc faţă de pescăruşii argintii prin capul mai albicios şi irisul negru, linia frunţii fiind un alt element de diferenţiere; ciocul devine galben-cenuşiu, iar picioarele sunt mai pale, dar nu galbene ca în perioada de reproducere. Juvenilul are capul şi gâtul alburii, cu striuri cafenii pe marginea inferioară a gâtului, contrast evident între târtiţa albă şi marginea negricioasă a cozii, partea ventrală a corpului şi aripilor fiind albicioase, remigele terţiare întunecate cu un tiv subţire albicios, tectricele primare alare au baza întunecată, formând o bandă gri-negricioasă; cele mai interne remige primare sunt uşor mai deschise. Strigăte asemănătoare cu ale pescăruşului cu picioare galbene. **S, Ol**

adult
vara
iarna
Pescăruş argintiu
iarna
iarna I
vara II
adult vara
iarna II
adult
iarna
Pescăruş cu picioare galbene
iarna I
adult
iarna II
adult
iarna I
iarna I
Pescăruş pontic

Pescăruş mediteranean

Pescăruş mediteranean *Larus audouinii* L 48, A 122. Cuibăreşte în colonii mici pe insule din M. Mediteraneană şi o colonie mare în Delta Ebru. Spre deosebire de pescăruşul cu picioare galbene, este puţin mai robust, cioc caracteristic, iar remigele externe sunt negre cu vârfurile albe. De la distanţă, ciocul roşu închis pare negru. Spatele şi supraalarele cenuşii, capul, ceafa şi coada sunt albe. Remigele secundare au vârful alb. Juvenilul are obrazul şi creştetul albicioase, remigele şi supraalarele mari întunecate, coada negricioasă cu tiv alb. În al doilea an penajul devine asemănător cu al pescăruşului cu picioare galbene de aceeaşi vârstă, fiind mai mic: spatele şi supraalarele cenuşii, vârful aripii negricios, ca şi vârful remigelor secundare, coada albă cu o bandă neagră terminală, mai îngustă decât la cel cu picioare galbene. Strigăt slab, aspru şi nazal.

Pescăruş sur mare *Larus delawarensis* L 48, A 120. Vizitator rar din America de N, în prezent apare anual, în Marea Britanie, adeseori în grupuri mici. Asemănător cu un pescăruş sur mai mare sau cu un pescăruş argintiu mic. Adultul are cioc galben cu un inel negru spre vârf. Picioare verzi-gălbui, iris de culoare deschisă. În prima iarnă seamănă cu pescăruşul sur în prima iarnă, fiind mai mare, cu cioc mai masiv, roz cu vârf negru, spatele şi umerii gri deschis, cu pete distincte (unele în formă de semilună) pe marginea inferioară a gâtului, pe piept şi pe flancuri, iar pe banda negricioasă subterminală a cozii dungi înguste mai deschise (nu complet întunecată ca la pescăruşul sur); tectricele codale pătate destul de evident. Picioare roz. În a doua iarnă, spre deosebire de pescăruşul sur de aceeaşi vârstă, pe partea inferioară a gâtului se menţin petele închise, evidente; pe coadă păstrează urme ale benzii închise subterminale, irisul de culoare deschisă, iar ciocul şi picioarele devin asemănătoare cu ale adultului.

Pescăruş sur

Pescăruş sur *Larus canus* L 43, A 109. Specie clocitoare comună, mai ales în NE Europei, în perechi izolate sau colonii, pe lângă apele de coastă şi continentale, instalându-şi cuiburile la înălţime (stâncării deasupra apei, stâlpi, acoperişuri). Adeseori se hrăneşte cu viermi, pe terenurile arate, în stoluri. Adultul asemănător cu pescăruşul argintiu, fiind mai mic şi cu aripi mai înguste, zbor cu bătăi de aripi mai rapide şi mai viguroase; ochi întunecaţi, cioc mai fragil, galben-verzui, fără pată roşie, spatele şi aripile cenuşii, mai întunecate, picioare verzui. Spre deosebire de pescăruşul cu trei degete, pete albe mai mari pe vârfurile negre ale aripilor şi zbor cu bătăi mai lente. Juvenilul prezintă o bandă terminală neagră, bine conturată pe coadă, spatele cafeniu, care toamna, după năpârlire, devine gri-albăstrui, tectricele alare rămân cafenii şi pe durata iernii; picioare roz-cenuşii. Strigăte mai înalte şi mai stridente decât ale pescăruşului argintiu, puternice; un cotcodăcit înalt, „cacacaca...", un ţipăt în falset „chii-a, chii-a...", iar strigătul de alarmă persistent, „chi-ii, chi-ii...". **OI**

Pescăruş cu cap negru

Pescăruş cu cap negru *Larus melanocephalus* L 39, A 98. Cuibăreşte în colonii pe lacuri de stepă, mlaştini de coastă etc, în SE Europei. Areal în extindere spre NV (ocazional cuibăreşte în S Angliei, unde apare mai ales iarna); poate produce hibrizi cu pescăruşul râzător. Puţin mai mare şi mai masiv decât pescăruşul râzător, dar mai mic şi cu aripi mai scurte decât pescăruşul sur. Adultul se deosebeşte de pescăruşul râzător prin ciocul mai puternic, roşu, cu dungă negricioasă la vârf, remige primare albe, iar în penaj de vară, capul negru (nu maro), inclusiv pe ceafă. Vara târziu penajul negricios al capului dispare şi, în general, pasărea arată foarte albă. Juvenilul are spatele cafeniu, dar după prima năpârlire devine cenuşiu. În prima iarnă, foarte asemănător cu pescăruşul sur de aceeaşi vârstă, dar este puţin mai mic, cu cioc mai puternic, spate cenuşiu deschis şi aripi mai contrastante, tectricele primare cenuşii formând o bandă deschisă între restul tectricelor maronii şi remigele secundare negricioase; remigele primare externe negricioase (cu pete subterminale albicioase specifice, vizibile în zbor); penele auriculare negre formează o pată înapoia ochiului; ciocul şi picioarele negricioase. Strigăt nazal, amintind de lupul de mare mic, „chi-e"; în colonie, un strigăt gutural, „grrUu, grruu". **OV**

Pescăruş mediteranean

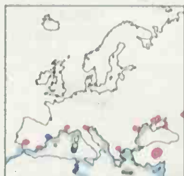
Pescăruş sur mare

Pescăruş sur

Pescăruş cu cap negru

Pescăruş rozalb

Pescăruş rozalb *Larus genei* L 40, A 96. Cuibăreşte pe lacuri şi lagune de coastă (adeseori împreună cu chirele), în număr mic şi local în S Europei sau în colonii mari de la M. Neagră spre est. Se aseamănă cu pescăruşul râzător prin tiparul aripilor, dar este mai mare şi puţin mai zvelt: ciocul, gâtul, coada, aripile şi picioarele proporţional mai lungi decât la pescăruşul râzător; de asemenea, coada mai rotunjită, iar fruntea mai teşită, în prelungirea ciocului lung (dar nu subţire!), ce pare uşor curbat în jos. La adult ciocul şi picioarele roşii (de la distanţă par întunecate) şi devin negricioase în perioada de cuibărit (în penaj nupţial, capul alb, iar abdomenul alb-roz); la juvenil, ciocul şi picioarele galben-murdar, vârful ciocului întunecat. La adult, iris de culoare deschisă. Juvenilul, ca şi unii adulţi în afara perioadei de cuibărit, are o pată întunecată înapoia ochiului (mai ştearsă decât la pescăruşul râzător); spre deosebire de cel de pescăruş râzător, este mai mare (zbor mai lent şi mai viguros, anvergura aripilor mai mare, braţul aripii fiind proporţional mai lung). Totuşi, poate fi confundat cu juvenilii de pescăruş râzător. Strigăt nazal, mai jos decât al pescăruşului râzător. **Ac, ?OV**

Pescărus râzător

juv.

Pescăruş râzător *Larus ridibundus* L 38, A 91. Specie clocitoare comună, în colonii care pot reuni şi mii de perechi, pe lacuri şi mlaştini cu stufăriş din apropierea coastelor şi de pe continent. Adeseori coloniile sunt mixte, alături de specii de raţe, limicole etc. Apare şi în oraşe (mai ales iarna), unde se hrăneşte cu resturi menajere, în porturi, dar şi pe terenuri agricole (în timpul aratului, în stoluri). Vara prinde insecte din zbor, în stoluri, la înălţimi mari în timpul zilei şi la înălţimi mai mici, deasupra stufărişului, seara. Coloniile sunt părăsite la sfârşitul lui iulie şi populaţiile clocitoare din N Europei se îndreaptă spre sud, pe coaste şi terenuri arabile, revenind la sfârşitul lui martie, aşteptând condiţii favorabile cuibăritului. În toate tipurile de penaj, pe faţa superioară a aripii, o pată albă triunghiulară formată de remigele primare 1-5. Faţa subalară este întotdeauna cenuşie cu o margine frontală lată, albă. Vara adultul are cap întunecat, brun-ciocolatiu, cu ceafa albă (puţin alb şi la ochi), picioare şi cioc roşii-maronii; în penaj de iarnă, cap alb cu o pată închisă înapoia ochiului, picioare şi cioc roşii. Juvenilul are spatele, ceafa şi creştetul maro-ruginii; după năpârlire, spatele devine gri, cu o dungă maro pe tectricele supraalare şi o bandă negricioasă la vârful cozii, iar ceafa şi creştetul, albe. Picioare şi cioc maro-gălbui, vârful ciocului negru. În penaj de iarnă şi de juvenil, foarte asemănător cu pescăruşul rozalb (vezi mai sus). Strigăte prelungi, stridente: „crriiei" sau „crree". **MP**

Pescăruş cu cioc negru

juv.

Pescăruş cu cioc negru *Larus philadelphia* L 33, A 82. Oaspete rar în V Europei; cel mai adesea apare iarna, alături de pescăruşii râzători. Cuibăreşte în păduri rare de conifere din America de N, în perechi izolate, construindu-şi cuibul în molizi. În penaj de vară adultul se deosebeşte de pescăruşul râzător prin capul negru-cenuşiu (nu maro) şi ciocul negru. Picioare roşii. În toate tipurile de penaj remigele primare au partea inferioară alb-cenuşie, nu întunecată ca la pescăruşul râzător. Mai mic şi mai graţios decât acesta, în special în zbor, care este dezordonat şi asemănător cu cel al pescăruşului mic. Juvenilul asemănător cu cel de pescăruş râzător, însă primele remige primare şi, în special, supraalarele primare au mai mult negru. La adult lipseşte pata gri închis de pe faţa inferioară a remigelor primare. Strigăt asemănător cu cloncănitul unei lişiţe.

Pescăruș roz-alb
adult
iarna I
adult vara
iarna I
juv.

Pescăruș râzător
adult iarna
adult vara
iarna I
iarna I
juv.

Pescăruș cu cioc negru
adult iarna
adult vara
adult iarna
iarna I
iarna I

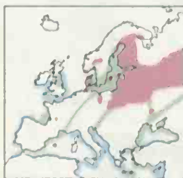
Pescăruş cu coada scobită

Pescăruş cu coada scobită *Xerna sabinii* L 33, A 84. Cuibăreşte în zona arctică. Iernează, de obicei, în largul mării, în S Africii şi America de S. În migraţia de toamnă (primii adulţii, mai târziu juvenilii), pot fi purtaţi de furtunile puternice spre coastele din V Europei. Vara adultul are capul gri ca ardezia, ceafa albă şi cioc negru cu vârf galben. În toate tipurile de penaj, tiparul aripilor are zone caracteristice negre, albe şi gri (adult) sau maro (juvenil). Coada mai evident scobită decât la pescăruşul cu trei degete. Juvenilul are creştetul, spatele, inclusiv părţile laterale ale gâtului şi partea frontală a aripii uniform maronii; fruntea, „pleoapele" şi gâtul albe. De la distanţă poate fi confundat cu cel de pescăruş cu trei degete, datorită feţei superioare a aripilor în timpul zborului; bătăi de aripi mai rapide şi mai superficiale decât ale acestuia. Obiceiuri ingenioase de hrănire: aleargă, se roteşte (ca o notatiţă), se scufundă (ca o chirighiţă greoaie). Zboară uşor, ca chirele. Strigăt aspru, uşor agresiv, ca al chirei. **Ac**

Pescăruş cu trei degete

Pescăruş cu trei degete *Rissa tridactyla* L 40, A 95. Cuibăreşte pe coastele Atlanticului în colonii mari, pe stâncării abrupte, uneori pe clădiri. În afara perioadei de cuibărit, este întâlnit mai ales pe mare, adeseori în preajma navelor de pescuit. În pasaj apare constant în lungul coastelor, dar pătrunde şi spre continent în timpul furtunilor, uneori în număr mare. Zbor cu bătăi de aripi mai rapide şi mai mecanice decât ale pescăruşului sur, iar pe vreme rea, zbor asemănător cu al unui fulmar. Coadă cu vârf drept sau uşor scobit. Picioare negre, relativ scurte. Adultul seamănă cu pescăruşul sur, dar are vârfurile aripilor complet negre, faţa supraalară fiind tricoloră: vârful negru, partea distală gri deschis, iar baza aripii şi spatele gri închis. Privit în contra-lumină, partea distală a aripii pare mai îngustă şi mai ascuţită. La juvenil, pe faţa supraalară, dungi negre oblice formând un „W", amintind de cel de pescăruş mic, dar are o pată negricioasă semilunară pe ceafă şi una mai mică înapoia ochilor, creştetul şi remigele secundare fiind albe. În prima vară dispare pata de pe ceafă şi are pete întunecate pe tectricele alare, semănând cu pescăruşul cu coada scobită. Strigăt nazal, în falset: „chi-ti-iuu". **Ac**

Pescăruş mic

Pescăruş mic *Larus minutus* L 26, A 63. Cuibăreşte în NE Europei (ocazional şi în alte regiuni), în mlaştini şi lacuri cu stufăriş, sau pe lângă lacuri din taiga de obicei printre pescăruşii râzători. Uneori, în pasaj, apare în număr mare. Iernează pe mare. Cel mai mic dintre pescăruşii din Europa. Seara vânează insecte zburând pe deasupra stufărişului ca pescăruşul râzător, într-un zbor evident mai rapid şi mai elegant. De asemenea, prinde insecte de pe suprafaţa apei. Pe toată durata anului adultul pare să aibă aripi cu vârful rotunjit, cu faţa superioară alb-cenuşie, iar cea ventrală negricioasă, tivită cu alb; vara, capul negru-intens, inclusiv pe ceafă. Juvenilul are aripi mai ascuţite, mai deschise pe faţa ventrală şi dungi negre oblice, formând un „W" pe cea superioară. Spatele, umerii şi creştetul sunt maro-negricioase. Spatele devine cenuşiu în primul penaj de iarnă, dar umerii rămân întunecaţi mult timp, creând aspectul unui pescăruş cu trei degete. Însă este vizibil mai mic, cu remige secundare întunecate şi adesea creştet gri-negricios. Primăvara/vara devreme capul devine negricios, dar se menţin dungile întunecate de pe faţa supraalalară. Strigăt puternic şi nazal, repetat în serie, „chec-chec-chec". Strigăt nupţial, „che-i, che-i...", însoţit de bătăi ample din aripi şi cu gâtul întins în sus. **P, ?OV**

Pescăruş roz *Rhodostethia rosea* L 30, A 77. Cuibăreşte în extremitatea estică a Siberiei; prezent pe banchizele îngheţate atât iarna, cât şi vara. Oaspete foarte rar pe coastele vest-europene. Aproape la fel de mic ca pescăruşul mic (pot fi confundaţi uşor), dar are aripi mai lungi şi mai ascuţite. Coada cu vârf triunghiular (formă unică printre pescăruşii din Europa) pare lungă. Vara adultul are partea ventrală roz-intens, uneori o nuanţă roz păstrându-se şi iarna. La baza capului, o linie neagră subţire, ca un colier. Coloritul aripii similar cu al pescăruşului mic, faţa ventrală a aripii cenuşiu întunecată, tivită cu alb. Juvenil asemănător cu cel de pescăruş mic. Zbor uşor, ca al chirelor. Tăcut în afara perioadei de cuibărit.

Pescăruş cu coada scobită
adult iarna
adult vara
juv.
juv.

adult iarna
Pescăruş cu trei degete
adult vara
iarna I
juv.

Pescăruş mic
adult vara
adult vara
iarna II
juv.
iarna I

Pescăruş roz
adult vara
adult iarna
iarna I
iarna I

Pescăruş râzător american *Larus atricilla* L 39, A 105. Oaspete foarte rar din America de Nord. Dimensiuni ca ale pescăruşului sur, dar aripi mai lungi şi mai ascuţite. Picioare destul de scurte, pe sol creând impresia că are un corp lung şi subţire. Cioc puternic şi lung, cu culmen curbat în jos (pare să privească în jos tot timpul). Poate fi confundat doar cu pescăruşul lui Franklin. Adultul are capul negru, cu un cerc alb în jurul ochiului, umerii şi faţa superioară a aripii gri-cenuşii, aripa tivită cu alb, exceptând vârful negru. În prima iarnă, capul, pieptul şi faţa dorsală a corpului maro-cenuşii (fruntea, bărbia şi un inel în jurul ochiului albicioase), remige negricioase (ventral, cu tiv alb, exceptând remigele primare), supracodale albe şi rectrice gri deschis, cu o bandă terminală lată neagră. Subaalare gri, cele din axilă fiind gri-cafenii. Picioare negricioase. În a doua iarnă, spre deosebire de adult, are mai mult negru pe vârful aripilor şi păstrează urme ale dungii negre de pe coadă.

Pescăruşul lui Franklin *Larus pipixcan* L 34, A 87. Oaspete foarte rar din America de Nord. Puţin mai mic decât pescăruşul râzător şi cu aripi mai rotunjite. Poate fi confundat doar cu pescăruşul râzător american; spre deosebire de acesta, în toate tipurile de penaj are un cerc alb incomplet în jurul ochilor, iar ciocul destul de masiv, dar nu atât de lung şi de încovoiat. Adultul are capul negru, umerii şi faţa supraalară gri închis, aripa cu un tiv lat alb, iar vârful aripii este negru, tivit cu alb; partea mediană a cozii este gri deschis. În prima iarnă se aseamănă cu adultul în penaj de iarnă, prezentând o jumătate de calotă gri-negricioasă (mai întunecată şi mai evidentă decât la ceilalţi pescăruşi în penaj de iarnă), pe coadă, o bandă îngustă negricioasă şi rectricele externe albicioase, iar faţa subalară este gri deschis (la pescăruşul râzător american, este mai întunecată, iar banda terminală codală este completă). Spre deosebire de ceilalţi pescăruşi, năpârleşte complet de 2 ori/an: după sezonul de cuibărit, respectiv primăvara devreme, înainte de migraţia spre nord, aceasta însemnând că în prima vară păsările tinere au tiparul aripii mai apropiat de cel al adulţilor, pe faţa supraalară lipsind porţiunea albă dintre vârful negru şi partea cenuşie, iar remigele primare nu au tivul alb; capul devine aproape complet negru.

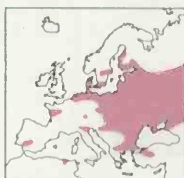
Pescăruş alb

Pescăruş alb *Pagophila eburnea* L 44, A 107. Specie arctică. Cuibăreşte în colonii mici şi izolate pe faleze stâncoase abrupte, amenajându-şi cuibul pe poliţele stâncilor. Îşi apară cuiburile activ, cu îndrăzneală. Patrulează în regiuni cu banchize întinse şi gheţari, rareori fiind observat la sud de regiunea polară. Se hrăneşte cu resturi ale focilor ucise de urşii polari, chiar cu excrementele acestor animale, cu peşte, hoituri şi resturi de peşte. Înhaţă prada de la suprafaţa apei, dar este reticent să se lase din zbor pe apă. Foarte îndrăzneţ, apare în bazele de agrement şi se spune că adeseori zboară în poligoanele militare chiar şi în timpul unor exerciţii militare. Puţin mai mare decât un pescăruş sur. Adultul este complet alb, cioc gălbui cu baza gri-albăstruie. Juvenilul are partea dorsală cu pete negre şterse, ciocul întunecat şi obrajii cafenii. Picioarele scurte şi negre în toate tipurile de penaj. Aripile par destul de lungi, cu baza largă şi vârful alungit, iar zborul uşor şi elegant. Strigătul aminteşte de al răţoiului fluierător, „pfiiu...” sau „frriii”.

Pescăruş râzător american
adult vara
iarna I
adult iarna
iarna I
juv.
iarna I
adult iarna
adult vara
Pescăruşul lui Franklin
iarna I
juv.
adult
Pescăruş alb
adult
iarna I
iarna I

Chirighiţe şi chire (ordinul Charadriiformes, subfamilia Sterninae)

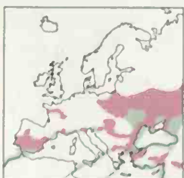
Păsări adaptate să prindă peşti şi insecte în ape puţin adânci, execută migraţii lungi între ariile de reproducere şi cartierele de iernare. Zvelte, cu aripi lungi, înguste şi ascuţite (potrivite pentru zbor pe distanţe lungi), iar coada scobită permite manevre rapide în timpul plonjării după hrană. Cioc ascuţit, picioare mici şi colorit alb-gri-negru. De obicei formează colonii de reproducere (adeseori mari). Depun 2-3 ouă. Numeroase specii iernează în emisfera sudică.

Chirighiţă neagră

Chirighiţă neagră *Chlidonias niger* L 24. Cuibăreşte colonial pe mlaştini şi lacuri. În afara perioadei de cuibărit, întâlnită mai ales de-a lungul coastelor. Migratoare. Se hrăneşte în principal cu insecte prinse pe suprafaţa apei, în timpul unui zbor graţios şi vioi. Adeseori zboară pe loc în aer, fluturând din aripi, la distanţă foarte mică deasupra vegetaţiei acvatice. Prinde şi insecte zburătoare. Nu se scufundă precum chirele, cel puţin nu pe durata perioadei de cuibărit. Inconfundabilă în penaj de vară, care este complet întunecat (gri închis, capul şi pieptul aproape negre), exceptând faţa subalară gri deschis şi subcodalele albe. În penaj de iarnă şi imatur, spre deosebire de chirighiţa cu aripi albe, are o pată întunecată pe laturile gâtului, faţa supraalară uşor mai întunecată şi, de obicei, supracodalele gri şi nu albicioase (atenţie, juvenilii au supracodale mai deschise şi uneori pe teren pot părea aproape albe), precum şi prin coada omogen cenuşie. În plus, pata de pe creştet este uniformă, gri închis. Cele mai cunoscute sunete de chemare sunt ascuţite, scurte şi nazale, „chie-chie..." sau unul mai scurt şi repetat, „clit-clit...". **OV**

Chirighiţă cu aripi albe

Chirighiţă cu aripi albe *Chlidonias leucopterus* L 24. Cuibăreşte în SE Europei, pe terenuri mlăştinoase. În pasaj apare de-a lungul litoralului. Comportament foarte asemănător cu al chirighiţei negre. În penaj de vară adultul se recunoaşte uşor chiar şi de la distanţă prin corpul şi subaalarele negre, contrastând cu coada alb strălucitoare şi supraalarele albicioase. Comparativ cu chirighiţa neagră are ciocul uşor mai scurt, aripile mai late şi coada mai scurtă - pare mai compactă. În penaj de iarnă şi imatur, spre deosebire de chirighiţa neagră, nu prezintă pata întunecată de pe laturile gâtului, faţa supraalară uşor mai deschisă, iar târtiţa şi supracodalele, de regulă (dar nu întotdeauna vizibil) mai deschise, alburii, iar marginile cozii albicioase, contrastând cu restul gri deschis, iar pata de pe creştet este mai deschisă (de fapt, partea anterioară constă din pete închise pe fond alb). La juvenil, un contrast mai evident între spatele maro-negricios, respectiv, aripile şi coada de culoare deschisă. În penaj de iarnă adultul are spate gri deschis, fiind foarte asemănător cu chirighiţa cu obraz alb. Strigăt sec şi aspru, „cher, cher...", cu tonalitate similară potârnichii. Emite şi un sunet mai scurt, „chec, chec". **OV**

Chirighiţă cu obraz alb

Chirighiţă cu obraz alb *Chlidonias hybrida* L 25. Cuibăreşte în mlaştinile din S şi E Europei. În pasaj apare pe coaste litorale. Ca şi chirighiţa neagră are zbor agitat, acrobatic, de colo-colo, de obicei, la înălţime joasă pe deasupra mlaştinilor şi pajiştilor, capturând insecte acvatice (de asemenea, plonjează din aer). De la distanţă adultul în penaj de vară pare albicios ca o chiră, iar în lumină foarte puternică culoarea închisă de pe partea inferioară a corpului apare ca un efect de umbră. Se recunoaşte după partea inferioară a corpului gri-negricioasă, de la abdomen până la gât. Obraz alb, cu creştetul capului negru ca la chire. În penaj de iarnă, foarte asemănătoare cu chirighiţa cu aripi albe, dar poate fi deosebită prin dimensiunile puţin mai mari, ciocul mai lung şi mai masiv, absenţa petei negricioase de pe penele auriculare. Juvenilul foarte asemănător cu cel de chirighiţă cu aripi albe, dar banda albă de pe ceafă este mai îngustă sau întreruptă, iar pata neagră de pe penele auriculare nu coboară sub linia ochiului. Umerii şi spatele au aspect solzos, penele fiind maro-cenuşii cu vârfuri late alb-crem (după năpârlirea de toamnă, devin gri deschis, terţiarele păstrând acest aspect mai mult timp). Aripi mai deschise, lipsind petele întunecate de pe marginea anterioară. Târtiţă alburie, supracodale gri deschis, coada având o dungă subterminală închisă şi îngustă (greu vizibilă). Strigătul cel mai cunoscut este ca un trosnet scurt, puternic, „câr, câr, câr". **OV**

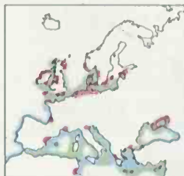

Chirighiţă cu obraz alb juv.

Chirighiţă cu aripi albe juv.

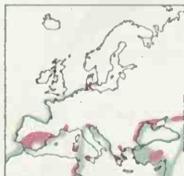

Chirighiţă neagră
juv.
adult iarna
adult vara

Chirighiţă cu aripi albe
juv.
adult iarna
adult vara

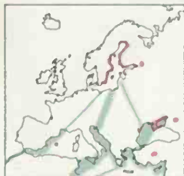

Chirighiţă cu obraz alb
juv.
adult iarna
adult vara

Chiră de mare

Chiră de mare *Sterna sandvicensis* L 40. Cuibăreşte în colonii, local pe insule şi coaste nisipoase. În pasaj, exclusiv pe mare. Pescuieşte departe în largul mării, plonjând de la înălţimi mai mari decât alte chire. Este recunoscută după strigătul său şi coloritul general deschis, aripile lungi şi înguste, coada scurtă, zbor viguros cu bătăi de aripi destul de rapide. Cioc lung şi îngust, negru (cu vârf galben). Pe sol penele cefei alungite şi zbârlite par să formeze o creastă; picioare scurte şi negre. În penaj de iarnă (adesea încă din iulie) fruntea este albă (şi nu tot creştetul ca la pescăriţa râzătoare de care se deosebeşte şi prin ciocul mai lung şi subţire, respectiv, aripile uşor mai înguste). De obicei juvenilul are cioc complet negru, fruntea albă (juvenilul de pescăriţă râzătoare are tot creştetul alb), spatele, remigele primare şi tectricele de deasupra lor au culoare închisă. Vara târziu adulţii care însoţesc puii la pescuit au remigele primare externe cenuşii şi, adeseori aripi cu formă diferită datorită năpârlirii. Strigăt puternic, pătrunzător şi strident, bisilabic, „cri-ic", repetat. Strigătul juvenilului mai clar şi mai sonor, „chii-i". **OV**

Pescăriţă râzătoare

Pescăriţă râzătoare *Gelochelidon nilotica* L 38. Cuibăreşte în colonii, în V şi S Europei, pe bălţi şi mlaştini din zona litorală, pe ţărmuri nisipoase. Mai puţin legată de mare decât alte chire, vânează mai ales pe deasupra uscatului, a bălţilor litorale şi a pajiştilor. Consumă preferenţial insecte mari, dar şi broaşte, reptile, şoareci şi crabi mici. Are ciocul negru şi gros, ca de pescăruş. Zbor relaxat şi susţinut, amintind de pescăriţa mare, dar având aripile lungi, înguste şi ascuţite, asemănătoare cu ale chirei mari. Aripile au colorit uniform, gri deschis, remigele primare fiind uşor mai întunecate. Pe faţa subalară remigele primare au un tiv negricios, îngust şi evident. Coadă scurtă şi adânc scobită. Pe sol picioare negre şi lungi. Târtiţă şi supracodale gri deschis. În penaj de iarnă are o dungă întunecată înapoia ochiului (chira mare are negru până pe ceafă), capul fiind aproape complet alb. Juvenilul foarte asemănător cu cel de chiră mare, dar are creştetul albicios, o dungă negricioasă înapoia ochiului, cioc mai scurt şi mai gros, iar aripile proporţional mai scurte. Strigăt distinct, nazal, „chi-uec". Sunet de alarmă: o serie rapidă de note nazale, ca un hohot de râs, „che-chechechec", diferit de cel al chirelor, dar aminteşte de strigătul nupţial al sitarului de mal. Puii cer mâncare printr-un piuit ascuţit şi sonor. **OV**

Pescăriţă mare

Pescăriţă mare *Hydroprogne caspia* L 53. În Europa cuibăreşte pe coastele M. Baltice, în colonii mici sau mai mari şi se hrăneşte pe lacuri de pe insule sau continent, parcurgând zilnic distanţe de zeci de kilometri între locurile de hrănire şi coloniile de reproducere. Migrează traversând continentul şi M. Mediteraneană în drum spre locurile de iernat africane, fără a evita uscatul precum chira de mare. Plonjează pentru a prinde peşte. Pasăre mare, aproape cât pescăruşul argintiu. Se recunoaşte după ciocul mare, roşu-portocaliu, vizibil de la distanţă, strigătul caracteristic şi zborul relaxat, similar pescăruşilor. În zbor capul pare foarte mare, gâtul lung şi gros pare împins înainte, iar coada scurtă. Picioare negre. Deasupra aripa este gri deschis, dar pe partea ventrală, remigele primare sunt negricioase. Spre deosebire de adulţi, juvenilii au ciocul mai portocaliu cu vârful negru, creştetul capului brun-negricios cu pete albe, prelungindu-se spre ceafă, iar pe spate şi aripi, pete întunecate în formă de solzi, remige primare întunecate şi picioare de culoare deschisă (vizibile de la distanţă la păsările care stau pe sol). Strigăt de chemare foarte jos, puternic şi aspru ca al stârcilor, „craa" sau „craah". Puii cer hrană cu un strigăt ascuţit. În timpul migraţiei, un sunet ca un chiţăit, „sliu-ui". **P**

Chiră de mare

Pescăriță râzătoare

Pescăriță mare

Chiră de baltă

Chiră de baltă *Sterna hirundo* L 35. Cuibăreşte în perechi izolate sau în colonii mici, în mlaştini din regiuni litorale şi pe malurile lacurilor continentale. Plonjează frecvent după peşte. Spre deosebire de chira polară, are coada mai scurtă, aripile mai late, zbor mai elegant cu bătăi de aripi rapide şi rigide (zbor nupţial lent şi elegant), capul mai mare (gâtul şi ciocul mai lungi), iar picioarele mai lungi. Pe faţa supraalară, remigele primare externe sunt cenuşii, mai întunecate decât cele interne (la chira polară, toate sunt gri deschis), iar pe faţa ventrală, remigele primare mai întunecate decât cele secundare albicioase. Cioc roşu-portocaliu, aproape întotdeauna cu vârf negru. Juvenilul are remigele secundare gri cu vârfuri albe, iar pe faţa ventrală, marginea posterioară a aripii este gri-negricioasă; frunte albă, cioc galben-portocaliu cu vârf negru, iar spatele cu pete ondulate întunecate. Sunete mai joase decât ale chirei polare. Când pescuieşte, în timpul jocului nupţial sau al conflictelor, emite sunete scurte şi ascuţite, „chit", dar şi serii rapide, „chichichichi..." sau „chii-rri-chii-rri". Sunetul de alarmă la apariţia omului este prelung, „criii-i", iar în prezenţa unei ciori, ascuţit, „cii-ei". **OV**

Chiră polară

Chiră polară *Sterna paradisaea* L 38. Cuibăreşte în colonii pe insule, dune cu iarbă etc. de pe coaste cu ape limpezi, dar şi pe mici iezere montane. Plonjează în apă pentru a prinde peşte ca şi chira de baltă, dar preferă să prindă animale mici de la suprafaţa apei şi insecte din zbor. Spre deosebire de chira de baltă, are coada mai adânc scobită, aripi mai înguste, zbor mai elegant cu bătăi de aripi relaxate şi elastice, cap mic (gât şi cioc scurte), picioare foarte scurte. Faţa supraalară uniform gri închis. Pe faţa inferioară a aripii privită în lumină puternică, remigele par străvezii. Cioc roşu-sângeriu, de obicei fără vârf negru. Laturile gâtului uşor cenuşii, obrazul alb strălucitor şi creştetul negru. Juvenilul are remige secundare aproape albe (la cel de chiră de baltă sunt gri cu vârfuri albe), iar pe faţa superioară a aripii, marginea anterioară mai puţin întunecată; pe spate, dungi gri, ondulate, şterse; cioc complet întunecat. Numeroase sunete similare chirei de baltă, dar în timpul jocului nupţial şi al conflictelor, emite un chiţăit clar, „pi-pi-pi-pi" şi unul strident, „pri-ii" sau un fel de huruit puternic, „crrr-crrr-crrr". Sunet de alarmă la apariţia unui prădător: „chliiu". **Ac**

Chiră roz

Chiră roz *Sterna dougallii* L 38. Cuibăreşte rar în V Europei, de-a lungul coastelor, adeseori alături de chira de baltă şi cea polară. Faţa dorsală mai deschisă decât la ambele specii anterioare, apare foarte albicioasă. Aripi proporţional mai scurte, rectricele marginale, de obicei, foarte lungi şi albe. Cioc lung, negru cu puţin roşu la bază. Picioare mai lungi decât la chira de baltă. Pe sol vizibil vârful alb al remigelor primare. De aproape şi primăvara este vizibilă o nuanţă roz pe piept. În penaj de iarnă, asemănătoare cu chira de baltă, dar coloritul pare mai alb, iar rectricele marginale rămân mai lungi. Juvenilul are mai puţin alb pe frunte, coloritul spatelui ca al juvenilului chirei de mare, dar remigele primare nu au vârfuri negre, iar picioarele negre. Zbor cu bătăi de aripi repezi, ample şi mecanice, asemănător cu al chirei mici, dar pare foarte albă. Strigăte caracteristice, unul rapid şi moale: „ciuic", altul amplu, răguşit şi aspru: „aaaarc".

Chiră mică

Chiră mică *Sternula albifrons* L 23. Cuibăreşte în mici colonii pe coaste întinse, nisipoase sau cu pietriş, dar şi pe lacuri continentale cu maluri nisipoase. Cea mai mică dintre speciile de chire europene. Fruntea albă în toate tipurile de penaj, cioc galben cu vârf negru (primăvara şi la începutul verii) şi picioare galbene (tot anul). Juvenilul se recunoaşte uşor după dimensiunile mici şi marginea anterioară negricioasă a aripii (pe faţa superioară). Coadă scurtă. Zbor rapid, cu bătăi de aripi iuţi (amintind de un prundăraş mare când zboară pe deasupra apei). Execută zbor staţionar deasupra apei ca un fluture uriaş. Adeseori plonjează agitat, de mai multe ori, în succesiune rapidă. Activă şi zgomotoasă; strigăte aspre şi ascuţite: „cri-ic", „chiri-chiri", „chit-chit" sau „pret-pret". **OV**

iarna I
adult

Chiră de baltă
juv.
adult

iarna I
adult

Chiră polară
juv.
adult

iarna I
adult

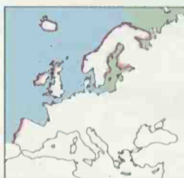

Chiră roz
juv.
adult

juv.
adult

Chiră mică
juv.
adult

Alce (ordinul Charadriiformes, familia Alcidae)

Păsări oceanice cu colorit alb şi negru, coadă scurtă şi aripi înguste. Zbor rapid, aproape de suprafaţa apei, bătăi de aripi rapide ca de elice. Tăcute în afara perioadei de cuibărit. Vin la ţărm doar pentru cuibărit. Cuibăresc în colonii mari pe stâncăriile litorale înalte şi abrupte. Înoată sub apă cu ajutorul aripilor, picioarele fiind folosite drept cârmă. Penajul de iarnă este diferit de cel de vară. Imaturul seamănă cu adultul. Depun 1-2 ouă.

Alcă nordică

Alcă nordică *Uria aalge* L 40. Cuibăreşte în colonii mari (mii de păsări) pe stâncării înalte din lungul coastelor şi pe insule abrupte. Depun doar un singur ou, în formă de pară, direct în scobiturile înguste ale stâncăriilor. Părinţii îşi recunosc oul după aspect, iar puii, după strigăt. Aproape toţi puii sar în mare în acelaşi timp, târziu în amurg în unele seri din iulie, înainte de a fi capabili de zbor. Atunci puiul este ghidat în largul mării de către mascul. Corp masiv, aripi înguste, zboară repede cu bătăi de aripi ca de elice, aproape de suprafaţa mării, adeseori câteva păsări într-o linie (ca şi alca polară sau cea atlantică). Are ciocul destul de lung şi subţire, gâtul mai lung şi mai subţire, iar coada mai scurtă decât la alca atlantică. Subspecia sudică (Irlanda, S Scoţiei etc.) are spatele maro-negricios, care în lumină puternică pare maro-cenuşiu închis, spre deosebire spatele negru intens al alcei atlantice. Subspecia nordică (Scoţia şi N Europei) are spatele mai întunecat, mai apropiat de coloritul acesteia. Unele exemplare au un cerc alb în jurul ochiului şi o dungă albă îngustă înapoia lor (ca nişte ochelari). În zbor gâtul este tras spre înapoi, iar spatele pare încovoiat şi mai mare comparativ cu alca atlantică; picioarele sunt vizibile; pe laturile târtiţei prezintă mai puţin alb; subalarele nu sunt atât de albe, având pete negricioase (vezi şi alca polară). În penaj de iarnă, albul obrajilor prelungit mult înapoia ochilor spre deosebire de alca polară şi cea atlantică, iar laturile corpului sunt striate. Strigăt huruitor şi prelung, „a-orrr", ceva mai vesel decât al alcei atlantice, uneori cu modulaţii, fiind foarte gălăgios în colonii. **Ac**

Alcă polară

Alcă polară *Uria lomvia* L 39. Cuibăreşte în colonii mari în acelaşi habitat ca şi alca nordică, având un areal de răspândire mai nordic. Spre deosebire de aceasta, ciocul mai scurt şi mai gros, cu o dungă albicioasă îngustă spre colţurile gurii (dificil de observat), iar laturile corpului nu prezintă dungi (alca atlantică are întotdeauna striuri brune închis pe flancuri). Tectricele subalare şi axila sunt albe. Partea dorsală este maro închis, aproape negricioasă ca la alca atlantică. În zbor se recunoaşte după corpul mai scurt şi compact, spatele mai încovoiat decât la alca nordică, ciocul îndreptat uşor în jos (drept la alca atlantică, iar la cea nordică, în poziţie intermediară); pe laturile târtiţei mai mult alb, ca la alca atlantică; picioarele vizibile. În penaj de iarnă bărbia şi gâtul, albe, dar obrajii au mai mult negru decât la cele două specii menţionate. Strigăt huruitor, agresiv.

Alcă atlantică

Alcă atlantică *Alca torda* L 38. Cuibăreşte în colonii, pe stâncării abrupte (mai mici decât cele folosite de genul Uria). Depune ouăle pe sub bolovani, astfel încât nu caută stâncării înalte. În afara perioadei de cuibărit trăieşte departe în largul mării. Ciocul lat, comprimat lateral; în timpul înotului, este ţinut ridicat, ca şi coada relativ lungă şi ascuţită. Gât mai gros şi mai scurt decât alca nordică. De la distanţă, spre deosebire de subspecia sudică a alcei nordice, are capul şi spatele negre şi nu maronii. Tectrice subaalare albe. Spre deosebire subspecia nordică a alcei atlantice (cu spate negricios), are mai mult alb pe laturile târtiţei; în zbor partea din spate albă cu o dungă mediană neagră, ca la raţa de gheţuri. De asemenea, îşi ţine capul şi coada înălţate, iar spatele este uşor curbat, picioarele fiind acoperite de coadă. Zbor nupţial lent. Strigăt strident, ca un geamăt melancolic, „urrr".

Alcă nordică

"cu ochelari"

iarna

Alcă polară

iarna

Alcă atlantică

iarna

Alcă mică

Alcă mică *Alle alle* L 20. Extrem de abundentă în zona arctică, unde cuibăreşte în colonii foarte mari pe povârnişuri montane, nu doar pe stâncării litorale. Depune un ou într-o vizuină. Este una dintre păsările cele mai numeroase din lume. Zboară în jurul cuiburilor din regiunile montane în roiuri, ca ţânţarii. Deosebit de zgomotoasă, produce triluri ascuţite şi strigăte nazale, ca nişte hohote de râs, în cor: „cherrr, chehehehe". Zboară spre largul mării în stoluri, la mare înălţime, „culege" plancton şi revine pe uscat în stoluri liniare ondulate, la înălţime joasă deasupra apei, cu guşa plină. În afara perioadei de cuibărit trăieşte departe în largul mării, dar poate ajunge pe ţărmuri în timpul unor furtuni, căutând refugiu în porturi sau chiar în interiorul continentului. Mult mai mică decât celelalte alce, având dimensiunile unui graur mare. De la distanţă o pasăre solitară în zbor poate fi uşor confundată cu un juvenil de pufin. Bătăi de aripi foarte rapide, faţa subaalară întunecată. Cioc scurt. În zbor gâtul pare extrem de scurt. Pe apă înoată cu gâtul retras între umeri şi pare lipsită de gât, dar când îl întinde, gâtul este surprinzător de lung. Când se odihneşte pe apă, pluteşte ca un dop, foarte puţin scufundată, fiind vizibile flancurile albe, dar când se pregăteşte pentru plonjare, aripile negre ating marginea apei.

Alcă cu oglindă

juv.

Alcă cu oglindă *Cepphus grylle* L 33. Cuibăreşte în perechi izolate sau în grupuri mici, uneori formând şi mici colonii, sub bolovanii de pe coastele marine stâncoase. Mai puţin legată de mare decât celelalte alce, fiind prezentă pe toată durata anului în zona ţărmului. Penajul de vară inconfundabil, negru cu o pată albă, ovală, mare, pe aripă („oglindă"). În zbor corpul scurt şi fusiform, spatele încovoiat şi bătăi de aripi foarte rapide. Picioare roşii, strălucitoare. Zbor huinar de colo-colo, la înălţimi joase, deasupra apei. Penaj de iarnă aproape alb, dar „oglinda" albă este vizibilă pe aripa gri închis. Juvenilul este gri pestriţ, inclusiv pe „oglindă". Păsările în vârstă de un an pot părea complet negre, oglinda având striuri albe (năpârlirea este incompletă). În perioada de împerechere se adună în grupuri şi produc strigăte ca ale fâsei de munte, „siip-siip-siip" şi piuituri subţiri, dar rezonante, „piip", totodată deschizând larg ciocurile (în interior gura este roşie). De asemenea, îşi ridică aripile, etalând „oglinda" şi faţa subalară albă.

Pufin

Pufin *Fratercula arctica* L 30. Cuibăreşte pe insule stâncoase şi coaste stâncoase înalte din N Oc. Atlantic, în colonii care pot reuni mii de perechi. Cuibul şi-l face în vizuini săpate în pământ sau pe sub stânci. Iarna trăieşte departe în largul mării, îndepărtându-se de ţărm mai mult decât celelalte alce, exceptând alca mică. Abdomenul este proeminent, capul mare, iar ciocul mare, foarte înalt, turtit lateral, striat şi viu colorat. În colonii păsările pot fi văzute cu ciocul plin de peşte, dând impresia că au barbă. Adesea lupii de mare mici fură peştele prins de ele. Spre sfârşitul verii straturile superficiale ale ciocului cad, ciocul fiind mai puţin înalt în timpul iernii. Imaturii au ciocul chiar şi mai puţin înalt. Obrajii alb-cenuşii devin gri-negricioşi în penaj de iarnă. În timpul înotului pieptul este mai ridicat decât la celelalte alce, având o siluetă caracteristică. De obicei formează stoluri liniare scurte, zburând la înălţimi joase deasupra apei. În zbor sunt evidente capul mare, alburiu, dimensiunile mici şi coada scurtă; ciocul este îndreptat în jos. Faţa subaalară destul de întunecată, dar mai deschisă decât la alca mică. Strigătul poate fi auzit în colonii, ca un scârţâit puternic şi disonant, „aaah".

Alcă mică

Alcă cu oglindă

Pufin

Porumbei şi specii înrudite (ordinul Columbiformes, familia Columbidae)
Dimensiuni medii şi aspect masiv, aripi ascuţite şi coadă relativ lungă. Se hrănesc pe sol. Zbor rapid şi susţinut. La decolare aripile produc un zgomot care serveşte şi ca semnal de alarmă. Pot bea apă cu ciocul introdus în apă (alte păsări iau apă în cioc şi îşi lasă apoi capul pe spate). Depun 2 ouă albe. Puii sunt hrăniţi cu un lichid special, „lapte de porumbel", produs în guşă.

Porumbel de stâncă

Porumbel de stâncă *Columba livia* L 33. Specie comună local în V şi S Europei. Cuibăreşte în regiuni montane şi adesea pe faleze şi coaste litorale stâncoase, amenajând cuibul în peşteri sau în scobituri protejate ale stâncăriilor. Este strămoşul porumbelului domestic, având aspect asemănător. Numeroşi porumbei domestici au caracteristici ale porumbelului de stâncă: spatele şi faţa superioară a aripii sunt gri deschis, cu două dungi negre pe aripi, iar târtiţa albă. Faţa subalară albă (cenuşie, la porumbelul de scorbură). Dimensiuni mai mici, e mai îndesat decât porumbelul gulerat, zbor foarte rapid, cu bătăi de aripi iuţi. De regulă în mici stoluri. Gurluit înăbuşit, „druoo", ca al porumbelului domestic. S

Porumbel domestic *Columba livia domestica* L 33. Cuibăreşte în localităţi din aproape toată Europa, fiind porumbei domestici sălbăticiţi. Trăieşte în turnuri, mansarde, poduri, în nişele clădirilor, cariere de piatră etc. Anual scoate mai multe generaţii de pui. Îndrăzneţ, se hrăneşte pe străzi şi în pieţe; poate atinge efective mari. Coloritul variază extrem de mult, de la cel al strămoşului porumbel de stâncă - gri cu baza cozii albă şi cu două dungi negre pe aripi până la colorit uniform cărămiziu-roşcat, întunecat, alb sau alb cu multe pete. Zbor şi siluetă identice cu ale porumbelului de stâncă. Sedentar, dar poate hoinări în grupuri în căutarea hranei. Strigăt asemănător cu al porumbelului de stâncă. Puii cer hrană cu piuituri subţiri şi prelungi. **S**

Porumbel de scorbură

Porumbel de scorbură *Columba oenas* L 33. Specie destul de comună şi larg răspândită în păduri, parcuri, iar în V Europei, inclusiv în ruine sau stâncării. Cuibăreşte în scorburi, fisuri ale clădirilor sau stâncăriilor. Se hrăneşte pe câmp, adeseori departe de cuib, în stoluri mici, uneori alături de porumbelul gulerat. În unele locuri, apare şi în apropierea coastelor. Este mai mic şi mai îndesat decât porumbelul gulerat, zburând cu bătăi de aripi mai rapide şi aparent cu viteză mai mare. Este mai cenuşiu decât porumbelul gulerat, nu are petele albe tipice, pare a avea un colorit destul de uniform, dar pe aripi şi pe partea inferioară a spatelui are dungi cenuşii deschis. La baza aripii, urme şterse de dungi întunecate. În zbor aripile produc un zgomot specific. Zbor nupţial cu bătăi de aripi ample şi bine ritmate, alunecări prelungi cu aripile ridicate (ca porumbeii domestici). Gurluit prelung, monoton şi repetat „u-u, u-u, u-u", primul sunet fiind mai lung şi mai accentuat decât al doilea, amintind mai mult de al porumbelului domestic decât de al porumbelului gulerat. **OV**

Porumbel gulerat

Porumbel gulerat *Columba palumbus* L 40. Cea mai numeroasă şi mai larg răspândită dintre speciile europene de porumbei. Prezent în parcuri, grădini (în V Europei, unde se alătură porumbeilor domestici) şi în toate tipurile de păduri. Cuib simplu, din crenguţe. Se recunoaşte după dimensiuni, petele albe de pe laturile gâtului (lipsesc la juvenili) şi dungile transversale albe, late de pe faţa superioară a aripii. În afara perioadei de cuibărit formează stoluri, uneori de mărime considerabilă. La decolare aripile produc un zgomot puternic. Zbor cu bătăi de aripi mai degajate decât ale porumbelului de scorbură, iar coada este proporţional mai lungă (nu este vizibil întotdeauna). Zborul nupţial începe cu o scurtă ascensiune, urmată de o alunecare descendentă cu aripile ridicate. Gurluit înăbuşit şi uşor aspru, alcătuit din 5 silabe cu accent pe prima: „gru-gru-gru-gru-gru", ultima silabă fiind scurtă şi brusc întreruptă; seria de note este repetată de 3-5 ori fără pauză, astfel încât ultima silabă pare să fie începutul frazei următoare. De asemenea, un sunet mârâit, „uu-ru". **OV, RI**

Porumbel domestic

Porumbel de stâncă

Porumbel de scorbură

Porumbel gulerat

juv.

Turturică

Turturică *Streptopelia turtur* L 26. Specie comună în centrul şi S Europei pe terenuri deschise cu tufişuri şi pâlcuri de pădure, în păduri de foioase. Iernează în Africa tropicală. Fricoasă şi prudentă (este foarte vânată). Evident mai mică, are penajul mai întunecat decât al guguştiucului şi coadă mai scurtă. În zbor se recunoaşte uşor după abdomenul de culoare deschisă, faţa ventrală a aripii gri-albăstrui închis, talia mică, zbor cu bătăi de aripi rapide şi bruşte. Pe laturile gâtului, o pată întunecată formată de dungi negre şi dungi albe în formă de semilună, care lipseşte la juvenil. Coadă întunecată cu un tiv alb, lat, mai evidentă atunci când coada este desfăcută. În jurul ochilor, un inel de piele roşie. Seamănă cu turturica africană, care este antropofilă şi care are proporţiile guguştiucului, benzi gri-albăstre mai late pe faţa dorsală a aripilor (la turturică aceste benzi gri-albăstrui sunt mai înguste). Cântec jos, foarte caracteristic: „tuurrrr-tuurrrr". **OV**

Guguştiuc

Guguştiuc *Streptopelia decaocto* L 32. Specie originară din Orientul Apropiat, şi-a extins arealul începând din anul 1930, este prezentă în toată Europa. Trăieşte în localităţi, cuibărind în parcuri, grădini, clădiri. Depune câte 2 ouă, începând din martie, de mai multe ori pe an. Adeseori se hrăneşte alături de porumbei domestici în silozuri sau pe câmp. Zbor vioi (ca turturica), dar este mai masiv, cu coadă evident mai lungă. Penaj cenuşiu-cafeniu, cu guler negru îngust spre ceafă (lipseşte la juvenil). Ventral, coada are baza neagră, iar jumătatea terminală albă; deasupra, cenuşiu-cafenie, cu pete pe margini, înguste şi negre spre baza cozii, respectiv, mari şi albe spre vârf, foarte vizibile în zbor. Cântă dintr-un loc vizibil, un gurluit puternic, trisilabic, „duu-du-du" (sau „gu-gu-ştiuc"), cu o scurtă pauză între al doilea şi al treilea sunet. La aterizarea din zbor, emite şi un sunet ca un mieunat, „erei". **S**

Turturică africană

Turturică africană *Streptopelia senegalensis* L 25. Specie imigrată recent în localităţile din SE Balcanilor. Nu este sperioasă. Coadă lungă şi aripi scurte ca la guguştiuc, dar evident mai mică şi mai întunecată, ruginie, cu dungi gri-albăstrui pe aripi, foarte asemănătoare cu turturica. Pe marginile cozii, pete albe mai mari, iar dungile de pe aripi sunt mai late şi mai întunecate, iar pe piept, un „colier" din puncte dese negre. Gurluit rapid şi înăbuşit, din 5 sau 6 silabe, în care silabele 3 şi 4 sunt cu un ton mai înalte decât celelalte, „du-du-di-diidii-do".

Găinuşe de pustiu (ordinul Pteroclidiformes, familia Pteroclidae)

Asemănătoare cu porumbeii, prin dimensiuni şi aspect, cu care sunt şi înrudite. Gregare. Trăiesc în stepe şi locuri aride, transportă apă la cuib de la distanţă mare, îmbibându-şi penele abdomenului. Zbor rapid şi zgomotos. Cioc şi picioare foarte scurte, aripi şi coadă lungi, ascuţite. Cuibăresc pe sol. Depun 2-3 ouă.

Găinuşă de nisip

Găinuşă de nisip *Pterocles orientalis* L 35. Trăieşte pe stepe şi câmpii din pen. Iberică, Turcia şi regiunea M. Caspice. Aspect masiv, pe sol semănând cu un cocoş, iar în zbor, cu un porumbel. Zbor rapid. Abdomenul negru. Tectrice subalare albe, remige negre. Coadă ascuţită, dar nu are rectrice lungi. Femela are pete întunecate mărunte pe piept şi cap. Parcurg distanţe lungi pentru apă, iar masculul transportă apă la cuib, îmbibându-şi penele de pe abdomen. Sunet de chemare: un sforăit puternic şi exploziv, „ciurrl-rl-rl", amintind de fornăitul sec al cailor. Uneori, un strigăt clar, „ciiuu", amintind de al cucuvelei.

Găinuşă cu suliţă

Găinuşă cu suliţă *Pterocles alchata* L 30 (+ cca. 7 cm coada). Specie rară pe câmpii aride din SV Europei. Picioare scurte şi o postură chircită pe sol, dar gâtul poate fi întins în sus. Mai mică şi mai delicată decât găinuşa de nisip. La ambele sexe rectrice mediane alungite. Zbor rapid cu bătăi de aripi viguroase, cu gâtul retras între umeri, amintind de ploierul auriu. Abdomenul alb şi subalare albe. Penaj frumos colorat, cu multe striuri, asigurând o bună camuflare. Masculul are o dungă neagră pe gât, absentă la femelă. În afara sezonului de reproducere formează stoluri mari. În zbor emite un sunet de chemare nazal, puternic, „catar, catar"; din apropiere pare uşor tremurat, „crauu-crauu".

adult

Turturică

juv.

adult

Guguştiuc

juv.

adult

Turturică africană

Găinuşă de nisip

♂

♀

Găinuşă cu suliţă

♂

♀

Cuci (ordinul Cuculiformes, familia Cuculidae)

Dimensiuni medii, coadă lungă și aripi ascuțite. Două degete îndreptate în față, două în spate (picior scansor). Unele specii (inclusiv cele trei specii europene) paraziți de cuib, depunând ouăle în cuiburile altor specii de păsări.

Cuc

Cuc *Cuculus canorus* L 33. Specie destul de comună în toate tipurile de habitate, în păduri și terenuri deschise cu pâlcuri de tufișuri și arbuști, de la câmpie până la munte. Destul de sperios, evită zonele urbane aglomerate. Consumă omizi ale multor specii de fluturi. Parazit de cuib, femela depune câte un ou în cuiburile altor păsări. Dintre speciile frecvent parazitate, amintim: codobatura albă, măcăleandrul, fâsa de luncă, silvia de câmpie, lăcarii, muscarul sur. Femelele se specializează în „exploatarea" unei anumite specii-gazdă, depunând ouă care imită dimensiunea și coloritul ouălor acesteia. Puiul de cuc aruncă ouăle și puii gazdei din cuib, rămânând singurul beneficiar al eforturilor de hrănire depuse de păsările-gazde. Masculul este gri-întunecat pe cap, piept și spate, cu striuri orizontale albe și gri pe abdomen, amintind de un uliu păsărar. Femela are colorit similar, cu o nuanță gri-ruginie și cu dungi șterse pe gușă (faza gri), dar există un număr mic de femele al căror cap și spate au colorit roșu-ruginiu intens (faza ruginie). Juvenilii au fața dorsală brun-întunecată, unii fiind mai gri, iar alții mai ruginii, fără a putea fi grupați în două categorii distincte ca femelele adulte; nu sunt roșii-ruginii și au întotdeauna capul și gâtul cenușii. De asemenea, au o pată albă pe ceafă. Dimensiunile, zborul discret și lin, la înălțimi joase, alături de coada lungă amintesc de un uliu păsărar (iar femelele din faza ruginie de un vânturel roșu). Zbor cu bătăi rapide de aripi, dar destul de slabe, fără alunecări și planări, aripi ascuțite, de obicei sub linia orizontală, cap mic, cu cioc delicat, ținut vizibil în sus. Adeseori este urmărit de păsărele agitate și gălăgioase. Cântecul masculului puternic, bisilabic, repetat, „cu-cu" este foarte cunoscut. Atunci când masculul urmărește un alt cuc, emite un sunet nazal și nervos, „gu-ce-ce". Femela scoate un strigăt insistent și sonor, „pupupu", amintind de al corcodelului mic. Strigătele puilor când cer mâncare sunt similare cu ale păsărelelor, dar foarte penetrante, „srii-srii...". **OV**

Cuc siberian

Cuc siberian *Cuculus optatus* L 30. Pasăre timidă, trăiește în taigaua din E Rusiei și Siberia. Migratoare pe distanțe lungi (iernează în E Indiei), observată accidental chiar și în V Europei. Cântec bisilabic, evident diferit de al cucului: cele două silabe „pu-pu" au aceeași intensitate, fiind accentuate la fel, amintind de cel al pupezei, fiind repetate în serii de câte 7-8, cu un ritm mai rapid decât la cuc; seriile pot începe cu o serie rapidă de 5-7 „pu". Extrem de dificil de recunoscut, fiind ușor mai mic decât cucul, cu cioc un pic mai mare și dungi mai late pe abdomen (diferență aproape insesizabilă), creștetul și spatele fiind cenușii, mai întunecate; partea ventrală are o nuanță galben-ruginie, mai frecvent decât la cuc. Femelele pot fi maro-roșiatice, cu nuanțe mai contrastante decât la cuc.

Cuc pestriț

Cuc pestriț *Clamator glandarius* L 40. Cuibărește în SV Europei pe terenuri deschise (cu tufișuri și pâlcuri de arbuști, plantații de măslin etc.). Parazitează mai ales cuiburile de coțofană; masculii creează agitație printre coțofene, distrăgându-le atenția pentru ca femela să depună oul în cuibul acestora. Puiul nu aruncă ouăle și puii gazdei din cuib, dar îi învinge pe aceștia în lupta pentru primirea hranei, cerșind mai zgomotos. Adulții pornesc spre Africa în iulie-august. Aspectul corpului și zborul similare cu ale cucului, dar este evident mai mare, are moț, iar penele de pe partea dorsală au margini albe late, contrastând cu restul brun închis. Juvenilul are partea dorsală brun-negricioasă, cu remige primare ruginii. Cântecul masculului, produs frecvent, este un cloncănit puternic și strident, „cher-cher-cher", amintind de cel al pietrușului sau al unui juvenil zburător de ciocănitoare.

juv.
faza ruginie
♀ faza ruginie
♂
Cuc
pui cu părinte adoptiv
(fâsă de luncă)
cântând
♂
♀
Cuc siberian
adult
Cuc pestriţ
juv.

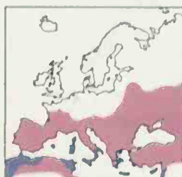
Răpitoare de noapte (ordinul Strigiformes, familiile Tytonidae (striga) şi Strigidae (celelalte specii)

Păsări de pradă crepusculare şi nocturne, cu cap mare şi gât scurt. Ochii situaţi frontal asigură vederea binoculară. Capul se poate roti până la 270°. Zbor silenţios, remigele având margini „dinţate". Sexe asemănătoare, femela uşor mai mare. Multe specii cuibăresc în scorburi, iar unele pot ataca violent un intrus din apropierea cuibului. Ouă albe, rotunde.

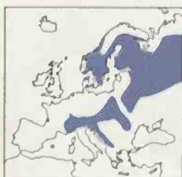
Strigă

Strigă *Tyto alba* L 32. Trăieşte pe terenuri deschise cultivate, cuibărind preponderent în hambare şi turlele bisericilor. Declin accentuat, mai ales în N Europei. Faţă tipică, în formă de inimă, cu colorit deschis, alburiu. Zborul şi forma aripilor asemănătoare cu ale ciufului de pădure, dar penajul are colorit mai deschis, bătăi de aripi mai rapide, iar picioarele atârnă şi se leagănă în zbor. Partea ventrală albă la păsările din V şi S Europei (subspecia *alba*), respectiv, ocru-ruginie la cele din centrul şi E Europei (subspecia *guttata*). Cântecul teritorial al masculului este un ţipăt ascuţit şi aspru (durata 2 secunde). Emite sunete mai puternice, destul de sinistre, dar şi un sâsâit, un sforăit sec (strigăt de chemare) similar cu al caprimulgului sau un ţipăt scurt, ascuţit şi furios (strigăt de alarmă). **S**

Ciuş

Ciuş *Otus scops* L 20. Cuibăreşte în S Europei în pâlcuri de copaci, grădini şi parcuri din localităţi. Cuibul în copaci scorburoşi sau clădiri. Colorit destul de uniform, gri-cafeniu sau brun-roşcat. Dimensiuni mici. Are două moţuri late (pene auriculare). Mai zvelt decât cucuveaua şi are postură dreaptă în repaus. Aripi destul de lungi. Pasăre migratoare, se hrăneşte cu insecte. Nocturnă, fiind identificată mai ales după sunetele emise: un fluierat monoton, jos, monosilabic, repetat la fiecare trei secunde, „tiu"; în duet, fluieratul femelei este cu un ton mai înalt decât al masculului. **OV**

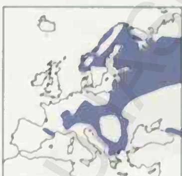
Ciuvică

Ciuvică *Glaucidium passerinum* L 17. Destul de comună în păduri întinse de conifere. Cuibăreşte în scorburi vechi de ciocănitoare. Este cea mai mică răpitoare nocturnă din Europa, având mărimea unui graur. Vânează rozătoare mici, piţigoi şi alte păsărele (iarna, poate apărea la hrănitorile pentru păsărele). Adeseori face provizii de hrană în scorburi. Mai diurnă decât majoritatea celorlalte răpitoare nocturne. Penaj maroniu, cu stropi mărunţi albi. Sprânceană albă, arcuită. Cap destul de mic. Zbor ondulat, ca de ciocănitoare. Strigăt teritorial: un fluierat moale şi scurt, „hiu", repetat ritmic la fiecare 2 secunde în zori şi în amurg, adeseori din vârful unui arbore (molid). Când este agitată, între fluierături apare un ţipăt înalt, „tititi". Femela răspunde cu un sunet înalt, nazal, „hiuc, huhuhu, hiuc..." sau cu unul subţire şi accentuat, „psiii" (emis şi de pui când cer mâncare). Toamna un strigăt format dintr-o serie scurtă de note ascuţite, ca de flaut, cu tonalitate, intensitate şi ritm în crescendo (aminteşte de sunetul pompei de bicicletă atunci când gaura furtunului este acoperită cu degetul). **S**

Cucuvea

Cucuvea *Athene noctua* L 23. Specie comună în centrul şi S Europei în regiuni deschise, adeseori stâncoase, dar şi în localităţi. În Anglia a fost introdusă în secolul 19. Cuibăreşte în scorburi, pe stâncării şi clădiri. Corp îndesat, cap lat cu creştet plat, picioare lungi. În repaus postura nu este la fel de dreaptă ca la celelalte răpitoare nocturne. Când este agitată se arcuieşte şi face „plecăciuni". Foloseşte stâlpii şi sârmele de electricitate ca posturi de observaţie. Zbor ondulat ca al ciocănitorilor. Poate executa zbor staţionar. Vânează rozătoare, păsărele, insecte, râme etc. Activă atât ziua, cât şi noaptea. Strigăt teritorial evident diferit de al ciuşului, fiind mai prelung, cu o tonalitate înaltă în final, „chiu-u". La femelă uşor în falset. Mai emite şi un mieunat puternic, pătrunzător şi repetat, „chiuu". Strigăt de alarmă ascuţit, exploziv, ca acela de chirighiţă, „chit, chit...". **S**

Minuniţă

Minuniţă *Aegolius funereus* L 25. Specie destul de comună în păduri întinse de conifere. Cuibăreşte în scorburi vechi de ciocănitoare neagră, dar şi în cuiburi artificiale. Mai mare decât ciuvica, având aspect diferit (cap mare), expresie facială ce sugerează surpriza (ochii par larg deschişi) şi comportament diferit (specie strict nocturnă, discretă, evită vârful arborilor). Faţă alb-cafenie, cu margini întunecate. Juvenilii maro închis intens. Strigăt teritorial auzit primăvara devreme: o serie rapidă de fluierături joase şi scurte, de obicei 7-8 sunete cu tonalitate finală uşor ascendentă, „pupupupupupupu". Poate fi auzit de la distanţă mare (peste 3 km, în condiţii prielnice). Variaţii individuale foarte mari ale tonalităţii, ritmului şi numărului de silabe. Cântă mai ales în toiul nopţii, timp îndelungat. De asemenea un strigăt nazal şi ascuţit, „cuuiu", iar în nopţile de toamnă, nişte sunete ascuţite şi răsunătoare, „ci-ac" (ca de veveriţă). Puii cer mâncare cu strigăte scurte, explozive, aspre sau ascuţite, în funcţie de vârstă. **S**

Strigă
subspecia *alba*
subspecia *guttata*
pui

ruginiu
cenușiu
Ciuvică
Ciuș

pui zburător
Minuniță
Cucuvea

Buhă

Buhă *Bubo bubo* L 69. Specie destul de rară, prezentă local în regiuni montane sau stâncoase, împădurite sau nu. Mai sperioasă decât celelalte răpitoare nocturne; în unele regiuni rurale apare în apropierea gropilor de gunoi. De obicei cuibăreşte în scobituri din stâncării sau pe sol, lângă bolovani. Este cea mai mare şi puternică dintre răpitoarele nocturne europene. Prinde şobolani, şoareci, ciori, pescăruşi, raţe, chiar iepuri sălbatici şi păsări de pradă. În principal nocturnă. Atacată furios de către ciori, pescăruşi şi răpitoare diurne. Zbor rapid, cu bătăi de aripi nu prea ample. Partea superioară maro (culoarea scoarţei de pin), cea ventrală, galben-ruginie. Moţuri lungi deasupra urechilor (invizibile în zbor). Sunet teritorial emis în zori şi în amurg, deosebit de puternic şi repetat la intervale de câteva secunde, „uu-hu", (fiind auzit până la distanţe de 5 km), dar numai prima notă se poate auzi de la distanţe mari. Femela răspunde cu un strigăt mai înalt şi aspru, dar şi cu un strigăt prelung şi aspru, ca un lătrat, „rii-iu". Strigăt de alarmă ascuţit, nazal, intimidant: „che-che-che-che", uneori însoţit de cloncănituri de cioc. Puii cer hrană cu strigăte seci, stridente, „ciuiş", până la începutul lunii septembrie. **S**

Bufniţă de zăpadă

Bufniţă de zăpadă *Bubo scandiacus* L 61. Specie arctică, rară. Cuibăreşte în zone înalte, umede şi cu vegetaţie arbustivă scundă. Cunoscută ca diurnă, dar mai activă după înserare. Foloseşte stânci şi movile ca posturi de observaţie. Relativ sperioasă, dar masculul este foarte agresiv atunci când îşi apără cuibul. Cuibăreşte doar în anii cu hrană abundentă (şoareci şi lemingi). Iarna poate migra spre sud parcurgând distanţe lungi; atunci vânează păsări de dimensiuni medii. Zburătoare mai puternică decât celelalte răpitoare nocturne. Masculii bătrâni sunt aproape complet albi; femelele (evident mai mari) sunt albe cu pete mici negricioase. Juvenilii masculi seamănă cu femela, iar cei femele au pete mai dese (de la distanţă apar gri-negricioase pe zăpada albă). Cântec nupţial înăbuşit şi rezonant, „gau", repetat la intervale regulate (4 secunde). Strigătul de alarmă al masculului, „crec-crec-crec", foarte asemănător cu cel al femelei agitate de raţă mare. Strigătul de alarmă al femelei este un lătrat în falset, „pieei, pieei...", combinat cu un fluierat, „siiuii".

Huhurez bărbos

Huhurez bărbos *Strix nebulosa* L 65. Specie destul de rară, în păduri de taiga. La fel de mare cât buha, dar greutatea este mai mică de jumătate decât a acesteia şi vânează doar şoareci. Cuibul amenajat la vedere, în cuiburi vechi de răpitoare sau în vârful cioatelor copacilor uscaţi. Cap enorm, faţă inconfundabilă. Penaj cenuşiu. Aripi mai late şi mai rotunjite decât ale buhăi, zbor foarte lent. Coadă relativ lungă, cu vârf aproape ascuţit. În zbor execută manevre cu lejeritate şi abilitate printre arbori. În zbor se recunoaşte după tivul lat întunecat de pe vârful cozii şi benzile late, galben-ruginii deschise de pe partea superioară a remigelor primare. Strigăt nupţial: serie de 10-12 sunete scurte şi înăbuşite, cu pauze de 0,5 secunde între ele, scăzând în intensitate şi tonalitate în final, putând fi auzit până la distanţe de maximum 400 m. Femela răspunde cu un strigăt surprinzător de slab, „ci-ip, ci-ip" (uşor asemănător cu strigătul de cerşit al puilor mari de huhurez mic) sau cu un strigăt prelung, foarte jos, ca un mârâit. Sunet de alarmă jos, dar rezonant, „gr-ruuu". La cuib, calm sau agresiv, dar întotdeauna curajos. Strigătele de cerşit ale puilor seamănă cu strigătul femelei, dar mai aspre.

Huhurez bărbos Huhurez mare

Huhurez mare *Strix uralensis* L 57. Specie puţin numeroasă, mai ales în taiga, iar în E Europei şi în păduri de foioase. Vânează în luminişuri, rarişti de pădure mlăştinoase etc. De obicei cuibăreşte în scorburi, dar foloseşte şi cuiburi vechi de şorecari. Adeseori agresiv la cuib (evitaţi apropierea de juvenilii căzuţi din cuib; se apără cu îndârjire şi atacă în zona ochilor!). În principal nocturn. Mult mai mare decât huhurezul mic, dar nu la fel de mare şi impunător ca huhurezul bărbos, semănând cu un şorecar când se îndepărtează în zbor. Coadă destul de lungă şi ascuţită spre vârf, aripi rotunjite. Penaj maro-cenuşiu şters. Faţă gri-crem, fără semne. Strigăt nupţial jos şi rezonant, „hu-u", iar după o pauză de 4 secunde, „huuhuhuhu". Emite şi serii înăbuşite de 8 sunete, „pupupupu...", mai aspre decât ale ciufului de câmp, uşor ascendente înainte de final. Femela emite sunete similare, dar mai aspre şi un sunet de chemare asemănător cu al stârcului, „câh". Strigăt de alarmă ca lătratul unui câine. Strigătul de cerşit al puilor asemănător cu al puilor de huhurez mic, „pţip". **S**

Huhurez mare

Buhă

ju. ♀

adult ♂

Bufniță de zăpadă

adult vara ♀

Huhurez bărbos

zbor de atac

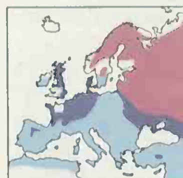

Huhurez mare

Ciuf de pădure

Ciuf de pădure *Asio otus* L 34. Cuibăreşte în cuiburi de ciori, coţofene etc. din păduri de conifere şi pâlcuri de arbori din terenuri cultivate. Destul de comun. Iarna apare în număr mare venind din zone mai nordice şi se adăposteşte uneori în oraşe. În caz de pericol adoptă o poziţie ţeapănă şi par nişte cioturi. Specie nocturnă, dar poate fi surprinsă vânând şi ziua. Aripi lungi şi destul de înguste; zbor relaxat asemănător cu al ciufului de câmp, dar nu hoinăreşte la fel de mult. Destul de diferit de cel al huhurezului mic, care alternează bătăile rapide de aripi cu alunecări prelungi prin aer. Îşi poate strânge sau înfoia penele corpului, volumul său părând a avea astfel mari variaţii. În lumină puternică silueta în zbor asemănătoare cu a ciufului de câmp, aripi mai scurte şi mai rotunjite; pe vârful aripii şi pe coadă, dungi maronii fine şi dese, iar marginea posterioară a aripii întunecată. Spatele maro, iar faţa ventrală crem-ruginie cu striuri întunecate longitudinale, mai evidente decât la ciuful de câmp. Iris roşu-gălbui. Moţuri lungi pe cap, invizibile în zbor, adeseori chiar şi când stă în copaci, fiind ascunse între celelalte pene ale capului. Zbor nupţial cu bătăi de aripi regulate (una/secundă). Strigătul teritorial al masculului ca un huiduit jos şi înăbuşit, „uuh", respirând încet (sunetele foarte slabe pot fi auzite şi la distanţă de 1 km). Femela răspunde cu un strigăt nazal şi moale, „paah". Strigăt de alarmă: „cuec". Strigătul de cerşit al puilor prelung şi tânguitor, „piii-e", se aude şi la distanţă de peste 1 km. **S**

Ciuf de câmp

Ciuf de câmp *Asio flammeus* L 35. Specie nordică al cărei efectiv este corelat cu ciclul de înmulţire al rozătoarelor. Cuibăreşte pe terenuri umede cu vegetaţie ierboasă (smârcuri, mlaştini). Iarna se deplasează spre sud, devenind frecventă şi în zonele litorale. În zbor seamănă cu ciuful de pădure, dar are aripi mai lungi şi mai înguste decât la celelalte răpitoare nocturne, cu bătăi de aripi lente, ca şi cum ar vâsli, cu o mişcare scurtă, dar bruscă în sus. Activ şi ziua. În zbor coloritul pare deschis. Piept foarte dungat, abdomen mai deschis, aproape lipsit de striuri. Coloritul aripii asemănător cu cel al ciufului de pădure, dar vârful aripii mai negricios, remigele secundare au vârfuri albe, iar la „cotul" aripii o virgulă întunecată pe faţa ventrală şi o pată mare, mai închisă pe cea superioară. Pe coadă dungi întunecate evidente, mai subţiri şi mai dese decât la ciuful de pădure. Iris galben. Moţuri scurte, vizibile doar atunci când este agitat. Strigătul nupţial al masculului înăbuşit, „du-du-du-du...", emis în zbor la mare înălţime, dificil de reperat, fiind slab. De asemenea, însoţit de loviri de aripi sonore. Femela răspunde cu un strigăt sec, „cii-up". Strigăt de alarmă aspru, „cif-cif". Strigătul de cerşit al puilor similar cu al femelei, mai sâsâit şi mai înalt. **OI**

Huhurez mic

Huhurez mic *Strix aluco* L 42. Specia cea mai comună şi mai larg răspândită dintre răpitoarele nocturne europene. Întâlnit în păduri bătrâne, parcuri şi grădinile mari din localităţi. Cuibăreşte în scorburi, dar şi în cuiburi artificiale. Îşi apără puii cu curaj, atacând intrusul cu ghearele în zona ochilor. Zbor cu bătăi de aripi destul de rapide, alternând cu alunecări lungi, în linie dreaptă. Aripi late şi rotunjite, capul mare, aspectul general fiind compact. Penaj sur-ruginiu, brun-cenuşiu sau intermediar. Specie nocturnă. Vânător de aşteptare. Strigăt nupţial binecunoscut: „huu...(pauză de 4 secunde) hu-hu-huuu" (notele finale tremurate), cu tonalitate muzicală. Femela emite un sunet aspru, sacadat, dar răspunde şi cu un fel de mieunat, „chiu-ui". Masculul emite şi un tril tremurat, „o-o-o-o-o-o-o" (în perioada de împerechere). Zbor nupţial însoţit de un mieunat ciudat. Strigăt de alarmă rapid şi furios, „cu-uit". Puii au un strigăt răguşit, „psi-ip". **S**

Ciuhurez

pui de ciuhurez

Ciuhurez *Surnia ulula* L 37. Cuibăreşte mai ales în zona subalpină, în păduri de conifere şi de mesteacăn. Cuib în scorburi, este foarte agresiv la cuib. Efectivul corelat cu ciclul rozătoarelor; migrează spre sud în anii cu resurse de hrană insuficiente. Coadă mai lungă decât la celelalte răpitoare nocturne, aripi mai ascuţite. În zbor foarte asemănător cu uliul păsărar. Zbor liniar şi rapid, cu bătăi de aripi relativ rapide. Din zbor se aşează destul de brusc pe vârful copacilor. Specie diurnă, dar strigătul nupţial poate fi auzit mai ales noaptea: un tril prelung şi rapid, tremurat (de exemplu, 95 silabe în 7 secunde), asemănător cu trilul huhurezului mic, dar mai apropiat de al femelei de cuc. Poate fi auzit de la distanţe de cca. 1 km. Femela răspunde şi puii cerşesc cu un strigăt prelung şi aspru, „cşiii-ip". Strigăt de alarmă ascuţit, „chiui-chiui...", amintind de şoimul de iarnă, dar mai lent. **Ac**

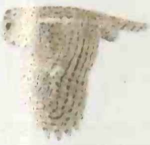

Ciuf de pădure

Ciuf de câmp

Huhurez mic

forma ruginie

forma cenușie

Ciuhurez

pui

Caprimulgi (ordinul Caprimulgiformes, familia Caprimulgidae)

Păsări insectivore nocturne, cu cap mare și plat, cioc mic și gură foarte largă. Vibrizele (pene filiforme tari) de la colțurile gurii ajută la prinderea insectelor în zbor. Ochii mari și rotunzi sunt închiși pe durata zilei. Penaj maro-pestriț, imitând scoarța arborilor. În timpul zilei stau pe sol sau în lungul crengilor, fiind greu de reperat. Depun două ouă direct pe sol.

Caprimulg

Caprimulg *Caprimulgus europaeus* L 28. Specie întâlnită destul de local și rar în terenuri împădurite deschise, aride și cu poieni, pajiști cu pâlcuri de arbori. Ziua se odihnește întins de-a lungul unei crengi groase, fiind foarte greu de reperat; penajul pestriț maro și cenușiu creează iluzia că este o așchie mare din scoarța copacului. Masculul are pete albe pe gât, aripi și coadă. De obicei poate fi observat seara, vânând insecte. Siluetă ca a vânturelului roșu. Zbor silențios și viu, cu bătăi rigide de aripi. Adesea alunecă prin aer cu aripile ținute în "V", se înclină dintr-o parte în alta și se întoarce cu multă ușurință și eleganță, uneori oprindu-se pentru un moment fluturând din aripi; pare aproape lipsit de greutate. Este o pasăre curioasă, executând zbor de supraveghere a teritoriului, apropiindu-se foarte mult de intruși, când realizează zbor staționar, cu coada aproape perpendiculară pe axul corpului. Uneori execută un zbor de amenințare, lovind zgomotos cu aripile ridicate deasupra. Cioc scurt, dar gura foarte largă – prinde din zbor fluturi, cărăbuși etc. Este solitar, dar în perioada de migrație poate forma stoluri mici. Migrează noaptea. Cel mai adesea este reperat după cântecul continuu, auzit la începutul verii, în amurg și noaptea, un turuit caracteristic sec și rezonant, cu două ritmuri, „rrrrurrrrrirrrr". De obicei cântă cățărat pe un suport, adeseori la înălțime. Zborul nupțial al masculului este descendent cu înclinări laterale, fâlfâiri ritmice și loviri ale aripilor, însoțit de un strigăt intens, „iurrrriurrrriurrr" care devine slab, jos și aspru, „uhrrr" (încă fâlfâind din aripi), întrerupându-se brusc (creează impresia că ar fi vorba de ultima lui răsuflare). Un strigăt sonor, ca un orăcăit de broască, „cruit". **OV**

Caprimulg cu gât roșu

Caprimulg cu gât roșu *Caprimulgus ruficollis* L 30. Cuibărește în Pen. Iberică, păduri sempervirescente sau în terenuri aride, cu tufișuri. Pasăre nocturnă, asemănătoare cu caprimulgul, dar mai mare, cu coadă mai lungă, colorit mai deschis, cu o bandă roșiatică pe ceafă și un „colier" alb pe gât (adeseori divizat median de o porțiune maronie). Pete albe pe aripi și coadă, vizibile în zbor, prezente la ambele sexe, deși mai șterse la femelă. E mult mai mare și mai întunecat decât caprimulgul egiptean. Cântecul masculului complet diferit de al caprimulgului: o serie prelungită, adeseori câteva minute, de note bisilabice repetate, „chiotoc". Femela emite un sunet disonant, mai puțin răsunător, „ce-ce-ce..." (ca un motor cu aburi). De asemenea, bate din aripi.

Caprimulg egiptean

Caprimulg egiptean *Caprimulgus aegyptius* L 25. Este oaspete foarte rar în S Europei, cuibărind în Africa și Asia. Întâlnit în regiuni deșertice, de obicei pe lângă ape. Colorit mai deschis și mai uniform decât la cele două specii anterioare, cu care se aseamănă prin comportament și siluetă, asigurând o camuflare perfectă pe terenurile uscate unde se odihnește. În zbor remigele primare mai închise contrastează cu restul penajului. „Colierul" alb de pe gât foarte șters. Cântec intermediar între turuitul caprimulgului și strigătul ritmic al caprimulgului cu gât roșu, un sunet sec, „cru-cru-cru", emis în serii lungi, cu un ritm ca al unui motor vechi de la un vas de pescuit.

♂
♂
♀
♀
Caprimulg

♂
Caprimulg cu gât roșu
♂

zbor staționar

♂

♂
Caprimulg egiptean

Drepnele (ordinul Apodiformes, familia Apodidae)
Asemănătoare cu rândunelele şi lăstunii, dar cu aripi mai lungi şi mai înguste, în formă de coasă, ca rezultat al adaptării extreme la viaţa aeriană. Se hrănesc cu insecte zburătoare. Sexe asemănătoare. Cuibăresc pe stânci, în grote şi sub ţiglele de pe acoperişuri. Depun 2-3 ouă albe.

Drepnea neagră

Drepnea neagră *Apus apus* L 17. Specie comună. Poate fi văzută în aer aproape peste tot, dar mai ales în interiorul şi vecinătatea localităţilor. Cuibăreşte în colonii mici, de obicei sub ţiglele acoperişurilor, în turnuri de biserică, iar în parcuri foloseşte scorburi vechi de ciocănitori. Trăiesc în aer, până la înălţimi de 3000 m. Dacă vremea nefavorabilă le împiedică să se hrănească în aria de cuibărit, se pot deplasa în masă spre locuri mai favorabile, iar puii intră într-o stare de semitoropeală. Colorit uniform negru-maroniu, cu bărbia cenuşie; se poate confunda cu drepneaua palidă. Este evident mai mare decât rândunica şi lăstunul de casă, având aripi mai lungi, mai înguste şi mai rigide, în formă de coasă (remige primare foarte lungi, celelalte fiind mult mai scurte) şi corp aerodinamic. Zbor obişnuit foarte rapid, cu bătăi iuţi de aripi (poate crea iluzia unor bătăi alternative de aripi). Raiduri extrem de rapide (adesea în grupuri mici care emit sunete puternice, în apropierea acoperişurilor); precizia zborului permite accesul păsării în cuib aproape ca o săgeată. Adesea poate fi văzută „plutind" în zbor relaxat la înălţimi mari. Poate „dormi" în timpul zborului. Se şi împerechează în zbor. De pe sol decolează greu, mai ales dintre ierburi înalte. Strigăt ascuţit, strident şi penetrant, „sriii". **OV**

Drepnea cu târtiţă albă

Drepnea cu târtiţă albă *Apus caffer* L 14. Există câteva mici colonii în S Spaniei, începând din anii '60 (secolul 20). Foloseşte cuiburile vechi de rândunică roşcată. De dimensiuni evident mai mici decât ale drepnelei negre, colorit închis, bărbie mai deschisă, aproape alburie, o bandă albă îngustă pe târtiţă şi coada foarte adânc scobită. Remigele secundare au vârful alb. Strigătul este o serie săltăreaţă de note puternice, sacadate: „ciit-ciit-ciit".

Drepnea mică

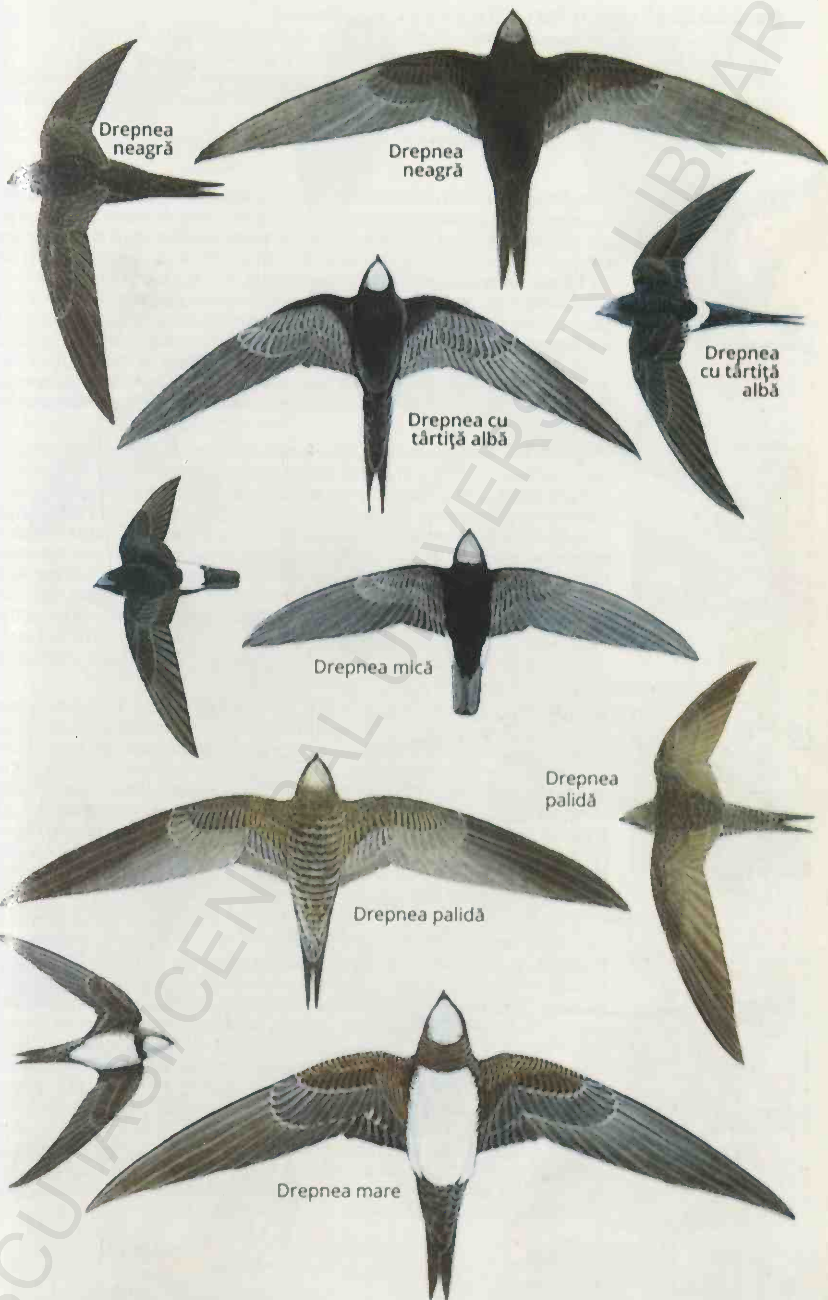
Drepnea mică *Apus affinis* L 12. Apărută recent cu o colonie mică în S Spaniei. Prezentă în localităţi, dar şi în stâncării. Spre deosebire de drepneaua cu târtiţa albă, este mai mică, are coada retezată drept şi o pată albă, rectangulară, mai lată pe târtiţă. Strigăt clar, un tril ca al ciocârliei.

Drepnea palidă

Drepnea palidă *Apus pallidus* L 17,5. Specie destul de comună în sudul Europei, de-a lungul coastelor stâncoase, în regiuni montane şi în oraşe. Adesea, văzută împreună cu drepneaua neagră şi cea mare. Foarte asemănătoare cu drepneaua neagră. Colorit puţin mai deschis, mai maroniu, mai evident pe faţa superioară. În zbor faţa ventrală mai negricioasă face imposibilă sesizarea diferenţei de colorit, dar remigele primare interne şi cele secundare sunt mai deschise şi mai strălucitoare; remigele primare externe sunt mai întunecate, contrastând mai evident cu restul remigelor comparativ cu drepneaua neagră. De asemenea, penele negre din jurul ochilor creează un efect de ochelari de soare, iar penele de pe abdomen sunt tivite cu alb, ca nişte solzi. Aripile sunt mai late şi mai lungi, iar bătăile de aripi sunt uşor mai lente în zbor normal decât cele ale drepnelei negre; pare să alunece mai mult prin aer decât cea neagră. Strigăt mai jos, puţin mai aspru şi mai intens decât al drepnelei negre, „vrriiiu", cu o tonalitate uşor descendentă.

Drepnea mare

Drepnea mare *Apus melba* L 23. Cuibăreşte în S Europei, în zone montane şi în oraşe (inclusiv în zona litorală). Cuibăreşte în colonii. Mult mai mare decât celelalte drepnele, având partea ventrală a corpului albă, cu o bandă maro pe piept. Coada uşor mai lungă. Zbor foarte rapid şi agil, cu bătăi de aripi evident mai lente decât ale drepnelei negre - datorită dimensiunilor sale -, dar menţine o viteză mai mare. În zbor aminteşte de un şoim mic şi zvelt. Ca şi drepneaua neagră, formează stoluri mari şi zgomotoase, executând raiduri rapide, în special dimineaţa şi seara. Strigătul este o serie rapidă: „titititi", urcând şi coborând, cu ritm accelerat şi apoi încetinit. Uneori emite un sunet aspru, ca al şoimilor. **OV**

Drepnea neagră
Drepnea neagră
Drepnea cu târtiţă albă
Drepnea cu târtiţă albă
Drepnea mică
Drepnea palidă
Drepnea palidă
Drepnea mare

Pescăraşi şi specii înrudite (ordinul Coraciiformes)
Reprezentate în Europa de patru specii frumos colorate, aparţinând la patru familii.
PESCĂRAŞI (familia Alcedinidae): păsări ihtiofage cu cioc lung şi picioare scurte.
PRIGORII (familia Meropidae): excelenţi zburători, capturând insecte din zbor. Cioc lung şi subţire.
DUMBRĂVENCI (familia Coraciidae): capturează insecte de pe sol, folosind locuri de pândă înalte. Cioc puternic.
PUPĂZA (familia Upupidae): prinde insecte de pe sol, din mers. Cioc uşor curbat.

Pescăraş albastru

Pescăraş albastru *Alcedo atthis* L 18. Cuibăreşte în lungul apelor lin curgătoare, cu maluri lutoase şi abrupte în care îşi sapă cuibul. Adeseori întâlnit pe iazuri piscicole. Cap mare, cioc lung, aripi scurte şi late, coadă scurtă şi picioare foarte scurte. Faţa dorsală albastră sau verde strălucitoare (în funcţie de lumină), cu şiruri de puncte, spate şi coadă mai deschise. Ventral, portocaliu-roşcat. Masculul are cioc gri-negricios, iar la femelă baza mandibulei este roşie. Stă la pândă pe crengile copacilor deasupra apei, sub poduri etc., rămâne nemişcat timp îndelungat şi este reperat cu dificultate, în ciuda coloritului viu. Pescuieşte plonjând cu capul în jos, direct din locul de pândă sau după un scurt moment de zbor staţionar deasupra apei. Destul de sperios. Zbor rapid şi direct, aproape de suprafaţa apei. În zbor spatele şi coada par strălucitoare. Îşi semnalează prezenţa prin fluierături înalte, ascuţite, „ţiii, ţiii". **MP**

Prigorie

Prigorie *Merops apiaster* L 28. Specie destul de comună în S Europei, pe terenuri deschise. Cuibăreşte în colonii mici, săpând cuiburi ca nişte galerii în maluri abrupte, lutării şi râpe. Penaj viu colorat, dar fără luciu metalic, cu maro-ruginiu, galben şi verde-albăstrui. Destul de sperioasă. Gregară. Adeseori stă la pândă pe firele electrice şi de telefon. Prinde insecte din zbor, adesea la înălţime. Zborul aminteşte de lăstunul de casă: alunecă ţinându-şi aripile ascuţite întinse, fluturând rapid din aripi. Zborul de urmărire seamănă cu al sturzului, având şi dimensiuni apropiate: zbor foarte ondulat, evidenţiind coada lungă. Cioc lung, îngust, uşor curbat în jos. Rectrice centrale alungite. Juvenilul are colorit mai şters, spate verde-cenuşiu, rectricele centrale nu sunt alungite. Strigăt caracteristic, încet dar rezonant, repetat frecvent, „pri-pri-pri", dificil de localizat; emis şi în timpul zborului de migraţie, la înălţimi mari. **OV**

Dumbrăveancă

Dumbrăveancă *Coracias garrulus* L 30. Răspândită în S şi E Europei, specie în declin pe parcursul ultimelor decenii. Preferă regiuni deschise şi uscate, cu copaci scorburoşi. Cuibăreşte în scorburi, uneori pe dărăpănături etc. Ventral corpul şi aripile sunt albastru deschis, cu un anumit luciu, astfel că, în lumină puternică, pare albastru-azuriu, iar în lumină de seară, albastru-verzui; cotul aripii şi remigele sunt albastru-violet. Juvenilul are coloritul mai şters şi mai maroniu. Stă la pândă pe firele de electricitate, pe ramuri sau cioturi de copaci, zburând în jos pentru a prinde insecte sau şopârle de pe sol. Zbor asemănător cu al stăncuţei, dar mai rapid, cu bătăi de aripi mai viguroase. Zborul nupţial include o secvenţă de plonjare în timpul căreia masculul se înclină dintr-o parte în alta (rotiri pe jumătate), ca nagâţul. Strigăte diferite: „cioaac-cioc" (similare celor de coţofană şi stăncuţă) sau „rrac, rrac, rrec" (ca ale gaiţei). **OV**

Pupăză

Pupăză *Upupa epops* L 28. Specie destul de comună în centrul şi S Europei, în zone deschise cu pâlcuri de arbori şi terenuri cultivate. Cuibăreşte în scorburi de copaci, în ziduri etc. Adeseori apare pe lângă clădiri, dar destul de sperioasă. Sexe asemănătoare: penaj crem-roşcat deschis, cu dungi negre şi albe pe aripi şi coadă; pe creştet, un moţ erectil, înalt (ridicat când aterizează pe sol), cioc lung, uşor arcuit în jos. Dimensiunea unui sturz, dar pare mai mare în zbor datorită aripilor late. Zbor abrupt, discontinuu şi neregulat, asemănător cu al gaiţei, adesea la înălţimi mici. Pe sol căutând insecte, mers destul de ezitant, schimbându-şi mereu direcţia. Strigătul nupţial al masculului trisilabic, „up-up-up", pare slab din apropiere, dar este rezonant, fiind emis atunci când se află în coroana copacilor (corpul destul de vertical, cu ciocul îndreptat în jos, moţul strâns pe ceafă şi gâtul umflat). Emite şi un sunet sec, ca al sturzului de vâsc, „terr" şi un altul aspru, ca al gaiţei sau graurului, „şaar". **OV**

Pescăraș albastru

♂

zbor staționar

Prigorie

Dumbrăveancă

adult

juv.

Pupăză

moț ridicat

moț strâns

Ciocănitori (ordinul Piciformes, familia Picidae)

Păsări de mărime medie. Se hrănesc cu larve de insecte care trăiesc pe sau sub scoarţa copacilor, pe care le prind cu ciocul lor puternic şi cu limba lungă, lipicioasă. Folosesc coada pentru a se sprijini în timpul căţărării pe copaci. Primăvara ocuparea teritoriului este semnalată prin ciocănitul rapid în crengi uscate şi trunchiurile copacilor (aşa numita darabană, executată de ambele sexe, deşi femelele mai rar). Exceptând capîntortura, toate îşi sapă cuib cu ajutorul ciocului (de obicei un nou cuib în fiecare an). Depun 4-8 ouă. Cu excepţia capîntorturei sunt sedentare.

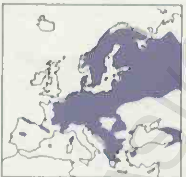
Ghionoaie verde

Ghionoaie verde *Picus viridis* L 30. Specie comună în pădurile de foioase cu luminişuri, dar şi în parcuri, zone deschise cu pâlcuri de arbori. Adesea pot fi văzute pe sol căutând furnici. Iarna sapă în muşuroaie de furnici. Spatele şi faţa supraalară sunt verzi, iar târtiţa galben-verzuie. Spre deosebire de ghionoaia sură, este mai mare, are ciocul mai lung, creştetul şi ceafa sunt roşii (la ambele sexe), iar pe obraji are mai mult negru („mustaţă"). La mascul, o dungă roşie în „mustaţa" neagră (la subspecia iberică *sharpei*, „mustaţa" aproape complet roşie). Juvenilul se deosebeşte de cel de ghionoaie sură prin capul, gâtul şi partea ventrală a corpului puternic pătate cu negru şi creştetul roşu. Sperioasă şi precautA. Zbor ondulat şi zgomotos, în secvenţe lungi. În zbor gâtul pare lung şi subţire. Primăvara şi toamna deosebit de volubilă şi gălăgioasă. Primăvara îşi marchează teritoriul cu un fel de râset plin, „chi-chi-chi-chi", accelerat şi uşor descendent în final, emis de ambele sexe (adeseori în duet). În zbor emite un sunet ascuţit, scurt şi vehement, „chiuchiuchiuc", adeseori repetat. Strigăt de alarmă mai atenuat, „chiachiachia". Puii cer hrană cu un strigăt discordant, ca un şmirghel frecat de lemn, iar cei zburători emit un sunet asemănător cu al stăncuţei, „chia". Bate darabana foarte rar; darabana este la fel de rapidă ca la ciocănitoarea pestriţă mare, dar de două ori mai lungă şi cu o intensitate surprinzător de slabă. **S**

Ghionoaie sură

Ghionoaie sură *Picus canus* L 29. Larg răspândită în centrul şi E Europei, dar mai puţin comună decât ghionoaia verde şi tinde să trăiască la altitudini mai mari decât aceasta. Cuibăreşte şi în taiga (evitată de ghionoaia verde), iar la altitudini joase apare şi în păduri mai mici. Culege hrana şi de pe sol, dar nu consumă preferenţial furnici, precum ghionoaia verde, hrănindu-se cu insecte pe care le prinde pe copaci. Sperioasă şi prudentă. Primăvara este depistată pe baza sunetelor emise, dar vara este greu de observat, iar iarna apare în localităţi şi la hrănitorile artificiale. Asemănătoare cu ghionoaia verde, dar este mai mică, are ciocul mai scurt, capul mai cenuşiu (cu mai puţin negru). Masculul are roşu doar pe frunte, iar femela deloc. Juvenilul nu este la fel de pestriţ precum cel de ghionoaie verde, şi doar masculii au puţin roşu pe frunte. Strigăt teritorial asemănător cu al ghionoaiei verzi, dar mai clar şi mai slab, mai moale, aproape ca de flaut (uşor de imitat printr-un fluierat), cu pauze lungi între note, uşor încetinite şi descendente spre sfârşit: „chi-chi-chi-chi-cu-cu". Emite şi un strigăt, „chic" asemănător cu al ciocănitorilor pestriţe şi un sunet aspru, rapid, amintind de cel al cocoşarului, „cecetece". Strigăt de alarmă, „chia", repetitiv, intens şi agitat. Spre deosebire de ghionoaia verde, bate darabana în mod frecvent: ciocănituri bruşte care durează 1,5 secunde şi mult mai puternice decât cele ale ghionoaiei verzi. **S**

Ciocănitoare neagră

Ciocănitoare neagră *Dryocopus martius* L 44. Specie destul de comună în păduri bătrâne. Este cea mai mare dintre ciocănitorile din Europa. Se recunoaşte uşor după dimensiuni şi penajul uniform negru. Masculul are creştetul roşu, iar femela o pată roşie pe partea dinapoi a creştetului. Zbor cu bătăi de aripi neregulate, dar nu ondulat ca la celelalte ciocănitori, fiind mai asemănător cu al alunarului sau al gaiţei. Strigăt de zbor puternic şi rezonant, „cru-cru-cru", servind şi ca strigăt de alarmă. În repaus, pe ramuri, emite un sunet tipic, prelung, plângăreţ, puternic: „cliiuu". Primăvara devreme pe lângă darabană poate fi auzit un strigăt puternic şi muzical, „cui-cui-cui-cui", ca al ghionoaiei verzi, dar păstrează ritmul şi intensitatea constante până la final. În timpul jocului nupţial, emite un sunet ca o pocnitură şi un fel de ţipăt nazal produse concomitent. Bate frecvent darabana, cu o durată de 1,8-3,2 s (la femelă mai scurtă), cu sunete puternice şi accelerate, ca de mitralieră. **S**

Ghionoaie verde

Ghionoaie sură

Ciocănitoare neagră

Ciocănitoare pestriță mare

Ciocănitoare pestriță mare *Dendrocopos major* L 25. Pasăre comună atât în păduri de foioase, cât și în cele de conifere, precum și în grădini, parcuri (fiind cea mai precautǎ dintre ciocǎnitorile pestrițe). Consumǎ larve de insecte culese de pe și din scoarța arborilor, dar hrana este mai diversă decât a celorlalte ciocănitori. Iarna se hrǎnește cu semințe de molid și de pin, care sunt ciugulite în locuri unde pǎsǎrile depoziteazǎ conurile (scorburi sau gǎuri sǎpate în trunchiul copacilor). Poate realiza migrații în masă, în funcție de producția de semințe. De asemenea poate vizita hrǎnitorile artificiale. Primǎvara se hrǎnește și cu sevǎ vegetalǎ. Scapulare albe, tectrice subcodale roșii, flancurile corpului albe, fǎrǎ pete; la mascul o patǎ roșie la limita dintre creștet și ceafǎ. Spre deosebire de ciocǎnitoarea de grǎdinǎ, obrazul alb este tivit cu o dungǎ neagrǎ completǎ. Juvenilul asemǎnǎtor cu cel de ciocǎnitoare de stejar prin subcodalele roșii deschise și pata roșie de pe creștet (însǎ nu și pe ceafǎ), dar nu are flancurile striate și prezintǎ o dungǎ neagrǎ neîntreruptǎ de la cioc pânǎ în apropierea cefei. Strigǎt înalt, scurt și ascuțit: „chic", emis în serie cu pauze de o secundǎ sau foarte rapid. Strigǎt de alarmǎ, „cic-cic", repetat. Bate frecvent darabana, scurt (0,4 - 0,75 s), cu bǎtǎi puternice și incredibil de rapide, întrerupte brusc. **S**

Ciocănitoare de grădini

Ciocǎnitoare de grǎdini *Dendrocopos syriacus* L 23. Cuibǎrește în SE Europei în regiuni deschise: parcuri, livezi, vii, arbori situați de o parte și alta a strǎzilor etc. Începând din 1920 și-a extins arealul în NV Europei. Foarte asemǎnǎtoare cu ciocǎnitoarea pestrițǎ mare, dar lipsește dunga neagrǎ de pe marginile obrajilor între cioc și ceafǎ, are mai puțin alb pe rectricele exterioare, iar subcodalele de un roșu șters; masculul are o patǎ roșie mai mare la limita dintre creștet și ceafǎ. Juvenilul se aseamǎnǎ cu cel de ciocǎnitoare pestrițǎ mare, dunga neagrǎ care tivește obrajii fiind mai scurtǎ, iar fațǎ de cel de ciocǎnitoare de stejar, „mustața" se întinde pânǎ la baza ciocului; flancurile pot fi ușor striate, iar pe piept poate avea o nuanțǎ roz-roșiaticǎ. Strigǎtul „chic-chic" pare ușor dojenitor, amintind de fluierarul cu picioare roșii („gip-gip-gip"). Darabana rapidǎ și mai lungǎ decât a ciocǎnitorii pestrițe mari (circa o secundǎ). **S**

Ciocănitoare de stejar

Ciocǎnitoare de stejar *Dendrocopos medius* L 20. Cuibǎrește în centrul și S Europei, în pǎduri bǎtrâne de foioase, preferându-le pe cele de stejar și carpen. Cioc destul de slab, folosit mai mult pentru a „sonda" decât pentru a sparge scoarța arborilor. Se mișcǎ mult prin coroana arborilor, iar primǎvara se hrǎnește cu sevǎ vegetalǎ. Ca și ciocǎnitoarea pestrițǎ mare, are scapulare albe, dar creștetul roșu (mai deschis la femelǎ) în toate tipurile de penaj. Juvenilul asemǎnǎtor celor de ciocǎnitoare pestrițǎ mare și ciocǎnitoare de grǎdini, cu creștet roșu, dar are mai mult alb pe laturile capului și gâtului („mustața" nu ajunge la baza ciocului), flancurile sunt striate, iar tectricele subcodale roz deschis, fǎrǎ un contrast evident cu abdomenul cafeniu-gǎlbui. În perioada de cuibǎrit emite un strigǎt nazal, intens, lent: „miaic, miaic, miaic". De asemenea o serie de sunete sacadate, „chic-chic-chic-chic-chic" sau „chec-chec-chec-chec-chec", prima notǎ fiind mai înaltǎ decât urmǎtoarele. Bate darabana extrem de rar, cu ciocǎnituri slabe, ca la ciocǎnitoarea micǎ. **S**

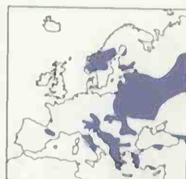
Ciocănitoare pestriță mare

Ciocănitoare de grădini

Ciocănitoare de stejar

Ciocănitoare cu spate alb

Ciocănitoare cu spate alb *Dendrocopos leucotos* L 27. Specie puțin numeroasă, în declin rapid, deoarece preferă păduri de foioase și de amestec, cu arbori bătrâni și putrezi (în special fag, plop, arin negru, mesteacăn, stejar). Supspecia sudică *lilfordi*, în păduri alpine de brad. Este o pasăre curajoasă. Adeseori caută hrană (larve de insecte) pe copacii doborâți de vânt și în bușteni bătrâni de pe sol. Cioc lung și puternic. Sapă găuri conice și adânci în lemnul putred. Este cea mai mare dintre ciocănitorile pestrițe, având târtița și partea inferioară a spatelui albe; în repaus pe ramuri, nu este atât de evident (ciocănitoarea de munte are mai mult alb pe spate), dar se recunoaște după dungile transversale albe și negre de pe aripi. Subcodale roșu deschis, abdomenul și flancurile striate. Masculul are creștetul roșu, femela complet negru, iar la juvenil pata roșie nu acoperă tot creștetul. Strigătul „chic" este mai slab și mai jos decât al ciocănitorii pestrițe mari, dar emite și sunete „chiuc" sau „coc", ce amintesc de mierlă. Darabană puternică și lungă (circa 1,7 s), amintind de ciocănitoarea de munte, dar are finalul accelerat și mai slab (ca sunetele produse de o minge pe masa de ping-pong). **S**

Ciocănitoare pestriță mică

Ciocănitoare pestriță mică *Dendrocopos minor* L 15. Cuibărește destul de rar în păduri de foioase și de amestec, în parcuri și în păduri subalpine de mesteacăn. Preferă vecinătatea apei și amestecul de arbori. Uneori apare și în livezi, iar iarna vizitează stufărișurile, hrănindu-se cu crisalidele de insecte culese din stuf. Cea mai mică ciocănitoare europeană. În timpul zborului foarte ondulat, pare o pasăre mică obișnuită, cu corp destul de masiv (de exemplu, o ciocârlie de pădure). Spatele și aripile cu dungi transversale albe și negre par aproape complet albe. Subcodale albe. Strigătul cel mai cunoscut este o serie de note ascuțite, slabe, „piit, piit...". De asemenea emite un strigăt slab, „chic". Bate frecvent darabana, dar într-un ritm mai lent și mai slab decât ciocănitoarea pestriță mare (ca un zornăit), cu o durată mai lungă (circa 1,2 s). Volumul sunetului ciocăniturilor are variații mari; de obicei sunt mai slabe la mijloc și mai puternice la început și sfârșit, putând fi chiar întrerupte de o scurtă pauză. Caracteristică este repetarea darabanei la intervale mai scurte decât la celelalte ciocănitori. **S**

Ciocănitoare de munte

Ciocănitoare de munte *Picoides tridactylus* L 22. Specie prezentă în regiunea de taiga, în special în păduri bătrâne de molid, dar și în păduri subalpine de mesteacăn. Rară în păduri de conifere din regiunile muntoase din centrul și E Europei. Cea mai curajoasă dintre ciocănitori. Adeseori se hrănește în partea inferioară a arborilor. De obicei sapă găuri circulare în jurul trunchiurilor mari de molid sau pin pentru a obține sevă. Cap negru cu dungi albe pe laturi, iar creștetul galben la mascul, respectiv, cu șiruri de pete mărunte albe și negre la femelă. Flancuri striate, par cenușii. O dungă lată, albă, longitudinală pe mijlocul spatelui. Strigăt moale, „chiuc", amintind de al cocoșarului, dar uneori devine puternic și ascuțit ca al ciocănitorii pestrițe mari, „chic". Darabană puternică și mai lungă (circa 1, 3 s) decât cea a ciocănitorii pestrițe mari, mai lentă și cu sunete mai rare, semănând mai mult cu cea a ciocănitorii negre. **S**

Capîntortură

Capîntortură *Jynx torquilla* L 17. Destul de comună pe continent, în pâlcuri de pădure cu luminișuri, parcuri și livezi; în Anglia, dispărută. Nu este o ciocănitoare „veritabilă" - nu se cațără pe copaci, nu sapă după insecte și nu bate darabana. La prima vedere se aseamănă cu o pasăre mică (o vrabie). În situații critice se apără răsucindu-și capul și gâtul ca un șarpe (de unde și numele). Penaj cafeniu-cenușiu, imitând scoarța arborilor, cu dungi întunecate în lungul capului și spatelui. Coadă lungă, cioc destul de scurt. Se hrănește cu furnici. Își petrece cea mai mare parte a timpului în coronamentul arborilor, dar coboară și pe sol, deplasându-se prin sărituri. În zbor se aseamănă cu femela de sfrâncioc roșiatic. Este greu de observat, dar își semnalizează prezența prin cântecul monoton, sub forma unei serii de sunete sonore, nazale și moi, ca un cârâit sau ca un geamăt: „chei-chei-chei-chei", emis de ambele sexe. Puii cer mâncare printr-un piuit rapid și înalt, „csicsicsicsi...". **OV**

Ciocănitoare cu spate alb

Ciocănitoare pestriță mică

Ciocănitoare de munte

Capîntortură

Păsărele (ordinul Passeriformes)

Au dimensiuni cuprinse între cea a unui corb şi cea a auşelului, formând ordinul cel mai numeros, atât ca număr de specii, cât şi ca număr de indivizi. Toate speciile au picioare agăţătoare, cu trei degete îndreptate înainte şi unul înapoi. În cadrul acestui grup de păsări numeros, cu multe specii asemănătoare, sunt esenţiale caracteristicile fiecărei familii, mai ales forma ciocului, coloritul penajului şi comportamentul. Forma ciocului este corelată cu tipul de hrană; cele insectivore au cioc subţire şi destul de fragil, iar granivorele au cioc solid, conic. Cântecul este un reper de identificare foarte important.

Ciocârlie de pădure

CIOCÂRLII (familia Alaudidae) - talie mică sau medie; de obicei colorit maroniu, pestriţ. Umblă pe sol, deseori fiind văzute în stol, de obicei pe terenuri deschise. Constituţie mai masivă decât a fâselor, cu care se aseamănă. Cuibăresc pe sol. Numărul de specii: 9. p. 19

RÂNDUNELE ŞI LĂSTUNI (familia Hirundinidae) - talie mică, aripi lungi şi coadă scobită. Zburătoare excelente, capturând insecte din zbor. Construiesc cuiburi caracteristice, unele specii formând colonii. Numărul de specii: 5. p. 20

FÂSE ŞI CODOBATURI (familia Motacillidae) - asemănătoare cu ciocârliile prin obiceiurile terestre. Fâsele sunt cafenii, mai zvelte şi cu coadă mai lungă. Codobaturile sunt viu colorate şi au coadă lungă. Adesea întâlnite în regiuni deschise; uneori în stoluri. Numărul de specii: 12. p. 20

Rândunică

MIERLĂ DE APĂ (familia Cinclidae) - mărime medie; pasăre bondoacă, având penaj alb cu negru; trăieşte în lungul apelor rapid curgătoare. Cuibăreşte pe lângă apă. p. 21

OCHIU-BOULUI (familia Troglodytidae) - pasăre foarte mică şi bondoacă; penaj cafeniu; trăieşte în tufişuri. Construieşte un cuib boltit. p. 21

BRUMĂRIŢE (familia Prunellidae) - păsări mici, gri cu maro, asemănătoare cu o vrabie, dar cu cioc subţire. Sperioase. Întâlnite în păduri cu subarboret, tufişuri din zona montană. Cuibăresc în tufişuri şi pe sol. Numărul de specii: 2 p. 21

Mărăcinar negru

STURZI (familia Turdidae) – păsări de mărime mică şi medie, predominant insectivore; petrec mult timp pe sol. Unele specii au penaj viu colorat. Juvenilii au penajul pestriţ. Această familie include pietrari, codroşi, măcălendri, privighetori, sturzi, mierle şi alte specii destul de deosebite între ele. Cuibăresc pe sol, în tufişuri, copaci, scorburi şi alte cavităţi. Buni cântăreţi. Numărul de specii: 25 p. 21

SILVII (familia Sylviidae) - păsări mici, zvelte, cu cioc subţire şi penaj cafeniu, verzui sau cenuşiu. Multe specii sunt foarte asemănătoare între ele, recunoaşterea lor fiind dificilă; cântecul şi strigătele sunt foarte importante pentru identificarea lor. Preferă vegetaţia deasă, de la stufărişuri la păduri. Cuib plasat în vegetaţie deasă, pe sol sau în tufişuri. Numărul de specii: 47. p. 228

Piţigoi albastru

MUSCARI (familia Muscicapidae) - păsări mici cu cioc subţire. Trăiesc în parcuri şi păduri. Prind insecte din zbor. De obicei cuibăresc în scorburi. Numărul de specii: 5. p. 254

PIŢIGOI (familia Paridae) - păsări mici, cu cioc scurt, agile, cu colorit specific pe cap. Toţi cuibăresc în scorburi şi în cuiburi artificiale. Trăiesc în păduri, parcuri. Numărul de specii: 9. p. 256

PIŢIGOI CODAT (familia Aegithalidae) - coadă lungă şi colorit deschis. Îşi construieşte cuib globulos, între ramificaţiile arborilor. p. 260

PIŢIGOI DE STUF (familia Timaliidae) - pasăre mică, maronie, cu coadă lungă, asemănătoare cu piţigoii; trăieşte în stufărişuri. p. 260

Ţiclean de stâncă

BOICUŞ (familia Remizidae) - pasăre mică, asemănătoare cu piţigoii; îşi construieşte cuib suspendat în sălcii. p. 260

ŢICLENI (familia Sittidae) - cioc lung şi ascuţit, picioare puternice; se pot căţăra pe trunchiurile şi ramurile arborilor, umblând în sus şi în jos. Cuibăresc în scorburi de copaci şi crăpături de stânci. Numărul de specii: 4. p. 262

FLUTURAŞ DE STÂNCĂ (familia Tichodromadidae) - pasăre viu colorată, cu aripi rotunjite; trăieşte în regiuni muntoase, pe stâncării. p. 264

Grangure

COJOAICE (familia Certhiidae) - păsări mici şi cafenii, cu cioc lung, arcuit în jos. Se caţără pe trunchiurile arborilor. Păsări de pădure. Cuibăresc în crăpături şi sub coaja copacilor. Numărul de specii: 2. p. 264

SFRÂNCIOCI (familia Laniidae) - dimensiuni medii, penaj viu colorat, cioc de pasăre răpitoare şi coadă relativ lungă. În repaus îşi ţin corpul aproape drept. Preferă terenuri deschise cu mărăcinişuri şi tufişuri. Cuibăresc în tufişuri. Numărul de specii: 6. p. 266

GRANGUR (familia Oriolidae) – pasăre de dimensiuni medii, penaj galben şi negru (femela verzuie); asemănător cu sturzii, întâlnit în păduri şi parcuri. Cuib împletit între ramificaţiile crengilor. p. 268

Cioară grivă

GRAURI (familia Sturnidae) - mărime medie, coadă scurtă, penaj negricios. Foarte sociabili. Trăiesc în păduri cu luminişuri, parcuri, livezi, terenuri deschise. Cuibăresc în scorburi. Numărul de specii: 3. p. 268

MĂTĂSAR (familia Bombycillidae) - pasăre de talie mijlocie, cafenie, cu moţ. Se hrăneşte cu fructe mici şi insecte. Trăieşte în păduri. p. 268

CIORI (familia Corvidae) - păsări mari, penaj întunecat, aripi mari şi rotunjite. Omnivore. Adeseori gregare. Prezente aproape peste tot. Cuibăresc în copaci sau pe stânci. Numărul de specii: 12. p. 270

Sticlete

VRĂBII (familia Passeridae) - păsări mici, cu colorit cafeniu, cenuşiu şi negru. Se hrănesc cu seminţe. Cea mai cunoscută este vrabia de casă. Cuibăresc în scorburi, crăpături şi cavităţi sau construiesc cuib boltit în copaci şi tufişuri. Sociabile. Numărul de specii: 5. p. 276

CINTEZE (familia Fringillidae) - cioc puternic, conic, adaptat la hrănirea cu seminţe. Multe specii au penaj viu colorat. Sexele diferă. Gregare în afara perioadei de cuibărit. Majoritatea trăiesc în păduri. Numărul de specii: 22. p. 278

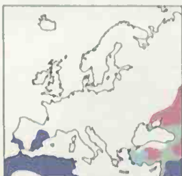

Presură cenuşie

PRESURI (familia Emberizidae) - dimensiuni medii, colorit cu maro, galben şi negru, cioc masiv şi conic. Trăiesc pe terenuri deschise sau semideschise. La majoritatea speciilor, sexele diferite. Parţial gregare în afara perioadei de cuibărit. Cuibăresc pe sol sau în tufişuri scunde. Numărul de specii: 15. p. 288

Ciocârlii (familia Alaudidae)

Păsări de dimensiuni mici şi medii, cu colorit destul de uniform, mai ales cafeniu. Majoritatea se întâlnesc în S Europei. Trăiesc pe terenuri deschise. Destul de asemănătoare cu fâsele, dar mai masive, cu aripi mai late şi coadă mai scurtă. De obicei sexe asemănătoare. Bune cântăreţe; adeseori cântă în timpul unui zbor prelungit, la mare înălţime. Se hrănesc cu insecte şi seminţe. Cuib pe sol, între ierburi. Depun 3-5 ouă.

Ciocârlie mică

Ciocârlie mică *Calandrella rufescens* L 14. Cuibăreşte local în SE şi SV Europei în regiuni aride şi deschise, cu vegetaţie mai puţină decât cea pe care o preferă ciocârlia de stol. Foarte asemănătoare cu aceasta, adultul având pieptul şi flancurile mai striate, de obicei puţin mai întunecate, mai maro-cenuşii, remigele terţiare mai scurte, astfel încât nu ating vârful remigelor primare când aripa este strânsă. Strigăte: un bâzâit sec, „drrr-drrr" sau un sunet simplu, „prrrt" ca al lăstunului de casă, având tonalitatea seacă a lăstunului de mal sau ca strigătul certăreţ al unei vrăbii. Cântec asemănător cu al ciocârliei de stol, dar mai lung, variabil, plăcut şi mai imitativ. Adeseori sună ca al ciocârlanului, alteori cu triluri ca la ciocârlia de Bărăgan, fluierarul de zăvoi, fluierarul de munte, cânepar şi alte păsări. Zboară cântând la înălţimi destul de mari, uneori cu bătăi de aripi lente şi hotărâte, asemănător cu florintele sau ciocârlia de Bărăgan. **Ac**

Ciocârlie de stol

Ciocârlie de stol *Calandrella brachydactyla* L 15. Cuibăreşte în S Europei în regiuni deschise, aride şi terenuri mlăştinoase uscate. Pare o ciocârlie de câmp mică şi cu colorit mai deschis, cioc uşor mai masiv. Sprânceană netă, crem. De obicei creştet ruginiu. Subalare mici crem-roşcate, iar cele mijlocii întunecate, formând o dungă întunecată evidentă, ca la fâsa de câmp. Partea ventrală a corpului fără striuri, exceptând câteva pete şterse pe piept la juvenil (penaj adult în august - septembrie). La adult o pată închisă pe partea laterală a gâtului, greu vizibilă în teren, iar uneori lipseşte. Foarte asemănătoare cu ciocârlia mică, dar adultul nu prezintă striuri întunecate pe piept, având colorit mai deschis, cu nuanţe mai ruginii, iar din apropiere sunt vizibile pata închisă de pe laturile gâtului şi remigele terţiare mai lungi (acoperă vârful remigelor primare când aripa este strânsă). Strigăte asemănătoare cu ale ciocârliei de câmp, dar uşor mai seci, „cirrup", „drrii-it-it" sau „drri-ii". Cântec alcătuit din fraze scurte, simple, cu puţine variaţii şi nu atât de imitativ, un ciripit destul de sec şi asemănător cu strigătul său; alteori fraze foarte scurte, cu pauze scurte între ele, începând şovăielnic, ulterior accelerate. Cântă şi în zborul ondulat (precum ciocârlia de câmp), cu fluturări rapide de aripi, urmate de alunecări descendente cu aripile strânse, destul de dezordonat, la înălţimi mari. **OV**

Ciocârlie de Bărăgan

Ciocârlie de Bărăgan *Melanocorypha calandra* L 19. Cuibăreşte în S Europei în regiuni aride şi deschise, stepe sau terenuri cultivate, preferând zonele ierboase. Foarte mare, cu coadă proporţional scurtă, aripi lungi şi late, tivite cu alb pe marginea posterioară, subalare întunecate, vizibile în zbor. Cioc gros. Pete mari, negre pe gât, mai puţin evidente la femelă. Zbor ondulat la înălţimi mici, cu bătăi de aripi destul de lente. Strigăt puternic şi strident, sec: „cirriit" (ca strigătul certăreţ de graur). Cântec plăcut şi melodios, asemănător cu al ciocârliei de câmp, puternic, uneori imitând trilul altor specii, emis în timpul unui zbor circular, la înălţime mare (dar mai jos decât al ciocârliei de câmp), cu bătăi de aripi lente şi hotărâte. Uneori, în vânt favorabil, zbor cu bătăi foarte lente şi ample; atunci pare mai mare (ca o răpitoare de talie mică). La noi prezentă mai ales în Bărăgan şi Dobrogea. **MP**

Ciocârlie mică

Ciocârlie de stol

Ciocârlie de Bărăgan

mascului poate cânta și de pe sol, cu coada ridicată

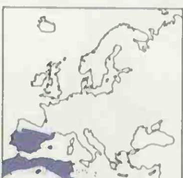

Ciocârlan

Ciocârlan *Galerida cristata* L 17. Specie destul de comună în regiuni aride și deschise cu vegetație rară, culturi agricole, pajiști, de-a lungul drumurilor și spațiile deschise largi din interiorul localităților. Adeseori apare în apropierea silozurilor de cereale, de-a lungul digurilor, pe coastă și docuri portuare. Curajos, aleargă repede. Moț înalt și ascuțit pe creștet (uneori la ciocârlia de câmp penele creștetului pot fi ridicate sub forma unei creste tocite), după care este ușor recunoscut față de celelalte ciocârlii, exceptând ciocârlanul spaniol (vezi mai jos). Cioc de culoare deschisă, lung și puternic, ascuțit și ușor încovoiat. Colorit cafeniu deschis, cu nuanță de ocru și pete întunecate difuze pe spate. În zbor pare a avea aripi mari și coadă scurtă. Aripile nu sunt tivite cu alb la marginea posterioară, iar rectricele marginale sunt deschise, în nuanță de ocru. Juvenilul are moțul mai scurt, iar spatele are aspect „solzos" șters. Strigăt clar, melancolic și ușor languros, „ui-ui-iu"; de asemenea un sunet răgușit, „di-uii" sau ușor scârțâit, „drru". Cântec destul de simplu, cu pauze, combinând sunete clare, destul de fluent când este emis din repaus sau cu triluri imitate când este emis în zbor. **S**

Ciocârlan spaniol

Ciocârlan spaniol *Galerida theklae* L 16. Cuibărește în SV Europei în regiuni aride și deschise cu vegetație rară. De regulă preferă regiuni mai stâncoase și altitudini mai mari decât ciocârlanul, dar apare și în habitate asemănătoare. Foarte dificil de deosebit de ciocârlan. Puțin mai mic, cu cioc mai scurt și puțin mai întunecat, cu mandibula convexă (la ciocârlan dreaptă). Are spatele mai cenușiu, iar ventral, este mai deschis, cu striuri mai evidente pe piept și fața subalară maro-cenușie (la ciocârlan roz-cafeniu deschis). De obicei supracodale ruginii, contrastând cu târtița și rectricele cenușii (dificil de observat pe teren). Adeseori zboară mai sus în copaci, obicei rar întâlnit la ciocârlan. Strigăt obișnuit: cinci silabe, „tii-ti-tiuii"; poate fi mai scurt, dar întotdeauna puțin mai moale și mai slab decât al ciocârlanului. Cântec asemănător cu al ciocârlanului, dar mai moale și mai melodios, cu o varietate și complexitate mai mare.

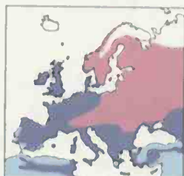
Ciocârlie de stepă

Ciocârlie de stepă *Chersophilus duponti* L 18. Specie clocitoare rară în centrul Spaniei și în N Africii. Trăiește pe stepe ierboase sau pe terenuri aride cu vegetație scundă și tufișuri izolate. Poate fi greu observată, trăind ascunsă precum cresteții în vegetație, aleargă repede și se ridică în zbor doar dacă se simte amenințată. Pe sol are postura mai înaltă decât celelalte ciocârlii. Cioc destul de lung, îngust și ușor încovoiat. Nu are moț, dar pe creștet apare o dungă mediană mai ștearsă. Sprânceană deschisă și rectrice marginale albe. Coada scurtă, cu penele adunate, pare îngustă. Nu are tiv alb pe marginea posterioară a aripilor. Penele spatelui au tiv mai deschis și par mai pestrițe. Cântă în zbor cu coada strânsă, note scurte, destul de monotone, repetate lent, ca un clinchet jalnic, cu o notă prelungită la final: „tru-tri-tru-uii-iuiuii". Cântă noaptea târziu, dar și în zori. Poate fi localizată greu după cântec deoarece sunetele par să vină din apropiere chiar și când pasărea se află la 100 m distanță.

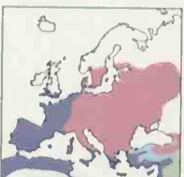

Ciocârlan

Ciocârlan spaniol

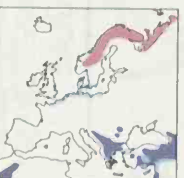

Ciocârlie de stepă

Ciocârlie de câmp

Ciocârlie de câmp *Alauda arvensis* L 18. Pasăre clocitoare comună în regiuni deschise, cultivate și naturale (culturi agricole, pășuni, pajiști etc.). Terestră. Colorit maro deschis, cu pete întunecate, tiv alb la marginea posterioară a aripii și coadă de lungime medie, cu rectricele marginale albe. Moț scurt (ciocârlanul are un moț mai lung și mai ascuțit; alte specii asemănătoare sunt ciocârlia de pădure, ciocârlia de Bărăgan și presura cenușie). Penajul juvenilului are aspect „solzos" până vara târziu, lipsit de tivul alb de pe marginea posterioară a aripii. Strigăt obișnuit: un ciripit sec și plin, „priii" sau „tciriit" etc. Cântecul pare o revărsare nesfârșită, alcătuit din serii lungi de note înalte repetate, adeseori conținând și note imitative. Începe să cânte încă din zori (se trezesc în masă, aproape simultan), după care pot fi auzite toată ziua. Cântecul începe pe sol sau de pe un suport mai înalt și continuă neîntrerupt timp de 10-15 minute pe măsură ce se ridică, zburând tot mai sus până aproape nu se mai vede, fluturând continuu aripile, după care se lasă să „cadă" pe sol. La sfârșitul verii, devine tăcută. Toamna se adună în stoluri mici care hoinăresc pe miriști. La noi iernează foarte puține exemplare. **MP**

Ciocârlie de pădure

Ciocârlie de pădure *Lullula arborea* L 15. Cuibărește destul de local, în lizière, plantații tinere, pâlcuri de arbori. Se aseamănă cu ciocârlia de câmp, dar are coada mai scurtă. Sprânceană evidentă, crem deschis, foarte lungă până spre ceafă. Moț scurt, de obicei lipit de creștet. Se recunoaște după pata întunecată, tivită cu alb-crem, de pe marginea anterioară a aripii. Zbor mai ondulat decât al ciocârliei de câmp, iar silueta se aseamănă cu a unui liliac, având aripile late și rotunjite, coada evident scurtă. Coada nu are rectricele marginale albe, dar are un tiv crem pe vârf. Se odihnește în copaci și tufișuri, la capătul ramurilor sau pe vârful coroanei, dar se hrănește pe sol. Cântecul, alcătuit din note melodice sonore și rapide, începe ușor nesigur, apoi se accelerează și intensitatea crește, concomitent tonalitatea scăzând: „tii-li, tiu-li, tiu-li, tiu-li, tiutiutiutiu". Cântă mai ales în zori și seara, iar în iunie (când depune a doua pontă), chiar la miezul nopții. De obicei cântă zburând, uneori la înălțimi foarte mari, fiind greu de reperat, dar cântă și de pe loc (de pe fire de electricitate, arbori sau chiar de pe sol). Strigăt moale, silențios și melodic, „tii-tu-i" sau cu o sonoritate asemănătoare cu cea a cântecului, „tilui-tilui". Toamna formează stoluri mici, monospecifice. **OV**

Ciocârlie urecheată

Ciocârlie urecheată *Eremophila alpestris* L 17. În Europa, specie alpină. Subspecia nordică *flava* a înregistrat un declin accentuat. Cuibărește pe pajiști montane, adesea la altitudini înalte. Iarna apare de-a lungul țărmurilor și pe terenuri cultivate. Se recunoaște ușor după petele negre și galbene de pe cap; picioare negre. Penajul juvenilului este complet diferit: spatele, creștetul și obrajii cafeniu închis cu pete crem, sprânceană și laturile gâtului crem, pe piept o bandă maro, pestriță. Subspecia sud-estică *penicillata* (Carpați, Balcani, Grecia și Turcia) are mai mult negru pe cap și spatele mai cenușiu. În zbor se deosebește de ciocârlie după contrastul dintre abdomenul alb și subcodalele negricioase. Zbor ca al ciocârliei de câmp, la înălțimi mai joase, în maniera fâsei de stâncă. Strigăt subțire: „ți-ți" sau „ți-titi" (o notă ascuțită și două mai moi, în succesiune rapidă). Cântec scurt, sacadat și neregulat, amintind de cel al presurii sure sau al presurii de zăpadă, dar nu la fel de lin. De obicei cântă de pe o stâncă, dar și în zbor circular la înălțime, cu aripile întinse, iar atunci coada pare foarte lungă. **OI, OV**

Ciocârlie de câmp

adult

juv.

Ciocârlie de pădure

Ciocârlie urecheată

juv.

adult

subspecia sud-estică

Rândunele (familia Hirundinidae)

Aripi lungi şi ascuţite, coadă evident scobită. Zbor rapid şi elegant, cu bătăi de aripi mai variate şi mai uniforme decât ale drepnelelor cu care se aseamănă. Picioare şi cioc scurte, gură largă. Prinde insecte din zbor. Adesea, pot fi văzute pe sârme de electricitate, rareori pe sol. Migratoare pe distanţe lungi, speciile europene iernează în Africa. Adeseori apar în stoluri mari şi mixte. Majoritatea construiesc cuiburi elaborate, de formă caracteristică, din noroi, fire de iarbă şi salivă. Depun 4-7 ouă.

Lăstun de mal

Lăstun de mal *Riparia riparia* L 13. Specie destul de comună, cuibăreşte în colonii, sapă cuiburi în malurile abrupte ale râurilor, versanţilor surpaţi, lutării etc. Este văzută adesea pe lângă ape. În timpul migraţiei înnoptează în stoluri imense în stufărişuri. Este cea mai mică dintre rândunele. Partea superioară a corpului maro, fără alb. Caracteristică speciei este banda maronie de pe piept. Vezi şi lăstunul de stâncă. Strigăt jos, dizarmonic şi strident: „ciur-ciurr". **OV**

Lăstun de stâncă

Lăstun de stâncă *Ptyonoprogne rupestris* L 15. Cuibăreşte local în colonii, în S Europei, în regiuni montane şi pe coaste stâncoase; populaţia din Alpi migrează spre sud pentru iernat. Cuib construit pe stânci. Mai mare şi mai masiv decât lăstunul de mal, nu are bandă maronie pe piept. Subalare evident mai întunecate, în contrast puternic cu restul părţii ventrale a corpului. Aripi mai late decât ale lăstunului de mal, iar coada doar uşor scobită. Zbor mai agitat, agil şi acrobatic decât al celorlalte rândunele. Atunci când se răsuceşte în zbor, coada este desfăcută, petele albe caracteristice fiind vizibile. Strigăte destul de slabe: „cir" sau „ciur". **OV**

Rândunică

Rândunică *Hirundo rustica* L 19. Specie clocitoare comună, în perechi sau mici colonii în localităţi, căutând hrana pe terenuri deschise şi cultivate. Cuib cu deschidere largă, construit din noroi şi paie, adeseori fiind amplasat în interiorul clădirilor (hale industriale, case, hambare, grajduri etc.) sau pe sub poduri. În migraţie înnoptează în stufărişuri, în stoluri mari. Rectricele marginale foarte lungi şi înguste. Fruntea şi bărbia roşcate sunt caracteristice, dar de la distanţă par întunecate. Fără alb pe târtiţă. Zbor sacadat şi ca de săgeată (alunecările cu aripile întinse sunt relativ scurte şi rapide, nu ca ale lăstunului de casă). Strigăt scurt, „uit" sau „uit-uit", iar cel de alarmă mai plin, „uu", anunţând, de exemplu, un şoim sau uliu. Când se adună mai multe, emit un strigăt ascuţit, „si-lit". Cântecul este o serie de note uşor răguşite, rapide, finalizat cu un ciripit fin. **OV**

Rândunică roşcată

Rândunică roşcată *Cecropis daurica* L 18. Specie clocitoare destul de comună în S Europei în regiuni deschise şi stâncoase. Cuibul cu o intrare tubulară, este construit din noroi, fiind amplasat sub poliţe stâncoase, pe plafonul unor grote, sub poduri sau pe clădiri. Cuibăreşte în perechi solitare sau colonii mici. Se aseamănă cu rândunica, dar are târtiţa crem-ruginie şi o bandă îngustă crem-ruginie pe ceafă, bărbia deschisă, rectricele marginale mai scurte, iar subcodalele negre (albe la rândunică). Atenţie: hibrizii dintre rândunică şi lăstunul de casă pot fi asemănători cu rândunica roşcată. Zbor ca al lăstunului de casă, cu alunecări cu aripile întinse. În zbor emite un sunet nazal, „ciep" (amintind de cel al vrabiei de câmp). Strigăt de alarmă ascuţit, „chit". Cântecul aminteşte de cel al rândunicii, dar este mai lent, mai puţin muzical, cu fraze mai scurte. **OV**

Lăstun de casă

Lăstun de casă *Delichon urbicum* L 14. Specie comună, cuibărind în colonii, mai ales în localităţi, dar şi pe stâncării din regiuni montane. Cuib sub forma unui bol, din noroi, fixat sub streşinile clădirilor sau pe versanţi stâncoşi. Înnoptează în cuib sau în vârful copacilor (nu în stufăriş). Partea superioară a corpului neagră cu luciu albastru, târtiţa albă, iar cea inferioară, albă. Coada este scurtă şi moderat scobită. Zbor cu mai multe fluturări de aripi decât al rândunicii, cu alunecări lungi şi relaxate, cu aripile întinse (şi nu sacadat). Emite un ciripit sec, „triit". Strigăt de alarmă înalt şi repetitiv, „ciar". Cântecul este un ciripit. **OV**

Lăstun de mal

Lăstun de stâncă

adult

Rândunică

Rândunică roșcată

Lăstun de casă

Fâse şi codobauri (familia Motacillidae)

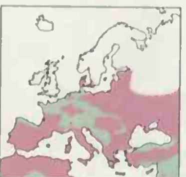
Păsări de mărimea vrabiei, cu constituţie zveltă, coadă lungă cu rectricele având margini albe, cioc subţire şi ascuţit. Vioaie, tot timpul în mişcare, merg şi zboară cu uşurinţă. Insectivore. Codobaturile îşi balansează coada în sus şi în jos. Fâsele sunt cafenii pestriţe şi se deosebesc de ciocârlii prin corpul mai zvelt şi coada mai lungă. Depun 4-7 ouă.

Fâsă de pădure

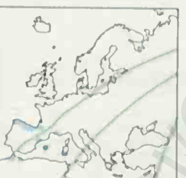
Fâsă de pădure *Anthus trivialis* L 15. Specie destul de comună (uneori chiar abundentă) în păduri rare, luminişuri, terenuri deschise cu tufişuri şi pâlcuri de arbori. Se aseamănă cu fâsa de luncă, dar coloritul este mai cafeniu-gălbui (şi nu gri-verzui) cu abdomenul mai alb (nu cu nuanţe gălbui), o dungă închisă mai accentuată din colţul ciocului pe laturile gâtului, flancuri mai fin striate, târţiţa aproape fără pete, cioc ceva mai puternic şi mai scurt, picioare roz, cu gheara degetului 1 scurtă şi curbată, dar cel mai bine se recunoaşte după sunete. Strigăt obişnuit aspru, „psii". Strigăt de alarmă liniştit, dar distinct şi lent repetat, „sit". Cântă şi din vârful unui copac, dar de regulă în timpul unui zbor scurt, coborând cu aripile rigide - ca un mic avion de hârtie. Cântec puternic, alcătuit din serii scurte repetate într-un tempo variabil: „cia-cia-cia-cia, ţiuţiuţiuţiu, trrrr, ui-ui-ui-ui-ţia ţia-ţia". **OV**

Fâsă cu spate măsliniu

Fâsă cu spate măsliniu *Anthus hodgsoni* L 14,5. Cuibăreşte în taiga, în NE Rusiei şi Siberia. În NV Europei apare rar toamna. Foarte asemănătoare cu fâsa de pădure, dar puţin mai mică, partea superioară a corpului fiind verde-măslinie, cu striuri şterse pe spate; partea ventrală este mai evident striată. Sprânceana lată şi distinctă, cu o dungă subţire neagră la marginea dinspre creştet şi o pată crem în faţa ochiului. La cele mai multe păsări, o pată mică albicioasă şi una închisă înapoia penelor auriculare. Târtiţă nepătată, iar remigele terţiare au un tiv gri-măsliniu, contrastant. Strigăt clar, „ţiit", asemănător cu al fâsei de pădure, dar mai puţin aspru. Cântec emis de pe un suport, asemănător cu al fâsei de pădure, dar nu la fel de variat, iar finalul nu este la fel de descendent; schimbă secvenţele mai rapid şi conţine triluri seci care amintesc de cel al fâsei roşiatice.

Fâsă de câmp

Fâsă de câmp *Anthus campestris* L 16,5. Specie comună local, cuibăreşte în regiuni deschise, aride şi nisipoase cu vegetaţie joasă, în S Europei fiind semnalată uneori şi în goluri montane. Colorit cenuşiu-nisipiu, cu striuri şterse atât pe spate, cât şi ventral, dimensiuni mari, care o diferenţiază între celelalte fâse din Europa. Sprânceană pală, bine conturată şi o dungă întunecată pe linia ochilor; supraalare mijlocii întunecate, cu vârfuri deschise după năpârlire (penaj nou). Juvenilul are spatele striat şi numeroase pete pe piept, ca fâsa asiatică, dar are ciocul mai fin, lorum mai închis, picioarele şi ghearele din spate mai scurte, dar se distinge mai ales prin strigăt. Strigăt foarte asemănător cu al vrabiei de casă, „ţip", cu unele variaţii. Cântec, „ciur-i-li", repetat lent, emis în zbor descendent sau de pe sol, cu unele variaţii, de exemplu un tremur vibrat care scade în intensitate „sri-i-u". **OV**

Fâsă asiatică

Fâsă asiatică *Anthus richardi* L 18. Oaspete rar, dar prezent anual, mai ales toamna în V Europei, din locurile de cuibărit din Asia. Unele exemplare chiar iernează în Spania, Italia, Israel etc. Apare pe păşuni litorale şi câmpii mai uscate, cu iarbă înaltă. Dimensiuni mari şi picioare lungi, cu postură dreaptă pe sol; gheara din spate foarte lungă; spate striat şi o bandă din striuri fine peste piept. Cioc lung şi masiv, dar poate părea mai redus la unele exemplare. Poate fi uşor confundată cu fâsa de câmp, care are striuri pe piept în penaj de vară, însă se recunoaşte după strigăt, gheara din spate, lorumul mai deschis, lungimea picioarelor şi postură. Zbor staţionar chiar deasupra solului înainte de a ateriza (executat de fâsa de câmp foarte rar). Strigăt exploziv, puternic, aspru, „şrrip", atunci când decolează, iar de la distanţă sunete şuierate, uşor bâlbâite, „psci". **Ac**

Fâsă de pădure
Fâsă cu spate măsliniu

juv.
adult
Fâsă de câmp

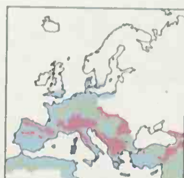

adult
Fâsă asiatică
juv.

Fâsă de luncă

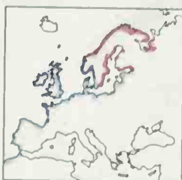
Fâsă de luncă *Anthus pratensis* L 14,5. Specie clocitoare comună pe terenuri ierboase, cu tufişuri scunde, păşuni, pajişti litorale, dune; abundentă în N Europei, pe pajişti montane înalte. Iarna apare pe terenuri cultivate, mlaştini joase şi coaste litorale. Se aseamănă cu fâsa de pădure, dar este puţin mai mică, spatele fiind mai verde-cenuşiu, iar pieptul mai deschis, cu striuri mai şterse, dar are pete mai evidente pe flancuri, ciocul mai subţire şi mai drept, iar gheara din spate mai lungă. Târtiţă foarte puţin dungată, evident mai deschisă decât spatele. Picioare roz deschis. Decolează de pe sol cu un zbor săltăreţ, emite un sunet subţire bi sau trisilabic, „ist-ist", foarte diferit de al fâsei de pădure şi al fâsei roşiatice, dar foarte asemănător cu cel al fâsei de stâncă. Strigăt de alarmă bisilabic, tremurător, ti-rii". Emite şi un cîntec scurt în timpul zborului. Cântec simplu, din câteva serii rapide şi ascuţite de note fine: „ţi-ţi-ţi-ţi-ţu-ţu-ţurr", repetate de foarte multe ori, cu un tril final uşor descendent, „sri-sri-sri", când aterizează pe sol. **P, OV**

Fâsă roşiatică

Fâsă roşiatică *Anthus cervinus* L 14,5. Cuibăreşte rar în tufişuri de sălcii din mlaştini subarctice. Migrează prin centrul şi E Europei, ajungând rareori în vest. În penaj nupţial se recunoaşte foarte uşor după gâtul, obrajii şi partea superioară a pieptului ruginii şi târtiţa evident striată. Adultul păstrează o nuanţă ruginiu-gălbuie şi în penajul de toamnă. Juvenilul se aseamănă cu fâsa de luncă, dar are târtiţa mai evident striată, colorit maro-ruginiu, două dungi deschise pe spate şi o dungă întunecată distinctă din colţul ciocului pe marginile gâtului. Strigăt subţire şi prelung, „ţii" sau „psii", foarte diferit de al fâsei de pădure sau al celei de luncă. Strigăt de alarmă, „ciup", asemănător cu al presurii de stuf. Cântecul, adeseori emis în zbor, se aseamănă cu al fâsei de pădure, fiind mai subţire şi mai înalt, cu triluri de inăriţă: „psi-psi-psi-psi-ciur-ciur-ciur-rrrrrrr". **P**

Fâsă de munte

Fâsă de munte *Anthus spinoletta* L 16. Cuibăreşte în regiuni montane din centrul şi S Europei, deasupra limitei pădurii, pe pajişti alpine cu tufişuri. Iarna apare la altitudini mai joase, adeseori pe lângă ape, iar în nord şi pe litoral. În penaj de vară creştetul şi ceafa cenuşii, în timp ce spatele, aripile şi mai ales târtiţa sunt maronii, cu striuri şterse pe spate. Sprânceana albă, distinctă. Partea ventrală de un roz şters este aproape completă lipsită de pete (uneori striuri fine pe laturile pieptului); dungi alburii pe aripi, iar rectricele marginale albe. Picioare maro-închis. Uneori vara masculul poate fi recunoscut după coloritul uniform, cafeniu-măsliniu al părţii superioare a corpului şi rectricele marginale întunecate. În penaj de iarnă partea superioară este maroniu-cenuşie, cu striuri şterse, partea ventrală fiind albicioasă, cu striuri evidente pe piept şi flancuri; sprânceana distinctă şi picioare întunecate. Sunete asemănătoare cu ale fâsei de stâncă; strigăt, „tsi" sau „tsit", adeseori repetat. Cântec nupţial asociat cu un zbor scurt, asemănător cu al fâsei de luncă, dar final mai rapid: „ţi-ţi-ţi-ţiu-ţiu-ţiu-ţiu-ţiu-ţiu-ţiu-cir-cir-cir". **OV**

Fâsă de stâncă

Fâsă de stâncă *Anthus petrosus* L 16. Specie destul de comună pe coaste stâncoase din NV Europei. În penaj de vară partea dorsală este măsliniu-cenuşie, cu o nuanţă uşor cafenie imediat după năpârlire (devine mai cenuşie prin uzura penelor), cu striuri şterse pe spate, sprânceană alburie slab conturată şi dungi şterse pe aripi; striuri evidente pe pieptul şi flancurile cafenii-gălbui; rectrice marginale întunecate sau alb-cenuşii (mai deschise la subspecia scandinavă *littoralis*). Spre deosebire de fâsa de luncă şi cea de pădure, are picioare maro închis (la juvenil, maro-roşcat), cioc mai masiv, iar pe piept şi flancuri, striuri mai şterse pe un fond mai întunecat. Cântec asemănător cu al fâsei de luncă, dar mai modulat şi mai ritmat. Strigăt asemănător cu al fâsei de pădure, dar nu atât de scurt şi săltăreţ, mai plin, „uiist" sau „uiist-uiist". Strigăt de alarmă ca al fâsei de pădure: „sit, sit". **Ac**

adult
cântec în zbor
Fâsă de luncă
Fâsă roșiatică
♂ primăvara
adult toamna
iarna I
Fâsă de munte
adult iarna
♂ adult vara
Fâsă de stâncă
adult toamna
Fâsă de stâncă
subspecia scandinavă adult vara ♂

Subspecii (sau rase) de codobatură galbenă (*Motacilla flava*)

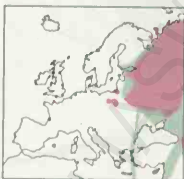
Subspecia	Mascul în penaj de vară	Răspândire
Motacilla flava flava	Cap gri-albăstrui, gât galben, sprânceană albă.	S Pen. Scandinave, V Europei cu excepţia Marii Britanii şi a Pen Iberice.
M. f. thunbergi	Cap gri închis, tectrice auriculare negricioase, gât galben, fără sprânceană.	N Pen. Scandinave şi Rusia.
M. f. flavissima	Cap galben-verzui, gât galben, sprânceană galbenă.	Marea Britanie şi local pe coastele continentale vecine.
M. f. iberiae	Cap gri, gât alb, sprânceană îngustă albă.	Peninsula Iberică, S şi SV Franţei, Insulele Baleare.
M. f. cinereocapilla	Cap gri, gât alb, de regulă fără sprânceană.	Italia, Insulele din centrul M. Mediterane, Albania.
M. f. feldegg	Cap negru, gât galben, fără sprânceană.	Balcani şi coastele M. Negre, SE României, local în Transilvania.
M. f. beema	Cap gri (adeseori, deschis), sprânceană şi dungă sub obraz albe.	SE Rusiei.
M. f. lutea (*nu este ilustrat*)	Cap galben, gât galben, tectrice auriculare verzi-gălbui.	Extremitatea sud-estică a Rusiei (regiunea Volgăi inferioare).

Grupul subspeciilor de codobaturi galbene reprezintă o adevărată piatră de încercare pentru specialiştii în sistematica păsărilor. Unii preferă, de exemplu, să considere subspeciile (rasele) *flavissima* şi *lutea* ca o specie distinctă, *M. lutea*. În zona de răspândire a unei subspecii (rase), unii masculi se aseamănă cu masculii altor subspecii (rase) şi pot fi exemplare eratice ale acestor subspecii (rase) sau simple variaţii de colorit ale subspeciei (rasei) respective. Unele exemplare nu pot fi încadrate în nici una dintre subspeciile (rasele) cunoscute, fiind păsări hibride, cu caractere intermediare. În România există toată gama dintre *flava flava* şi *flava feldegg* (unele au fost descrise ca o subspecie aparte, *M. flava dombrowskii*).

Codobatură galbenă

Codobatură galbenă *Motacilla flava* L 16,5. Specie clocitoare destul de comună pe pajişti umede şi uneori pe terenuri cultivate. Subspecia *thunbergi* apare în mlaştini, în luminişuri din pădurile montane de mesteacăn şi conifere. În timpul migraţiei apare pe păşuni, capturând insecte chiar printre picioarele vitelor şi înnoptează, adeseori în stoluri mari, în stufărişuri. Zbor ondulat. Coada lungă, cu rectrice marginale albe, partea ventrală galbenă, iar spatele verzui. În penaj de vară la mascul coloritul capului şi gâtului variază de la o subspecie la alta. Femelele au penaj destul de asemănător în toate regiunile. În primul penaj de iarnă unele femele au partea ventrală destul de deschisă, de obicei cu o nuanţă de galben în regiunea cloacală. Juvenilul (năpârleşte înainte de migraţia de toamnă) are spatele maro-cenuşiu, iar partea ventrală alb-murdară; guşa tivită cu o bandă neagră-maronie, iar sprânceana deschisă are margini întunecate. Strigăt înalt, „psiţ", sau mai complet, „psiţlii", iar la subspecia (rasa) *feldegg*, „psrii". Cântec simplu, strident şi ascuţit, adeseori emis din vârful unui tufiş sau ierburi înalte: „srii-srit" (uneori trisilabic). **OV**

Codobatură cu cap galben

Codobatură cu cap galben *Motacilla citreola* L 18. Cuibăreşte pe pajişti umede din NE Europei şi în taiga, fiind în extindere spre vest (Polonia, Finlanda). Apare accidental în V Europei. Masculul, inconfundabil, are capul galben, spatele gâtului negru, spatele cenuşiu şi două dungi late albe pe aripi. Femela are creştetul şi obrajii maro-cenuşii (cei din urmă tiviţi cu galben). Juvenilul are spatele cenuşiu-maroniu (şi nu verzui), cu dungi albe evidente pe aripi, supracodale negricioase, iar uneori fruntea mai deschisă, cu nuanţe maronii; partea ventrală albicioasă, cu pieptul uşor crem (ocazional pătat), subcodalele şi regiunea cloacală albe (la codobatura galbenă, aproape întotdeauna, galben deschis), iar flancurile adeseori cenuşii ca la codobatura albă. Coada mai lungă decât la codobatura galbenă, la fel ca la cea albă. În pasaj strigăt mai pătrunzător şi mai aspru decât al codobaturii galbene, „tsriip" (sunetul „r" se aude). **Ac**

Subspecii de *Motacilla flava*

M f flavissima

M f flava

M f iberiae

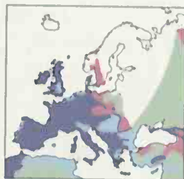
M f cinereocapilla

M f beema

M f thunbergi

M f feldegg

Codobatură de munte

Codobatură de munte *Motacilla cinerea* L 18. Cuibăreşte de-a lungul pâraielor şi a râurilor de munte, uneori pe lângă lacuri şi râuri lent curgătoare, amenajându-şi cuibul pe substrat pietros. Specie larg răspândită şi destul de comună în S şi V Europei. În pasaj apare şi pe coaste, pe lângă ape curgătoare sau stagnante, pe terenuri cultivate etc. Coada foarte lungă, chiar mai lungă decât a codobaturii albe. Partea ventrală galbenă, evident mai intensă în regiunea cloacală; partea dorsală cenuşie (remigele terţiare au margine albă). Vara masculul are guşa neagră, la femelă fiind mai mult sau mai puţin evidenţiată cu negru. În zbor din spate, vizibile târtiţa galbenă şi dunga albă de pe aripi (formată de tectricele albe), cea din urmă fiind mult mai evidentă privită de jos, devenind translucidă în lumină puternică. Juvenilul are doar târtiţa şi regiunea cloacală galbene, pieptul fiind crem. Se deosebeşte de cel de codobatură galbenă prin târtiţa gălbuie, coada foarte lungă şi picioarele roz-maronii (negricioase la alte codobaturi). Are şi dunga albă de pe aripă. Coada lungă marchează toate mişcările acestei codobaturi; zborul este şi mai ondulat decât la codobatura albă, iar pe sol mişcările sunt mai balansate. Aleargă şi se strecoară cu abilitate printre bolovanii din apele repezi; adeseori execută zbor staţionar deasupra apei în căutare de insecte şi stă la pândă pe crengi deasupra apei (mai mult decât codobatura albă). Strigăt obişnuit asemănător cu al codobaturii albe, dar evident mai metalic şi mai înalt, „ţiţiş", care împreună cu dunga de pe aripă, lungimea cozii şi zborul foarte ondulat servesc pentru identificare atunci când zboară sus. Strigăt de alarmă, „siuit", combinat cu o variantă mai agitată a strigătului. Cântecul nupţial este o serie scurtă de note ascuţite. **OV, RI**

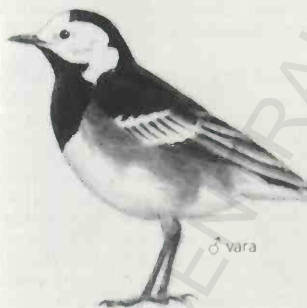

Codobatură pestriţă şi codobatură albă

Codobatură pestriţă *Motacilla alba yarrellii* L 18,5. Subspecie britanică a codobaturii albe, cuibărind local şi pe coastele continentale vecine în Norvegia, Germania, Olanda, Belgia şi NV Franţei. Masculul se deosebeşte clar de codobatura albă prin spatele negru. Femela este mai cenuşie. La femelă limita dintre ceafa neagră şi spatele cenuşiu este netă (trecere gradată la forma tipică). Păsările în primul penaj de iarnă şi femelele în primul penaj de vară sunt foarte asemănătoare cu codobatura albă, dar târtiţa este neagră şi nu gri, iar flancurile sunt gri-închis (cu o nuanţă uşor verzuie) şi nu gri deschis. Juvenilul are creştetul şi spatele gri-cafenii, guşa tivită cu o bandă lată întunecată. Juvenilii celor două subspecii sunt imposibil de diferenţiat în natură. Strigăte şi cântec asemănătoare cu ale codobaturii albe.

Codobatură albă *Motacilla alba alba* L 18. Specie comună în Europa (subspecia tipică), exceptând arealul ocupat de codobatura pestriţă. Trăieşte în regiuni deschise, pe pajişti, adeseori în lungul văilor şi în zone uşor umede, dar şi în interiorul localităţilor. Cuibăreşte pe sol, în mici adâncituri între ierburi, sub pietre, în fisuri şi cavităţi din ziduri, chiar şi pe pontoanele din deltă. Este inconfundabilă prin penajul colorat în alb, gri şi negru, precum şi coada foarte lungă, mişcată aproape continuu sus-jos. Masculul se recunoaşte prin spatele cenuşiu, în contrast evident cu ceafa neagră. La femelă limita dintre ceafa neagră şi spatele cenuşiu este ştearsă, iar uneori creştetul este complet alb. Juvenilul are creştetul şi spatele gri-cafenii, guşa tivită cu o bandă lată întunecată. Juvenilii celor două subspecii sunt imposibil de diferenţiat în natură. În timpul migraţiei de toamnă se poate aduna în grupuri mici sau chiar în stoluri mari, înnoptând în stufărişuri, livezi etc. Se hrăneşte cu insecte pe care le prinde mai ales de pe sol, mai rar din aer (executând salturi sau zboruri scurte ca muscarii). Vioaie şi agilă, aleargă foarte repede, balansându-şi coada aproape continuu. Zbor evident ondulat. Strigăt sonor, destul de elastic, bisilabic: „ţii-şlit", cu unele variante. Cântec discret, un ciripit cu note puţine, cu pauze nete, devenind mai nervos, viu şi prelungit atunci când pasărea este agitată (emis şi când alungă un cuc din preajma cuibului sau la apariţia unui şoim). Juvenilul emite strigăte mai înalte, mai metalice, adeseori din trei sau patru silabe. **OV**

Codobatură de munte
♂ vara
♀ vara

juv.

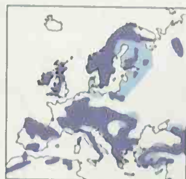

♂ vara

Codobatură pestriță
♂ iarna

Codobatură albă
juv.
♂ vara

Mierlă de apă (familia Cinclidae)

Este bine adaptată la viaţa acvatică, având picioare puternice, schelet solid şi glandă uropigiană foarte dezvoltată. Sexe asemănătoare. Depune 4-6 ouă în cuiburi mari şi boltite, pe lângă ape repezi curgătoare.

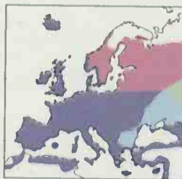

Mierlă de apă

Mierlă de apă *Cinclus cinclus* L 18. Cuibăreşte de-a lungul apelor repezi curgătoare, mai ales în zona montană. Iarna rămâne pe lângă ape curgătoare şi pâraie din păduri, în zone unde apele nu sunt complet îngheţate. Stă pe bolovanii din râuri şi execută balansări scurte şi rapide cu coada scurtă uşor ridicată. Pieptul alb contrastează evident cu restul penajului brun-negricios. Juvenilul cenuşiu-cafeniu, guşa alburie şi partea ventrală vărgată transversal. Sare în apă, înoată şi se scufundă (pentru a prinde viermi etc.), înoată sub apă cu bătăi puternice din aripi şi poate chiar umbla pe fundul apei. Cântec liniştit, ca un chiţăit disonant (poate fi auzit şi iarna). În zbor la mică înălţime, pe deasupra apei, destul de liniar şi rapid, emite un sunet scurt şi metalic, „ţrit", acoperind şi zgomotul apelor repezi. În Marea Britanie păsările au capul şi abdomenul cafenii. **S**

Ochiuboului (familia Troglodytidae)

Pasăre mică, foarte activă, cu penaj maroniu. Coada scurtă şi fin dungată, de obicei ridicată. Sexe asemănătoare. Depune 5-7 ouă într-un cuib mare şi boltit.

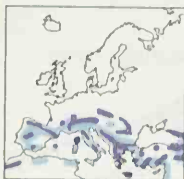

Ochiuboului

Ochiuboului *Troglodytes troglodytes* L 10. Specie clocitoare comună în habitate foarte diferite, în regiuni împădurite, grădini, tufărişurile mlaştinilor montane, stâncării, stufărişuri etc. oriunde există desişuri; la noi, mai ales la munte. Se recunoaşte uşor după dimensiunile mici, coada foarte scurtă şi ridicată, penajul maro-ruginiu. Trăieşte aproape de sol, adeseori bine ascuns în desişuri. Strigăt sec, continuu: „ţerr" sau „ţrrr". Strigăt de alarmă puternic şi metalic: „ţec-ţec". Cântec melodios, neaşteptat de puternic, alcătuit din serii rapide de note înalte şi clare şi triluri: „ţii-lu-ti-ti-tur-lu-ti-ti-ti-ţel-ţel-ţel-tirrrrrrrrr-ţil-ţil". Cântă în tot cursul anului (mai des primăvara). **OV, RI**

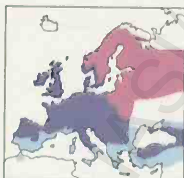
Brumăriţe (familia Prunellidae)

Păsări mici, penaj cenuşiu şi maro, cioc subţire; duc o viaţă destul de ascunsă în păduri sau stâncării. Se hrănesc pe sol. Adeseori apar solitare. Sexe asemănătoare. Depun 4-6 ouă verzi-albăstrui.

Brumăriţă de stâncă

Brumăriţă de stâncă *Prunella collaris* L 18. Cuibăreşte în centrul şi S Europei, în munţi, la mari altitudini, deasupra limitei superioare a pădurii (rareori mai jos). De dimensiunile unei ciocârlii. De la distanţă penajul pare cenuşiu-maroniu, asemănător cu al fâsei de munte (trăind şi în acelaşi habitat), dar se recunoaşte după dunga închisă de-a curmezişul aripii (supraalare negricioase) şi petele maro-ruginii de pe flancuri. De aproape se observă guşa cenuşie cu linii albe subţiri, transversale (lipsesc la juvenil). Baza ciocului şi cea mai mare parte a mandibulei galbene. Sexe asemănătoare. Strigăte destul de puternice, continue, ca ale ciocârliilor, „trui-trui..." (emise în zbor) sau ca ale sturzilor, „cep-cep-cep...". Cântecul este un ciripit melodios şi uşor indecis, intermediar între cel al brumăriţei de pădure şi cel al ciocârliei, emis de pe sol sau într-un zbor nupţial scurt. **S**

Brumăriţă de pădure

Brumăriţă de pădure *Prunella modularis* L 15. Cuibăreşte în păduri cu subarboret des; la noi, mai ales la munte, iar în V Europei şi la altitudini mai joase, inclusiv în parcuri şi grădini. Se recunoaşte după capul şi pieptul gri-ardeziu, partea superioară a corpului maronie, cu striuri întunecate. Juvenilul nu are capul şi pieptul cenuşii, având spatele brun-negricios cu striuri, iar partea ventrală maro-gălbuie. Se hrăneşte mult pe sol. Discretă, duce o viaţă foarte ascunsă, dar cântă din vârful unui tufiş sau molid. Cântec înalt, un fel de clinchet clar, scurt, repetat uşor indecis: „tiutilitiitili...". Strigătul obişnuit (agitat, alarmat) este subţire şi puternic, sec, „ţlii" sau „ţisis". În zbor de migraţie, emite un sunet subţire şi răsunător, „sisisis". **OV, RI**

Mierlă de apă

subspecia comună

subspecia britanică

juv.

Ochiuboului

Brumăriță de stâncă

adult

Brumăriță de pădure

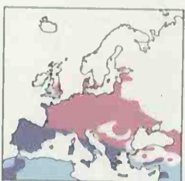
Codroşi, privighetori şi specii înrudite (familia Turdidae)

Familia Turdidae cuprinde păsări de dimensiuni medii şi mici. Sturzii şi mierlele sunt descrise la p. 224. Celelalte specii sunt prezentate aici, cu o singură excepţie (măcăleandru roşcat, p. 246). Grup eterogen de păsări mai mici, împărţite în mai multe genuri: pietrari (*Oenanthe*), mărăcinari (*Saxicola*), mierle de piatră (*Monticola*), codroşi (*Phoenicurus*), guşă vânătă şi privighetori (*Luscinia*), măcălendri (*Erithacus, Irania, Tarsiger*). La unele specii masculii sunt cântăreţi remarcabili. Juvenilii pătaţi. Construiesc cuiburi în arbori scunzi, tufişuri sau în scorburi. Depun 4-7 ouă.

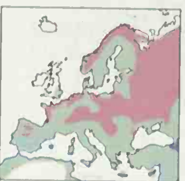
Codroş de pădure

Codroş de pădure *Phoenicurus phoenicurus* L 14. Pasăre destul de comună, cuibărind în parcuri, grădini, păduri de foioase, dar şi în taiga. Cuib în scorburi. În penaj de vară masculul are un colorit plăcut: negru, alb, cenuşiu-ardeziu şi roşu-ruginiu. În penaj postnupţial are un colorit mai şters, penele având marginile maro deschis. Femela este cafenie, exceptând coada; abdomenul şi guşa sunt alb-cenuşii (spre deosebire de femela de codroş de munte cu care se aseamănă şi care este complet cafenie, exceptând coada roşcat-ruginie). În toate tipurile de penaj coada este roşcat-ruginie, fiind mişcată în mod constant. Agilă, prinde insecte similar muscarilor. Strigăt de alarmă foarte asemănător cu al pitulicii fluierătoare, notele finale fiind mai moi: „uit-tic-tic". Cântec scurt, melancolic, emis încă din zorii zilei: „sii-truii-truil-truii-si-si-ai" (cu diverse variaţii ale notelor). **OV**

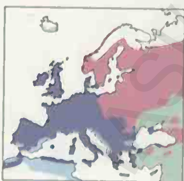
Codroş de munte

Codroş de munte *Phoenicurus ochruros* L 14. În S Europei cuibăreşte mai ales în stâncării montane, dar în ultima vreme a devenit o prezenţă destul de comună în localităţi. Masculul adult este negricios, cu coadă roşcat-ruginie şi o pată albicioasă pe aripă. Femela asemănătoare cu cea de codroş de pădure, cu un colorit mai întunecat, inclusiv pe partea ventrală. Masculul de un an este asemănător cu femela, având puţin negru pe târtiţă şi pe aripi. Strigăt de alarmă sec şi tremurat: „uit-ţic-ţic-ţic". Cântă în zori şi pe înserate dintr-un loc înalt, fraze scurte, rapide şi puternice, cu pauze şi un fel de trosnet liniştit între fraze: „tsitsitsitsi... crşcrş, sriui-ui-ui". **OV (RI)** Poate fi întâlnit în număr mic şi iarna în Delta Dunării şi zona lagunară.

Guşă vânătă

Guşă vânătă *Luscinia svecica* L 14. Subspecia scandinavă *L. s. svecica* (cu pată ruginie pe guşă) este comună în desişuri umede de sălcii şi în păduri de mesteacăn cu vegetaţie abundentă. Coboară frecvent pe sol. Picioare lungi. Îşi agită coada. În toate tipurile de penaj penele de la baza cozii sunt roşii-ruginii. Sprânceană albă evidentă. Masculul are guşa albastră (cu luciu, pare smălţuită) cu o pată ruginie în mijloc, tivită cu negru, alb şi ruginiu. Femela are guşa alb-crem, tivită cu pete negricioase (uneori cu urme albastre şi chiar ruginii). Juvenilul cafeniu-pestriţ, cu striuri crem-ruginii evidente; năpârleşte înainte de pasajul de toamnă. Cântec muzical şi complex ca un clinchet accelerat şi crescând în intensitate, cu triluri imitative. Strigăte: „hi" şi „trec", adeseori unul după altul, iar strigătul de alarmă similar pietrarului, „iit". Subspecia sudică *L. s. cyanecula* (cu pată albă pe guşă) cuibăreşte în regiuni mlăştinoase cu stufăriş, inclusiv în Delta Dunării, ajungând uneori şi în regiuni din N Europei (cântă noaptea). În penaj nupţial masculul are guşa albastră cu pată albă în mijloc (uneori poate lipsi). Diferenţierea celor două subspecii în penaj de iarnă este imposibilă toamna. **P, OV**

Măcăleandru

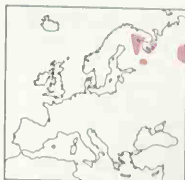
Măcăleandru *Erithacus rubecula* L 14. Pasăre comună în grădini, parcuri şi păduri dese sau cu subarboret. Pasăre discretă, dar nu sperioasă. Salturi pe sol, cu reprize scurte de zbor; în postură dreaptă, supraveghează împrejurimile şi se balansează uşor pe loc. Adultul se recunoaşte uşor după pata portocaliu-ruginie de pe piept, obraji şi frunte. Juvenilul cafeniu cu pete dese maro-gălbui, pe spate, având aspect solzos; la sfârşitul verii, are penaj de adult. Cântă de la înălţime joasă, adesea ascuns, dar şi din vârful copacilor, tufişurilor etc. Cântec foarte limpede, începe cu note foarte înalte, trecând la unele prelungi, susurate melancolic, dar repede. Toamna şi iarna, cântec mai melancolic. Strigăt tipic: o serie de sunete surde şi puternice, „tic-ic-ic" (ca ticăitul unui ceas foarte vechi). De asemenea un strigăt foarte înalt şi subţire, „ţii", (amintind de mierlă şi boicuş). Migrează noaptea emiţând un sunet subţire, uşor aspru, „ţii-i". **OV, RI**

♂
♀
Codroș de pădure

♂
Codroș de munte
♀ (și imm. ♂)

♂ forma cu pată ruginie pe gușă
♂ forma cu pată albă pe gușă
♀
juv.
Gușă vânătă

juv.
Măcăleandru

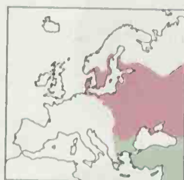
Măcăleandru albastru

Măcăleandru albastru *Tarsiger cyanurus* L 14. Cuibăreşte în păduri de conifere dese din NE Europei. Masculul are partea dorsală gri-albăstruie, cu o nuanţă de albastru-cobalt pe remigele primare, iar supracodalele şi rectricele marginale uşor mai deschise. În toate tipurile de penaj, o bandă portocalie pe flancuri. Femelele, juvenilii şi masculii de un an (ultimii sunt teritoriali) au penaj cafeniu-măsliniu, asemănător cu al femelei de muscar, iar coada pare întunecată, nuanţa gri-albăstruie fiind dificil de văzut pe teren. Guşa albă, tivită cu un alb-cenuşiu. Obiceiuri asemănătoare cu ale codroşului de pădure, dar coboară frecvent pe sol şi nu îşi agită coada, ci o mişcă brusc. Sperios, duce o viaţă ascunsă, dar cântă din vârful unui molid, adeseori la înălţimi mari pe versanţi abrupţi. Cântec puternic, un ciripit clar, asemănându-se cu cel al codroşului de pădure prin tonul subţire şi melancolic, alcătuit din patru sau cinci silabe, uneori terminându-se cu un tril. Când este agitat, emite un sunet scurt, „uit" sau unul puternic, „trac".

Privighetoare roşcată

Privighetoare roşcată *Luscinia megarhynchos* L 16,5. Cuibăreşte în desişuri, în subarboret umed din păduri şi parcuri, lipsind din regiunile nordice ale Europei. Destul de mare, coada relativ lungă. În toate tipurile de penaj partea dorsală are colorit uniform cafeniu, coadă maro-roşcată, partea ventrală fiind alb-crem, cu o bandă ştearsă maronie pe piept. Pe teren, se deosebeşte foarte greu de privighetoarea de zăvoi, spatele fiind cafeniu-cald (nu cu nuanţă de cenuşiu), coada mai roşcată, iar gâtul şi pieptul lipsite de pete. Juvenilul cafeniu, pătat pe întreg corpul, ca şi cel de măcăleandru. Precaută, duce o viaţă ascunsă în tufişuri, fiind mai des auzită decât văzută. Strigătul de alarmă este un fluierat ascuţit, cu o tendinţă de crescendo, „iip". Cântă ascunsă în desişuri ziua, dar mai ales noaptea, cântecul fiind puternic şi răsunător, foarte melodios. În comparaţie cu cel al privighetorii de zăvoi, cântecul nu este la fel de puternic, ci mai moale şi mai languros, cu note moi, fluierate, în crescendo tipic, „tio-tio-tio-tio-tiu-tiu-tiu". În plus, frazele sunt mai scurte şi lipsesc sunetele mai aspre, „sr-sr-sr-sr...". **OV**

Privighetoare de zăvoi

Privighetoare de zăvoi *Luscinia luscinia* L 16,5. Specie clocitoare destul de comună în E Europei şi în regiunea baltică, în păduri de foioase şi în zăvoaie mari, umbroase, din apropierea apelor; în ultimele decenii înregistrează o expansiune a arealului pe direcţia NV. Foarte asemănătoare cu privighetoarea roşcată, fiind deosebită după spatele cafeniu-cenuşiu, coada de un roşu mai şters şi după petele maro-cenuşii şterse de pe gât şi piept. Juvenilul foarte asemănător cu cel de privighetoare roşcată (vezi mai sus). Cântă ascunsă în desişuri aproape toată ziua, dar mai ales noaptea. Cântecul are structură similară cu cel al privighetorii roşcate, cu serii de note repetate, dar este mai puternic şi mai puţin melodios, cu mai multe sunete aspre şi începe cu 3-4 sunete rezonante şi rapide, caracteristice: „ciuc-ciuc-ciuc-ciuc". Strigăt de alarmă puternic, ascuţit şi prelung, „iip", repetat cu insistenţă (asemănător cu al muscarului gulerat). Un alt strigăt, puternic şi aspru, „irrr". **OV**

Guşă roşie siberiană *Luscinia calliope* L 15. Cuibăreşte în păduri de conifere cu subarboret bogat şi în taiga. Apare foarte rar în Europa. Masculul se recunoaşte foarte uşor după guşa roşie, tivită cu negru, sprânceana albă, „mustaţa" albă şi coada brună, întunecată. Femela se deosebeşte de femela şi juvenilul de guşă vânătă prin coada întunecată şi absenţa benzii negre de pe piept. Unele femele au urme roz-trandafirii pe gât. Comportament asemănător cu al privighetorii de zăvoi (sperioasă, stă ascunsă). Cântec puternic şi melodios, calm şi zgomotos, conţine note clare şi grave, dar şi triluri imitative foarte reuşite. Strigăte: un fluierat puternic, „ii-lu" şi altul, „ciac" (aminteşte de al cocoşarului).

Măcăleandru albastru

Privighetoare roșcată

Privighetoare de zăvoi

Gușă roșie siberiană

Pietrarii (familia Turdidae, genul Oenanthe)

Păsări predominant terestre, întâlnite în regiuni deschise, pietroase, adeseori aride. Se balansează și își mișcă brusc coada, cu un colorit caracteristic negru și alb. Cântecul este un ciripit scurt și rapid, cu secvențe discordante, emis mai ales noaptea. Prind insecte, de obicei pe sol, stând la pândă pe pietre sau fire de electricitate, de unde zboară lansat pentru a le captura. Cuibăresc în cavități de pe sol, printre pietre și bolovani, în surpături de teren. Depun 4-6 ouă albăstrui. Speciile de pietrari sunt destul de asemănătoare între ele, iar femelele și juvenilii sunt adeseori dificil de deosebit. Se urmărește „tiparul" cozii, în special lățimea benzii negricioase terminale de pe coadă în raport cu lungimea totală a cozii.

Pietrar sur

Pietrar sur *Oenanthe oenanthe* L 14,5. Specie clocitoare comună în zone deschise și pietroase, cu vegetație rară. În toate tipurile de penaj, coada are un „tipar" caracteristic, negru cu alb. În penaj de vară masculul are spatele și creștetul cenușii, o dungă neagră lată peste ochi și sprânceană albă; de asemenea, vara nuanța crem-roz de pe partea ventrală a corpului devine albicioasă. Femela are partea dorsală gri-maronie, o pată mai întunecată peste ochi și sprânceană alb-crem, evidentă. Juvenilul are partea dorsală cafenie, fiind pătat pe spate și pe piept. Subspecia groenlandeză *leucorrhoa*, este ușor mai mare, cu cioc mai masiv, partea dorsală fiind mai maronie, iar cea ventrală ușor roșcată (în pasaj trece prin V Marii Britanii, cu efective însemnate). Emite un fluierat ascuțit, „hiit", urmat de un sunet puternic, „ciac". Cântă stând pe o piatră sau în timpul unui zbor scurt, mai ales noaptea. Cântec alcătuit din fraze scurte, stridente, cu un tempo rapid, separate de un fluierat scurt, „hiit". **OV**

Pietrar răsăritean

Pietrar răsăritean *Oenanthe isabellina* L 16. Cuibărește în SE Europei și Asia, în stepe și zone semi-deșertice, fiind în ușoară expansiune spre NV (prezent și în Dobrogea). De dimensiuni mari, colorit uniform ocru-cafeniu, aripile fiind mai deschise spre deosebire de ceilalți pietrari (vizibile mai ales în zbor). Supraalarele primare, dar și cele secundare mici și mijlocii sunt crem deschis, contrastând cu alula și câteva pene alăturate negre-maronii (pietrarul sur, cu care poate fi confundat toamna, are mijlocul aripii întunecat, iar alula și penele vecine nu contrastează cu restul aripii). De obicei pe coadă are mai mult negru decât pietrarul sur. Cioc lung și mai puternic. Sexe destul de asemănătoare, masculii fiind ușor mai contrastanți, cu lorum negru. Sprânceană albicioasă, mai lată în fața ochiului (vezi pietrarul sur). De obicei postura mai dreaptă decât la pietrarul sur. Strigăt înalt și metalic, „ciip". Cântec complet diferit de al celorlalți pietrari ca lungime – un ciripit care poate dura 15 secunde, cu numeroase triluri imitate și serii de sunete clare, „ uii-uii-uii-uii". **OV**

Pietrar negru de stâncă

Pietrar negru de stâncă *Oenanthe leucura* L 18. Cuibărește în SV Europei, pe stâncării montane golașe. Este singura specie europeană de pietrar cu colorit negru, uniform în toate tipurile de penaj, exceptând petele albe de pe târtiță și coadă; masculul negru, iar femelele și juvenilii negri-maronii. Totodată, dimensiuni evident mai mari și aspect mai masiv decât ale celorlalți pietrari. Emite sunete diverse: „țcec-țcec" sau fluierături ascuțite, „piii-i", uneori repetate în serii. Cântec alcătuit din triluri variate și scurte, mai joase decât la alți pietrari, amintind de al mierlei de piatră.

Pietrar sur

Pietrar răsăritean

Pietrar negru de stâncă

Pietrar negru

Pietrar negru *Oenanthe pleschanka* L 14,5. Cuibărește în SE Europei, în locuri pietroase și aride, ravene erodate. Folosește ca locuri de pândă suporturi înalte (copaci, sârme de electricitate), de unde se lansează în zbor pe sol, ca un sfrâncioc, pentru a prinde insecte. Masculul are spatele, aripile, obrajii și o „bavetă" negre, creștetul și ceafa alb-cenușii, iar abdomenul alb, cu crem-maroniu pe piept. Coada are „tipar" de pietrar, banda neagră terminală fiind mai îngustă și poate fi chiar întreruptă (petele albe se pot prelungi până la vârful rectricelor). Femela este foarte asemănătoare cu femela subspeciei estice de pietrar mediteranean, spatele fiind mai șters, maro-cenușiu (nu maro-crem, ușor ruginiu); majoritatea au gușa și gâtul mai întunecate (doar rareori la pietrarul mediteranean), iar pe piept o bandă maroniu-roșcată (crem-portocalie la pietrarul mediteranean). Toamna coloritul devine mai șters, „dantelat", penele având marginile pământii. Strigăte: unul puternic, „tac" și unul dizarmonic, „cirf" sau „trrr". Cântec melodios, asemănător cu al pietrarului mediteranean, cu fraze fluierate scurte, uneori cu sunete imitative. **OV**

Pietrar mediteranean

Pietrar mediteranean *Oenanthe hispanica* L 14,5. Specie clocitoare comună în regiuni deschise, stâncoase sau pietroase, la altitudini mai joase decât pietrarul sur. Coloritul cozii ca la pietrarul negru. Masculii prezintă două forme, una cu gușa neagră, respectiv alta cu gușa albă. Forma cu gușa neagră se deosebește de pietrarul negru prin spatele ocru-maroniu (și nu negru), iar față de cel de pietrar de deșert prin coada cu mai mult alb și după penele mai deschise dintre cap și aripi. Femela se deosebește de cea de pietrar sur după sprânceana mai puțin distinctă, spatele evident mai maroniu, lorumul mai deschis; pe piept, o bandă crem-portocalie, iar coada are mai mult alb; unele exemplare au striuri fine cenușii pe gât. Femela subspeciei estice (*melanoleuca*), prezentă în SE Europei, are spatele maro-cenușiu (și nu ocru-maroniu ca la cea estică, *hispanica*), putând fi ușor confundată cu femela de pietrar negru (vezi mai sus). Emite un strigăt sonor, „tac", de obicei urmat de note fluierate, „pii-pii...". Cântă în zbor (mult mai des decât pietrarul sur) sau dintr-un loc mai înalt. Cântec asemănător cu al pietrarului sur, deși există variații individuale, uneori cu note seci și ciripitoare, alteori cu note clare, asemănătoare cu ale sturzului. **OV**

Pietrar de deșert

Pietrar de deșert *Oenanthe deserti* L 15. Cuibărește în Africa și Asia și apare foarte rar în Europa, preferând zone deschise uscate. Masculul se aseamănă cu forma cu gușă neagră a pietrarului mediteranean, dar are târtița albă și rectrice negre; în plus, tectricele alare mici și mijlocii sunt mai deschise, formând o pată alburie sub „umeri", banda neagră de pe aripi fiind legată de pata neagră de pe cap. Tectricele primare și remigele terțiare au marginile tivite cu crem-alburiu. Femela este asemănătoare cu cea de pietrar mediteranean și pietrar negru, dar nu are sprânceană, coloritul capului este mai crem, iar rectricele sunt negre; de regulă gâtul este crem deschis, dar unele exemplare pot avea striuri fine cenușii pe gușă. Strigăte: un fluierat ascuțit, „piii" sau unul mai dur, „zec". Cântec scurt, un tril descendent, evident plângăreț.

Pietrar mediteranean

♀ ♂

forma cu gușa albă

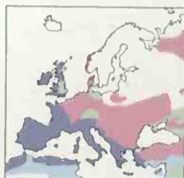
forma cu gușa neagră

♂

Mărăcinar mare

Mărăcinar mare *Saxicola rubetra* L 12,5. Specie clocitoare destul de comună în zone deschise, pajişti cu smocuri de ierburi înalte şi tufişuri rare, culturi agricole, în vegetaţia situată de-a lungul drumurilor şi şanţurilor etc. Masculul are sprânceană albă, distinctă şi guşă ruginiu-portocalie tivită cu alb spre obrajii şi lorumul întunecate; pată albă evidentă pe aripă. Femela are colorit mai şters. În toate tipurile de penaj se deosebeşte de mărăcinarul negru prin banda albă de pe marginile târtiţei (cu striuri brun-negricioase, ca şi supracodalele) şi rectricele marginale albe (evidente în timpul zborului, la unele femele lipsesc). În repaus, postură dreaptă, de obicei în vârful unui tufiş scund, scaiete sau pe fire electrice. Adeseori îşi balansează coada. Strigăt de alarmă, un fluierat moale, urmat de un plescăit de limbă clar, „iu-tec, iu-tec-tec". Cântă mai ales pe înserate şi noaptea. Cântec scurt şi rapid, începând şi sfârşindu-se brusc; note clare combinate cu sunete dizarmonice, linii melodice variate, uneori cu sunete imitative; o variantă aminteşte de cântecul presurii sure. **OV**

Mărăcinar negru

Mărăcinar negru *Saxicola torquata* L 12. Cuibăreşte în centrul şi S Europei, inclusiv în Marea Britanie, pe pajişti cu tufişuri, preferând locuri mai deschise decât mărăcinarul mare. Masculul se recunoaşte după capul complet negru, inclusiv guşa. La femelă capul e maroniu. La ambele sexe o dungă albă pe aripă, mai evidentă la mascul, care are şi târtiţa albă cu striuri fine cenuşii (la unii masculi foarte albă). Fără alb pe coadă (exceptând populaţiile din regiunea caspică şi Iran). Subspecia siberiană (*maura*) – care poate apărea foarte rar, toamna târziu, în V Europei - are târtiţa albcrem, fără striuri, iar penajul postnupţial apare la fel de deschis ca şi al femelei de mărăcinar mare; sprânceana este mai ştearsă şi mai puţin evidentă, guşa mai deschisă, contrastând cu pieptul crem-portocaliu şi lipseşte „mustaţa" negricioasă. Când stă la pândă, are o postură dreaptă, capul pare mare şi foarte rotund, iar coada scurtă. Strigăt de alarmă: un fluierat ascuţit, urmat de un sunet dur, ca un plescăit de limbă: „ii-trac-trac". Cântec scurt, cu elemente ca ale brumăriţei de pădure (glasul subţire) şi ale silviei de câmp. **OV**

Mierlă de piatră

Mierlă de piatră *Monticola saxatilis* L 19. Cuibăreşte în S Europei, pe stâncării cu vegetaţie rară din zona montană, de obicei la altitudini destul de mari, mai rar în zona dealurilor înalte. Iernează în Africa. Vara masculul are penaj frumos colorat. Femela este maronie, cu striuri sub formă de semilună. În penaj de iarnă masculul asemănător cu femela, dar din apropiere, se observă penele gri-albăstrui de pe cap şi pata albă de pe spate. În toate tipurile de penaj coada scurtă, roşie-portocalie. Îşi mişcă brusc coada (ca un tremurat), ca şi codroşul de pădure. Sfioasă, adeseori se ascunde printre pietre. Strigăt scurt, „ciac". Cântă de pe un suport mai înalt, mai rar în timpul unui zbor (finalizat cu o scurtă planare), linii melodioase, ca de flaut, cu multe variaţii. De la distanţă aminteşte de cântecul mierlei, dar din apropiere este complet diferit, mai rapid, mai variat şi mai înflorit, lipsit de note joase. Destul de asemănător, dar mai puţin melancolic decât al mierlei albastre. **OV**

Mierlă albastră

Mierlă albastră *Monticola solitarius* L 22. Cuibăreşte în S Europei, mai ales pe versanţi abrupţi, expuşi la soare şi printre ruine, de obicei la altitudini mai joase decât mierla de piatră. Vara masculul are penaj albastru, cu aripi gri-negricioase. Cioc evident lung. Iarna penajul devine negricios-cenuşiu. Femela asemănătoare cu cea de mierlă de piatră, uşor mai întunecată, iar coada maro-cenuşie întunecată (nu maro-ruginie). La unele femele apar nuanţe albăstrui pe spate şi laturile capului. Stă la pândă în locuri deschise, pe stânci, dar este foarte sperioasă şi se retrage rapid printre pietre. Strigăte: unul puternic, „tip" şi unul mai adânc, „tcioc". Cântec asemănător cu al mierlei de stâncă, puternic şi clar, dar mai melancolic, amintind de al ciocârlanului pe o voce de sturz de vâsc, cu multe note „tremurate". Cântă în repaus, rareori în zbor. **Ac**

Mărăcinar mare

Mărăcinar negru

Mierlă de piatră

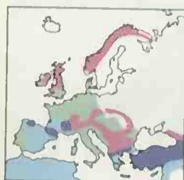
Mierlă albastră

Sturzii şi mierlele (familia Turdidae, genul *Turdus*)

Talie mijlocie, aspect mai masiv, cioc mai subţire, dar nu mai puţin puternic, coadă destul de lungă. Juvenilii au penaj pătat, iar la unele specii adulţii au pete pe partea ventrală. De obicei văzuţi pe sol, rareori în copac. Se hrănesc cu viermi, insecte, fructe cărnoase. Majoritatea sunt migratori nocturni şi sunt gregari în afara perioadei de cuibărit. Cântece atractive, melodioase. Cuibul ca o cupă largă, în arbori şi tufişuri. Depun 3-6 ouă.

Mierlă

Mierlă *Turdus merula* L 24. Specie clocitoare comună în grădini, parcuri şi păduri (inclusiv păduri dese). Masculul negru-intens, cu cioc galben-portocaliu. Toamna şi la începutul iernii ciocul devine întunecat. Femela maro uniform; cioc maroniu, cu puţin galben la bază. Juvenilul maro mai deschis şi mai cald, partea ventrală pestriţă, cu crem deschis; cioc întunecat. Se hrăneşte pe sol, în locuri deschise. Spre deosebire de graur, nu are pete deschise; coadă lungă şi sare pe ambele picioare sau merge cu paşi uşori, oprindu-se nemişcată şi privind fix (nu are un mers clătinat şi agitat). Strigăte variate: începe cu o serie ca un plescăit, „ciac-ciac-ciac", crescând în intensitate şi devenind stridente, ascuţite, „ţic-ţic-ţic-ţic"; un altul mai lent şi jos, „coc", repetat; unul subţire şi înalt, „ţii" (asemănător cu al măcăleandrului); altul răsunător, uşor lunecos şi melodios, „srrii" (emis şi în timpul migraţiei nocturne). Cântă de pe un suport înalt, mai ales în zori şi în amurg. Cântec foarte melodios şi plăcut, compus din sunete clare şi lente, melodioase, alternând note înalte şi joase, urmate de un ciripit scurt, mai liniştit. **MP**

Mierlă gulerată

Mierlă gulerată *Turdus torquatus* L 24. Cuibăreşte în păduri din zone înalte; pe continent în păduri montane de molid. Pe piept adultul are o bandă albă în formă de semilună. Masculul negricios, dar mai deschis decât mierla, penele aripilor având margini gri-albicioase. Femela este maronie, iar banda de pe piept alb-cafenie (există şi exemplare care sunt foarte asemănătoare cu masculul). Juvenilul este mai pestriţ decât cel de mierlă, având guşa crem-albicioasă, pieptul mai împestriţat şi penele aripii cu margini albicioase; năpârleşte spre sfârşitul verii. În primul penaj de iarnă unele păsări au colorit închis, păstrând urmele albicioase de pe aripi. Sperioasă şi prudentă. În timpul pasajului se asociază cu alţi sturzi. Emite un sunet dur şi sec, ca un plescăit, „tec-tec-tec", dar şi un sunet moale, ascuţit, amintind de cocoşar. Cântecul prezintă mai multe dialecte, fiind simplu şi melancolic, format din fraze scurte, „trinc-trinc-trinc" sau „tiliu-tiliu-tiliu", urmate de un ciripit mai liniştit, amintind de sturzul cântător. **OV**

Sturz asiatic *Turdus (ruficollis) atrogularis* L 23. Cuibăreşte în extremitatea nord-estică a Europei şi în taigaua siberiană, dar şi în luminişuri, la marginea pădurilor de conifere. Iarna apare în regiuni deschise şi grădini. Foarte rar în V Europei, mai ales toamna târziu şi iarna. Colorit destul de deschis pentru un sturz. Masculul are gâtul negru, laturile gâtului şi pieptul fiind uşor striate, în contrast evident cu abdomenul alb; coada negricioasă, iar tectricele subalare portocalii. Femela similară, dar „baveta" nu este neagră, ci pestriţă, cu striuri întunecate, având mai mult alb pe guşă şi bărbie; vara femela adultă are o bandă negricioasă lată pe piept. În primul penaj de iarnă, masculii sunt asemănători cu femela adultă, dar au bărbia şi guşa mai striate cu negru, iar femelele au o „bavetă" cu striuri mai rare. Strigăt chiţăit, asemănător cu al cocoşarului, „ghiii" şi un altul, mai dur, „ciac". Emite şi serii lungi, „cet-cet-cet...".

Mierlă

juv.

♂ iarna

♀ primăvara

Mierlă gulerată

juv.

♂ prima iarnă

♂ prima iarnă

♀ prima iarnă

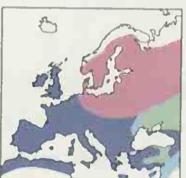
Sturz asiatic

Sturzul viilor

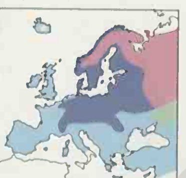
Sturzul viilor *Turdus iliacus* L 20. Specie clocitoare comună în pădurile de mesteacăn din extremitatea nordică şi cu efective mici în regiunile sudice ale ariei de cuibărit. În migraţie şi iarna apare în stoluri mici, adeseori alături de alţi sturzi, în zone deschise şi în păduri rare. Sprânceană evidentă, cu numeroase striuri pe partea ventrală, pe flancuri şi tectrice subalare roşii-ruginii. Strigăt, „gac", iar cel de alarmă persistent, „tret-tret-tret...", iar în timpul migraţiei emite un sunet subţire, uşor aspirat şi aspru, „ştiii", adeseori auzit în nopţile de octombrie, chiar în localităţi, mai ales în condiţii de ceaţă. Cântecul prezintă multe dialecte locale. Alcătuit din linii scurte şi melancolice, de obicei descendente, urmate de un ciripit slab, scârţâit. Dialecte comune: „tri-triu-triu-treo", „cir-ciurri-ciuii", unul foarte rapid, „til-lil-lil-lil" sau „tiidi-tii-diu" sau unul mai simplu, „trui-trei". În timpul migraţiei de primăvară, la locurile de odihnă stolurile produc un fel de bâzâit. **P, OI**

Sturz cântător

Sturz cântător *Turdus philomelos* L 22. Una dintre cele mai abundente păsări din Europa. Specie clocitoare comună în păduri, parcuri, grădini, cordoane de tufişuri, garduri vii etc. Mai puţin gregar decât sturzul viilor. Partea dorsală maro uniform, iar cea inferioară cu pete mici, tectricele subalare fiind crem-ruginii. Sprânceana foarte ştearsă. Strigăt scurt, ascuţit, „tit", emis şi în timpul migraţiei nocturne. Strigăt de alarmă persistent, ascuţit şi rapid: „ciuc-ciuc-ciuc-cirrr-cirrr-cirr". Cântec puternic, cu note melodioase, alternate cu unele ascuţite, stridente. Multe elemente sunt repetate de 2-4 ori, într-un ritm lent, foarte caracteristic, „chiu-clii-uii, chiu-clii-uii, chiu-clii-uii, cru-cru-cru, chiuii-chiuii, pio, pio, pio, ciui-ii, ciui-ii...". Adeseori cu sunete imitate. **OV**

Sturz de vâsc

Sturz de vâsc *Turdus viscivorus* L 28. Specie destul de comună, cuibăreşte în păduri, parcuri şi grădini mari, plantaţii de conifere. Sperios şi prudent. Iarna apare pe câmpii cu tufişuri, de obicei în număr mic, asociat cu alţi sturzi. De dimensiuni mari, cu partea ventrală evident pătată (pe abdomen pete uşor rotunjite), tectricele subalare albe, iar partea superioară a corpului uniform maro-cenuşie, rectricele marginale având vârfurile albe. Sub ochi, o „lacrimă" întunecată. Pe sol postură mai dreaptă decât la ceilalţi sturzi. Strigăt sonor şi aspru, „trrre" sau un cârâit sec, „crrr-crrr-crrr". Cântec asemănător cu al mierlei, dar mai tânguitor, cu fraze mai scurte şi mai rapide, pauze mai scurte; lipsesc schimbările lente de tonalitate şi notele finale, ciripite. Cântec rezonant, „trui-triu-ui... ciuri-ciuru... ciu-iu-tru... ciu-ru-iu-tru". Cântă singuratic dintr-un vârf de copac, în dimineţile şi amiezile însorite. Strigăt de alarmă, un pârâit puternic, amintind de al cocoşarului, dar mai uscat. **MP**

Cocoşar

Cocoşar *Turdus pilaris* L 25. Specie clocitoare comună în N şi E Europei, în parcuri, liziere de păduri, în plantaţii mici din lungul drumurilor; în nord mai ales în păduri de mesteacăn. Cuibăreşte izolat sau în mici colonii, în coroana copacilor (în nord alături de şoimul de iarnă). Mai rezistent la intemperii decât ceilalţi sturzi. Iarna este comun în V şi S Europei, stoluri mari hoinărind pe câmpiile cu pâlcuri de arbuşti unde pot găsi fructe sălbatice (păducel, porumbele, măceş, scoruş). Zburător mai bun decât ceilalţi sturzi, migrează în timpul zilei, în stoluri mari. Zbor uşor ondulat. Dimensiuni mari. Capul şi târtiţa cenuşii, coada lungă, întunecată şi spatele maro-castaniu. Pieptul cafeniu-gălbui, pătat, iar abdomenul deschis. Tectricele subalare albe. Strigăt puternic şi nervos, „tşactşac" sau altul subţire, mai nazal, încordat, „circir". Cântec discret, cu note chiţăite separate prin pauze scurte sau un altul mai puţin melodios, înalt, fără pauze, când zboară printre copaci. Când alungă ciorile emite un sunet puternic, dizarmonic. **MP, OI**

Sturzul viilor

Sturz cântător

Sturz de vâsc

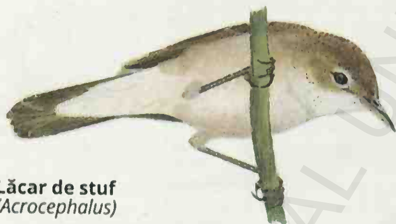
Cocoşar

Silvii (familia Sylviidae)

Păsărele mici şi foarte active, cu penaj uniform colorat, cioc subţire, drept şi ascuţit. La majoritatea speciilor, sexe asemănătoare. Cântec caracteristic, adeseori existând diferenţe mari între specii îndeaproape înrudite. Unele specii pot fi identificate mai uşor după cântec sau prin examinarea formulei alare la pasărea ţinută în mână (adeseori lungimea relativă şi forma remigelor primare sunt concludente). Nu sunt gregare. Trăiesc în vegetaţie deasă. Sunt insectivore, dar unele specii pot consuma şi fructe. Migratoare nocturne. Sunt împărţite în mai multe genuri. De obicei fiecare gen include păsări asemănătoare prin penaj, formă, obiceiuri şi habitate preferate. Pentru fiecare gen numărul de specii descrise în acest volum este menţionat între paranteze:

Greluşel pătat
(Locustella)

Lăcar de stuf
(Acrocephalus)

Stufărică
(Cettia)

Stufărică pătată
(Cisticola)

Genul *Locustella* (4 specii) - coadă lată şi cu vârf evident rotunjit, cafenii cu striuri mai evidente sau mai şterse. Trăiesc pe terenuri mlăştinoase cu rogoz, stufăriş, tufişuri sau alte tipuri de vegetaţie bogată. Cântă noaptea, un cântec metalic, asemănător cu sunetele produse de greieri.

Genul *Acrocephalus* (8 specii) – păsări cu partea superioară maronie, cea ventrală este crem deschis. Caracteristică este forma capului, cu fruntea teşită şi cioc lung. Întâlnite mai ales în zone umede, în stufărişuri. Cântec puternic şi repetitiv, cu sunete aspre, nervoase. Câteva specii sunt imitatori excelenţi.

Genul *Cettia* (o specie) - stufărica are coadă lungă, cu vârf rotunjit; în rest, foarte asemănătoare cu speciile genului *Acrocephalus*. Cântec puternic, scurt şi exploziv.

Genul *Cisticola* (o specie) – stufărica pătată are dimensiuni mici, penaj maro cu striuri, coadă scurtă, cu vârf rotunjit. Trăieşte pe terenuri deschise. Cântec ciudat, emis în timpul zborului.

Genul *Hippolais* (6 specii) - înrudite cu speciile genului *Acrocephalus*. Partea superioară verde-cenuşie sau cafenie, cea ventrală galbenă sau albă. Cioc lung cu bază lată, creştet înalt, frunte teşită. Trăiesc în grădini, parcuri şi păduri. La multe specii, cântec în duet, melodios şi cu multe sunete imitative.

Genul *Sylvia* (13 specii) - penaj mai colorat decât al celorlalte specii, adesea sexele uşor diferite. Cioc scurt, dar robust, capul rotunjit. Destul de sperioase, trăiesc în desişuri, grădini şi parcuri. Cântec melodios, ciripit, uneori asemănător cu al sturzilor. Pe lângă insecte, unele specii consumă fructe şi muguri de flori.

Genul *Phylloscopus* (13 specii) - dimensiuni mici, partea superioară este verde-cenuşie, cea ventrală albgălbuie sau albă. Cioc scurt şi subţire. Sprânceană de culoare deschisă şi uneori una sau două dungi deschise pe faţa supraalară. Unele specii sunt foarte asemănătoare, dar au cântecul destul de diferit. Trăiesc în păduri.

Genul *Regulus* (2 specii) - dimensiuni foarte mici, penaj verzui, cu un tipar caracteristic al aripii. Adulţii au benzi portocalii/galbene, tivite cu negru pe creştet. Trăiesc în păduri dese. Cântec ascuţit, puţin rezonant.

Frunzăriţă galbenă
(Hippolais)

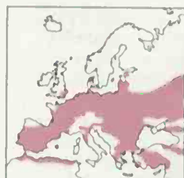
Silvie cu cap negru
(Sylvia)

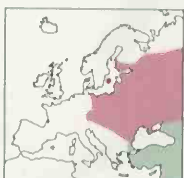
Pitulice fluierătoare
(Phylloscopus)

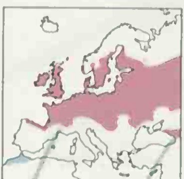
Auşel cu cap galben
(Regulus)

Greluşel de stuf

Greluşel de stuf *Locustella luscinioides* L 14. Cuibăreşte în centrul şi S Europei, în stufărişuri dese. Partea superioară maro-cenuşie roşcată, fără striuri, iar cea ventrală deschisă, cu cafeniu pe piept, flancuri şi regiunea cloacală. Subcodale maro-roşcate deschise, uneori cu vârfuri de culoare deschisă, ştearsă. Sprânceană ştearsă. Coadă lungă, lată şi rotunjită. Picioare întunecate, maro-roşcate. Strigăt de alarmă, „pist, pist"; alte strigăte, „pix" sau „cing-cing", asemănătoare cu ale piţigoiului mare. Cântecul aminteşte de al greluşelului pătat, fiind mai rapid, cu tonalitate mai joasă, lipsind notele metalice, sunând mai mult ca un fel de bâzâit puternic şi monoton, „sirrr" (ca de greier). Cântecul începe lin, accelerându-se spre final. Cântă din locuri expuse, în stufăriş sau tufişuri, mai ales în amurg şi în zori, iar adeseori şi în timpul zilei. **OV**

Greluşel de zăvoi

Greluşel de zăvoi *Locustella fluviatilis* L 13,5. Cuibăreşte în E Europei, fiind rareori observat în V Europei. Trăieşte în tufişuri, zăvoaie, în desişuri cu arini din zone umede, cu subarboret bogat. Partea dorsală a corpului maro-măslinie, fără striuri, iar cea ventrală deschisă, cu striuri şterse pe gât şi piept. Sprânceană deschisă, vag schiţată. Coadă lată şi rotunjită. Subcodale maro deschis, cu vârfuri albe. Trăieşte ascuns în vegetaţie deasă. Strigăt aspru, „ciaf". Cântă din tufişuri sau arbori scunzi. Cântec tipic de greluşel, ca zumzetul unei maşini sau al unei insecte, dar spre deosebire de cel al greluşelului pătat, are ritm mai rapid (ca al unei maşini de cusut), cu note împărţite în secvenţe distincte: „ţe-ţe-ţe-ţe...". Cel mai bine se aseamănă cu sunetele de frecvenţă joasă, dar foarte puternice emise de cosaşul *Decticus verrucivorus*. Din apropiere, poate fi auzit un sunet de fond, metalic. Cântă mai des în amurg şi în zori. **OV**

Greluşel pătat

Greluşel pătat *Locustella naevia* L 13. Specie destul de comună, dar locală în zone umede şi deschise, cu vegetaţia deasă, preferă luncile cu ierburi şi tufişuri izolate. De asemenea apare şi pe terenuri mai uscate, cum sunt pepinierele de conifere şi culturile de cereale. Numărul lor variază anual. Iernează în Africa. Coloritul penajului prezintă unele variaţii, dar partea dorsală este maro-măslinie, evident dungată; sprânceana vag schiţată, iar partea ventrală deschisă, alb-gălbuie, adeseori cu pete mici, şterse pe piept. Poate fi identificat uşor după cântec. Trăieşte ascuns în vegetaţie deasă şi ia zborul doar atunci când este deranjat, zburând pe o distanţă cât mai scurtă şi foarte aproape de vârful ierburilor. Strigăt scurt, „cic" şi unele dizarmonice ca ale greluşelului de zăvoi, „ciaf". Cântă din locuri scunde, mai ales în amurg şi în zori. Cântec rapid, sec, un zumzăit „interminabil" şi monoton, ca alarma unui ceas, mai înalt şi mai metalic decât al greluşelului de stuf, durând şi două minute. Cântecul pare să-şi modifice volumul atunci când pasărea îşi întoarce capul. **P, OV**

Greluşel pătat mic

Greluşel pătat mic *Locustella lanceolata* L 12. Cuibăreşte în extremitatea estică a Europei, în vegetaţie deasă din zone umede, mlaştini, pe malurile lacurilor, în păduri umede cu subarboret şi vegetaţie ierboasă densă. Apare foarte rar în V Europei, în timpul pasajului. Se aseamănă cu greluşelul pătat, uneori fiind foarte dificil de deosebit de acesta în teren, dar este mai mic (şi mai compact), cu striuri negricioase evidente pe partea dorsală, pe piept (mai dese) şi pe flancuri, uneori şi pe gât. Greluşeii pătaţi cei mai dungaţi sunt asemănători, dar striurile sunt concentrate pe gât, pe flancuri fiind şterse şi nu înguste, evidente ca la greluşelul pătat mic. Remigele terţiare sunt aproape negre, cu margini înguste de culoare deschisă (la greluşelul pătat, gri-maronii cu margini ceva mai late şi mai şterse). Sprânceana vag schiţată. Ca la greluşelul pătat, coloritul poate varia. Obiceiuri şi strigăte asemănătoare cu ale acestuia, ducând o viaţă foarte ascunsă în vegetaţie; se ridică în zbor doar dacă este deranjat din apropiere. Cântec destul de asemănător cu al greluşelului pătat, „svirrrrr...", mai ascuţit, mai înalt şi mai metalic, amintind uşor şi de al greluşelului de zăvoi.

Greluşel de stuf

Greluşel de zăvoi

Greluşel pătat

varietate

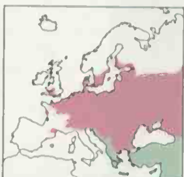

Greluşel pătat mic

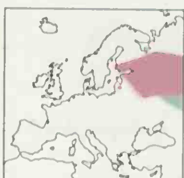
Lăcar de stuf

Lăcar de stuf *Acrocephalus scirpaceus* L 12,5. Specie clocitoare comună în stufăriş, dar poate fi întâlnit şi în tufişuri dese, grădini cu tufişuri etc. Împleteşte cuib din ierburi, ca un coş de baschet, în jurul a trei – patru fire de stuf. Este parazitat de către cuc. Spre deosebire de lăcarul mic, prezent în habitate asemănătoare, are partea dorsală maro, fără dungi şi sprânceana abia schiţată. Coloritul maro este mai cald decât la adultul de lăcar de mlaştină, cu al cărui juvenil însă poate fi uşor confundat, chiar şi când este ţinut în mână; târtiţa ruginie. Cântă mai ales în amurg şi în zori; cântec asemănător, dar mai lent şi mai uniform decât al lăcarului mic. Predomină notele aspre, repetate de 2-3 ori, cu un ritm destul de constant, „tret-tret-tret tiri-tiri-triu-triu..." Ca şi alţi lăcari, poate imita glasurile altor păsări. OV

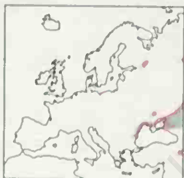
Lăcar de mlaştină

Lăcar de mlaştină *Acrocephalus palustris* L 13. Cuibăreşte în vegetaţia ierboasă înaltă din lungul malurilor mlaştinilor şi râurilor, în lunci, dar şi în buruienişuri, stufărişuri rare cu rogozuri de pe terenuri mai uscate. Foarte asemănător cu lăcarul de stuf, dar are cioc uşor mai scurt şi adultul are partea dorsală maro-verzuie. Picioare mai deschise, iar remigele primare au vârfurile mai deschise. Juvenilii acestor două specii se disting şi mai greu, ambii având partea dorsală maronie. Habitatul unde sunt prezenţi poate servi pentru identificare (lăcarul de mlaştină apare rareori în stufărişuri dese). Cântecul (mai puternic în zori, dar şi târziu, după asfinţit şi noaptea) mai elaborat şi destul de diferit de al lăcarului de stuf are un ritm variat; uneori, lent şi cu tonalitate joasă, trecând prin sunete imitative repetate, apoi se accelerează şi izbucneşte într-o imitaţie plină de virtuozitate (imită sunete de piţigoi albastru, coţofană, rândunică, cinteză şi mierlă), întrerupte de secvenţe aspre, ciripite (de asemenea, imitaţii ale sunetelor altor păsări), între care apare constant un sunet aspru, „ţi-ce, ţi-ce". Strigăt de alarmă sonor şi repetat, „tcic-tcic" sau „tiuc, tic-tirric". **OV**

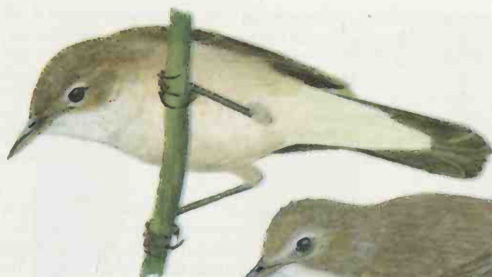
Lăcar nordic

Lăcar nordic *Acrocephalus dumetorum* L 12,5. Cuibăreşte în NE Europei (inclusiv, S Finlandei) la marginea pădurilor umede şi în luminişuri cu tufăriş des. Asemănător cu lăcarul de mlaştină, dar târtiţa este mai ruginie, aripile mai rotunjite (a doua remige primară mai scurtă decât a cincea). Cioc puţin mai lung şi sprânceana mai evidentă, până înapoia ochilor, comparativ cu lăcarul de mlaştină. Alula şi remigele terţiare maroniu deschis, astfel încât aripa este mai puţin contrastantă decât la ceilalţi lăcari. Picioare mai închise, mai cenuşii decât la ceilalţi lăcari (păstrând nuanţa cafenie). Cântă mai ales noaptea, stând pe un suport înalt. Imitator excepţional. Cântec foarte diferit de al lăcarului de mlaştină, printr-un ritm calm şi repetarea fiecărei fraze de cinci-şase ori, uneori chiar de zece ori. La multe păsări apare o frază clară tipică, în crescendo, „iu-iu-iu-iu-ii", cu pauze lungi. Aproape întotdeauna, între fraze este intercalat un sunet tipic, ca un fel de pocnit de limbă, „cichi-cichi". **Ac**

Lăcar cafeniu

Lăcar cafeniu *Acrocephalus agricola* L 12. Cuibăreşte în stufărişuri mai puţin compacte de pe coastele M. Negre (inclusiv în Dobrogea) şi în E M. Caspice. Apare foarte rar în V Europei. Se aseamănă cu lăcarul de stuf, fiind mai mic, cu sprânceană evidentă, tivită cu o linie neagră subţire spre creştet. Cioc ceva mai scurt, culmen întunecat, mandibula mai deschisă, maro-gălbuie, cu vârf negricios. Partea dorsală are un colorit mai variat, dar De obicei mai deschisă decât la lăcarul de stuf. Poate fi confundat cu frunzăriţa mică, având coada mai rotunjită, fără alb, târtiţa maro-ruginie. Aripi evident rotunjite. Strigăt: „tcic-tcic". Cântec rapid şi „săltăreţ", cu multe sunete imitative, destul de jos, amintind de cel al lăcarului de mlaştină, dar lipsit de modificări ale ritmului, triluri şi note în crescendo, precum şi de tipicul „ţi-ce". **OV**

Lăcar de stuf

adult

juv.

Lăcar de mlaştină

adult

juv.

Lăcar nordic

adult

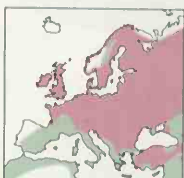

Lăcar cafeniu

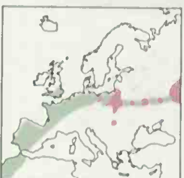
Lăcar mare

Lăcar mare *Acrocephalus arundinaceus* L 19. Cuibăreşte atât în stufărişuri întinse, cât şi în cordoanele de stuf din lungul malurilor, canalelor etc. Este cel mai mare lăcar, cu cioc lung şi puternic. Pare un lăcar de stuf uriaş cu sprânceana mai distinctă. Mai puţin discret decât ceilalţi lăcari, fiind văzut adeseori pe fire de stuf, mai ales atunci când cântă în zori sau în amurg, iar şi peste zi. Cântecul aminteşte de al lăcarului de stuf datorită sunetelor repetitive, dar este mai aspru şi mai sonor (aproape la fel de puternic ca al privighetorii), cu elemente de cocoşar: „car-car-car-cri-cri-cri-cre-cre-crcrr". **OV**

Lăcar mic

Lăcar mic *Acrocephalus schoenobaenus* L 12,5. Pasăre comună în stufărişuri, mlaştini şi vegetaţia deasă din lungul malurilor lacurilor sau râurilor, iar în extremitatea nordică, în răchitişuri compacte. Partea dorsală este striată, deşi destul de deschisă (petele întunecate se estompează în penajul uzat). Sprânceană evidentă şi lungă, crem sau alb-murdară. Asemănător cu lăcarul de pipirig şi privighetoarea de baltă. Târtiţă uniform ruginiu-gălbuie. Juvenilul poate avea pieptul vag striat, ca şi creştetul, deşi niciodată atât de evident ca la lăcarul de pipirig. Strigăt: „ţec", cel de alarmă evident răguşit, „tcerr". Adesea cântă în miez de noapte (lăcarul de stuf mai ales în amurg şi zori). În timpul zilei, cântă adeseori în timpul unui zbor scurt, aproape vertical deasupra stufului. Cântec variat, cu multe sunete imitative şi note aspre, nervoase. Aminteşte de al lăcarului de stuf, dar are un ritm mai grăbit şi mai variat, cu o notă febrilă, agitată. Se recunoaşte după notele nervoase în crescendo accelerat, care se transformă într-un fluierat melodic, „ţrii-ţrii ţret ţrii-ţrii-ţrii-ţret ţrii-ţrii-ţrii psiit tru-tru-tru-pirrrrrrr-urrr ui-ui-ui liuliu-liu ţiri ţiri...". **OV**

Lăcar de pipirig

Lăcar de pipirig *Acrocephalus paludicola* L 12,5. Rar şi local în centrul şi E Europei, în lunci umede cu vegetaţie scundă de rogoz. Iernează în Africa. Asemănător lăcarului mic, coloritul fiind mai deschis, maro-ocru, pe creştetul întunecat o dungă crem, longitudinală (juvenilul de lăcar mic poate avea o linie mediană mai deschisă pe creştet). Sprânceană evidentă, alb-gălbuie. Spate striat cu evidente pete longitudinale deschise, târtiţă striată. La adult câteva striuri fine evidente pe piept, iar juvenilul are partea ventrală uniformă sau cu câteva pete cenuşii, şterse. Este discret, bine ascuns în vegetaţie. Cântecul sugerează un lăcar mic „somnoros". Majoritatea frazelor încep cu un sunet sec, un „trrr" rezonant, care uneori este repetat mult timp (poate suna ca strigătul de alarmă al lăcarului mic). Frazele obişnuite sunt alcătuite din doar câteva note, un ciripit aspru şi diverse note fluierate, „cirrr... uiuiuiui... cirr chie-chie-chie-chie...". Uneori, mai ales în timpul unui zbor nupţial scurt, frazele pot fi mai lungi. **Ac, ?OV**

Privighetoare de baltă

Privighetoare de baltă *Acrocephalus melanopogon* L 12,5. Cuibăreşte în S Europei, în stufărişuri şi păpurişuri, mlaştini cu vegetaţie deasă. Se aseamănă cu lăcarul mic, dar are spatele maro-roşcat, creştetul şi penele auriculare mai întunecate, în contrast cu sprânceana foarte albă şi gâtul alb. Flancurile şi laturile pieptului au o nuanţă roşcată. Sprânceană lată, delimitată net la capătul posterior. Uneori îşi ţine coada uşor ridicată. Adeseori cântă dintr-un loc vizibil. Cântecul aminteşte de cel al lăcarului de stuf, fiind mai moale, mai vioi, având intercalate serii de note fluierate în crescendo, ca ale privighetorii: „lu-lu-lu-lu". Strigăt de alarmă, „trrrt". **OV**

Lăcar mare

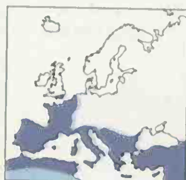
Lăcar mic

Lăcar de pipirig

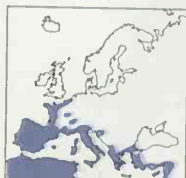

Privighetoare de baltă

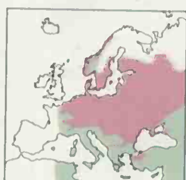
Stufărică

Stufărică *Cettia cetti* L 14. Cuibăreşte în S şi V Europei, în vegetaţie scundă şi deasă, de-a lungul canalelor şi râurilor, în mlaştini. Îşi extinde arealul spre nord-vest. Discretă şi ascunsă; dificil de văzut. Partea dorsală maro-roşcată închisă, uniformă, cea ventrală alb-cenuşie şi sprânceană îngustă, albicioasă. Coada lată şi rotunjită. Adeseori îşi balansează coada vertical sau lateral. Aripi scurte rotunjite. Cioc subţire şi ascuţit. Sexe asemănătoare. Mai des auzită decât văzută, cântând din desişuri dese. Strigăt exploziv, dizarmonic ca un plescăit de limbă, „pix”, iar cel de alarmă furios, „tet-tetl-eli”, amintind de al ochiuboului. Cântecul începe şi se sfârşeşte brusc, fiind foarte puternic şi exploziv, cu pauze scurte, „ţi-ţi-ciuti-ciuti-ciuti-tipi-tipi-tipi”. **S**

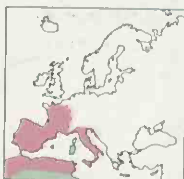
Stufărică pătată

Stufărică pătată *Cisticola juncidis* L 10. Cuibăreşte în S Europei în regiuni deschise, pe pajişti cu iarbă înaltă, terenuri cultivate etc. Dimensiuni mici. Pe creştet şi pe partea dorsală striuri evidente, iar coada foarte scurtă, rotunjită cu negru şi alb pe vârf. Foarte discretă, bine ascunsă, excepţând zborurile nupţiale lungi şi acompaniate de cântec, la înălţimi de circa 10m, în miezul zilelor de vară. Cântec alcătuit din serii de note lente, repetate şi răsunătoare: „ţip-ţip-ţip-ţip”, sincronizate cu zborul ondulat. Strigăt de alarmă rapid, „cic-cic-cic”. **Ac**

Frunzăriţă

Frunzăriţă galbenă *Hippolais icterina* L 13. Specie clocitoare destul de comună în jumătatea estică a Europei, în păduri de foioase cu subarboret, parcuri cu vegetaţie deasă şi grădini întinse. Partea dorsală cenuşiu-verzuie, iar cea ventrală galbenă, deschisă, deosebindu-se uşor de celelalte frunzăriţe, cu excepţia celei melodioase (care o înlocuieşte în acelaşi habitat în SV Europei). Remigele secundare au margini deschise, formând o pată deschisă pe aripa strânsă, în penaj proaspăt. Coloritul capului uniform, sprânceana vag schiţată. Aripi lungi. Picioare gri-albăstrui. În repaus, postură mai dreaptă decât a pitulicilor, fiind mai puţin agitată şi nu atât de activă ca acestea. Adeseori, când este agitată îşi ridică penele de pe creştet. În caz de pericol emite o serie de sunete sonore, răguşite, nazale, ca nişte plescăituri de limbă agitate, „tett-tett-uit”, cu ritm destul de neregulat. Aceste sunete sunt folosite şi ca strigăt de chemare, scurt şi muzical: „tete-liut”. Cântec foarte variat şi plăcut, cu multe sunete imitative, conţinând ciripituri şi un sunet nazal şi dizarmonic, „gii”, foarte caracteristic. Unii indivizi repetă frazele cu mai mare grijă decât alţii, incluzând un „tet” ce aminteşte de lăcarul nordic. Cântă sus în coroana arborilor, în timpul zilei. **OV**

Frunzăriţă melodioasă

Frunzăriţă melodioasă *Hippolais polyglotta* L 13. Cuibăreşte în SV Europei în păduri de foioase cu luminişuri largi şi subarboret bogat, zăvoaie, parcuri şi grădini. Foarte asemănătoare cu frunzăriţa galbenă, partea ventrală fiind mai galbenă (nu foarte evidentă pe teren), iar cea dorsală cenuşiu-cafenie, aripile mai scurte, remigele secundare au margini nu atât de deschise, iar picioarele maronii. Strigăt asemănător cu al vrabiei de casă, un zgomotos „crrrrr”. Cântec mai rapid şi cu triluri, dar cu mai puţine sunete imitative decât al frunzăriţei galbene, incluzând un sunet strident, „crr”, dar lipseşte sunetul nazal „giie” al acesteia. Are şi un cântec mai lent, repetitiv şi mai puţin melodios, amintind de cel al frunzăriţei cenuşii vestice.

Stufărică

Stufărică pătată

adult, primăvara

juv.

Frunzăriţă

adult

juv.

Frunzăriţă melodioasă

Frunzăriță cenușie vestică

Frunzăriță cenușie vestică *Hippolais opaca* L 14. Cuibărește în S și SE Pen. Iberice, precum și în NV Africii, în păduri rare, tufișuri mediteraneene (maquis), grădini și livezi. Apare foarte rar în arii mai nordice. Iernează în V Africii. Până recent a fost considerată subspecie a frunzăriței cenușii, de care se deosebește prin dimensiunile puțin mai mari, coada mai lungă, picioare și cioc mai puternice, cel din urmă fiind mai lung și mai gros (privit lateral, ușor convex). Când se mișcă ține coada ridicată (niciodată nu o îndreaptă în jos). Partea dorsală este cafeniu-cenușiu deschis, fără pete mai deschise pe aripă. Picioarele roz-cenușii, mandibula galben-roz. Cântecul amintește de al lăcarului de stuf, fiind ușor mai lent și mai articulat decât al frunzăriței cenușii, variat și plăcut. De obicei este precedat de câteva strigăte, „cec". Emite și un tril zgomotos, „crrrt", ca al frunzăriței cenușii.

Frunzăriță cenușie

Frunzăriță cenușie *Hippolais pallida* L 13. Cuibărește în SE Europei, în păduri deschise și umede, tufișuri înalte, zăvoaie de luncă, parcuri și grădini. Iernează în E Africii. Partea superioară a corpului cenușie, ușor măslinie după năpârlire, cea ventrală deschisă, aripile și coada sunt cenușii întunecate; în penaj proaspăt se poate observa o pată mai deschisă pe aripa strânsă, remigele secundare având margini albicioase. Cioc destul de lung și ascuțit, cu mandibula galben-roz șters. Picioare cenușii, cu o urmă vagă de nuanță roz. Când se mișcă în coroana arborilor își balansează continuu coada în sus și în jos, adeseori emițând și un sunet de alarmă scurt „cec" (ca un plescăit de limbă). Cântec destul de monoton, combinând note joase și unele foarte înalte, nazale, urcând și coborând în mod repetat. Ritmul nu este rapid, dar energic, pauzele fiind estompate, astfel încât notele par legate între ele. Emite și un sunet jos, „crrrt", ce poate deveni puternic și zgomotos, amintind de cel al frunzăriței melodioase. **OV**

Frunzăriță balcanică

Frunzăriță balcanică *Hippolais olivetorum* L 15,5. Cuibărește în SE Europei în păduri rare de stejar, livezi de măslini și migdali, vegetația de maquis și locuri deschise cu pâlcuri de tufișuri dese. Cea mai mare dintre frunzărițe, zveltă, cu aripi și coadă lungi. Remigele primare sunt foarte lungi, întunecate pe fața superioară, ca și rectricele, iar remigele secundare au margini albe, evidente, formând o pată albicioasă pe aripa strânsă. Cioc foarte lung și ascuțit, mandibula fiind portocalie-roz. O linie deschisă deasupra lorumului, un inel alb în jurul ochilor, fără sprânceană. Pe sol se deplasează fără grabă. Își balansează ușor coada lateral, dar și vertical ca frunzărița cenușie. În zbor pare un sturz; adeseori înainte de aterizare realizează o alunecare cu aripile bine întinse. Cântec puternic și strident (amintește de cel al lăcarului mare), cu fraze scurte, separate prin pauze mici, reluate ciclic, mai lent decât al frunzăriței cenușii. Strigăt puternic, ca un plescăit de limbă, „ciac". Strigăt de alarmă nazal, „cherechechechec", ca al pițigoiului albastru. **Ac**

Frunzăriță mică

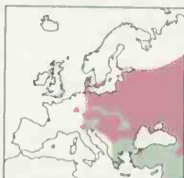
Frunzăriță mică *Hippolais caligata* L 11,5. Cuibărește în tufișuri dese pe terenuri abandonate și destul de uscate, cu pâlcuri de tufișuri. Caracteristică stepei din centrul Asiei, se află în expansiune spre NE Europei, inclusiv în Finlanda. Apare foarte rar toamna în V Europei. Se hrănește pe sol, iar este dificil de văzut, stând ascunsă în vegetație. Mai mică decât frunzărița cenușie cu care se aseamănă, cu aripi, coadă și cioc mai scurte (pare o pitulice). Partea dorsală cafenie, cu o nuanță crem, cea ventrală albicioasă cu crem-cafeniu pe piept și pe flancuri. Sprânceană deschisă, până înapoia ochiului. Coada are marginile vag albicioase și vârf pătrat. Ciocul are vârful întunecat și mandibula deschisă. Picioare roz-cafenii, degete cenușii. Nu balansează coada, dar își strânge aripile și coada foarte repede ca o pitulice fluierătoare. Cântec rapid și zgomotos, cu triluri neregulate; începe încet, apoi crește în intensitate și forță. Strigăt ca un plescăit de limbă, „cirec".

Frunzăriță cenușie vestică

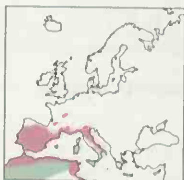

Frunzăriță cenușie

Frunzăriță balcanică

Frunzăriță mică

Silvie porumbacă

Silvie porumbacă *Sylvia nisoria* L 15,5. Cuibăreşte în jumătatea estică a Europei, în regiuni deschise cu tufişuri, cu copaci izolaţi sau pâlcuri de arbori şi tufişuri, în acelaşi habitat ca sfrânciocul roşiatic. Adultul are striuri cenuşii, fine, transversale pe partea ventrală (nu sunt întotdeauna uşor vizibile în teren) şi ochi galben deschis. Remigele terţiare, tectricele supraalare şi supracodalele au vârfurile albicioase, iar coada destul de lungă are marginile albe. Juvenilii au ochii maro sau cenuşii, au partea ventrală uniformă, cu striuri foarte vagi pe subcodale, asemănându-se cu silvia de zăvoi, dar sunt mai mari, cu coada mai lungă, iar remigele terţiare şi tectricele supraalare mari au vârfuri albicioase. Duce o viaţă ascunsă. Când se îndepărtează în zbor poate fi confundată cu femela de sfrâncioc roşiatic, populând aceleaşi habitate, având dimensiuni şi moduri de zbor similare, dar se recunoaşte după coadă şi după spatele mai cenuşiu. Strigăt aspru: „tcerrrr, tt-t", încetinit spre final, destul de asemănător cu cel al unei vrabii de casă furioase. Cântec destul de asemănător cu al silviei de zăvoi, dar mai sonor, cu fraze mai scurte, cu un sunet aspru intercalat. Poate fi confundat şi cu cântecul silviei de câmp. Adeseori poate cânta într-un zbor asemănător cu al silviei de câmp. **OV, P**

Silvie vestică de grădină

Silvie vestică de grădină *Sylvia hortensis* L 15. Cuibăreşte în SV Europei, inclusiv în Italia, în păduri deschise, în crânguri şi parcuri. Dimensiuni mari, calotă de culoare întunecată sau pene auriculare închise, iris de culoare deschisă (unii juvenili şi femele au irisul întunecat) şi rectrice marginale albe. Partea superioară maro-cenuşiu închis, iar cea ventrală alb-crem, cu cafeniu-roz pe flancuri şi regiunea cloacală. Colorit similar are silvia mediteraneană care este evident mai mică, adultul având un cerc periorbital roşu. Juvenilii şi unele femele pot părea o silvie mică de dimensiuni mari, cu cioc mai puternic şi coadă mai lungă. Cântec puternic, cu tonalitate joasă, destul de simplu, fiind compus din una sau două linii melodice repetate, „tii-ro tii-ro tii-ro". Strigăte: unul scurt, ascuţit „tac" şi altul mai dur, rostogolit, „terrrr".

Silvie estică de grădină

Silvie estică de grădină *Sylvia crassirostris* L 15,5 (nu este ilustrată). Cuibăreşte în SE Europei, din Slovenia spre est, în păduri de foioase din zona montană, livezi, crânguri şi parcuri. Considerată până recent ca subspecie a silviei vestice de grădină. Sunt foarte asemănătoare, deosebindu-se mai ales după cântec. Partea ventrală este mai deschisă (cu crem-cenuşiu pe flancuri şi regiunea cloacală); supracodalele sunt mai întunecate pe linia mediană (greu de observat pe teren, chiar de aproape); calota masculului este negricioasă, mai contrastantă, iar partea ventrală este uşor cenuşie; cioc uşor mai lung, având baza mandibulei mai deschisă. Cântec mai complicat şi mai melodios, amintind de privighetoare şi mierlă, cu frazele mai lungi şi variate, „tru tru tru şiivu şiivu iu-iu-iu-briu-triu". Strigăte asemănătoare cu ale silviei vestice de grădină.

Silvie cu cap negru

Silvie cu cap negru *Sylvia atricapilla* L 14. Specie clocitoare comună în păduri cu subarboret bogat, în parcuri şi grădini, în regiunea mediteraneană şi în vegetaţia de maquis, iar în N Europei şi în pădurile de conifere cu luminişuri. Dimensiuni medii, partea dorsală cenuşie. La mascul creştetul e negru, iar la femelă şi juvenili, maro-roşcat (la juvenilii masculi, toamna pot apărea pene negre printre cele maro-roşcate). Poate fi văzută mai uşor decât silvia de zăvoi (mai sperioasă şi mai prudentă), deşi duce o viaţă destul de ascunsă în desişuri. Rezistentă, poate supravieţui unor perioade reci. Deşi insectivoră, consumă şi fructe sălbatice. De obicei cântă dintr-un loc ascuns. Cântec asemănător cu al silviei de zăvoi, cu fraze mai scurte, începând cu un gângurit clipocit; devine clar şi puternic, cu fluierături melancolice. Rar, are un cântec foarte imitativ. Strigăt scurt şi puternic, „tec". Strigăt de alarmă: o serie de note puternice, joase şi rapide, ca un plescăit de limbă, „tcec-tcec-tcec...". **OV**

Silvie porumbacă

prima toamnă

♂

adult

Silvie de zăvoi

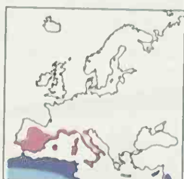
Silvie de zăvoi *Sylvia borin* L 14. Specie clocitoare comună în păduri rare cu subarboret bogat, zăvoaie, parcuri şi grădini întinse cu tufişuri dese. Partea dorsală gri-maronie, cu nuanţă măslinie, iar cea ventrală gri-albicioasă; picioare maro-cenuşii. Nu are semne distinctive nete şi poate fi confundată uşor cu mai multe specii: frunzăriţa cenuşie, juvenilul de silvie porumbacă, lăcarul de mlaştină şi frunzăriţa mică. Din profil capul rotunjit, cioc cenuşiu, scurt şi destul de masiv, nu are sprânceană. Uneori părţile laterale ale gâtului şi ceafa sunt uşor cenuşii. Ascunsă în frunziş chiar şi atunci când cântă. Cântec clar, ca un gângurit melodios, asemănător cu al silviei cu cap negru, dar cu fraze mai lungi, lipsit de notele finale clare; uneori coboară într-un scârţâit unduios. Strigăt de alarmă aspru, uşor nazal, repetat încontinuu, „cec-cec-cec". **OV**

Silvie de câmp

Silvie de câmp *Sylvia communis* L 14. Specie comună în mărăcinişuri şi tufişuri din zone deschise, inclusiv terenuri cultivate. Preferă terenuri mai deschise decât silvia mică. Gâtul alb, pieptul bej-cafeniu (la masculul adult, uşor roz), capul maro-cenuşiu (mai cenuşiu la mascul), faţa supraalară maro-roşcată şi coada lungă, cu rectricele marginale mai albicioase. Se deosebeşte de silvia mică prin picioare mai deschise şi coloritul feţei supraalare. Iris gri-maroniu spre ocru. O urmă de cerc alb periorbital. Foarte activă, mişcându-se încontinuu prin tufişuri. Strigăt aspru, nazal, „uet, uet, uet". Strigăt de alarmă aspru, prelung, „tceerrr". Masculii cântă din vârful unui tufiş sau de pe un fir de electricitate. Cântec rapid şi destul de scurt, cu fraze sacadate, destul de aspru, „ciac-a-ro-ce, ciac-a-ro". Din când în când se ridică într-un zbor vertical prelung, cu bătăi rare de aripi, cântând. **OV**

Silvie mică

Silvie mică *Sylvia curruca* L 13,5. Specie clocitoare destul de comună în tufişuri dese, garduri vii din grădini, crânguri tinere. Spre deosebire de silvia de câmp, este puţin mai mică, are coada mai scurtă, partea dorsală maro-cenuşie, iar penele auriculare gri închis. Faţa supraalară gri uniformă, lipsind marginile ruginii de la silvia de câmp. Partea ventrală mai deschisă, aproape albă, cu urme ocru pe flancuri. Iris gri, picioare gri închis. Rămâne bine ascunsă. Strigăt scurt, ca un plescăit de limbă, „tac-tac". În timpul migraţiei, când numeroase păsări trec prin SE Europei (spre Asia Mică) se aude şi un alt strigăt, aspru şi certăreţ, ca de piţigoi albastru, „cei-di-di-di". Cântă dintr-un loc ascuns; cântec alcătuit din două părţi: un ciripit scurt şi înăbuşit, urmat de o serie sonoră şi rapidă de triluri clare identice, „tili-lili-lili...". **OV**

Silvie cu ochelari

Silvie cu ochelari *Sylvia conspicillata* L 12,5. Cuibăreşte în SV Europei, în locuri deschise şi aride, cu tufişuri. Asemănătoare cu silvia de câmp, dar mai mică şi mai zveltă, cu cioc mai subţire (întunecat, cu baza alb-gălbuie). Masculul adult are fruntea cenuşie, lorum negricios, colorit prelungit sub ochiul înconjurat de un cerc alb evident şi piept roz închis, devenind cenuşiu spre limita cu abdomenul. Femela foarte asemănătoare, capul fiind gri-cafeniu; se deosebeşte de cea de silvie roşcată prin nuanţa maro-roşcată a aripilor (dar unele sunt mai şterse, putând fi uşor confundate). Strigăt foarte sec, clar, „ţerr". Cântec tipic pentru silvii, cu ritm rapid, fraze destul de scurte, tonalitate înaltă; De obicei frazele încep cu una sau câteva fluierături clare ca ale ciocârlanului. Cântă dintr-un loc vizibil sau în zbor.

Silvie de zăvoi

Silvie de câmp

Silvie mică

Silvie cu ochelari

Silvie roşcată

Silvie roşcată *Sylvia cantillans* L 12,5. Cuibăreşte în S Europei în tufişuri scunde din regiuni aride şi de la marginea pădurilor. Masculul are partea dorsală gri-albăstruie, remige gri închis, iar bărbia, gâtul, pieptul şi flancurile portocalii-ruginii; „mustaţă" albă evidentă şi inel periorbital roşu. Femela are colorit mai şters, dar „mustaţa" este destul de vizibilă; cerc periorbital maro-roşcat mai şters, înconjurat de unul alb, mult mai evident. Femela şi juvenilii se deosebesc de cei de silvie mediteraneană prin faţa supraciliară maro-cenuşie şi nu maro-roşcată, iar de cei de silvie mică prin picioarele maro deschis, cercul periorbital alb, coloritul crem al părţii ventrale şi absenţa culorii închise pe penele auriculare. Comportament rezervat, trăind bine ascunsă în desişuri. Strigăt scurt, „tet", foarte asemănător cu cel de silvie mică (dar mai slab) sau o serie de note ca un plescăit de limbă mai atenuate, dar mai seci decât ale silviei mediteraneene: „tet-et-et-et-et", adeseori cu una sau două note finale mai lente. Subspecia din insulele din V M. Mediterane are şi un strigăt strident, „prrrt". Cântec foarte asemănător cu al silviei mediteraneene şi cu cel al silviei cu gât negru, dar frazele mai lungi şi mai variate, rezonante şi viguroase, ca ale câneparului. Cântă din vârful unui tufiş sau într-un scurt zbor. **Ac**

Silvie cu gât negru

Silvie cu gât negru *Sylvia rueppelli* L 14. Cuibăreşte local în SE Europei, în mărăcinişuri din regiuni stâncoase. Masculul are creştetul şi gâtul negre, despărţite de o „mustaţă" evidentă albă, partea dorsală gri. Femela are capul gri închis, puncte întunecate, şterse pe guşă, o mustaţă îngustă albă; partea dorsală este gri, remigele terţiare şi câteva tectrice mari negre cu margini deschise. La ambele sexe, inel periorbital şi picioare maro-roşcate. Strigăt discordant, ca de vrabie sau ca al silviei porumbace, dar mai slab şi fără finalul încetinit; emite şi unele sunete mai seci, puternice, ca un plescăit de limbă. Cântec foarte asemănător cu al silviei mediteraneene, dar nu atât de puternic, ca un pufăit ritmic, „prr-trr-trr, prr-trr-trr, sii-trii-uii-trr". Cântă şi într-un zbor nupţial lent, ca al florintelui, cu alunecări scurte, ţinând aripile îndoite în sus. **Ac**

Silvie mediteraneană

Silvie mediteraneană *Sylvia melanocephala* L 13. Specie clocitoare comună în S Europei, în mărăcinişuri şi tufişuri din regiuni deschise sau stâncoase, dar şi în păduri cu subarboret. Masculul are calota neagră şi un cerc periorbital maro-roşcat. Femela şi juvenilii pot fi recunoscuţi după partea dorsală destul de întunecată, flancurile cafenii-cenuşii, coada lungă şi rotunjită, cu rectrice marginale albe (vizibile în zbor). Partea ventrală pare murdară, contrastând cu gâtul alb. Femela are un cerc periorbital maro-roşcat, destul de evident, iar juvenilul unul mai şters, cafeniu. Cele două specii de silvie de grădină sunt mai mari, cu cioc mai lung şi mai puternic, fără inel periorbital. Strigăte explozive, mecanice, „tciur, trit-trit-trit-trit" sau mai lente, „tirit-tirit-tirit", iar când este agitată, emite sunete stridente, ca un plescăit de limbă sau unul puternic şi dur, „ţec". Cântec tipic de silvie, cu ritm calm, lungimea frazelor variabilă, dar de obicei durează 2-5 secunde, alcătuit din sunete puternice, „trr-trr", combinate cu fluierături foarte scurte. Cântă în zbor ca silvia de câmp. **Ac**

♂

Silvie cu gât negru

juv.

Silvie mediteraneană

juv.

♀

♂

Silvie de tufiş

Silvie de tufiş *Sylvia undata* L 13. Cuibăreşte în SV Europei (şi în S Angliei), în locuri uscate şi pe pajişti cu tufişuri şi mărăcinişuri. Sedentară, dar efectivele oscilează mult în iernile aspre. Coadă lungă, partea dorsală maro-cenuşie închisă, cea ventrală maro-roşcată închisă, iar pe guşă, pete albe şterse. Coloritul femelei este mai şters, apare mai cenuşiu. Coloritul este mai întunecat decât la celelalte silvii, exceptându-le pe cele de Sardinia şi de Baleare, care au pieptul cenuşiu şi nu maro-roşcat. Abdomenul este alb, adeseori net delimitat, iar baza ciocului gălbuie. De obicei îşi ţine coada ridicată, balansând-o frecvent. Zbor lent, la înălţime joasă, cu mişcări bruşte ale cozii. De obicei stă ascunsă în vegetaţie. Iarna poate forma stoluri mici care hoinăresc din loc în loc precum piţigoii. Strigăt aspru, prelung şi uşor articulat, „tcer”, repetat ritmic atunci când este agitată şi un altul, „tac”, repetat în serii stridente şi rapide. Cântec destul de neregulat, puternic şi metalic, cu fraze lungi de 2-3 secunde. Cântă tot timpul anului. Adeseori cântă în zbor.

Silvie de Sardinia

Silvie de Sardinia *Sylvia sarda* L 13. Cuibăreşte local pe insule mediteraneene (Corsica, Sardinia, Elba, Pantelleria), pe terenuri aride, adeseori stâncoase, cu tufişuri. Migrator parţial, unele exemplare iernând în N Africii. Spre deosebire de silvia de tufiş, partea ventrală este cenuşie şi nu roşcată. Femela este mai maronie pe partea dorsală şi mai deschisă pe partea ventrală, ca şi juvenilul. Masculul adult nu are abdomenul alb, lipsind şi petele albe de pe guşă. Coada lungă, îngustă şi întunecată o deosebeşte de celelalte silvii (exceptând-o pe cea de Baleare cu care este foarte asemănătoare). Comportament asemănător cu al silviei de tufiş, fiind aproape constant ascunsă în vegetaţie. Cântec asemănător cu al silviei mediteraneene şi al celei cu ochelari, mai clar şi mai ciripitor, mai rapid şi cu un tril final clar. Strigăt din gâtlej, „cirec”, amintind de cel al mărăcinarului negru şi, într-o oarecare măsură, de al mierlei de apă.

Silvie de Baleare *Sylvia balearica* L 12 (nu este ilustrată). Specie clocitoare doar în Mallorca şi Ibiza, în tufişuri de maquis şi garriga din zonele stâncoase. Sedentară. Mai mică şi cu coada mai lungă decât silvia de Sardinia cu care se aseamănă foarte mult (până recent, privită ca subspecie a acesteia). Masculul are partea ventrală gri deschis şi guşa albicioasă (nu cenuşie). Picioarele sunt mai portocalii, inclusiv la juvenil (cafeniu deschis la cel al silviei de Sardinia). Dincolo de localizare, se recunoaşte uşor după cântecul mai scurt şi mai exploziv, dar mai sec şi mecanic, suind şi coborând, ca strigătul de alarmă al silviei mediteraneene. Strigăt nazal, înăbuşit, „ţrec”.

Măcălendri de tufiş (familia Turdidae, genul *Cercotrichas*)

Este un gen ce cuprinde păsărele înrudite cu privighetorile (*Luscinia*) şi măcăleandrul (*Erithacus*). Se hrănesc pe sol, au picioare puternice şi coadă lungă pe care o ţin ridicată. Trăiesc în zone deschise cu tufişuri.

Măcăleandru roşcat

Măcăleandru roşcat *Cercotrichas galactotes* L 15,5. Specie clocitoare rară în S Europei în regiuni deschise şi aride cu tufişuri şi mărăcinişuri, în vii, garduri vii şi grădini. Soseşte primăvara târziu, în luna mai. În Europa se întâlnesc două subspecii: subspecia *galactotes* în Pen. Iberică, are creştetul şi spatele maro-ruginii, şi subspecia *syriacus* din SE Europei, are colorit mai şters, maro-cenuşiu. Ambele subspecii au coada lungă şi rotunjită, ruginie, cu pete negre pe vârful alb. Sprânceană deschisă şi o linie închisă peste ochi. Destul de îndrăzneaţă, stă pe vârful tufişurilor, coada ridicată şi deschisă în evantai, etalându-şi coloritul. Adeseori pe sol. Cântă din vârful tufişurilor şi uneori în timpul unui zbor lansat, ca o paraşutare, similar fâselor. Cântec asemănător cu al măcăleandrului, dar şi cu al sturzului cântător, prin notele clare, înalte şi melodioase, cu ritm constant chiar şi timp de un minut. Strigăt ascuţit, „tac”.

Silvie de tufiş

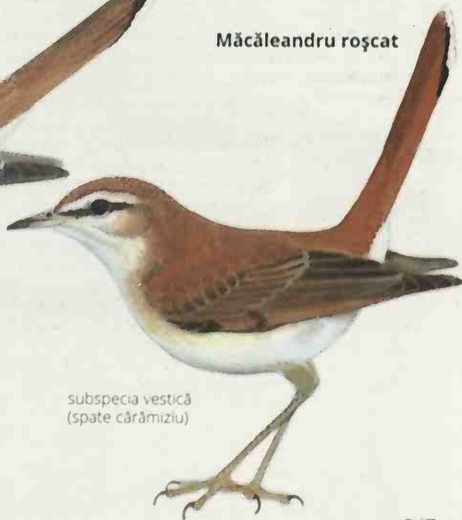

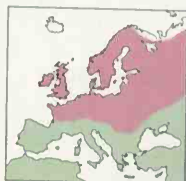
Silvie de Sardinia

Măcăleandru roşcat

Pitulice fluierătoare

Pitulice fluierătoare *Phylloscopus trochilus* L 11,5. Oaspete de vară comun în păduri de foioase şi mixte, cu subarboret, din zona de câmpie până în cea montană; la noi cuibăreşte mai ales în molidişuri montane. Partea dorsală gri-verzuie, uniformă. Pe piept nuanţă gălbuie. Juvenilul are partea ventrală de un galben destul de intens. Populaţiile din N şi NE au un colorit mai maro-cenuşiu. Spre deosebire de pitulicea mică, coloritul mai puţin maroniu, sprânceana mai evidentă şi o linie mai închisă peste ochi, picioare mai deschise (unii indivizi au picioare maro închis). Foarte activă şi agitată, ca toate pitulicile; se mişcă încontinuu prin coroana arborilor, căutând insecte. Strigăt de chemare şi strigăt de alarmă slabe şi moi, „uuf". Cântec uşor melancolic, dar plăcut, începând cu câteva note înalte şi clare, fluierate lent („fit-fit-fit"), urcând şi coborând, pierzându-se languros, reluate iar şi iar. **P, OV**

Pitulice mică

Pitulice mică *Phylloscopus collybita* L 11. Specie clocitoare comună în parcuri şi păduri întinse, păduri cu subarboret, iar în Pen. Scandinavă şi în păduri de molid. Spre deosebire de pitulicea fluierătoare, puţin mai mică, partea dorsală măslinie cu o nuanţă maro-cenuşie, capul şi pieptul mai deschise, sprânceană mai scurtă şi mai ştearsă, cioc mai subţire şi mai întunecat, picioare maro-cenuşii sau negricioase. Spre deosebire de pitulicea fluierătoare, îşi îndoaie coada în jos în mod repetat când umblă pe crengi. Subspecia siberiană *tristis* apare rar, dar regulat toamna, în V Europei; are sprânceana, guşa şi pieptul crem-maronii sau ocru şi nu galbene; pe aripă, o bandă galbenă, iar subalarele sunt galbene; partea dorsală maro-cenuşie, cu o nuanţă verzuie pe spate, târtiţă, marginea aripii şi coadă. Strigăt asemănător cu al pitulicii fluierătoare, dar nu atât de clar bisilabic, cu o silabă prelungită mai mult de o secundă, puţin mai puternic, nu atât de slab şi moale, „uiiit". Populaţiile siberiene au strigăt monosilabic, liniar, „iip". Cântec alcătuit dintr-o serie de note scurte, sacadate, în alternanţă bisilabică, „cif-ciaf, cif-ciaf, cif-ciaf..."; când este agitată, între două serii apare intercalat un tril, „pir, pir". **OV**

Pitulice iberică

Pitulice iberică *Phylloscopus ibericus* L 11,5. Cuibăreşte în păduri de foioase cu luminişuri din V Pen. Iberice şi SV Franţei. Până recent privită ca subspecie a pitulicii mici (cu care hibridizează destul de frecvent în Ţara Bascilor). Iernează în Africa tropicală. Pare un amestec între pitulicea mică şi cea fluierătoare: partea dorsală verzuie, cea ventrală albă şi galben deschis, fără urme de maroniu sau cenuşiu. Sprânceana gălbuie, mai ales în faţa ochiului. Ciocul puţin mai puternic decât al pitulicii mici, cu baza maro deschis. Îşi îndoaie coada în jos în mod repetat când umblă prin coroana arborilor. Cântecul permite identificarea precisă, conţinând trei elemente (a căror ordine poate fi schimbată, iar unele fraze pot să nu le conţină pe toate): un element ca al pitulicii mici, un element bâlbâit şi unul fluierat, „cif-ciaf, cif-ciaf, trr-trr-trr-trr, fiui, fiui, fiui". Strigăt: un fluierat care coboară, „fii-iuu".

Pitulice sfârâitoare

Pitulice sfârâitoare *Phylloscopus sibilatrix* L 12. Specie destul de comună în păduri de foioase sau mixte, cu copaci înalţi, cu subarboret sărac sau chiar absent, în parcuri întinse. Partea dorsală verde-gălbui intens, guşa, gâtul şi pieptul galben-lămâi, abdomen alb strălucitor. Sprânceană galbenă evidenţiată şi de linia negricioasă de peste ochi. Aripi lungi şi ascuţite, coada pare scurtă. Cântec tipic, alcătuit dintr-o serie accelerată de note, încheiată cu un tril metalic (ca al unei monede rostogolite pe o dală de marmură): „tin, tin, tin..., tvirrrrrrr". Cântă şi în timpul unui zbor scurt, orizontal printre arbori, cu un tril final, la aterizare. Are şi un cântec melancolic, tărăgănat, crescând în intensitate, „diu-diu-diu-diu". De obicei atunci când emite trilul final se îndreaptă spre creanga pe care se va opri. Strigăt de chemare ascuţit, „ţiip", iar cel de alarmă, „diiu". **OV**

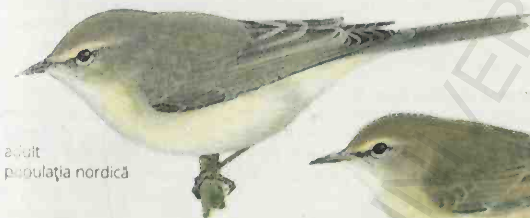

adult
populaţia nordică

Pitulice fluierătoare

juv.

adult
populaţia nordică

adult prmăvara

Pitulice mică

subspecia
siberiană *tristis*

Pitulice iberică

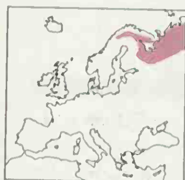
Pitulice sfârâitoare

Pitulice vestică

Pitulice vestică *Phylloscopus bonelii* L 11. Cuibăreşte în centrul şi SV Europei în păduri de toate tipurile, de la nivelul mării şi până la altitudini de 1500m. Partea dorsală deschisă, maro-măslinie, cu târtiţa, marginile remigelor şi rectricelor verzi-gălbui (la juvenil contrast mai redus între spate şi târtiţă). Remigele terţiare întunecate, contrastând cu vârfurile albe şi marginile verzi-gălbui. Partea ventrală albicioasă, cu urme crem pe marginile pieptului. Sprânceana destul de ştearsă. Cerc periocular alb, complet spre deosebire de toate celelalte pitulici, cu excepţia celei sud-estice. Penele auriculare crem-cenuşii, conferă păsării un „chip" blând. Picioare maro-cenuşiu închis. De regulă ascunsă în frunzişul arborilor, dar uneori se mişcă încolo şi încoace pe vârfurile ramurilor. Strigăt: un fluierat puternic şi ascuţit, bisilabic, „fiu-ii". Cântec: o scurtă repetare a unei note într-un tril clar şi puternic, ca un hohot (aminteşte de cântecul pitulicii sfârâitoare), „sisisisisisisisi".

Pitulice orientală

Pitulice orientală *Phylloscopus orientalis* L 11,5. Cuibăreşte în SE Europei (mai ales în Bulgaria şi Grecia), în păduri dese, adeseori de stejar. Privită până recent ca subspecie a pitulicii vestice, cu care se aseamănă foarte mult, în penaj de toamnă diferenţierea fiind foarte dificilă. Remigele terţiare şi supraalarele mari par şlefuite, formând o pată cenuşie pe aripa strânsă. Creştetul este cafeniu-cenuşiu (şi nu măsliniu, dar este greu de distins la o singură pasăre). Se recunoaşte uşor după cântec. Strigăt: un ciripit monosilabic, „cip", amintind de strigătul de cerşit al puilor vrabiei de casă. Cântec asemănător cu al pitulicii vestice, dar mai rapid şi mai mecanic, ca un bâzâit de insectă. **Ac**

Pitulice arctică

Pitulice arctică *Phylloscopus borealis* L 12,5. Cloceşte rar şi local, în extremitatea nordică, în păduri de mesteacăn de pe versanţi muntoşi, de obicei în apropierea cursurilor de apă. Iernează în SE Asiei, parcurgând o distanţă de 12000 km. Dimensiuni mari, zveltă, cu capul destul de mare şi cioc puternic, are o dungă albicioasă pe aripă, sprânceană alb-gălbuie, lungă şi distinctă (se termină înainte de baza frunţii), o linie evidentă şi închisă peste ochi (atingând baza ciocului). Picioare destul de deschise, cafenii-roz. Partea dorsală cenuşiu-verzuie, partea ventrală albicioasă, cu urme de cenuşiu închis pe laturile pieptului şi pe flancuri. Strigăt ascuţit, scurt şi rezonant, „ţri" (aminteşte de mierla de apă). Cântec: un tril rapid şi continuu, „srisisrisrisri", amintind de al presurii bărboase.

Pitulice verzuie

Pitulice verzuie *Phylloscopus trochiloides* L 11. Cuibăreşte în E Europei, în păduri înalte, mature şi cu subarboret bogat. Apare foarte rar în restul Europei. Ca şi pitulicea arctică, are o dungă albicioasă pe aripă (mai îngustă şi mai scurtă), fiind mai mică, partea dorsală mai cenuşie, linia de peste ochi mai puţin evidentă şi mai deschisă, iar sprânceana mai lungă (până la baza ciocului). Strigăt ascuţit, bisilabic, „sii-lii", amintind de al codobaturii albe. Cântec: un fluierat înalt, ascuţit şi săltăreţ (asemănător, dar mai agitat decât al codobaturii albe); uneori pare o variantă a unui tril de ochiuboului. **Ac**

Pitulice întunecată *Phylloscopus fuscatus* L 11. Apare foarte rar toamna din E Asiei. Este o pasăre cafeniu închis, cu partea ventrală crem-albicioasă, uşor cenuşie, nu are dungă pe aripă, iar sprânceana lungă şi albicioasă, uşor ruginie în capătul posterior. Strigăt ca un plescăit de limbă, „tciac". Spre deosebire de pitulicea măslinie, are ciocul mai subţire, picioare mai subţiri şi brun-întunecate, iar sprânceana mai evidenţiată în faţa ochiului, albicioasă.

Pitulice măslinie *Phylloscopus schwarzi* L 12. Apare foarte rar toamna din E Asiei. Spre deosebire de pitulicea întunecată partea dorsală maro-măslinie, cu ocru-crem pe flancuri şi în regiunea cloacală. Sprânceană mai ştearsă şi crem în partea anterioară (albă la pitulicea întunecată). Cioc şi picioare mai puternice, ultimele fiind roz-cafeniu deschis. Strigăt nazal, puţin neclar, „cirep".

Pitulice vestică

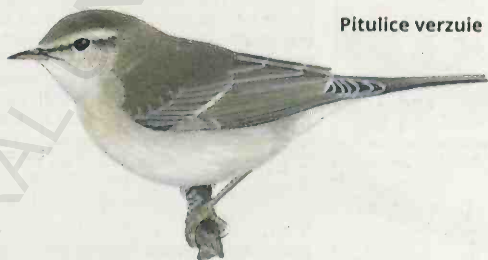

Pitulice sud-estică

primăvara

Pitulice arctică

Pitulice verzuie

Pitulice întunecată

Pitulice măslinie

Pitulice cu sprânceană galbenă *Phylloscopus inornatus* L 10. Cuibăreşte în extremitatea NE a Europei şi în taigaua siberiană. Apare toamna, rar, dar regulat în V Europei. Foarte mică, cu partea dorsală verzuie, cea ventrală aproape albă, sprânceană lungă, galben deschis, două dungi albe evidente pe aripi, cea inferioară mai lată, remigele terţiare cu vârfuri albe, late. Uneori o urmă de dungă mediană mai deschisă pe creştet, mai ales spre ceafă. Obrajii şi penele auriculare albicioase cu pete mici verzi-cenuşii. Foarte activă, căutând insecte în coroana arborilor cu mişcări elegante. Adesea, se asociază cu alte pitulici sau cu piţigoi. Strigăte frecvente; un fluierat înalt şi rezonant, „ţu-uist", asemănător cu al piţigoiului de brădet, dar mai înalt, mai lung şi în crescendo. Cântec înalt şi subţire, destul de puţin rezonant; pare o combinaţie între cântecul de ieruncă şi cel de auşel cu cap galben. **Ac**

Pitulice sprâncenată *Phylloscopus proregulus* L 9,5. Apare rar, dar regulat toamna în NV Europei din Siberia, unde cuibăreşte în taiga, dar şi în păduri de amestec cu multe conifere; în migraţie, în Europa apare în pădurile de foioase, în grădini, zăvoaie, tufişuri şi desişuri. Dimensiuni foarte mici şi se asemănă cu auşelul cu cap galben, cu târtiţă galbenă (rareori albicioasă), evidentă în timpul zborului. Ca şi pitulicea cu sprânceană galbenă, are două dungi albe pe aripă (cea posterioară mai lată) şi remigele terţiare cu vârfuri albe; pe creştet, o dungă mediană gălbuie. Marginile creştetului şi o dungă peste ochi cenuşii-măslinii foarte închise. Sprânceana galben deschis, evidentă şi lungă, unindu-se pe frunte. În migraţie, se asociază cu piţigoii şi auşeii cu cap galben. Activă, se mişcă mult şi hoinăreşte, uneori căţărându-se şi atârnând cu capul în jos, ca un piţigoi mic. Destul de tăcută în migraţie. Strigăt înalt, „tuiit", amintind de al pitulicii mici, dar mai slab şi mai nazal. **Ac**

Auşel cu cap galben

Auşel cu cap galben *Regulus regulus* L 9. Specie clocitoare comună în păduri de molid şi alte conifere, în cele mixte, dar şi în grădini întinse. La noi, în păduri montane. Sunt dificil de văzut, fiind în continuă mişcare în coroanele arborilor înalţi, dar strigătele lor înalte şi subţiri se aud tot timpul. Este cea mai mică pasăre din Europa. Penaj verde-cenuşiu, cu o pată lată, galbenă pe creştet, tivită cu negru; la mascul are o nuanţă portocalie. Juvenilul nu are această pată pe creştet. În afara perioadei de cuibărit hoinăresc în grupuri mici, adeseori asociaţi cu piţigoi, iar atunci părăsesc pădurile de conifere şi pot fi observaţi în parcuri, în tufişuri şi în ierburi înalte din zone deschise, devenind îndrăzneţi. Strigăt subţire, strident, de obicei repetat de trei ori: „sri-sri-sri". Strigăt de alarmă înalt, „ţiit". Cântec înalt şi subţire, reluat ciclic, cu un ciripit final tremurător: „si-siu, si-siu, si-siu...siusisuirrr". **MP, OI**

Auşel sprâncenat

Auşel sprâncenat *Regulus ignicapilla* L 9. Cuibăreşte în centrul şi S Europei, în păduri de foioase, de conifere şi de amestec, dar şi în parcuri. Se aseamănă cu auşelul cu cap galben, dar în toate penajele, are sprânceană albă evidentă şi o linie neagră peste ochi. Penele de pe cotul aripii („umeri" când aripa este strânsă) sunt verzi-arămii (la auşelul cu cap galben sunt verzi-cenuşii ca toate supraalarele). Juvenilul are sprânceană albicioasă. Obiceiuri ca ale auşelului cu cap galben. Strigăt mai ascuţit şi mai strident, mai dur, intens şi urcând uşor spre final, „ţi-ţi-ţi-ţi". Cântec: o serie monotonă de sunete înalte şi liniare, accelerată şi în uşor crescendo la final. „sisssisssiss", dar mai puţin articulate decât la auşelul cu cap galben. **MP**

Pitulice cu sprânceană galbenă

Pitulice sprâncenată

Aușel cu cap galben

Aușel sprâncenat

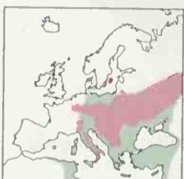
Muscarii (familia Muscicapidae)

Păsări mici, au cioc cu baza lată şi prind insecte din zbor; construiesc cuib în scorburi şi diverse cavităţi. Depun 4-9 ouă.

Muscar negru

Muscar negru *Ficedula hypoleuca* L 13. Specie clocitoare comună în păduri de foioase şi mixte, pâlcuri de arbori, în parcuri şi grădini (foarte rar în România), în scorburi şi în cuiburi artificiale. Nu este la fel de specializat în prinderea insectelor ca muscarul sur. Când stă la pândă pe suporturi înalte, îşi ridică uşor aripile şi coada. Masculii au penaj negru şi alb, deşi există şi indivizi (mai ales în E Europei, rareori spre vest) care sunt mai maronii, dar întotdeauna au o pată albă pe frunte (lipseşte la femelă). Femela cenuşie-cafenie se deosebeşte greu de cea de muscar gulerat (vezi mai jos). Cântec destul de puternic, vioi şi ritmat, „sii ţivrii- ţivrii-ţivrii-iu-lii ţiplii-ţiplii-ţiplii-ţiplii". Strigăt de alarmă scurt, metalic, persistent: „pit, pit, pit". Un alt strigăt, ca un plescăit uşor de limbă, „tet". **P, OV**

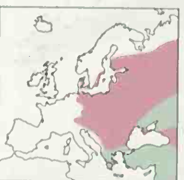
Muscar gulerat

Muscar gulerat *Ficedula albicollis* L 13. Specie clocitoare destul de comună în centrul şi SE Europei, în păduri de foioase, grădini şi parcuri. Spre deosebire de cel de muscar negru, masculul are un guler alb, o pată albă mai lată pe frunte, evident mai mult alb pe aripi, iar târtiţa alb-cenuşie. Pe teren, în condiţii favorabile femela se recunoaşte de cea de muscar negru după partea dorsală mai cenuşie, mai mult alb pe aripa strânsă (o pată albă şi la baza remigelor primare; la cea de muscar negru, pe remigele primare nu există alb sau apare doar o urmă alb-crem). Cântecul nu seamănă cu al muscarului negru, fiind alcătuit din note prelungi şi subţiri, ca şi când ar fi inspirate şi expirate. Strigăt de alarmă puternic, repetat şi persistent, „iip". Emite şi un strigăt, ca un plescăit uşor de limbă. **OV**

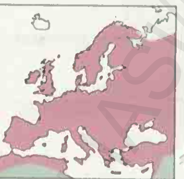
Muscar semigulerat

Muscar semigulerat *Ficedula semitorquata* L 13. Specie clocitoare rară în SE Europei (Bulgaria, Grecia). Strâns înrudit cu muscarul negru şi cu cel gulerat. Masculul se deosebeşte de cel de muscar negru, având mai mult alb pe aripi, inclusiv supraalarele mijlocii au vârfuri albe, iar pata albă de la baza remigelor primare este mai mare. De asemenea are mai mult alb pe coadă, mai mult alb pe frunte şi pe părţile laterale ale gâtului (la unii indivizi mai puţin evident). Femela foarte asemănătoare cu cea a muscarului gulerat, având partea dorsală cafenie-cenuşie. Strigăt liniar, „tiuiup", amintind vag de pitulicea cu sprânceană galbenă. Cântecul este un amestec între cel al muscarului negru şi al celui gulerat, dar mai înalt şi mai slab, cu note ritmate şi încordate. **Ac**

Muscar mic

Muscar mic *Ficedula parva* L 11,5. Specie clocitoare destul de comună, dar locală, în păduri de foioase sau de amestec, cu vegetaţie luxuriantă, umbroase, adeseori uşor umede. Amenajează cuib în crăpături ale arborilor. Este o pasăre activă, cu comportament asemănător cu al pitulicilor. Îşi ţine coada ridicată. La baza cozii, pete albe. Masculul adult are pieptul portocaliu-ruginiu. Femela are bărbia şi pieptul alb-crem, pete albe la baza cozii ca şi masculul. Masculii de un an (cântă şi clocesc) au penaj similar femelei. Cântecul începe ritmic, ca al muscarului negru, având în final o serie de note descendente: „ţi-ţi-ţi-ţi-ţi-ţi, ţi-ţiu-ţi-ţiu-ţi-ţiu-ţi-ţiu, uit, uit, ui, ui, ui". Strigăt sec, continuu, „cic", mai slab decât al ochiuboului. Strigăt de alarmă sau când este agitat, clar, „tiu" (aminteşte de silvia mică). **OV**

Muscar sur

Muscar sur *Muscicapa striata* L 14. Specie comună în păduri luminoase, liziere de pădure, parcuri şi grădini. Iernează în centrul Africii. Cuibăreşte nu numai în scorburi şi crăpături din arbori, dar şi în alte locuri strâmte, mai puţin obişnuite. Stă la pândă într-o postură dreaptă, cu aripile uşor ridicate, pe câte o creangă de la marginea coronamentului, de unde se lansează în zboruri scurte pentru a prinde insecte mărunte. Sexe asemănătoare; penaj simplu, gri-cafeniu, cu striuri întunecate pe piept şi pe frunte. Strigăt ascuţit, „ţrit"; cel de alarmă, „iss-tec". Cântec foarte simplu, alcătuit din trei sau patru sunete asemănătoare strigătului. **OV**

Muscar gulerat

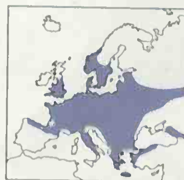

Muscar mic

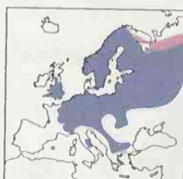

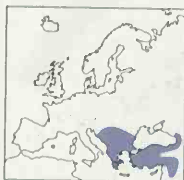
Piţigoi (familia Paridae)
Păsări mici şi agile, cu cioc scurt. Adesea, destul de îndrăzneţi. Sexe asemănătoare, iar juvenilii destul de asemănători cu adulţii. De obicei sedentari, dar unele specii se deplasează spre sud sau vest în unii ani. În afara perioadei de cuibărit, adeseori formează stoluri mixte, hoinărind din loc în loc, asociindu-se uneori şi cu ţicleni, cojoaice şi auşei. Iarna descoperă imediat hrănitorile artificiale. Cuibăresc în scorburi şi ocupă cuiburile artificiale. Depun între 5 şi 16 ouă albe cu puncte roşii.

Piţigoi sur

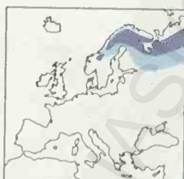
Piţigoi sur *Parus palustris* L 12. Specie clocitoare comună în păduri de foioase şi de amestec, preferând desişuri cu frunziş bogat şi grădini neîngrijite. Cuibăreşte în scorburi, uneori şi în cuiburi artificiale. Spre deosebire de alţi piţigoi, preferă să nu se alăture stolurilor hoinare; foarte sedentar, adeseori văzuţi în perechi. Se hrăneşte cu seminţe, umblând mult pe sol. Spre deosebire de piţigoiul de munte, aripile au colorit uniform, fără pată albicioasă, „bavetă" neagră mai scurtă, obrajii nu sunt foarte albi. După aspect, juvenilul nu poate fi deosebit de cel de piţigoi de munte. Cel mai uşor se deosebeşte după sunete. Strigăt tipic scurt, exploziv: „pi-cei"; altul, clar şi plin, „ci-iu" sau unul mai aspru, amintind de piţigoiul albastru, „cidjidjidji". Cântec variat, alcătuit din serii de note rapide, stridente şi puternice; cele mai frecvente: „ciup-ciup-ciup..." sau „ţi-hi, ţi-hi, ţi-hi, ţi-hi" (amintind de piţigoiul mare sau de cel de brădet). **S**

Piţigoi de munte

Piţigoi de munte *Parus montanus* L 12. Specie clocitoare comună în păduri de conifere şi de amestec, în cele de mesteacăn, iar în unele regiuni şi în păduri mai umede. De obicei îşi scobeşte cuibul în trunchiuri putrede. Iarna se adună în stoluri hoinare, alături de alţi piţigoi. Se deosebeşte de piţigoiul sur, mai ales după sunete, dar şi prin pata albicioasă din lungul aripii, formată de marginile deschise ale remigelor secundare; „baveta" neagră mai evidentă (mai lată). Subspecia britanică *kleinschmidti* are flancurile crem, mai ales în afara sezonului de reproducere. Subspecia nordică *borealis* (Pen. Scandinavă şi Rusia) este mai deschisă, obrajii fiind foarte albi. După aspect juvenilul nu poate fi deosebit de cel de piţigoi sur. Strigătul cel mai caracteristic: „ti-ti, ge-ge-ge" (ultimele sunete sunt accentuate, prelungite şi aspre). Cântec alcătuit dintr-o serie de note melancolice, clare şi bine articulate: „ţiu-ţiu-ţiu-ţiu..." (amintind de pitulicea sfârâitoare) sau o variantă mai liniară, „tii, tii, tii, tii...". Uneori conţine o linie scurtă, rapidă şi vioaie. **S**

Piţigoi de livadă

Piţigoi de livadă *Parus lugubris* L 13,5. Cuibăreşte în SE Europei, în păduri de foioase (adeseori de stejar), inclusiv în zona montană. Dimensiuni mari şi cioc puternic, având alură de piţigoi mare. Penajul pare uzat. „Baveta" neagră mare, extinsă şi pe guşă, până la baza gâtului. Creştetul negru-maroniu (mai maroniu la femelă). Nu este gregar şi este mai sperios decât ceilalţi piţigoi. Un strigăt ca al piţigoiului codat, „ţri-ţri-ţri", ascuţit şi aspru; altul asemănător cu al vrabiei de casă, „cirrr". Cântecul aminteşte de al piţigoiului sur, dar este mai arţăgos şi mai aspru, cu ritm mai lent: „cii-iu, cii-iu, cii-iu...". **S**

Piţigoi siberian

Piţigoi siberian *Parus cinctus* L 13. Cuibăreşte rar în păduri de conifere din extremul nord, ajungând până în pădurile subalpine de mesteacăn. Are flancuri galben-ruginii (mai puţine vidente vara), creştetul maroniu-şters şi „baveta" neagră largă. Penaj mai pufos decât la restul piţigoilor (exceptând piţigoiul azuriu). Strigăt obişnuit rapid, „tii-tii, cei-cei", ultimele silabe fiind aspre, mai puţin liniare şi nu atât de prelungite ca cele ale piţigoiului de munte. Cântec subţire şi rapid, „cii-iiurrr, cii-iiurrr, cii-iiurrr, cii-iiurrr, cii-iiurrr". Un altul, asemănător cu al piţigoiului sur, „cie-cie-cie-cie..." şi o frază vioaie, scurtă, „sii-sii-sii-ditui".

Pițigoi sur

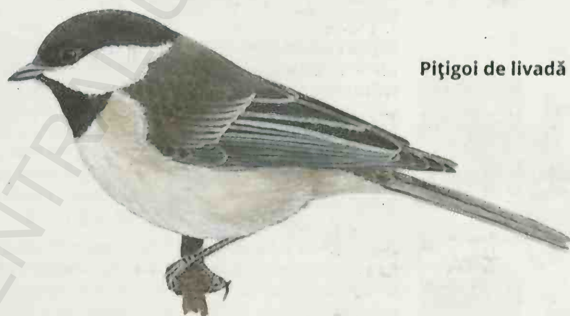

Pițigoi de munte

subspecia britanică

subspecia nordică

Pițigoi de livadă

Pițigoi siberian

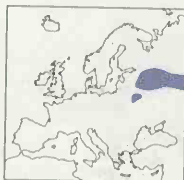
Piţigoi moţat

Piţigoi moţat *Parus cristatus* L 12. Cuibăreşte în păduri de conifere şi de amestec; sedentar, nu se deplasează în afara acestora nici iarna. Cuibăreşte în scorburi şi îşi scobeşte cuib în trunchiuri putrede. Se recunoaşte după moţul înalt de pe creştet şi coloritul alb cu negru al capului în toate tipurile de penaj, indiferent de vârstă. Sexe asemănătoare. Uneori iarna se poate asocia cu piţigoiul de brădet, dar petrece mai mult timp în partea inferioară a coroanei arborilor, în apropierea solului. Strigăt scurt, un tril ca un tors de pisică, răsunător, „gurrurrit" (aminteşte de cel al presurii de iarnă). Cântec rapid: „ţi-ţi- turrrrit ţi-ţi-turrrrit". **S**

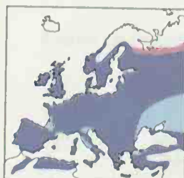
Piţigoi albastru

Piţigoi albastru *Parus caeruleus* L 12. Specie clocitoare comună în păduri de foioase şi de amestec, parcuri şi grădini. În afara perioadei de cuibărit apare adeseori în stufărişuri. Partea ventrală galbenă ca la piţigoiul mare, dar lipseşte „cravata" neagră, creştetul albastru intens, tivit cu alb, este evident mai mic. Aripile şi coada albastre. Juvenilii au obrajii gălbui şi creştet verde-cenuşiu. Îşi caută hrana pe ramuri şi trunchiuri, fiind căţărător agil, rareori prezent pe sol. Foarte vioi şi curajos, la hrănitorile artificiale poate fi chiar agresiv, alungând alte păsărele, chiar mai mari decât el. Strigăte diverse, cele mai frecvente fiind un „ţi-ţi-ţi-di" şi un ciripit certăreţ, „cerrr-err-err-err-et". Cântecul alcătuit din două note subţiri şi prelungi, urmate de un tril foarte clar: „ţiţi-ţuţuţirrr" sau o variantă cu două fraze scurte, în succesiune rapidă, „ţiţi-sirrr, ţiţi-sirrr". **S**

Piţigoi azuriu

Piţigoi azuriu *Parus cyanus* L 13. Cuibăreşte în E Europei, în păduri de foioase şi de amestec, mai ales în apropierea apelor. Ajunge foarte rar în centrul şi V Europei. Iarna apare adeseori în stufărişuri. Pare foarte albicios. Penaj „pufos". Coadă destul de lungă. Cap alb cu o linie neagră peste ochi şi o bandă întunecată pe ceafă, o dungă albă lată pe aripi, mai mult alb pe coadă. Formează hibrizi cu piţigoiul albastru, care sunt mai hoinari şi seamănă mai mult cu piţigoiul azuriu, dar au creştetul mai albastru, mai puţin alb pe aripi şi coadă. Strigăte asemănătoare cu ale piţigoiului albastru: „ţi" sau „ţii-ţii-dze-dze" sau „cherrec-ec-ec-ec", iar cântecul înalt şi clar, „sii-sii, ţiţiţiţiţiţi". **Ac**

Piţigoi de brădet

Piţigoi de brădet *Parus ater* L 11. Specie prezentă în păduri de conifere, dar în unele regiuni, destul de comună în parcuri şi în păduri de foioase. În N Europei apare în număr mare când poate consuma seminţe din conuri de molid. În afara sezonului de reproducere se asociază cu alţi piţigoi, hoinărind. Cap negru cu obraji albi, pată albă pe ceafă şi partea ventrală albcrem. Coada destul de scurtă. Strigătul cel mai frecvent este subţire, clar şi melancolic, „ţi-sif, tiu" sau un altul subţire, ca al auşelului cu cap galben, „sisisisi". Strigăt de alarmă: „tetetete". Cântec rapid, sacadat şi vioi, „sipi-ţi, sipi-ţi..." sau un altul mai ascuţit, „ţi-ţiu, ţi-ţiu...". **S**

Piţigoi mare

Piţigoi mare *Parus major* L 14. Specie clocitoare comună în toate tipurile de păduri, parcuri şi grădini. Se recunoaşte uşor după dimensiuni, creştetul negru lucios, obrajii albi şi „cravata" neagră de pe linia mediană a părţii ventrale galbene. La mascul, „cravata" este mai lată şi mai neagră decât la femelă, mai evidentă pe abdomen. Juvenilul are obraji gălbui, fără marginea inferioară neagră. În afara perioadei de cuibărit, se asociază în stoluri mixte cu alţi piţigoi, fiind uşor de remarcat prin dimensiunile sale. Deseori, se hrăneşte în tufişuri scunde şi pe sol. Strigăte variate şi mai puternice decât cele ale altor piţigoi; unul destul de asemănător cu al cintezei, „tic", un altul uşor „mirat" şi melancolic (toamna), „ţi-ţiu-ţiu", sau altul încrezător şi rapid (primăvara), „ţi-ţi-ţirrr...". Cântec foarte caracteristic, rezonant şi ascuţit, „ţi-ţiu, ţi-ţin..." sau „ţiţiţiu, ţiţiţiu...". **S**

Piţigoi moţat
privit de jos

Piţigoi moţat

Piţigoi albastru

Piţigoi azuriu

Piţigoi de brădet

juv.

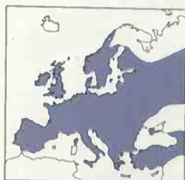

Piţigoi mare

Piţigoi codat (familia Aegithalidae)

Strâns înrudit cu piţigoii propriu-zişi. Coada lungă. Cuib globular, cu arhitectură specifică. Depune 8-12 ouă albe cu pete roşii.

Piţigoi codat

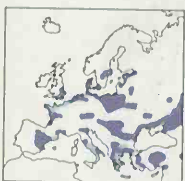

Piţigoi codat subspecia sudică

Piţigoi codat *Aegithalos caudatus* L 16. Specie clocitoare destul de comună în păduri de foioase şi de amestec, cu tufişuri dese. Cuib globular, căptuşit cu licheni. Iarna se poate asocia cu alţi piţigoi, dar stau întotdeauna grupaţi în stoluri mici, chiar în interiorul unui stol mare de piţigoi hoinari. Coada foarte lungă (la majoritatea). Subspecia din Marea Britanie, *rosaceus*, are capul alb cu o dungă lată neagră deasupra ochiului, scapularele, târtiţa şi regiunea cloacală au nuanţă roz, iar pe aripă, o pată albicioasă. Juvenilii au obrajii întunecaţi şi coada mai scurtă. Subspecia nordică şi estică, *caudatus*, are cap complet alb, aripile mai albicioase şi pare mai albă. În centrul Europei apar exemplare intermediare între cele două subspecii, inclusiv în N României. Cele sudice (Spania, Italia, Caucaz) sunt mai negricioase, cu roz-roşiatic pe flancuri, spatele fiind aproape negru, iar coada mai scurtă. Obiceiuri asemănătoare cu ale piţigoilor, dar nu vizitează hrănitorile. Strigăte fine, înalte, cu intensitate slabă: un ciripit sec, „ţir-rr" (amintind de ochiuboului), un fel de plescăit, „tec" şi un fluierat înalt, trisilabic, „sri-sri-sri". În stoluri emite un tril subţire, metalic, uşor descendent: „siuiuiuiuiui", reprezentând un strigăt de alarmă şi nu un cântec. Cântă destul de rar. **S**

Piţigoi de stuf (familia Timaliidae)

Pasăre asemănătoare cu piţigoii în multe privinţe, dar este înrudită cu păsările din regiunea tropicală şi subtropicală. Depune 5-7 ouă în cuiburi deschise, construite în partea inferioară a stufărişurilor.

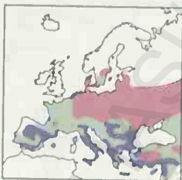

Piţigoi de stuf

Piţigoi de stuf *Panurus biarmicus* L 16,5. Răspândire locală în centrul şi S Europei în stufărişuri compacte şi întinse. În expansiune teritorială spre NV Europei. Vara - insectivor; iarna - se hrăneşte cu seminţe de stuf. Se recunoaşte după coloritul crem şi maroniu deschis, coada foarte lungă. Masculul are o „mustaţă" neagră evidentă, prelungită în jos şi subcodale negre (absente la femelă şi juvenil). Spre deosebire de femelă, juvenilul are lorumul negru, având spatele şi marginile cozii negre. Foarte activ, se caţără pe tije de stuf cu mişcări săltăreţe. Zbor slab, cu bătăi rapide de aripi, pe deasupra stufărişului, dar toamna pot fi văzuţi în zbor la înălţime, grupaţi în stoluri, „plonjând" în stufăriş cu capul în jos (în formaţie compactă). În afara perioadei de cuibărit trăiesc aproape exclusiv în stoluri. Strigăt obişnuit răsunător şi sec, „pcing" sau „pceu", foarte caracteristic (dar poate fi imitat foarte bine de lăcarul de stuf) de asemenea, un sunet fin, uşor filat, „ci-iurr". Cântec: un ciripit. **S**

Boicuş (familia Remizidae)

Pasăre de dimensiuni mici, asemănătoare cu piţigoii; cioc subţire şi ascuţit. Sexe asemănătoare. Construieşte cuib ca un sac pufos, cu o intrare laterală sub formă de tunel, de obicei suspendat deasupra apei de ramuri subţiri, mai ales de salcie. Depune 6-8 ouă.

Boicuş

Boicuş *Remiz pendulinus* L 11. Cuibăreşte local în S şi E Europei, în zăvoaie de sălcii sau tufişuri de pe maluri, la marginea stufărişurilor; în expansiune spre NV Europei. La noi cele mai mari efective în Deltă. Dimensiuni destul de mici, fiind mai mic decât piţigoiul albastru. Adultul are o pată neagră pe laturile capului, ca o „mască". Masculul are spatele maro-castaniu intens, iar femela maroniu-gălbui. Juvenilul nu are „masca" neagră, capul fiind uniform cafeniu-roşcat. Comportament asemănător cu al piţigoilor. Strigăt foarte subţire, prelung, „ţiii-ii", amintind de al fâsei roşiatice, dar cu final uşor descendent, ca la măcăleandru. Cântec scurt şi discret, un ciripit fin şi plăcut (amintind de al piţigoiului de brădet): „ţii-iu, ţii-iu...". **MP**

Piţigoi codat

subspecia britanică

subspecia nordică

cuib

Piţigoi de stuf

♂

♀

juv.

juv.

cuib

♂

Boicuş

cuib

Ţiclenii (familia Sittidae)

Au picioare puternice, cap mare şi coadă scurtă. Se caţără în copaci sau pe stânci. Prind insecte dintre crăpături cu ajutorul ciocului lung, drept. Foarte agili, pot coborî pe trunchiul arborilor cu capul în jos (cum nu pot ciocănitorile şi cojoaicele), un picior rămânând în urma corpului. În afara perioadei de cuibărit se asociază adeseori cu piţigoii. Strigăte puternice, tipice. Zbor agitat şi ondulat. Sexe asemănătoare. Cuibăresc în scorburi. Depun 5-7 ouă albe pătate cu roşu.

Ţiclean

Ţiclean *Sitta europaea* L 14. Specie clocitoare destul de comună în păduri bătrâne de foioase, parcuri şi grădini. Iarna vizitează hrănitorile. Cuibăreşte în scorburi şi adeseori micşorează dimensiunile intrării în cuib lipind marginile cu noroi. Are profil caracteristic, cioc lung şi ascuţit, coadă scurtă şi postură ghemuită. Coboară pe trunchiul arborilor cu capul în jos. Spate gri-albăstrui, dungă neagră lungă peste ochi. La adult, coloritul părţii ventrale variază de la alb la subspecia *europaea* (Pen. Scandinavă, N Rusiei), la maro-roşiatic deschis la subspecia *caesia* (V Europei), existând şi forme intermediare. Masculul are flancuri roşii-castanii, iar femela maro-ruginii, mai şterse. Nu ciocăneşte precum ciocănitorile, dar sparge cu ciocul nuci şi alte fructe dure pentru a scoate seminţele. Strigăte foarte puternice, caracteristice. Strigăte obişnuite: unul ascuţit şi plin, „şiit, şiit", altul de liniştire când se ceartă, „ciuit-ciuit". Strigăt de alarmă/dojenire, agitat: „tiu-tiu-tiu-tiu-tiu...". Cântec puternic, un fluierat melodios, uneori tărăgănat, „ui, ui, ui...", alteori rapid, „uiuiuiuiui..." sau o variantă rapidă, „iuiuiu, iuiuiu...". **S**

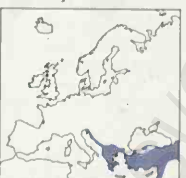
Ţiclean corsican

Ţiclean corsican *Sitta whiteheadi* L 12. Cuibăreşte doar în Corsica, în păduri montane de pin, unde este sedentar. Pare un ţiclean mic, având creştetul şi ceafa negre, o linie albă evidentă deasupra dungii negre lungi de peste ochi. Femela şi juvenilul sunt ceva mai întunecaţi. Obiceiuri ca ale ţicleanului, dar mai sperios. Poate scobi cuib în copaci. Strigăt aspru şi certăreţ, „cei-cei-cei...". Cântec ca un tril foarte rapid, „haidididididi..." sau „diu-diu-diu...".

Ţiclean caucazian

Ţiclean caucazian *Sitta krueperi* L 12. În Europa, cuibăreşte doar în insula Lesbos (M. Egee), în păduri montane de pin. Strâns înrudit cu ţicleanul corsican, are dimensiuni la fel de mici. Pe creştet, pată neagră lucioasă (nu se prelungeşte şi pe ceafă), dungă neagră peste ochi, tivită cu alb spre creştet, spate gri-albăstrui, dar pare mai deschis decât ţicleanul corsican şi se recunoaşte uşor după pata maro-roşcată de pe piept. Strigăte foarte asemănătoare cu ale ţicleanului corsican. Un altul, asemănător cu al florintelui, „chiuu", unul aspru şi certăreţ, „cei-cei...", iar în zbor, unul asemănător cu al cintezei de iarnă, „iec". Cântec puternic, monoton şi rapid, „didadidadida..." sau o variantă, „didididi...".

Ţiclean de stâncă

Ţiclean de stâncă *Sitta neumayer* L 15. Cuibăreşte în SE Europei pe versanţi stâncoşi şi pe munţii cu tufişuri rare. Pare un ţiclean mare şi cu colorit mai deschis, lipsindu-i petele albe pe coadă, iar ciocul este mai lung. Mişcări şi postură asemănătoare cu ale ţicleanului. Se caţără pe stânci, nu pe copaci. Cuibăreşte în scobiturile stâncilor, pe care cuiburile mari sunt lipite cu noroi. Foarte zgomotos, strigăte puternice şi înalte. Cântec foarte puternic, formează ecou între pereţii stâncoşi; serii lungi şi descendente de note clare, amintind de cel al ciocârliei de pădure. Ambele sexe cântă. **Ac**

Țiclean

Subspecia vestică

Subspecia nordică

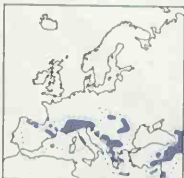
Țiclean corsican

Țiclean caucazian

Țiclean de stâncă

Fluturaş de stâncă (familia Tichodromadidae)

Specie înrudită cu ţiclenii, dar ciocul lung, subţire şi arcuit în jos, iar comportamentul asemănător cu al cojoaicelor. Construieşte un cuib mare în crăpăturile din stânci. Depune 4-5 ouă albe cu pete roşii.

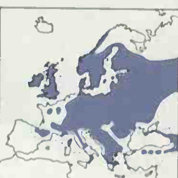

Fluturaş de stâncă

Fluturaş de stâncă *Tichodroma muraria* L 16. Specie locală şi rară în munţi, până la limita zăpezilor permanente, mai frecventă în partea estică a arealului său. Cuibăreşte de obicei la altitudini de 1000 – 2500m, dar au fost găsite cuiburi şi la altitudini mai joase, până la 350m. Iarna se deplasează în zone mai joase, fiind observat pe turnuri de biserică, pe ziduri, în cariere de piatră. Deplasările pe distanţe mai mari sunt foarte rare (dar a fost semnalat în Bucureşti şi Dobrogea). Inconfundabil. Cioc subţire lung şi uşor curbat, aripi late şi rotunjite, cu benzi late roşii şi puncte albe. Partea dorsală cenuşie, guşa şi gâtul, negre vara, respectiv, gri deschis iarna (la femelă, mai puţin negru vara). Zbor cu fluturări de aripi, zvâcnit ca al fluturilor. Se caţără pe stânci în căutare de insecte, fluturând aripile încontinuu, benzile roşii fiind evidente, dar nu se sprijină pe coadă precum cojoaicele. Strigăt: un fluierat subţire şi melodios, dar puternic, „tiu", cu variante. Cântec alcătuit din serii de ciripituri slabe şi note prelungi, încordate, ascendente: „tiu-trriiu-iiii...". **S**

Cojoaice (familia Certhiidae)

Păsărele de mici dimensiuni, cu picioare scurte, cu penaj maro-pestriţ, cioc subţire şi arcuit în jos. Caută hrana în crăpăturile din coaja arborilor. De obicei sunt solitare şi foarte active. Construiesc cuiburi în crăpături sau scorburi (adeseori sub coaja aproape desprinsă a copacilor). Depun 5-7 ouă albe cu pete roşii.

Cojoaică de pădure

Cojoaică de pădure *Certhia familiaris* L 13. Specie clocitoare destul de comună în păduri bătrâne de foioase şi conifere, parcuri şi grădini. În SE Europei, unde arealul se suprapune cu cel al cojoaicei cu degete scurte, preferă păduri de conifere de la altitudini mai mari. Se caţără pe trunchiurile arborilor în spirale care pornesc de la baza copacului. Se diferenţiază uşor de alte păsărele, cu excepţia cojoaicei cu degete scurte. Deseori sprânceana mai deschisă, în special în faţa ochiului, deasupra lorumului şi lungă, cele două sprâncene se pot uni într-o linie subţire deasupra bazei ciocului. De obicei nu are urme maronii deschise pe flancuri, penaj puţin mai deschis şi mai contrastant, cu mai mult ruginiu pe târtiţă. Cioc puţin mai scurt decât al cojoaicei cu degete scurte. Strigăt ascuţit, subţire şi foarte înalt, „srrii, srrii...". De asemenea, un altul simplu şi plin, „tiiih" (aminteşte de piţigoiul de brădet; repetat în serii, dar nu atât de rapide ca la cojoaica cu degete scurte). Cântec ascuţit şi subţire, slab, format din sunete clare, accelerate, care apoi scad şi se încheie cu câteva ciripituri scurte şi melodioase, având un final rapid şi brusc. **S**

Cojoaică cu degete scurte

Cojoaică cu degete scurte *Certhia brachydactyla* L 13. Cuibăreşte în centrul şi S Europei în păduri bătrâne de foioase, parcuri şi grădini, de obicei la altitudini mai joase decât cojoaica de pădure, în special în partea sudică a arealului (este comună în păduri de cedru de pe dealuri joase). Poate fi observată căutând insecte pe partea inferioară a ramurilor orizontale. Foarte asemănătoare cu cojoaica de pădure, dar partea dorsală este uşor mai închisă şi mai puţin ruginie, având „umbre" maronii deschise pe flancuri. Gheara degetului posterior mai scurtă şi mai curbată, iar ciocul puţin mai lung decât la cojoaica de pădure. Strigăt puternic, clar, amintind de piţigoiul de brădet: „tiu-iut", repetat cu pauze distincte sau în serii foarte ritmate, tipice, clare şi puternice, ca nişte picături care cad, accelerându-se ca ritm şi coborând în intensitate. Un alt strigăt foarte asemănător cu al cojoaicei de pădure (dar ceva mai degajat), „srrii". Cântec mai plângăreţ (amintind de piţigoiul de brădet) decât al cojoaicei de pădure, cu fraze scurte şi clare, cu un ritm uşor săltăreţ, „tiu-ti-tu-tittit", ultimele note accelerate, crescând în intensitate. **S**

vara

Fluturaş de stâncă

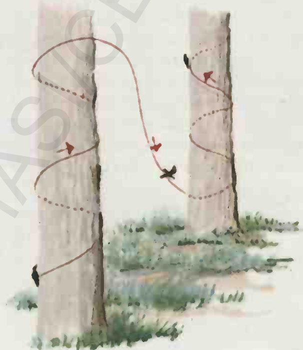

iarna

Cojoaică de pădure

Cojoaică de pădure în zbor de căutare a hranei

Cojoaică cu degete scurte

Sfrâncioci (familia Laniidae)

Păsărele cu cioc puternic şi încovoiat la vârf, se hrănesc cu insecte, păsărele şi rozătoare mici pe care uneori le înfig în spinii plantelor sau în sârma ghimpată a gardurilor. Adesea vâzuţi solitari, pândind din vârful tufişurilor sau de pe firele de electricitate din regiuni deschise. Depun 4-6 ouă.

Sfrâncioc roşiatic

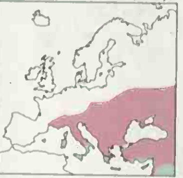
Sfrâncioc roşiatic *Lanius collurio* L 18. Cuibăreşte în regiuni deschise cu tufişuri şi în luminişuri. Masculul are spatele maro-castaniu, creştetul şi ceafa gri-cenuşii, coada neagră cu alb, guşa albă şi pieptul alb-roziu. Femela şi juvenilul au partea dorsală maronie (la juvenil cu linii transversale întunecate), iar partea ventrală alb-crem, cu striuri semilunare întunecate mai dense pe piept şi flancuri. Unele femele pot avea colorit asemănător cu masculii, coada fiind maronie cu puţin alb spre margini, iar pe partea ventrală prezintă striurile întunecate. Strigăt (folosit şi ca semnal teritorial) scurt şi aspru, „zec" sau „cec", iar uneori o serie de sunete aspre şi agitate, „ce-it". Cântec plăcut, ciripit, cu multe sunete imitate. **OV**

Sfrâncioc cu mască

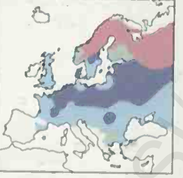
Sfrâncioc cu mască *Lanius nubicus* L 18. Cuibăreşte în SE Europei, în zone semideschise, cu tufişuri. Cel mai mic şi mai zvelt dintre sfrânciocii europeni. Partea dorsală este neagră (la mascul) sau cenuşie (la femelă), iar coada lungă, îngustă, neagră cu margini albe. Pete albe mari, alungite pe aripi, vizibile în zbor. Juvenilul este dungat şi cenuşiu, partea ventrală nu este cafeniu-gălbuie, fiind identificat uşor după petele albe de pe aripi. Cântec monoton şi dizarmonic, cu ritm lent. **Ac**

Sfrâncioc cu cap roşu

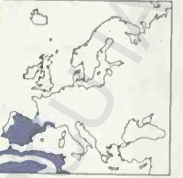
Sfrâncioc cu cap roşu *Lanius senator* L 19. Cuibăreşte în centrul şi S Europei, în regiuni deschise şi aride, cu copaci şi tufişuri, uneori în locuri mai împădurite. Partea dorsală întunecată, cu pete albe mari pe umeri (scapulare) şi târtiţă, iar creştetul şi ceafa, maro-roşcate (mai şterse la femelă). Subspecia *badius* (insulele Baleare, Sardinia, Corsica) nu are pete albe pe aripă. Juvenilul se aseamănă cu cel de sfrâncioc roşiatic, dar partea dorsală este mai deschisă, cu urme abia vizibile ale petelor albe de pe umeri şi târtiţa deschisă. Cântec atractiv, cu multe sunete imitate, dar destul de dizarmonic, fiecare frază fiind repetată de 2-5 ori. **Ac,OV**

Sfrâncioc cu frunte neagră

Sfrâncioc cu frunte neagră *Lanius minor* L 20. Cuibăreşte în centrul şi SE Europei, în regiuni deschise cu copaci izolaţi şi tufişuri. Se deosebeşte de sfrânciocul mare prin dimensiunile mai mici, coada puţin mai scurtă, postura mai dreaptă, capul mai rotund şi nu are pete albe pe umeri, iar la adulţi, vara, fruntea neagră (mai lată la mascul); nu are sprânceană albă. În zbor, o pată albă evidentă pe aripi. Vara masculul are pieptul alb-roziu. Juvenilul are creştetul cenuşiu, cu striuri întunecate, iar partea ventrală nu este striată (spre deosebire de sfrânciocul mare). Cântec fluierat, puternic, „ţcilip", repetat dintr-un loc înalt; uneori devine murmurat şi uşor dizarmonic. Strigăt aspru, ca al unei coţofene, bisilabic, „ţce-ţce". **OV**

Sfrâncioc mare

Sfrâncioc mare *Lanius excubitor* L 24. Cuibăreşte în N Europei, în mlaştini şi luminişuri din păduri de conifere şi de mesteacăn, iar în centrul Europei, în regiuni aride, deschise. Uşor de reperat, stă la pândă pe vârful tufişurilor şi copacilor. Cel mai mare dintre sfrânciocii europeni, de la distanţă pare crem-albicios. Zbor puternic ondulat, pete albe evidente pe aripi. Marginile umerilor albe. Adulţii au o bandă neagră peste ochi („mască") şi sprânceană albă. Femela are striuri fine pe partea ventrală; la mascul, uniformă. Uneori execută zbor staţionar, capturând şoareci şi urmăreşte păsărele mici în zbor. Cântec lent, alcătuit din note muzicale şi aspre, repetate cu pauze. Strigăt de alarmă puternic, „vaaeci". Un alt strigăt sonor, „dirrrr". **S**

Sfrâncioc mare iberic

Sfrâncioc mare iberic *Lanius meridionalis* L 23. Cuibăreşte în Pen. Iberică şi S Franţei, în zone aride şi stâncoase. Spre deosebire de sfrânciocul mare, are pieptul roz-cenuşiu, iar partea dorsală cenuşiu închis. De asemenea, sprânceana albă este mai îngustă şi mai scurtă (dar mai evidentă), iar dunga albă de pe aripi acoperă doar remigele primare nu şi pe cele secundare. Cântec asemănător cu al sfrânciocului mare.

juv. ♀ ♂

Sfrâncioc roşiatic

♀ ♂

Sfrâncioc cu mască

♂

juv.

Sfrâncioc cu cap roşu

Sfrâncioc cu frunte neagră

juv. ♂

Sfrâncioc mare

Sfrâncioc cu frunte neagră

Sfrâncioc mare iberic

♂

Sfrâncioc mare

♂

Sfrâncioc mare iberic

Grangur (familia Oriolidae)

Dimensiunile unui sturz, viu colorat. Cuib suspendat la înălţime, în ramificaţia crengilor copacilor. Depune 3-5 ouă.

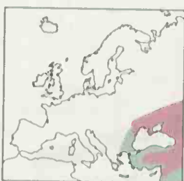

Grangur

Grangur *Oriolus oriolus* L 24. Cuibăreşte în centrul şi S Europei, în crângurí din regiuni cultivate, păduri de foioase cu arbori maturi. Foarte sperios şi dificil de zărit, stând ascuns în vârful coroanei arborilor. Pare neobosit, în continuă mişcare. Masculul adult este galben strălucitor cu negru, iar femela şi masculul de un an au partea dorsală verzuie, iar cea ventrală albgălbuie cu striuri. Zbor destul de asemănător cu al sturzilor. Cântec sonor, un fluierat moale, modulat, „o-ui-o-uii-uii-uu", cu multe variante – chiar la aceeaşi pasăre. Masculii emit şi un simplu „ui-uu". Un alt strigăt aspru, nazal, ca al unei gaiţe: „che-ec". **OV**

Grauri (familia Sturnidae)

Păsări de mărime medie, cu coadă scurtă, gregare. Depun 4-6 ouă în scorburi.

Lăcustar

Lăcustar *Sturnus roseus* L 21. Cuibăreşte neregulat, numai în unii ani, în SE Europei în regiuni deschise. Urmând roiurile mari de lăcuste, poate cuibări cu efective masive într-o regiune pentru 1-2 ani, iar apoi „dispare" pentru mai mulţi ani. La noi apare mai ales în Dobrogea. Adultul inconfundabil (atenţie la cazurile de albinism parţial la grauri), negru cu roz, cu moţ scurt pe ceafă. Juvenilul se aseamănă cu cel de graur, dar este evident mai deschis, în special pe abdomen, târtiţă şi lorum; ciocul are baza galbenă, fiind mai scurt, nu la fel de ascuţit ca al graurului. Gregar, se poate asocia cu graurul. Comportament şi strigăte asemănătoare cu ale graurului. **OV**

Graur

Graur *Sturnus vulgaris* L 21. Specie clocitoare foarte comună în regiuni cultivate, în special în apropierea localităţilor. Cuibăreşte în scorburi, scobituri din ziduri, sub ţiglele acoperişurilor etc. Coada scurtă, penaj pestriţ şi ciocul lung, ascuţit. Umblă repede, fără opriri, pe pajişti, căutând insecte. Zbor rapid, siluetă cu coadă scurtă şi aripi ascuţite. Gregar. Vara juvenilii mai întâi se adună în grupuri gălăgioase. Vara târziu şi toamna, zboară în stoluri compacte, uneori de mii de păsări, având un comportament perfect sincronizat. După sezonul de reproducere înnoptează în stufărişuri. În zbor emite un strigăt scurt, aspru şi slab: „ciur". Strigăt de alarmă puternic, „chiit" (pentru o pasăre de pradă) sau un orăcăit strident, „stah" (la cuib). Cântec variat, cu fluierături, sunete aspre şi multe imitative, recunoscut prin tonalitatea scâncită, liniară şi prin fluierăturile descendente, „sii-uu". **OV**

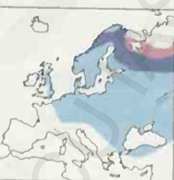

Graur unicolor

Graur unicolor *Sturnus unicolor* L 21. Înlocuieşte graurul în Pen. Iberică, Sardinia şi Corsica. Se aseamănă cu graurul, dar nu are pete deschise în penajul de vară. Iarna petele sunt mai mici decât cele de la graur, iar luciul metalic este, de asemenea, mai puţin evident. Cuibăreşte în colonii. Cântec asemănător cu al graurului.

Mătăsari (familia Bombycillidae)

Păsări de dimensiunile graurului, cu moţ pe ceafă. Sexe asemănătoare. Construiesc cuib deschis în arbori. Depun 3-5 ouă.

Mătăsar

Mătăsar *Bombycilla garrulus* L 18. Cuibăreşte în păduri de conifere din N Europei şi Rusia. Iarna apare în localităţi, consumând fructe de pădure cărnoase. În unii ani execută deplasări pe distanţe lungi, sub forma unor invazii. Se recunoaşte uşor după moţul lung şi coloritul maro-ciocolatiu (cu nuanţe de crem-maroniu şi gri). Adulţii au pete albe şi galbene în formă de „V" pe vârfurile remigelor primare, în timp ce juvenilul are doar o margine subţire albicioasă. Zbor foarte asemănător cu al graurului, dar ondulat mai regulat şi o siluetă uşor mai zveltă. Strigăt clar şi înalt, ca un tril: „sirrr". Cântec simplu, lent şi discret, amestecând triluri cu note mai aspre. **OI**

♀ (și imm. ♂)
♂
Grangur

adult
juv.
Lăcustar

vara
Graur
juv.
iarna
Graur unicolor
vara
adult ♂
Mătăsar

Graur unicolor
iarna

Ciori (familia Corvidae)
Grup de păsări evoluate, răspândite în aproape întreaga lume. Ciorile şi speciile înrudite au dimensiuni medii sau mari, fiind păsări gregare, omnivore, cu cioc şi picioare puternice. Atunci când au ocazia, pradă cuiburile altor păsări. De obicei colorit negru, gri şi alb, aripi rotunjite. Sexe asemănătoare. Majoritatea emit strigăte aspre. Depun 3-7 ouă verzi albăstrui şi pătate.

Gaiţă siberiană

Gaiţă siberiană *Perisoreus infaustus* L 28. Specie clocitoare destul de comună în păduri nordice de conifere (taiga). Apare foarte rar dincolo de limitele arealului de cuibărit. Colorit maro-cenuşiu, cu pete roşii-ruginii mai ales pe coadă. Îndrăzneaţă şi curioasă, totuşi prudentă. Se apropie în zbor silenţios de oamenii ieşiţi la picnic, încercând să „fure" hrană. Sare pe ramuri de molid şi se agaţă de ele ca şi când ar fi un piţigoi uriaş. Zbor cu serii de bătăi de aripi relativ rapide şi alunecări prin aer, petele roşii-ruginii de pe remigele primare, târtiţă şi coadă devenind foarte vizibile. Destul de tăcută, poate emite strigăte puternice şi variate. Cele mai obişnuite strigăte: unul ca un mieunat, „gii", altul aspru, „tceir" şi unul strident, ascuţit, „chi, chi".

Gaiţă

Gaiţă *Garrulus glandarius* L 35. Specie comună în păduri de foioase, conifere şi de amestec. Prezentă şi în localităţi, dar este precaută şi mai dificil de observat. De obicei zărită când hoinăreşte în căutarea hranei, zburând de la o pădure la alta; se recunoaşte uşor după aripile late, rotunjite şi zborul lent cu bătăi de aripi neregulate. În zbor sunt vizibile petele albe de pe târtiţă şi aripi, banda albastră de pe aripă fiind mai puţin evidentă. Penele creştetului uşor erectile. Îşi semnalează prezenţa prin strigăte tipice, aspre şi bruşte, „cheer", „caar" sau un fel de mieunat, amintind de şorecar, „piii". Emite multe croncănituri şi sunete ca un gâlgâit. Este un bun imitator al altor păsări şi chiar mamifere. Imită şi strigătul uliului porumbar, „chie-chie-chie...". **S**

Coţofană cu aripi albastre

Coţofană cu aripi albastre *Cyanopica cyana* L 35. Areal de cuibărit ciudat, în Pen. Iberică şi în E Asiei. În Spania, au fost găsite oase fosile, fiind exclusă introducerea de către om. Prezentă mai ales în păduri de pin. Construieşte cuiburi deschise, formând colonii mici. Se recunoaşte după capul negru în contrast cu guşa albă, aripile albastre-azurii şi coada lungă, albastră. Spatele, pieptul şi abdomenul sunt crem-cenuşii. Zbor şi comportament ca ale gaiţei siberiene. Activă şi agitată, umblă de colo-colo, sărind în coroana pinilor, zburând printre arbori cu un zbor ondulat, cu alunecări prin aer, care evidenţiază luciul albastru-azuriu. Strigăte variate; unul aspru ca al gaiţei, dar mai înalt, „sriuii", urcând într-un clar, „chiuii".

Coţofană

Coţofană *Pica pica* L 45 (din care jumătate este coada). Specie comună în vecinătatea localităţilor, în regiuni cultivate, cu tufişuri şi pâlcuri de arbori, în livezi. Construieşte cuib mare şi sferic, din crengi, cu acoperiş, în mijlocul coroanei unui copac. În fiecare an construieşte un cuib nou. Foarte atentă şi precaută. Are reputaţia că „fură argint", dar, deşi aduce la cuib diverse obiecte strălucitoare, cazurile autentice de cleptomanie sunt extrem de rare. Este inconfundabilă prin coloritul negru cu alb şi coada extrem de lungă cu luciu metalic verzui. Zbor caracteristic cu bătăi de aripi rapide şi fluturate, intercalate cu alunecări scurte. Trăiesc în perechi, dar se pot aduna în grupuri, mai ales iarna, în zone cu hrană abundentă şi locuri pentru odihnă. Strigăt ca un hohot răguşit şi alert, „cacacacacaca"; emite şi alte sunete zgomotoase şi plângăreţe. Cântec discret, cu ciripituri şi sunete certăreţe. **S**

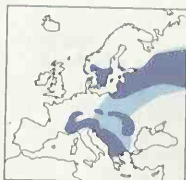
Gaiţă siberiană

moţ ridicat

Gaiţă

Coţofană cu aripi albastre

Coţofană

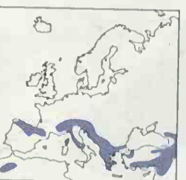
Alunar

Alunar *Nucifraga caryocatactes* L 33. Specie clocitoare rară în munţii din centrul Europei, iar în nord şi în Rusia, în păduri de conifere din zone mai joase cu zâmbru şi alun în apropiere. Se hrăneşte cu seminţe de pin, zâmbru şi alune. Sperios în teritoriul de cuibărit. În toamnele cu hrană insuficientă, alunarii pot „invada" V Europei, atât prin subspecia europeană, cu cioc gros, cât şi prin cea siberiană, cu cioc subţire, *macrorhynchos*; în aceste condiţii păsările se adună în stoluri mici şi sunt mai îndrăzneţe, intrând chiar şi în grădini. Penaj brun închis cu pete albe şi siluetă caracteristică în zbor, cu corpul înclinat, coadă scurtă şi aripi late. Subcodalele şi vârful cozii albe, contrastând cu baza acesteia, întunecată. Zbor abrupt şi şovăitor, amintind de al gaiţei. Strigăt puternic, „crî-crî-crî...", cu un timbru dur, gol şi uscat. **S**

Stăncuţă de munte

Stăncuţă de munte *Pyrrhocorax pyrrhocorax* L 40. Cuibăreşte în regiuni montane şi pe coaste stâncoase abrupte din S şi V Europei. Penaj negru lucios, cioc roşu, lung şi curbat. Ciocul juvenilului galben-maroniu. Aripi late, cu "braţul" scurt şi "mâna" lungă, şase remige primare fiind evident răsfirate ca nişte „degete" (mult mai evidente decât la stăncuţa alpină). Coadă destul de scurtă, pătrată. Subalare negre, mai întunecate decât remigele. Adeseori se joacă în grupuri, în aer, în faţa versanţilor stâncoşi. Acrobat aerian extraordinar, plonjează cu capul înainte şi aripile strânse, cu o viteză ameţitoare. Strigăt caracteristic, „chiier", asemănător cu al stăncuţei, dar mai aspru şi mai gros, neplăcut.

Stăncuţă alpină

Stăncuţă alpină *Pyrrhocorax graculus* L 38. Cuibăreşte în S Europei în munţi înalţi, până la limita zăpezilor veşnice. Stolurile pot fi văzute învârtindu-se în jurul culmilor, căutând hrană pe pajişti alpine. Iarna apare şi în localităţile de pe văile montane. Asemănătoare cu stăncuţa de munte, dar are ciocul galben şi mai scurt, penajul mai puţin lucios, iar remigele primare nu sunt la fel de răsfirate, coada fiind mai lungă. Picioare roz (la juvenili mai întunecate). Atenţie la juvenilul de stăncuţă de munte care are ciocul galben-maroniu. Şi de la distanţă se deosebeşte de stăncuţă prin remigele primare mai răsfirate, coada uşor mai lungă şi cu baza mai îngustă, subalarele mai întunecate decât remigele cenuşii (stăncuţa este mai cenuşie pe partea ventrală). Strigătul cel mai comun este foarte ciudat şi caracteristic, „ţiiiii", clar şi pătrunzător (iniţial ascuţit, plângăreţ). De asemenea, un „crrriu", amintind de un graur la cuib. La noi, semnalată în Carpaţi, în secolul 19.

Stăncuţă

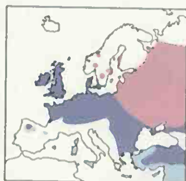
Stăncuţă *Corvus monedula* L 33. Specie clocitoare comună în regiuni cultivate, păduri bătrâne de foioase, în localităţi, în stâncării montane şi pe faleze înalte stâncoase litorale. Cuibăreşte în scorburi, hornuri, fisuri ale stâncăriilor etc., adeseori în mici colonii. Colorit negru, cu ceafa cenuşie. Iris alb-cenuşiu. Zbor puternic şi rapid, cu bătăi de aripi mai rapide şi mai ample decât ale ciorii negre, amintind de cel al porumbeilor. Este foarte sociabilă, aproape întotdeauna fiind văzută în perechi sau stoluri; separarea în perechi este vizibilă chiar şi în interiorul stolurilor care sunt mai compacte decât la alte corvide. Se hrăneşte pe terenuri cultivate, adeseori asociată cu alte corvide şi grauri. Adeseori stolurile se rotesc la înălţimi destul de mari, uneori executând acrobaţii aeriene. Toamna se adună pentru înnoptat în anumite locuri din oraşe, trecând în stoluri mari şi zgomotoase, pe înserate. Strigăte obişnuite: unul puternic, nazal şi scurt, „che" şi altul mai prelung, „chearr". Semnal de alarmă la apariţia păsărilor de pradă: un strigăt aspru, „ciirr". **S**

Alunar

juv.
adult
Stăncuţă de munte

Stăncuţă alpină

Stăncuţă

Cioară de semănătură

Cioară de semănătură *Corvus frugilegus* L 46. Specie tipică pe terenuri agricole din zona de şes şi de deal, unde cuibăreşte în colonii, instalate în pâlcuri de arbori sau în păduri mici. Cuiburile sunt construite în vârful arborilor. Gregară pe toată durata anului. Se hrăneşte în stoluri pe terenuri cultivate şi pajişti, execută jocuri aeriene în stoluri pe deasupra coloniei de reproducere. Penaj negru cu luciu violet, cioc relativ lung şi conic, iar la adult, la baza mandibulei, o porţiune golaşă, gri deschis, rezultată prin căderea penelor. De obicei se pot observa creştetul bombat şi „pantalonii" (penele gambei) stufoşi. Aripile puţin mai lungi şi mai înguste decât ale ciorii negre, zbor mai elegant, cu bătăi de aripi uşor mai ample şi mai elastice; de asemenea, alunecări dese. Juvenilul este mai şters şi nu are porţiunea golaşă de la baza ciocului (pierde penele din această zonă după un an, fiind foarte asemănător cu cioara neagră). Totuşi, se deosebeşte prin forma ciocului, marginile gurii mai deschise şi strigăte (diferenţele ce privesc zborul sunt dificil de apreciat în cazul unor păsări izolate, fiind posibile erori de identificare). Strigăt jos, continuu, mai nazal şi mai aspru decât al ciorii negre, „craa". **S**

Cioară neagră

Cioară neagră *Corvus corone* L 46, A 85. Specie comună în V Europei, în toate tipurile de regiuni deschise şi în localităţi. Construieşte cuib deschis în vârful copacilor înalţi, mai puţin vizibil decât al coţofenei. Nu este colonială, fiind o pasăre teritorială. Neagră cu luciu uşor albastru. Se deosebeşte de cioara de semănătură prin penele negre de la baza ciocului (atenţie, sunt prezente şi la juvenilul de cioară de semănătură), ciocul mai masiv şi cu vârful mai curbat, prin croncănitul mai aspru şi mai puţin nazal. Marginile gurii sunt negre şi nu are „pantaloni". Coada uşor mai scurtă, cu vârful mai puţin rotunjit. Aripi mai late, cu vârful mai scurt decât la cioara de semănătură (în zbor, aminteşte de corb), iar bătăile aripilor sunt mai lente şi mai puţin elastice decât ale acesteia. Spre deosebire de corb, este mai mică, are ciocul mai scurt şi vârful cozii drept. În afara perioadei de cuibărit, formează stoluri mici pentru căutarea hranei şi pentru înnoptare. Omnivoră, fură pradă cuiburile altor păsări; adeseori consumă resturi şi hoituri. Strigăt: un croncănit aspru, „craaaa", repetat de câteva ori. Când se ceartă şi pentru semnalizarea apariţiei unui uliu emite sunete dizarmonice, persistente, „crrr". (La apariţia unei păsări de pradă mai mare, strigăte furioase, „craaa"). **Ac**

Cioară grivă

Cioară grivă *Corvus cornix* L 46. Cioara cu penaj gri şi negru din NV Scoţiei, Irlanda şi jumătatea estică a Europei este strâns înrudită cu cioara neagră. Cuibăreşte pe terenuri cultivate, de obicei în perechi izolate. Precaută, deşi nu este deranjată de prezenţa umană. Inconfundabilă prin penajul gri şi negru. Obiceiuri asemănătoare cu ale ciorii negre, cu care se asociază şi chiar se încrucişează la limita arealului celor două specii. Zbor asemănător, destul de lent, cu bătăi de aripi constante şi mai puţin ample. Zboară solitar sau în grupuri mici, destul de răsfirate. Strigăte ca ale ciorii negre. **S**

Corb

Corb *Corvus corax* L 65, A 125. Cuibăreşte în păduri întinse, stâncării montane sau litorale, în unele zone fiind destul de frecvent. Formează perechi pe viaţă, fiind văzute în pereche şi în afara perioadei de cuibărit; de obicei, două puncte care se deplasează pe deasupra unei creste montane sunt doi corbi. Dar uneori se pot aduna în grupuri destul de mari. Construieşte cuib într-un arbore sau pe stânci. Cloceşte devreme, în februarie-martie. Se hrăneşte cu animale mici, hoituri şi resturi. Hoinăreşte mult şi apare pe lângă gropi de gunoi, abatoare şi alte locuri asemănătoare. Este cea mai mare dintre paseriforme, evident mai mare decât un şorecar. Se recunoaşte de celelalte corvide prin penajul complet negru, ciocul lung şi puternic şi coada romboidală. Zbor cu bătăi de aripi constante şi puternice. Planează mai des decât alte corvide şi poate fi confundat cu o pasăre de pradă, dar niciodată corbul nu îşi ţine aripile ridicate deasupra nivelului corpului în timpul planării. Adeseori în zbor execută răsuciri în semicerc. Zbor nupţial acrobatic. Sperios şi precaut. Strigăt jos, puternic, rezonant: „cro-cro", iar cel de alarmă, „cra-cra-cra". Primăvara emite sunete scurte, variate, mai înăbuşite. **S**

Cioară de semănătură

juv.

Cioară neagră

Cioară grivă

Corb

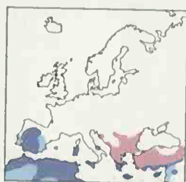
Vrăbii (familia Passeridae)

Păsări de dimensiuni mici, cu cioc gros, par mai bondoace decât majoritatea păsărelelor. La unele specii, sexe asemănătoare. Sociabile, majoritatea cuibăresc în colonii. Se hrănesc pe sol. Nu au cântec melodios. Cuibăresc în scorburi, găuri şi fisuri sau construiesc cuiburi mai mult sau mai puţin sferice, din ierburi. Depun 4-8 ouă. Cinghiţa alpină aparţine acestei familii, dar este ilustrată la pag. 296, pentru o comparaţie mai uşoară cu pasărea omătului.

Vrabie de casă

Vrabie de casă *Passer domesticus* L 14,5. Strâns legată de localităţi, de obicei cuibăreşte sub ţiglele de pe acoperişuri, în crăpături şi fisuri etc., foarte rar în arbori, construind cuiburi voluminoase. Sunt sedentare şi înregistrează un declin evident în multe regiuni din V Europei. Sociabile, se strâng în stoluri mari şi gălăgioase în tufişuri şi garduri vii. Stolurile mici zboară în formaţie compactă, în linie dreaptă, aparent cu oarecare efort. Destul de masivă şi greoaie. Masculul este mai colorat: creştetul şi târtiţa cenuşii, ceafa maro-castanie şi are „bavetă" neagră mare. Femela şi juvenilul au colorit mai şters, partea dorsală maro-pestriţă, cea ventrală gri-albicioasă, o dungă maronie înapoia ochilor şi fără „bavetă". Strigăte simple şi continue, uneori combinate: „cip", „cilv", „prip" etc. Strigăt de alarmă, „cerrrr-rr-r", cu final lent sau un altul, când este agitată, „trrretetet". Cântecul este un ciripit, repetând un sunet, „prip", pe diverse tonalităţi. **S**

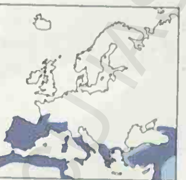
Vrabie italiană *Passer (domesticus?) italiae* L 14,5. Varietate controversată de vrabie care trăieşte în S Elveţiei, N şi centrul Italiei, Corsica şi Creta, unii considerând-o subspecie a vrabiei de casă, alţii a celei negricioase, iar unii ca populaţie hibridă stabilă a acestora. Masculul are creştetul castaniu ca şi cel de vrabie negricioasă, dar restul penajului este asemănător cu al celei de casă, având obrajii evident mai albi. Obiceiurile şi strigătele sunt asemănătoare cu ale vrabiei de casă.

Vrabie negricioasă

Vrabie negricioasă *Passer hispaniolensis* L 14,5. Cuibăreşte în Spania, N Africii, Corsica, SE Europei şi Turcia, în pâlcuri de arbori din regiuni deschise, fără a fi legată de localităţi, formând colonii. Uneori cuibăreşte în cuiburi de barză. Pasăre parţial migratoare, mai ales în partea nordică a arealului său, formând stoluri mari în timpul pasajului. Masculul se deosebeşte de cel de vrabie de casă prin pieptul negru, cu striuri negre pe flancuri, mai mult negru pe spate, obrajii albi şi creştetul maro-castaniu, având şi o sprânceană scurtă şi subţire, albă. Are mai mult negru decât vrabia de casă, dar prezintă variaţii de la un individ la altul, unele păsări fiind foarte asemănătoare cu vrabia italiană. Femela şi juvenilul pot fi greu deosebiţi de cei de vrabie de casă, dar au striuri cenuşii pe flancuri, cioc puţin mai masiv şi abdomen mai alb. Strigătele şi cântecul amintesc de cele ale vrabiei de casă, fiind puţin mai puternice şi mai joase. **OV**

Vrabie de câmp

Vrabie de câmp *Passer montanus* L 14. Specie clocitoare comună în parcuri, grădini şi pâlcuri de arbori din terenuri cultivate. Mai puţin legată de localităţi decât vrabia de casă, fiind întâlnită şi în liziere de pădure. Adeseori cuibăreşte în scorburi, găuri în maluri lutoase, chiar şi în cuiburi artificiale. De dimensiuni mai mici şi mai zveltă decât vrabia de casă. Creştet maro-castaniu, „baveta" neagră mai mică şi o pată negricioasă ca o virgulă pe obrazul albicios. Guler incomplet, albicios. Sexe asemănătoare. Unele strigăte asemănătoare cu ale vrabiei de casă, altele mai deosebite; unul uşor mai vesel şi mai nazal, bisilabic, „ţu-uit" şi altul nazal, dar mai sec, „ţet", repetat în serii scurte în timpul zborului, „ţet-ţet-ţet". Cântec: un ciripit sacadat. **S**

Vrabie de stâncă

Vrabie de stâncă *Petronia petronia* L 14. Cuibăreşte local în S Europei în regiuni pietroase, cultivate sau necultivate. Uneori cuibăreşte în ruinele din oraşe sau în scorburile din livezi. Asemănătoare cu femela de vrabie de casă, cu sprânceana lată şi albicioasă, cu o dungă deschisă pe creştet şi vârful cozii albicios (vizibil mai ales în zbor). Mandibula deschisă cu vîrful negru. Pată mică, galbenă pe piept, puţin evidentă, fiind vizibilă mai ales când pasărea îşi înfoaie penele. Mult mai activă decât vrabia de casă. De obicei formează stoluri mici, răsfirate. Strigăte variate: „ued", „tui" sau „tuili". Cântec melodios, repetând „piu-pii". **Ac**

♀
♂
Vrabie de casă

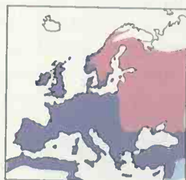

♂
♂
Vrabie negricioasă
Vrabie italiană

♀

Vrabie de câmp

juv.
Vrabie de stâncă

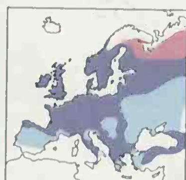
Cinteze (familia Fringillidae)
Păsărele mici, cu cioc scurt, conic şi gros. Se hrănesc cu seminţe. Viu colorate, mai ales masculii. Cuibăresc în arbori, tufişuri etc. Cuib în formă de cupă. Depun 3-6 ouă.

Cinteză

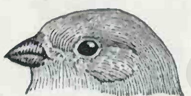
Cinteză *Fringilla coelebs* L 15. Una dintre cele mai comune specii din Europa. Cuibăreşte în păduri de foioase, de conifere, în grădini şi parcuri. Cuibul este construit la o ramificaţie a ramurilor, solid şi bine camuflat cu muşchi şi licheni. Migrator în partea nordică şi nord-estică a arealului, executând deplasări masive în prima parte a lunii octombrie. Iarna apare în grupuri mici pe terenuri cultivate din vecinătatea pădurilor. Masculul viu colorat, femela şi juvenilul fiind maro-cenuşii, cu nuanţe verzui; în toate penajele, două dungi albe evidente pe aripi, rectrice marginale albe şi târtiţă verzuie. Una dintre cele mai constante cântăreţe din pădure, cântec intens şi sonor. Cântă dintr-un loc vizibil, linii scurte, melodioase şi puternice, care scad în intensitate şi se încheie cu un ciripit, „ţi-ţi-ţi-ţi-ţe-ţe-ţe-citeriidiei"; uneori în final, se aude un „chic" asemănător cu cel de ciocănitoare. De asemenea, emite un sunet puternic, repetat şi persistent, cu multe variaţii regionale: „uitt", „rriu", (numit şi „strigăt de ploaie") sau „chiip" (ca strigătul de alarmă al privighetorii). Strigăt de alarmă: un „cinc" repetat „nerăbdător". În zbor, un strigăt scurt şi jos: „iup". **MP**

Cinteză de iarnă

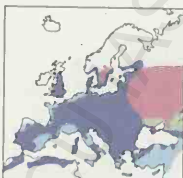
Cinteză de iarnă *Fringilla montifringilla* L 15. Specie clocitoare comună în taiga şi păduri subalpine de mesteacăn. În migraţie şi iarna apare în stoluri în păduri, parcuri, grădini şi terenuri cultivate. În pasaj stolurile sunt mai înguste decât cele ale cintezei, cu care se amestecă adeseori. În unii ani (de „invazie"), apar în număr foarte mare, stoluri de mii şi chiar milioane de păsări, în păduri de fag, hrănindu-se cu jir. Se recunoaşte după târtiţa albă, spatele întunecat şi dungile albe de pe aripă. Cântă dintr-un loc vizibil, cântecul fiind trist, monoton şi repetitiv, continuu şi şuierător, „rrrii" (de la distanţă aminteşte de sunetul unui fierăstrău). În zbor emite un sunet „djec, djec", mai nazal şi mai aspru decât al cintezei. Strigătul obişnuit: „tee" sau „tciip". Strigăt de alarmă la cuib: „slit, slit", sonor şi aspru. **OI**

Mugurar

Mugurar *Pyrrhula pyrrhula* L 16. Specie clocitoare destul de comună în păduri de foioase şi de conifere (mai ales în taiga), în grădini şi livezi. Partea ventrală roşie la mascul, respectiv, cafeniu-cenuşiu, la femelă. La ambele capul negru, spatele cenuşiu, târtiţa albă şi dungă albă pe aripa neagră. Cioc scurt şi gros. Juvenilul este maro deschis, fără negru pe cap, exceptând irisul negru (ca un bob de piper). Tăcut. Iarna apare în stoluri mici în grădini, vara este foarte sperios şi discret. Populaţiile nordice emit un sunet mai nazal şi zgomotos, ca un sunet produs de o trompetă de jucărie. Se hrăneşte cu fructe sălbatice, muguri şi seminţe. Strigăt moale, trist, melodios: „piu". Cântec puţin sonor şi lent, puţin melodios, format din fluierături şi sunete aspre, uneori incluzând două strigăte rapide, „piu, piu". **S**

juv de mugurar

Botgros *Coccothraustes coccothraustes* L 18. Cuibăreşte în păduri de foioase şi de amestec, cu subarboret bogat. Atras de livezile de cireşi, spărgând cu uşurinţă sâmburii cu ajutorul ciocului gros şi puternic; se hrăneşte şi cu seminţe de ulm, carpen, paltin etc. Destul de uşor de zărit, deşi sperios, destul de tăcut, rămâne aproape tot timpul ascuns în vârful coroanei arborilor. Se recunoaşte după ciocul foarte mare şi puternic (gri-albăstrui în perioada de cuibărit, alb-gălbui în restul anului), coada scurtă şi dunga albă, lată de pe aripă, foarte vizibilă în zbor. Femela asemănătoare masculului, dar cu nuanţe mai şterse, remigele secundare fiind cenuşii şi nu negre ca la mascul. Juvenilul este cafeniu-gălbui, cu dungi albe pe aripi şi pe coadă, fiind lipsit de pete colorate pe cap; sexul poate fi identificat după culoarea remigelor secundare. Strigăt metalic şi foarte sonor, aspru: „ţic" (amintind de un măcăleandru) sau „ţic-it"; un altul, „sriii" asemănător cu al mierlei şi un „cii" aspru, ca al muscarului sur. Cântecul combină note joase şi modulate, „tii-ii", cu strigăte. **S**

Botgros

♂ iarna
♀
♂
Cinteză
♂ vara
♀
♂ vara
Cinteză de iarnă
♂
♂ iarna
♂
♀
Mugurar
♂
♂
adult
Botgros
juv.

Cănăraş galben

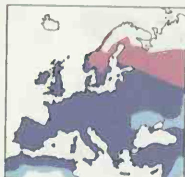
Cănăraş galben *Serinus citrinella* L 12. Cuibăreşte în centrul şi SV Europei în păduri montane de conifere, consumând seminţe din conuri, dar şi ale unor plante din pajişti alpine. Iarna coboară la altitudini mai joase. La adult partea ventrală şi târtiţa galben-verzui, fără striuri, spate verde-cenuşiu, fără striuri, dungi galbene pe aripi şi ceafa cenuşie. Femela are spatele maroniu. Juvenilul este mai maroniu, uşor gălbui pe abdomen şi puternic striat. De obicei apare în stoluri. Strigăt rapid, tremurat şi nazal, „che-che-che" sau simplu, „che", cu o sonoritate plăcută. Strigăt de alarmă puternic şi aspru, „tii-ei". Cântec rapid, ciripit şi uşor dezordonat, amintind de cel al sticletelui, adeseori emis în timpul zborului.

Cănăraş corsican

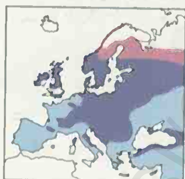
Cănăraş corsican *Serinus (citrinella) corsicanus* L 12 (nu este ilustrat). Până recent privit ca o subspecie a cănăraşului galben. Sedentar în Corsica şi Sardinia, în jnepenişuri, tufişuri şi fâneţe cu ierburi înalte în zona montană, dar şi la altitudini joase. Foarte asemănător cu cănăraşul galben, având spatele maroniu cu striuri întunecate difuze. Masculul are obrajii şi partea ventrală mai galbene, lipsite de nuanţa verzuie de la cănăraşul galben. Strigăte asemănătoare cu ale acestuia, dar mai structurate, amintind de ochiuboului.

Cănăraş

Cănăraş *Serinus serinus* L 11. Specie clocitoare frecventă în parcuri şi grădini, liziera pădurilor de conifere, adeseori în sate. Penaj striat, inclusiv pe flancuri, partea ventrală şi târtiţa galbene. Vara când penele gri-verzui sunt uzate, capul poate părea aproape galben. Juvenilul are abdomenul albuiu, flancurile uşor galbene şi este striat; se recunoaşte uşor după dimensiunile mici şi ciocul foarte scurt. Adeseori se hrăneşte pe sol. Strigăt obişnuit un ciripit înalt, metalic şi rapid, „ţir-r-r-lit". Cântă de pe un suport înalt şi expus sau în timpul zborului – asemănător cu al florintelui – cu bătăi lente de aripi, un ciripit uniform şi aspru, cu ritm rapid, ca un sunet de clopoţel (asemănător întrucâtva cu sunetul produs de sticla pisată). **OV**

Florinte

Florinte *Carduelis chloris* L 14,5. Specie clocitoare destul de comună în zone deschise şi cultivate, cu pâlcuri de arbori şi tufişuri, în grădini şi parcuri. Iarna apare la hrănitori. Masculul adult are partea ventrală verde-gălbuie, iar cea superioară verde-măslinie (vara culorile sunt mai vii). Femela are un colorit mai şters, verde-cenuşiu, iar juvenilul este verde-cenuşiu cu cafeniu, evident striat. În toate tipurile de penaj are galben intens pe rectricele marginale şi pe marginile remigelor primare. Aspect robust, cu cap destul de mare şi cioc masiv. Zbor rapid, cu traiectorii ondulate lungi şi mai ample decât, spre exemplu, la cinteză. În timpul zborului, emite un strigăt rapid, „dgiururut" sau note scurte, „dgiup". În repaus, dintr-un loc înalt, emite un sunet prelung şi puţin aspru, „tiuii" sau „dgiuii". Cântă dintr-un loc înalt, dar şi în timpul unui zbor zvâcnit, ca de fluture. Cântec puternic, combinaţie de triluri; uneori este intercalat un sunet prelung şi şuierat, „dgiiiş". **S**

Scatiu

Scatiu *Carduelis spinus* L 12. Specie clocitoare destul de comună, dar locală în păduri de conifere, mai ales cu molizi înalţi. Efectivele variază în funcţie de producţia de seminţe. Este cea mai mică dintre cintezele nord-europene. Verzui şi striat, are pete galbene pe marginile laterale ale cozii şi dungi galbene pe aripi. Masculul are fruntea, creştetul şi bărbia negre. În afara perioadei de cuibărit se adună în stoluri mari (adesea împreună cu inăriţe) şi se hrănesc tăcute, atârnând cu capul în jos în mesteceni şi arini negri; din când în când se lansează brusc, în grupuri compacte, în zboruri scurte şi circulare, emiţând un ciripit bâzâitor. Iarna coboară în parcuri şi grădini. Zbor uşor, traiectorii ondulate lungi şi ample. Strigăt prelung, clar şi trist, „dlu-i-i" sau „ţu-ii", precum şi unul sec, „chetchet". Cântec rapid, ciripitor, cu final slab şuierat, emis şi în timpul zborului. **MP, OI**

juv.

♂

Cănăraş galben

adult

♂

♀

♂

Cănăraş

♂

♀

Florinte

♂

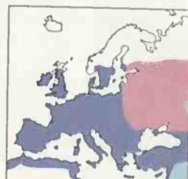
Florinte în zbor nupţial

♂

♂

Scatiu

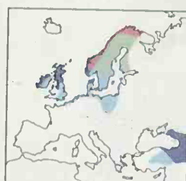
♀

Sticlete

Sticlete *Carduelis carduelis* L 14. Specie clocitoare destul de comună în regiuni deschise, cu pâlcuri de arbori, la marginea pădurilor, în parcuri şi grădini. Adulţii se recunosc uşor după capul cu roşu, alb şi negru. Aripi negre cu o bandă galbenă lată, foarte vizibilă în zbor. Târtiţa albă. Pe teren sexele nu pot fi deosebite. Juvenilul are acelaşi desen pe aripi şi coadă ca adultul, dar colorit mai şters, maro-cenuşiu, cu striuri întunecate. Penele capului năpârlesc ultimele, toamna devreme arătând ca un adult cu capul gri deschis. Sociabil în afara perioadei de cuibărit, adunându-se în stoluri mici. Consumă seminţe de ciulini şi scaieţi, toamna şi iarna fiind întâlnit pe pârloage cu mulţi scaieţi. Strigăt ascuţit şi înalt, „ţiclit", iar stolurile mai mari emit strigăte discordante, amintind de cele ale lăstunului de mal. Cântec cu fraze melodioase, amintind de cele ale florintelui şi scatiului, combinate cu strigătul obişnuit şi sunete ca nişte miorlăituri. **S, OI**

Cânepar

Cânepar *Carduelis cannabina* L 13. Specie clocitoare frecventă în fâneţe şi zone deschise cu mărăcini şi tufişuri, în parcuri şi grădini. Adeseori întâlniţi în perechi. Toamna se adună în stoluri mari pe câmpii, mirişti etc., adeseori alături de florinţi. Este o pasăre destul de mică. Masculul se recunoaşte uşor după capul cenuşiu, cu fruntea şi o bandă pe piept de un roşu ca zmeura, spate maro-roşcat, cu alb pe marginile remigelor primare şi pe rectricele externe. Cioc gri. Toamna roşul devine mai şters prin uzarea penelor. Femela şi juvenilul nu au roşu, au pieptul striat, colorit mai şters şi pot fi confundaţi cu inăriţa cu cioc galben, mai ales toamna şi iarna, când se deosebesc după ciocul gri, marginile albe ale remigelor primare mai evidente, spatele şi pieptul cu striuri mai şterse şi gâtul alb-cenuşiu (cu striuri fine pe centru), nu crem-gălbui (fără striuri). În plus, la ambele sexe, obrajii sunt deschişi, cu margini mai întunecate. Volubil, emite multe strigăte. În zbor, un strigăt nazal, „tit" sau „tit-it", uneori combinat cu triluri scurte sau fluierături subţiri şi încete, „pii-iu", „trrriu", „tiuchiiu" şi „ţi-it". Cântec foarte variat, un ciripit plăcut emis dintr-un loc vizibil. **MP**

Inăriţă cu cioc galben

Inăriţă cu cioc galben *Carduelis flavirostris* L 13. Cuibăreşte în mlaştini montane, dar şi pe litoral. Iarna apare în stoluri pe terenuri joase cultivate, în gropi de gunoaie din lungul coastelor mării etc., căutând mâncare printre buruienile înalte. Fără teamă, dar agitată şi prin urmare, dificil de observat, adeseori îndepărtându-se în zbor. Asemănătoare cu inăriţa şi câneparul, cu care se asociază adeseori în timpul iernii. Se deosebeşte de inăriţă prin coada mai lungă, coloritul mai cafeniu-gălbui, absenţa petelor întunecate de pe frunte şi gât; se aseamănă cu femela de cânepar, dar ciocul este galben strălucitor (deşi vara maro-cenuşiu ca la femela de vrabie de casă), obrajii şi pieptul cafenii mai gălbui, gâtul crem şters, fără pete (nu albicios şi dungat), iar aripa are o dungă deschisă ca la inăriţă (vârfurile supraalarelor mari) şi nu are atât de mult alb pe marginile remigelor primare ca la cânepar. Picioare negre. Vara masculul are târtiţa roz (dificil de observat pe teren), devenind cafenie toamna şi iarna. Strigătul cel mai obişnuit este aspru, nazal şi subţire, „tiuit" sau „tiu-i-it", foarte caracteristic şi auzit în special de la stolurile mari. Alt strigăt ciripit, „gec, gec". Cântec ciripitor, incluzând şi strigătele obişnuite. **Ac**

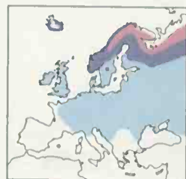
Sticlete

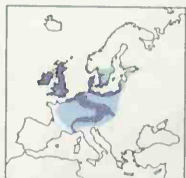
Cânepar

Inăriţă cu cioc galben

Inăriţă

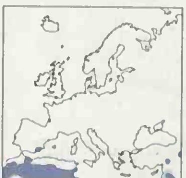
Inăriţă *Carduelis flammea* L 12,5. Cuibăreşte în Pen. Scandinavă şi Rusia, în pâlcuri de mesteceni şi păduri de conifere. În funcţie de cantitatea de seminţe, iarna se deplasează spre sud şi vest, uneori sub formă de invazii. Este o pasăre mică, cenuşie (în penaj proaspăt, o nuanţă mai cafenie). Se recunoaşte după fruntea şi partea anterioară a creştetului roşii şi pata neagră, mică de pe bărbie. Masculul adult are o pată roşu-trandafirie pe piept şi târtiţă (vara mai intense), târtiţa fiind uneori aproape fără striuri. Subspecia *rostrata* (Groenlanda) este mai mare şi mai întunecată, evident striată. Sociabilă; adesea cuibăreşte în colonii răsfirate. Iarna se adună în stoluri compacte în mesteceni şi arini negri; la noi apare pe mirişti şi pârloage. Strigăt spart, cu un ecou metalic: „ciut, ciut-ciut, ciut...". Când este speriată, un strigăt aspru, „diuiit", asemănător cu al florintelui. În zbor, cântecul combină strigătul obişnuit cu un tril cu sunete seci, stridente: „ciut, ciut, ciut, serrrr, ciut...". **OI**

Inăriţă mică

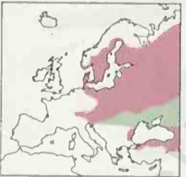
Inăriţă mică *Carduelis (flammea) cabaret* L 11,5. Este o inăriţă mai mică, privită ca specie în Marea Britanie, dar considerată subspecie a inăriţei pe continent. Cuibăreşte în Marea Britanie şi centrul Europei, până la est de Alpi, extinzându-se spre S Pen. Scandinave. Întâlnită în păduri rare şi plantaţii, inclusiv în zona litorală. Mai mică, mai întunecată şi mai maronie decât inăriţa, de obicei striurile de pe flancuri şi spate fiind mai evidente. Adeseori greu de diferenţiat pe teren. Sunete similare cu ale inăriţei.

Inăriţă de tundră

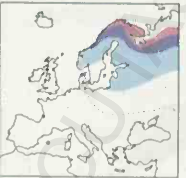
Inăriţă de tundră *Carduelis hornemanni* L 12,5. Cuibăreşte rar în regiunea subarctică, în crânguri de sălcii (rareori în păduri de mesteacăn montane). Rareori iarna apare printre inăriţe, cu care se aseamănă foarte mult. Se recunoaşte prin târtiţa albă, fără striuri (caracteristică masculului adult, păsările în vârstă de un an putând avea striuri şterse pe târtiţă), striuri fine pe marginile flancurilor, partea ventrală albicioasă, capul şi spatele mai deschise (toamna crem-gălbui). Ciocul mai scurt şi coloritul mai deschis, dar pe teren, multe păsări cu colorit deschis nu pot fi determinate (chiar şi atunci când sunt capturate). Strigăte asemănătoare cu ale inăriţei mici. **Ac**

Mugurar cu trompetă

Mugurar cu trompetă *Bucanetes githagineus* L 14. Cuibăreşte în stâncării abrupte, ziduri, ruine în N Africii, V Asiei şi SE Spaniei (Almeria). Ciocul foarte scurt şi gros. Vara masculul este gri-maroniu, cu nuanţe roz-trandafirii şi cioc roşu deschis. Iarna are colorit mai şters şi mai asemănător cu al femelei. Cântecul este un bâzâit nazal, monoton şi foarte puternic (seamănă cu cel produs de o trompetă de jucărie). **Ac**

Mugurar roşu

Mugurar roşu *Carpodacus erythrinus* L 14. Apărut în N Europei la mijlocul secolului 20, este în expansiune spre vest şi sud (apare şi în România), populând desişuri cu vegetaţie abundentă, cu ierburi înalte şi copaci izolaţi. Vara masculul are capul, pieptul şi târtiţa roşii. Femela şi juvenilul au colorit şters, maro-cenuşiu cu striuri întunecate şi dungi deschise fine pe aripi (vezi femelele de vrabie de casă şi cânepar). Cioc masiv, puternic. Masculii de un an cuibăresc având penaj ca al femelei. Identificat mai ales prin cântecul cu fraze scurte alcătuite din fluierături ascuţite, „uii-i-iu, ui-ia" sau „ţi-ţiu-ţi-ţi-ţi-ţiu" (tema variază), cu glas moale şi pur. Strigăt limpede şi pur, „uiit", cu glas similar cântecului. Strigăt de alarmă ca al florintelui, „ge-ii". **OV**

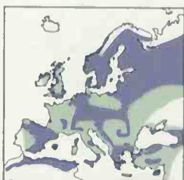

Mugurar de taiga

Mugurar de taiga *Pinicola enucleator* L 20. Cuibăreşte rar în taigaua nordică, urcând până în pădurile subalpine de mesteacăn. Se hrăneşte cu muguri de conifere, dar caută şi fructe sălbatice sărind pe sol. Tăcut, poate trece neobservat. Masculul roşu ca zmeura, femela şi juvenilul, inclusiv masculii imaturi, au colorit galben-muştar şi gri-şters, cu două dungi albe evidente pe aripi. Uneori iarna se deplasează invaziv spre sud şi vest, consumând scoruşe; foarte îndrăzneţ. Mare şi robust, cu coadă lungă. În zbor pare un cocoşar mic, dar zborul este mai ondulat. Strigăt clar şi foarte melodios, „piili-ii, piilii-iu". Strigăt de contact moale, „biiut-biiut". Cântec rapid, cu linii foarte clare, amintind de cântecul nupţial al fluierarului de mlaştină.

♂
Inăriţă
♂
Inăriţă mică
♂
Inăriţă de tundră
♀
♂ iarna
♀
Mugurar cu trompetă
♂ vara
♀
(şi imm. ♂)
♂
Mugurar roşu
♀
♂
Mugurar de taiga

Forfecuțe (familia Fringillidae, genul Loxia)
Se hrănesc cu semințe de conifere. Cu ajutorul ciocului puternic și cu mandibulele încrucișate taie și desfac conurile (fiecare specie de forfecuțe preferă o anumită specie de conifere). Cuibăresc iarna (deci în perioade foarte reci), când se maturizează semințele din conuri (hrana puilor), dar pot cuibări și vara sau toamna devreme. Adeseori sunt hoinare, căutând păduri cu producție bogată de conuri. În anii când hrana este insuficientă se deplasează în masă pe distanțe foarte lungi.

Forfecuță scoțiană *Loxia scotica* L 16,5. Sedentară în Scoția, în păduri de pin. Statutul de specie separată este controversat. Între forfecar și forfecuță, are dimensiuni și strigăte intermediare, iar penajul este foarte asemănător, adeseori fiind foarte greu de deosebit.

Forfecuță

Forfecuță *Loxia curvirostra* L 16. Specie caracteristică pădurilor de molid, hrănindu-se cu semințe de molid. Efective oscilante, dar pădurea răsună de sunetele lor. În anii când hrana este insuficientă, se deplasează invaziv, hrănindu-se și cu scorușe atunci când producția de conuri este foarte redusă. Adeseori foarte îndrăzneață. Cuibărește începând din luna februarie, iar la începutul verii începe să hoinărească în stoluri, emițând sunete precipitate, metalice și răsunătoare: „glip – glip" (forfecarul emite strigăte asemănătoare). Sunt tăcute când se hrănesc, stând atârnate în molizi (excepțional în pini); își flutură aripile ținând conuri mari în cioc și culeg semințele în tăcere; pot fi auzite unele sunete înăbușite, „ciiuc – ciiuc" și zgomotele produse de conuri în cădere. Cântecul (uneori emis în timpul unui zbor planat) puternic, dar ezitant și sacadat, alcătuit din sunete scurte și triluri scurte, „cirii-cirii, ciuf, glip-glip-glip, cirii". Masculul roșu, femela verde-cenușie (târtița mai verde-gălbuie), juvenilul cenușiu, puternic striat. Unii masculi roșii au urme gălbui în penaj, dar nu este un semn sigur de imaturitate. Ciocul nu este atât de robust ca la forfecar. **S**

Forfecar

Forfecar *Loxia pytyopsittacus* L 17. Prezent în pădurile de pin, fiind specializat în consumarea semințelor de pin, dar este mai puțin numeros decât forfecuța și nu sunt semnalate invazii masive ca în cazul acesteia. Colorit ca al forfecuței, dar ciocul este mai masiv și mai încovoiat (conturul ambelor mandibule este mai curbat). Uneori, îndrăzneț. Strigăte foarte asemănătoare cu ale forfecuței, dar mai joase, necesitând experiență din partea ascultătorului. Cele mai multe sunete sunt asemănătoare ca fond, dar stilurile diverse sunt exprimate prin diferențe ale tonalității, intensității și timbrului, existând o gamă largă de strigăte. Majoritatea strigătelor provenite de la stoluri în alertă sau în zbor sunt proprii speciei, cele ale forfecarului fiind mai aspre și mai joase, „tiiup-tiiup", nu atât de înalte, metalice și fragmentate ca ale forfecuței. Strigătul de alarmă este mai jos și foarte puternic, „cerc-cerc" (al forfecuței, „ciiuc-cliuc"). Cântec asemănător cu al forfecuței. **Ac**

Forfecuță bălțată

Forfecuță bălțată *Loxia leucoptera* L 15. Specializată în hrănirea cu semințe de zadă, dar taie și conuri de molid. Trăiește în S Pen. Scandinave și N Rusiei, fiind o specie accidentală foarte rară în V Europei, uneori în număr foarte mare. Apare și în pâlcurile de scoruș de munte, pe lângă păduri de zadă și molid. Îndrăzneață. Mai mică decât forfecuța și cu ciocul puțin mai delicat. Pe aripi, două dungi albe, late (puțin mai înguste la juvenil). Masculul are capul și spatele mai roșii decât cele ale forfecuței. În zbor, un strigăt sec, spart, amintind de ale inăriței, „cip-cip". Strigăt de alarmă (dar și în stare de agitație) emis de pe un suport: sec, nazal și slab, „giip" (așa-numitul strigăt de trompetă). Cântec lung, variat, destul de asemănător cu cel de scatiu, incluzând și strigătele. **Ac**

Forfecuţă scoţiană

♂

juv

Forfecuţă

♂

♀

♀

Forfecar

♂

juv.

Forfecuţă bălţată

juv.

♀

♂

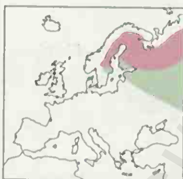
Presuri (familia Emberizidae)
Păsări destul de mici, cu cioc scurt, gros şi cu marginile mandibulelor uşor arcuite în formă de „S". Trăiesc pe terenuri deschise cu tufişuri, pe terenuri cultivate cu pâlcuri de tufişuri şi arbori, dar şi în zone înalte cu mlaştini, sălcii, stufărişuri şi desişuri umede. Doar presura mică şi cea de pădure apar pe terenuri împădurite. Primăvara şi vara de obicei sunt reperate după cântec. Masculii au colorit mai viu decât femelele, coloritul capului fiind element-cheie pentru determinare. Juvenilii sunt asemănători cu femelele, fiind mai striaţi (vezi pag. 298-299). La unele specii sexele asemănătoare. În afara perioadei de cuibărit adeseori formează stoluri. Se hrănesc cu seminţe de pe sol, dar îşi hrănesc puii cu larve de insecte şi alte nevertebrate. Cuib pe sol sau în tufişuri scunde. Depun 3-6 ouă cu pete şi dungi întunecate.

Presură sură

Presură sură *Miliaria calandra* L 18. Specie clocitoare destul de comună în centrul şi S Europei, în regiuni deschise, cultivate, pe versanţi cu vegetaţie scundă. Declin evident în partea nordică a arealului. Majoritatea masculilor sunt poligami. În afara perioadei de cuibărit formează stoluri. Maro-cenuşie, puternic striată, fără semne particulare. Pe laturile gâtului striurile pot forma pete mici întunecate. Coada nu are alb pe margini. Picioarele roz-cafenii. Sexe asemănătoare. Pare masivă. Zbor greoi. În zbor, chiar şi de la distanţă uşor de recunoscut faţă de ciocârlie, după absenţa marginii albe posterioare a aripii. Adeseori zboară cu picioarele atârnând. Strigăt puternic, ascuţit, aproape ca un pocnet: „tic-tic". Un altul puternic şi dur, „strrii", repetat insistent. De obicei cântă dintr-un loc vizibil, adeseori de pe firele de electricitate. Cântec metalic şi monoton, cu sunete discordante şi accelerate: „tiuc-tiuc, ţic-ţic-sic-sic-siii-srrississs". **MP**

Presură mică

Presură mică *Emberiza pusilla* L 13. Cuibăreşte în extremitatea nord-estică a Europei, inclusiv în NE Finlandei, ajungând accidental în V Europei şi extrem de rar în sud. Preferă păduri umede şi destul de deschise. În penaj de vară, capul maro-roşcat (la masculul adult şi obrazul), cu dungi negre pe marginile creştetului (dunga mediană maro-roşcată prelungită spre frunte), iar obrazul crem-roşcat, tivit cu o linie subţire întunecată, incompletă. Toamna în ciuda dimensiunilor mai mici, poate fi confundată cu juvenilul de presură de stuf, dar se recunoaşte după pata maro-gălbui-ruginie de pe (şi nu întunecată sau pătată negru-maro-alb) obrazul tivit cu o dungă neagră ce nu ajunge până la ciocul proporţional mai lung, cu culmen drept (nu convex); subalarele mici maronii (nu maro-roşiatice) vizibile în zbor, picioare mai deschise şi striuri mai negre, mai scurte şi mai înguste pe marginea inferioară a spatelui. De obicei un inel distinct de culoare deschisă în jurul ochiului şi o dungă alb-crem deschis pe tectricele supraalare. Strigăt puternic şi ascuţit, ca un pocnet, „zic", amintind de al botgrosului. Cântec destul de liniştit, variat, conţinând linii melodice care amintesc de presura de grădină şi presura de stuf. **Ac**

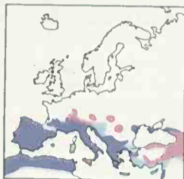

Presură de pădure

Presură de pădure *Emberiza rustica* L 14,5. Până recent specie destul de comună în păduri mlăştinoase de molid din Suedia şi Finlanda, înregistrând un declin evident. Prezentă în taiga şi în păduri umede de mesteacăn, preferând vecinătatea apei. Migrează spre SE, dar apare accidental în V Europei, mai ales toamna. În penaj de vară masculul are pete albe şi negre caracteristice pe cap. Caracteristice sunt banda maro-roşcată de pe piept, flancurile maro-roşcate şi abdomenul alb. Femela şi masculul în penaj de iarnă (gri-maroniu) pot fi confundaţi uşor cu presura de stuf, dar ciocul are culmenul drept şi nu convex ca la cea din urmă, iar dungile deschise de pe aripi sunt mai pronunţate şi picioarele mai deschise (roz). Strigăt foarte asemănător cu al sturzului cântător, dar puţin mai înalt şi mai evident, „ţit". Cântec clar şi melodios, destul de scurt, cu o notă de tristeţe şi o tonalitate moale, amintind de presura de tundră, dar şi ezitant ca al brumăriţei de pădure, „diu-di-liu, di-liu-di-lii".

Presură sură

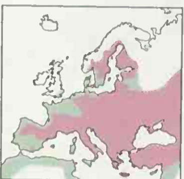

Presură mică

Presură de pădure
♀ vara
♂ vara
prima iarnă

Presură de munte

Presură de munte *Emberiza cia* L 16. Cuibăreşte în centrul şi S Europei, pe versanţii stâncoşi ai munţilor, cu tufişuri răzleţe sau împăduriţi. Iarna coboară la altitudini mai joase. Coada pare lungă. Masculul se recunoaşte după dungile negre de pe capul cenuşiu (ca şi pieptul), femela având un colorit mai difuz. La ambele sexe gâtul nu este striat, iar târtiţa maro-castanie (vizibilă în zbor). Tectricele secundare mijlocii au vârfurile albe, formând o dungă îngustă pe aripă. Juvenilul are striuri pe partea ventrală, fiind destul de asemănător cu cel de presură galbenă prin târtiţa maro-castanie şi rectricele externe albe, deosebindu-se prin partea ventrală uşor roşcată. Spre deosebire de juvenilul de presură de grădină şi cel de presură cu cap sur are târtiţa maro-castanie şi ciocul cenuşiu. Adeseori văzută pe sol, dar şi în arbori. Strigăt subţire şi slab, „ţiit" sau un fluierat foarte înalt, liniar sau uşor descendent, „siiii". Cântă dintr-un loc vizibil şi înalt. Cântec plăcut, rapid şi variat, amintind de ochiuboului, dar ascuţit şi înalt, „siut-uit-til-til-uit-t[illegible]-sit-siei". **S**

Presură de grădină

Presură de grădină *Emberiza hortulana* L 16,5. Cuibăreşte în număr mic în regiuni deschise, cultivate, cu pâlcuri de copaci sau tufişuri (N Europei) sau în regiuni muntoase deschise cu arbori izolaţi (S Europei). Declin evident în NV Europei. Masculul adult se deosebeşte de alte presuri prin capul cenuşiu-verzui, fără dungi, gâtul galben deschis şi banda gri deschis de pe piept. De aproape, este vizibil inelul alb-gălbui, subţire din jurul ochiului. Picioare şi cioc de culoare roz. Rectricele externe au margini albe. Spre deosebire de presura cu cap sur, gâtul este galben (nu cărămiziu), capul şi gâtul cenuşii-verzui (nu gri-albăstrui). Femela asemănătoare cu masculul, dar capul gri-cafeniu şi o bandă de striuri fine întunecate pe pieptul cenuşiu. Juvenilul este maro şi striat ca o fâsă, având târtiţa maro-cenuşie, striată (nu maro-roşcată ca la presura galbenă şi cea de munte). Strigăt clar şi metalic, „slii", emis şi în timpul migraţiei nocturne. Strigăt de contact înăbuşit şi sec, „ipp". Când este agitată, emite un „ciu" scurt sau alternează „slii" şi „ciu" la intervale de două secunde. Cântec variat de la un individ la altul, cu sonoritate specifică, iar partea a doua este mai joasă decât prima: „suii-suii-suii-suisrii" sau „driu-driu-driu-sii-sii", la populaţiile din S Europei, cu o notă finală spartă (aminteşte de presura cu cap sur). **OV**

Presură cu cap sur

Presură cu cap sur *Emberiza caesia* L 16,5. Cuibăreşte în SE Europei în regiuni aride, stâncoase, cu tufişuri izolate. Seamănă cu presura de grădină, dar capul şi pieptul sunt gri-albăstrui (nu gri-verzui), iar gâtul cărămiziu-portocaliu (nu galben). Femela are creştetul cafeniu, striat şi striuri fine pe piept. Juvenilul se aseamănă foarte bine cu cel de presură de grădină, fiind practic imposibil de deosebit pe teren. Se deosebeşte de cel de presură de munte prin târtiţa maro-surie (nu maro-roşcată). De obicei văzută pe sol. Strigăt metalic, mai ascuţit decât al presurii de grădină, „ţip". Cântec asemănător ca structură cu un cântec fals sau primitiv al presurii de grădină; este subţire şi mai puţin plăcut, având invariabil o singură notă finală prelungită şi puternică, niciodată două sau trei note. Emite alternativ două tipuri de cântec, unul fiind mai puternic şi mai jos, „gii-gii-gii-giu", celălalt mai înalt şi aproape şuierător, „uiiz-uiiz-uiiz-iiiuh".

♂
Presură de munte
♀

♂
♀ toamna
Presură de grădină
juv.

♂
Presură cu cap sur
♀
juv.

Presură galbenă

Presură galbenă *Emberiza citrinella* L 16,5. Specie clocitoare comună în regiuni deschise cu tufişuri, păduri tinere, terenuri cultivate, luminişuri din păduri etc. Iarna în stoluri, hrănindu-se pe mirişti şi odihnindu-se în tufişuri şi pâlcuri de arbori. Coada destul de lungă. În toate tipurile de penaj târtiţă maro-roşcată, rectricele externe albe şi urme de galben, deşi la juvenili mai şterse. În penaj nupţial masculul adult are creştetul şi gâtul galbene fără striuri (iarna galbenul este mascat de bordurile maro-cenuşii ale penelor). Femela şi juvenilul au colorit mai şters şi de obicei sunt mai striaţi. Se deosebesc de cei de presură bărboasă prin târtiţa maro-roşcată (nu brun-cenuşie). Strigăt: „stiuf" sau altele uşoare, liniştite, „ţic" sau „tuitic" (în zbor). Cântec caracteristic, variind de la individ la individ, dar cel mai adesea „ţi-ţi-ţi-ţi-ţi-ţiiii". Uneori penultima notă este mai înaltă decât celelalte. Unii indivizi au un cântec mai discordant, amintind de greluşelul de zăvoi („dzi-dzi-dzi..."). **S**

Presură cu creştet alb

Presură cu creştet alb *Emberiza leucocephalos* L 16,5. Specie accidentală foarte rară din Siberia (cuibăreşte de pe partea europeană a munţilor Urali până la Marea Ohoţk). Ca mod de trai şi comportament, asemănătoare cu presura galbenă, cu care se încrucişează în V Siberiei, unde ambele specii sunt prezente (unii sistematicieni le privesc ca subspecii/rase ale aceleiaşi specii). Migratoare pe distanţe lungi, unele păsări iernează în S Europei (Italia). Masculul se recunoaşte după capul cu pete albe şi brun-roşcate, cu linii negre. Femela şi juvenilul asemănători cu cei de presură galbenă (târtiţă ruginie), dar abdomenul este alb şi nu gălbui. În plus, unele femele au puţin alb pe creştet. Strigăte şi cântece ca ale presurii galbene.

Presură cu cap galben

Presură cu cap galben *Emberiza cineracea* L 16,5. Specie foarte rară şi locală în Europa, cuibărind doar pe insula Lesbos din M. Egee, unde este prezentă în perioada martie – august. Preferă locuri aride şi stâncoase. De aceeaşi mărime ca presura galbenă, dar coada mai lungă. Penaj gri-maroniu, masculul are capul galben-cenuşiu deschis, fără pete; pieptul şi flancurile cenuşii, iar abdomenul alb. Femela are nuanţă gălbuie doar pe gât, capul fiind cafeniu-cenuşiu, cu striuri şterse. Juvenilul lipsit de nuanţa gălbuie, este mai maroniu şi mai striat. Strigăt ascuţit şi scârţâit, „scirip", sau unul amintind de presura de grădină, „ciu", adeseori alternate. Cântec simplu, cu serii rapide de sunete, „sri-sriu-sriu-sriu-sri-sra", cu o notă înaltă şi una joasă la final.

Presură de stuf

Presură de stuf *Emberiza schoeniclus* L 15,5. Specie larg răspândită şi comună în mlaştini cu vegetaţie bogată şi stufărişuri, dar şi în regiuni mai aride, spre exemplu, în plantaţii tinere de conifere. Iarna apare şi pe terenuri cultivate, uneori asociată cu alte presuri şi cinteze, în stoluri mici. În penaj de vară masculul se recunoaşte uşor după gulerul alb (o bandă albă pe ceafă, urcând spre colţurile gurii, ca o „mustaţă"), capul şi bărbia negre. Toamna culorile par şterse. Femela are capul maro cu alb, iar gâtul alburiu este tivit pe laturi cu dungi închise. Rectricele marginale albe sunt vizibile când îşi agită coada. Poate fi eventual confundată cu femela şi juvenilul de presură de pădure, diferenţiindu-se prin striurile negre de pe piept şi flancuri (nu castanii), dungile mai şterse de pe aripi, picioarele şi degetele negre. Puţin mai mare decât presura mică, iar obrajii nu sunt maro-ruginii. Strigăt fin şi subţire, „ţii", sau unul mai aspru, „tciu". Cântec destul de monoton, lent şi săltăreţ, destul de variat: „ţia-ţi-ţi-ţisisit". **MP**

♂
♀
juv.
Presură galbenă
♀
♂
Presură cu creştet alb
♂
Presură cu cap galben
♀
Presură de stuf
♀ iarna
♂ toamna
♂ vara

Presură cu piept galben

Presură cu piept galben *Emberiza aureola* L 15. Specie clocitoare comună în N Asiei și Rusia, cândva cuibărind și în Finlanda. Cuibărește pe pajiști umede în regiuni cu răchitișuri și arbori rari și în mlaștinile din taiga. Masculul se recunoaște după „fața" neagră, creștetul maro-castaniu ca și banda de pe piept în contrast cu galbenul părții ventrale a corpului; de asemenea, dungi albe evidente pe aripi (aproape ca la cinteză), vizibile chiar și în penajul de iarnă cu un colorit mai șters. Masculul în primul penaj de vară are dunga anterioară mai scurtă (adeseori cu striuri întunecate), iar desenul capului este mai șters. Femela destul de asemănătoare cu femela de presură galbenă, dar penajul este maroniu șters (nu maro-roșcat), târtița dungată, sprânceana albicioasă evidentă, iar pe creștet o dungă mai deschisă, vag schițată; supraalarele mijlocii au vârfurile albe, formând o dungă evidentă pe aripi; partea ventrală crem, alb-gălbuie, aproape uniformă, cu striuri foarte fine pe flancuri și uneori cu striuri înguste pe piept. Juvenilul asemănător cu femela, coloritul fiind mai șters. Strigăt scurt, „tic". Cântecul amintește puțin de cel al presurii de grădină cu note repetate în serii de două sau trei, „tru-tru tra-tra trii-trii-tra"; de obicei intensitatea crește spre final, dar ultima notă poate coborî brusc.

Presură bărboasă

Presură bărboasă *Emberiza cirlus* L 16,5. Cuibărește în V și E Europei în regiuni deschise cu tufișuri, copaci izolați și mărăcinișuri, în livezi și la marginea viilor. Iarna apare pe câmpii deschise, adeseori asociată în stoluri cu alte presuri și cu cinteze. Masculul este recunoscut după desenul galben și negru al capului, partea ventrală fiind galbenă, cu verde-măsliniu și ruginiu pe piept. Femela se deosebește de presura galbenă prin târtița gri-maronie (nu maro-roșcată), iar de cea de presură cu cap galben, după târtița fără striuri, sprânceana mai ștearsă și striurile mai numeroase pe partea ventrală; comparativ cu femela de presură, are striuri mai evidente pe cap iar ciocul gri și nu roz. Strigăt asemănător cu al sturzului cântător, „țiit"; un altul subțire, „siu" și o serie rapidă, „trrr". În zbor, „țițițiți". Cântecul nu seamănă cu al altor presuri, amintind de al pitulicii arctice, un tril rapid, destul de metalic, „țițițițițiți". Adeseori cântă din vârful unui copac. **MP**

Presură cu cap negru

Presură cu cap negru *Emberiza melanocephala* L 16,5. Cuibărește în SE Europei în regiuni deschise, cu tufișuri și arbori rari, terenuri cultivate de dimensiuni mari și cu coadă lungă. Masculul se recunoaște ușor după capul negru, partea ventrală galbenă, spatele castaniu și prin absența petelor albe de pe coadă. Femela seamănă cu cea de vrabie de casă, având colorit șters, partea superioară cafenie-cenușie cu striuri șterse, partea ventrală de un galben-murdar, fără striuri, uneori cu calota cafenie-cenușie întunecată. Se remarcă ciocul puternic, cenușiu, absența petelor albe de pe coadă și subcodalele galben deschis. Juvenilul seamănă cu femela, dar partea ventrală este mai deschisă. Femela și juvenilul sunt foarte asemănători cu cei de presură cu cap roșu din centrul Asiei (nu este prezentată), femela recunoscându-se după spatele mai castaniu (nu verde-gălbui), dar juvenilii, practic sunt imposibil de diferențiat pe teren. Strigăt asemănător cu al presurii galbene, „tciu" sau „tsii" (mai jos), dar și un „plii", asemănător cu al presurii de grădină. Cântecul melodios are o linie scurtă și rapidă, repetată constant și foarte prelungit, destul de săltăreț, „țrit, țrit, țriut, țriu-țriu, țiutirii-țiut, țiutirii". **OV**

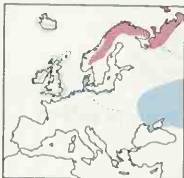
Presură cu piept galben

Presură bărboasă

Presură cu cap negru

Presură de tundră

Presură de tundră *Calcarius laponicus* L 15,5. Specie clocitoare destul de comună în regiunile deschise de tundră, mai ales pe terenuri mlăștinoase cu tufișuri și răchitișuri, dar și în turbării din păduri de mesteacăn; câteva perechi în mlaștini înalte din Scoția. În migrație și iarna apare solitară sau în grupuri mici pe miriști și pajiști umede. Petrece mult timp umblând și alergând pe sol. În penaj de vară masculul este inconfundabil: negru pe cap, gât și gușă, o bandă gălbuie de la ochi spre ceafa maro-roșcată, o linie albă pe marginea obrajilor, coborând pe laturile gâtului. Femela are pete mai difuze, dar ceafa ruginie și o dungă deschisă pe mijlocul creștetului. Penaj de iarnă similar, indiferent de sex și vârstă: cap crem-ruginiu, mijlocul creștetului maro deschis, partea ventrală albicioasă cu câteva pete pe piept, iar cea dorsală evident striată, cu o bandă roșcată pe aripi (supraalarele mari). La adulți ceafa maro-roșcată și urme de negru pe piept. Constituție mai robustă și coada mai scurtă decât la alte presuri. În migrație, un strigăt puternic și sec, „prrrt", uneori urmat de un ciripit scurt, „ciu" (uneori foarte asemănător cu al păsării omătului); de asemenea, un sunet aspru, „djib" (emis în timpul migrației nocturne). În locurile de cuibărit, un strigăt metalic, „tiu" (de alarmă?). Cântec scurt, ca o sonerie, amintind de ciocârlia urechiată și de pasărea omătului, dar frazele sunt repetate destul de constant și nu este foarte variat, „cretl-crii-trr, critl-cretl-triu". Cântă și în zbor, coborând cu aripile larg desfăcute. **Ac**

Pasărea omătului

Pasărea omătului *Plectrophenax nivalis* L 16. Specie clocitoare destul de comună la altitudini mari în munți, printre stânci și pante înzăpezite, dar și pe litoral în regiunea arctică. Iarna apare pe țărmuri marine și pe terenuri cultivate întinse. Vara masculul este alb cu negru, remigele secundare și supraalarele fiind foarte albe. Femela are capul maro-cenușiu murdar, spatele și tectricele supraalare negre-cenușii, remigele secundare albe. În penaj de iarnă, ambele sexe au penele de pe partea superioară a corpului cu borduri late, crem-ruginiu pe creștet, obraji și piept, dar în zbor, apar foarte albe. Juvenilii au capul cenușiu, pieptul pătat cu maro (iulie-august). Toamna năpârlesc, trecând la un penaj asemănător cu cel al adulților, având totuși mai puțin alb pe aripi; femela imatură are alb doar la baza remigelor secundare, formând o dungă lată, foarte evidentă pe aripă. Zbor evident ondulat, stolurile fiind de un alb strălucitor. Strigăt scurt, fluierat: „piu" (emis de păsări solitare) și un ciripit moale, „dirrirrit", amintind de pițigoiul moțat, mai moale decât strigătul asemănător al presurii de tundră. Stolurile emit strigăte discordante ca ale lăstunului de mal. Cântec scurt și clar, foarte rapid, amintind de presura de pădure și de cea de tundră (dar fără sunetele de sonerie ale celei din urmă), „suitu-siuei-uitiuta-siuii", emis de pe un suport sau coborând într-un zbor alunecat. **Ol**

Vrăbii (familia Passeridae)

Descrise la pag. 276 cu excepția cinghiței alpine, prezentată aici pentru a ușura comparația cu pasărea omătului.

Cinghiță alpină

Cinghiță alpină *Montifringilla nivalis* L 18. Trăiește la altitudini mari în Alpi și în S Europei, deasupra limitei pădurii și mai jos de zăpezile veșnice. Cuib în adâncituri ale stâncilor sau pe sub bolovani. În afara perioadei de cuibărit, apare adesea în stoluri mici. Iarna coboară la altitudini mai joase, dar nu părăsește zona montană, fiind întâlnită în apropierea stațiunilor alpine. În toate tipurile de penaj se recunoaște ușor de pasărea omătului prin capul gri (atenție, juvenilul de pasărea omătului are capul gri în iulie-august). Vara masculul are bărbia negricioasă, iar femela, ușor cenușie. Observați petele albe de pe aripi și coadă (vizibile în zbor), mai reduse la femelă și juvenil. Juvenilul asemănător cu femela. Ciocul galben iarna, vara fiind negru la mascul, respectiv întunecat cu baza deschisă la femelă. Adesea își agită coada. Strigăte: unul aspru „țiii", altul nazal, „gnic", unul ca un tors, „prrr" sau un „rui-titititit". Cântecul emis de pe un suport sau într-un zbor alunecat este foarte săltăreț și sacadat, amintind vag de inăriță. **Ac**

Presură de tundră

♀ vara

♂ vara

Pasărea omătului

♂ iarna

♂ iarna

♀

♂ vara

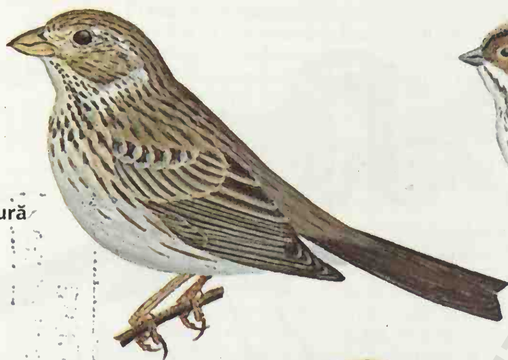
♀

Cinghiţă alpină

♂

♂ vara

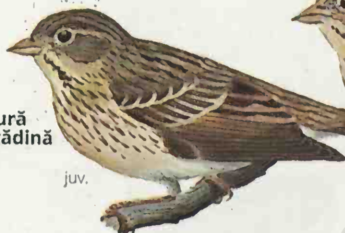
♀ iarna

Presură sură

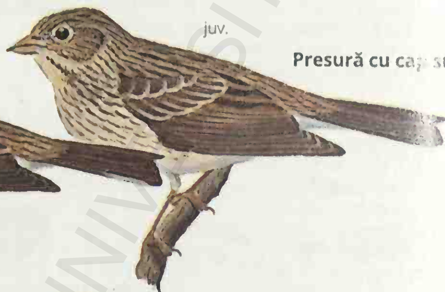

Presură mică

juv.

Presură de grădină

juv.

Presură cu cap sur

♀

Presură de stuf

juv.

Presură galbenă

♀

Presură bărboasă

♀

Presură cu cap negru

Presură de pădure

Presură de munte

Presură de tundră

Presură cu creştet alb

Presură cu cap galben

Presură cu piept galben

Pasărea omătului

Listă selectivă a unor volume recente servind pentru identificarea păsărilor din Europa, atlase şi liste avifaunistice regionale. De asemenea, sunt incluse unele volume mai vechi, foarte importante pentru determinarea speciilor de păsări.

Alström, P., Colston, P. & Lewington, I. (1991) A Field Guide to the Rare Birds of Britain and Europe. Domino, Jersey.

Alström, P. & Mild, K. (2003) Pipits & Wagtails of Europe, Asia and North America. Helm, London.

Beaman, M. (1994) Palearctic Birds. Stonyhurst.

Beaman, M. & Madge, S. (1998) The Handbook of Bird Identification for Europe and the Western Palearctic. Helm, London.

Bergmann, H.-H. & Helb, H.-W. (1982) Stimmen der Vögel Europas. BLV, Munich.

BWP Update. (1997–2004) The Journal of Birds of the Western Palearctic. Oxford University Press, Oxford.

Campbell, B. & Lack, E. (eds.) (1985) A Dictionary of Birds. Poyser, Calton.

Chantler, P. & Driessens, G. (1995) Swifts. Pica, Mountfield.

Cleere, N. & Nurney, D. (1998) Nightjars. Pica, Mountfield.

Clement, P., Harris, A. & Davis, J. (1993) Finches and Sparrows. Helm, London.

Clement, P. & Hathway, R. (2000) Thrushes. Helm, London.

Clements, J. F. (2000) Birds of the World. A Checklist. 5th ed. Pica, Mountfield.

Constantine, M. et al. (2006) The Sound Approach to birding. With 2 CD. Poole.

Cottridge, D. & Vinicombe, K. (1996) Rare Birds in Britain & Ireland. A photographic record. HarperCollins, London.

Cramp, S., Simmons, K. E. L. & Perrins, C. M. (eds.) (1977–94) Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa ('The Birds of the Western Palearctic'). 9 vols. Oxford University Press, London.

Cramp, S. et al. (eds.) (2006) BWPi, version 2.0. (Electronic version of the 9-vol. handbook, the Concise edition and the BWP Updates, plus added film footage and sounds.) Birdguides, London.

Curry-Lindahl, K. (ed.) et al. (1959–62) Våra fåglar i Norden. ('Our Nordic Birds.') 4 vols. 2nd ed. Natur och Kultur, Stockholm.

Delacour, J. & Scott, P. (1954–64) The Waterfowl of the World. 4 vols. Country Life, London.

Delin, H. & Svensson, L. (1988) Photographic Guide to the Birds of Britain & Europe. Hamlyn, London.

Dement'ev, G. P. & Gladkov, N. A. (eds.) et al. (1951–54) Birds of the Soviet Union. 6 vols. (Israel program for scientific translation, Jerusalem 1966–70.)

Dickinson, E. C. (ed.) et al. (2003) The Howard & Moore Complete Checklist of the Birds of the World. 3rd ed. Helm, London.

Dubois, P. J., Le Marechal, P., Olioso, G., Yésou, P. et al. (2000) Inventaire des Oiseaux de France. Nathan, Paris.

Dunn, J. L. (ed.) et al. (1983, 1999) Field Guide to the Birds of North America. 3rd ed. National Geographic Society, Washington.

Ferguson-Lees, J. & Christie, D. A. (2001) Raptors of the World. Helm, London.

Ferguson-Lees, J., Willis, I. & Sharrock, J. T. R. (1983) The Shell Guide to the Birds of Britain and Ireland. Michael Joseph, London.

Fjeldså, J. (1977) Guide to the Young of European Precocial Birds. Skarv, Tilsvide.

Flint, V. E., Boehme, R. L., Kostin, Y. V. & Kutznetsov, A. A. (1984) A Field Guide to Birds of the USSR. Princeton University Press, Princeton.

Forsman, D. (1999) The Raptors of Europe and the Middle East. Poyser, London.

Fry, C. H., Fry, K. & Harris, A. (1992) Kingfishers, Bee-eaters & Rollers. Helm, London.

Génsbøl, B. (1984) Birds of Prey of Europe. Harper Collins, London.

Géroudet, P. (1953–61) Les Passereaux d'Europe. 3 vols. Delachaux et Niestlé, Neuchâtel and Paris.

Géroudet, P. (1965) Les Rapaces Diurnes et Nocturnes d'Europe. Délachaux et Niestlé, Neuchâtel and Paris.

Géroudet, P. (1965) Water-birds with webbed feet. Blandford, London.

Gibbs, D., Barnes, E. & Cox, J. (2001) Pigeons and Doves. Pica, Mountfield.

Gill, F. & Wright, M. (2006) Birds of the World. Recommended English names. IOC and Helm, London.

Gjershaug, J. O., Thingstad, P. G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (ed.) (1994) Norsk fugleatlas. NOF, Klæbu.

Glutz von Blotzheim, U. N. (publ.), Bauer, K. & Bezzel, E. (1966–98) Handbuch der Vögel Mitteleuropas. 14 vols. plus Index vol. Aula, Wiesbaden.

Gooders, J. (1986) Field Guide to the Birds of Britain & Ireland. Kingfisher Books, London.

Gorman, G. (1996) The Birds of Hungary. Helm, London.

Grant, P. J. (1986) Gulls: a guide to identification. 2nd ed. Poyser, Calton.

Haftorn, S. (1971) Norges fugler. Universitets Forlaget, Trondheim.

Hagemeijer, W. J. M. & Blair, M. J. (ed.) (1997) The EBCC Atlas of European Breeding Birds. Poyser, London.

Hancock, J. & Kushlan, J. (1984) The Herons Handbook. Harper & Row, London and New York.

Handrinos, G. & Akriotis, T. (1997) The Birds of Greece. Helm, London.

Harrap, S. & Quinn, D. (1996) Tits, Nuthatches & Treecreepers. Helm, London.

Harris, T. & Franklin, K. (2000) Shrikes & Bush-Shrikes. Helm, London.

Harrison, P. (1989) Seabirds of the World. Helm, London.

Harrison, C. (1982) An Atlas of the Birds of the Western Palearctic. Collins, London.

Harrison, P. (1986) Seabirds: an identification guide. 2nd ed. Helm, Beckenham.

Hartert, E. (1910–22) Die Vögel der paläarktischen Fauna. (Suppl. vols. 1923, 1932–36.) Friedländer und Sohn, Berlin.

Hayman, P., Marchant, J. & Prater, T. (1986) Shorebirds. Helm, London.

Hayman, P., Hume, R. (2001) The Complete Guide to the Birdlife of Britain and Europe. Mitchell Beazley, London.

Heinzel, H., Fitter, R. & Parslow, J. (1995) Birds of Britain & Europe with North Africa & the Middle East. 2nd ed. Harper Collins, London.

Hollom, P. A. D., Porter, R. F., Christensen, S. & Willis, I. (1988) Birds of the Middle East and North Africa. Poyser, London.

del Hoyo, J., Elliott, A. & Sargatal, J. (eds.) (1992–) Handbook of the Birds of the World. Vol. 1–11. Lynx, Barcelona.

Hume, R. (2002) Birds of Britain and Europe. Dorling Kindersley, London.

Il'icev, V. D., Flint, V. E. et al. (1985–) Handbuch der Vögel der Sowjetunion. Vols. 1, 4, 6:1. (In German. Unfinished handbook project.) NBB, Wittenberg Lutherstadt.

Jenni, L. & Winkler, R. (1994) Moult and Ageing of European Passerines. Academic Press, London.

Jonsson, L. (1992) Birds of Europe with North Africa and the Middle East. Helm, London.

King, B. F., Dickinson, E. C. & Woodcock, M. W. (1975) A Field Guide to the Birds of South-East Asia. Collins, London.

König, C., Weick, F. & Becking, J.-H. (1999) Owls. A Guide to the Owls of the World. Pica, Mountfield.

Kren, J. (2000) Birds of the Czech Republic. Helm, London.

Laine, L. J. (2004) Suomalainen Lintuopas. ('Finnish Birds'.) Rev. ed. WSOY, Helsinki.

Larsson, L., Larsson, E. & Ekström, G. (2002) Birds of the World. Interactive electronic checklist, 2 CD. Väse, Sweden.

Lefranc, N. & Worfolk, T. (1997) Shrikes. Pica, Mountfield.

Leibak, E., Lilleleht, V. & Veromann, H. (1994) Birds of Estonia. Estonian Academy Publ., Tallinn.

Lindell, L. (ed.) et al. (2002) Sveriges fåglar. ('The Birds of Sweden'.) 3rd ed. SOF, Stockholm.

Madge, S. & Burn, H. (1988) Wildfowl. Helm, London.

Madge, S. & Burn, H. (1991) Crows and Jays. Helm, London.

Madge, S. & McGowan, P. (2002) Pheasants, Partridges & Grouse. Helm, London.

Martí, R. & del Moral, J. C. (ed.) (2003) Atlas de las Aves Reproductoras de España. ('Atlas of Breeding Birds in Spain'.) Ministerio de Medio Ambiente/SEO Birdlife, Madrid.

Mebs, T. & Scherzinger, W. (2000) Die Eulen Europas. Kosmos, Stuttgart.

Meschini, E. & Frugis, S. (ed.) (1993) Atlante degli Uccelli Nidificanti in Italia. ('Atlas of Breeding Birds in Italy'.) Suppl. Ric. Biol. Selvaggina, Bologna.

Mikkola, H. (1983) Owls of Europe. Poyser, Calton.

Mitchell, D. & Young, S. (1997) Rare Birds of Britain and Europe. New Holland, London.

Olsen, K. M. & Larsson, H. (1995) Terns of Europe and North America. Helm, London.

Olsen, K. M. & Larsson, H. (1997) Skuas and Jaegers. Pica, Mountfield.

Olsen, K. M. & Larsson, H. (2003) Gulls of Europe, Asia and North America. Helm, London.

Olsson, U., Curson, J. & Byers, C. (1995) Buntings and Sparrows. Pica, Mountfield.

Peterson, R. T., Mountfort, G. & Hollom, P. A. D. (1993) A Field Guide to the Birds of Britain and Europe. 5th ed. HarperCollins, London.

Porter, R. F., Christensen, S., Nielsen, B. P. & Willis, I. (1981) Flight identification of European Raptors. 3rd ed. Poyser, Calton.

Porter, R. F., Christensen, S. & Schiermacker-Hansen, P. (1996) Field Guide to the Birds of the Middle East. Poyser, London.

Priednieks, J., Strazds, M., Strazds, A. & Petrins, A. (1989) Latvijas Ligzdojoso Putno Atlants 1980–1984. Zinatne, Riga. (With English summaries.)

Pyle, P. et al. (1997) Identification Guide to North American Birds. Part 1. Slate Creek Press, Bolinas, California.

Prater, A. J., Marchant, J. & Vuorinen, J. (1977) Guide to the Identification and Ageing of Holarctic Waders. BTO Guide no. 17. BTO, Tring.

Rosenberg, E. (1953, 1972) Fåglar I Sverige. ('Birds of Sweden.') 5th ed. Almqvist & Wiksell, Uppsala.

Rufino, R. (ed.) et al. (1989) Atlas das Aves que nidificam em Portugal Continental. Minist. plano e administr. território, Lissabon.

Ryabtsev, V. K. (2001) Ptitsy Urala. ('The Birds of Ural'.) Jekaterineburg.

Scott, P. (1968) A Coloured Key to the Wildfowl of the World. Wildfowl Trust, Slimbridge.

Shirihai, H., Christie, D. & Harris, A. (1996) Birder's Guide to European and Middle Eastern Birds. Macmillan, London.

Shirihai, H., Gargallo, G. & Helbig, A. J. (2001) Sylvia Warblers. Helm, London.

Sibley, D. A. (2000) The Sibley Guide to Birds. Knopf, New York.

Snow, D. & Perrins, C. M. (1998) The Birds of the Western Palearctic. Concise Edition. 2 vols. Oxford University Press, Oxford.

Stresemann, E., Portenko, L. A., Dathe, H., Neufeldt, I. A. et al. (1960–1998) Atlas der Verbreitung palaearktischer Vögel. 17 vols. Akademie-Verlag, Berlin.

Svensson, L. (1992) Identification Guide to European Passerines. 4th ed. Lullula, Stockholm.

Svensson, L., Grant, P. J., Mullarney, K. & Zetterström, D. (1999) Collins Bird Guide. Harper Collins, London.

Svensson, S., Svensson, M. & Tjernberg, M. (1999) Svensk fågelatlas. ('Atlas of Swedish Birds'.) Vår Fågelvärld, Suppl. 31. SOF, Stockholm.

Taylor, B. & van Perlo, B. (1998) Rails. Pica, Mountfield.

Ticehurst, C. B. (1938) A Systematic Review of the Genus Phylloscopus. British Museum (Nat. Hist.), London.

Tomialojc, L. & Stawarczyk, T. (2003) Awifauna Polski. (The Avifana of Poland. Distribution, numbers and trends.) 2 vols. PTPP, Wroclaw.

Turner, A. & Rose, C. (1989) Swallows and Martins of the World. Helm, London.

Urquhart, E. (2002) Stonechats. A Guide to the Genus Saxicola. Ill. by A. Bowley. Helm, London.

Vaurie, C. (1959, 1965) The Birds of the Palearctic Fauna. 2 vols. Witherby, London.

Vinicombe, K., Harris, A. & Tucker, L. (1989) Bird Identification. Macmillan, London.

Winkler, H., Christie, D. A. & Nurney, D. (1995) Woodpeckers. Pica, Mountfield.

Voous, K. H. (1977) List of Recent Holarctic Bird Species. Ibis, Suppl. London.

Williamson, K. (1966–67) Identification for Ringers. 3 vols. BTO, Tring.

Witherby, H. F., Jourdain, F. C. R., Ticehurst, N. & Tucker, B. W. (1938–41) The Handbook of British Birds. 5 vols. Witherby, London.

Zink, G. (1973–85) Der Zug europäischer Singvögel. 4 vols. Vogelzug-Verlag, Möggingen.

În prezent, sunt publicate numeroase reviste şi volume ce includ diverse aspecte din viaţa păsărilor şi activităţile de monitorizare a păsărilor. Aproape fiecare ţară europeană are propria sa listă de astfel de publicaţii adresate unui public mai larg sau mai restrâns. Câteva dintre acestea sunt menţionate mai jos, inclusiv editorul (organizaţii non-guvernamentale, muzee, instituţii, etc.). De asemenea, câteva publicaţii comerciale.

Austria	*Egretta*	Österreichischen Vogelwarte
Belgia	*Aves*	Société d'Études Ornithologiques
	Gerfaut	Société Ornithologique de la Belgique
Marea Britanie	*Birding World*	–
	Birds	Roy. Soc. for the Protection of Birds (RSPB)
	Bird Study	British Trust for Ornithology (BTO)
	Birdwatch	–
	Bird Watching	–
	British Birds	–
	Bulletin B. O. C.	British Ornithologists' Club
	Ibis	British Ornithologists' Union (BOU)
	Ringing & Migration	BTO
	Sandgrouse	Orn. Soc. of the Middle East, Caucasus and Central Asia (OSME)
Danemarca	*Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift*	Dansk Ornitologisk Forening (DOF)
	Fugle i Felten	DOF
Finlanda	*Alula*	–
	Lintumies	Ornitologiska Föreningen I Finland (OFF)
	Linnut	BirdLife Finland
	Ornis Fennica	(OFF)
Franţa	*Alauda*	Société d'Études Ornithologiques
	L'Oiseau	Société Ornithologique de France
Germania	*Journal of Ornithology*	Deutsche Ornithologen-Gesellschaft (DOG)
	Limicola	–
	Die Vogelwarte	DOG
	Die Vogelwelt	–
Irlanda	*Irish Birds*	Irish Wildbird Conservancy
Italia	*Avosetta*	Associazone Ornitologica Italiana
	Rivista Italiana di Ornithologia	–
Olanda	*Ardea*	Nederlandse Ornithologische Unie (NOU)
	Dutch Birding	–
	Limosa	NOU
România	**Despre PĂSĂRI**	**Societatea Ornitologică Română (SOR)**
Norvegia	*Vår Fuglefauna*	Norsk Ornitologisk Forening (NOF)
	Ornis Norvegica	NOF
Polonia	*Acta Ornithologica*	Musei Zoologici Polonici
Spania	*Ardeola*	Sociedad Española de Ornitologia
	La Garcilla	SEO/BirdLife International
Suedia	*Vår Fågelvärld*	Sveriges Ornitologiska Förening (SOF)
	Ornis Suecica	SOF
	Roadrunner	Club 300
Elveţia	*Nos Oiseaux*	Soc. romande pour l'étude et la prot. des oiseaux
	Der Ornithologische Beobachter	Schweizerische Gesellsch. für Vogelkunde und Vogelschutz

Înregistrări de glasuri şi cântece de păsări

În ultimele decenii au fost realizate şi comercializate mai multe discuri şi casete audio, iar în ultimii ani şi discuri CD-ROM, conţinând glasurile şi cântecele emise de păsări. Ele sunt extrem de utile pentru identificarea păsărilor în teren. Există specii care se determină mai uşor după sunete şi cântec decât după aspect.

Un set de trei discuri CD-ROM, sub titlul Cântece de păsări din România, poate fi achiziţionat de la Societatea Ornitologică Română (www. sor. ro), fiind realizat în cadrul proiectului „Monitorizarea păsărilor comune".

Andersson, B., Svensson, L. & Zetterström, D. (1990) *Fågelsång i Sverige*. 1 CD and book (in Swedish). (90 common Swedish birds.) Mono Music, Stockholm.

Chappuis, C. (1987) *Migrateurs et hivernants*. 2 cassettes. Grand Couronne, France.

Chappuis, C. (2000) *African Bird Sounds – 1*. North-West Africa, Canaria and Cap-Verde Islands. 4 CD. SEOF/Nat. Sound Arch., London.

Constantine, M. *et al*. (2006) *The Sound Approach to birding*. With 2 CD. Poole.

Cramp, S. *et al*. (eds.) (2006) *BWPi*, version 2. 0. (Electronic version of the 9-vol. handbook, the Concise edition and the BWP Updates, plus added film footage and sounds.) Birdguides, London.

Gulledge, J. (prod.) *et al*. (1983) *A Field Guide to Bird Songs of Eastern and Central North America*. 2nd ed. 2 cassettes. Cornell/Houghton Mifflin, Boston.

Gunn, W. W. H., Kellogg, P. P. (ed.) *et al*. (1975) *A Field Guide to Western Bird Songs*. 3 cassettes. Cornell/Houghton Mifflin, Boston.

Jännes, H. (2003) *Calls of Eastern Vagrants*. 1 CD. Earlybird, Helsinki.

Mild, K. (1987) *Soviet Bird Songs*. 2 cassettes and booklet. Stockholm.

Mild, K. (1990) *Bird Songs of Israel and the Middle East*. 2 cassettes and booklet. Stockholm.

Palmér, S. & Boswall, J. (1981) *A Field Guide to the Bird Songs of Britain and Europe*. 16 cassettes. SR Phonogram, Stockholm.

Ranft, R. & Cleere, N. (1998) *A Sound Guide to Nightjars and related Nightbirds*. 1 CD. Pica/Nat. Sound Arch., London.

Robb, M. S. (2000) *Introduction to vocalizations of crossbills in north-western Europe*. 1 CD and leaflet. Dutch Birding, Amsterdam.

Roché, J. C. (1998) *Birds of prey and Owls of Western Europe*. 1 CD. Frémeaux, Cervennes.

Roché, J. C. *et al*. (1990) *All the bird songs of Britain and Europe*. 4 CD. Sittelle, Mens.

Roché, J. C. & Chevereau, J. (2002) *Bird Sounds of Europe & North-west Africa*. 1 CD. Wildsounds, Salthouse.

Sample, G. (1998) *Bird Call Identification*. Book and 1 CD. HarperCollins, London.

Sample, G. (2003) *Warbler Songs & Calls of Britain and Europe*. Book and 3 CD. HarperCollins, London.

Schubert, M. (1981) *Stimmen der Vögel Zentralasiens*. 2 LP records. Eterna.

Schubert, M. (1984) *Stimmen der Vögel. VII*. Vogelstimmen Südosteuropas (2). 1 LP record. Eterna.

Schulze, A. (ed.), Roché, J. C., Chappuis, C. Mild, K. et al. (2003) *Die Vogelstimmen Europas, Nordafrikas und Vorderasiens*. CD. Edition Ample, Germering.

Songs and calls of British and European birds. (1990) Kettle, R. & Svensson, L. (eds.) 3 cassettes. Nat. Sound Arch. and Hamlyn, London.

Strömberg, M. (1994) *Moroccan Bird Songs and Calls*. 1 cassette. Sweden.

Svensson, L. (1984) *Soviet Birds*. 1 cassette. Stockholm.

Veprintsev, B. N. *et al*. (1982–86) *Birds of the Soviet Union: A Sound Guide*. 7 LP records. Melodia, Moscow.

Wahlström, S. (1995) Från Alfågel till Ärtsångare. 2 CD. Wiken.

Walton, R. K. & Lawson, R. W. (1994) *More Birding by Ear*. A Guide to Bird-song Identification. Eastern/Central North America. 3 CD and booklet. Houghton Mifflin, Boston.

Wetland Birds – a celebration. (1996) 1 CD. Wildfowl & Wetlands Trust/Bird Watching, England.

Håkan Delin: paginile 8–17; 27; 29; 33 (raţă mică americană şi raţă cârâitoare); 41 (capul pentru raţa sunătoare şi raţa sunătoare islandică); 51 (masculul de cocoş de munte şi ierunca); 57; 73 (egrete în zbor); 75 (stârcul cenuşiu şi cel roşu în zbor); 79; 99 (şoim de tundră); 107; 109; 167; 169; 173; 175 (cuc, în zbor, cântând şi puiul cu părinţii "adoptivi"); 177; 179; 181; 189; 191; 193; 201 (juv. de ciocârlie urechiată); 205 (fâsă cu spate măsliniu); 211 (codobatură de munte); 225 (sturz asiatic); 231 (greluşel pătat mic); 251 (pitulice întunecată şi măslinie); 253 (pitulice cu sprânceană galbenă şi sprâncenată); 255 (muscar semigulerat); 263 (ţiclean caucazian); 267 (sfrâncioc mare sudic, siluete în zbor, exceptând sfrânciocul roşiatic); 298 (presura mică); 299 (presură de tundră şi juv. de pasărea omătului)

Martin Elliott: paginile 37; 39; 59; 61; 63; 65; 149 (pescăruş negricios siberian); 151

Peter Hayman: paginile 185; 197; 199; 201 (exceptând juv. de ciocârlie urechiată); 203; 205 (exceptând fâsa cu spate măsliniu); 207; 213; 215 (măcăleandru); 219 (pietrar răsăritean în zbor); 225 (mierla şi mierla gulerată); 231 (greluşelul de stuf şi greluşelul pătat); 233; 235; 237; 239; 241; 243; 245; 247 (măcăleandru roşcat); 249; 251 (pitulice vestică, sud-estică, arctică şi verzuie); 253 (auşel cu cap galben şi auşel sprâncenat); 255 (muscar gulerat şi semigulerat în zbor) 257; 259; 273 (siluete în zbor); 275 (siluete în zbor); 287; 289 (presură mică şi de pădure; presură sură în zbor); 293 (presura de stuf, toamna şi iarna)

Arthur Singer: paginile 20–21; 23; 25; 31; 33 (exceptând raţa mică americană şi raţa cârâitoare); 35; 41 (exceptând capul pentru raţa sunătoare şi raţa sunătoare islandică); 43; 45; 47; 49; 51 (exceptând masculul de cocoş de munte şi ierunca); 53; 55; 67; 69; 71; 73 (exceptând egrete în zbor); 75 (exceptând stârcul cenuşiu şi cel roşu în zbor); 77; 80; 83; 85; 87; 89; 91; 93; 95; 97; 99 (exceptând şoimul de tundră); 101; 103; 104-105; 111; 113; 171; 175 (exceptând cucul, în zbor, cântând şi puiul cu părinţii "adoptivi"); 183; 187; 194-195; 209; 211 (exceptând codobatura de munte); 215 (exceptând măcăleandrul); 217; 219 (exceptând pietrarul răsăritean în zbor); 221; 223; 227; 228-229; 247 (exceptând măcăleandrul roşcat); 255 (exceptând muscarul semigulerat); 261; 263 (exceptând ţicleanul caucazian); 265; 267 (exceptând sfrânciocul mare sudic şi siluete în zbor, exceptând pe cea a sfrânciocului roşiatic); 269; 271; 273 (exceptând siluetele în zbor); 275 (exceptând siluetele în zbor); 277; 279; 281; 283; 285; 289 (presură sură); 291; 293 (exceptând presura de stuf, toamna şi iarna); 295; 297; 298 (exceptând presura mică); 299 (exceptând presura de tundră şi juv. de pasărea omătului)

Lars Svensson: toate ilustraţiile alb-negru; siluetele răpitoarelor de zi în zbor, paginile 83, 87, 89, 91, 97

Dan Zetterström:paginile 115, 117, 119, 121, 123, 125, 127, 129, 131, 133, 135, 137, 139, 141, 143, 145, 147, 149 (exceptând pescăruşul negricios siberian); 153, 155; 157; 161; 163; 165

Prezentăm indexul denumirilor ştiinţifice ale speciilor incluse în acest determinator. Indexul denumirilor populare româneşti este prezentat începând cu pagina 312.

INDEXUL DENUMIRILOR ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Prezentăm indexul denumirilor populare româneşti ale speciilor incluse în acest volum. Indexul denumirilor ştiinţifice se găseşte începând cu pagina 306. Pagina menţionată în dreptul denumirii speciei cuprinde descrierea speciei, ilustraţiile apărând pe pagina opusă.

Societatea Ornitologică Română este o organizaţie neguvernamentală, non-profit, care reuneşte biologi şi ornitologi din România, precum şi persoane interesate de cunoaşterea, cercetarea şi conservarea păsărilor, a altor vieţuitoare, a habitatelor şi a mediului înconjurător.

Ideea unei Societăţi Ornitologice Române este veche, din perioada interbelică. Până şi Mihail Sadoveanu saluta iniţiativa unor biologi de a se organiza. Nu a fost cazul atunci, SOR a apărut abia după căderea regimului comunist. Era 1990, o perioadă în care întrebarea principală era "Ce ai făcut în ultimii cinci ani?", un grup de iubitori ai Naturii au preferat sa se întrebe "Ce facem noi in următorii ani?". Pe 23 februarie 1990, la Mediaş se constituia SOR. La această primă şedinţă au participat 25 de persoane - membrii fondatori.

Aşa a apărut SOR, primul ONG de mediu din România şi unul dintre cele mai importante. De atunci, de peste 25 de ani, protejăm păsările sălbatice şi natura din ţara noastră. De la un grup de oameni care iubesc Natura s-a ajuns la o organizaţie care contribuie la legile de protecţie a naturii, la campanii de advocacy, la descoperirea de specii noi pentru România.

Misiunea noastră este să ne asigurăm că populaţiile de păsări din România sunt protejate şi că peisajele unice pe care le avem nu sunt exploatate peste limitele de sustenabilitate. Toate eforturile organizaţiei noastre se îndreaptă spre păstrarea valorilor naturale.

Societatea Ornitologică Română este o organizaţie neguvernamentală, non-profit, care reuneşte biologi şi ornitologi din România, precum şi persoane interesate de cunoaşterea, cercetarea şi conservarea păsărilor, a altor vieţuitoare, a habitatelor şi a mediului înconjurător.

Ideea unei Societăţi Ornitologice Române este veche, din perioada interbelică. Până şi Mihail Sadoveanu saluta iniţiativa unor biologi de a se organiza. Nu a fost cazul atunci, SOR a apărut abia după căderea regimului comunist. Era 1990, o perioadă în care întrebarea principala era "Ce ai făcut în ultimii cinci ani?", un grup de iubitori ai Naturii au preferat sa se întrebe "Ce facem noi in următorii ani?". Pe 23 februarie 1990, la Mediaş se constituia SOR. La această primă şedinţă au participat 25 de persoane - membrii fondatori.

Aşa a apărut SOR, primul ONG de mediu din România şi unul dintre cele mai importante. De atunci, de peste 25 de ani, protejăm păsările sălbatice şi natura din ţara noastră. De la un grup de oameni care iubesc Natura s-a ajuns la o organizaţie care contribuie la legile de protecţie a naturii, la campanii de advocacy, la descoperirea de specii noi pentru România.

Misiunea noastră este să ne asigurăm că populaţiile de păsări din România sunt protejate şi că peisajele unice pe care le avem nu sunt exploatate peste limitele de sustenabilitate. Toate eforturile organizaţiei noastre se îndreaptă spre păstrarea valorilor naturale.

CE AM FĂCUT ŞI CE FACEM

Propuneri pentru desemnare arii protejate, la nivel naţional şi internaţional
Ariile protejate la nivel european pentru speciile de păsări au fost desemnate în România pe baza zonelor importante pentru păsări identificate de SOR, suprapunerea iniţială fiind de aproape 70%, pentru ca după 3 ani de lobby şi advocacy, inclusiv la nivelul CE, această suprapunere să fie de 78,14%.

Două dintre zonele de protecţie integrală din cadrul Rezervaţiei Biosferei Delta Dunării există datorită demersurilor şi documentaţiei realizate de SOR.

Elaborare/implementare programe de monitorizare a biodiversităţii la nivel local şi naţional

Statele membre UE transmit Comisiei Europene o data la 3 ani un raport privind punerea in aplicare a Directivei Păsări. Raportarea din 2013 este prima realizată de România pe criterii ştiinţifice şi prin colectarea şi analiza datelor la nivel naţional şi a fost făcută de SOR şi partenerii săi, prin mobilizarea a peste 300 de specialişti.

Programe de monitorizare pe termen lung - păsări comune, pelicani, gâsca cu gât roşu.

Elaborarea/implementarea de planuri de management pentru arii protejate şi planuri de acţiune pentru specii, documente care precizează scopul ariei/importanţa speciei şi descriu în mod detaliat măsurile care trebuie luate pentru atingerea acestui scop/menţinerea sau creşterea numărului de exemplare, integrând necesităţile de protecţie a biodiversităţii cu cele ale dezvoltării sociale şi economice.

SOR a realizat 12 planuri de management pentru arii protejate din România şi planuri naţionale de acţiune pentru 3 specii (pelicanul creţ, cormoranul mic, raţa roşie).

Implementare măsuri directe de conservare a speciilor şi habitatelor

Construirea de infrastructură de mediu - platforme artificiale pentru cuibărit şi odihnă, cuiburi artificiale pentru berze, acvile ţipătoare mici, şoim dunărean, paseriforme, hrănitoare pentru perioada de iarnă, poteci de vizitare, turnuri de observaţii, panouri informative, borne şi balize pentru marcarea limitelor ariilor naturale protejate, izolatori stâlpi electrici pentru prevenirea electrocutării, semnalizatoare pentru evitarea coliziunii cu firele electrice

În 2010, SOR a fost premiat de Comisia Europeana cu premiul „Best project" pentru felul in care am implementat proiectul LIFE „Salvaţi pelicanul creţ in Delta Dunării".

În 2015, SOR primeşte acelaşi premiu din partea Comisiei Europene pentru proiectul „Conservarea acvilei ţipătoare mici în România".

Din 2015, Clujul este cel mai prietenos oraş din România pentru pasările sălbatice ca urmare a unui proiect SOR. Are cel mai mare număr de hrănitori şi cuiburi artificiale pentru pasările sălbatice.

SOR colaborează cu autorităţile statului român (Garda de Mediu, Poliţia, Jandarmeria) pentru a combate braconajul păsărilor sălbatice – fie cele capturate pentru a fi comercializate vii, fie cele împuşcate pentru consum sau pentru trofee.

Implicarea românilor în asigurarea condiţiilor de hrănire, pe timp de iarnă, şi de cuibărit pentru păsările sălbatice din oraşe.

Elaborare şi calculare indici pentru biodiversitate, folosiţi la nivel naţional şi european

Păsările sunt indicatori utili ai stării mediului deoarece sunt sensibile la schimbările de mediu, biologia lor este în mare măsură cunoscută şi sunt relativ uşor de urmărit şi numărat. Indicele păsărilor caracteristice zonelor agricole a scăzut cu peste 50 % din 1980 , indicând faptul că aceste specii caracteristice peisajelor agricole au scăzut în abundenţă la jumătate în trei decenii. Exista dovezi că aceste scăderi au fost determinate de efectele intensificării agriculturii. Este clar, aşadar, că zonele cultivate din Europa nu sunt gestionate în mod durabil. Metodologia de calcul şi calcularea acestui indice în România sunt realizate de SOR, iar informaţiile sunt folosite de Ministerul Agriculturii şi CE.

Din fericire, au fost identificate multe soluţii şi pot fi luate măsuri practice pentru a asigura atât agricultură productivă şi populaţiile sălbatice stabile. Pentru punerea unora dintre ele în practică în România, SOR este responsabilă, prin dezvoltarea măsurilor de agro-mediu pentru păsări care au permis şi atragerea de fonduri pentru fermierii care contribuie la protecţia speciilor de păsări sălbatice.

Monitorizarea implementării politicilor de mediu, economice şi sociale în România şi Europa şi sprijinirea demersurilor de îmbunătăţire a legislaţiei naţionale, europene şi globale prin contribuţie la elaborarea de strategii pe termen mediu şi lung: de protecţie a biodiversităţii şi a mediului în general

În perioada 2007 - 2011 am oprit (inclusiv prin declanşarea a două proceduri de infringement din partea UE la adresa României şi colaborarea cu Banca Europeană pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare) trei tipuri de activităţi care ameninţau zona cea mai bogată din punctul de vedere al biodiversităţii din România - Dobrogea. Un drum de acces modern prin zona strict protejată Grindu Chituc, infrastructură turistică pe plaja Sulina cu distrugerea unor habitate protejate şi construirea fără discernământ a parcurilor eoliene.

În 2006 am reuşit să eliminăm ciocârlia de pe lista păsărilor care se vânează. A fost reintrodusă în 2007, dar in 2015 am reuşit sa scădem la jumătate cotele de vânătoare. În 2015 am reuşit să scoatem gâsca de semănătura de pe lista păsărilor care se vânează. Din 2015, legea vânătorii a fost modificata conform unora dintre cerinţele SOR şi ale societăţii civile.

În 2013, Ministerul Mediului şi Schimbărilor Climatice din România a fost la un pas de a dezlănţui un adevărat dezastru în Ariile Naturale Protejate. Iniţiativa de a modifica OUG 57/2007 era să lase parcurile naturale şi naţionale din România la cheremul oricărui investitor. Mai mult, cu doar două cuvinte schimbate în legislaţie, ariile naturale puteau dispărea, dacă le era afectata doar o mică parte. La presiunea SOR, a partenerilor noştri şi a numeroşilor iubitori ai naturii care au înţeles pericolul şi ne-au sprijinit (emailuri trimise direct ministerului), ministerul a fost nevoit să oprească procesul de modificare a legii principale de protecţie a naturii din România.

În 2015, am participat la campania europeană şi am lansat petiţia „Alertă pentru natură", demarate ca răspuns la intenţiile Comisiei Europene de a modifica cele două acte normative (Directiva Păsări şi Directiva Habitate) care formează legislaţia de protejare a naturii în Uniunea Europeană. Campania a insistat asupra nevoii stringente de îmbunătăţire a implementării (transpunerea în legislaţia naţională) şi aplicării în teren a legislaţiei, precum şi asupra slabei finanţări acordate managementului siturilor Natura 2000. Mai mult de jumătate de milion de europeni au transmis Comisiei Europene mesajul de a păstra şi de a întări legislaţia de protejare a naturii în Europa.

Publicarea periodică a rezultatelor ştiinţifice obţinute din proiecte şi contracte în rapoarte interne, publicaţii naţionale şi internaţionale.

Elaborarea şi publicarea de cursuri şi materiale necesare pregătirii profesionale a specialiştilor din domeniul conservării naturii şi protecţiei mediului şi organizarea de programe educaţionale, de formare, conştientizare şi reorientare profesională pentru diferite grupuri.

Din 1990, SOR a organizat an de an o Tabără dedicată copiilor şi tinerilor care iubesc Natura şi păsările. Tabăra a devenit acum Expediţie Naţională şi se desfăşoară în Rezervaţia Biosferei Delta Dunării.

În 1999, SOR a tipărit primul determinator de păsări în limba română, carte esenţială pentru toţi ornitologii şi iubitorii de păsări.

PHILIP'S

DETERMINATOR ILUSTRAT

PĂSĂRILE

DIN ROMÂNIA ŞI EUROPA

Unul dintre cele mai utilizate determinatoare pentru identificarea păsărilo clocitoare şi migratoare din Europa. Pentru fiecare specie, prezenţa sezonieră şi arealul de reproducere sunt prezentate pe hărţi de răspândire actualizate.

Pentru fiecare specie, caracterele specifice - coloritul penajului pe sexe, vârste şi anotimpuri - sunt ilustrate cu imagini color. Textul pentru fiecare specie cuprinde detalii privind caracterele de identificare în timpul observaţiilor în natură, categoriile de habitate favorabile, elemente de comportament, sunetele şi cântecele emise.

- Peste 500 de specii de păsări descrise şi ilustrate
- Acoperă toată Europa din Islanda până în vestul Turciei
- Descrieri clare, detaliate
- Introducere în observarea şi identificarea păsărilor pe teren

Ilustraţii de Håkan Delin, Martin Elliott, Peter Hayman, Arthur Singer, Lars Svensson şi Dan Zetterström.

Håkan Delin este un binecunoscut ornitolog şi talentat artist. Lars Svensson este expert în identificarea păsărilor.

"Un ghid excelent pentru începători şi experţi, deopotrivă." Bill Oddie

